SAMRÅDSHANDLING

ÖVERSIKTSPLAN

Hösten 2021

SKARA

SKARA - I SKARABORGS HJÄRTA

SKARA KOMMUN

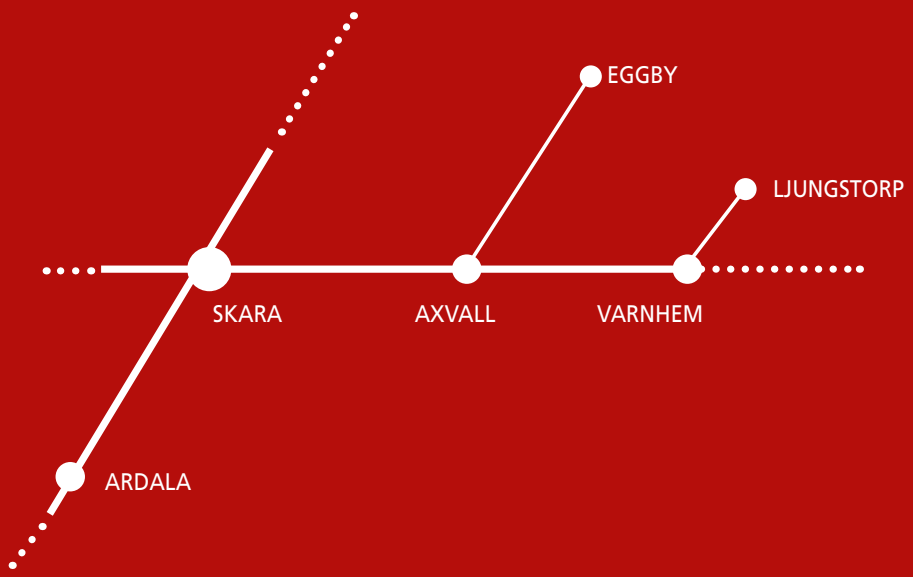

DOKUMENTTYP	GILTIGHETSTID	BESLUTANDE INSTANS	ANTAGEN 9
ANTAGEN MED STÖD AV LAG	REVISIONSDATUM	DOKUMENTANSVARIG	UPPFÖLJNINGSANSVAR
GÄLLER FÖR SKARA KOMMUN			

VÄLKOMMEN TILL FRAMTIDEN!

Översiktsplanen visar inriktningen för Skara kommuns fysiska planering.
Så här läser du översiktsplanen:

KAPITELINDELNING

OM DU VILL SE HUR VI TÄNKER OSS FRAMTIDEN

FÖRORD S.5 **2** PLANFÖRSLAG S.33

OM DU VILL VETA VILKA LAGAR OCH REGLER VI BEHÖVER FÖRHÅLLA OSS TILL

1 S. 15 **3** S.151

OM DU VILL VETA HUR SAMARBETET SER UT MED ANDRA KOMMUNER

1 S. 15 **3** S.151

OM DU ÄR INTRESSERAD AV LIVET I SKARA 2021

1 S. 15 **4** S. 177 **5** S.203 **6** S. 217 **7** S.230

OM DU BARA HAR TIO MINUTER PÅ DIG

LÄS SAMMANFATTNINGARNA I BÖRJAN AV VARJE KAPITEL.
VÄLJ BLAND PLANFÖRSLAGETS STÄLLNINGSTAGANDEN PÅ SID 35-150

1 S. 15 **2** S.33 **3** S. 151 **4** S.177 **5** S. 203 **6** S.217 **7** S.230

SKARA KOMMUN I KORTA DRAG

INVÅNARE

Folkmängd	**18 695**
Medelålder	**43 ÅR**
Boende i tätort	**76 år**
Ensamstående	**48%**
Röstande i riksdagsval (2018)	**88%**
Småhuspriser (Riksgenomsnitt 3267 tusen kr	**1886 tusen kr**

MARK

Areal totalt	**449 km²**
- Jordbruksareal	**40%**
- Skog	**46%**
- Bebyggelse	**6%**
- Övrigt	**7%**

LÄGE

EN HALVTIMMA TILL

- Tåget
- Skärgård
- Fyra städer

MED TÅG

- 2,5 h till Stockholm
- 1 h till Göteborg
- 1 h till Jönköping

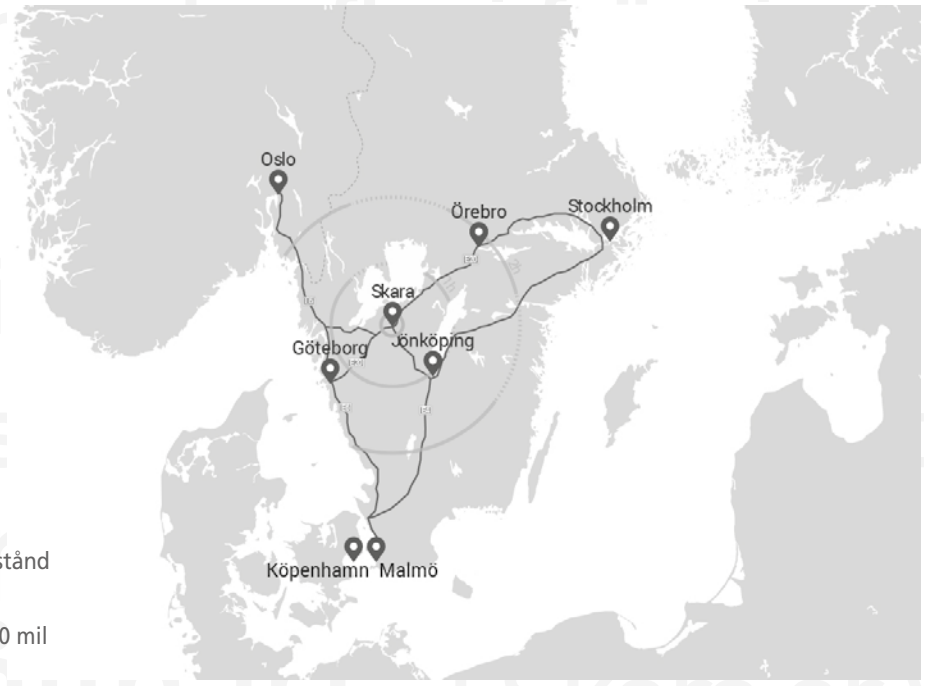

- MITT I SKARABORG
  260 000 invånare inom en halvtimmes avstånd
- MITT I SÖDRA SVERIGE
  80 procent av Sverige befolkning inom 40 mil
- Tre nordiska huvudstäder inom 40 mil

FÖRORD

” Översiktsplanen ska inspirera och underlätta för alla som vill bidra till Skaras utveckling, och möjliggöra för kommunen att på bästa sätt ta hand om och möta upp dessa möjligheter. ”

Översiktsplanen pekar ut en stark och gynnsam riktning för Skara, och ska möjliggöra den utveckling som tar bäst vara på kommunens unika resurser i ett långsiktigt perspektiv.

Den nya planen knyter an till Skara kommuns vision och visar på de möjligheter som finns i den strategiska planeringen av den fysiska miljön. Vår ambition är att profilera oss som en attraktiv boende- och etableringsort i hjärtat av Skaraborg och Sverige. Befolkningsmålet är ambitiöst och visar på en strävan att möjliggöra tillväxt och innovation, samtidigt som översiktsplanen understryker vikten av att bevara de värdefulla kulturella och naturliga tillgångar som präglar kommunen. En bärande grund för Skaras utveckling är att hela kommunen får utrymme att utvecklas, och tätort och landsbygd blir en helhet med givande synergieffekter. Översiktsplanen visar bland annat hur omsorgsfull förtätning kan stärka tätorterna, och hur landsbygden kan utvecklas i strandnära lägen.

Översiktsplanen ska genom sin strategiska och samtidigt både pragmatiska och tillåtande natur kunna användas både för kommunens eget arbete med detaljplaner, näringslivsfrämjande arbete, myndighetsutövning mm och för alla aktörer som råder över eller planerar verksamhet i Skara.

Översiktsplanen ska inspirera och underlätta för alla som vill bidra till Skaras utveckling, och möjliggöra för kommunen att på bästa sätt ta hand om och möta upp dessa möjligheter. Framtidens näringar kommer att ställa krav på hållbarhet, flexibilitet och effektivitet i helt nya perspektiv, vilket översiktsplanen ger utrymme för. Genom att skapa förutsättningar för morgondagens innovationer värnar vi om denna och kommande generationers goda liv i Skara.

Jag vill framföra ett varmt tack till alla som genom ett omfattande och engagerat arbete bidragit till den nya översiktsplanen.

YLVA PETTERSSON

Kommunstyrelsens ordförande

BILAGOR

- MEDBORGARDIALOG
- KARTBILAGA

OMSLAGSBILD:
SNART EN GEMENSAM ARBETSMARKNADSREGION. Trafikverket genomför åtgärder på väg 49 som underlättar jobbpendling genom hela Skaraborg och kan bidra till att Skaraborg blir den fjärde största arbetsmarknadsregionen i Sverige.
Foto: Patrik Borgenhard

TILL VÄNSTER:
FLERA GENERATIONER
Översiktsplanen ska visa riktningen för mark- och vattenanvändningen i kommunen för årtionden framåt och berör både barn, vuxna och seniorer.

INNEHÅLL

Välkommen till framtiden 3
Snabbfakta Skara kommun 18
Förord 20

0 INLEDNING 9
Läsanvisning 10
Vad är en översiktsplan 10
Syfte 10
Process 10
Medborgardialog 11
Begreppsförklaring 12
Medverkande 13
Om Skara kommun 13

1 UTGÅNGSPUNKTER 15
Skara Vision 2025 16
Befolkningsmål 17
Övergripande utvecklingsstrategier 18
Regionala och nationella mål och intressen 20
Gemensam fysisk planering i Skaraborg 21
Strategier 23
Bostadsförsörjningsprogram 24
Folkhälsostrategi 26
Parkeringsstrategi 27
Miljöstrategi, miljöplan 28
Fördjupad översiktsplan, föp, för vindkraft (2011) 29
Risk- och sårbarhetsanalys 2019 – 2022 30
Skara kommuns äldreomsorgsplan 30
Chalmersstudenternas projekt 31

2 PLANFÖRSLAG 33
Strukturbild Skara 34
Bebyggelseprinciper i Skara tätort och närmaste omgivning 35
Specifikt om gröna rum, grönska och dess betydelse 42
Områdesspecifika ställningstaganden 43
Industri- och verksamhetsområden 47
Handelsområden 48
Campus, högre utbildning och skaras kunskapspark 49
Mark som inte specifikt pekas ut inom skara tätort 50
Rekreationsområden 51
Utredningsområden 52
Bostäder 57
Förutsättningar för planförslagets olika områden 58
Bebyggelseprinciper för mindre tätorter 79
Lämplighetsbedömningar kransorter 81
Axvall framtida bostadsområden 81
Ardala framtida bostadsområden 87
Varnhem och ljungstorp framtida bostadsområden 91
Bebyggelseprinciper för landsbygden 102
Radbyar 103
Ljungstorps radby 104
LIS-områden 105
Föreslagna LIS-områden 107
Social hållbarhet och sociala konsekvenser 122
Natur- och grönområden 124
Friluftsliv 130
Jord- och skogsmark 132
Kulturmiljö 137
Näringsliv och företagande 138
Turism och besöksnäring 139
Kultur- och fritidsverksamhet 141
Barnomsorg och utbildning 141
Vård, omsorg, särskilda boende, socialtjänst 142
Teknisk försörjning 143
Infrastruktur och kommunikationer 143
Energiproduktion och fysisk planering 146
Miljö 147
Övriga följduppdrag 150

3 STATLIGA HÄNSYNSOMRÅDEN 151
Statliga hänsynsområden 151
Miljökvalitetsnormer 152
Vatten 152
Luft 157
Buller 158
Nationella miljömål 158
Generationsmålet 158
De 16 miljökvalitetsmålen 158
Etappmålen 159
Lokala miljömål 159
Uppföljning 159

Statliga riksintressen 160
Förhållningssätt till riksintressen 160
Riksintresse för kulturmiljövård 161
Naturvård 162
Riksintresse för energiproduktion och distribution 164
Totalförsvaret 164
Väderradar 166
Riksintresse för kommunikationer 167
Avfallshantering 168
Vattenförsörjning 168
Riksintresse för industriell produktion 168
Riksintresse för anläggningar för energiproduktion och energidistribution 168
Områdesskydd 168
Natura 2000-områden 168
Naturreservat 169
Strandskyddsområden 171
Djur och växtskyddsområden 173
Biotopskyddsområden 173
Byggnadsminnen 175
Fornlämningar 175
Kyrkliga kulturminnen 175
Landskapsbildsskydd 176

4 NATUR- OCH KULTUROMRÅDEN 177
Natur- och kulturområden 177
Geologi 178
Vatten 179
Jordbrukslandskap, ängs- och hagmarker 181
Skog 182
Parker och tätortsnära natur 184
Ostörda områden 187
Blå-grön infrastruktur 188
Biologisk mångfald och resiliens 189
Ekosystemtjänster 189
Jord- och skogsbruk 189
Vatten 189
Urbana miljöer 190
Hälsa och upplevelse 190
Särskilt värdefull natur 191
Kulturhistoriska kategorier för bedömning av förändringar i den fysiska miljön 193
1. Forntid, järnålder, jordbruk och kristnandet av Västergötland 193
2. Stiftsstaden, skolstaden, herrgårdar och militär närvaro 196
3. Hantverk, urbanisering, småindustri och smalspår 199

5 NÄRINGSLIV, TURISM OCH MEDBORGARE 203
Näringsliv, turism och medborgare 204
Stadskärnan 204
Näringsliv, företagande och arbetsmarknad 205
Friluftsliv 206
Besöksnäring och turismutveckling 207
Kultur- och fritidsverksamhet 210
Barnomsorg och utbildning 212
Vård, omsorg, särskilda boende, socialtjänst 214
Folkhälsa 216

6 TEKNISK FÖRSÖRJNING OCH PLANERING 217
Teknisk försörjning och planering 217
Energiförsörjning av vind och sol 218
Klimatanpassning 219
Värmeböljor 220
Nya täkter 220
Förorenade områden 222
Miljöfarliga verksamheter 223
Samhällsviktiga funktioner och byggnader 224

7 TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR 231
Transport och infrastruktur 232
Kollektivtrafik 232
Gång och cykel 232
Väginfrastruktur 234
Transport av farligt gods 234
Järnväg 234

0

INLEDNING

Under avsnittet Inledning finns information om vad en översiktsplan är, hur arbetsprocessen ser ut och hur den inledande medborgardialogen gick till.

INLEDNING 9

Läsanvisning..... 10

Vad är en översiktsplan..... 10

Syfte 10

Process 10

Medborgardialog 11

Begreppsförklaring 12

Medverkande 13

Om Skara kommun 13

INLEDNING

LÄSANVISNING

Skara kommuns översiktsplan 2040 är primärt en digital webbsida uppbyggd med interaktivt innehåll. Inledningsvis i den digitala versionen kan du ta del av hur du navigerar i översiktsplanen.

Översiktsplanen är indelad i sju delar. I inledningen går att läsa om vad en översiktsplan är, syftet och hur framtagandet av samrådshandlingen gått till. I kapitel 1, utgångspunkter beskrivs kommunens viljeinriktning och planeringsförutsättningar i form av nationella och regionala mål samt de kommunala strategier som finns. Själva planförslaget beskrivs i kapitel 2 och resterande kapitel beskriver de förutsättningar som finns idag. Kapitel 3 beskriver statliga hänsynstaganden, kapitel 4 natur- och kulturmiljöer, kapitel 5 näringsliv, turism och besökare. Kapitel 6 redovisar för teknisk försörjning och slutligen kapitel 7 beskriver transportinfrastrukturen.

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

- ger vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas.
- förmedlar kommunens helhetssyn på utvecklingen av den fysiska miljön.
- redovisar hur kommunen tillgodoser riksintressen och miljökvalitetsnormer

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen.

En översiktsplan är inte juridiskt bindande utan vägledande och används vid beslut om detaljplanering, tillståndsprövningar enligt PBL samt miljöbalken. Exempel på dessa är bygglov, förhandsbesked och strandskyddsdispenser.

Översiktsplaneringen är en ständigt pågående process, då förutsättningarna förändras och nytt underlagsmaterial kan leda till nya prioriteringar. Olika samhällsintressen ska vägas mot varandra i en öppen och demokratisk process samtidigt som enskildas rättigheter ska värnas. PBL kräver att kommunfullmäktige varje mandatperiod tar ställning till översiktsplanens aktualitet.

Den långsiktiga inriktningen som planen innebär att delar av det som redovisas kan komma att realiseras relativt långt in i framtiden. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men har genom sitt vägledande syfte en viktig roll i kommunens fortsatta utveckling.

ÖVERSIKTSPLANENS SYFTE

Syftet med översiktsplanen för Skara kommun är att kommunen utvecklas som hjärtat i Skaraborg; ett nav i delregionen. Vi utgår från de ekologiska värdena och arbetar för att stärka ekosystemtjänster. Översiktsplanen är kommunens avsiktsförklaring om den framtida markanvändningen, avvägd mellan allmänna och enskilda intressen. Vidare önskas en hållbar utveckling nås som beaktar kommunens sociala, ekologiska och ekonomiska potential, så väl som den långsiktiga konkurrenskraften hos kommunens lokala näringar.

PROCESS

UPPDRAG OCH PLANERING

Den senaste översiktsplanen för Skara kommun antogs 2005. Sedan dess har utvecklingen både i samhället och i kommunen förändrats påtagligt. Under hösten 2020 genomfördes uppstartsmöten och underlag bearbetades fram. Programmet för översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige X.

SAMRÅD

Översiktsplanen skickades ut på samråd mellan X och X. Samrådet använde en pandemianpassad medborgardialog främst via digitala kanaler men också fysiska installationer. Under samrådet inkom omkring X yttranden från privatpersoner, myndigheter och organisationer. Arbetet med att ta fram en samrådsversion av översikts- planen fortgick under 2021, varefter en första version av översiktsplanen kunde ställas ut på samråd under vintern 2021-2022.

GRANSKNING

Efter samrådets yttringar sammanställts har översiktsplanen kontinuerligt reviderats. Tillsammans med politikens synpunkter har inblandade tjänstemän bearbetat ett planförslag som väger samman många olika idéer och förslag, allmänna och enskilda intressen.

ANTAGANDE

Samtliga yttranden samlades för ett utlåtande med Skara kommuns kommentarer gällande förslag till revideringar efter granskningen.

Kommunstyrelsen har den X 2022 beslutat om att anta översiktsplan Skara kommun 2040.

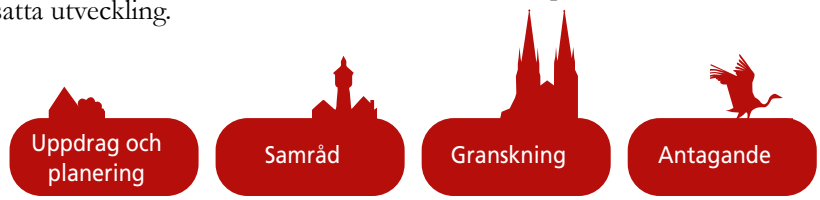

MEDBORGARDIALOG

METODBESKRIVNING

I arbetet med Översiktsplanen för Skara kommun 2020, har medborgardialog genomförts på flera sätt för att samla in kommuninvånarnas förslag och viljeinriktning med samhällsutvecklingen. Medborgardialogen pågick mellan den 23 september till den 31 december.

FILMER

Åtta personer i olika målgrupp och geografisk anknytning har intervjuats kort. Denna intervju har filmats och lagts ut på kommunens hemsida för att inspirera andra medborgare till att lämna synpunkter.

DIGITAL KARTA

Medborgare kunde under hösten 2020 gå in till en digital karta på Skara kommuns hemsida och skriva in sin synpunkt via ett formulär. Sist i formuläret fanns en karta där man kunde markera den aktuella platsen som hörde ihop med synpunkten. I formuläret kunde man välja mellan favoritplats, bostäder eller utveckling.

ANALOG SKÄRM

Skärmar med karta över skara kommun samt respektive ort har satts upp vid mataffärer eller pizzeria i Varnhem, Axvall, Skara samt Ardala.

De fysiska skyltarna sattes upp 22/9 (Ardala och i Skara: IcaMunken, City Gross, Coop) samt Axvall och Varnhem några dagar senare. En affischutställning med kartor sattes upp på biblioteket 22/9 men hann inte sitta inte upp så länge eftersom biblioteket sedan stängde pga corona-restriktioner. Dessa skärmar flyttades senare till Idrottshallen på Vilanområdet. Det fanns också en mindre affischutställning i kontaktcentrets korridor i Stadshuset.
I anslutning till de fysiska kartorna fanns brevlådor med ”pluppar” som motsvarade kategorierna ”Bostad” ,”Favoritplats” ”Utveckling”, samt frankerade vykort. Man kunde markera sin åsikt vid de fysiska kartorna med en ”plupp” på kartan och sedan fylla i åsikten på ett frankerat vykort. Vykorten har samlats in av Planenheten som manuellt lagt in synpunkten i den digitala kartan. Datan från formuläret på hemsidan har samlats i en databas (excel).

”VECKANS FRÅGA” PÅ FACEBOOK

Resultatet på enkäten finns i Netigate; Inlägg om enkäterna publicerades på Facebook följande dagar. Resultatet av dessa frågor bifogas i separat pdf-dokument.

17/11: Vad är viktigast att bo nära?

24/11: Typ av bostäder (vad saknas)

1/12 Typ av bostäder (seniorboende)

10/12: Typ av bostäder (höjd)

17/12: Favoritplatser

Pressmeddelandet om dialogen var ute den 21 september och från och med den dagen var det möjligt att gå in på den digitala tycka-till-kartan på www.skara.se. Synpunkter kom in via den digitala kartan såväl som på vykort.

Skyltarna som satt uppe vid de stora livsmedelsbutikerna i Skara har uppenbart använts som tidsfördriv och markerats ”för skojs skull” med en mängd pluppar som gör att det inte längre går att urskilja vilka markeringar som är seriösa. Om de som lämnat seriösa förslag på dessa tavlor också har lämnat sin synpunkt skriftligt via vykort, så har detta förts in i excel-dokumentet.

skara.se/oversiktsplan

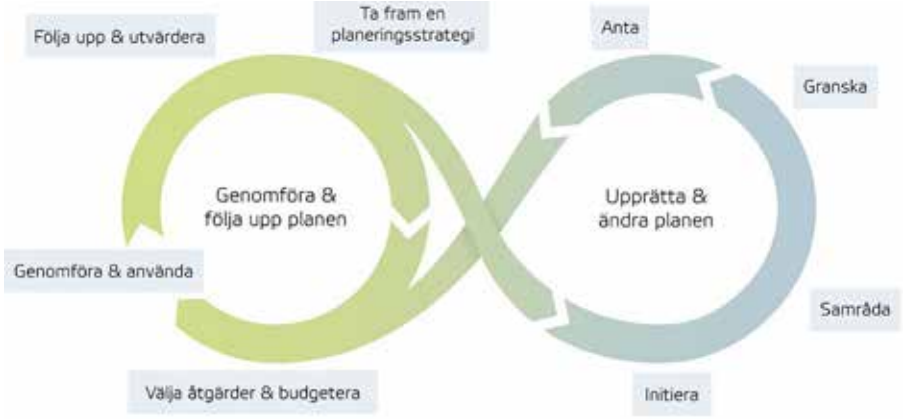

BEGREPPSFÖRKLARING ÖVERSIKTSPLAN

GUL, BLÅ, GRÖN STRUKTUR

- Gul = Jordbruksmark
- Blå = Vatten
- Grön = Skog

RADBYAR

Sammanhållande bostadsbebyggelse längs med en mindre väg. Varje bostadsgård har sin tillfartsväg från vägen som passerar genom byn. Förr var gårdarnas odlingsbara mark och tamboskapens betesmark bakom själva gårdstunet, som i sin tur låg närmast vägen.

TÄTORTSNÄRA BYAR

Sammanhållande bebyggelse för större tomter med plats för odling och skrymmande hobbyintresse. Med tätortsnära by förväntas de större bostadstomterna användas för intressen där natur är en förutsättning eller där verksamheten kan upplevas störande inne i den stadsplanerade tätorten. Tex. att ha höns med tupp, större kompost etc

Syftet med tätortsnära byar är inte stor tomt med mycket hårdgjord yta.

FÖRTÄTNING

Att använda ortens mark effektiv med syftet uppnå korta avstånd och undvika gleshet utan syfte. En park, natur eller parkering kan ha ett syfte för att tex. tillgodose handel, arbetsplatser, rekreation, bulleravstånd, siktlinjer etc. Om obebyggd mark vars syfte kan tillgodoses på annat sätt eller om platsen upplevs som onödig transportsträcka, kan platsen eventuellt bebyggas för att förtäta stadslandskapet. En byggnad kan skapa intressanta stadsrum men bör inte ske på bekostnad av andra värden. Förtätning sparar mark i stadens ytterkanter och drar nytta av befintlig infrastruktur. Parkmark ska vara den mark som exploateras sist eftersom den är ett viktigt inslag i människans habitat och viktig för dagvattenhantering. Befintliga hårdgjorda ytor så som verksamhetsmark och platser för upplag som inte längre används kan vara lämpliga ytor för förtätning.

SJÖ

En sjö är en mer eller mindre permanent vattensamling av sötvatten i en naturlig sänka i marken. Någon allmänt accepterad undre gräns för en sjös storlek finns inte utan alla vattensamlingar med en yta på minst en hektar kan klassas som en sjö.

VATTENDRAG

Ett vattendrag är sötvatten som rinner genom landskapet från högre belägna till lägre områden och som oftast mynnar ut i hav eller i en sjö. Vattnet drivs av gravitationen. Vattendrag delas in i bäckar, åar, älvar och floder. Det finns dock inga exakt indelning utan styrs av både vattendragets storlek och flöde, men också av var i Sverige eller i världen som vattendraget finns.

DAMM

En damm är en konstgjord sjö eller vattenmagasin, ofta av mindre storlek som kan ha många olika syften och användningsområden. Några exempel på dammar är dagvattendamm, kraftverksdamm, branddamm, fiskdammar, ankdamm och trädgårdsdamm.

VÅTMARK

En våtmark är sådan mark där vatten till stor del av året finns under eller strax över markytan. Våtmarker är grunda fuktiga miljöer med övervattensvegetation av vitmossa, gräs, starr eller andra örter.

MSA-OMRÅDET

Minimum Sector Altitude. Det område som berörs av höga objekt så som byggnader, master, vindkraftverk och skorstenar. MSA-områden finns för att skydda in- och utflygning från flygplatser och landningsbanor både inom Militärt försvar och civilsamhället.

LANDSKAP

Landskap används för att beskriva det område eller miljö som är aktuell för planering. Det kan vara stadslandskap (som även kan kallas urban miljö) naturmiljöer, landsbygd osv. Landskapet kan vara öppna böljande fält eller en trolsk murrig granskog. Stadslandskap kan vara villamattor, industriområden eller det stadsmässiga med byggnader tätt intill gatan med butiker i bottenplan och kontor och bostäder på våningarna ovanför. Olika landskap har olika spelregler.

LEH

LEH = Lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

OMVANDLING

I likhet med förtätning sker omvandling av områden när tiderna förändras. Det händer tex. att ett övergivet industriområde tas över av kulturarbetare som behöver lokalerna som ateljé. Konstnärerna gör området intressant och snart köps lokaler upp av investerare som bygger om industrilokalerna till bostäder. Detta kallas inom samhällsplaneringen för gentrifiering.

RESILIENT/RESILIENCE

Med resiliens menas den förmåga naturen har att ställa om och anpassa sig till nya förutsättningar eller att klara av och återhämta sig efter ett trauma som tex. minusgrader i april eller att rötterna dränks i vatten vid en översvämning.

MEDVERKANDE PERSONER

STYRGRUPP

KOMMUNSTYRELSENS BEREDNINGSUTSKOTT

- Ylva Pettersson (m)
- Fredrik Nordström (s)
- Lars Berg (c)
- Håkan Ehn (s)
- Ove Berlin (sd)

MILÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDENS ORDFÖRANDE

- Leif Brohede (kd)

PROJEKTGRUPP

Mona Nilsson, stadsarkitekt och planchef

Malin Tell, projektledare fas 2 och Tf. Planchef

Linda Fröberg, projektledare fas 3 och planarkitekt

Anders Aubry, huvudskribent, planarkitekt

Axel Demker, projektledare fas 1, planarkitekt med uppdrag som stadsantikvarie

Abbe Sahli, miljöstrateg och kommunekolog

Philip Lennerö, student från GU, kulturgeograf

Helena Långström Schön, kommunikatör

Utöver projektgruppen har flertalet tjänstemän från kommunen samt bolag bidragit med sin expertkompetens genom arbetsgrupper och workshops.

OM SKARA KOMMUN

Skara kommun ligger i Västergötland, mellan Vänern och Vättern, och är en del av såväl Västra Götalandsregionen som kommunalförbundet Skaraborg. Kommunen består av 429 kvadratkilometer yta och gränsar till Falköpings kommun, Skövde kommun, Götene kommun, Lidköpings kommun och Vara kommun. Skara har en central placering i Skaraborg och ett bra geografiskt läge vid E20 mellan Göteborg och Stockholm men även riksväg 49. Kommunen erbjuder en karaktärsfull stadskärna med ett brett utbud av sevärdheter, entreprenörskap, kultur och historia men även närhet till natur och vacker omgivning, rikt djurliv, vandringsleder och sex olika naturreservat.

Centralorten Skara är med sina dryga 1000 år på nacken en av Sveriges äldsta städer. Förutom Skara finns ytterligare fyra tätorter i kommunen: Ardala, Axvall, Eggby och Varnhem. År 2020 hade Skara kommun 18 695 invånare.

1

UTGÅNGSPUNKTER

Under avsnittet Utgångspunkter finns information om Skara kommuns styrdokument, såsom Vision Skara 2025, utvecklingsstrategier, program, planer och policy samt Chalmers mastersstudenters projekt Hållbara Skara.

UTGÅNGSPUNKTER 15
Skara Vision 2025 16
Befolkningsmål 17
Övergripande utvecklingsstrategier 18
Regionala och nationella mål och intressen 20
Gemensam fysisk planering i Skaraborg 21
Strategier 23
- Bostadsförsörjningsprogram 24
- Folkhälsostrategi 26
- Parkeringsstrategi 27
- Miljöstrategi, miljöplan 28
- Fördjupad översiktsplan, föp, för vindkraft (2011) 29
- Risk- och sårbarhetsanalys 2019 – 2022 30
- Skara kommuns äldreomsorgsplan 30

Chalmersstudenternas projekt 31

SKARA VISION 2025

TILLSAMMANS SKAPAR VI DET GODA LIVET FÖR INVÅNARNA I SKARA KOMMUN

En välfärd med god kvalitet är självklar. Men vi vill mer än så. Vi vill skapa attraktionskraft! Både inom och utanför kommunen. I visionen har vi pekat ut utvecklingsområden där Skara har extra stor potential. Vi ska ha mod att prioritera och lägga kraft på det som behövs, nu och framåt:

- I SKARA ÄR VI STOLTA
- LIVSSTILEN SOM KONKURRENSKRAFT
- VI FRÄMJAR ENTREPRENÖRSKAPET
- SJÄLVKLART HÅLLBART

I SKARA ÄR VI STOLTA

År 2025 genomsyras Skara av en stolthet. Som invånare trivs vi med att leva och bo i Skara. Vi inser vad det är som gör Skara speciellt. I Skara kommuns organisation är vi stolta över vårt arbete och vi motiveras av ett tydligt och visionärt ledarskap. Vi vågar göra prioriteringar och val utifrån vår situation. Skara har hittat sin egen väg framåt. Tillsammans bidrar vi alla till att stärka varumärket Skara både i och utanför kommunen.

LIVSSTILEN SOM KONKURRENSKRAFT

I Skara är det lätt att få familje- och yrkeslivet att gå ihop. Det är nära till allt och man kan kombinera det goda livet på landet med stadens utbud. Här finns mötesplatser för kreativitet, gemenskap, fritid och företagande. Hos oss finns tid att njuta och plats för alla. Det äkta och det okonstlade finns ständigt närvarande i den vackra naturen, i våra levande kulturmiljöer och i den närproducerade maten. Bra kommunikationer och snabba uppkopplingar tar oss ut i världen och hem igen. Skara är en kreativ och livskraftig kommun mitt i Skaraborg som erbjuder en attraktiv livsstil i tiden.

VI FRÄMJAR ENTREPRENÖRSKAPET

I Skara är kreativitet och entreprenörskap givna inslag i vardagen – i alla åldrar. Barn och unga uppmuntras att prova nya saker och att utveckla sina förmågor och talanger. I Skara finns en mycket väl fungerande samverkan och dialog mednäringslivet. Skolan har ett givande samarbete med högre utbildning och arbetsliv. Därför är möjligheten att starta eget företag ett lika självklart val som fortsatta studier och anställning efter studenten. Skara har blivit hela Sveriges förebild för grön innovation och landsbygdsnäringar. Det driver på en spännande samverkan mellan landsbygdsentreprenörer som syns på många håll i kommunen.

SJÄLVKLART HÅLLBART

I Skara är det självklart att vi skyddar miljön och använder energi och naturresurser på ett effektivt vis. Våra hållbara vanor gör oss till ett föredöme som stärker normer och värderingar. Både på landsbygden och i staden finns goda möjligheter till att försörja sig. Skara kommun har en stabil ekonomi, och vi tar vara på lokala produkter och tjänster. Vi har en långsiktigt hållbar tillväxt. Folkhälsan är god. Det finns ett starkt socialt skyddsnät och ett aktivt civilsamhälle där föreningslivet spelar roll. Våra invånare mår bra och deltar i samhället – oavsett bakgrund och livsstil. Det får hela Skara att må bra.

TILLSAMMANS GÖR VI DET MÖJLIGT!

BEFOLKNINGSMÅL

Översiktsplanen fungerar som ett hjälpmedel för att kunna förverkliga kommunens vision och som vägledning för aktiva val för invånare, näringslivet och allmännyttan. Översiktsplanen ska även hjälpa oss att skapa framtidens hållbara Skara.

Äganderätten, tillväxt och hållbarhet genomsyrar den nya Översiktsplanen som ger möjlighet till fortsatt positiv utveckling och strategiskt arbete med en attraktiv och hållbar utveckling av hela Skara kommun.

Skara ska fungera som navet i Skaraborg och kunna erbjuda det goda livet både i staden, på landsbygden och däremellan.

Översiktsplanen möjliggör förutsättningar att kunna nå befolkningsmålet om att växa upp till 24000 invånare till 2040, från ungefär 19 000 invånare år 2021.

Detta antas kräva ytterligare 2 000 nya arbetstillfällen samt 2 500 bostäder i kommunen. I och med målet om fler invånare i kommunen finns även behov av investeringar i den kommunala verksamheten. För en befolkningsökning på ungefär 5 000 invånare behövs det 10 nya förskoleavdelningar, en ny grundskola samt sju nya högstadieklasser i kommunen. Oberoende av i vilken omfattning som befolkningen ökar är balans i den demografiska strukturen av vikt och att kommunen alltid ska arbeta för ekonomisk och social inkludering.

Skaras tidigare översiktsplan, antagen 2006, är till stor del redan genomförd. Nu behöver Skara en ny översikts- plan där framtiden beskrivs utifrån nya förutsättningar. Det har kommit nya politiska förväntningar, mål och strategier och Skara präglas idag av andra möjligheter och optimism. Planering idag lägger allt större fokus på att utveckla hållbara samhällen vilket innebär att det krävs strategier för att underlätta användandet av hållbar infra- struktur och service. Detta innebär bland annat förtätning av staden och att nya områden inte ska tas i anspråk om det inte är nödvändigt för hållbar utveckling.

Skara kommun vill se en varierad bebyggelse och erbjuda attraktiva bostäder för befintliga såväl som framtida kom- muninvånare. Vidare ska man arbeta med klimatanpass- ning samt utveckla och förtäta de befintliga orterna. Skara ska vara en hållbar stad samtidigt som man vill hålla lands- bygden levande med målet att runt 15 procent av kommunens invånare ska vara bosatta där. I samband med detta vill kommunen även kunna erbjuda möjligheter till att bosätta sig i närheten av vatten tack vare Skaras många sjöar.

Kommunen ska också i största möjliga mån värna äganderätten.

TILL ÅR 2040 VILL SKARA KOMMUN:

HÖJA KOMMUNENS INVÅNARANTAL TILL
24 000

KUNNA ERBJUDA
2 500
NYA BOSTÄDER I KOMMUNEN

ÖKA ANTALET ARBETSTILLFÄLLEN
I KOMMUNEN MED MINST
2 000

ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGSSTRATEGIER

SKARA, NAVET I HJÄRTAT AV SKARABORG

VI ERBJUDER DET GODA LIVET, PÅ LANDET, I STADEN OCH MITTEMELLAN

Skara är en kreativ och livskraftig kommun mitt i Skaraborg som erbjuder en attraktiv livsstil i tiden. Redan för tusen år sedan var Skara ett viktigt nav (i Skaraborg). Skara ligger i skärningspunkten mellan E20 och Skaraborgs starkaste och viktigaste tillväxtstråk väg 49 och väg 184. Det är nära till allt, både för den som bor i kommunen eller den som bedriver verksamhet här. Inom 45 minuter når man i stort sett samtliga kommuner och kommuncentra inom Skaraborg, och på så sätt en väldigt stor arbetsmarknad. Likväl som nästan alla Skaraborgs 260 000 invånare når Skara inom 45 minuter. Vilket betyder att näringslivet i Skara har tillgång till en bred kompetensbas. En välfungerande infrastruktur med starka stråk såväl inom Skaraborg som kopplingen mot våra angränsande regioner och övriga Sverige. Skara kommun med sina unika natur och kulturmiljöer och med sitt rika jordbrukslandskap bidrar också till ett kluster för gröna näringar, ett rikt friluftsliv och en hållbar och utvecklad besöksnäring. Översiktsplanen ska möjliggöra för fler människor och verksamheter att bo och verka i Skara kommun.

VI FRÄMJAR ENTREPRENÖRSKAPET

GRÖN KOMPETENSTRADITION, VÄRDEFULLA BESÖKSMÅL, INDUSTRI OCH LOGISTIK SKAPAR ETT VARIERAT NÄRINGSLIV

- Skol- och lärmiljöer som främjar lärande och trygghet i klimatsäkra inne- och utemiljöer
- Varierat utbud av utbildning inom gröna näringar i attraktiva lärmiljöer
- Lärosäten ges goda utvecklingsmöjligheter både i tätort och på landsbygden
- En unik småstadsupplevelse präglad av en livskraftig och traditionsburen stadskärna med en variation av mötesplatser och småskalig handel
- Ett varierat utbud av byggrätter för kontor och verksamheter
- Gröna näringar och besöksnäring utvecklas
- En innovativ besöksnäring som tar vara på kraften i Skaras förflutna
- En god mark- och planberedskap för att skapa förutsättningar för att nya och befintliga verksamheter ska ha möjlighet att växa

LIVSSTILEN SOM KONKURRENSKRAFT

VARIERADE BOSTADSFORMER OCH EGNA LÄGEN I SAMKLANG MED VÅRA UNIKA KVALITETER

- Bostadsbeståndet utökas med bostadsformer som skapar rörelse på bostadsmarknaden
- Planberedskap skapar möjligheter att möta framtida utmaningar
- Planering för bostäder och lokaler som främjar delaktighet, jämlikhet och barnperspektiv för ung som gammal
- Förtätning och exploatering i närhet till etablerade bostadsområden eller befintlig infrastruktur, avfallshantering och offentlig service
- Uppmuntrar och möjliggör olika boendeformer på landsbygden
- Återanvändning och byggnadsvård som berikar företag, boenden och besökare
- Gestaltning i den fysiska miljön utgår från samspelet med den närmaste omgivningen och en arkitektonisk idé
- Kulturhistoriska värden, småskalig handel och upplevelser i det offentliga rummet skapar ökad livskvalitet

SJÄLVKLART HÅLLBART

BÄRKRAFT FÖR KOMMANDE GENERATIONER

- Ett rikt och varierat landskap, våtmarker, en ökad biologisk mångfald och bevarande av åkermark
- God tillgänglighet till hållbara transporter och hög trafiksäkerhet för cyklister
- Grön- och rekreationsområden, sammanhållna grönstrukturer och tätortsnära natur växer tillsammans med ny bebyggelse och värnar ett gott närklimat
- En ledningsstruktur som möjliggör långsiktigt hållbara energikällor
- Nybyggnation sker utifrån vad som är möjligt att försörja med långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar
- Långsiktig och lokal dagvattenhantering är vägledande för förtätning och exploatering av mark för nya ändamål
- Förändringar till följd av den fysiska planeringen sker med hänsyn till långsiktig hållbarhet, säkerställande av ekosystemtjänster, klimatförändringar och krissituationer

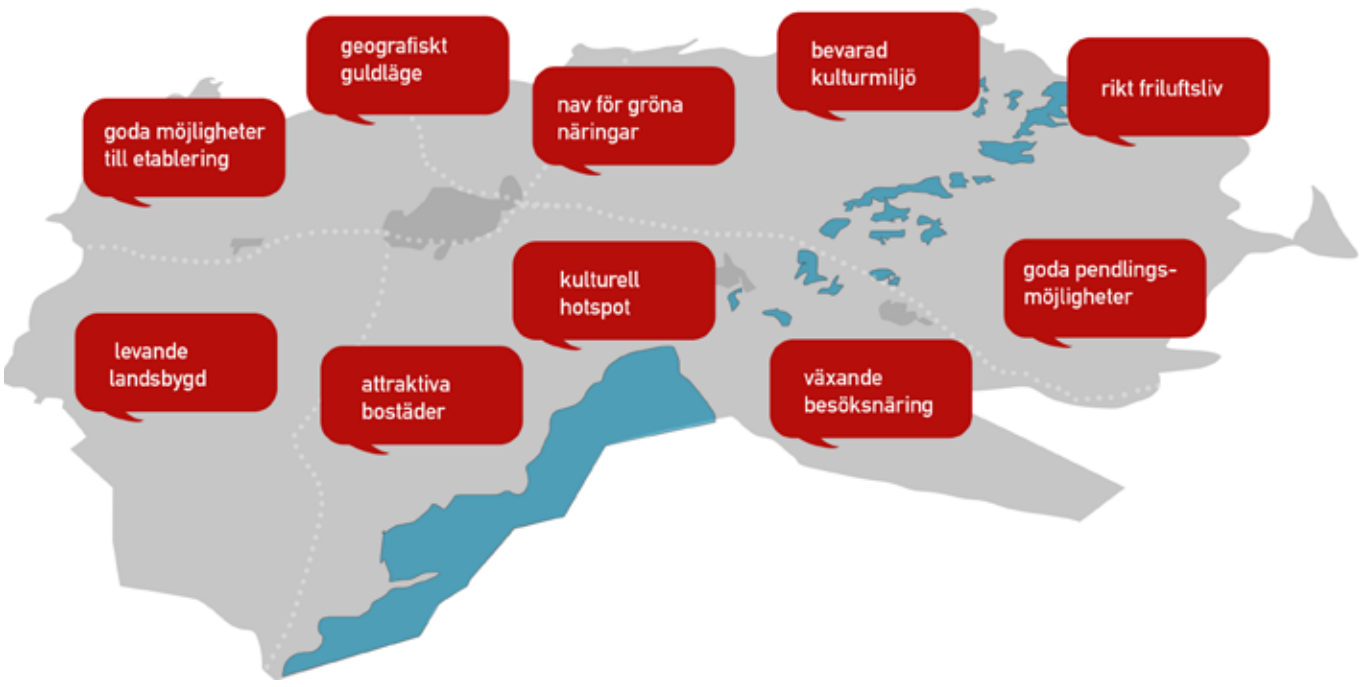

REGIONALA OCH NATIONELLA MÅL OCH INTRESSEN

BARNKONVENTION SOM LAG

Till skillnad från när den senaste översiktsplanen skrevs, så har Barnkonventionen blivit lag i Sverige. Det innebär skarpare fokus på barns rättigheter sedan 1 januari 2020.

Allas perspektiv och representation är viktig i den fysiska planeringen men till skillnad från myndiga personer har barn färre möjligheter att göra sina önskemål hörda. Barns perspektiv är viktiga och bör alltid tas i beaktning genom att planerarna aktivt efterfrågar barns synpunkter.

GLOBALA MÅL

De globala målen för hållbar utveckling antogs den 25 september 2015 och består av 17 mål och 169 delmål. Hållbar utveckling inkluderar de tre dimensionerna social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och ekologisk hållbarhet.

TANKEN ÄR ATT MAN INNAN 2030 SKA KUNNA UPPNÅ FYRA SAKER:

- Att avskaffa extrem fattigdom
- Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- Att främja fred och rättvisa
- Att lösa klimatkrisen

NATIONELLA MILJÖMÅL

Genom ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål samt 17 etappmål, inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen och klimat, är tanken att Sverige ska kunna klara de globala hållbarhetsmålens ekologiska dimension.

Riksdagen definierar generationsmålet som: ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Miljökvalitetsmålen skildrar den svenska miljöns tillstånd efter genomfört miljöarbete. Etappmålen i sin tur ska underlätta arbetet mot generationsmålet och miljömålen genom att identifiera den omställning av samhället som önskas.

De mål som Riksdagen beslutat bidrar till struktur för det svenska miljöarbetet, däribland Skara kommuns.

REGIONALA MÅL

Skara kommun är en del av Västra Götalandsregionen (VGR). VGR antog i februari 2021 den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som anger riktningen för det regionala utvecklingsarbetet mellan 2021 och 2030. Utgångspunkten i strategin är de stora samhällsutmaningarna samt det behov som samhället har av att bli mer hållbart och konkurrenskraftigt.

ENLIGT REGIONEN ÄR STRATEGINS MÅL FÖLJANDE

”Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle”

Den regionala utvecklingsstrategin vägleder bland annat kommuner och kommunalförbund i arbetet med regional utveckling. Respektive kommunalförbund i regionen ansvarar för utvecklingsarbete på delregional nivå, mellan kommunerna. Skara kommun är en del av Skaraborgs kommunalförbund.

STRUKTURBILD SKARABORG

Under 2014 och 2015 arbetade Skaraborgs kommunal förbund tillsammans med Skaraborgs 15 kommuner fram en strukturbild för Skaraborg. Strukturbilden lyfter fram Skaraborg som en nätverksstad och hur kommunerna själva i samverkan ska arbeta för att verkställa strukturbilden.

Syftet med strategierna är att kombinera lokala resurser i Skaraborg och stärka Skaraborgs länkar till kringliggande delregioner.

Strukturbild Skaraborg vann Sveriges Arkitekters Planpris 2020. skaraborg.se

GEMENSAM FYSISK PLANERING I SKARABORG

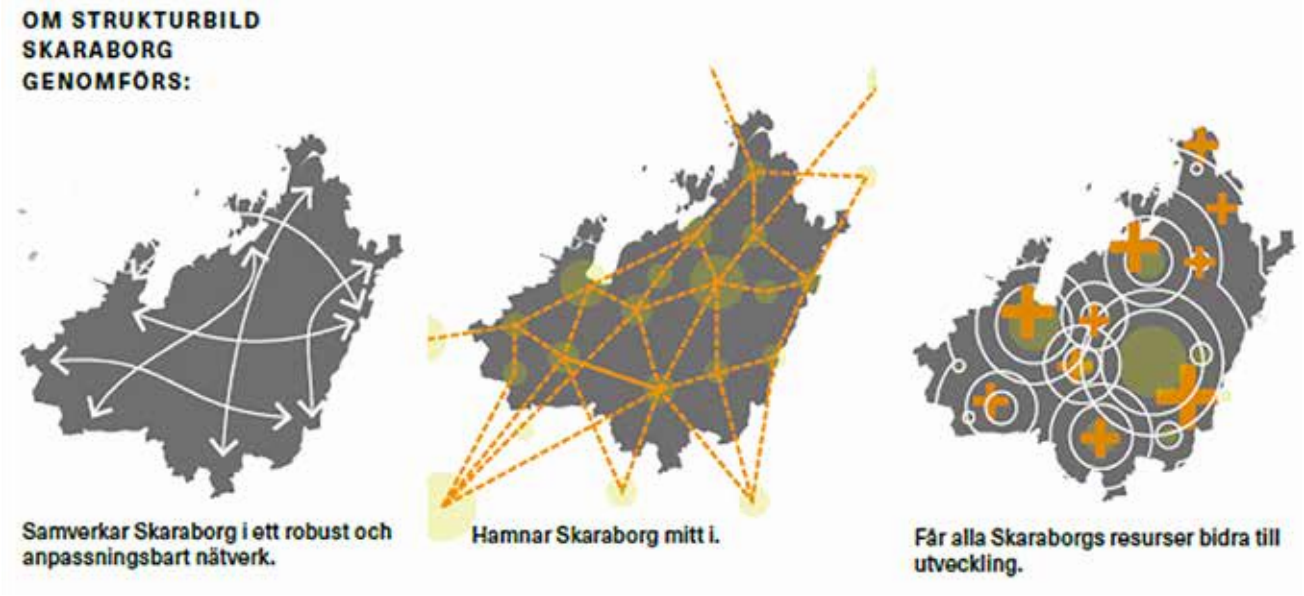

Illustrationen beskriver hur Skaraborg kan ses som ett nätverk av befintliga städer och orter som genom kommunikation och samverkan binds samman till en större enhet - en nätverksstad.

SJU STRATEGIER PÅ DELREGIONAL OCH KOMMUNAL NIVÅ LIGGER TILL GRUND FÖR GENOMFÖRANDET AV STRUKTURBILDEN

- STRATEGI 1
  Mötesplatser – en framtida arbetsmarknad och kompetensförsörjning av Skaraborg
- STRATEGI 2
  Tillgänglighet – transportinfrastruktur och flexiblare kollektivtrafik för en lokal arbetsmarknadsregion
- STRATEGI 3
  Boende – utveckla en gemensam plan
- STRATEGI 4
  LINK-områden – lokal utveckling i natur- och kulturnära lägen.
- STRATEGI 5
  Integration – ett samhälle där alla får bidra.
- STRATEGI 6
  Förvaltningssamarbete – tekniska system och kommunal verksamhet.
- STRATEGI 7
  Samhällsbyggnadskollegium – en resursförsörjd genomförandeorganisation.

GEMENSAM FYSISK PLANERING

Skaraborgs kommunalförbund utgör plattform för det gemensamma delregionala utvecklingsarbetet och styrgrupp för detta är samhällsbyggnadskollegiet som består av tjänstepersoner från de 15 kommunerna samt kommunalförbundet.

Samhällsbyggnadskollegiet har i uppdrag att arbeta med gemensam fysisk planering i Skaraborg. Gemensam fysisk planering gynnar alla kommuner i Skaraborg då varje enskild kommun inte behöver ta fram alla dokument själva samtidigt som synergieffekter tas tillvara och risken för suboptimering minskar.

Under 2018–2020 har samhällsbyggandskollegiet tagit fram två dokument med koppling till fysisk planering; Strategi hållbara drivmedel och Program Skaraborgs turistvägar. Från och med 2020 pågår arbete med en gemensam Strategi för etableringar. Fokus är på nyetablering av industri och näringsverksamhet.

STRATEGI HÅLLBARA DRIVMEDEL

Strategin utgör en kombination av el, vät- och biogas för att öka möjligheterna för omställning från fossila drivmedel till förnybara drivmedel.

Strategin kompletterar det arbete som E-WEST gjort gällande placering av stråkladdning med platser för destinationsladdning (se karta). Det kan vara kultur- och naturhistoriska platser, friluftsområden, idrottsplatser eller olika typer av mötesplatser och liknande. Gemensamt för alla

platser är att de är välbesökta och avsedda för publik laddning. Där platserna även kan samutnyttjas för boende- och arbetsplatsladdning är det positivt, men inte huvudsyftet. Destinationsladdning på dessa platser ska ge möjlighet till en hållbar livsstil i hela Skaraborg, även där det är långa avstånd och turtätheten på kollektivtrafiken är låg. Planering av laddinfrastruktur i Skaraborg sker gemensamt för Skaraborgs 15 kommuner för att undvika suboptimering och mellankommunal konkurrens.

PROGRAM SKARABORGS TURISTSLINGOR

Programmet syftar till att få Skaraborg att utvecklas som besöksanledning för att få fler besökare att spendera mer tid i området, besöka fler besöksmål och därmed uppleva mer. Programmet pekar ut turistslingor, för både bilvägar och kollektivtrafik, som tydligt knyter ihop många av de besöksmål som finns i Skaraborg. Slingorna ska ge besökaren en större upplevelse än att bara transportera sig. ”Det är vägen, som är mödan värd”. På detta sätt kan samverkan i kluster uppstå mellan olika aktörer och besöksmålen kan bidra till service och handel i Skaraborgs mindre orter och på landsbygden. Utvecklad offentlig samverkan och en långsiktighet i investeringsvilja skapar möjligheter för privata aktörer att utveckla nya affärsmodeller och satsa på nya affärsmöjligheter.

ETABLERINGSSTRATEGI - STRATEGI FÖR STORA ETABLERINGAR I SKARABORG

Skaraborgs 15 kommuner arbetar tillsammans genom Business Region Skaraborg med att attrahera nya etableringar till Skaraborg. Syftet är att skapa fler arbetstillfällen, bidra till fler arbetade timmar och därigenom ökade skatteintäkter för Skaraborgs kommuner.

Baserat på Strukturbild Skaraborg arbetar Skaraborgs kommuner med gemensam samhällsplanering.

Områdena är de som är bäst lämpade utifrån de väsentliga samhällsintressena; Förädling av lokala resurser, Utökad och stärkt arbetsmarknadsregion och Effektivt utnyttjande av befintlig infrastruktur och service.

Syftet med att peka ut områden för större etableringar är att stärka de sedan tidigare identifierade resursbaserna och dra nytta av de kärnkompetenser som finns i Skaraborg.

Den ska användas som underlag vid upprättande av översiktsplaner och detaljplaner samt för Business Region Skaraborg som säljmaterial.

STRATEGIER

Skara kommun vill möjliggöra ett gott liv åt alla invånare, både idag och på längre sikt. I Skara kommuns vision 2025 finns fyra områden som kommunen särskilt arbetar med för att nå visionen om ett gott liv för alla som bor, lever och verkar i Skara kommun. Till dessa fyra områden har Kommunfullmäktige också beslutat om ett antal strategier som pekar ut riktningen framåt.

2019 beslutade Kommunfullmäktige om en ny styrmodell för Skara kommun, vilken innebär en tillitsbaserad styrning med få prioriterade politiska mål. I och med den nya styrmodellen har också antalet strategier minskats ner för att tydliggöra styrningen och minska ner antalet styrsignaler. Enligt den nya styrmodellen beslutar istället kommunfullmäktige om ett program för mandatperioden där man pekar ut strategiskt viktiga områden för att nå Skara kommuns vision och uttalar kommunövergripande inriktningar för mandatperioden.

NU GÄLLANDE STRATEGIER

Cykelstrategi
Bostadsförsörjningsprogram
Folkhälsostrategi
Parkeringsstrategi
Miljöstrategi
Vindkraftpolicy
Fördjupad översiktsplan (FÖP) Vindkraftspark på Nordbillingen
Risk- och sårbarhetsanalys
Äldreomsorgsplan

skara.se/strategier

UTGÅNGNA STRATEGIER MED RELEVANS FÖR FRAMTAGANDET AV ÖVERSIKTSPLANEN.

Landsbygdsstrategi
Integrationsstrategi
Näringslivsstrategi
Strategi för ökad internationalisering

skara.se/strategier

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN, FÖP, FÖR VARNHEM OCH LJUNGSTORP

Den fördjupade översiktsplanen för Varnhem och Ljungstorp är fortfarande aktuell och de förslag som tas upp i detta dokument gäller även efter att ny översiktsplan har antagits. Dock gäller föreslagna bostadsområden enligt översiktsplanen.

skara.se/fop

CYKELSTRATEGI (2016-)

Skara har en Cykelstrategi från 2016 med en planerad giltighetstid på 20 år.

I CYKELSTRATEGIN HAR KOMMUNEN SATT MÅLEN ATT:

- A: Cykelinfrastrukturen ska vara nytänkande och av god kvalitet
- B. En ökad andel av de korta vardagstransporterna inom tätorterna sker med cykel
- C. Det ska vara tryggt och säkert att cykla
- D. Skapa förutsättningar för en cykelturism över kommungränser och mot kontinenten
- E. Skapa förutsättningar för motions- och rekreationscykling
- F: Användandet av cyklar i kommunens organisation ska öka
- G. Skapa förutsättningar för arbetspendling med cykel mellan Skaras tätorter

skara.se/strategier
skara.se/cykla

BOSTADSFÖRSÖRJNINGSPROGRAM

(2019-2022)

Kommunernas bostadsförsörjningsansvar regleras i lag 2000:1383 om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen i kommunen. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Nuvarande bostadsförsörjningsprogram antogs av kommunfullmäktige 2019-09-30, KF § 114. Kommunledningsförvaltningen beräknas påbörja arbetet med att ta fram ett reviderat bostadsförsörjningsprogram för nästa mandatperiod hösten-vintern 2021.

I nu gällande bostadsförsörjningsprogram pekades ett mindre antal platser för nybyggnad av bostäder ut. I programmet konstaterades att utredning av områden för ytterligare bostäder, som ska uppföras efter 2022, ska tas upp i Översiktsplanen:

LÅNGSIKTIGA MÅL FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNINGEN

Målen för bostadsförsörjningen representerar den långsiktiga ambitionen och viljeriktning som kommunen har för bostadsförsörjningen och är vägledande för alla kommunala förvaltningar och bolag. Inom parentes anges vilka utvecklingsområden i kommunens Vision 2025 som målen knyter an till.

- De utsatta bostadssociala grupperna ska ha samma möjligheter som övriga bostadssociala grupper att etablera sig på bostadsmarknaden.

  Självklart hållbart
  Vi främjar entreprenörskap

- Stadskärnans och tätorternas olika kvalitéer, liksom en ökad variation av bostadstyper, ska vara vägledande då nya bostäder planeras.

  I Skara är vi stolta
  Livsstilen som konkurrenskraft

- Bostadsbeståndet ska möta upp bostadsbehovet och efterfrågan.

  Livsstilen som konkurrenskraft
  Självklart hållbart

- 4. God planberedskap för olika typer av bostads- och boendeformer.

  Vi främjar entreprenörskap
  Självklart hållbart

- 5. Skaraborgs kommuner samverkar kring bostadsförsörjning

  Självklart hållbart
  Vi främjar entreprenörskapet

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR ARBETET UNDER MANDATPERIODEN

Ställningstagandena för bostadsförsörjningen ger uttryck för kommunens inställning och kontinuerliga arbete med bostadsförsörjning under mandatperioden. Ställningstagandena representerar således inriktningen på kort sikt.

KOMMUNEN SKA

- Ge tätorter och områden med samlad bebyggelse högre kvalitet genom välavvägd förtätning som kompletterar och varierar bostadsbeståndet.

  Mål 2 och 3
- Verka för ett bostadsbestånd som tar hänsyn till Skara stadskärnas estetiska, funktionella och sociala kvalitéer och som stödjer en ändamålsenlig utveckling av stadens struktur.

  Mål 2, 3 och 4
- Verka för en långsiktig planering av bostadsbeståndet i samklang med planering för utbyggnad av samhällsservice och infrastruktur.

  Mål 1, 3, 4 och 5
- Verka för ett brett och omfattande utbud av olika upplåtelseformer, bostadstyper och aktörer på den lokala bostadsmarknaden.

  Mål 2 och 4
- Verka för en utbyggnad av bostadsbeståndet med hänsyn till en god resurshushållning.

  Mål 1, 2, 3 och 5
- Genom sitt bostadsbolag agera föregångare i nya områden och bygga i ett tidigt skede.

  Mål 2 och 3
- Genom sitt bostadsbolag vara ett gott exempel för andra aktörer och öka andelen tillgängliga bostäder

  Mål 1 och 3
- Verka för att privata aktörer kontinuerligt bygger bostäder i Skara.

  Mål 1 och 3
- Föra en aktiv dialog med Skaraborna kring boendefrågor.

  Mål 2 och 3
- Föra en aktiv dialog med näringslivet och andra aktörer om hur vi möter alla gruppers behov av bostäder.

  Mål 1, 3, 4 och 5
- Tillhandahålla bostadsområden för nybyggnation med olika kvalitéer som motsvarar bostadsbehovet och efterfrågan.

  Mål 1, 2 och 3
- Ha en aktiv marknadsföring av kommunen som boendeplats och hålla bostadsområden som inte är utbyggda vårdade.

  Mål 2 och 3
- Föra en dialog kring bostadsförsörjning i delregionalt plankollegium.

  Mål 5

skara.se/strategier

FOLKHÄLSOSTRATEGI (2021-2023)

Folkhälsostrategin är en del av Skara Vision 2025, som bland annat pekar på att alla ska arbeta tillsammans för att kunna skapa det goda livet för Skaras invånare. Människan ska sättas i fokus och invånarna ska kunna leva ett gott, trivsamt och tryggt liv såväl som känna glädje, meningsfullhet och tillit. Folkhälsostrategin syftar till att, genom prioriterade områden, visa vägen för hur folkhälsoarbetet ska bedrivas i Skara kommun. På så vis kan man utforma de mest nödvändiga insatserna.

STRATEGIN BESTÅR AV TRE STRATEGISKA INRIKTNINGAR I ARBETET FÖR FOLKHÄLSOARBETET I SKARA

JÄMLIKA, JÄMSTÄLLDA OCH GODA LEVNADSVANOR OCH LIVSVILLKOR

- Främja jämlika, jämställda och goda livsvillkor oavsett socioekonomiska förutsättningar, identitet eller funktionsvariationer och på så sätt minska de påverkbara hälsoklyftorna.
- Inspirera invånarna till goda och hälsosamma levnadsvanor.
- Miljöer i Skara ska främja fysisk aktivitet, trygghet och gemenskap.

GOD SAMHÖRIGHET OCH TILLIT MELLAN MÄNNISKOR OCH TILL SAMHÄLLET

- Främja barn- och ungdomars möjligheter att påverka och ha inflytande.
- Förebygga och tidigt upptäcka alla former av fysiskt och psykiskt våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld.
- Stärka den sociala gemenskapen bland äldre, för att på så vis motverka ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa samt ge äldre möjlighet att påverka sin livssituation.

FULLFÖLJDA STUDIER – BARN OCH UNGA SKA HA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT GOTT LIV

- Stärka barns och ungdomars psykiska och fysiska hälsa genom att motverka och förebygga orsaker och konsekvenser till ohälsa bland barn och unga.
- Främja barn och ungas hälsa genom hälsofrämjande och förebyggande insatser för att minska bruket av alkohol, tobak, narkotika och spel.

skara.se/strategier

PARKERINGSSTRATEGI (2019-)

Parkeringssituationen i kommunen kan generellt förbättras och frågor kring var och hur vi kan parkera handlar både om tillgänglighet och hur kommunen som helhet kan utvecklas. I samband med att framtiden ställer högre krav på tillgänglighet och hur vi nyttjar marken togs en vägledande parkeringsstrategi fram. Strategin syftar till att, med utgångspunkt i definierade behov, säkerställa en långsiktig försörjning av parkeringsmöjligheter i Skara. Man ska möjliggöra en tätare stadsbyggd på gåendes villkor och stödja hållbara resmönster samtidigt som det ska finnas god tillgänglighet för bil och förutsättningar för en växande stad.

skara.se/strategier

STRATEGIN SKA GE FÖRSLAG PÅ LÖSNINGAR SOM INVOLVERAR

- Tidsbegränsade/reserverade parkeringar
- Förstärka pendlingskedjor
- Fysiska åtgärder och investeringar

PARKERINGSSTRATEGIN SKA BIDRA MED EN ANALYS AV

- Effekter av pågående och planerade projekt, exempelvis stadshus, bostadsbyggande
- Kommande förutsättningar kopplat till pågående teknikutveckling Prioriterade parkeringsbehov

DE PARKERINGSBEHOV SOM FRÄMST SKA ADRESSERAS I STRATEGIN ÄR

- Boendeparkering
- Handelsparkering
- In- och utpendling
- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

ÖVERGRIPANDE MÅL OCH DELMÅL

- Parkeringsstrategin ska vara enkel att förstå och bidra med en tydlighet i hur och var man får parkera i staden. Man ska intuitivt parkera rätt.
- Parkeringsplatser ska gestaltas trygga och attraktiva. Sammanhållna parkeringsytor ska vid gestaltningsåtgärder prioriteras.
- Rådande regelverk kring parkerings- och angöringsplatser ska följas.
- Kommunen, privata fastighetsägare och andra, relevanta aktörer ska samarbeta för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att parkera i staden och röra sig inom och utanför kommunens gränser.
- Kommunen ska verka för att gång- och cykel blir ett självklart och attraktivt alternativ för att resa inom kommunen.

MILJÖSTRATEGI (2017 - 2025)

En miljöstrategi är kommunens övergripande styrande dokument för miljöarbetet och innehåller inriktning och målsättning för det långsiktiga miljö- och hållbarhetsarbete. Med en miljöstrategi skapas strukturer för vad kommunen vill uppnå och på vilka områden det praktiska miljöarbetet ska fokuseras. En tydlig struktur med lokala miljömål underlättar så att alla kommunala verksamheter arbetar samlat och mot samma mål.

De lokala miljömålen utgår från den önskade miljöstatus som finns angiven i de internationella, nationella och regionala miljömålen och Skara kommuns övergripande vision. De lokala miljömålen har tagits fram för kommunens egna bolag och förvaltningar, men kan användas av alla. I miljömålsdelen, som är kärnan i miljöstrategin, presenteras de sex fokusområdena och de lokala miljömålen. För varje fokusområde finns det ett huvudmål och ett antal delmål.

Nedan listas de sex fokusområdena och de övergripande miljömålen för varje fokusområde.

FOKUSOMRÅDE 1 – KLIMAT, ENERGI OCH LUFT

- Minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser

FOKUSOMRÅDE 2 – TRANSPORTER

- Minskade utsläpp från persontransporter samt fler som väljer cykel, gång eller kollektivtrafik

FOKUSOMRÅDE 3 – BEBYGGD MILJÖ

- Hållbar bebyggd miljö i hela kommunen

FOKUSOMRÅDE 4 – MILJÖGIFTER

- Minimerad risk för allvarlig skada på människors hälsa och natur

FOKUSOMRÅDE 5 – NATURVÅRD

- Värdefulla natur-, vatten- och kulturmiljöer bevaras och förvaltas väl

FOKUSOMRÅDE 6 – INKÖP OCH LIVSMEDEL

- Välja varor, kemikalier och byggmaterial med låg negativ miljöpåverkan

MILJÖPLAN

En miljöhandlingsplan för perioden 2020-2025 har också tagits fram. Miljöplanen innehåller de åtgärder kommunen planerar att arbeta med för att nå miljömålen i Skara kommuns miljöstrategi. Miljöplanen är precis som miljöstrategin indelade i sex fokusområden och åtgärderna är framtagna för att genomföras av kommunen.

skara.se/strategier

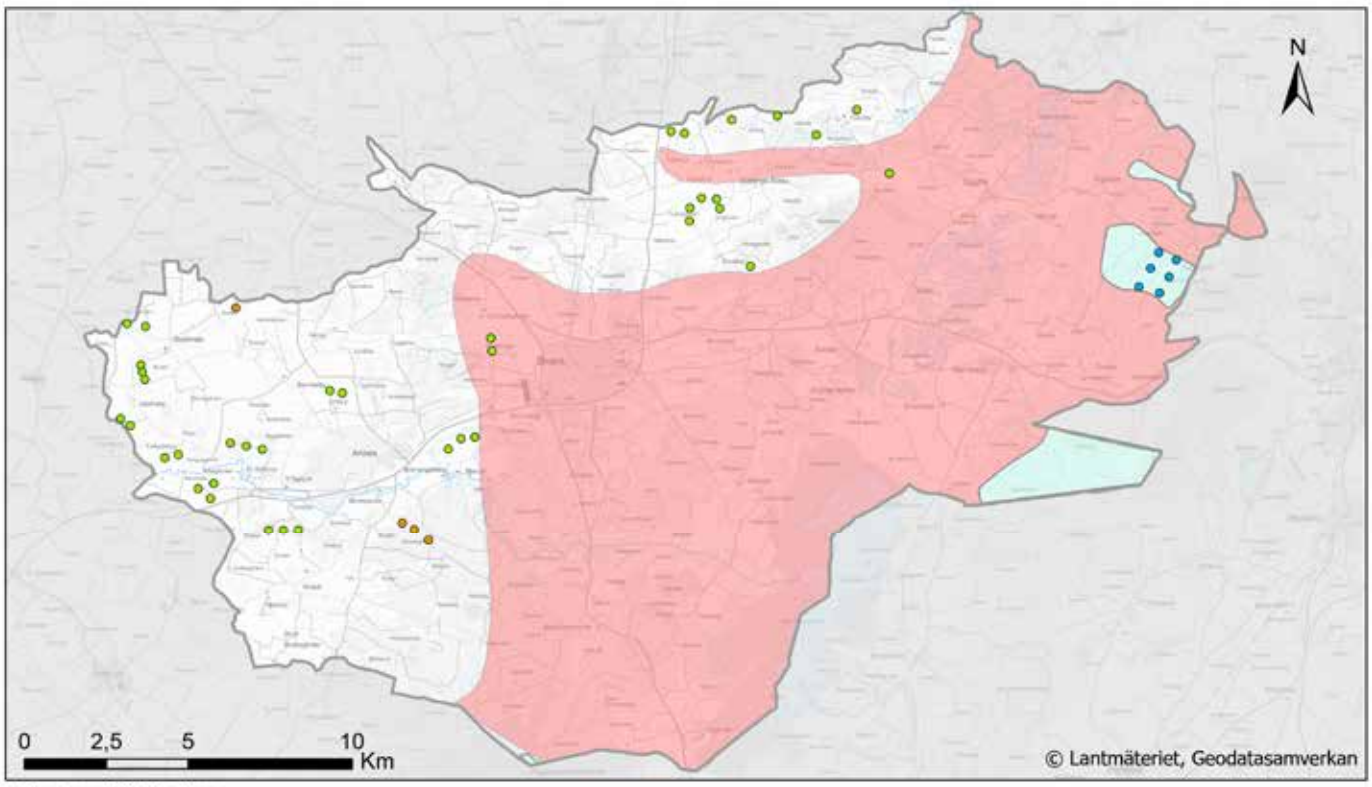

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN, FÖP, FÖR VINDKRAFT (2011)

År 2005 antogs Skara kommuns förra översiktsplan. Denna innehöll en provisorisk Vindkraftpolicy för kommunen. 2007 gjordes ett tillägg till Översiktsplanen 2005 där följande anges.

Områden väster och norr om bred orange linje har generellt sett goda förutsättningar för etablering av vindkraftverk. Hänsyn måste i varje enskilt fall tas till andra intressen så som landskapsbild, boend och bebyggelse, friluftsliv, försvarsintressen etc.

Områden öser och söder om bred orange linje är generellt sett olämpliga för etablering av vindkraftverk, både pga. den värdefulla miljön och i stora delar av området – lägre vindenergi.

Riktlinjerna är inte bindande för politisk prövning. Nämnden både får och skall avvika från dem när det finns sakliga skäl, beroende på förutsättningarna i varje enskilt fall.

Den gränslinje som anges i översiktsplanen är Länsstyrelsens gräns för områden med vindenergi över 4 000 kWh/m2 räknat per år och på 100 m höjd. Gränsen visar alltså vindenergins storlek, inte kommunens slutliga bedömning av gränsen mellan olämpliga och lämpliga områden.

2012 tog kommunen fram en Fördjupad översiktsplan för Nordbillingen som komplement till den Vindkraftpolicy som beskrivs i ÖP 2005. Ambitionen är att kort efter att översiktsplanen antagits fortsätta med ett tematiskt tillägg för Vindbruk gällande hela kommunen (se ställningstagande i planförslag).

RISK- OCH SÅRBARHETSANALYS 2019 - 2022

SAMHÄLLSKYDD MELLERSTA SKARABORG, SMS (2019)

Kommunen har sammanställt en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) i enlighet med MSBFS 2015:5 4 §. Arbetet styrs av lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap (LEH). För varje ny mandatperiod ska kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) revideras

Ett syfte med risk- och sårbarhetsanalysen är att den ska används som underlag vid planering och beslut om åtgärder för att minska sårbarheten i verksamheten och stärka kommunens krishanteringsförmåga. Analysen innehåller bland annat en beskrivning av hur kommunens krishanteringssystem är organiserat.

Följande verksamheter har identifierats som samhällsviktig verksamhet och förvaltningsvisa åtgärder pekas ut i RSA 2019-2022.

- Socialtjänstens olika former av omsorg om brukare som inte kan ansvara för sin egen hälsa och/eller skydda sig själva från att skadas.
- Omsorg om barn och skolbarn upp till årskurs 6 vars föräldrar arbetar inom annan samhällsviktig verksamhet. Den pedagogiska delen av verksamheten kan avvaras tillfälligt i händelse av kris men barnen är i behov av omvårdnad. I denna analys inkluderas även särskoleverksamhet.
- Renhållning, dricksvattenproduktion, avloppshantering och snöröjning som upprätthåller viktiga delar av samhällets infrastruktur.
- Räddningstjänsten, vars huvudsakliga uppgift är att skydda liv, hälsa och miljö.
- Energi avseende både fjärrvärme och el.

SKARA KOMMUNS ÄLDREOMSORGSPLAN

I äldreomsorgsplanen har omsorgsnämnden gjort en nulägesbeskrivning, omvärldsanalys samt framtidsanalys med behov och utmaningar i framtidens äldreomsorg. Äldreomsorgens främsta utmaning är demografiutvecklingen med ett större antal äldre, samtidigt som arbetskraften minskar. En prognos över befolkningsutvecklingen i Skara visar att det kommer ske en ökning av antalet personer över 80 från 2019 till 2025 med ca 23 %. Ett ökat antal äldre kommer att innebära ett ökat behov och högre kostnader, om inte stora förändringar görs i verksamhetens inriktning och i lagstiftningen som styr verksamheten. För att klara utmaningen måste äldreomsorgen bland annat arbeta med teknikutveckling. Det ökade antal äldre leder också till ett ökat behov av platser på särskilt boende. Omsorgsnämnden strävar efter att arbeta effektivare tillsammans med grannkommunerna, till exempel med Götene, Lidköping och Vara tillsammans med grannkommunerna, till exempel med Götene, Lidköping och Vara för att öka kvaliteten och tryggheten för den enskilde, minska dubbelarbete och minska kostnaderna. Äldreomsorgsplanen fastställdes av Kommunfullmäktige 2019-09-30 § 110.

CHALMERSSTUDENTERNAS PROJEKT

Under höstterminen 2015 var Skara kommun värd för en kurs i hållbar stadsbyggnad vid Chalmers Arkitektur i Göteborg. Under tretton veckor arbetade trettioen mastersstudenter med inventering, analyser och förslag på hur kommunen kan utvecklas med fokus på hållbar utveckling genom planering och gestaltning.

Studenternas arbete bestod av två delar där den första innehöll en analys av Skara och arbete med hållbara planeringsstrategier. Den andra delen bestod av fördjupningsprojekt vilka resulterade i tio projekt med idéer och förslag för Skara.

DE TIO FÖRDJUPNINGSPROJEKTEN VAR

- SHARE (YOUR) ABILITY
  Ingen vinner förrän alla har vunnit
- BO TILLSAMMANS PÅ ÄLDRE DAGAR
  Kollektivboende för seniorer i Varnhem
- FRÅN NÄSTGÅRDS
  Samarbete och design för lokal mat- och energiförsörjning
- EKOHUSET
- PÅ SPÅRET
  Att överbrygga barriärer och gränser i Skara
- FÖLJ STRÖMMEN
  Vattenhantering och offentliga platser längs Drysan
- HÅLLBARA HÄSTKRAFTER
  Ett hållbart regionalt hästcentrum
- NATURLIGTVIS!
  Naturupplevelser för kunskap och känsla
- EKOBY I VARNHEM
- KULTURHUB

skara.se/projekt

2

PLANFÖRSLAG

Under avsnittet Planförslag hittar du ställningstaganden för planering och mark- och vattenvändningen i kommunen för många år framöver.

PLANFÖRSLAG 122
Strukturbild Skara 34
Bebyggelseprinciper i Skara tätort och närmaste omgivning 35
Specifikt om gröna rum, grönska och dess betydelse 42
Områdesspecifika ställningstaganden 43
Industri- och verksamhetsområden 47
Handelsområden 48
Campus, högre utbildning och skaras kunskapspark 49
Mark som inte specifikt pekas ut inom skara tätort 50
Rekreationsområden 51
Utredningsområden 52
Bostäder 57
Förutsättningar för planförslagets olika områden 58
Bebyggelseprinciper för mindre tätorter 79
Lämplighetsbedömningar kransorter 81
Axvall framtida bostadsområden 81
Ardala framtida bostadsområden 87
Varnhem och ljungstorp framtida bostadsområden 91
Bebyggelseprinciper för landsbygden 102
Radbyar 103
Ljungstorps radby 104
LIS-områden 105
Föreslagna LIS-områden 107
Social hållbarhet och sociala konsekvenser 122
Natur- och grönområden 124
Friluftsliv 130
Jord- och skogsmark 132
Kulturmiljö 137
Näringsliv och företagande 138
Turism och besöksnäring 139
Kultur- och fritidsverksamhet 141
Barnomsorg och utbildning 141
Vård, omsorg, särskilda boende, socialtjänst 142
Teknisk försörjning 143
Infrastruktur och kommunikationer 143
Energiproduktion och fysisk planering 146
Miljö 147
Övriga följduppdrag 150

STRUKTURBILD SKARA

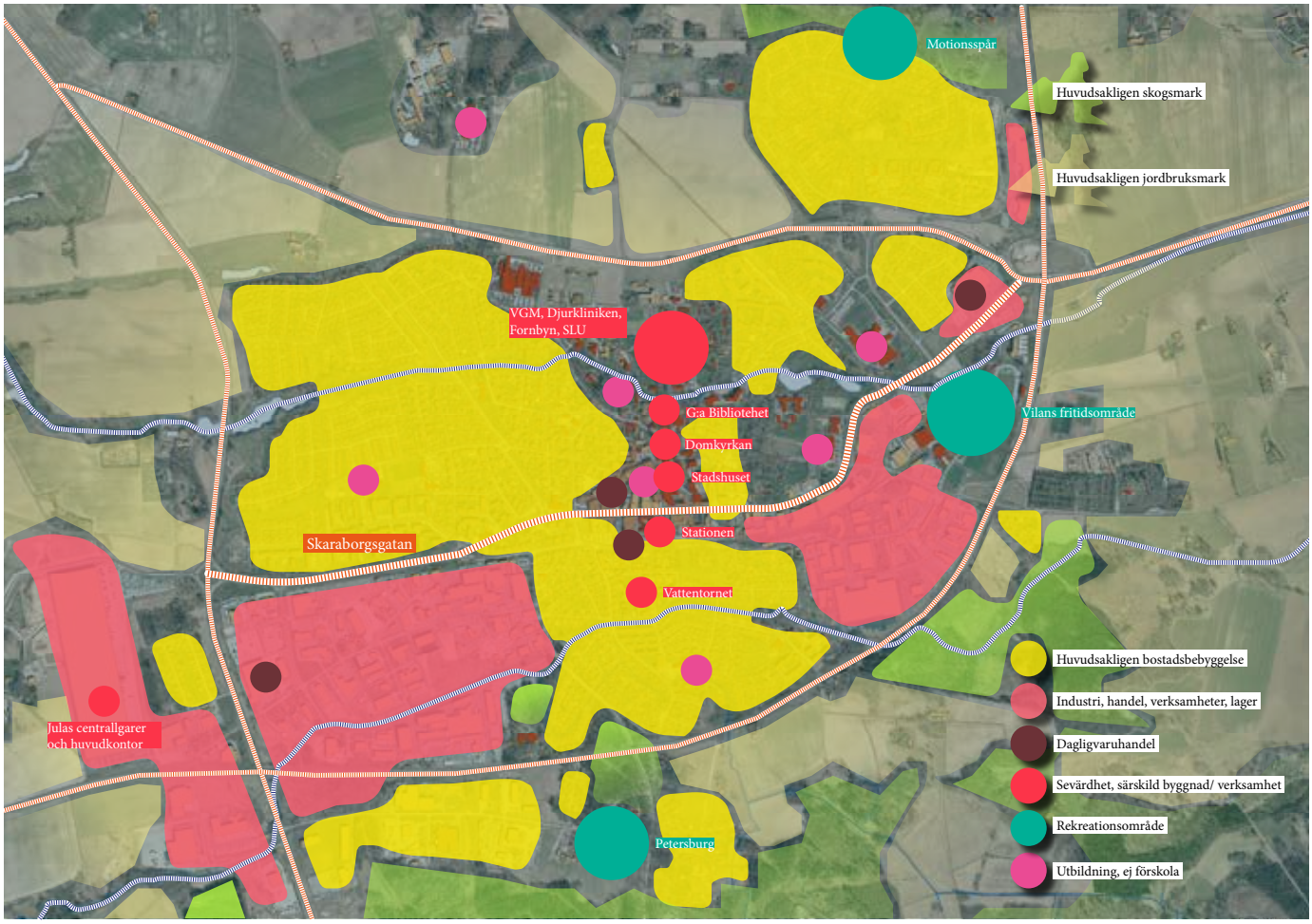

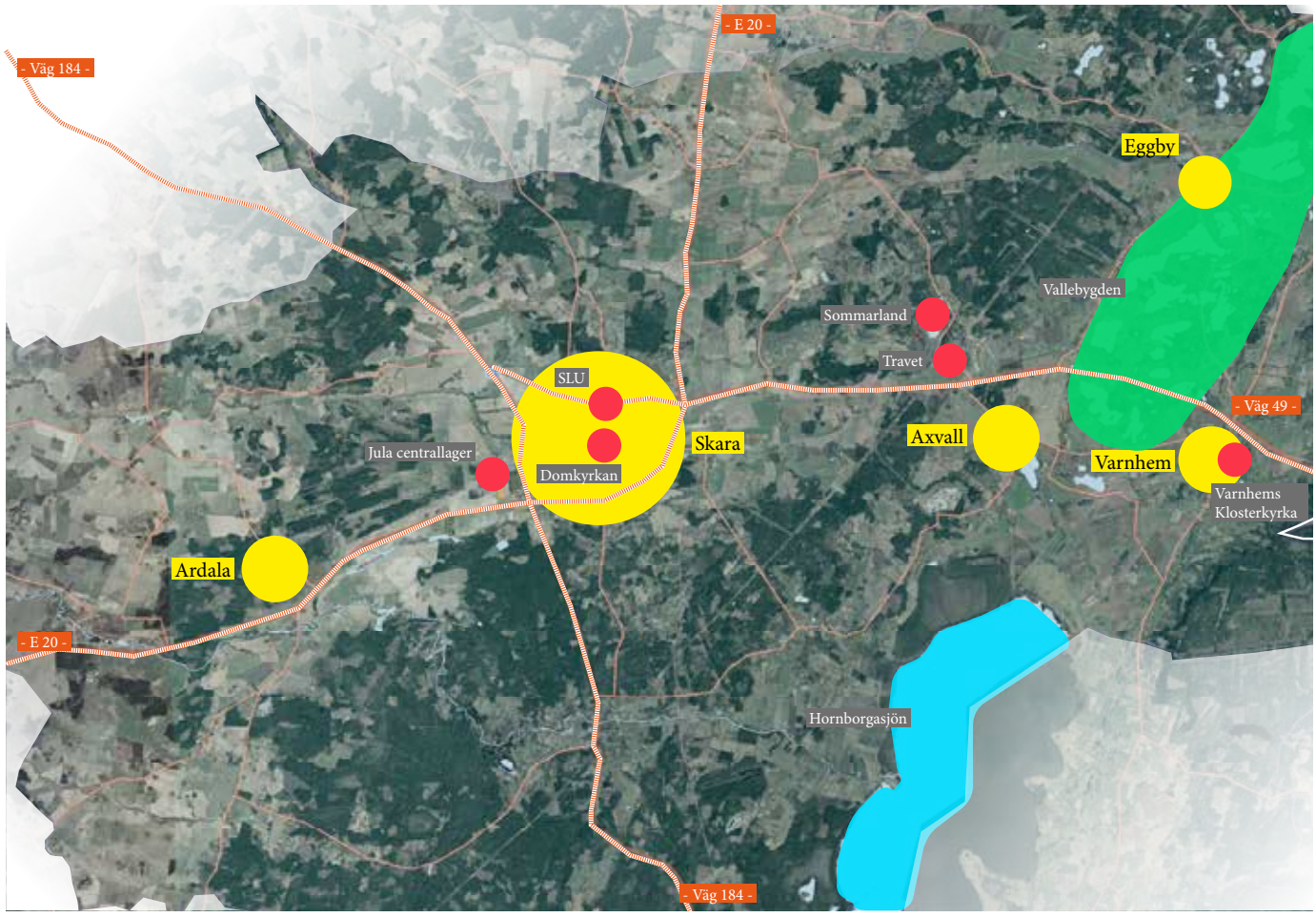

BEBYGGELSEPRINCIPER I SKARA TÄTORT OCH NÄRMASTE OMGIVNING

MÅL MED PRINCIPERNA

Skara bär på värden som gör det till en underbar småstad att leva och verka i. De ställningstaganden som har arbetats fram syftar till att värna och utveckla stadens unika värden som manifesterar sig i stadsrummet och stadens arkitektur.

STÄLLNINGSTAGANDEN SYFTAR TILL ATT SKARA SKA VARA

- Den lilla, nära, trygga och stimulerande kunskapsstaden med rötter i medeltiden, omhuldat av ett variationsrikt kultur- och naturlandskap.
- Staden med en sammanhållen, varierad och funktionsblandad struktur, där gröna värden och de unika kulturhistoriska spåren bevaras, framhävs och utvecklas i syfte att skapa en hög livskvalité och ett florerande näringsliv.
- Staden som främjar delaktighet, jämlikhet och jämställdhet i alla åldrar.

OMRÅDESINDELNING

Skaras centrum och hjärta är domkyrkan. Det är härifrån staden i århundraden har hämtat andan för att långsamt utvecklas till den mysiga och framåtsträvande småstad den är idag. Att Skara är en stad som präglats av århundraden innebär att olika kvalitéer och karaktärer ryms i staden. Det är naturligt att olika ställningstaganden är viktiga för att såväl bevara och samtidigt kunna utveckla Skara så att dess värden tas om hand på bästa möjliga sätt. Skara delas utifrån sin struktur lämpligen upp utifrån följande områden:

OMRÅDE 1 - STADSKÄRNAN

BEBYGGELSE INOM STADENS MEDELTIDA CENTRUM

Utgående ifrån domkyrkan omfattar området den kulturhistoriskt värdefulla del av staden där det medeltida gatunätet präglar stadsbildens karaktär. Här finns för staden ikoniska byggnader och dagens centrum med en blandning av handel, restauranger, kontor, service, kulturinrättningar och bostäder.

OMRÅDE 2 - SKARA TÄTORT

BEBYGGELSE INNANFÖR TRAFIKLEDERNA

Området avgränsas av de tre trafikpulsådrorna som omgärdar skara tätort: E 20, väg 49 och väg 184. Trots att dragningen inte har någon historisk förankring, betraktas trafiklederna ur en gestaltningssynpunkt utifrån Skaras medeltida grundläggning som en ”Stadsmur”. Den utgör en tematisk skiljelinje mellan det som befinner sig innanför och utanför ”Stadsmuren”, dvs staden och landskapet.

OMRÅDE 3

TÄTORTSNÄRA OMRÅDE UTANFÖR TRAFIKLEDERNA

Området som ligger utanför Skara tätort och utgör en del av landskapet, men som relaterar till Skara tätort funktionellt (man bor exempelvis utanför tätorten, men handlar i tätorten, eller man bor i tätorten, men barnen går i en ridskola utanför tätorten). präglar och särskiljer sig från bebyggelse innanför ”stadsmuren”.

DE TRE OLIKA BEBYGGELSEOMRÅDENA

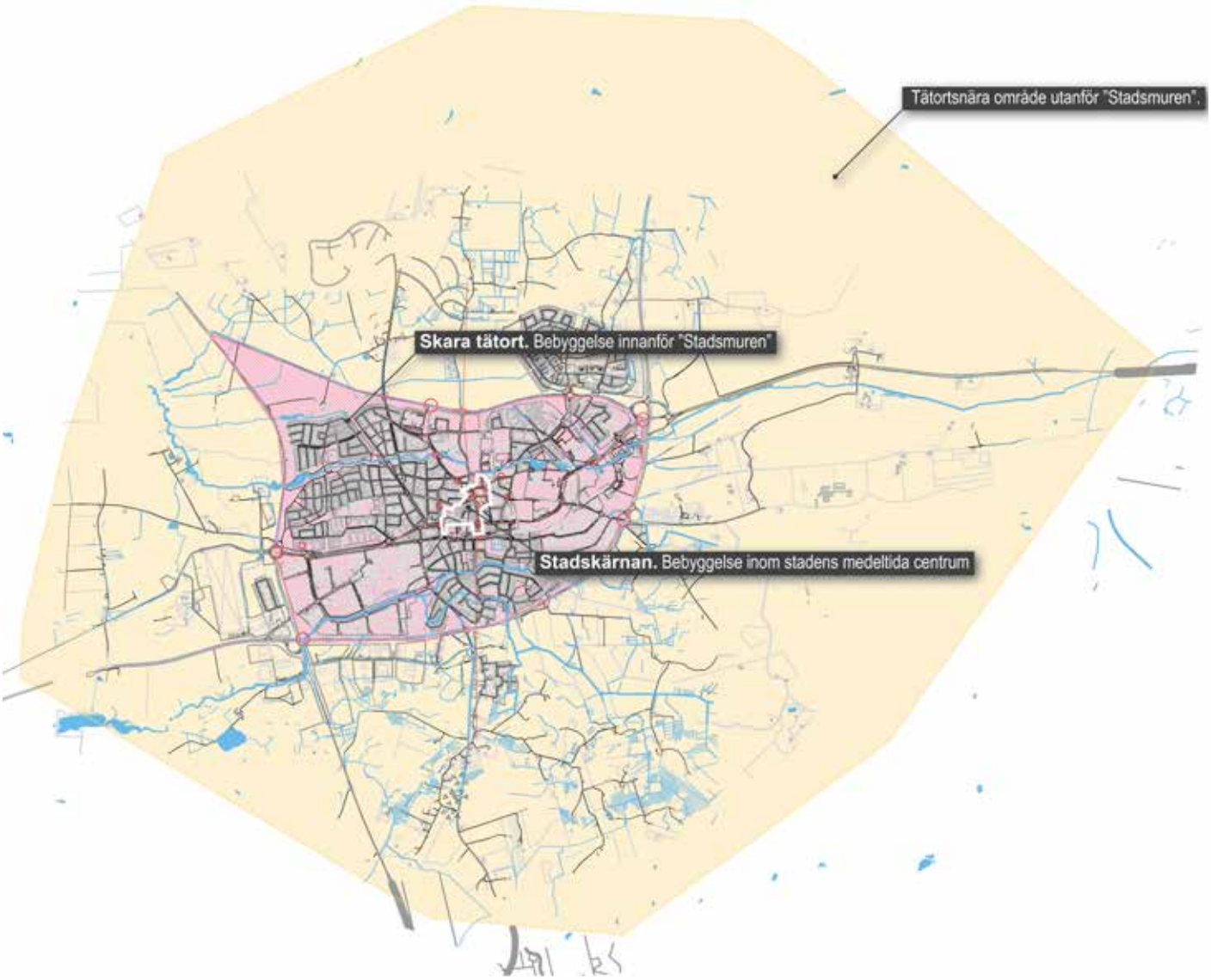

STRATEGIER FÖR ETT ÖKAT BOSTADSBESTÅND INOM SKARA TÄTORT, DESS TÄTORTSNÄRA OMRÅDEN OCH MÅL

I syfte att öka antalet bostäder i Skara tätort följer kommunen följande tre huvudsakliga strategier

- Komplettering med ny bebyggelse i befintlig bebyggelsestruktur/ Förtätning
- Omvandling av befintlig bebyggelse
- Nybyggnadsområden

DE TRE OLIKA BEBYGGELSEOMRÅDENA

Inom område 1 och 2, dvs området innanför "stadsmuren" är de huvudsakliga strategierna för att åstadkomma ett utökat bostadsbestånd att

- Omvandla befintliga lokaler och områden till bostäder, alternativt bostadsområden
- Genom påbyggnad av befintlig bebyggelse med fler bostäder
- Ianspråktagande av obebyggda ytor utan särskilda värden
- Rivning för att göra plats åt ny bostadsbebyggelse kan vara lämpligt.

Generellt, men speciellt inom stadskärnan, bör markplanet reserveras för verksamheter som ger liv och diversitet åt stadsrummet.

Befintlig bebyggelse kan även kompletteras med ytterligare bostadsbebyggelse, dock bör stor varsamhet råda så att områdets karaktär inte förvanskas. Rekreativa och biologiska värden får inte heller påverkas avsevärt i sin funktion. All tillkommande bebyggelse i Skara tätort är att betrakta som en form av förtätning där balansen mellan det byggda och obebyggda och övriga värden måste beaktas.

Vid förtätning ska ständigt förutsättningarna att skapa attraktiva boende för äldre inom närområdet utredas.

Syftet är att skapa ett bostadsbestånd anpassad till livets ändrade omständigheter, önskemål och behov i en bekant miljö, och på detta vis skapa förutsättningar för flyttkedjor.

Även varsam komplettering inom befintlig bebyggelsestruktur är möjligt. Alla nybyggnadsområden bör planläggas utifrån en genomarbetad arkitektonisk idé och tema som ger området en egen identitet.

Målet inom ramen för denna översiktsplan är att skapa förutsättningar för omkring 2 500 nya bostäder som möjliggör flyttkedjor och attraktiva boenden utgående ifrån Skaras behov och särskilda karaktär.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR STADSRUMMET

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR BEBYGGELSE

- FÖLJDUPPDRAG: Gestaltningsprogram med arkitekturstrategi och kulturmiljöperspektiv för innerstaden som beskriver stadens silhuett, siktlinjer, vision och var hög bebyggelse är lämpligt.
- Stadsplaneringen tolkar Skaras och områdets karaktär och avspeglar samtidigt sin egen tid.
- Staden planeras så att man oavsett ålder, kön och funktionsvariation förstår och vågar använda den. Trygghet, jämlikhet och jämställdhet ska vara bärande ledord. Skara ska vara en attraktiv stad att bo i för alla.
- Stadens bebyggelse präglas av variation, blandning och mångfald. En funktionsblandning mellan bostäder och icke-störande verksamheter ska eftersträvas i tätorten.
- Medborgardialog präglar stadsbyggnadsprocessen i syfte att bygga ett morgondagens Skara utifrån sina medborgares behov och önskemål.
- Planering och byggnation sker utifrån de kulturhistoriska, de gröna (natur), gula (jordbruksmark) och blåa (vatten) värden som präglar Skaras karaktär.
- Kommunen är positiv till all form av förtätning om inte andra värden i sin funktion påverkas menligt eller strider mot andra samhällsgagnande intressen.
- Kommunen utreder behov och verkar för att skapa förutsättningar för attraktiva boende för äldre. Boendemiljön och tillgång till service anpassas efter äldres ändrade livssituation.
- Kommunen strävar efter att bevara och utveckla historiska spår från stadens olika epoker.
- Högre hus som avviker från omkringliggande bebyggelsestruktur är möjliga, om hållbara motiveringar om platsens karaktär och dess betydelse i stadens helhet övertygande kan framföras. Stort fokus bör då ligga på hur bebyggelsen påverkar upplevelsen av landmärken så som domkyrkan och vattentornet och andra framträdande byggnader som är identitetsbärare. Även påverkan på staden och landskapets silhuett samt gaturummet bör beaktas.
- Ny bebyggelse ska främja hållbara livsstilar och säkerställa energieffektivitet i både produktions- och driftskede, till exempel genom nyttjande av förnybar energi.
- Samhällsplanering i Skara utförs med kompetens och bedömningar från kommunens olika verksamheter för att säkerställa en ändamålsenlig utveckling av staden och användning av marken.

MARKENS ANVÄNDANDE OCH DE OLIKA ANVÄNDNINGSOMRÅDENA

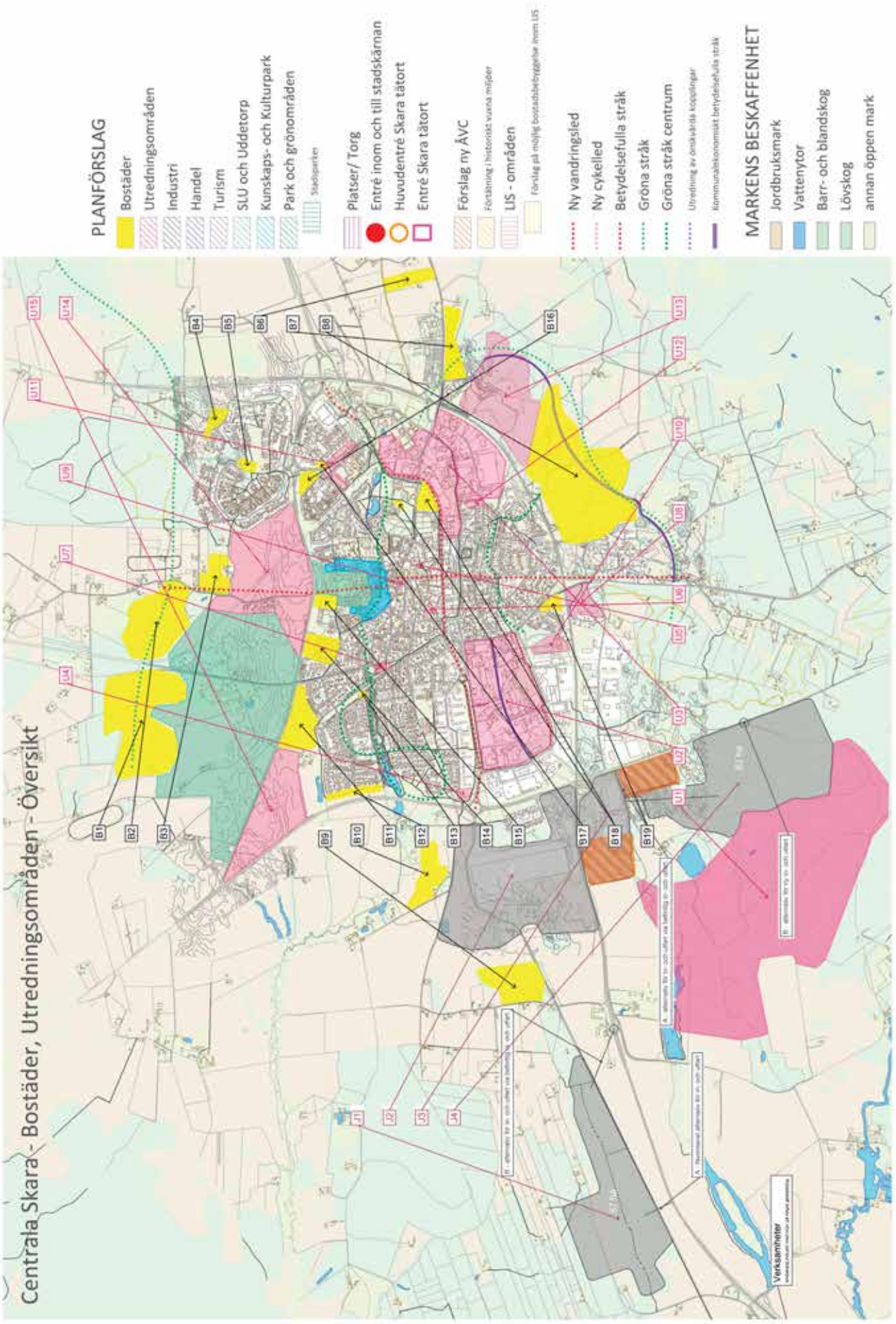

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN KRING GATURUM OCH STRÅK

Inne i staden talar vi om gator och gaturummet, som begränsas av den omkringliggande bebyggelsen. Vägen är en länk mellan två punkter, medan gatan är en del av stadsmiljön. Med sin långa och betydelsefulla historia uppvisar Skara en stor variation av gator och gaturum. Det är allt från den lilla mysiga medeltida, kullerstensbelagda gatan till paradgatan Skaraborgsgatan, samt nya och gamla små stråk mellan olika kvarter och grönområden. Målet är att kunna bevara och utveckla de värden dessa gaturum har. De bidrar till Skaras karaktär och upplevelse, samtidigt som de ska tillgodose de behov och krav dagens samhälle ställer.

- FÖLJDUPPDRAG: Framtagande av en trafikutredning för centralorten.
- Kommunen strävar efter att bevara och utveckla historiska spår från stadens olika epoker.
- Planering utgår ifrån den oskyddade trafikdeltagaren och att man lätt ska kunna ta sig hållbart genom hela staden.
- Trygghet, jämlikhet och jämställdhet ska vara bärande ledord som återspeglar sig i process och utförande rörande gestaltning av den småskaliga infrastrukturen.
- Gatunätet väver ihop staden, dess funktioner, värden och upplevelser för medborgare och besökare. Det ska vara möjligt att röra sig gent genom staden, men även mindre målpunktsorienterade, och mer stämningsfulla vägar utvecklas som förhöjer upplevelsen och livskvalitén.
- De olika typerna av gaturum fungerar som en helhet i skala, struktur, uttryck och innehåll och gestaltas medvetet och ska vid behov förstärkas.
- Skaraborgsgatan ges en sammanhängande, stadsmässig gestaltning.
- Kommunen verkar för gröna, sammanhängande stråk som gynnar rekreation, biodiversitet och ekosystemtjänster.
- Tydliga och enhetliga informations- och vägvisningssystem finns för att lätt kunna orientera sig i staden.
- Mindre komplexa och tydligare trafikmiljöer eftersträvas för att undvika stress i trafiken vid ny- och ombyggnad
- Låga bullernivåer och avgashalter eftersträvas speciellt där människor vistas.
- Gaturum utformas så att man självständigt kan ta sig mellan sina start- och målpunkter oavsett ålder, kognitiv eller fysisk förmåga.
- Barn och ungdomars väg till fritidsaktiviteter, skola och andra målpunkter kartläggs i syfte att systematiskt bygga och omgestalta gång- och cykelvägar.
- Gång- och cykelvägnätet ska nå alla viktiga målpunkter.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR GRÖNA OCH GRÅA PLATSER

Med gröna platser menas parker och andra grönytor. Med gråa platser menas torg och andra hårdgjorda platser. Stadens offentliga gröna och gråa rum bör utformas så att de stimulerar till social samvaro, skapar trygghet och säkerhet. De ska underlätta kommuninvånarnas vardagsliv. Bortsett från de små kvartersparkerna och den grönska som väver sig igenom stadsbilden, finns det flertalet parker som grundades i stadens gångna sekel och bär historiens gyllengröna patina. Även Skaras platser är unika då de mestadels fått sin form i medeltiden och de närmast följande seklen. Dessa unika egenskaper ska värnas och utvecklas med stor respekt för historien och medborgarens behov och önskemål.

- Gröna och grå rum samt stråk utformas utifrån en medveten arkitektonisk gestaltning som tar platsens, historiens och människors behov som utgångspunkter. Genom ett samspel av estetik och funktionalitet skapas goda helhetslösningar som upplevs positiva av människan och skapar möjligheten för möten och social interaktion.
- Trygghet, jämlikhet och jämställdhet är bärande ledord som återspeglar sig i process och utförande rörande gestaltning av våra gröna och gråa platser.
- Upplevelse, sinnlighet och mänsklig skala ska vara viktiga förutsättningar när stadsrum formas. Staden ger positiv stimulans till alla sinnen. Aktivt arbete med ljud, ljus och lukt, till exempel genom vatten och växtlighet ska bidra till attraktiva stadsrum.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN KRING GATURUM OCH STRÅK

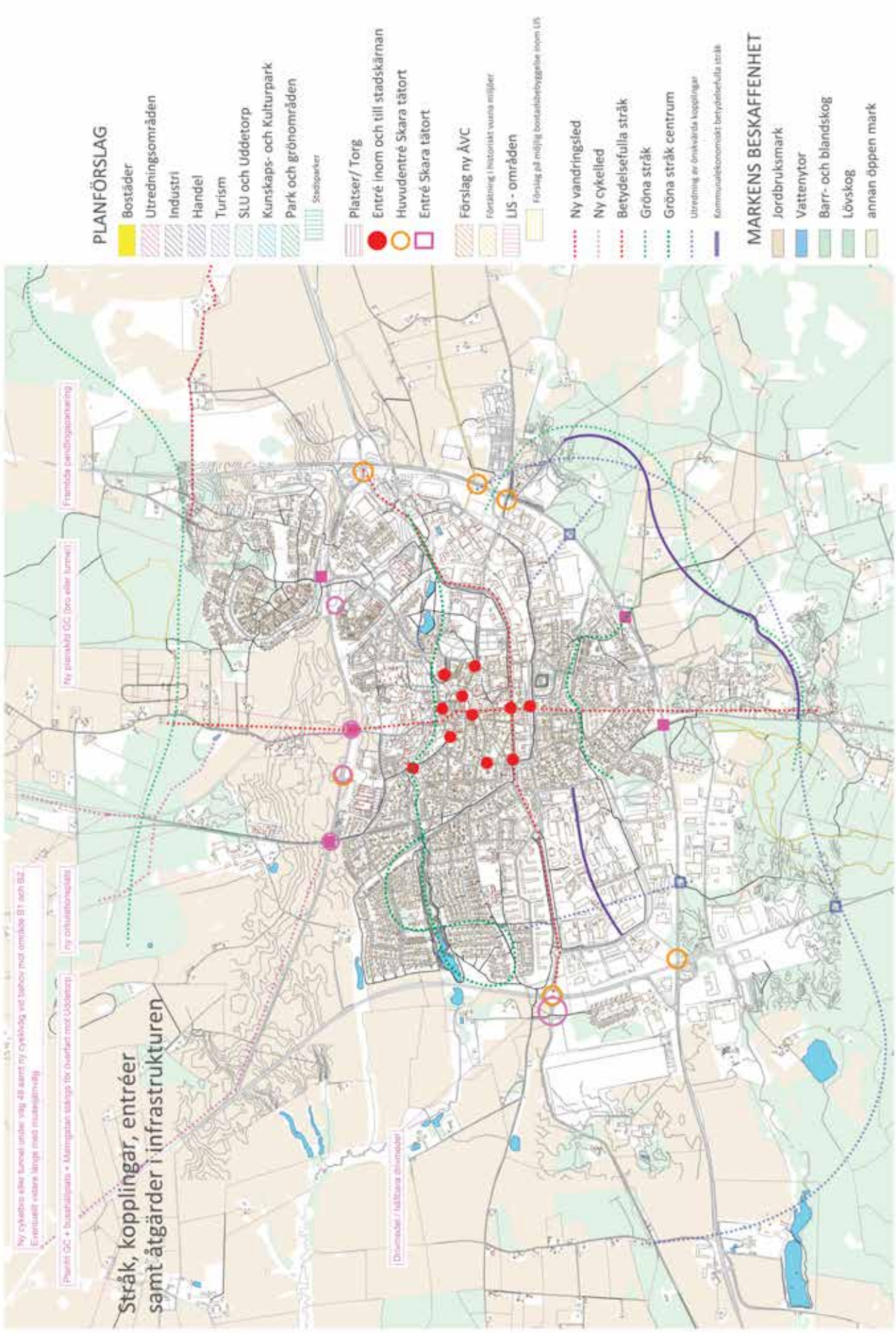

GRÖNA RUM OCH REKREATIONSOMRÅDEN

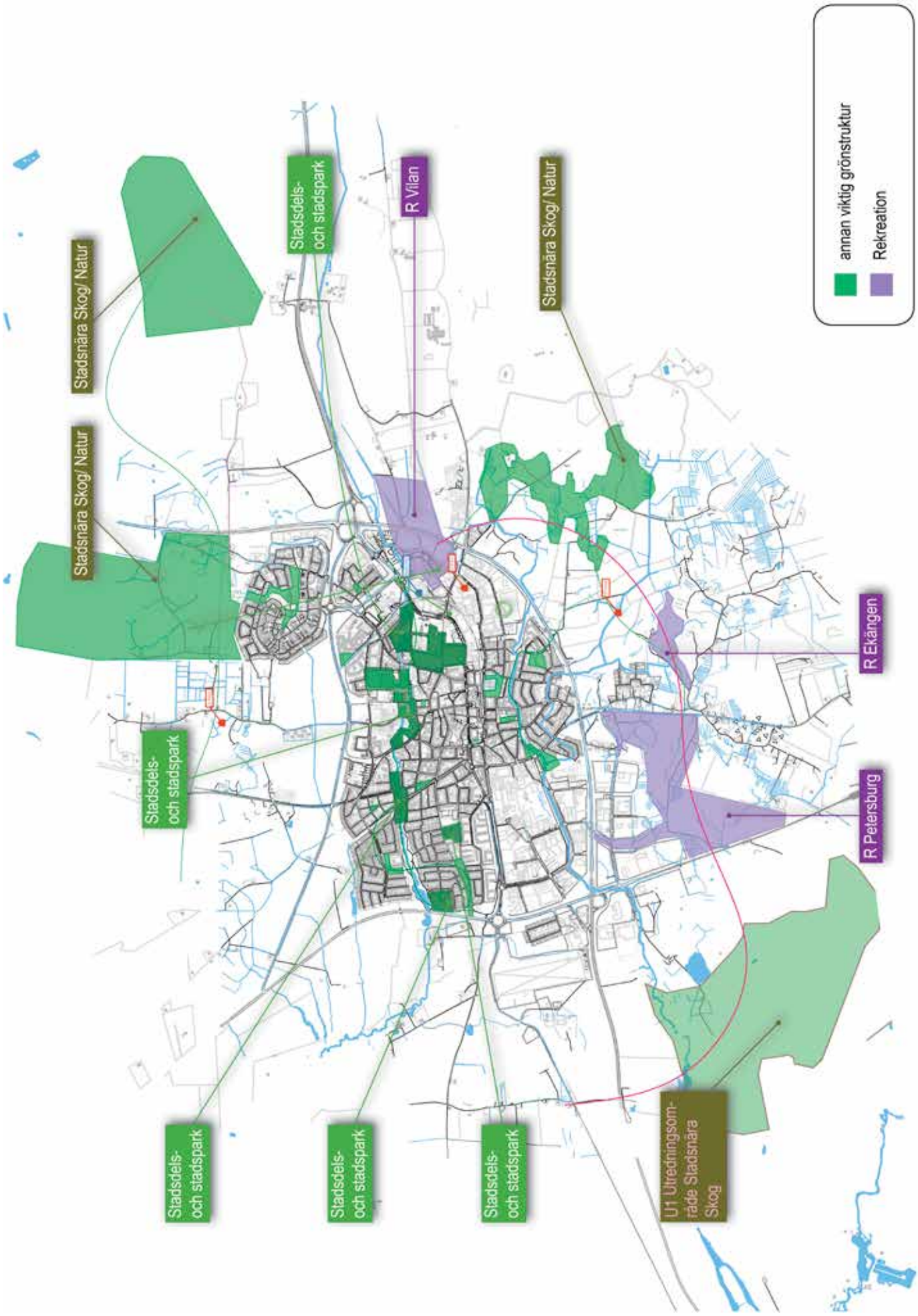

SPECIFIKT OM GRÖNA RUM, GRÖNSKA OCH DESS BETYDELSE

GRÖNA RUM OCH REKREATIONSOMRÅDEN

I den framtida planeringen med tillkommande möjligheter för bostadsbebyggelse är det av stor vikt att mönstret av parker, naturmark och grönstråk bibehålls, dvs den rekreativa grönstrukturen utvecklas i takt med att staden växer. Även tillgången till gröna friytor i omedelbar närhet till bostaden bör utvecklas i samband med varje enskild exploateringsprojekt.

Målet med en allmänt tillgänglig välutvecklad grönstruktur är att skapa en attraktiv, sammanhållen och hälsofrämjande stad. Grönstrukturen bidrar även till att göra staden mera motståndskraftig mot klimatförändringarnas effekter.

SPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR GRÖNA RUM

- Kommunen strävar och säkerställer en god tillgång till rekreativ grönska. Detta innebär att:
  - Grönska bör finnas i tillräckligt omfång invid varje bostad
  - Kvarterspark bör finnas inom 300 meter från varje bostad
  - Stadsdels- eller stadspark bör finnas inom 800 meter från varje bostad
  - Stadsnära natur och strövområde tillgängligt inom 1 500 meter från varje bostad
- Kommunen ökar parkers och naturområdens sociala och biologiska värden. Även ekosystemtjänster utvecklas.
- Gröna stråk utvecklas till ett sammanhängande nätverk.
- Parkers kulturella och kulturhistoriska värden tillvaratas, beaktas och utvecklas utifrån människors behov och platsens identitet.
- Utpekade gröna värden så som parker och stadsnära natur tas inte i anspråk för bostadsbebyggelse eller byggnation om den inte förstärker rekreativa värden.

EGENSKAPER RÖRANDE REKREATIV GRÖNSKA

De olika nivåerna av rekreativ grönska som presenteras i ställningstagande har lämpligen följande egenskaper

DEN BOSTADSNÄRA GRÖNSKAN

- En grön oas
- Tillåta lek
- Tillåta enkel utevistelse för alla åldrar

KVARTERSPARKEN

- En grön oas
- Bollspel
- Picknick
- Promenad
- Områdeslek

STADSDELS- OCH STADSPARKER

Stadsdels- och stadsparkerna bör vara mångfunktionella parker eller i allmänhet uppvisa hög kvalité med en specifik kvalité och identitet. Beroende på storlek och läge utgör de ett område eller tätortens viktigaste gröna målpunkt och vänder sig till människor i alla åldrar. Det bör finnas grönska, rofyllda sittplatser, god lekutrustning, möjlighet till vinterlek, kunna fungera som utflyktsmål för hela familjen och tillräckligt stor för att tillåta att olika aktiviteter kan pågå samtidigt. I en stad som Skara kan övergången mellan vad som är en stadsdels- eller stadspark vara flytande. Dessa parker bör innehålla och tillåta.

- Naturupplevelse
- Större gräsytor
- Bollspel
- Pulka
- Blomprakt
- Utflyktslek
- Spontanidrott

STADSNÄRA NATUR- OCH STRÖVOMRÅDEN

- Skogskänsla
- Naturupplevelse
- Löpning
- Skidor
- Naturlek
- Grillmöjligheter och väderskydd
- Pedagogiskt värdefull

OMRÅDESSPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN

OMRÅDE 1 – BEBYGGELSE INOM STADENS MEDELTIDA CENTRUM

Stadskärnan är en unik miljö med mycket hög attraktionskraft . Skaras identitet är intimt förknippad med stadskärnans miljö. Den mångskiftande bebyggelsen från olika tidsperioder och det slingrande gatunätet av medeltida ursprung har kvalitéer av ett omistligt värde för staden och dess invånare. Bebyggelsen omfattar inte bara historiska monument som domkyrkan, utan även karaktärsfulla miljöer i form av platser och torg. Senare kompletteringar som sinsemellan är kontrastfullt olikartade skapar upplevelsen av staden. En väsentlig del av staden utgörs även av mellanrummen mellan husen – gator, gårdar och trädgårdar och det liv som försiggår där.

BEBYGGELSE

Stadskärnan samt några kvarter och områden (som exempelvis området direkt norr om detsamma inklusive gamla veterinärkliniken) i direkt anslutning till denna utgör ett område av bl.a. riksintresse för kulturmiljövården, varför stor varsamhet generellt bör råda gentemot befintlig bebyggelse. Att värna kulturarvet i Skaras centrala kärna handlar dock inte bara om vårda det befintliga. Ofta kan det vara väsentligare hur förändringar sker, d.v.s. hur kompletteringar och ersättningsbyggnader utförs så att ett områdes karaktärer och strukturer bibehålls eller kan förstärkas.

- Stadskärnas kulturmiljövärden beaktas. Tillägg, förändringar och ombyggnader samspelar med existerande byggnaders kulturhistoriska värden. Historiska strukturer och planeringsideal som bidragit till en god stadsmiljö kan avläsas i stadsbilden. Kvaliteter värnas och förbättras utifrån aspekter som skapar förståelse, trivsel, trygghet och mindre skadegörelse.
- Stadskärnan utvecklas utifrån idén att det är Skarabornas vardagsrum som sjuder av liv och där de med stolthet välkomnar sina gäster.
- Komplettering, omvandling och förtätning bejakas om det sker med hänsyn till stadens kulturhistoriska värden, platsens struktur, övriga värden eller inte strider emot andra intressen. Behovet av tillkommande parkeringsplatser behöver lösas.
- Markplan i byggnader reserveras för verksamheter som gynnar en levande stad.
- Omsorgen om god arkitektur är av grundläggande betydelse för bevarande, utveckling och stärkande av Skaras stadsbild. En hög ambitionsnivå kännetecknar all planering och allt byggande i stadskärnan.
- Ny bebyggelse, omfattande exploatering eller betydande förändringar föregås av en stadsbildsanalys och/ eller kvalitetsprogram.
- Bebyggelse är välplanerad så att folktomma rum och baksidor undviks.
- Taklandskapets sammanhållande verkan är viktig för upplevelsen av såväl gatumiljön som stadens siluett och bevaras eller återskapas. Välmotiverade avsteg som berikar upplevelsen av staden bejakas.
- Isolerade områden knyts samman så att bättre flöden uppnås i och mellan stadsdelarna. Staden är sammanhållen och barriäreffekter motarbetas.

GATURUM

Skaras höga ålder har bidragit till att staden har ett närmast unikt vägnät i de centrala delarna. Det präglas av domkyrkans existens och medeltidens snirkliga vägnät som sträcker sig ut från densamma. Vägnätet och de små stråken, fria från räta vinklar och med en närmast organisk form, bidrar till en unik känsla.

- Det medeltida gatunätet är av omistligt värde och skyddas. Ändringar i vilka trafikslag som kan nyttja den kan tänkas efter varsam avvägning. Vidgningar eller avsmalningar av detsamma ska inte ske. Skyddet av gatunätet innebär också att förändringar skall utföras så att de gamla strukturerna framgår.
- Kommunen verkar för att förstärka det småskaliga nätverket av väginfrastruktur.
- Kommunen verkar för en promenad- och strosvänlig stadskärna där gående, flanörer och cyklister prioriteras.
- Gaturummets trafikslag kan ändras efter omsorgsfull analys.
- Där en tidsepok präglar såväl bebyggelsemiljö som gaturummets gestaltning anpassas markbeläggningen till denna tidsepok. Alternativt är den estetiska bedömningen vägledande där konceptet bör vara sammanhållande i hela stadskärnan.

Stadskärnan med sina gröna och gråa rum

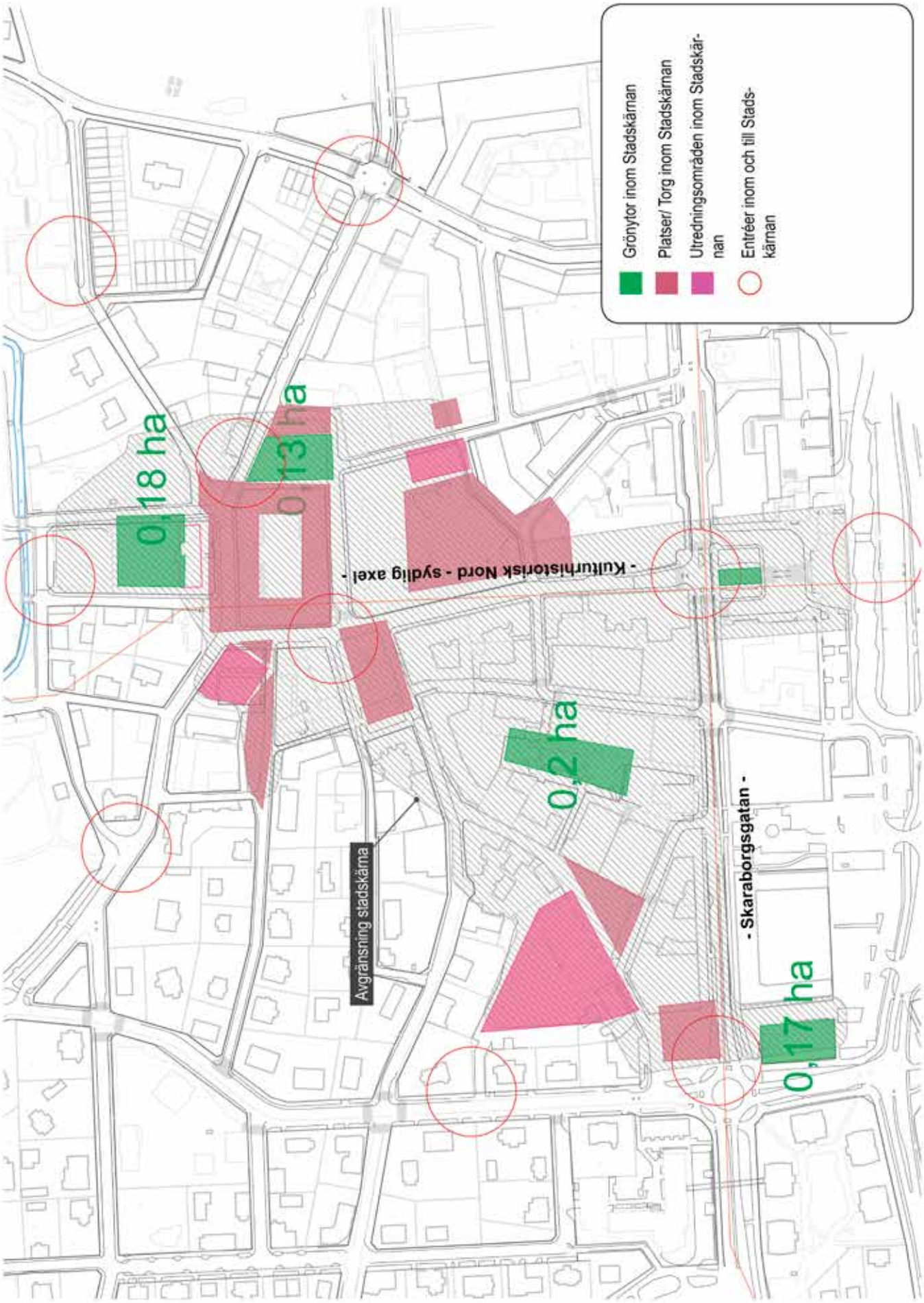

- Skyltar och andra reklamarrangemang underordnas och anpassas till såväl den enskilda byggnaden som helhetsmiljön.

TORG OCH PARKER

Torg och parker är stadens offentliga rum, där vi samlas för att delta i olika kulturevenemang, högtidligheter, manifestationer och torghandel. Det är här vi boende vistas och möter varandra, men det är även här vi tar emot stadens besökare och kan visa upp våra historiska klenoder.

- De historiska gröna och gråa rummen bevaras och utvecklas utifrån sin kulturhistoriska värden och identitet.
- Markbeläggningen anpassas till platsens arkitektur och gaturummets gestaltning.
- Gröna och gråa rum inom stadskärnan är såväl medborgarnas vardagsrum och den plats vi tar emot gäster. Planering ska ske utifrån medborgarnas behov och önskemål med stort fokus på ett estetiskt och kvalitativt högvärdigt utförande.

OMRÅDE 2 – BEBYGGELSE INOM SKARA TÄTORT, BEBYGGELSE INNANFÖR TRAFIKLEDERNA

BEBYGGELSE

- Kulturmiljövärden beaktas. Tillägg, förändringar och ombyggnader ska liksom tillkommande bebyggelse samspela med, snarare än reducera, existerande byggnaders värden. Historiska strukturer och planeringsideal som bidragit till en god stadsmiljö går att avläsa i stadsbilden. Befintliga stadskaraktärer och bostadsområdens kvaliteter värnas och förbättras utifrån aspekter som skapar förståelse, trivsel, trygghet och mindre skadegörelse.
- Komplettering, omvandling och förtätning bejakas om det sker med hänsyn till platsens struktur, dess värden eller inte strider emot andra intressen.
- Isolerade bostadsområden knyts samman så att bättre flöden uppnås i och mellan stadsdelarna. Staden är sammanhållen och barriäreffekter motarbetas.

STADEN OCH DESS ENTRÉER

Stadens entré är stadens ansikte. Entrén är det den först visar upp för besökare och det som hälsar invånaren välkommen hem. En entré är inte bara en enskild punkt, utan utgörs även av en sekvens av sträckor och punkter. Det innebär att entrén inte bara är sträckan innan man möter eller lämnar staden, eller punkten när man passerar den första bebyggelsen, utan den zon som präglar vår upplevelse när vi rör oss mot staden.

Karaktäristiskt för Skara är det historiska jordbrukslandskapet med mindre skogspartier, hedar och skog som omger staden. Den skarpa övergången mellan stad och landskap tack vare de omgivande vägarna är ett särdrag och en kvalitet som bör värnas och utvecklas för att förstärka upplevelsen av såväl staden som landskapet.

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR ENTRÉER

- Stadens huvudentréer speglar tydligt att Skara är en stad som välkomnar.
- Huvudentréerna speglar staden och dess särdrag. Varje entrés särdrag är värdefulla för att beskriva stadens utveckling och sammansättning.
- Viktiga aspekter vid gestaltning av entréer är mötet stad - land (stadsporten), landmärken (stadssiluett), orienterbarhet, korsningar, belysning, vegetation och gatumöblering. Gestaltningen av detsamma sker medvetet och underlättar orienteringen i staden.
- Entréerna förstärker den skarpa övergången mellan land och stad och känslan ges att man passerar stadens port.
- Gränsen mellan den historiska stadskärnan och övriga bebyggelseområden såsom viktiga målpunkter betonas.

OMRÅDE 3 – BEBYGGELSE UTANFÖR TRAFIKLEDERNA

Området utanför trafiklederna rymmer större tomter för en skrymmande livsstil samtidigt som familjemedlemmar självständigt når vänner och aktiviteter i centralorten utan bil. Här finns förutsättningar för en högre grad av kommunal service än på landsbygden trots att upplevelsen är lantlig. I Skara upplevs identiteten med landskapet vara särskild utpräglad, varför det är viktigt att tillkommande bebyggelse tar stor hänsyn till detsamma. Ett avgörande moment är att skapa en stark skiljelinje mellan staden och landskapet där detta är möjligt och rimligt. Möjligheten till ett funktionellt samband med området innanför trafiklederna bör dock generellt vara en förutsättning för lokalisering av nya bostadsområden och tillkommande bebyggelse.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR BEBYGGELSE UTANFÖR TRAFIKLEDERNA

- Möjligheter att driva rationellt jordbruk försvåras inte
- Exploatering tar hänsyn till friluftslivs-, natur- eller kulturmiljöintressen.
- Även en skickligt gestaltad nybyggnad, som inte följer den lokala byggnadstraditionen men utgår från platsens förutsättningar, kan utgöra ett positivt tillskott i bebyggelsen och landskapet.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR NY SAMMANHÅLLEN BEBYGGELSE UTANFÖR TRAFIKLEDERNA

- Större, sammanhållen ny exploatering sker utifrån en sammanhållen estetisk idé och platsens förutsättningar.
- En sammanhållen estetisk idé eller koncept utvecklas lämpligen i samband med planprogram eller planläggning. I attraktiva områden kan det vara lämpligt att detta arbete föregår planläggning.
- Bebyggelse och struktur i nyexploateringsområden särskiljer sig från stadens struktur och bär på en egen identitet. Stadsbyn kan exempelvis vara ett lämpligt tematiskt ledord vid planläggning.
- Bebyggelse lokaliseras i första hand i anslutning till befintlig infrastruktur med god tillgänglighet till offentlig service. Exploatering kan vara av sådan omfattning att undantag är motiverat.
- Nya bostäder placeras företrädesvis där det finns goda möjligheter att resa kollektivtrafik.
- Anslutande historiska bebyggelsemönster agerar som förebild vid ny exploatering för att skapa ett sammanhang mellan bebyggelse och landskap.
- Bebyggelse följer topografin.

SKARA DOMKYRKA

Med anor i 1 000 - talet tronar domkyrkan i stadens centrum, i dess silhuett, i sin identitet och i allmänhetens uppfattning. Den senaste omfattande ombyggnaden påbörjades och avslutades vid 1800-talets slut. Domkyrkan gavs då den form och uttryck det i huvudsak bär idag. Den gotiska katedralen har byggts till och om under århundraden som passerat och kontinuerligt dominerat stadsbilden. Omkringliggande bebyggelse och vägnät, relaterar till och underordnar sig domkyrkans betydelse, storlek och plats i staden, där den bildar mittpunkten i en kulturhistorisk axel från norr till söder bestående av för stadens funktion och identitet framstående byggnader.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- Domkyrkan är den dominerande byggnaden i stadsbilden och dess silhuett.
- Domkyrkan fungerar som en orienteringspunkt i staden och omlandet och präglar utvalda vyer.
- Domkyrkan och dess nära omgivning är en social mötesplats.

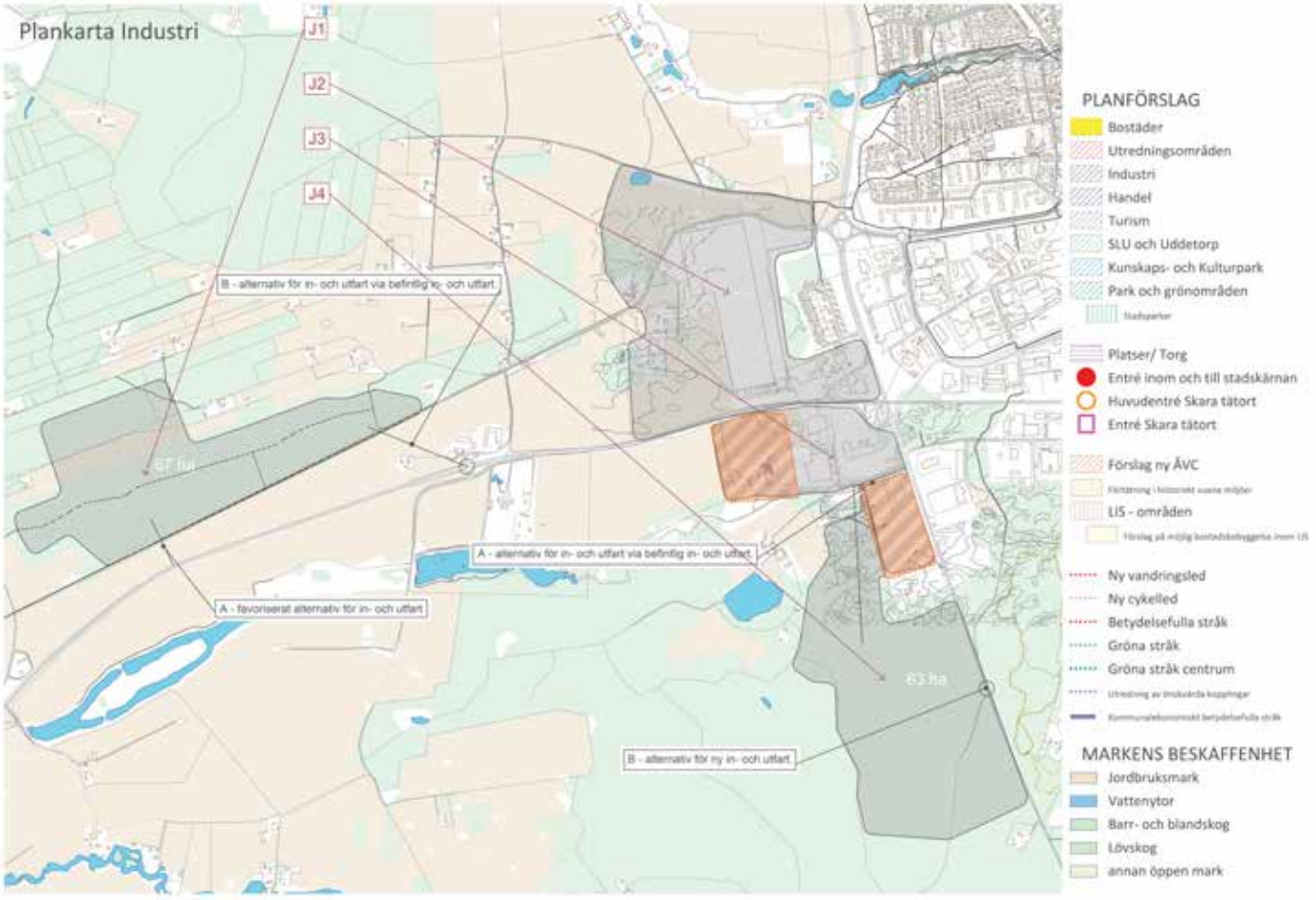

INDUSTRI- OCH VERKSAMHETSOMRÅDEN

Industri- och andra näringslivsgrenar omfattar verksamheter som i viss mån kan vara störande för sin omgivning och i synnerhet boende, varför sådana verksamheter med fördel placeras utanför skara tätort och där inga andra utpekade eller konstaterade värden påverkas. Med sitt strategiska läge invid väg 184, väg 49 och E20 utgör skara en viktig knutpunkt för godstransporter och ett attraktivt läge för industrier och andra verksamheter. Översiktsplanen pekar ut två större, sammanhängande industriområden. Ställningstaganden nedan gäller dessa områden och allmänt vid lokalisering av potentiellt störande eller skrymmande verksamheter.

RIKTLINJER

- Tunga transportorienterade verksamheter lokaliseras utanför centrala Skaras ringled. Verksamheter som alstrar mycket trafik och buller eller andra störningar blandas inte med bostäder.
- Bebyggelse inom verksamhetsområden ska ges en medveten, sammanhållen gestaltning eller uppvisa hög arkitektonisk kvalité.
- Dagvatten hanteras företrädesvis lokalt.
- Inom reserverade områden för framtida verksamheter tillåts ingen exploatering som kan försvåra ett framtida genomförande.
- Högre bebyggelse kan tänkas möjlig i de nyutpekade industriområden som även får tillåtelse att fungera som landmärke. Påverkan på landskapsbilden ska beaktas och högre bebyggelse vara välmotiverad.

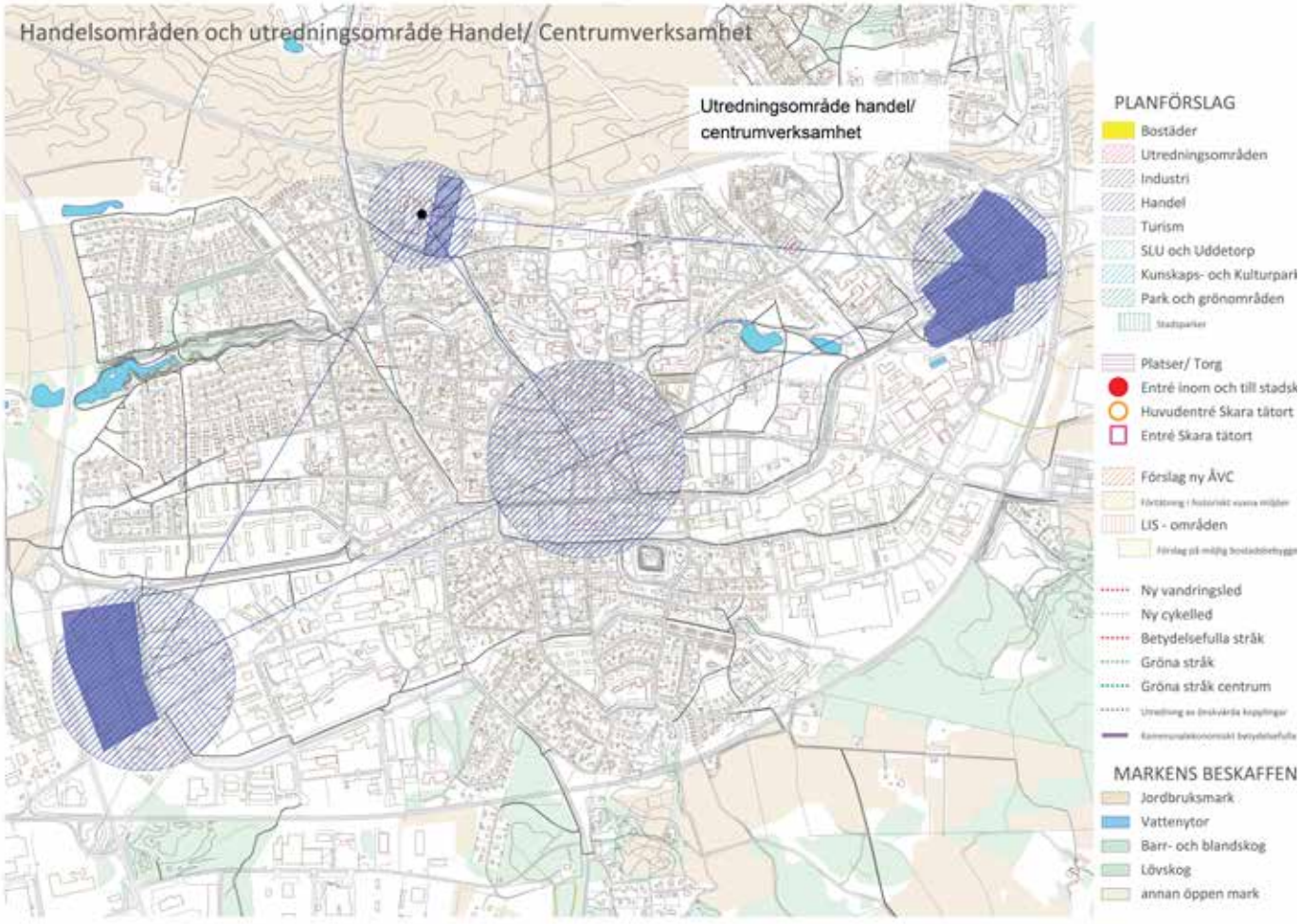

OMRÅDEN DÄR HANDEL OCH ANDRA VERKSAMHETER MED LÅG OMGIVNINGSPÅVERKAN SKA PRIORITERAS OCH GYNNAS.

HANDELSOMRÅDEN

Längs med Skaraborgsgatan finns tre handelsområden som i folkmun kallas Coopområdet, stadskärnan och Julahuset. Handelsområdet i väster domineras av en större livsmedelsbutik samt större butiker med sällanköpsvaror. I Skaras stadskärna finns små och medelstora unika butiker i en kulturhistorisk inramning. Östra handelsområdet utgörs av Julabutiken och en större livsmedelsbutik samt några mindre butiker med sällanköpsvaror.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- I stadskärnan ska det fortsatt finnas småskaliga verksamheter, exempelvis unika butiker, caféer och restauranger som passar väl in i den kulturhistoriska miljön och bidrar till en levande stadskärna. De befintliga externhandelsområdena ska fortsatt kunna erbjuda attraktiva lägen för storskalig handel och utbud.
- Dagligvaruhandelns närvaro är av stor betydelse i både våra handelsområden men även på landsbygden.
- Viktiga inslag i och omkring samtliga handelsområden är tillgänglighet, trygghet och en attraktiv gestaltning.
- Nya handelsområden bör inte tillskapas utan att beakta möjligheten att förstärka och utveckla de befintliga handelsområden. Enskilda handelsaktörer bör dock kunna förläggas på de platser som skapar störst värde för verksamheten inom Skara kommun.

CAMPUS, HÖGRE UTBILDNING OCH SKARAS KUNSKAPSPARK

Sveriges första veterinärskola grundades år 1775 av Linnéärjungen Peter Hernquist. Den gamla byggnad där skolan hade sin hemvist inhyser idag ett veterinärmuseum som för besökare, kommandes från Domkyrkan, bildar en välkomnande entré till det pittoreska område som bland annat rymmer SLU Skaras lokaler, Skara djursjukhuset och flertalet andra verksamheter inom gröna näringar, men även Västergötlands museum.

Området fortsätter norr om väg 49/ Brogårdsleden med försöksodlingar tillhörandes SLU samt vidare mot Uddetorps Naturbruksskola och deras marker. Väg 49 utgör en karaktärsmässig barriär, där området norr om väg 49 präglas av slätten, och i söder av en uppvuxen park med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Den centrala verksamheten söder om väg 49 är SLU som med sin forskning avser att få ge prägel åt det område som kallas campus. Kunskapsintensiva och kreativa verksamheter med en låg omgivningspåverkan anses lämpliga för att kunna bevara områdets gröna karaktär och för att öka ett givande utbyte mellan de verksamma i området. I det område som kallas campus är det främst SLU:s och Uddetorps naturbruksskolas möjlighet till en vidare utveckling som bör stå i centrum.

Området som kallas kunskapspark ligger som ett överordnat lager under campusområdet men sträcker sig i de södra delarna utöver dess gränser och omfattar även SEAB huvudkontor samt Västra Götalands Museum. Verksamhetsmässigt anser kommunen att en likvärdig utveckling som i campusområdet bör kunna äga rum, men där även besöksnäring och annan kompletterande stödjande verksamhet ska kunna etablera sig. Av vikt är att omgivningspåverkan blir ringa.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- Området ska utvecklas till en sammanvävd kunskaps- och kulturpark och estetiskt ses som förlängning av den nord - sydliga axel med kulturhistorisk värdefull bebyggelse. Utöver att området ska ge möjligheter att låta verksamheter utvecklas ligger en stor vikt i att de rekreativa värdena beaktas och utvecklas.
- Kulturhistoriska värden och områdets lummiga grönstruktur ska värnas söder om väg 49. Ny bebyggelse ska utföras med stor hänsyn till befintlig, karaktärsskapande arkitektur. Påverkan på befintliga värden inom området och Domkyrkan ska utredas i planprogram eller detaljplaneskede
- De befintliga profilverksamheterna inom lärande, forskning, gröna näringar, besöksverksamhet samt kunskapsintensiva verksamheter ska ges möjlighet att kunna utvecklas så fritt som möjligt med hänsyn till nämnda värden.
- Området ska bättre knytas an mot Skaras stadskärna, områden norr om väg 49, samt de bostadskvarter som ligger öster och väster om området. Möjligheten att kunna röra sig mellan målpunkter men även att kunna strosa ska utvecklas.
- Ett visionsprogram för området som i detalj behandlar utformning av området, hur det ansluter till övriga områden, samt säkerställer de olika aktörernas roller ska arbetas fram.

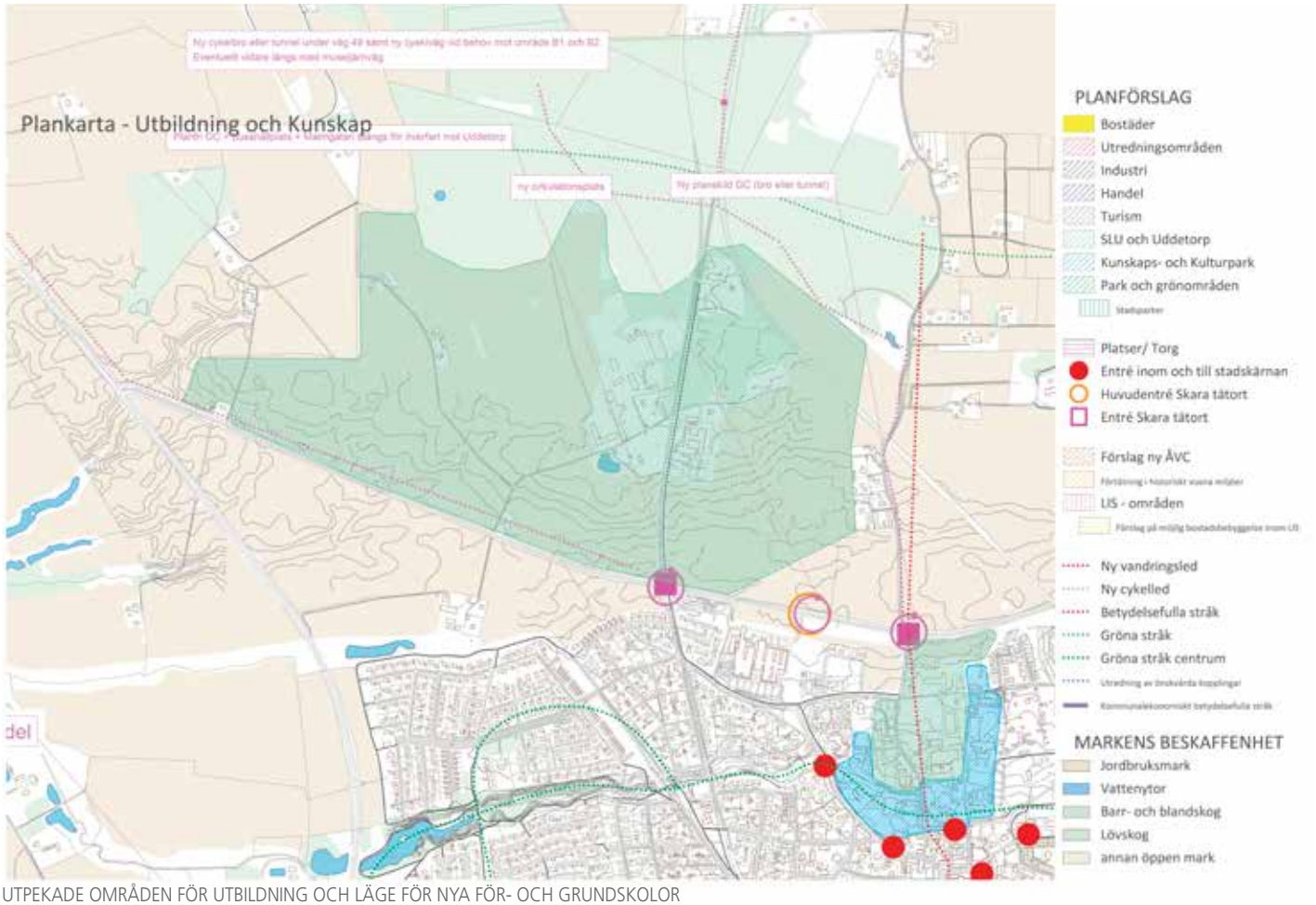

UTPEKADE OMRÅDEN FÖR UTBILDNING OCH LÄGE FÖR NYA FÖR- OCH GRUNDSKOLOR

MARK SOM INTE SPECIFIKT PEKAS UT INOM SKARA TÄTORT

Där mark eller vatten inte specifikt pekas ut i översiktsplanen antas befintlig mark- och vattenanvändning fortgå. Detta innebär inte att förutsättningar för utveckling och ändring av markanvändning inte finns.

För dessa områden gäller att de allmänna ställningstaganden ska vara vägledande vid bedömning av lämplighet och gestaltning. I första hand ska befintlig mark- och vattenanvändning fortgå, eller sådan markanvändning utredas som direkt bidrar till att angränsande område gynnas och inte påverkas negativt. I bostadsområden eller i anslutning till detsamma är detta exempelvis tillkommande grönstruktur, skolverksamhet, samt äldrevård och äldreboende. Vid ändrad användning ska det direkta närområdets behov utredas och företräde ges åt sådan användning som tillgodoser ett allmänt intresse. Påverkan ska utredas i program- eller detaljplaneskede och vid behov en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

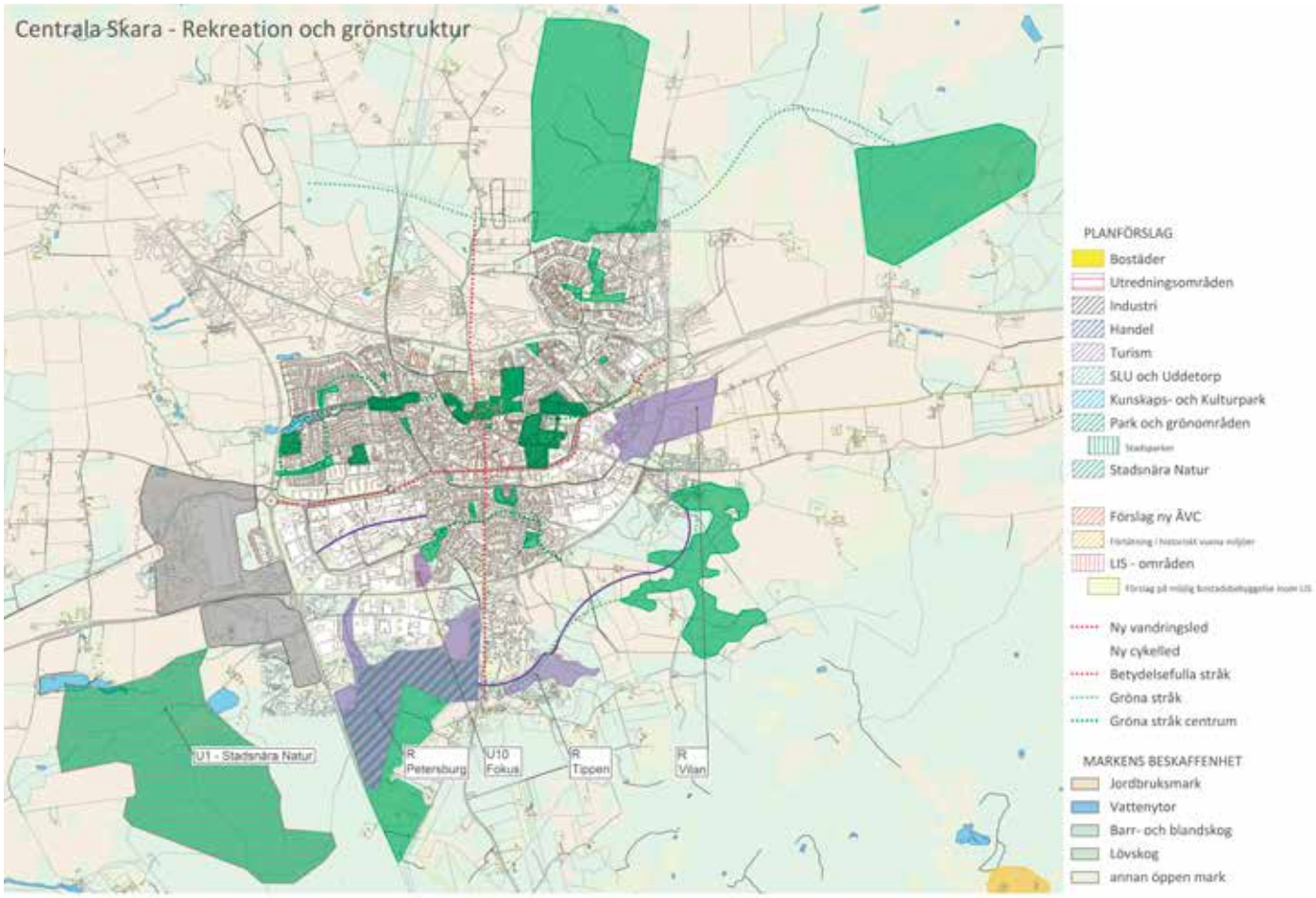

OMRÅDEN DÄR REKREATIVA VÄRDEN INOM IDROTT, FRILUFTSLIV, BESÖKSNÄRING OCH NÖJESINDUSTRIN KAN UTVECKLAS OCH SÄKERSTÄLLS.

REKREATIONSOMRÅDEN

EKÄNGEN

Ekängen är en tidigare hushållsdeponi som lades ner på 1970-talet. Området klassas som ett riskområde i klass 2, vilket innebär att det potentiellt kan finnas en stor risk för miljön och människors hälsa. Beslut på regional nivå har tagits att risker i klass 1- och 2-områden ska vara åtgärdade senast 2050.

I anslutning till området finns skyttebanor, omringade av skyddande vallar. Skyttebanorna kan ha gett upphov till föroreningar av bland annat bly och andra ämnen. Vidare nyttjar även Räddningstjänsten regelbundet platsen som övningsplats, vilket tidigare kan ha medfört olika föroreningar från skumsläckningsmedel med mera. Idag används dock mer miljöanpassade medel i verksamhetens övningar.

Den gamla och nedlagda deponin Ekängen ställs om till ett rekreationsområde. Rekreationsområdet kommer bli en del av den stadsnära naturen och bidra till goda stadsbyggnadskvaliteter för såväl skarabor som boende i Sörskogen. Visionen är att området ställs om till ett tätortsnära rekreationsområde med varierande natur, motionsslingor, mötesplatser, mountain-bikebana och andra sport- och friluftsfunktioner. Området kommer även kopplas an till det befintliga friluftsområdet vid Petersburg vilket genererar till att de två områdena tillsammans bidrar till ett större friluftsutbud och fler upplevelser. Vidare kommer området fortsatt kunna nyttjas som övningsplats för räddningstjänst. För att möjliggöra omställningen krävs utredningar av förorenad mark med efterföljande handlingsplan för hur föroreningar ska tas om hand. Slutligen krävs en sluttäckning som uppfyller de krav som ställs för att människor ska kunna vistas i liksom bo i närheten av området.

STÄLLNINGSTAGANDE

- FÖLJDUPPDRAG: För att möjliggöra Ekängens omställning till rekreationsområde krävs utredningar av förorenad mark med efterföljande handlingsplan för hur föroreningar ska tas om hand. Slutligen krävs en sluttäckning som uppfyller de krav som ställs för att människor ska kunna vistas i liksom bo i närheten av området.

UTREDNINGSOMRÅDEN

Utredningsområden avser områden där kommunen i nuläget inte har fastställda planer eller intentioner för hur området kommer att utvecklas, men där man ser goda förutsättningar eller värden för en utveckling bort från dagens markanvändning i en nära framtid eller på sikt.

Påverkan på omkringliggande markanvändning och värden har av denna anledning inte kunnat utredas, utan det överlåts beroende på omfattning till program- eller detaljplaneskedet. Kommunen bedömer att inget område är av sådan omfattning att ny översiktsplan eller fördjupad översiktsplan behöver arbetas fram för detta.

EN ÖGONBLICKSBILD AV AKTUELLA IDÉER FÖR DE OLIKA OMRÅDENA

U1
STADSNÄRA NATUR, FRILUFTSLIV

Området är beläget strax väster om friluftsområdet Petersburg, särskild genom väg 184. Området omfattar omkring 190 ha mark, mestadels bestående av produktionsskog. I områdets norra del ligger simmatorpsdammarna. Området anses kunna vara ett lämpligt utredningsobjekt för ytterligare ett faunapassage i likhet med det som finns längs med E20 strax norr om Skara tätort. Detta förutsätter att angöring till tänkt industriområde J4 studeras vidare, samt att grön korridor säkerställs genom industriområdet. Området skulle kunna utgöra en viktig länk och grön korridor för flora och fauna, samtidigt som de skulle höja centralortens rekreativa värden. Området skulle kunna sammankopplas med friluftsområdet Petersburg och utvecklas till ett sammanhängande rekreationsområde med en koppling ända fram till Vilan.

U2 OCH U3
VISIONSOMRÅDE

Med aktuellt planlagda områden, såväl i detaljplan och exempelvis planprogram, samt områden som konkret pekas ut i denna översiktsplan, anses det finnas förutsättningar att växa med cirka 4 000 invånare i Skara kommun. Målet med översiktsplanen är att kunna skapa långsiktiga förutsättningar för ytterligare cirka 2 000 invånare, utöver de inledningsvis nämnda 4 000.

För att kunna förverkliga visionen om att växa till 24 500 invånare har dessa två områden pekats ut som möjliga, framtida omvandlingsområden. Inom dessa områden anses det finnas goda förutsättningar att bevara en betydande del av befintliga verksamheter, samtidigt som förutsättningar kan skapas för en eller två nya stadsdelar. Dessa ska sömlöst kunna vävas ihop med befintlig stadsstruktur och stärka den inledningsvis beskrivna målbilden om en nära, sammanhållen och trygg stad, med en funktionsblandad struktur och där de gröna värden kan utvecklas.

Detta innebär bland annat att områdena ska planeras så att det inom varje område finns utrymme för ett särskilt boende för äldre samt förskola. Även framtida behov av grundskola ska utredas. I attraktiva lägen så som mot Skaraborgsgatan ska verksamheter kunna etablera sig i samspel med och stärkta av de kulturhistoriska värdena. För dagens boende ska det bli tryggare att ta sig gent till exempelvis Vilanområdet och andra attraktiva målpunkter utan att använda sig av bilen.

Dialog med medborgare och näringslivet är avgörande för att kunna skapa ett mervärde för såväl boende och dagens verksamhetsutövare inom område U2 och/ eller U3. Område U2 och U3 ska läsas i ett sammanhang med övriga planförslag, där nya, attraktiva industri- och verksamhetsområden pekas ut för att kunna möjliggöra flytt av befintliga verksamheter. Omvandlingen av U2 och U3 sker över en lång tidsperiod där förändring av fastigheternas användningsområde sker naturligt i samband med industrins utveckling eller naturliga generationsväxling. Det är när en verksamhet växer ur sina lokaler och företaget söker andra mer ändamålsenliga lokaler som omvandlingen ska ske. Nya industrier vars verksamhet kommer att stå i konflikt med ändamålet boende, vård och skola ska i det längsta undvikas.

Båda områden är förorenade vilket kommer att kräva sanering utifrån tänkt markanvändning.

U4
VALHALL

Området ligger invid skärningspunkten av väg 184 och Skaraborgsgatan, vid den västra huvudentrén till Skara tätort. Ytan utgörs av mark som idag nyttjas som kolonilottsområde. Beläget i ytterkanten av ett större bostadsområde anser kommunen att marken kan vara intressant för vidare utveckling, alternativt befästa befintlig markanvändning. Området kan såväl utvecklas vidare utifrån sin rekreativa karaktär den har idag, eller utgöra ett framtida område för exempelvis bostäder, samlingslokal eller annan bebyggelse som anses lämplig.

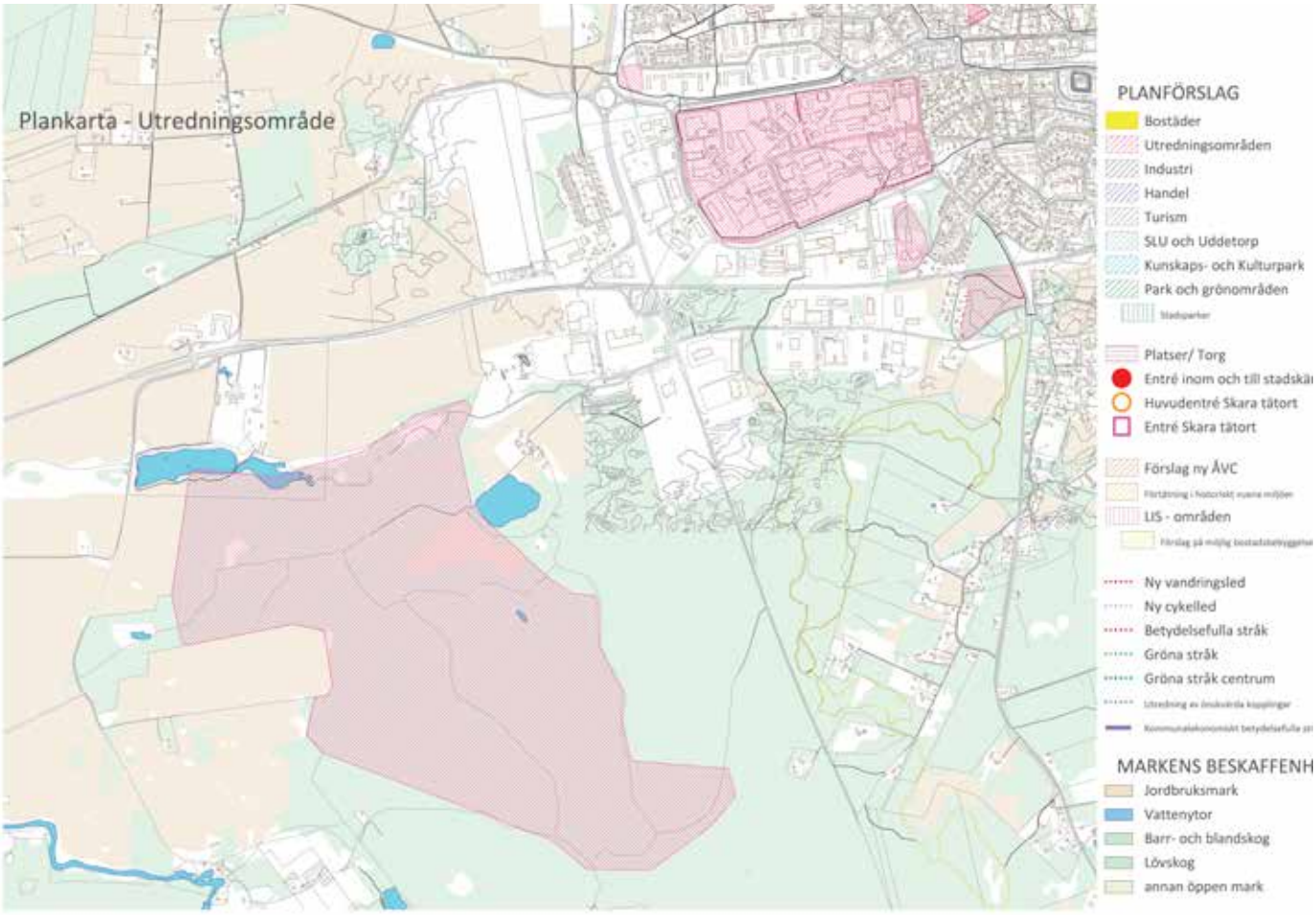

UTREDNINGSOMRÅDEN

U5
GAMLA GYMNASTIKSALEN

Centralt beläget, mitt i en kulturhistoriskt betydelsefull och identitetsskapande miljö, ligger gamla idrottshallen tillhörande före detta Djäkneskolan, som i sin tur byggts om till kommunens nya stadshus. Endast suterrängplanet av idrottshallen används idag enkom som förråd och temporärt när behov uppstår. Enkom suterrängplanet nyttjas, övriga delar används inte. Under 2021 har ett utredningsarbete inletts för att se på möjlig framtida användning av den tidigare idrottshallen. Utifrån byggnadens kulturhistoriska värden, dess betydelse för stadsrummet och lokalbehov i stadskärnan ska nya användningsområden studeras.

U6
WILLY´S

Aktuell byggnad utgör nästan i sin helhet den sydöstra långsidan av Hötorget, en av de mest centrala platserna och tillika centrum för handeln i stadskärnan. Kommunen har inga planer för ändrad användning för aktuellt område. Aktuell gestaltning inom utredningsområdet påverkar platsen med sin slutna fasad och låga volym. Omdisponering av hela kvarteret inklusive parkering och gatustruktur med entréer skulle kunna påverka upplevelsen av området , men även andra åtgärder skulle kunna ha positiv inverkan på torgets, och således påverka stadskärnans attraktivitet.

U7
VANDRARHEMMET

Området upptar en yta som idag hyser äldre, dock inte kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Kommunen anser att närområdet med Vasaparken, ny beachvolleybollplan, Drysan och olika bostadsområden gör att området är av intresse för vidare, framtida utredning. Park (attraktiv för olika generationer), för- skola, café och spontanidrott kan förena omkringliggande bostadsområden. Samtidigt som området har ansetts vara intressant som ny förskoletomt, bör även fler alternativ kunna utredas.

UTREDNINGSOMRÅDEN

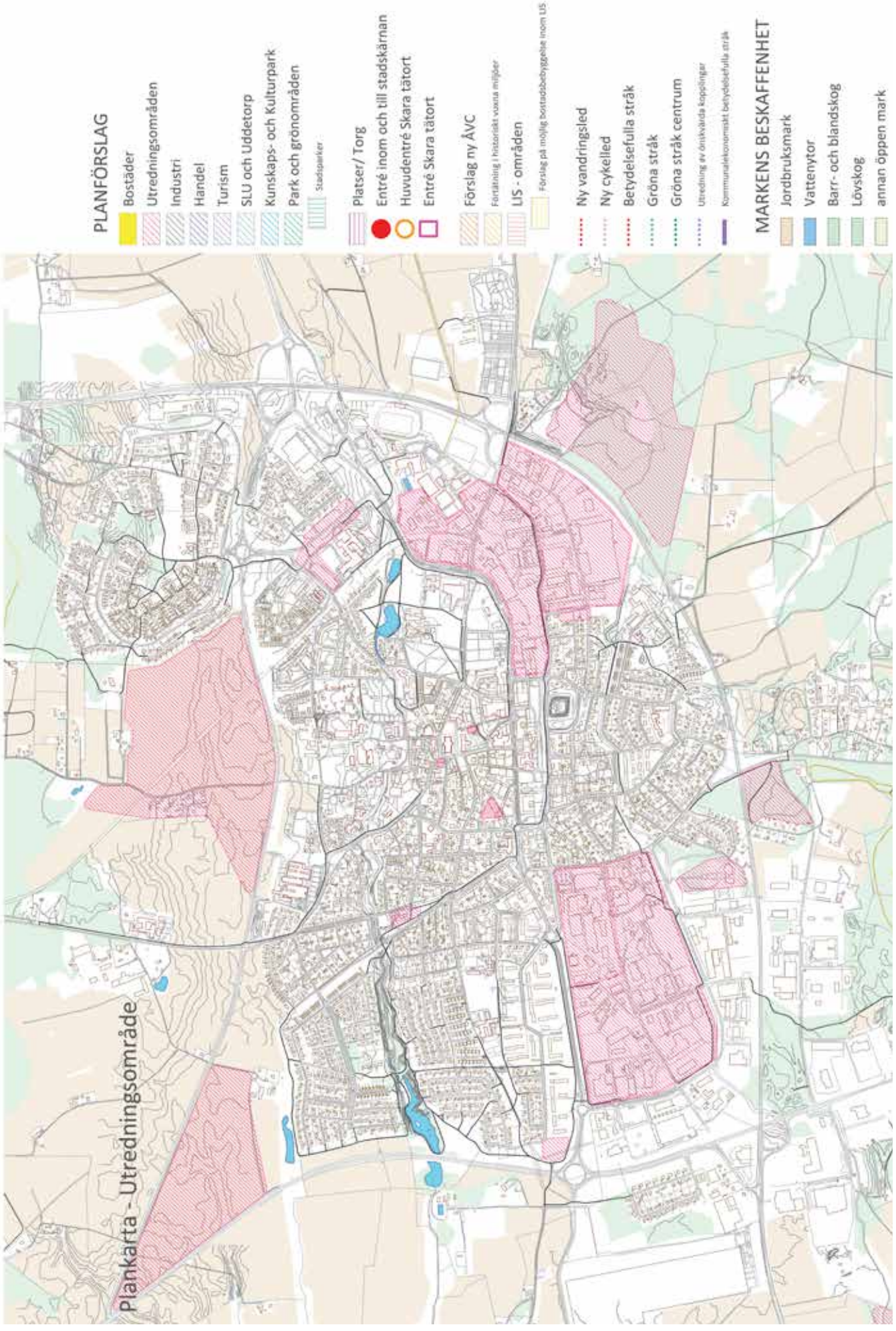

U8
PETERSBURG

Strax norr om Petersburg, mellan ett mindre bostadsområde och Biskop Bengtsgatan ligger ett mindre skogsparti som i norr ansluter mot E20. En mindre gångväg leder från nämnt bostadsområde till gång- och cykelvägen som löper parallellt med Biskop Bengstgatan. Inledningsvis fanns planer att dedikera området för bostadsbebyggelse, men kommunen anser nu att området bör ses som ett utredningsområde. Efter det att dialog hållits med aktörer aktiva i Petersburg ska området utredas vidare med syfte att funktionellt knyta ihop det med rekreationsområdet Petersburg

U9
INVID DOMKYRKAN

Fastigheten Vesta 3 ligger strax invid Domkyrkan invid dess västra hörn. Det finns idag en detaljplan som medger byggnation, dock bör detaljplanen ses över där alternativen utreds ifall detaljplanen ska upphävas och aktuell markanvändning (park och parkering) befästas, eller hur byggrätten och framtida markanvändning kan ändras för att möta kommunens behov och fånga upp områdets och i synnerhet kyrkans kulturhistoriska värden.

U10
FOKUS

Området ligger strax norr om E20. Det finns inga planer på att ändra användning av området som hindrar att befintlig verksamhet (Folkpark och rekreation) kan fortgå, dock ligger fastigheten strategiskt väl belägen med hänsyn till möjligt framtida behov av förskola, stadsnära rekreationsyta och andra allmänna behov.

U11
NORR OM KATEDRALSKOLAN

Parkeringen norr om Katedralskolan har pekats ut som ett intressant område för framtida bostadsbebyggelse, samtidigt som området är viktigt för kommunikationerna inom centrala Skara och in mot detsamma. Ett helhetligt grepp bör tas inom hela det utpekade området där trafiksituationen och flöden utreds i detalj, för att sedan kunna besvara möjligheten till hur bebyggelse kan placeras och parkering omdisponeras i relation till aktuell och framtida infrastruktur.

U12
AFZELII PARK

Området ligger mellan ett bostads- och industriområde i den del av centrala Skara som kallas Gälakvist. Området upptar en yta på cirka 0,3 hektar, är bebyggt med en teknikbyggnad och övergår i på andra sidan Afsen i ett koloniområde. Trots att området är utpekat som park uppvisar området inga tecken på gestaltning av högre ambitionsnivå, utan är endast gräsbesått. Av denna anledning och med hänsyn till dess centrala läge i anslutning till ett bostadsområde, anses att områdets bör utredas vidare i närtid, där främst möjligheten till att bebygga området bör studeras och vägas mot sin nuvarande användning i detaljplan och framtida behov.

U13
SKARA SKOG

Området ligger strax nordost om ett i översiktsplanen utpekat bostadsområde (B8). Även detta område anses lämpligt för bostadsbebyggelse och bör ansluta till område B8 samt en framtida anslutningsväg. Förhållanden inom detta område är i många avseenden identiskt med område B8, dock behöver särskilt områdets rekreativa och naturvärden utredas vidare och hur framtida bebyggelse ska förhålla sig till densamma. Inom området finns skyddsvärda träd i form av sju stycken ekar. Vidare ingår området i den generaliserade värdetrakten för skyddsvärda träd. Området påverkas av sju stycken utpekade ytor i löskogsinventeringen. En lövlund norr om Torparelyckorna är också utpekad som naturvärde. I anslutning till området finns även en lövskogslund som är utpekad nyckelbiotop. I områdets nordöstra del finns också ett potentiellt förorenat område i form av en före detta deponi. Den tillkommande bebyggelsens samspel med de värden av framförallt lövskog behöver belysas vidare i detaljplanearbetet.

U14
HAGABACKEN

Området ligger norr om väg 49 och ansluter i väst mot bostadsområdet Skaraberg. Då området direkt ansluter till de centrala delarna av Skara ses området som en naturlig utvidgning av staden och Skaraberg. Området utgörs dock i sin helhet av jordbruksmark och nyttjas för försöksodlingar. Då marken ingår inom SLU:s forskning och utveckling behöver omvandlingens konsekvenser utredas vidare.

U15
KARLSTORP

Området är centralt beläget i den nordvästra delen av Skara och ramas in av väg 184, väg 49 och bostadsbebyggelse i söder. Likt område U14 finns goda förutsättningar att låta staden växa vidare naturligt i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse, dock utgörs även detta område i sin helhet av jordbruksmark och frågan behöver speciellt ur denna aspekt utredas vidare.

EXEMPEL AV UTFORMNING FÖR U3

ILLUSTRATIONEN VISAR ETT EXEMPEL ÖVER HUR OMRÅDET GLASBACKEN SKULLE KUNNA UTFORMAS FÖR ATT INRYMMA BOSTÄDER OCH KOMMUNAL SERVICE SOM EN ÖKAD BEFOLKNINGSMÄNGD MEDFÖR.

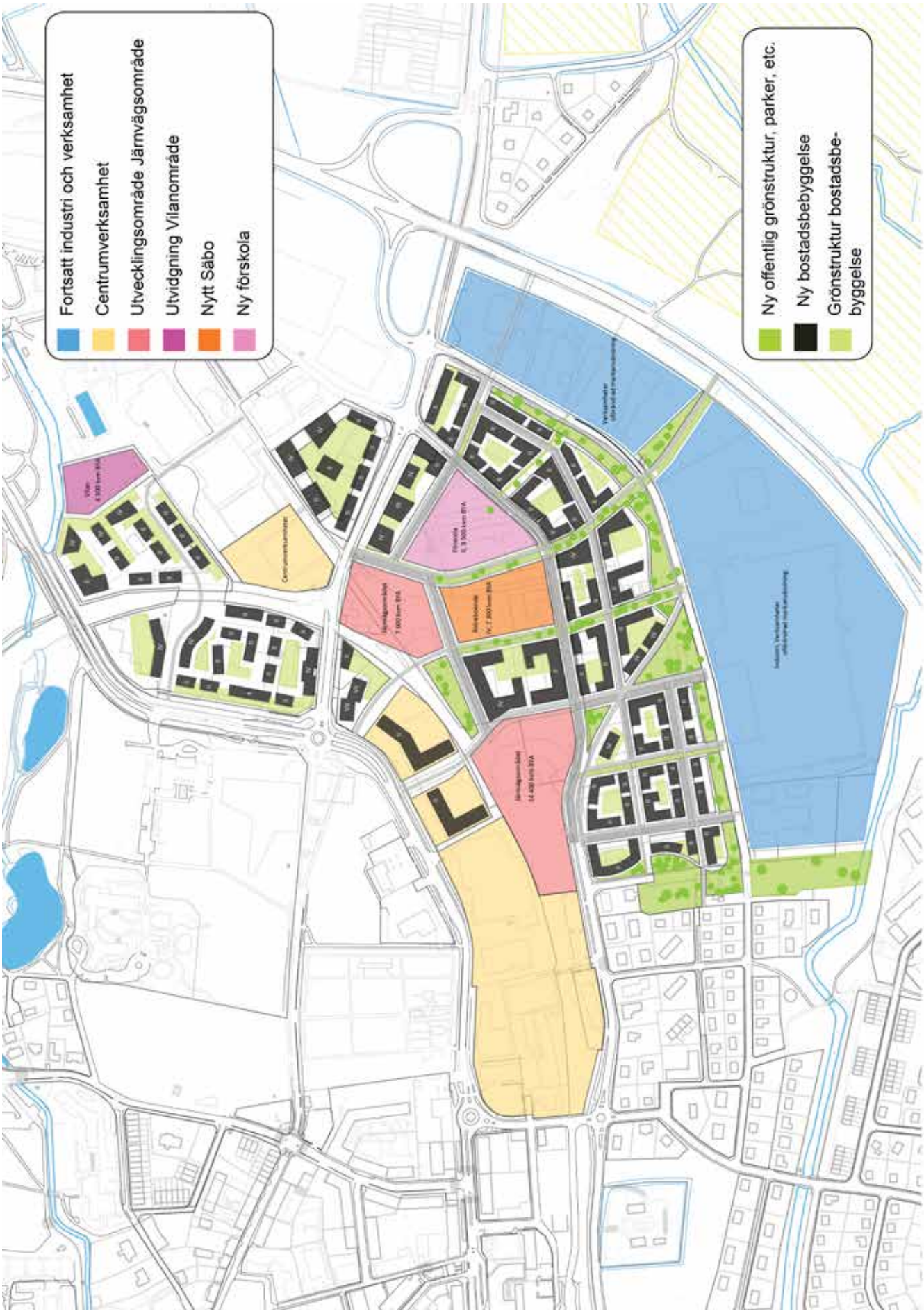

BOSTÄDER

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PLANFÖRSLAGETS OLIKA OMRÅDEN

I detta avsnitt behandlas förutsättningar, konsekvenser och påverkan av de enskilda områden som pekas ut i planförslaget såväl på och utifrån de nedan följda aspekterna. Där ingen av aspekterna nämns vid genomgången anses ingen påverkan föreligga.

- Typ av område
- Antal kvm/ lgh
- Typ av bostad och fördelning
- Karaktär
- Gestaltning
- Översvämningsrisk
- Farligt gods
- Buller
- Trafik
- Kulturmiljö
- Naturmiljö
- Landskapsbild
- Rekreation/ friluftsliv
- Riksintresse
- Strandskydd

B1
UDDETORP

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus), Skola/förskola, särskilt boende, mindre verksamheter som café eller restaurang

ANTAL KVM/ LGH

80 – 90 bostäder

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

Småhus

KARAKTÄR

Bostadsområdet utgörs i huvudsak av småhusbebyggelse, invävd och omslutande skogen, utblickande mot jordbrukslandskapet och Skaras silhuett. Man bor nära staden, samtidigt som man har ett naturskönt boende ute på landet med stora gemensamma ytor som utgörs av uppvuxen skog.

Bebyggelsen följer den mot norr, lätt sluttande terrängen, dagvattnets stråk respekteras, och bebyggelsen omfamnar skogen som en mötesplats och lekyta med utblickar och entréer på flertalet håll. Bebyggelsens dova silhuett upplevs som en palissad av gavlar och tak i landskapet med gran- och tallskogen i sin rygg och mellan sina led, och tanken vandrar hastigt till bilden av en liten, vuxen by. Området upplevs slutet i plan, men välkomnar besökare med sina öppna ytor och stråk som leder genom området. Exploatering ska föregås av planprogram. Mindre område kan planläggas utan planprogram.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. . Med hänsyn till områdets storlek bör ett gestaltningsprogram för området arbetas fram innan eller i samband med planläggning. Frågan kan även hanteras i samband med ett planprogram. Områdets särskilda läge, inbäddat i ett större skogsområde och invid odlingslandskapet bör lämpligen återspeglas då gestaltningsprinciper arbetas fram. Bostadsbyggnader bör lämpligen uppföras i som lägst två våningar och med högst fyra. Vid gestaltning bör hänsyn tas till de områden av lövskog som finns i området. Förslaget bedöms inte påverka viltets möjlighet att röra sig över E20, dock bör det i samband med planläggning studeras huruvida en trädskärm kan bevaras som gynnar viltets rörelsemönster.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår inte i kommunens skyfallskartering och frågan behöver i sin helhet utredas i det planprogram som avses föregå planläggning. Mindre delar lokaliserade i områdets östra del anses kunna planläggas innan ett planprogram framtagits. Frågan behöver då utredas i samband med en dagvattenutredning som tar ett helhetligt grepp över området. Området sluttar generellt lätt mot nordväst med sankare områden i dessa delar.

Åtgärd: Hänsyn bör tas till naturliga avrinningsstråk och lågpunkter. Dessa ska hållas öppna och integreras i områdets gestaltning. Klimatanpassningsåtgärder ska studeras specifikt för området och implementeras. Dagvatten ska omhändertas lokalt och området avses inte ingå i verksamhetsområde för dagvatten. Genomsläppligheten bedöms allmänt som god.

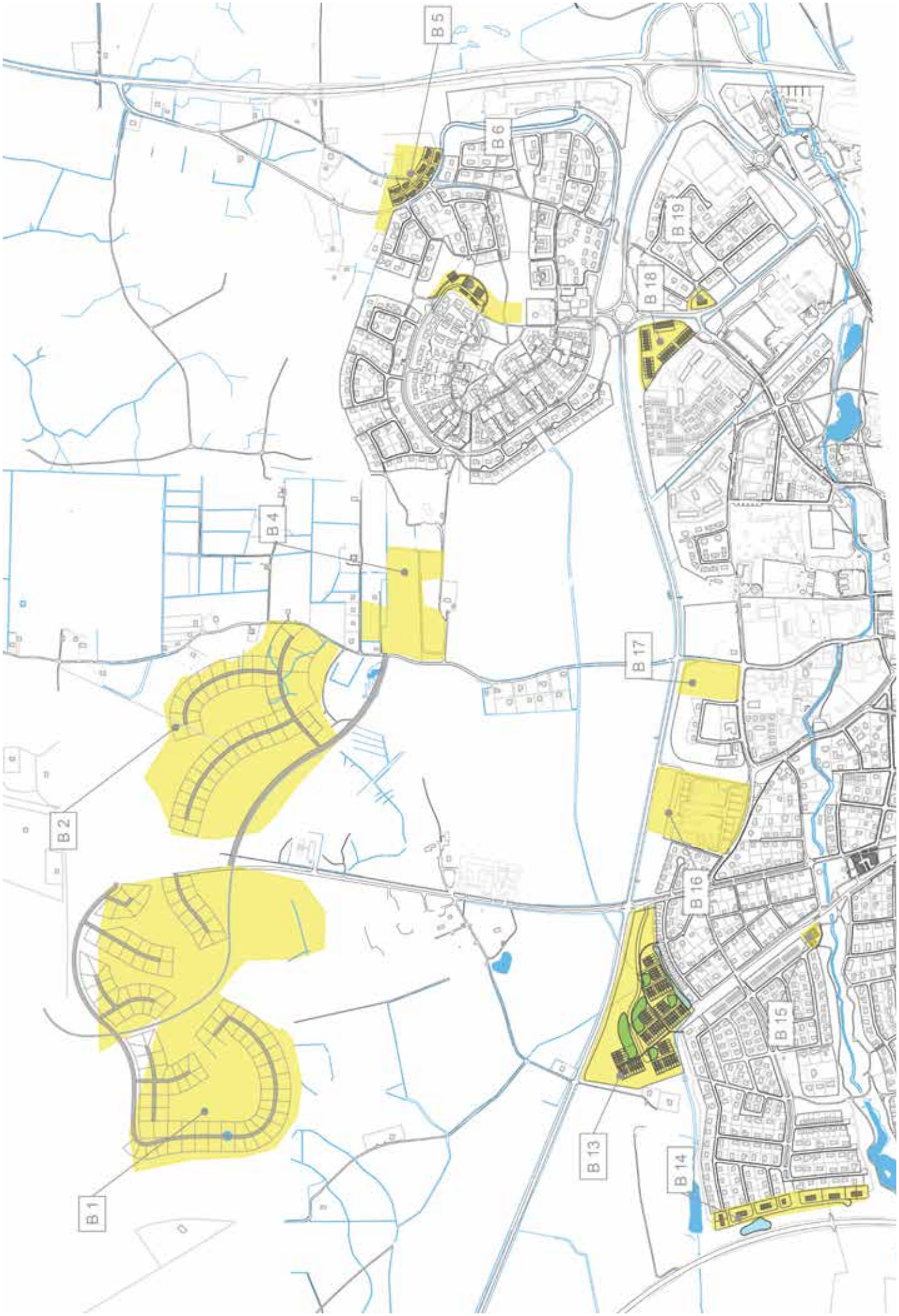
B 5
B 6
B 19
B 18
B 4
B 17
B 2
B 16
B 15
B 13
B 14
B 1

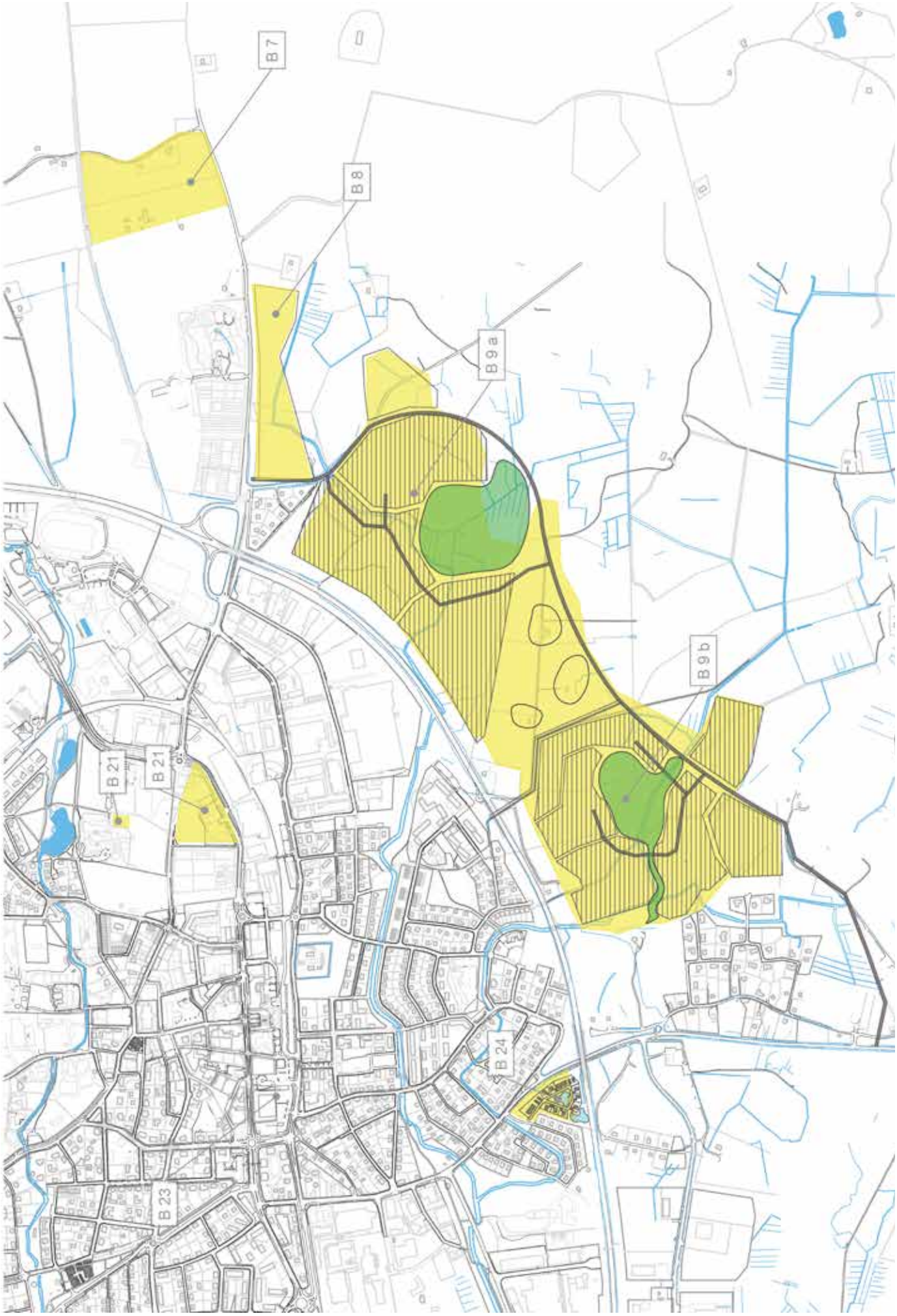
B 7
B 8
B 9a
B 9b
B 21
B 21
B 24
B 23

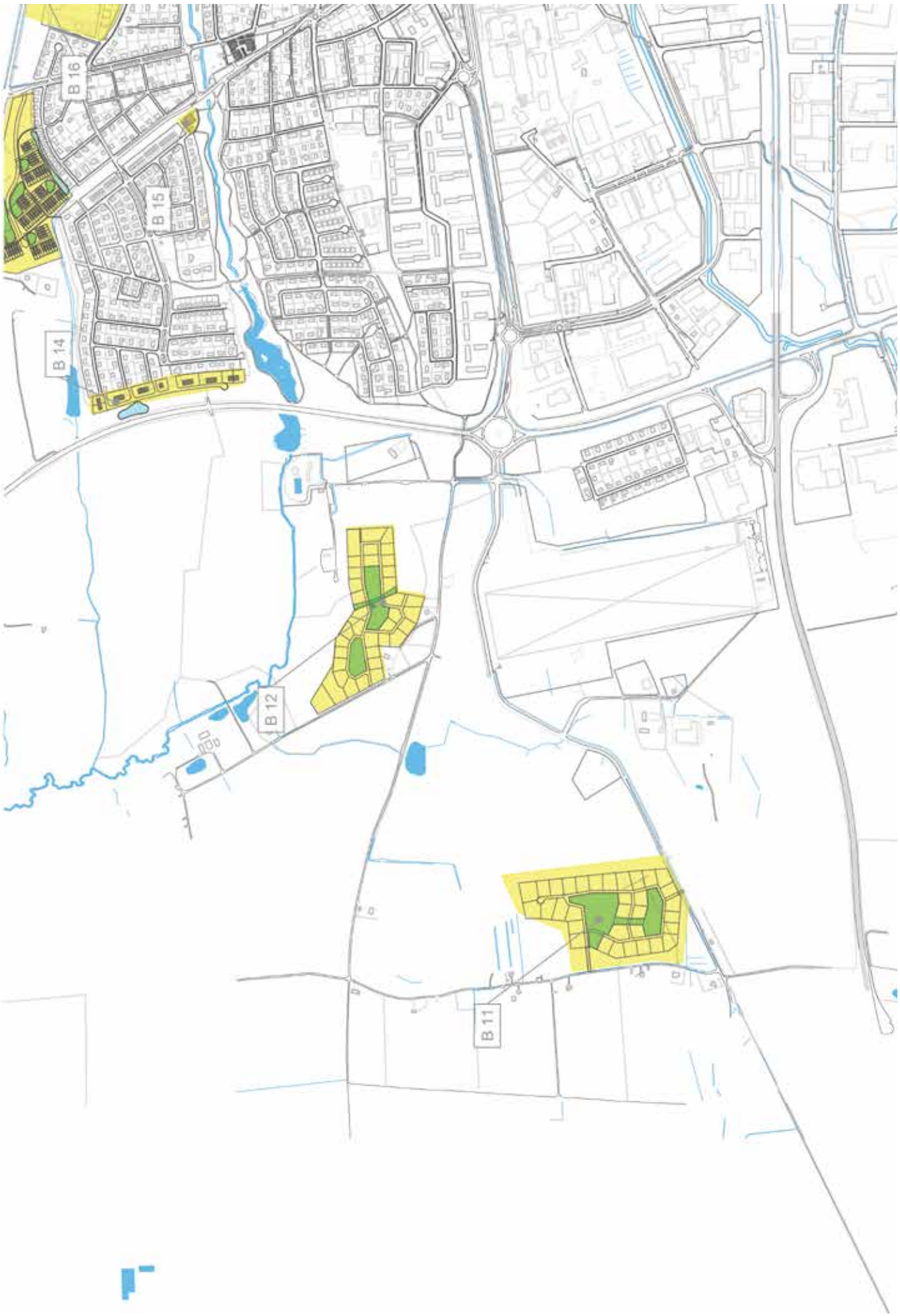
B 16
B 15
B 14
B 12
B 11

BULLER

Området ligger som närmast cirka 700 meter från en större trafikled och antas inte bli störd av vägtrafikbuller. Genom området leder spåren av Museijärnvägen. Detta spår används endast under sommaren vid enstaka tillfällen, dock behöver buller utredas i program- eller planskedet. Buller under kväll- och nattid från denna källa är inte att anta och buller bedöms i sin helhet hanterbart om bebyggelse placeras rätt. Bebyggelse antas inte placeras närmare än 300 meter från värmeverk som ligger söder om området. Bulleremissioner behöver uppgå till över 106 dB från värmeverk för att överstiga 55dB(A) vid närmaste tänkt bostad, varför buller från värmeverk anses relativt oproblematiskt. Frågan behöver utredas i program- eller detaljplaneskede. Naturbruksskolan Uddetorp utgör bullerkälla då större fordon passerar genom området. I likhet med värmeverket antas bullernivåerna behöva vara höga för att utgöra ett kritiskt störningsmoment i enlighet med bullerförordningen. Frågan behöver utredas vidare i samband med program- eller detaljplaneskedet.

TRAFIK

Planförslaget innebär en ökad biltrafik mot centrum och väg 49. I nuläget är det osäkert hur området kommer att angöras, men trafik kan antingen komma att ledas mot söder via vägen invid Uddetorp eller först ledas längre österut för att sedan dirigeras söderut längs med planteringen. I samband med planprogram eller detaljplaneskede kommer det att behöva genomföras en studie som visar på lämplig dragning av ny tillfartsväg och hur de ökade trafikmängderna påverkar närliggande bostadsbebyggelse och verksamheter. Förslagsvis angör en större väg såväl område B1 och B2 för att sedan matargator leder vidare trafik till de olika kvarteren och bostäderna. Stor vikt bör läggas på att anordna säker och gen angöring för gående och cyklister och den ökade trafikmängden att gång- och cykeltrafik separeras från biltrafiken. Inom kvarteren bör shared space lösningar eftersträvas. ÅDT (årsdygnstrafik) för såväl B1 och B2 uppskattas till 653 fordonsrörelser.

NATURMILJÖ

I området finns ett lövrikt hygge av typ triviallövskog, som tagits upp i lövskogsinventering (ID 1495_275). Objektet har naturvärdesklass 5. I anslutning till området finns två biotopskyddade alléer, men de bör inte behöva påverkas av föreslagna förändringar. Det finns uppgifter om diknings-företag och markavvattning i området men dessa bedöms inte påverka föreslagen bebyggelse.

LANDSKAPSBILD

Såväl område B1 och B2 ligger lätt upphöjda i landskapet med åkrar och små bebyggelsegrupper som omsköljer de båda. Området i sig, det större skogspartiet i det dominerande jordbrukslandskapet, är i sig ett element i landskapet som bör bevaras i sitt uttryck. I såväl plan- samt programarbetet är det av betydelse att de allmänna riktlinjerna för gestaltning följs och skogen får förbli ett präglande element i gestaltningen.

B2
MALMSRO

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus), Skola/förskola, särskilt boende, mindre verksamheter som café eller restaurang.

ANTAL KVM/ LGH

80 – 100 bostäder

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

65 – 80 småhus; 10 – 20 lgh i flerbostadshus.
Småhustomter mellan 1 100 kvm - 2 200 kvm

KARAKTÄR

Bostadsområdet utgörs i huvudsak av småhusbebyggelse, invävd och omslutande skogen, utblickande mot jordbrukslandskapet och Skaras silhuett. Man bor nära staden, samtidigt som man har ett naturskönt boende ute på landet med stora gemensamma ytor som utgörs av uppvuxen skog. Bebyggelsen följer den mot norr, lätt sluttande terrängen, dagvattnets stråk respekteras, och bebyggelsen omfamnar skogen som en mötesplats och lekyta med utblickar och entréer på flertalet håll. Bebyggelsens dova silhuett upplevs som en palissad av gavlar och tak i landskapet med gran- och tallskogen i sin rygg och mellan sina led, och tanken vandrar hastigt till bilden av en liten, vuxen by. Området upplevs slutet i plan, men välkomnar besökare med sina öppna ytor och stråk som leder genom området. Exploatering ska föregås av planprogram. Mindre område kan planläggas utan planprogram.

GESTALTNING

De allmänna ställningstagandena för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Med hänsyn till områdets storlek bör ett gestaltningsprogram för området arbetas fram innan eller i samband med planläggning. Frågan kan även hanteras i samband med ett planprogram. Områdets särskilda läge, inbäddat i ett större skogsområde och invid odlingslandskapet bör lämpligen återspeglas då gestaltningsprinciper arbetas fram. Bostadsbyggnader bör lämpligen uppföras i som lägst två våningar och med högst fyra. Vid gestaltning bör hänsyn tas till de områden av lövskog som finns i området. Förslaget bedöms inte påverka viltets möjlighet att röra sig över E20, dock bör det i samband med planläggning studeras huruvida en trädskärm kan bevaras som gynnar viltets rörelsemönster.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår inte i kommunens skyfallskartering och frågan behöver i sin helhet utredas i det planprogram som avses föregå planläggning. Mindre delar lokaliserade i områdets östra del anses kunna planläggas innan ett planprogram framtagits. Frågan behöver då utredas i samband med en dagvattenutredning som tar ett helhetligt grepp över området. Området sluttar generellt lätt mot norrut med sankare områden i dessa delar. Åtgärd: Hänsyn bör tas till naturliga avrinningsstråk och lågpunkter. Två diken leder vatten norrut och åtgärder behöver studeras och vidtas så att tillkommande vattenflöden inte påverkar bebyggelse och jordbruksmark längre norrut. Avrinningsstråk och ytor för dagvattenhantering ska hållas öppna och integreras i områdets gestaltning. Klimatanpassningsåtgärder ska studeras specifikt för området och implementeras. Dagvatten ska omhändertas lokalt och området avses inte ingå i verksamhetsområde för dagvatten. Genomsläppligheten bedöms allmänt som god.

BULLER

Området ligger som närmast cirka 700 meter från en större trafikled och antas inte bli störd av vägtrafikbuller. Genom området leder spåren av Museijärnvägen. Detta spår används endast under sommaren vid enstaka tillfällen, dock behöver buller utredas i program- eller planskedet. Buller under kväll- och nattid från denna källa är inte att anta och buller bedöms i sin helhet hanterbart om bebyggelse placeras rätt. Bebyggelse antas inte placeras närmare än 300 meter från värmeverk som ligger söder om området. Bulleremissioner behöver uppgå till över 106 dB från värmeverk för att överstiga 55dB(A) vid närmaste tänkt bostad, varför buller från värmeverk anses relativt oproblematiskt. Frågan behöver utredas i program- eller detaljplaneskede. Naturbruksskolan Uddetorp utgör bullerkälla då större fordon passerar genom området.
I likhet med värmeverket antas bullernivåerna behöva vara höga för att utgöra ett kritiskt störningsmoment i enlighet med bullerförordningen. Frågan behöver utredas vidare i samband med program- eller detaljplaneskedet.

TRAFIK

Planförslaget innebär en ökad biltrafik mot centrum och väg 49. I nuläget är det osäkert hur området kommer att angöras, men trafik kan antingen komma att ledas mot söder via vägen invid Uddetorp eller först ledas längre österut för att sedan dirigeras söderut längs med planteringen. I samband med planprogram eller detaljplaneskede kommer det att behöva genomföras en studie som visar på lämplig dragning av ny tillfartsväg och hur de ökade trafikmängderna påverkar närliggande bostadsbebyggelse och verksamheter. Förslagsvis angör en större väg såväl område B1 och B2 för att sedan matargator leder vidare

OMRÅDE B1 OCH B2 I RELATION TILL STADSKÄRNAN

OMRÅDE B1 OCH B2 OCH ANGÖRING

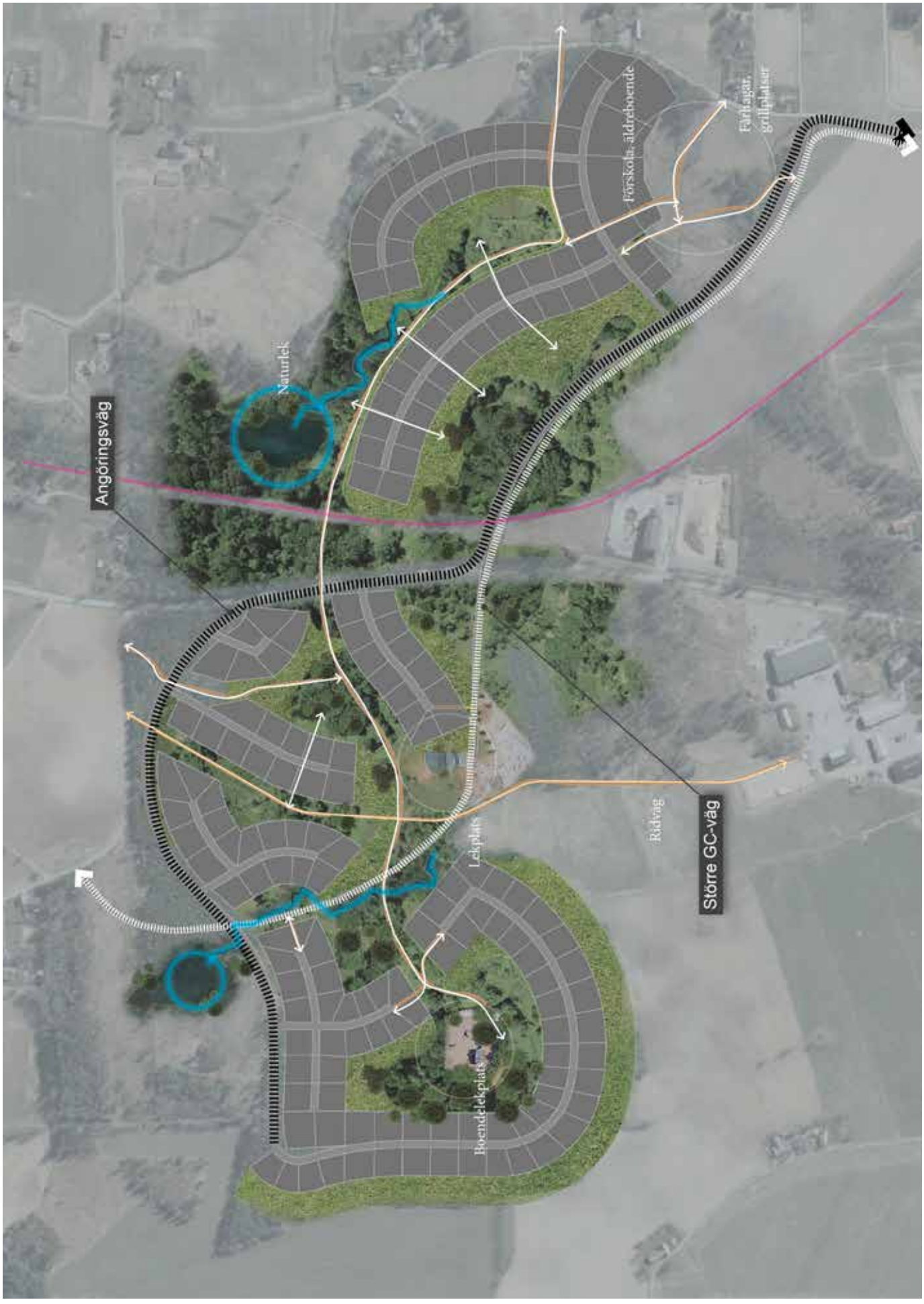

trafik till de olika kvarteren och bostäderna. Stor vikt bör läggas på att anordna säker och gen angöring för gående och cyklister och den ökade trafikmängden att gång- och cykeltrafik separeras från biltrafiken. Inom kvarteren bör *shared space*-lösningar eftersträvas. ÅDT (årsdygnstrafik) för såväl B1 och B2 uppskattas till 653 fordonsrörelser.

NATURMILJÖ

I området finns ett lövrikt hygge av typ triviallövskog, som tagits upp i lövskogsinventering (ID 1495_275). Objektet har naturvärdesklass 5. I anslutning till området finns en biotopskyddade alléer, men de bör inte behöva påverkas av föreslagna förändringar. Det finns uppgifter om dikningsföretag och markavvattning i området men dessa bedöms inte påverka föreslagen bebyggelse.

LANDSKAPSBILD

Såväl område B1 och B2 ligger lätt upphöjda i landskapet med åkrar och små bebyggelsegrupper som omsköljer de båda. Området i sig, det större skogspartiet i det dominerande jordbrukslandskapet, är i sig ett element i landskapet som bör bevaras i sitt uttryck. I såväl plan- samt programarbetet är det av betydelse att de allmänna riktlinjerna för gestaltning följs och skogen får förbli ett präglande element i gestaltningen

B3
ROSENDALS KLUNGBY

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (blandad bebyggelse)

ANTAL KVM/ LGH

20 – 25 bostäder

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

5 – 7 Småhus, 18 radhus, 1 mindre flerbostadshus

KARAKTÄR

Där det stora jordbruksytorna långsamt övergår i en mindre skala, där småhus börjar samla sig på höjden och fångar skara centrums blick i fjärran, reser sig på en liten höjd den lilla klungbyn, där husen står tätt, men där landskapet ger rymd att andas djupt. Ett liten grusväg leder slingrande genom området där man ständigt känner att någon kan komma att möta en gåendes, antingen ut mot skogarna i öst, eller på väg med cykeln ner mot stan. En grönyta i mitten blir samlingsplats för barn att leka om dagen och för grillning om kvällen.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området utgörs i dess mellersta del av en lågpunkt där vattensamling kan förekomma vid skyfall. Nettoregnvolymen vid ett 100 - årsregn med klimatfaktor uppgår till 35 mm. Åtgärd: Genomsläppligheten bedöms allmänt som god varför infiltration på plats i samband med fördröjning anses lämplig. Ett förslag är att att lågpunktområdet inte bebyggs och ytan anpassas för fördröjning. Ytor för dagvattenhantering samt avrinningsstråk bör hållas öppna och ingå i bostadsområdets gestaltning. Åtgärder och omfång bör utredas i samband med detaljplaneläggning av området.

BULLER

Området ligger som närmast cirka 700 meter från en större trafikled och antas inte bli störd av vägtrafikbuller. Cirka 150 meter från området leder Museijärnvägen. Detta spår används endast under sommaren vid enstaka tillfällen och buller antas inte behöva utredas vidare.

TRAFIK

Planförslaget innebär inte en avsevärd ökad trafikmängd till området, dock bör uppmärksamhet råda på trafiksäkerhet och hur de mjuka och hårda trafikdeltagarna säkert kan mötas. Lämpligen anordnas endast en in- och utfart för bilar till området. I samband med planläggning av område B1 och B2 kommer påverkan på Planteringsvägen att undersökas och behov av ett separat stråk för gående och cyklister utredas. En trafikutredning i detaljplaneskedet anses inte krävas.

NATURMILJÖ

Vid Allégården i områdets södra del finns en potentiell förorening i form av en tidigare verkstadsindustri. Omgivningspåverkan av denna förorening behöver utredas närmare inför förtätning av bebyggelse i området. På Allégårdens östra och västra sidor löper två alléer utmed vägen. Dessa behöver respekteras ur både biologisk och landsskapsbildssynpunkt vid förändringar i området.

LANDSKAPSBILD

Område B4 ligger i likhet med område B1 och B2 upphöjd i landskapet norr om skaras stadskärna. I motsats till område B1 och B2 ligger området exponerat för människans blick i landskapet utan ett skogsparti bebyggelsen kan växa fram ur och i delar kan döljas bakom. Vid planläggning kommer det vara av betydelse att bebyggelsens silhuett och färgskala studeras, och med fördel får småskalighet och sadeltak vara element som ger ton åt bebyggelsens intryck. På Allégårdens östra och västra sidor löper två alléer utmed vägen. Dessa behöver respekteras ur både biologisk och landsskapsbildssynpunkt vid förändringar i området.

B4
SKARABERG NORRA

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus)

ANTAL KVM/ LGH

10 – 14 bostäder

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

10 – 14 småhus

KARAKTÄR

Bebyggelsen är en naturlig fortsättning på den bebyggelsestruktur vi förefinner på Skaraberg.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger i nära anslutning till villabebyggelsen som präglar Skaraberg. Området ligger avskild genom en större väg, men kan ändå gestaltas så att den hänger ihop med den populära typ av bebyggelse som dominerar Skaraberg. Mindre flerfamiljs och en- och tvåbostadshus i upp i två våningar anses lämpliga.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området slutar relativt flackt söderut. Genom området löper ett avrinningsstråk som bör beaktas vid planläggning för att förhindra risk för översvämning vid Säterivägen. Genomsläppligheten i området anses allmänt som god, dock bör behov av fördröjning av dagvatten lämpligtvis utredas och förslagsvis fördröjas inom den egna bostadsfastigheten innan vatten leds vidare till det kommunala dagvattennätet eller infiltreras.

BULLER

Området ligger cirka 50 - 100 meter från ett industriområde. I nuläget antas det nödvändigt att uppföra ett bullerplank öster om tänkt bostadsområde i syfte att klara värden angivna i rådande bullerförordning. Inom område planlagt för industri finns möjligheten att uppföra högre bebyggelse vilket innebär att fläktar kan förorsaka olägenhet. Lämpligtvis blir minsta avstånd till industriområde 100 meter, dock behöver frågan och behov åtgärder eller placering utredas i detaljplan.

TRAFIK

Planförslaget innebär en begränsad mängd trafik som inte förutsätter vidare trafikutredning i detaljplaneskedet. Förslagsvis kommer högst två in- och utfarter mot Sätervägen att tillåtas, varav befintlig anslutande väg utgör den ena.

NATURMILJÖ

Området gränsar till hänsynsområde för faunapassage i norr. Anläggande av bebyggelse får inte göras inom detta hänsynsområde.

B5
SKARABERG CENTRALT

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (flerbostadshus, punkthus) 2 – 4 eller 5 våningar

ANTAL KVM/ LGH

24 – 48 bostäder

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

genomgående per våningsplan 6 lägenheter med mellan 1 - 3 rum.

KARAKTÄR

De två till tre punkthusen, som med sin relativt stora yta på mark knappast påminner om de punkthus som vi ofta tänker på, ligger centralt på Skaraberg i det grönområde som så starkt utgör områdets karaktär. Bebyggelsen riktar sig främst till personer som hela sitt liv har bott på Skaraberg och efter årtionden i ett en- eller tvåbostadshus, längtar efter ett mindre boende men i en bekant miljö. Husen är byggda i trä och försedda med sadeltak för att bättre passa in i den småskaliga bebyggelsen och den karaktäristiska grönskan som är porten till skogen. Det är relativt små byggnader, men kan ändå fungera som ett landmärke. Då bebyggelsen i huvudsak riktar sig mot äldre, är behovet av friytor inom den egna fastigheten minimal.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Beläget mitt i skaraberg som präglas av småhus med inslag av mindre och låga flerfamiljshus, kan det trotsallt anses vara lämpligt med ett begränsat antal högre hus i området . I nuläget anses det lämpligt med upp till fem våningar, men frågan bör som inledningsvis beskrivet utredas i samband med detaljplan. Högre bebyggelse, i utkanten av befintlig bebyggelse och i anslutning till områdets stora, gemensamma grönyta anses inte behöva påverka området och dess invånare negativt. Ny bebyggelse som sticker ut över områdets nockar kan fungera som en orienteringspunkt i området. Ny bebyggelse bör anpassa sig till befintlig bebyggelse och etablera ett släktskap. Detta kan exempelvis ske genom att populära material i området så som

tegel eller trä används, takformer kopieras, eller färgskalan anpassas. Skaraberg präglas med sina små rundade gator och bebyggelse som ligger nära inpå dessa av en intimitet som har förmågan att skapa goda sociala band mellan dess invånare och där barn enkelt kan röra sig fritt. Ny bebyggelse bör utformas så att det är inbjudande att röra sig nära, dvs den privata zonen kring husen bör vara liten och flertalet in- och utgångar till bebyggelsen bör anordnas. Trafik och parkeringar bör ordnas på ett sådant sätt att det inte påverkar upplevelsen att barn kan röra sig fritt och tryggt i området.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området sluttar åt söder och genomsläppligheten i området betraktas som allmänt god, men längre söderöver övergår området till mark med allmänt låg genomsläpplighet.Tänkt bebyggelse ligger som planerat just nu strax norr om en fotbollsplan ämnad för spontanlek vilken utgör en lågpunkt som rikserar att översvämmas. Placering av bebyggelse och omfång är inte utredd i sin helhet, vilket innebär att bebyggelse kan komma att flyttas inim närområdet. Åtgärd: Dagvatten bör fördröjas innan det infiltreras, alternativt kopplas till det kommunala dagvattennättet. Med hänsyn till den tänkta, framtida fastighetens storlek som bör vara relativt begränsad i relation till den tänkta exploateringen, kan åtgärder som syftar till fördröjning behöva placeras på allmän plats.

Sådana ytor för fördröjning, vilka lämpligtvis innebär nersänkta ytor, ska gestaltas med stor osmsorg och bidra till områdets kvalité och upplevelse. Anläggande bekostas i sin helhet av exploatören.

BULLER

Området antas inte bli påverkat av buller eller emittera buller på ett störande sett i enlighet med bullerförordningen.

TRAFIK

Planförslaget innebär en en begränsad mängd tillkommande biltrafik som inte anses kräva en trafikutredning i detaljplaneskedet. Planförslaget innebär inte att vägrummets karaktär kommer att ändras, dock att bilvägnätet kommer att skära längre in i området och således påverka stråk för gående och cyklister. Detta innebär därmed att angöringen kan påverka områdets karaktär och funktion. Stor vikt bör läggas på säkra trafiklösningar i dialog med boende i alla åldersgrupper. Att gestalta angöringsvägen som en gångfartsgata där mjuka trafikanter prioriteras kan vara en lämplig lösning, men framförallt bör rörelsemönster i ett större perspektiv beaktas vid gestaltning av angöringsvägen och gång- och cykelvägar eller andra stråk omgestaltas eller dras om för att säkerställa trygga och säkra rörelsemönster.

REKREATION/ FRILUFTSLIV

Området är planerat som ett rekreationsområde i bostadsområdet. Grönytorna har en viktig betydelse för både boende och förskolebarn som vistas i området. Innan delar av området bebyggs behöver grönytornas användning analyseras för att kunna bevara de rekreativa kvaliteterna i platsen.

B6
BRUNSBO BY

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

20 – 40

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

småhus med tomtstorlek mellan 900 kvm – 1 300 kvm

KARAKTÄR

Nära stan och dess utbud, men omgärdat av jordbruksmark, växer denna lilla byliknande småhusbebyggelsen upp. Bebyggelsen är relativt tätt placerad för att spara den värdefulla jordbruksmarken, men god tillgänglighet till ytor avsedda för rekreation och nöje kompenserar för detta. Vägen som slingrar sig genom området bidrar till en gemytlig karaktär, och bebyggelsen är organiskt placerad och böljar lätt likt landskapet där den sluter sig kring gemensamma ytor.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger strax väster om ett område som har planlagts. Byggnader bör anpassas till landskapets struktur avseende placering och skala.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Översvämningsrisken ska hanteras i samband med detaljplan för området

TRAFIK

Planförslaget innebär en relativt begränsad mängd trafik som inte förutsätter vidare trafikutredning i detaljplaneskedet. Lämpligt anses att 2 - 3 in- och utfarter kommer att anordnas mot en relativt lågt trafikerad väg som ansluter direkt mot E 20. I övrigt finns goda förutsättningar att ta sig med cykel in till centrala Skara.

NATURMILJÖ

Fram till gården Södra Brandshagen löper en tvåsidig allé. Allén behöver respekteras ur både biologisk och landskapsbildshänseende vid förändringar av bebyggelsen i området. Enligt en generaliserad markering ingår området i en värdetrakt för skyddsvärda lövträd. Lövträd inom området behöver inventeras inför förändringar i området. Den södra hälften av det utpekade området ingår också i utpekat område för värdefullt odlingslandskap ”Götala”.

LANDSKAPSBILD

Området ligger strax väster om ett område som har planlagts för småhusbebyggelse och mindre flerbostadshus. Område B7 anses vara en komplettering och avslut på detta exploateringsprojekt. För att skapa harmoni, men även för att anpassa bebyggelsen till landskapets karaktär, bör de allmänna ställningstaganden följas.

B7
GÖTALA

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

25 – 35

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

20 – 25 småhus; 0 – 4 flerbostadshus

KARAKTÄR

Mellan kyrkogården och skogen, invid porten in till stan, tillåts bebyggelsen växa vidare österut. Strukturen påminner om det mindre bostadsområdet som ligger ett stenkast västerut, men små flerbostadshus tillåts bilda undantaget och attrahera äldre och unga att flytta över vägen till gränslandet mellan stad och land.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger strax i utkanten av centrala Skara invid en mindre men sammanhållen bebyggelsegrupp väster om det nya området. Frågan rörande gestaltning hanteras lämpligen i samband med detaljplan. Området bebyggs lämpligen med mindre en- och tvåbostadshus, där högsta antal våningar lämpligen inte är fler än två. Byggnader i upp till fyra våningar kan tänkas placeras i ett andra led. Ny bebyggelse kan med fördel fånga upp det bebyggelsemönster som finns strax väster om området med icke-rektangulära tomter.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår inte i kommunens skyfallskartering och behov av en dagvattenutredning samt eventuellt utförande sker i detaljplaneskedet.

BULLER

Området ligger i anslutning till väg 2680 med en ÅDT på cirka 920 fordonsrörelser, varav cirka 10 procent utgörs av tung trafik. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på 1200 fordonsrörelser ÅDT, varav 10% tung trafik. hastigheten längs med sträckan är 50 km/h. 30 meter från vägkant är bullernivån omkring 48 dB(A) equivalent och 70 dB (A) max. Frågan anses hanterbar utifrån bullerförordningen dock bör en bullerutredning upprättas i samband med program- eller planskede. Buller från E 20 antas inte påverka bostadsbebyggelse.

TRAFIK

Planförslaget innebär en relativt begränsad mängd trafik som inte förutsätter vidare trafikutredning i detaljplaneskedet. Lämpligt anses högst två in- och utfarter mot allmän väg. Placering av dessa behöver utreda noggrant i planskedet med hänsyn till befintlig och framtida bebyggelse inom B9.

NATURMILJÖ

Inom området finns sju stycken skyddsvärda ek-träd. Därutöver ingår området i den generaliserat utpekade värdetrakten för skyddsvärda lövträd. Två områden som pekats ut i lövskogsinventeringen berör området. Dels Väster om Tempelbacken (ID 1495_269) och dels Ekkullar vid Tempelbacken (ID 1495_270). I området finns också utpekad nyckelbiotop i form av stort inslag av senvuxna träd, spärrgreniga grova träd och värdefull kryptogamflora. Ungefär 1/3 av området ingår i det utpekade värdefulla odlingslandskapet ”Götala”. Sammantaget har området flera höga naturvärden vilket kommer att kräva noggranna analyser inför en eventuell byggnation i området. En närmare analys av hur naturvärdena påverkar byggnation i området bör göras i samband med att detaljplan inleds.

B8
SKARA SKOG

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus, förskola); Skola/ förskola, mindre verksamheter som café eller restaurang

ANTAL KVM/ LGH

250 – 350 lgh

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

250 – 350 småhus; 10 – 20 flerbostadshus; 1 förskola, möjligtvis även äldreboende (Säbo)

KARAKTÄR

Söder om E20, söder om vallen som omgärdar staden, ligger stadens nya småhusområde som väver sig in i skogen och det småskaliga jordbrukslandskapet. Bebyggelsen utgörs i huvudsak av småskalig enbostadshusbebyggelse, men längs med och i anslutning till de stråk som leder ut från centrum kan mindre och mellanstora flerbostadshus i upp till 4 våningar flankera den strövande och rosökande stadsbon och göra vägen till esplanad. Trots en relativt omfångsrik bebyggelse bildar mindre bebyggelsegrupper i områdets sydvästra del, arrangerade runt en grön mittaxel, en struktur som gynnar nära relationer till grannar och känslan av en småskalighet. En större, central grönyta, bildar områdets kärna och ger barn möjligheten till lek i en relativt naturlig miljö. I de nordöstra delarna är strukturen likartad, men är bebyggelsen starkare kopplad till skogen och band av bebyggelse är lagda kring den stora grönyta i dess mitt som flyter över i skogen. Stråk sträcker sig både för gående och vattenmassor likt en sol från den stora grönytan som avser att skänka området karaktär.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Med hänsyn till områdets storlek bör ett gestaltningsprogram för området arbetas fram innan eller i samband med planläggning. Frågan kan även hanteras i samband med ett planprogram. Området bör utvecklas med en distinkt karaktär där hänsyn och respekt tas till det landskap det bäddas in i. Bostadsbebyggelse uppförs lämpligen i två våningar där vissa områden, speciellt längs med leder som är ämnade för allmänheten kan bebyggas med upp till fyra våningar. I nuläget anses det dock av betydelse att högre bebyggelse invid leder och vägar för allmänheten inte upplevs som ”raviner” om det inte kan motiveras väl då bebyggelsen inte anses vara en förlängning av stadskärnan, utan snarare en bebyggelse längs med en led som för allmänheten ut i naturen.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Område B8 är inte i sin helhet utredda i skyfallskarteringen och en dagvattenutredningen behöver antingen genomföras i samband med ett planprogram eller detaljplan. I skyfallskarteringen framgår att viadukten som är avsedd för cyklister och gående kan översvämmas redan vid 50 - årsregn varför hantering av dagvatten och eventuell fördröjning blir avgörande för att minimera risken av översvämning av passage för gående och cyklister till centrum. Vidare passerar Afsen och ett antal diken genom området vilka avvattnar området. Behov av rening av dagvatten kan således bli aktuellt för att säkerställa mkn för vatten. Möjligheterna för infiltration i området varierar och behöver utredas vidare.

FARLIGT GODS

Området ligger i anslutning till primär väg för farligt gods. Tänkt bostadsbebyggelse kan klassas som normalkänslig bebyggelse med en hög samhällsrisk på grund av bebyggelsens omfattning. Med hänsyn till trafikmängd och hastighet anses risk för olycka som hög. I samband med planläggning bör utifrån riskanalysen en riskvärdering genomföras. Möjliga riskreducerande åtgärder ska säkerställas i samband med detaljplaneläggning. Med hänsyn till Buller från väg är det troligt att en bullervall kommer att uppföras i likhet med angränsande bebyggelse vilken kommer att reducera riskerna för olycka.

BULLER

Området ligger i anslutning till och söder om E 20. ÅDT ligger idag på 9 520 fordonsrörelser varav cirka 21% utgörs av tung trafik. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 11 600 fordonsrörelser ÅDT. Högsta tillåtna hastighet längs med vägsträcka är 100 km/h. 50 meter från vägkant är bullernivån omkring 62 dB(A) equivalent och mellan 67 – 72 dB (A) max. Bullerdämpande åtgärd i form av exempelvis plank eller vall med en höjd på omkring 2 meter anses nödvändig för att skapa goda förutsättningar för bostadsbebyggelse. Högre byggnader kan behöva utformas med en bullerdämpad sida. En bullerutredning kommer att behöva upprättas i program- eller planskedet. Vid full utbyggnad kommer med stor sannolikhet en anslutningsväg att uppföras som löper mellan väg 2675 och 2680 via väg 2696. I nuläget planeras ingen tung trafik i något större omfång passera denna väg, men bullerpåverkan på framtida och befintlig bebyggelse behöver hanteras i en framtida bullerutredning.

TRAFIK

Planförslaget, det vill säga hela område 8 innebär en ökad tra- fikmängd som behöver utredas vidare i samband med planläggning av området. Mindre etapper bör kunna exploateras utan att en trafikutredning upprättas. Etapp 9a kommer fullt utbyggd innebära en avsevärd trafikmängd om tänkt utbyggnad är möjlig (180 - 200 nya bostäder). Trafik leds via en mindre väg mot Axvallagatan och därifrån antingen mot centrum eller via trafikplats Glasbacken mot E20 och övrigt, större vägnät. En utbyggnad av området kommer att kräva att trafiksituationen behöver förbättras för gående och cyklister. Inom bostadsområdet bör man eftersträva shared-space lösningar, men invid de större vägarna bör separata gång- och cykelbanor anläggas. Full utbyggnad av etapp 8 kommer att innebära en ÅDT på omkring 398. Då området, det vill säga såväl etapp 8 samt bebyggelse inom U13 är fullt utbyggt eller på väg att nå full utbyggnad är det aktuellt med en större anslutningsväg söder om bebyggelsen för att minska påverkan på det mindre vägnätet och angränsande bostadsbebyggelse.

NATURMILJÖ

Inom området finns skyddsvärda träd i form av sju stycken ekar. Vidare ingår området i den generaliserade värdetrakten för skyddsvärda träd. Området påverkas av sju stycken utpekade ytor i lövskogsinventeringen. En lövlund norr om Torparelyckorna är också utpekad som naturvärde. I anslutning till området finns även en lövskogslund som är utpekad nyckelbiotop. I områdets nordöstra del finns också ett potentiellt förorenat område i form av en före detta deponi. Den tillkommande bebyggelsens samspel med de värden av framförallt lövskog behöver belysas vidare i detaljplanearbetet. Det potentiellt förorenade området behöver också utredas.

LANDSKAPSBILD

Område B9 A och B9 B utgör ett sammanhängande område som kommer att påverka landskapet, vilket främst kommer att kunna upplevas av boende i Skara.Området ligger sydost om E20 där jordbruksytorna är av mindre omfattning innan skogen fångar betraktarens uppmärksamhet. Förbipasserande längs med E20 kommer inte att uppleva en betydande förändring, däremot kommer boende som söker sig ut av rekreativa skäl uppleva områdets skiftning. Landkapet kommer att förändras, men förändringen anses inte ändra landskapets karaktär grundläggande.

REKREATION/ FRILUFTSLIV

Området berörs av vandringsleden Tempelbackaleden. Bättre anslutning till befintliga rekreationsområden så som Vilan och Petersburg kommer att eftersträvas i samband med planarbetet såväl för boende i dessa områden samt för allmänheten.

B9
VÄSTERSKOG

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus)

ANTAL KVM/ LGH

30 – 40

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

Småhustomter med relativt stora ytor
(mellan 1 500 kvm – 2 500 kvm

KARAKTÄR

Mellan Ardala och Skara, längs med cykelvägen och nära till de stora vägarna, ligger detta bostadsområde som en ö i jordbrukslandskapet. Tomterna är generösa och tillåter mindre, icke-störande verksamheter utan att villalivet blir för trångt. Ett stort grönområde kring vilket bebyggelsen är anordnad tillåter barnen att träffas och leka utan i skydd av bostädernas rygg.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger strax i utkanten av centrala Skara invid en mindre men sammanhållen bebyggelsegrupp väster om det nya området som sträcker sig längs med en slingrande väg. Frågan rörande gestaltning hanteras lämpligen i samband med detaljplan. Området bebyggs lämpligen med mindre en- och tvåbostadshus, där högsta antal våningar lämpligen inte är fler än två.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området är inte utredd i skyfallsplanen dock anses möjligheterna att hantera dagvatten lokalt som goda. Marken är relativt flack och består huvudsakligen av postglacial finsand med hög genomsläpplighet vilket öppnar för infilttration i direkt anslutning till bostäderna och väg.

BULLER

Området ligger som närmast 390 meter från väg E 20. ÅDT ligger idag på 9 520 fordonsrörelser varav cirka 21% utgörs av tung trafik. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 11 600 fordonsrörelser ÅDT. Högsta tillåtna hastighet längs med vägsträcka är 100 km/h. Tänkt bostadsområde och väg E 20 avskiljs av åkermark. 390 meter från vägkant är bullernivån 48 dB(A) equivalent och 50 dB (A) max. Buller från E 20 anses inte behöva utredas vidare. Annan relevant bullerkälla att beakta är industriområdet Bernstorp som ligger öster om tänkt bostadsområde. Närmast avstånd till industriområdet är

145 meter. Bullernivåerna vid källan, dvs industriområdet, behöver uppgå till 106 dB för att uppnå 55dB vid bostadsområde. Buller anses inte utgöra en störning i enlighet med bullerförordningen.

TRAFIK

Exploatering av området anses inte vara av sådan omfattnning att det kräver vidare trafikutredning. Bil- samt gång- och cykeltrafik kommer att ledas söderut mot Bernstorpsgatan. Enskilda utfarter direkt mot Bernstorpsgatan anses olämpliga, och även mot annan väg bör en restriktiv hållning råda. Förutsättningarna anses över lag goda att skapa en hållbar angöring till området.

LANDSKAPSBILD

Område B11 ligger i en större skogsdunge. Trots att skogsdungen är ett element som påverkar landskapsupplevelsen, anses det inte vara så stort att bebyggelse skulle påverka upplevelsen av landskapet grundläggande. Hänsyn bör dock tas till boende strax väster om området då denna skogsdunge präglar deras närområde.

B10
HORSHAGA KLUNGBY

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

45

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

30 småhus med tomter upp till 1 500 kvm, flerbostadshus i upp till 2 våningar

KARAKTÄR

Nära stan men ändå på landet ligger den byliknande bebyggelse som arrangerats kring två centrala grönytor. Ytorna är lek- och mötesplats för de boende, som främst riktar sig mot yngre och äldre intresserade av ett aktivt liv på landsbygden. De äldre har kanske haft ett jordbruk, de yngre kanske har ett brinnande intresse för att odla sin egen mat de inte haft möjlighet till tidigare, men som de här kan uppta tillsammans igen. Både i liten och lite större skala om intresset finns, men att just bo nära likasinnade gör steget och odlingen lättare.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger likt en enklav strax utanför centrala Skara där jordbrukslandskapet tar vid. Området bör i hög grad ta tillvara på detta särskilda läge. Frågan rörande gestaltning hanteras lämpligen i samband med detaljplan. Området bebyggs lämpligen med mindre en- och tvåbostadshus, där högsta antal våningar lämpligen inte är fler än två. Enstaka flerbostadshus kan anses lämpliga, dock anses i nuläget att bebyggelse genomgående bör uppföras i två plan.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området är inte utredd i skyfallsplanen. Marken i området är uppbyggt av postglacial silt och finsand och uppvisar en relativt begränsad genomsläpplighet. Området lutar relativt flackt mot dofsan som befinner sig cirka 200 meter från det tänkta planområdets yttersta gräns. Trots den låga genomsläppligheten bör dagvatten kunna fördröjas och i största mån infiltreras innan det rinner vidare mot Dofsan. Med hänsyn till att området är inbäddat i jordbruksmark bör stor vik läggas på att ytvatten från vägar och andra hårdgjorda ytor inte orenat kan ledas vidare mot jordbruksmarken.

BULLER

Området ligger som närmast cirka 500 meter från väg 184. Buller från denna väg anses inte behöva utredas vidare. Annan relevant bullerkälla att beakta är industriområde Bernstorp som ligger söder om tänkt bostadsområde. Buller från källa, dvs industriområde, behöver uppgå till över 106 dB för att utgöra störning enligt bullerförordningen och anses inte behöva utredas vidare. Reningsverk norr om tänkt bostadsområde anses inte bli en störande bullerkälla i bullerförordningens mening.

TRAFIK

Exploatering av området anses inte vara av sådan omfattning att det kräver vidare trafikutredning. All trafik leds västerut, mest lämpligt via en gemensam in- och utfart. Enstaka hus kan få en enskild in- och utfart. Gång- och cykeltrafik kommer via gemensam in- och utfart efter cirka 200 meter kunna välja att ansluta till den gång- och cykelväg som löper längs med Bernstorpsgatan.

NATURMILJÖ

Området utgörs till stor del av jordbruksmark som kan vara brukningsvärd. Huruvida denna mark får bebyggas bör utredas inför planläggning. Delar av området är dokumenterat som täckdikat.

LANDSKAPSBILD

Område B12 ligger likt en enklav i det sig öppnande jordbrukslandskapet. Följs de allmänna ställningstaganden bör den framtida bebyggelsen kunna växa fram till att bli ett präglande element som upplevs som ett naturligt inslag.

B11
KARLSBERG

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (radhus, parhus, flebostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

60 – 120

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

0 – 60 radhus; 0 – 120 lägenheter i flerbostadshus.
2 våningar.

KARAKTÄR

Bebyggelsen ligger likt ett pärlband invid jordbruksmarken uppe vid karlsberg och skiljer jordbruksmarken som ligger innanför väg 49. Men, ny bebyggelsen letar sig fram mellan gliporna och fördelar sig som små droppar på jordbruksmarken. Bebyggelsen har tagit tillvara på vissa av de gamla kvarterens egenskaper, men är ändå unika där de skapar rymd för att ströva mellan de små grupperna av bostäder som samlas kring en öppen gård som vetter dit den vill. Bebyggelsen sprider ut sig, men är ändå kompakt där den får fäste i marken, och bebyggelsen riktar sig främst mot äldre boende i området som önskar ett enklare liv nära sitt gamla hem, men även småbarnsfamiljer och skarabor i allmänhet som vill bo mitt i stan men med en känsla av rymd och aning av landsbygd utan att känna att gräsklipparen stått stilla allt för länge.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området ligger i ytterkanten av centrala skara invid kvartersbebyggelse från 50 - talet på jordbruksmark. Kvarteren området angränsar till har formellt avslutats med en rad av bostäder som blickar ut mot jordbruksmarken. Ny bebyggelse kommer att finna en utmaning att ansluta till befintlig bebyggelse och bör såväl låna element från kvarteren, samtidigt som det utvecklar en egna karaktärsdrag, som lämpligen kan finna inspiration i det obyggda, dvs jordbruksmarken det placeras i och grönstrukturen i det anslutande området. Frågan rörande gestaltning hanteras lämpligen i samband med detaljplan. Området bebyggs lämpligen med mindre en- och tvåbostadshus, men även radhus med eller mindre lägenhetshus. Bebyggelse i två våningar anses lämplig, men även enstaka bebyggelse i högst fyra våningar kan befinnas lämplig. Detta bör utredas i detaljplaneskedet.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår i skyfallsplanen som visar att det i den södra delen finns ett avrinningsområde som leder vatten västerut. Den södra delen utgör även en lågpunkt som riskerar att översvämmas när vattenmassor från bostadsområdet längre söderöver rinner norrut. Genomsläppligheten i området bedöms till från att vara hög där man förefinner postglacial sand. och låg där glacial lera förefinns. Markförhållanden kommer att behöva utredas i samband med planläggning av området och huruvida infiltration är möjligt, och rening nödvändigt. Såväl med hänsyn till angränsande bebyggelse samt faktum att området i söder utgörs av en lågpunkt, föreslås detta område inte att bebyggas utan tillåts kunna översvämmas. Översvämningsytan bör gestaltas attraktivt för boende i området.

BULLER

Område B13 ligger i direkt anslutning till väg 49. Bebyggelse planeras ligga cirka 50 meter från vägkant. ÅDT ligger idag på 5 200 fordonsrörelser varav cirka 10 % beräknas utgöras av tung trafik. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 6 300 fordonsrörelser ÅDT. Högsta tillåtna hastighet längs med vägsträcka är 70 km/h. 50 meter från vägkant är bullernivån 55 dB(A) equivalent och 67 dB (A) max, varför bullerdämpande åtgärder i form av exempelvis plank eller vall anses nödvändiga i nuläget. En bullerutredning bör upprättas i samband med detaljplaneläggning.

TRAFIK

Trots att exploateringen anses omfångsrik är det svårt att avgöra huruvida det kommer att krävas en trafikutredning i området. I samband med planläggning bör dock en trafikalstringsprognos genomföras för att utreda bullerpåverkan på angränsande bebyggelse. Enskilda in- och utfarter anses olämpliga, varför en gemensam in- och utfart mot Malmgatan bör anläggas, varifrån biltrafik kan söka sig mot centrum, alternativt ut mot väg 49. Alternativen för cyklister och gående är avsevärd större med möjligheten att söka sig gent mot uddetorp eller via gröna stråk ut mot stan och andra delar i skara. Inom bostadsområdet bör shared space lösningar eftersträvas. Möjligheter för allmänheten att i eller i nära anslutning till området kunna röra sig bör utredas i planskedet om en allmän grönyta anläggs inom området.

NATURMILJÖ

Området utgörs till stor del av jordbruksmark som kan vara brukningsvärd. Huruvida denna mark får bebyggas bör utredas inför planläggning. Området utgörs delvis av dikningsföretag.

LANDSKAPSBILD

Trots att bebyggelse placeras på jordbruksmark och i utkanten av centrala skara anses bebyggelsen inte påverka landskapets karaktär.

B12
HINDSBO

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

18

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

2 småhus, 16 lägenheter i flerbostadshus

KARAKTÄR

Insmuget mellan den vuxna bebyggelsen och väg 184 ligger denna småskaliga bebyggelse som främst riktar sig mot äldre som är boende i området och söker efter ett litet boende i ett plan med en liten täppa som är lättskött. Bebyggelsen bildar ett naturligt avslut på den befintliga bebyggelsen.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Lämpligen bildar bebyggelse ett avslut till angränsande kvarter. Området anses lämpligt för bebyggelse i ett plan.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området behandlas i skyfallsplanen och det framgår att området utgörs av en relativt centralt belägen lågpunkt som kan komma att översvämmas. Med hänsyn till att bebyggelseområdet är relativt smalt, bör det istället säkerställas att vatten kan rinna vidare ostört till en anlagd fördröjningsyta undan det område som avses bebyggas. Marken består av postglacial sand och genomsläppligheten som hög, varför fördröjning bör eftersträvas så att inte flöden riskerar att öka innan potentiella vattenmassor når norrut och passerar väg 184.

FARLIGT GODS

Området ligger i anslutning till primär väg för farligt gods. Tänkt bostadsbebyggelse kan klassas som normalkänslig bebyggelse med en låg samhällsrisk på grund av bebyggelsens omfattning. Med hänsyn till trafikmängd och hastighet anses risk för olycka som hög. I samband med planläggning bör utifrån riskanalysen en riskvärdering genomföras. Möjliga riskreducerande åtgärder ska säkerställas i samband med detaljplaneläggning. Med hänsyn till Buller från väg är det troligt att bullerreducerande åtgärder som även kan utformas som riskreducerande blir aktuella.

BULLER

Område B14 ligger i direkt anslutning till väg 184. ÅDT ligger idag på 3 790 fordonsrörelser, varav tung trafik utgör cirka 13 %. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 4 600 fordonsrörelser ÅDT. Hastighetsgränsen är 80 km/h. 40 meter från vägkant är bullernivån 57 dB(A) equivalent och 69 dB (A) max, varför bullerdämpande åtgärder i form av exempelvis plank eller vall anses nödvändiga i nuläget. En bullerutredning bör upprättas i samband med detaljplaneläggning.

TRAFIK

Exploateringsgraden inom området är relativt låg, varför ingen vidare trafikutredning anses nödvändig. Såväl bil- som gång- och cykeltrafik kommer att ledas österut. I ett framtida planarbete kommer det att bli viktigt att säkerställa allmänhetens tillgång till de befintliga promenadstråk som finns idag, men som kommer att behöva justeras med hänsyn till tänkt exploatering.

NATURMILJÖ

Inom området finns inga dokumenterade naturvärden. Dock utsträcker sig området mellan en sjö i norr och Hindsbosjön i söder, vilka kan ha biologiska kopplingar som bör belysas. Området utgörs delvis av dikningsföretag.

REKREATION/ FRILUFTSLIV

Särskilt området söder om området, vid Hindsbosjön, har värden för friluftslivet.

B13
HINDSBO

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (flerbostadshus, punkthus)

ANTAL KVM/ LGH

24 – 30

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

varierande storlek på lgh med mellan 1 – 3 rum i upp till fem våningar.

KARAKTÄR

I slutet av Ivar Widéensgatan och Hindsbos låga och småskaliga bebyggelse, inpå Drysan och grönytan som ligger i skärningspunkten för ett flertal bostadsområden, ligger ett punkthus som hörnpunkten i en ram för den park som växer fram i anslutning till det gröna stråket. I färg, form och material hämtar den inspiration av omgivningens bebyggelse eller grönskan. Bebyggelsen ska bland annat attrahera äldre med en anknytning till centrala Skara som vill bo naturskönt och med närhet till stadens utbud och den enkelhet man kanske efterlyser på ålderns sensommar.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. I anslutning till området finns flertalet byggnader som kan tjäna som inspiration vid gestaltning och planläggning. Området ligger i ett särskilt läge invid ett attraktivt strövområde, samtidigt som det ligger i skärningspunkten av tre stycken bostadsområden. Påverkan på omkringliggande bebyggelse i form av skuggning bör utredas i planskedet, dock anses området lämpat för en markant högre bebyggelse än omkringliggande bebyggelse. Bebyggelse anses så kunna bidra med en variation utan att påverka den trivsamma och uppskattade karaktär av angränsande områden, samtidigt som det kan underlätta orienteringen. Gestaltning av området bör ske i samklang eller åtminstone hänsyn till område U6. Beroende på vad för användning område B6 ges, kan det tänkas vara effektfullt om bebyggelse kan spegla delar av varandras egenskaper och bilda en ram till det utpekade grönområdet.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår i skyfallsplanen och omfattas av två områden. Området norr om Drysan (kallas område 1), och utredningsområdet 200 meter sydost om detsamma (kallas område 2 hädanefter). Område 1 ligger i en sluttning och riskerar inte att översvämmas. Utgående från tänkt typ av bebyggelse och hårdgjorda ytor anses fördröjningsbehovet begränsat, samtidigt som möjligheterna med hänsyn sluttningen närmast utesluter fördröjning. Denna fråga behöver dock utredas i samband med detaljplan och vid behov bör ytvatten ledas om för att först i sista hand ansluta fastigheten till det kommunala dagvattennätet. Marken består i båda områden av glacial lera. Område 2, beläget söder om Drysan, utgör enligt skyfallsplanen inget riskområde för översvämning, däremot bör frågan om rening av ytvatten innan det leds vidare till Drysan hanteras i samband med detaljplan.

BULLER

Område B15 ligger i centrala Skara och antas inte vara utsatt för buller eller orsaka olägenhet för angränsande bostadsfastigheter i bullerförordningens mening.

TRAFIK

Exploatering av området anses inte vara av sådant omfång att det kräver vidare trafikutredning i ett senare skede. Bil- och annan fordonstrafik kommer att angöra området via Ivar Widéensgatan och en vändplan kommer mest sannolikt att behöva anläggas. Av betydelse blir att säkra allmänhetens tillgång till Drysan från bostadsområden i Hindsbo.

KULTURMILJÖ

Planområdet ligger norr om ett område utpekat som värdefull miljö. Vid planläggning bör säkerställas att denna miljö inte påverkas negativt. Risk för detta anses allmänt låg med hänsyn till att B15 och den värdefulla miljön är åtskilda av ett grönt stråk och Drysan.

NATURMILJÖ

Inom området finns inga dokumenterade naturvärden. Dock gränsar området till Drysan. Bebyggelsepåverkan på Drysan och dess lokala påverkan på biologi och klimat bör analyseras i planarbetet.

REKREATION/ FRILUFTSLIV

Området intill Drysan ingår i ett promenadstråk utmed vattnet. Denna möjlighet att passera i natur behöver beaktas i planarbetet.

B14
BROGÅRDEN

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde, Handels- och centrumområde

GENERELLT

Områdets lämplighet utreds i skrivande stund i samband med detaljplaneläggning.

B15
BROGÅRDEN

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde. Småhusbebyggelse, mindre och större flerbostads (punkthus)

GENERELLT

Områdets lämplighet utreds i skrivande stund i samband med detaljplaneläggning.

B16
SKARABERGSRONDELLEN

TYP AV OMRÅDE

Bostäder, handel, centrum, kontor

ANTAL KVM/ LGH

30 – 40

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

20 Radhus, 10 lägenheter i 1 -2 flerbostadshus i 2 våningar, alternativt högre punkthus eller en kombination av olika hustyper

KARAKTÄR

Ett impediment i centrums utkant som väl lämpar sig för småskalig bebyggelse och bidrar till bebyggelsens diversitet i grannområdet.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Området anses vara lämpligt för bebyggelse i 2 - 4 våningar, men ännu högre bebyggelse utreds lämpligen i detaljplan.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Enligt skyfallsplanen leder en skyfallsled genom området som behöver beaktas i samband med planläggning av området. Marken uppvisar en låg genomsläpplighet (postglacial lera) vilket innebär att vatten kommer att rinna ytledes. Frågan behöver behandlas i samband med en mera detaljerad dagvattenutredning, men förslagsvis hanteras dagvatten väster om planområdet, strax invid banvallen. Väljs en sådan lösning bör stor vikt läggas på gestaltning och tillföra området och närboende ett mervärde.

BULLER

Område B13 ligger i direkt anslutning till väg 49. Bebyggelse planeras ligga cirka 50 meter från vägkant. ÅDT ligger idag på 5 200 fordonsrörelser varav cirka 10 % beräknas utgöras av tung trafik. En ökning på 1% årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 6 300 fordonsrörelser ÅDT. Högsta tillåtna hastighet längs med vägsträcka är 70 km/h. 50 meter från vägkant är bullernivån 55 dB(A) equivalent och 67 dB (A) max, varför bullerdämpande åtgärder i form av exempelvis plank eller vall anses nödvändiga i nuläget. En bullerutredning bör upprättas i samband med detaljplaneläggning.

TRAFIK

Exploatering inom området anses inte vara av sådant omfång att det kräver vidare trafikutredning, dock bör placering av in- och utfart utredas noggrant i planskedet, samtidigt som området i sin helhet, dvs trafiksituationen vid Hagaborgsvägen och Brunsbogatan omkring planområdet bör bli föremål för vidare utredning och möjlig omgestaltning. Trafik kommer att angöra via Brunsbogatan, och samtidigt som infart för boende kommer att ske längs med denna väg, behöver även utredas huruvida angöring till möjlig, framtida pendlingsparkering kan ordnas. Enskilda in- och utfarter till tänkt bostadsområde anses olämpligt. Inom det framtida bostadsområdet bör *shared space*-lösningar eftersträvas.

NATURMILJÖ

Området gränsar till vattenskyddsområde Skara. I övrigt saknas dokumenterade naturvärden i området. Från brogårdsleden och söderut genom området löper ett vattenfyllt dike/vattendrag. Detta vattendrags eventuella skydd och/eller funktion för närområdet bör utredas i planarbetet.

B17
DOMPROSTEGÅRDEN

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus, flerbostadshus, radhus)

ANTAL KVM/ LGH

6 – 8

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

Mindre flerbostadshus i två plan

KARAKTÄR

Ett komplement till den småskaliga bebyggelsen

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

I skyfallsplanen visar det sig inte att det finns någon omfattande risk för översvämning i detta relativt begränsade område, dock bör man vara vaksam i den södra delen och lämpligen orientera bebyggelse mot den norra delen. Frågan bör dock utredas i detalj i samband med planläggning. Marken består av postglacial lera med en låg genomsläpplighet, varför dagvatten bör fördröjas innan det leds vidare.

BULLER

Område ligger i centrala Skara och antas inte vara utsatt för buller eller orsaka olägenhet för angränsande bostadsfastigheter i bullerförordningens mening. Närmaste större väg är väg 2699, men tänkt bostadsområde är väl avskärmat av befintlig bebyggelse.

TRAFIK

Exploatering inom området anses inte vara av sådant omfång att det kräver vidare trafikutredning, dock bör placering av in- och utfart utredas noggrant i planskedet, samtidigt som området i sin helhet, dvs trafiksituationen vid hagaborgsvägen och Brunsbogatan bör studers i ett större sammanhang. Beroende på typ av exploatering kan enskilda in- och utfarter vara acceptabla.

B18
TEGLAGÄRDET

GENERELLT

Områdets lämplighet har i större delar utredds i samband med planprogram för området som även kommer vidare kommer att vara vägledande vid framtida planläggning.

B19
SÅGAREHAGEN

TYP AV OMRÅDE

Bostadsområde (småhus och flerbostadshus)

ANTAL KVM/ LGH

16 – 20

TYP AV BOSTAD OCH FÖRDELNING

8 småhus, 8 – 12 lägenheter i mindre flerbostadshus i upp till två våningar

KARAKTÄR

I anslutning till befintlig bebyggelse växer detta lilla bostadsområde fram som ett naturligt komplement. Bebyggelsen vänder sig inåt mot en gemensam grönyta, samtidigt som det vänder sig mot Biskop Bengtsgatan och förbipasserande. Bebyggelsen adresserar såväl små barnfamiljer samt äldre som söker ett mindre boende.

GESTALTNING

De allmänna ställningstaganden för området bör vara vägledande vid planläggning och frågor rörande utformning. Bebyggelse bör i form och färg ansluta till angränsande bebyggelse, samtidigt som det med hänsyn till behovet anses lämpligt med mindre flerbostadshus mot Biskop Bengtsgatan.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Området ingår i skyfallsplanen. Marken består i huvudsak av sandig morän med en medelhög genomsläpplighet, varför infiltration bör kunna tillämpas i viss omfattning. Mot söder och E 20 finns en lågpunkt som lämpligtvis undanhålls från bebyggelse och istället dedikeras åt fördröjning av dagvatten samt rekreation för boende inom området.

FARLIGT GODS

Området ligger i anslutning till primär väg för farligt gods. Tänkt bostadsbebyggelse kan klassas som normalkänslig bebyggelse med en låg samhällsrisk på grund av bebyggelsens omfattning. Med hänsyn till trafikmängd och hastighet anses risk för olycka som hög. I samband med planläggning bör en riskvärdering genomföras. Möjliga riskreducerande åtgärder ska säker- ställas i samband med detaljplaneläggning.

BULLER

Området ligger i anslutning till och norr om E 20. ÅDT ligger idag på 9 520 fordonsrörelser varav cirka 21 procent

utgörs av tung trafik. En ökning på 1procent årligen innebär 20 år framåt en trafikmängd på cirka 11 600 fordonsrörelser ÅDT. Högsta tillåtna hastighet längs med vägsträcka är 100 km/h. 50 meter från vägkant är bullernivån omkring 62 dB(A) equivalent och mellan 67 – 72 dB (A) max.

Bullerdämpande åtgärd i form av exempelvis plank eller vall med en höjd på omkring 2 meter anses nödvändig för att skapa goda förutsättningar för bostadsbebyggelse. Högre byggnader kan behöva utformas med en bullerdämpad sida. En bullerutredning kommer att behöva upprättas i program- eller planskedet.

TRAFIK

Planförslaget innebär en relativt begränsad mängd trafik som inte förutsätter vidare trafikutredning i detaljplaneskedet. Angöring av området sker

NATURMILJÖ

Området har inga dokumenterade naturvärden, men gränsar till grönområde med naturvärden. Den södra delen av området innehåller förorenade områden samt gränsar till värdetrakt för värdefulla träd, men är bullerutsatt.

INDUSTRI- OCH VERKSAMHETSOMRÅDEN

J1

GENERELLT

Området är planlagt för sitt ändamål

J2

STORLEK

67 hektar

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Översvämningsrisken har inte utredds. Dagvattenhantering, dvs infiltration, fördröjning och rening ska ske lokalt.

GESTALTNING

Hänsyn ska tas till landskapsbilden och den miljö industriområden planeras i. Med fördel bevaras viss skog eller trädridåer i utvalda lägen för att i möjligaste mån bevara det intryck området har på landskapet idag. Även områdets gestaltning, dvs hur byggnader ska utformas (främst kulör) bör ske utifrån ett sammanhängande gestaltningskoncept för hela området.

BULLER

Området är inte känsligt för Buller, dock är industriverksamhet av sådan karaktär att den kan vara störande för

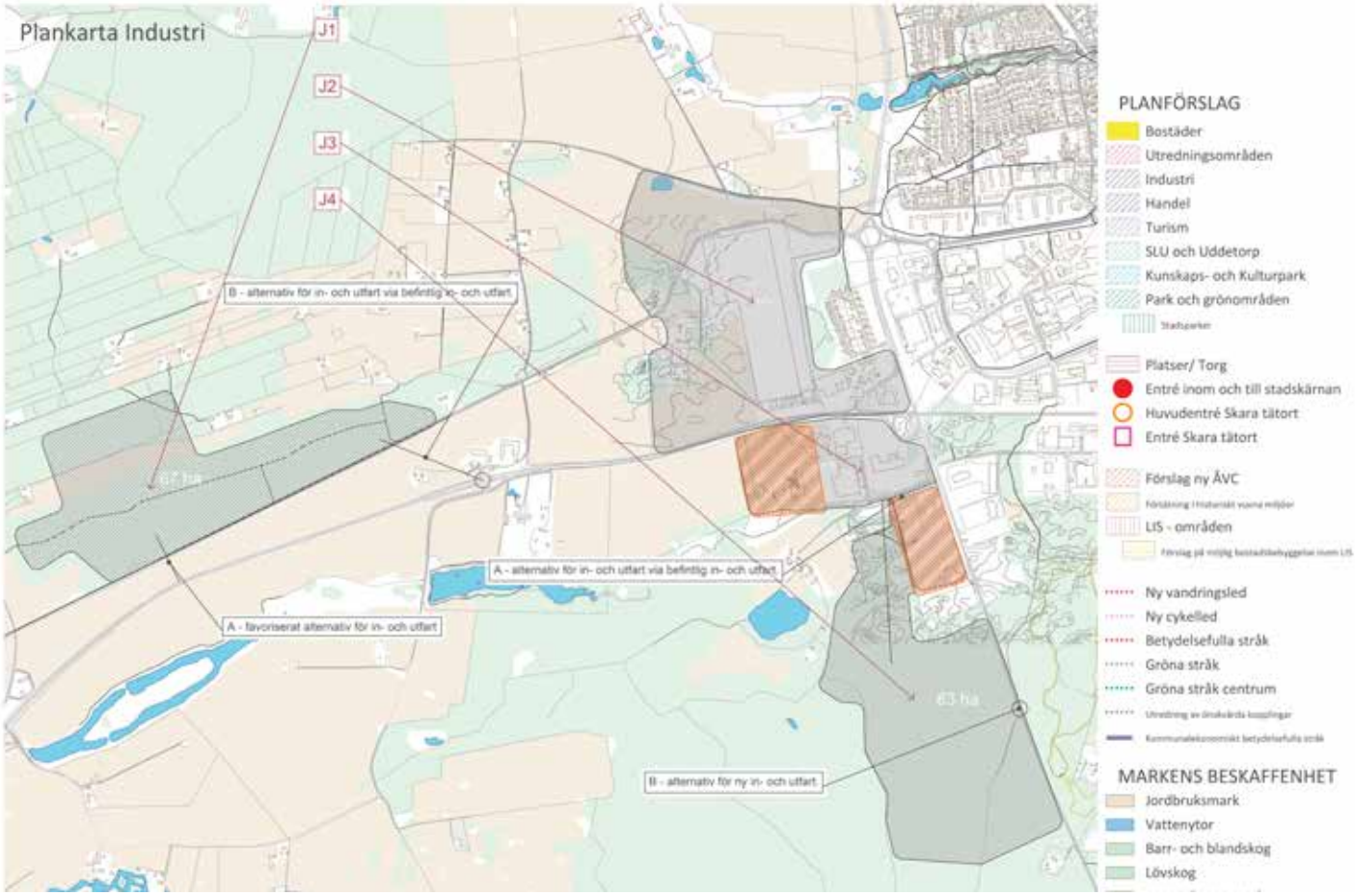

andra. I anslutning till området finns bostadsbebyggelse i väster (2 stycken bostadsfastigheter), i norr (1 bostadsfastighet), i nordost (5 bostadsfastigheter) och ost (1 stycken bostadsfastighet) Som närmast hamnar industriområde 100 meter från närmaste bostadsbebyggelse. Buller vid källa behöver uppgå till 109 dB för att orsaka störning invid bostadsfastighet i enlighet med bullerförordningen. Huruvida vall eller plank anses behöva uppföra bör utredas i samband med detaljplan eller planprogram, dock kan bedömningen göras att området är lämpligt för industriändamål utifrån bullerhänsyn.

TRAFIK

Området antas kunna generera cirka 700 fordonsrörelser vid full utbyggnad och hög belastning, varav 25 % anta utgöras av tunga transporter. I samband med detaljplan ska en trafikutredning upprättas för att säkerställa att buller från motortrafik inte stör angränsande bostadsfastigheter och så att trafik inte riskerar att påverka E20. Mest lämpligt utifrån kommunens perspektiv anses vara att anordna en ny in- och utfart från E20 över åkermarken direkt mot industriområdet (alternativ A). In- och utfart bedöms inte påverka möjligheten att bedriva jordbruk. Alternativt anses infart i läge B tänkas, dock blir påverkan på befintlig bebyggelse större. Frågan bör utredas förutsättningslöst i detaljplan.

LANDSKAPSBILD

I samband med detaljplan eller planprogram bör påverkan på landskapsbilden utredas. Området ligger exponerat längs med E 20, varför gestaltning av området är av betydelse. Såväl gestaltning av byggnader samt skyltning bör ske med stor varsamhet. Området kommer att upplevas på distans, varför utformning av detaljer är mindre viktig, men däremot bör helheten lämpligen ges en sammanhållen gestaltning. Med fördel tillåts endast exempelvis 2 - 3 färger som fasadkulör. En högsta totalhöjd på mellan 12 - 20 meter för bebyggelse i främsta led anses i detta skede, dock bör även denna fråga utredas i detalj i senare skede.

J3

GENERELLT

Området är planlagt för sitt ändamål.

J4

STORLEK

83 hektar

GESTALTNING

Vid gestaltning och planläggning av området ska ställning tas till område U1

ÖVERSVÄMNING

Översvämningsrisken har inte utredds. Dagvattenhantering, dvs infiltration, fördröjning och rening ska ske lokalt.

BULLER

Området är inte känsligt för Buller, dock är industriverksamhet av sådan karaktär att den kan vara störande för andra. I anslutning till området finns bostadsbebyggelse i den östra delen av området. Som närmast hamnar industriområde 100 meter från bostadshus, dock är att beakta att bostadshus i princip omsluts av störande verksamhet. Buller vid källa behöver uppgå till 109 dB för att orsaka störning invid bostadsfastighet i enlighet med bullerförordningen, med hänsyn till rådande utformning av industriområde kan det anses lämpligt att uppföra en bullervall kring bostadsbebyggelse.

TRAFIK

Området antas kunna generera cirka 850 fordonsrörelser vid full utbyggnad och hög belastning, varav 25 % anta utgöras av tunga transporter. I samband med detaljplan ska en trafikutredning upprättas för att säkerställa att buller från motortrafik inte stör angränsande bostadsfastigheter och så att trafik inte riskerar att påverka E20. Ur kommunens perspektiv anses det mest lämpligt att på sikt kunna anordna en in- och utfart direkt mot E20 (alternativ B). Befintlig in- och utfart (alternativ A) anses inte lämpat för full utbyggnad. Frågan bör utredas förutsättningslöst i detaljplan.

LANDSKAPSBILD

I samband med detaljplan eller planprogram bör en landskapsbildsanalys genomföras. Jämfört med område J2 är området mindre känsligt rörande landskapsbilden, men även här ges området lämpligen en sammanhållen, men möjligtvis mindre sträng gestaltning.

STRANDSKYDD

Påverkan på strandskydd ska undvikas.

Axvall

BEBYGGELSEPRINCIPER FÖR MINDRE TÄTORTER

OMRÅDESSPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN

RIKTLINJER FÖR KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA OMRÅDEN I AXVALL OCH VARNHEM

- Områdenas kulturmiljövärden beaktas. Tillägg, förändringar och ombyggnader samspelar med existerande byggnaders och miljöers kulturhistoriska värden. Historiska strukturer och planeringsideal som bidragit till Varnhems karaktär kan avläsas i stadsbilden. Kvaliteter värnas och förbättras utifrån aspekter som skapar förståelse, trivsel, trygghet och mindre skadegörelse.
- Omsorgen om god arkitektur är av grundläggande betydelse för bevarande, utveckling och stärkande av områdenas kulturhistoriska värden. En hög ambitionsnivå kännetecknar all planering och allt byggande i dessa områden.
- Ny bebyggelse, omfattande exploatering eller betydande förändringar föregås av en kulturmiljöanalys och/ eller kvalitetsprogram.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR BEBYGGELSE

- Stadsplaneringen tolkar tätorten och områdets karaktär och avspeglar samtidigt sin egen tid.
- Tätorten planeras så att man oavsett ålder, kön och funktionsvariation förstår och vågar använda den. Trygghet, jämlikhet och jämställdhet ska vara bärande ledord.
- Medborgardialog präglar stadsbyggnadsprocessen för att ta tillvara medborgares behov och önskemål.
- Kommunen utreder behov och verkar för att skapa förutsättningar för attraktiva boende för äldre. Boendemiljön och tillgång till service anpassas efter äldres ändrade livssituation.
- Planering och byggnation sker utifrån de kulturhistoriska, de gröna (natur), gula (jordbruksmark) och blåa (vatten) värden som präglar tätortens karaktär.

- Ny bebyggelse ska främja hållbara livsstilar och säkerställa energieffektivitet i både produktions- och driftskede, till exempel genom nyttjande av förnybar energi.
- Kommunen är positiv till etablering av dagligvaruhandel, annan handel och service inom tätorten som tar hänsyn till den befintliga bebyggelsestrukturen och dess skala.
- Plan- och byggenheten ska ha en kontinuerlig dialog med kommunens övriga verksamheter för att säkerställa en ändamålsenlig utveckling av staden och användning av marken.
- Möjligheter att driva rationellt jordbruk försvåras inte.
- Exploatering tar hänsyn till friluftslivs-, natur- och kulturmiljöintressen.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN KRING GATURUM OCH STRÅK

PLANERING UTGÅR IFRÅN DEN OSKYDDADE TRAFIKDELTAGAREN OCH ATT MAN LÄTT SKA KUNNA TA SIG HÅLLBART GENOM HELA STADEN.

- Trygghet, jämlikhet och jämställdhet ska vara bärande ledord som återspeglar sig i process och utförande rörande gestaltning av den småskaliga infrastrukturen.
- Axvall: Skaravägen lyfts och utformas från att vara en genomfartsväg till byns huvudgata där trafikslagen jämställs
- Mindre komplexa och tydligare trafikmiljöer eftersträvas för att undvika stress i trafiken vid ny- och ombyggnad
- Gatunätet väver ihop tätorten, dess funktioner, värden och upplevelser för medborgare och besökare.
- Låga bullernivåer och avgashalter eftersträvas speciellt där människor vistas.
- Gaturum utformas så att man självständigt kan ta sig mellan sina start- och målpunkter oavsett ålder, kognitiv eller fysisk förmåga.
- Barn och ungdomars väg till fritidsaktiviteter, skola och andra målpunkter kartläggs i syfte att systematiskt bygga och omgestalta gång- och cykelvägar.
- Gång- och cykelvägnätet ska nå alla viktiga målpunkter.

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR GRÖNA OCH GRÅA PLATSER

Med gröna platser menas parker och andra grönytor. Med gråa platser menas torg och andra hårdgjorda platser. Tätortens offentliga gröna rum, och i den mån det finns gråa rum bör, utformas så att de stimulerar till social samvaro, skapar trygghet och säkerhet. De ska underlätta kommuninvånarnas vardagsliv.

- Kommunen strävar efter att det ska finnas en plats eller yta i varje stadsdel där aktiviteter som är typiska för gråa platser så som marknad, loppmarknad och stadsfester kan hållas.
- Kommunen ska utveckla befintliga gröna och gråa platser.

SPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR GRÖNA RUM

- Kommunen strävar efter och säkerställer en god tillgång till rekreativ grönska.

  Detta innebär att

  - Grönska bör finnas i tillräckligt omfång invid varje bostad
  - Kvarterspark bör finnas inom 300 meter från varje bostad
  - Stadsdels- eller stadspark bör finnas inom 800 meter från varje bostad
  - Stadsnära natur och strövområde tillgängligt inom 1 500 meter från varje bostad
  - Kommunägd skogsmark sköts med hyggesfria metoder så att de rekreativa värdena alltid består och den biologiska kontinuiteten inte förloras.
- Kommunen ökar parkers och naturområdens sociala och biologiska värden. Även ekosystemtjänster utvecklas.
- Gröna stråk utvecklas till ett sammanhängande nätverk.

LÄMPLIGHETSBEDÖMNINGAR KRANSORTER

AXVALL FRAMTIDA BOSTADSOMRÅDEN

LÄMPLIGHETSBEDÖMNINGAR AXVALL

Skaras näst största tätort Axvall ligger åtta kilometer öster om Skara mot Varnhem och här bor omkring 1 100 personer. Axvall ligger nära riksväg 49 och har bra pendlingsmöjligheter med kollektivtrafik till både Skara, Skövde och Lidköping.

I samhället finns bland annat livsmedelsbutik, pizzeria, bensinmack och frisör. Några kilometer norr om samhället ligger Skara sommarland och Axevalla travbana. Vingsjön och dess badplats är en liten oas och många besöker även naturreservatet Vingängen som har ett belyst motionsspår.

Valleskolan ligger i Axvall och här finns förskola och årskurs F-6. På skolan går cirka 170 elever. På orten finns även en folkhögskola.

I Axvall finns flera olika typer av boenden. Villor, hyreshus och radhus. Utmed huvudgatan ligger också ett servicehus med äldreboende.

Axvall har en historisk förankring med dels medeltidsborgen Axevalla hus (endast spår av under mark finns kvar) samt Axevalla hed som använts som exercisplats under drygt 200 år genom Skaraborgs regemente som 1915 flyttade verksamheten till Skövde. Idag finns ett Garnisonsmuseum i de före detta logementbarackerna. I området har även funnits ett Pansarmuseum.

Axvall var även en stationsort längs Lidköping–Skara–Stenstorps järnväg samt Skövde–Axvalls järnväg. Idag är rälsen bortplockad och järnvägsbanken används istället som asfalterad cykelväg mellan Skara-Varnhem.

HANASKEDE

RISK OCH SÄKERHET

Översvämningsrisk (skyfall) är okänd.

ÅTGÄRD

Skyfallskartering genomförs och översvämningsrisken utreds.

MILJÖ (FÖRORENADE OMRÅDEN)

På fastigheten Axvall 1:49 på andra sidan Skaravägen fanns förr en bensinstation med risk för läckage från drivmedel.

ÅTGÄRD

Eventuella markföroreningar utreds och eventuellt saneras.

BULLER

2012 var den totala trafikmängden på Skaragatan, 2201 fordon varav 137 lastbilar.

ÅTGÄRD

Bullerutredning ska genomföras. Möjligen kommer detaljplan att ställa byggnadstekniska krav. Mindre lägenheter med endast ett rum och kök är inte lämpligt närmast Skaravägen då sovrum måste kunna vändas bort från bullerkällan. Uteplats vänds naturligt mot söder medan bullerkällan är i norr.

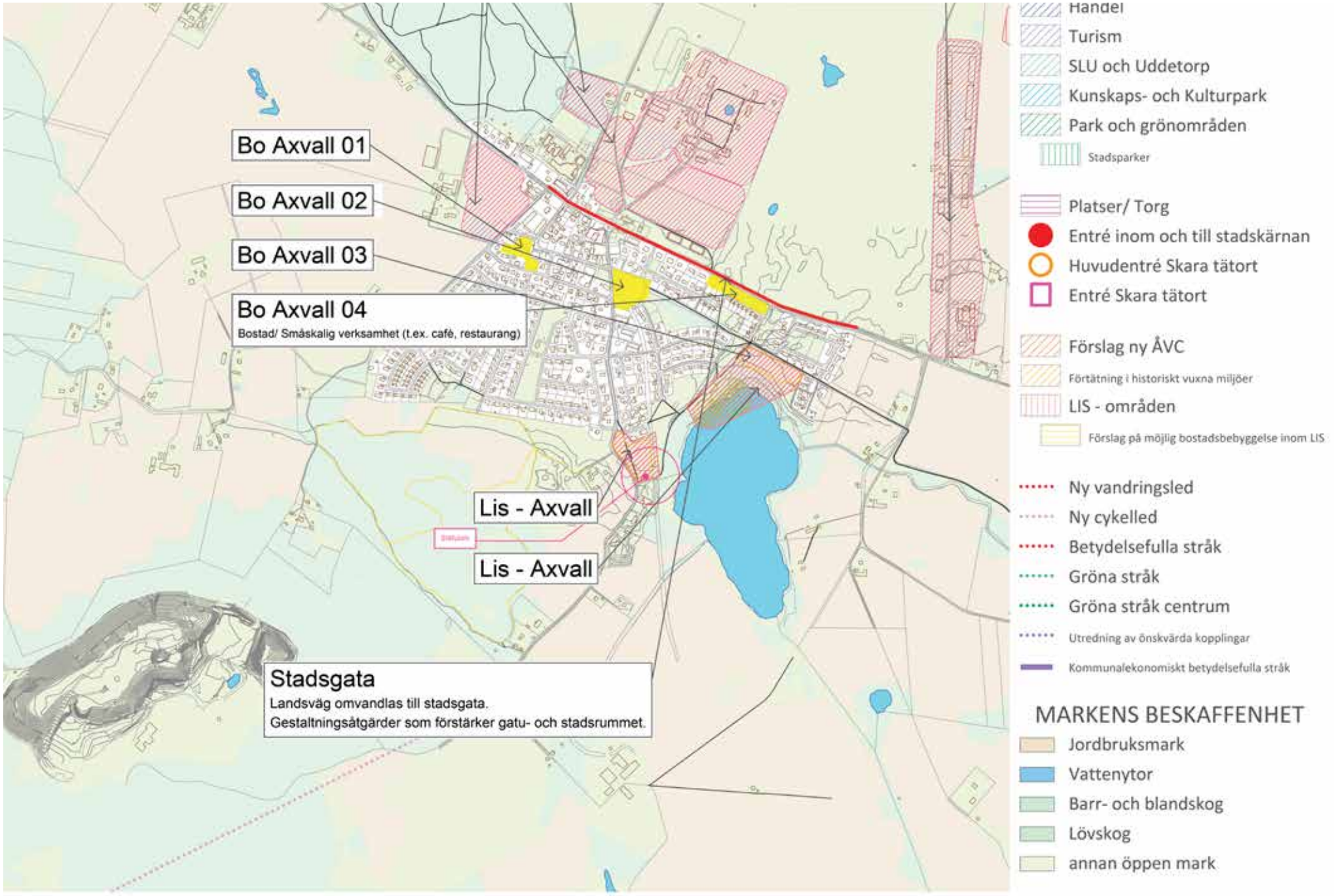
Bo Axvall 01
Bo Axvall 02
Bo Axvall 03
Bo Axvall 04
Bostad/ Småskalig verksamhet (t.ex. café, restaurang)
Lis - Axvall
Lis - Axvall
Stadsgata
Landsväg omvandlas till stadsgata.
Gestaltningsåtgärder som förstärker gatu- och stadsrummet.
Handel
Turism
SLU och Uddetorp
Kunskaps- och Kulturpark
Park och grönområden
Stadsparker
Platser/ Torg
Entré inom och till stadskärnan
Huvudentré Skara tätort
Entré Skara tätort
Förslag ny ÅVC
Förtätning i historiskt vuxna miljöer
LIS - områden
Förslag på möjlig bostadsbebyggelse inom LIS
Ny vandringsled
Ny cykelled
Betydelsefulla stråk
Gröna stråk
Gröna stråk centrum
Utredning av önskvärda kopplingar
Kommunalekonomiskt betydelsefulla stråk
MARKENS BESKAFFENHET
Jordbruksmark
Vattenytor
Barr- och blandskog
Lövskog
annan öppen mark

VINGSJÖN, NORRDA DELEN

TRAFIK INKLUSIVE FARLIGT GODS, TILLGÄNGLIGHET/TRAFIKMATNING

Utpekad farligt godsled är på rv 49 utanför Axvall men all trafik med drivmedel till bensinmack och lantgårdar runt i om i landskapet passerar längs väg 2683/Skaravägen.

KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD

Området ligger inom Riksintresse för kulturmiljövård. Orsaken till riksintresset är Kambrosilurområdet som på grund av sin särpräglade naturgeografi har varit fördelaktigt för bosättningar från tid stenålder till den agrara revolutionen på 1700 och 1800-talet. Just på den aktuella platsen finns inga fornlämningar mer än ett par vägmärken och en stensättning vid gårdsmiljön för Hanaskede 1:2 men området är del av det större kulturlandskap som särpräglar hela Valleområdet och ner mot Falan i Falbygden.

ÅTGÄRD

För att bevara gårdsbilden och den karakteristiska allén remommenderas avstånd mellan befintlig gårdscentra och nytt bostadsområdet. I förhållande till Axvalla centrum är det frestande att göra orten mer ”rund”. Detta är dock en aspekt som endast upplevs med helikoptervy.

NATURMILJÖ, REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Inga kända värden utöver en skyddsvärd ask och en allé till gårdsenheten.

ÅTGÄRD

Allén är biotopskyddad. Inga förändringar. De skyddsvärda träden skyddas i eventuell detaljplan.

RIKSINTRESSEN

Se kulturmiljö.

JORD- OCH SKOGSBRUK

(skadlig fastighetsbildning för näring och försörjning)

Det föreslagna området ligger på brukningsvärd jordbruksmark samt till liten del skog.

Risk finns för att gårdsmiljön skulle bli inträngd och tappa funktionella delar som jordbruksenhet om bostadsbebyggelsen kommer för nära gårdsmiljön. Jordbruksverksamheten kan även ha en negativ inverkan på bostäder (buller, damm, lukt) vilket i sin tur kan leda till påtryckningar och inskränkningar för jordbrukets i sig.

ÅTGÄRD

Området kan inte bebyggas förrän andra mer lämpade områden har bebyggts, vilket kommer att bli resultatet av en alternativutredning. Jordbruket skulle vara betjänt av befintligt avstånd mellan jordbrukscentrat och bostäder.

NORR OM VINGSJÖN - TUVETOMRÅDET

NATUR- OCH KULTURVÄRDEN

Området var tidigare föreslaget som grupphusbebyggelse i detaljplan för Tuvet (E11) år 1983. Av okänd anledning togs kvarteret bort från planområdet enligt KF:s beslut. (Förmodligen pga. strandskydd). Marken är planlagd som parkmark i detaljplan E6 från 1976.

Platsen har inga särskilda fornlämningar eller andra natur- eller kulturvärden men ligger inom det större område för Riksintresse för Naturvård som omfattar Valle.

TILLGÄNGLIGHET OCH TRAFIK

Oavestt om området angörs till Bäveringsvägen eller Tranumsvägen så måste bilgata korsa cykelbanan mellan Skara och Varnhem.

Området ligger ca 170 meter från huvudleden. Mellan trafikled och föreslaget område finns andra byggnader. Buller bedöms inte vara något problem.

JORD- OCH SKOGSMARK

Hela området omfattas av brukningsvärd jordbruksmark och ska därmed inte bebyggas. Åkermarken är idag utarrenderad.

ÅTGÄRD

Eftersom området utgörs av åkermark behöver en alternativutredning genomföras i lämplighetsbedömningen som

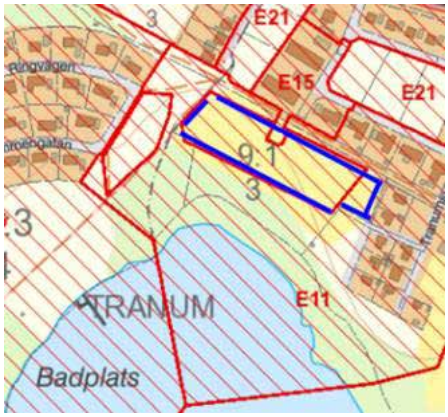

föregår detaljplanearbetet. Åkermark kan utgöra hinder för byggnation.

STRANDSKYDD

Området ligger inom vattenskyddsområde vilket ställer vissa krav på markanvändningen. Runt om området är marken planlagd som parkmark. När ny detaljplan upprättas återinträder strandskyddet. Som bostadsområde bedöms inte platsen uppfylla kraven för särskilda skäl enligt Miljöbalken kap. 7 §18 för att upphäva strandskyddet igen. Dock skulle platsen kunna utpekas som LIS-område om exploateringens syfte är restaurang och företagande kopplat till rekreation (tex. uthyrning av SUP:ar och försäljning av övriga bad och strandartiklar).

ÅTGÄRD

Peka ut kvarteret som LIS-område och begränsa syftet till handel och service och eventuellt turisthotell.

VATTENSKYDDSOMRÅDE

Området ligger inom tertiär vattenskyddsområde vilket innebär vissa restriktioner för borrning, markarbeten, upplag, och utspridning av aska, växtnäring, bekämpningsmedel, fordonstvätt, avfall, vägsalt, snö och så vidare.

KULTURMILJÖ OCH FORNLÄMNINGAR

SÖDER OM FOLKHÖGSKOLAN

Bra centralt läge. Nära service som kollektivtrafik, livsmedelsbutik, skola och vård.

VATTEN, AVLOPP

Smidigt anslutning för teknisk infrastruktur som vatten och avlopp. Dock ligger området inom sekundärtvattenskyddsområde vilket innebär att:

- Nyetablering av avloppsanläggningar och ändring av enskild avloppsanläggning för hushållsspillvatten och annat avloppsvatten får ej ske utan tillstånd.
- Borrning och markarbeten får ej ske utan tillstånd.
- Ny anläggning för lagring och utvinning av värmeenergi eller kyla från jord eller berg får ej ske utan tillstånd.
- Området är omringat av kommunalt verksamhetsområde för VA och skulle med enkelhet kunna anslutas till det samma.

SKYFALL

Skyfallsfrågan är outredd och behöver studeras. Terrängen är flack och avvattning och möjlighet till åtgärder för att minimera risken för översvämning tex. via LOD, anses goda.

JORD- OCH SKOGSMARK

Ingen skog inom området. Delvis jordbruksmark. Marken ägs av en privatperson som även äger de två barackerna vid Skaravägen.

BULLER

Från möjliga bostäder till Skaravägen är det 55 meter. Två baracker utgör ett bullerskydd. Total trafikmängd på Skaravägen var år 2012, 1549 fordon varav 93 lastbilar.

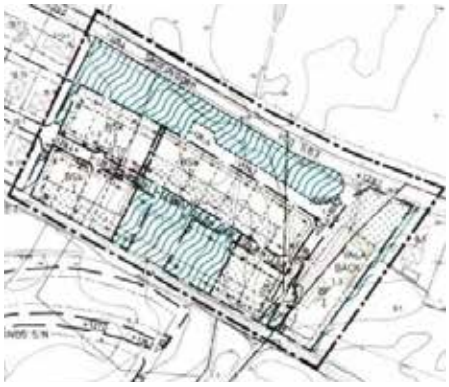

DRAGONGATAN

"ICAPARKERINGEN"

ÅTGÄRD

Bullernivåer ska utredas.

NATURMILJÖ, REKREATION OCH FRILUFTSLIV

På området finns en före detta fotbollsplan som inte används. Fler och bättre fotbollsplaner finns vid skolan och idrottsområdet på norra sidan om Folkhögskolan.

Delar av området ligger inom Riksintresse för naturvård, Valle.

Området angränsar direkt till Axvalla hed som har betydande värden som ängs och betesmark med mycket sälg och enebuskar. Runt barackerna vid Skaravägen i söder, finns en del skyddsvärda träd.

ÅTGÄRD

Beakta och bevara skyddsvärda träd i eventuell detaljplan.

KULTURMILJÖ OCH FORNLÄMNINGAR

Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård för det så kallade Kambrosilurområdet.

Mitt i området finns en rest från en fästning eller skans. För att fornlämningar ska förstås i sitt sammanhang är det inte endast objektet i sig som behöver skyddas utan även ett område runt om som skapar distans och i vissa fall behåller viktiga siktlinjer till andra lämningar längre bort.

Vid skansen finns även en stenkammargrav.

Framtida bostäder måste anpassas till omgivande miljö. Området närmast fornlämningsområdet föreslås förbli parkmark.

Inom området föreslås bostäder med ekobykaraktär. Det blå fältet bör reserveras för centrumutveckling, eventuell expansionsområde för Folkhögskolan eller den kommunala skolan på andra sidan vägen.

DRAGONGATAN

Parkmarken vid Dragongatan anses inte lämplig på grund av närhet till Skaravägen och olägenhet från buller. Gata finns redan anlagd och området anses istället lämpligt för mindre störande industriverksamhet eller handel. Platsen har ett bra skyltläge. För att ett parkområde ska upplevas trivsamt behöver bullernivån vara låg i en park. Bullernivån motiverar förlusten av parkmark då marken kan få en mer samhällseffektiv användning. Nya byggnader för handel skulle gynna befintliga bostadshus i söder.

FÖRSKOLETOMTEN

Den före detta förskoletomten är planlagd för allmänt ändamål i 2 våningar. Många Axvallabor har efterfrågat trygghetsboende på denna tomt.

MILJÖ

Marken kan vara förorenad pga. tidigare deponi.
På andra sidan om Stenumsvägen finns en industri.

ÅTGÄRD

Markföroreningar utreds och saneras om möjligt vid behov. Omkringliggande verksamhet utreds.

TRAFIK OCH BULLER

Trafikmängden på Stenumsvägen är inte mätt. Den beräknas vara låg.

Kvarteret är centralt beläget och mycket lättillgängligt både från Stenumsvägen och Lägergatan.
Kvarteret har nära till kollektivtrafik med fjärrbussar till Skara och Skövde.

NATUR OCH REKREATION

Angränsar till en park. Parken kan med fördel utvecklas till att fördröja dagvatten och trivselhöjande med intressant växtlighet och eventuellt lekplats. Tomten angränsar till den gamla banvallen.

"ICAPARKERINGEN"

Föreslaget område består av 4 olika tomter varav 2 ägs av Skara kommun, en tomt av en privatperson och en tomt av det fastighetsbolag som äger livsmedelsbutiken i Axvall. Parhus eller en radhuslänga är lämpligt. Parkeringen och

Den före detta förskoletomten är planlagd för allmänt ändamål i 2 våningar. Många Axvallabor har efterfrågat trygghetsboende på denna tomt.

tomterna som är inklämda mellan husen används inte nämnvärt. 1992 gjordes ett tillägg i gällande detaljplan som tog bort reglering om att området endast får byggas med småhus. Eftersom tomterna omfattas av en detaljplan som medger lägenheter i flerbostadshus i fler än 2 våningar, anses inte en ny detaljplan vara nödvändig. Dock är parkeringen prickad och utpekad för handel.

MILJÖ

På andra sidan Bryggaregatan fanns förr ett bryggeri.

Den ena tomten (parkeringen) används för återvinning. Återvinningstation måste finnas i Axvall och behöver ersättas på annan plats om tomten tas i anspråk.

ÅTGÄRD

Marföroreningar behöver utredas och plats för ÅVS bevakas.

TRAFIK OCH BULLER

Platsen är lättillgänglig för alla trafikslag. Läget är centralt med direkt anslutning till livsmedelsbutik och nära kollektivtrafik med fjärrbussar.

Bullernivån anses vara låg. Smart placering av byggnader och uteplats kan sänka bullernivån ytterligare.

NATUR- OCH KULTURMILJÖ

De fyra tomterna har varken fornlämningar eller skyddsvärda naturobjekt. Området ligger inom riksintresse Kulturmiljövård som resten av hela Axvall.

U AXVALL 03

Området är beläget strax öster om Axvalls tätort och är ca 8 ha stort. Den södra delen av området upptas idag av Vallehemmets särskilda boende för äldre, vid sidan om det för tillfället tomma ”röda huset”. Röda huset byggdes som ålderdomshem 1930 och ersattes av Vallehemmet på 1960-talet.

Områdets västra och mellersta del utgörs av en alléförsedd genomfartsväg som flankeras av fyra barackbyggnader från tiden då Axvalla hed utgjorde exercisplats. Byggnaderna är idag oanvända och en av byggnaderna har förfallit så mycket att den sannolikt kommer behöva rivas.

Den norra delen utgörs av baracker som tidigare varit pansarvagnsgarage samt Pansarmuseum efter att området slutat användas som militärt övningsområde.

Direkt väster om området breder den karaktäristiska Axvalla hed ut sig.

Området är naturskönt beläget och skulle kunna utvecklas för så väl permanentboende som vandrarhem, kontor, restaurang, lokal för mässor och utställningar eller annan liknande verksamhet. Området kan kompletteras med ny bebyggelse vid sidan av befintliga äldre byggnader som varsamt kan byggas om för ny verksamhet. Vallehemmet är i behov av fler parkeringsplatser, vilket bör utredas för placering inom området.

Området är väl beskrivet i Byggnadshistorisk undersökning på Axvalla hed, 300 år av militärhistoria. Skriven av Elisabeth Orebäck Krantz för Västergötlands museum.

Området berörs av eller gränsar till fornlämningar, Natura 2000-område, riksintressen för friluftsliv, kulturmiljövård och naturvård, värdefull betesmark och vattenskyddsområde. Vallehemmet ingår i verksamhetsområde för VA.

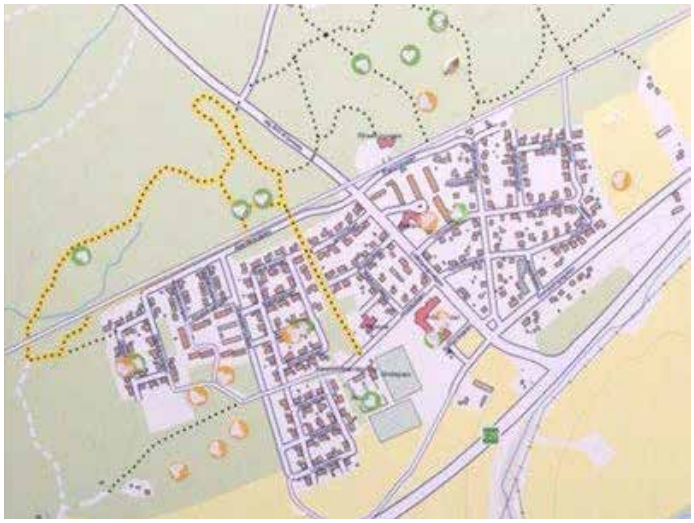

ARDALA FRAMTIDA BOSTADSOMRÅDEN

Lämplighetsbedömning nya bostadsområden i Ardala

ARDALA FRAMTIDA BOSTADSOMRÅDEN

Ardala är beläget ca 5 km väst om Skara tätort med knappt 700 invånare. Här passerade smalspårig järnväg till Göteborg parallellt med Stambanan mellan 1900 till 1984.

Ardala var då en hållplats med banvaktstuga. Längs den före detta banvallen finns nu en 5 km lång cykelbana till Skara.

I Ardala finns förskola och skola från förskoleklass till årskurs 6. Här finns även en mindre kommunal badbassäng som är mycket uppskattad. I Ardala finns även ett äldreboende, pizzeria och från och med 2021 en mindre obemannad livsmedelsbutik.

Ardala är ganska platt utan naturliga höjdpunkter och är ett känsligt område för översvämning.

Majoriteten av bostäderna i Ardala byggdes under 1960/70-tal och fortsatte etableras på 1980-talet även om stationssamhället började ta form i liten skala i början av 1900-talet.

GEMENSAMMA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HELA ARDALA

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Enigt medborgardialogen är det tydligt att tätort Ardalaborna uppskattar sin skog. I brist på större utbud av mötesplatser och aktiviteter får skogen stort värde. Inget strandskydd finns i området.

ÅTGÄRD

Uppvuxen skog sparas i möjligaste mån.

RAS OCH SKRED

Geoteknisk utredning är genomförd på tre av de föreslagna platserna.

1. Lilla Flata (utredningsnr 55)
5. Öst om församlingshemmet (nr 74)
6. Skogspartiet mellan cykelbanan och Skyttahedsgatan (nr 56). Marken innehåller mycket lera och har inte så bra bärighet.

ÅTGÄRD

Ny exploatering ska alltid föregås av en geoteknisk utredning med förslag på åtgärd för den specifika platsen.

KULTURMILJÖ

Inga fornlämningar, byggnadsminnen eller riksintressen finns för något av de utpekade områdena.

INFRASTRUKTUR

Alla föreslagna områden ligger inom Skara Energis verksamhetsområde för vatten och avlopp. Ingen utpekad led för farligt gods finns i Ardala. Inte heller någon utpekad destination för farligt gods.

NATURMILJÖ

Flera områden angränsande till bebyggelsen i Ardala är utpekat i Länsstyrelsens lövskogsinventering. Områdena har dock inga betydande värden och barrskogen kan ha lika höga värden för naturupplevelsen.

RIKSINTRESSE TOTALFÖRSVAR

Den västra delen av Ardala ingår i ett MSA-område. Det betyder Minimum Safety Altitude och reglerar den högsta tillåtna höjden på byggnader och master nära en flygplats eller flygfält. I Ardalas fall är det stoppområde för Råda flygfält i Lidköpings kommun samt Såtenäs Flygflottilj mellan Grästorp och Lidköping som är källan till

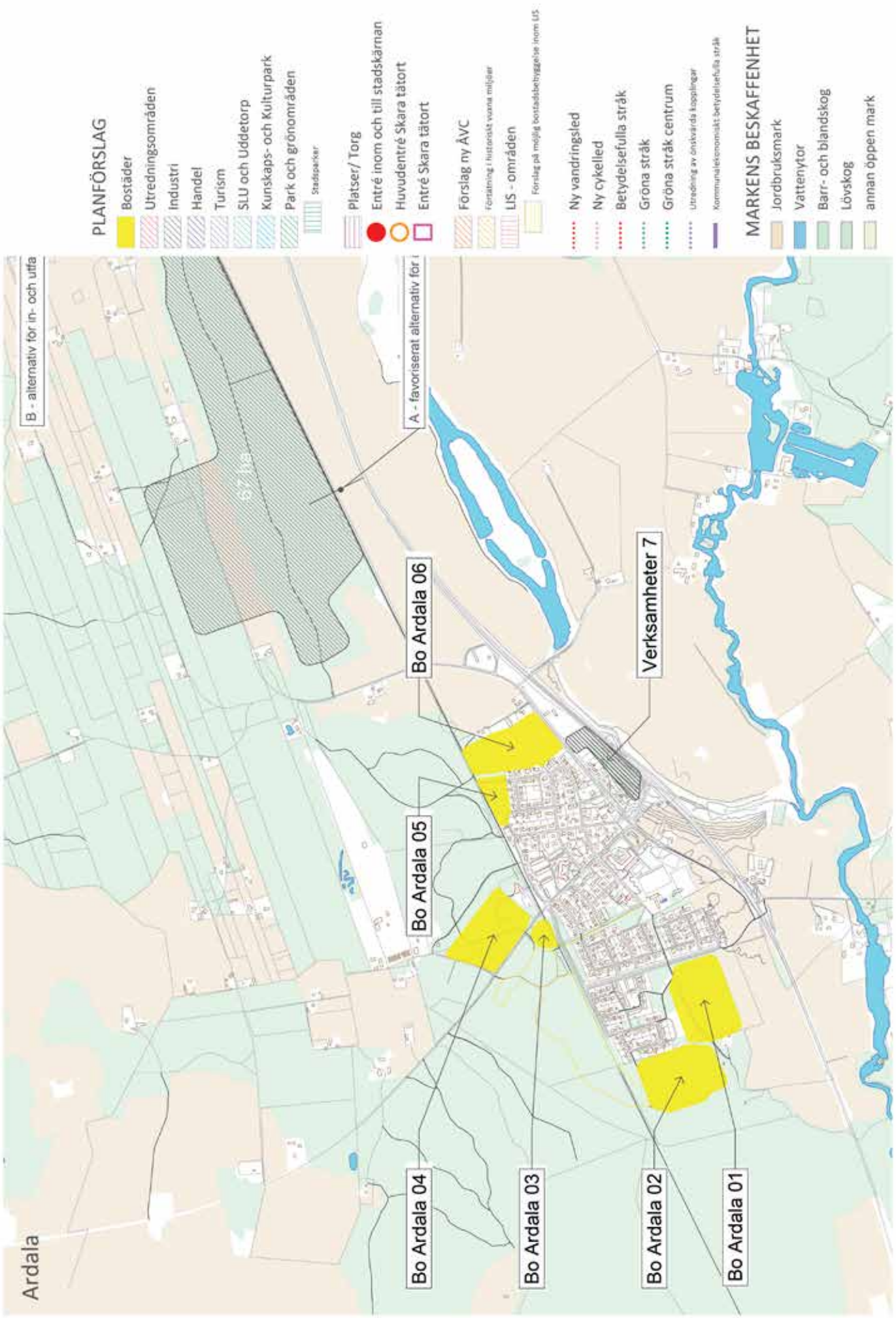
PLANFÖRSLAG
Bostäder
Utredningsområden
Industri
Handel
Turism
SLU och Uddetorp
Kunskaps- och Kulturpark
Park och grönområden
Stadsparker
Platser/ Torg
Entré inom och till stadskärnan
Huvudentré Skara tätort
Entré Skara tätort
Förslag ny ÅVC
Förstärkning i historiskt vuxna miljöer
LIS - områden
Förslag på möjlig bostadsbebyggelse inom LIS
Ny vandringsled
Ny cykelled
Betydelsefulla stråk
Gröna stråk
Gröna stråk centrum
Utredning av önskvärda kopplingar
Kommunalekonomiskt betydelsefulla stråk
MARKENS BESKAFFENHET
Jordbruksmark
Vattenytor
Barr- och blandskog
Lövskog
annan öppen mark
B - alternativ för in- och utfa
A - favoriserat alternativ för i
67 ha
Bo Ardala 06
Bo Ardala 05
Bo Ardala 04
Bo Ardala 03
Bo Ardala 02
Bo Ardala 01
Verksamheter 7
Ardala

MSA-området. Hasslösafältet 6 km norr om Ardala och Hovby flygfält (båda i Lidköpings kommun) används inte som flygplats idag men bör beaktas om Försvarsmakten eller civila samhället har anledning att ta dem i drift igen i framtiden. Alla byggnader högre än 20 meter ska remitteras till Försvarsmakten och alla byggnader högre än 45 meter inom tättbebyggt område.

ÅTGÄRD

Byggnader högre än 20 meter förväntas inte bli aktuellt.

BO ARDALA 1

Ett område på 3,5 ha skulle kunna tillskapa ca 25 bostäder för villor eller kedjehus mellan Slånbärsstigen och Lingonstigen. Området kan enklast matas via ny väg som kommer från södra sidan om fotbollsplanerna. Skogsbärsvägen finns redan vilket ger en bra projektekonomi för nya villatomter. Området ligger nära skola, förskola, idrottsplats och kollektivtrafik. Buller Risk finns att området påverkas av buller från E20.

NATURMILJÖ

Området finns markerat i Länsstyrelsens lövskogsinventering med hänvisning till delvis bokskog men annars mest triviallövskog i form av ung björk. En del Ardalabor har föreslagit platsen för nya bostäder (marklägenheter, kedjehus) medan andra har beskrivit att de använder den befintliga skogen för rekreation och lek.

BO ARDALA 2

Område 2 hänger tätt samman med angränsande bostadsområde samt område 1. Trafik till område 2 bör komma söderifrån för att inte leda in ny trafik i befintligt kvarter. I detta fall korsas grönstråk och då komma i konflikt med oskyddade trafikanter dvs. personer gående mot skogen.

ÅTGÄRD

Andra föreslagna områden för expansion anses bättre varvid område 2 kan ses som ett reservområde.

BO ARDALA 3

Vid korsningen Lidköpingsvägen och gamla banvallen går det att bygga ett punkthus, förslagsvis som seniorboende. Om punkthuset är högre än träden skapas spektakulär utsikt över landskapet från de översta våningarna. För att inte skapa ”hus i park” räcker ett punkthus gärna med träfasad målat i falu röd för att anknyta till lokal tradition även om form och höjd är ovanlig. Tomten har nära till befintligt servicehus/äldreboende (för eventuella vårdtjänster), församlingshem, cykelbana och elljusspår utanför dörren. Med flera våningar blir hiss lönsam. Med flera våningar vertikalt sparas mark horisontellt. Platsen är lättillgänglig för trafik. Natur Platsen är omnämnd som lövrikt hygge med triviallövskog.

BO ARDALA 4

Nordöst om Lidköpingsvägen mellan församlingshemmet och minkfarmen föreslås större villatomter. Dock är det endast 200 meter till minkfarmen. Skogen kan behövas som skyddsbarriär eftersom verksamheten har en viss odör. I skogen finns flera stigar och Ardalaborna föredrar att behålla skogen som stort skogsparti.

BO ARDALA 5

I Ardalas nordvästra hörn finns en lämplig tomt för förtätning mellan cykelbanan och Skyttahedsgatan. Ca 10 villatomter skulle kunna rymmas här. Väganslutning är god.

BO ARDALA 6

I östra utkanten av Ardala kan befintlig gatustruktur från villaområdet förlängas mot gården Solbacken. Även andra boendeformer så som parhus eller kedjehus passar här likväl som småhus. Tillgängligheten till E20 mot Vara samt anslutning till Skara med bil eller cykel är god. Marken är till stor del jordbruksmark. 13-15 nya bostäder med väl tilltagna tomter. Delvis översvämningsrisk fläckvis.

ÅTGÄRD

Området anpassas för tilltagen dagvattenhantering.

ARDALA 7 VERKSAMHETSOMRÅDE

Mellan E20 och villabebyggelsen föreslås ett verksamhetsområde med bra skyltläge mot motorvägen och som kan agera bullerdämpande för bostäderna på Gröneskogsgatan/gamla Ardalavägen. Området ligger dock i en slänt och blir för smal för att vara effektiv. (Ca 60 meter utan tilltaget skyddsavstånd för farligt gods och vägområde). Risk finns för negativ solskugga över befintliga bostadsfastigheter. Marken innefattas av strandskydd pga. vattendraget Afsen.

De områden som prioriteras först och anses genomförbara och ekonomiska i närtid är område 1, 3, 6 och 7 vilket skulle kunna ge 45 villatomter och 20 lägenheter vilket är ca 7 % av Ardalas befolkning.

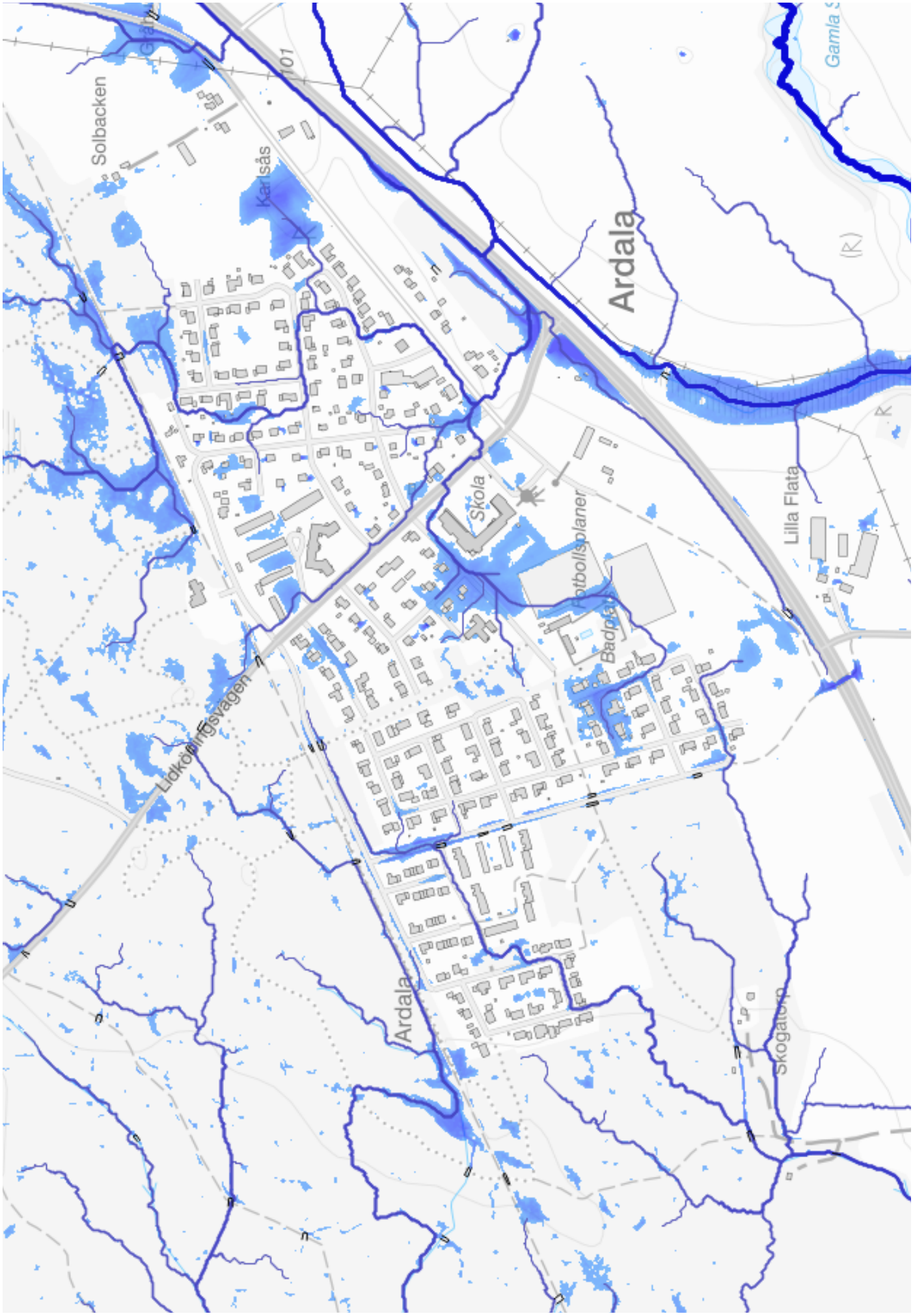
Solbacken
Karlsås
Ardala
Gamla
Skola
Fotbollsplaner
Badplats
Lilla Flata
Lidköpingsvägen
Ardala
Skogatorp

VARNHEM OCH LJUNGSTORP FRAMTIDA BOSTADSOMRÅDEN

Varnhem ligger vid Billingebergets västra fot precis mellan Skövde och Skara med 12 km till vardera stad.

Varnhem är mest känd för den mängd historiska fynd i form av gravar och religiösa byggnader både från Vikingatid och Kristen tid. Besöksmålet består bland annat av Varnhems klosterkyrka med örtagård, Kata gård samt flera svenska kungar som är begravda här. Varnhem ligger även i korsningspunkten mellan flera andra välbesökta besöksmål som Hornborgasjön med Naturum, Platåberget Billingen och Vallebygden med sitt bedövande vackra landskap med höga naturvärden.

Bygden har dokumenterats varit bebodd i minst 1200 år och idag innefattas Varnhems ort med service som förskola, grundskola F-6, expressbuss, pizzeria, församlingshem och frikyrka. 2020 var invånarantalet 667.

Varnhem är en eftertraktad bostadsort på grund av sitt läge mitt i en arbetsmarknadsregion med goda kommunikationer samt höga natur- och kulturvärden.

För alla framtida exploateringar omkring Varnhem behöver frågan om naturligt förekommande arsenik beaktas, på grund av de geologiska förutsättningarna invid Billingen. Utifrån de utredningar som gjorts hittills bedöms hälsoriskerna med naturligt förekommande arsenik så små att de i likhet med andra låga risker vägs upp av andra intressen, som t.ex. bostadsutveckling och behov av samhällsservice.

ARKEOLOGISKA UNDERSÖKNINGAR PÅ KLOSTERområdet

PICKAGÅRDEN SYDOST

Det finns behov av verksamhetslokaler för mindre verkstäder och näringsidkare med syfte att stärka attraktiviteten för tätorten. Vid korsningen Simmesgårdsvägen-Axevallavägen är det idag en stor öppen plats med angöring till förskolan samt busshållplats. Vägen åt söder leder till Hornborgasjön. I öst-västlig riktning är den ursprungliga vägen mellan Skara och Skövde anlagd. Korspunkten förtjänar att markeras med bebyggelse som kan inrymma olika typer av verksamheter som ett led i Varnhems förtätning. Givetvis skall frisiktlinjer medges, så att trafiksäkerhet upprätthålls. Busshållplatsens placering måste förändras för att skapa ett effektivare nyttjande av ytan. Alternativen är att flytta hållplatsen till en annan plats inom samma yta eller att flytta ut den på Simmesgårdsvägen.

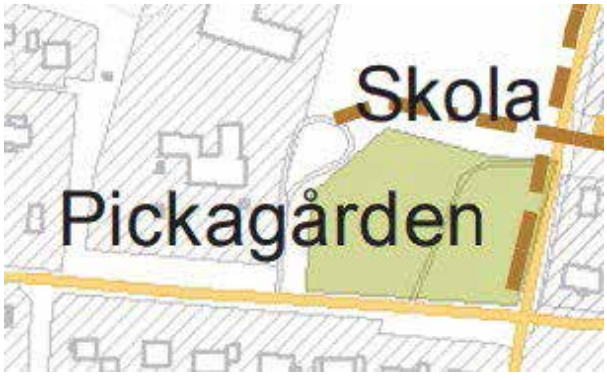

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

KULTURMILJÖ

Två fornminnen som skyddas av Kulturmiljölagen finns i anslutning till området. Åtgärd: Ny bebyggelse utformas så att den inte påverkar de fornlämningarna som finns i anslutning till området.

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

I direkt anslutning till området finns skola och idrottsplats med fotbollsplan. Byggnation på platsen kan komma att påverka dessa verksamheter.

ÅTGÄRD

Byggnationer ska ske på ett sätt så att det minimerar störningar på skolans verksamhet och den lokala idrottens behov. Barnperspektivet ska beaktas i samband med planläggning.

BULLER

Enligt Trafikverket 2019 är ljudnivån vid bostäderna längs

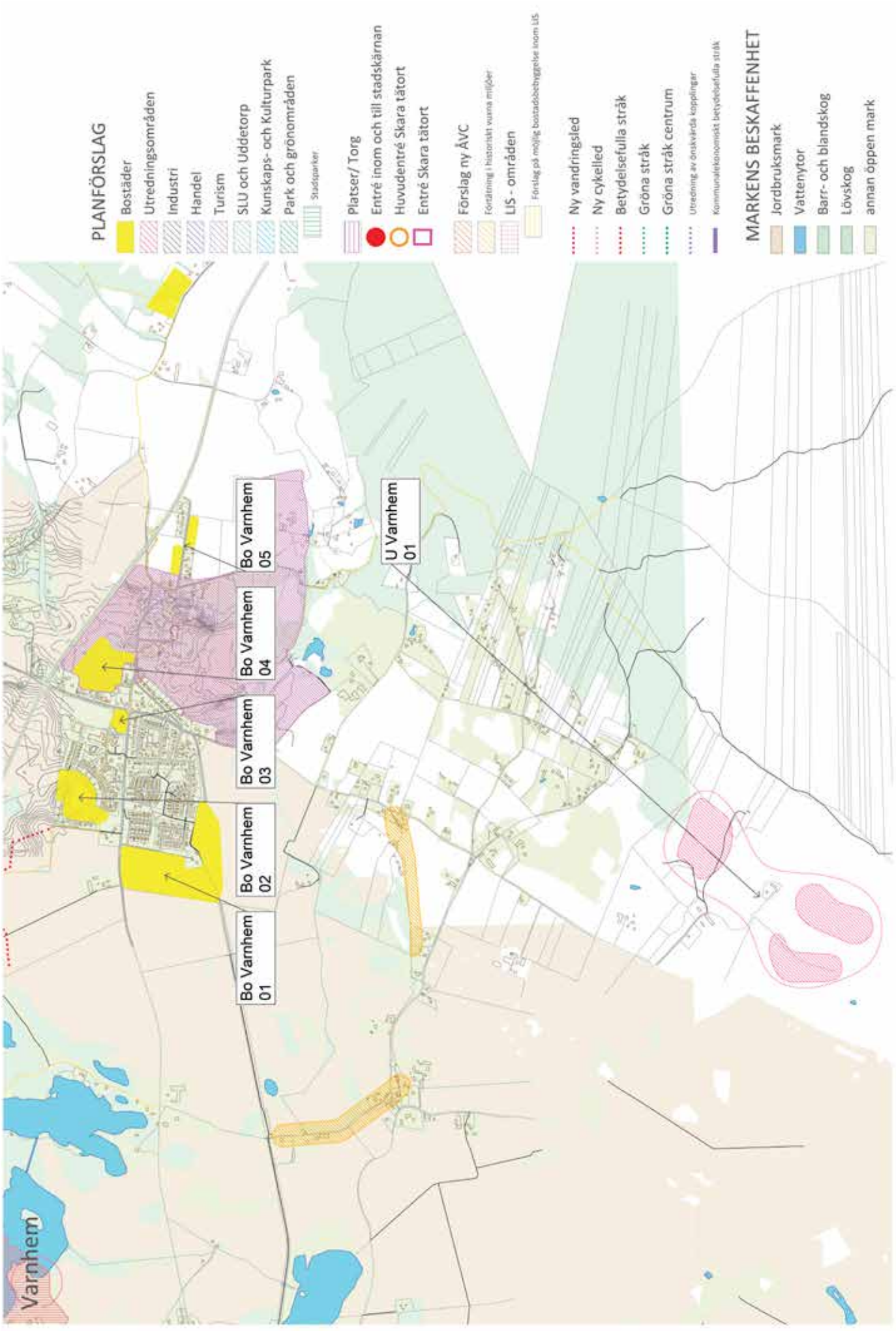
PLANFÖRSLAG
Bostäder
Utredningsområden
Industri
Handel
Turism
SLU och Uddetorp
Kunskaps- och Kulturpark
Park och grönområden
Stadsparker
Platser/ Torg
Entré inom och till stadskärnan
Huvudentré Skara tätort
Entré Skara tätort
Förslag ny ÅVC
Förtätning i historiskt vunna miljöer
LIS - områden
Förslag på möjlig bostadsbebyggelse inom LIS
Ny vandringsled
Ny cykelled
Betydelsefulla stråk
Gröna stråk
Gröna stråk centrum
Utredning av önskvärda kopplingar
Kommunalekonomiskt betydelsefulla stråk
MARKENS BESKAFFENHET
Jordbruksmark
Vattenytor
Barr- och blandskog
Lövskog
annan öppen mark
Bo Varnhem 01
Bo Varnhem 02
Bo Varnhem 03
Bo Varnhem 04
Bo Varnhem 05
U Varnhem 01
Varnhem

Simmesgårdsvägen så pass hög från lokalvägen att den ger ett betydande tillskott till ljudnivån.

ÅTGÄRD

Bullerutredning behöver genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan behöva vidtas.

TRAFIKSÄKERHET

Byggnation eller förändrad markanvändning kan förväntas inom 12 meter från väg och korsning. Förändrad markanvändning kan komma i konflikt med trafiksäkerheten på vägen.

ÅTGÄRD

Då detaljplanen upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

VARNHEM VÄSTRA - 01

Området är beläget väster om Borregårdsvägen och omfattar 7 ha. Ytan brukas idag som jordbruksmark. Området skulle kunna tas i anspråk som en fortsättning på bostadsområdet direkt öster om Borregårdsvägen. Området omfattas av få värden som avser kulturmiljö eller landskapsbild som skulle påverkas av byggnation. Området är också flackt och öppnar förmodligen många olika möjligheter till bebyggelsestruktur. Gestaltningen i området kan vara samtida, men med anknytning till Varnhems karaktär.

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

BULLER

Området ligger i direkt anslutning till Axevallavägen, väg 2683. Det finns risk för bullerstörningar för bostäder som placeras i nära anslutning till vägen.

ÅTGÄRD

Bullerutredning behöver genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan behöva vidtas. Om bostadsbebyggelse blandas med verksamheter kan mindre störningskänsliga lokaler läggas närmast vägen, vilket också kan minska bullerstörningen för övrig bebyggelse i området.

VARNHEM VÄSTRA

TRAFIKSÄKERHET

Byggnation eller förändrad markanvändning kan förväntas inom 12 meter från Axevallavägen, väg 2683. Förändrad markanvändning kan komma i konflikt med trafiksäkerheten på vägen.

ÅTGÄRD

Då detaljplanen upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Området som avses bebyggas klassas som åkermark 2008 i Jordbruksverkets webbtjänst Hållkollen. Området har dock inte identifierats som ekologiskt väsentligt i kommunens gul-, grön- och blå-strukturanalys. Om åkermarken är brukningsvärd jordbruksmark ska den inte bebyggas.

ÅTGÄRD

Eftersom området utgörs av åkermark behöver en alternativutredning genomföras i lämplighetsbedömningen som föregår detaljplanearbetet. Åkermark kan utgöra hinder för byggnation.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

ÖVERBO

Överbo är ett kulturhistoriskt mycket förtätat område. Här har bondgårdar legat och lämningarna har medeltida eller förhistoriskt ursprung. Längs gamla Skövdevägen är hus byggda på båda sidor av vägen. På norra och södra sidan finns oexploaterad mark. Förslaget är att skapa möjligheter för kompletteringsbebyggelse på såväl norra som södra sidan av vägen. För den kompletterande bebyggelsen föreslås radhusbebyggelse eller möjligtvis fristående villor. Med tillägg av ny bebyggelse kommer känslan av by att stärkas. Relationen mellan tät bebyggelse och omgivande öppen odlingsmark blir tydlig. Utsikter mot öppet landskap och Sydbillingen i söder samt klosterkyrkans tornspira i väster kommer att förstärkas av förtätningen utmed Gamla Skövdevägen. Gamla Skövdevägen avslutas mot öster med vändplats.

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

KULTURMILJÖ

Fem fornminnen som skyddas av Kulturmiljölagen finns i eller i anslutning till området. Det finns vackra stenmurar i odlingslandskapet söder om de föreslagna tomterna.

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att den inte påverkar de fornlämningarna som finns i anslutning till området. Stenmurarna ska bevaras och betraktas som en tillgång som inte får påverkas vid exploatering.

LANDSKAPSBILD

Utsikt och siktlinjer från riksväg 49 och Gamla Skövdevägen mot Varnhems klosterkyrka, det öppna landskapet och Sydbillingen är viktiga för förståelsen av områdets förflutna och dess betydelse som långvarigt central plats i Västergötland.

ÅTGÄRD

Byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till såväl stads- och landskapsbild som natur- och kulturvärden. Att ha hänsyn till utsikt från nuvarande bebyggelse är en viktig del i den detaljerade planeringen av området. Utsikt och siktlinjer från både riksväg 49 och Gamla Skövdevägen mot Varnhem, Sydbillingen och sambanden mellan det öppna landskapet och bebyggelsen behöver säkerställas vid placering och utformning av tillkommande bebyggelse.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Området som avses bebyggas klassas som åkermark 2008 i Jordbruksverkets webbtjänst Hållkollen. Området har dock inte identifierats som ekologiskt väsentligt i kommunens gul-, grön- och blå-strukturanalys. Om åkermarken är brukningsvärd jordbruksmark ska den inte bebyggas.

ÅTGÄRD

Eftersom området utgörs av åkermark behöver en alternativutredning genomföras i lämplighetsbedömningen som föregår detaljplanearbetet. Åkermark kan utgöra hinder för byggnation.

BULLER

Området ligger som närmast 85 meter från riksväg 49 mellan Skara och Skövde. Vägen trafikerades av 8 800 – 10 000 fordon per årsmedelsdygn 2019. Ljudnivåer överskrider riktvärdet för ekvivalent ljudnivå 55 dBA för bostäder längs större delen av väg 49 inom ca 100-200 meters avstånd från vägen enligt Trafikverket 2019. Genom planerad ombyggnad kommer hastigheten att höjas till 100 km/h. Sänkningen av väg 49, vid trafikplats Varnhem (under korsande lokalväg), innebär att bullerspridningen för vägförslaget minskar både norr och söder om väg 49 vid Varnhem. Anledningarna till att sänka väg 49 förbi Varnhem är flera och att minska vägtrafikbuller är en av dem. Planerade bullervallar kan också ha positiv inverkan på bullernivåerna i området. Samtidigt upphör den planerade sänkningen av vägbanan i höjd med Överbo, vilket kan innebära en risk för trafik i hög fart på en vägbana som befinner sig i nuvarande höjdläge. Även om hastigheten kommer vara lägre på den del av vägen som har kvar nuvarande standard så kan trafiken komma att överskrida den lägre hastigheten i denna övergångszon, vilket är negativt för bullerpåverkan på Överbo. För det befintliga bostadshuset på Överbo 12:19 planeras en bullerskyddskärm på 2 m över vägbanan. Främst för att inte påverka landskapsbilden och utblickarna från vägen mot Varnhem begränsas skärmens längd mot väster. En

bullerskyddsvall är inte möjlig att anlägga där då det inte finns tillräckligt med utrymme. Med de vägnära bullerskyddsåtgärder som föreslås bedöms riktvärdena för både inomhusmiljö och uteplatser kunna överskridas för fyra befintliga bostäder i Överbo. Marken mellan de föreslagna nya bostäderna och vägen är flack och det finns risk för bullerstörningar.

ÅTGÄRD

Bullerutredning som bedömer buller vid genomförd ombyggnation av väg 49 behöver genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan behöva vidtas. Det gäller exempelvis att isolera fönster, ställa krav på hur byggnaderna orienteras i förhållande till vägen, sätta upp bullerplank och bullerskydda uteplatser samt göra detaljstudier av bebyggelsens utformning med hänsyn till ljudmiljön. Bulleråtgärder kommer sannolikt behöva bli mer omfattande för bebyggelse på norra sidan av vägen, än på den södra sidan.

TRAFIKSÄKERHET

Ny bebyggelse kommer att hamna inom riskhanteringsavståndet för farligt gods från riksväg 49 på 150 meter.

ÅTGÄRD

Vilken typ av skydd som behövs för att säkra tillkommande bebyggelse från tillbud med farligt gods på riksväg 49 behöver utredas i kommande planarbete och utföras i samråd med Trafikverket.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

BULLER

Området ligger som närmast 30 meter från väg 2687 mellan Varnhem och Broddetorp. Det finns risk stor för bullerstörningar för den bebyggelse som placeras närmast vägen.

ÅTGÄRD

Bullerutredning behöver genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan behöva vidtas Det gäller exempelvis att isolera fönster, ställa krav på hur byggnaderna orienteras i förhållande till vägen, sätta upp bullerplank och bullerskydda uteplatser samt göra detaljstudier av bebyggelsens utformning med hänsyn till ljudmiljön.

TRAFIKSÄKERHET

Byggnation eller förändrad markanvändning kan komma att påverka väg 2687 och dess tillståndspliktiga zon. Förändrad markanvändning kan påverka trafiksäkerheten på vägen. Nya bostäder kan också generera mer trafik till väg 2687, beroende på hur områdets trafikförsörjs – från norr eller från öster.

ÅTGÄRD

Då detaljplanen upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen. Dialogen med Trafikverket ska också omfatta frågan om ökade trafikmängder och eventuell ny anslutning till väg 2687.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

U VARNHEM 01- BILLINGESLUTTNINGEN

Från platåberget Billingen ges en upplevelserik vy över slätten. Den västra sluttningen söder om Varnhem bör utredas och vid lämpliga platser ges möjlighet för ny bostadsbebyggelse. Placering bör dock noga analyseras och exploateras varsamt och småskaligt.

Området omfattas av riksintresse för Naturvård, Kulturmiljövård och Friluftsliv samt berörs av landskapsbildskydd. Terrängen är även sluttande och bitvis brant. Tillkommande bostäder får inte påverka befintliga vägnätet negativt utan bör förstärkas eller kompletteras utan olägenhet för existerande bostäder.

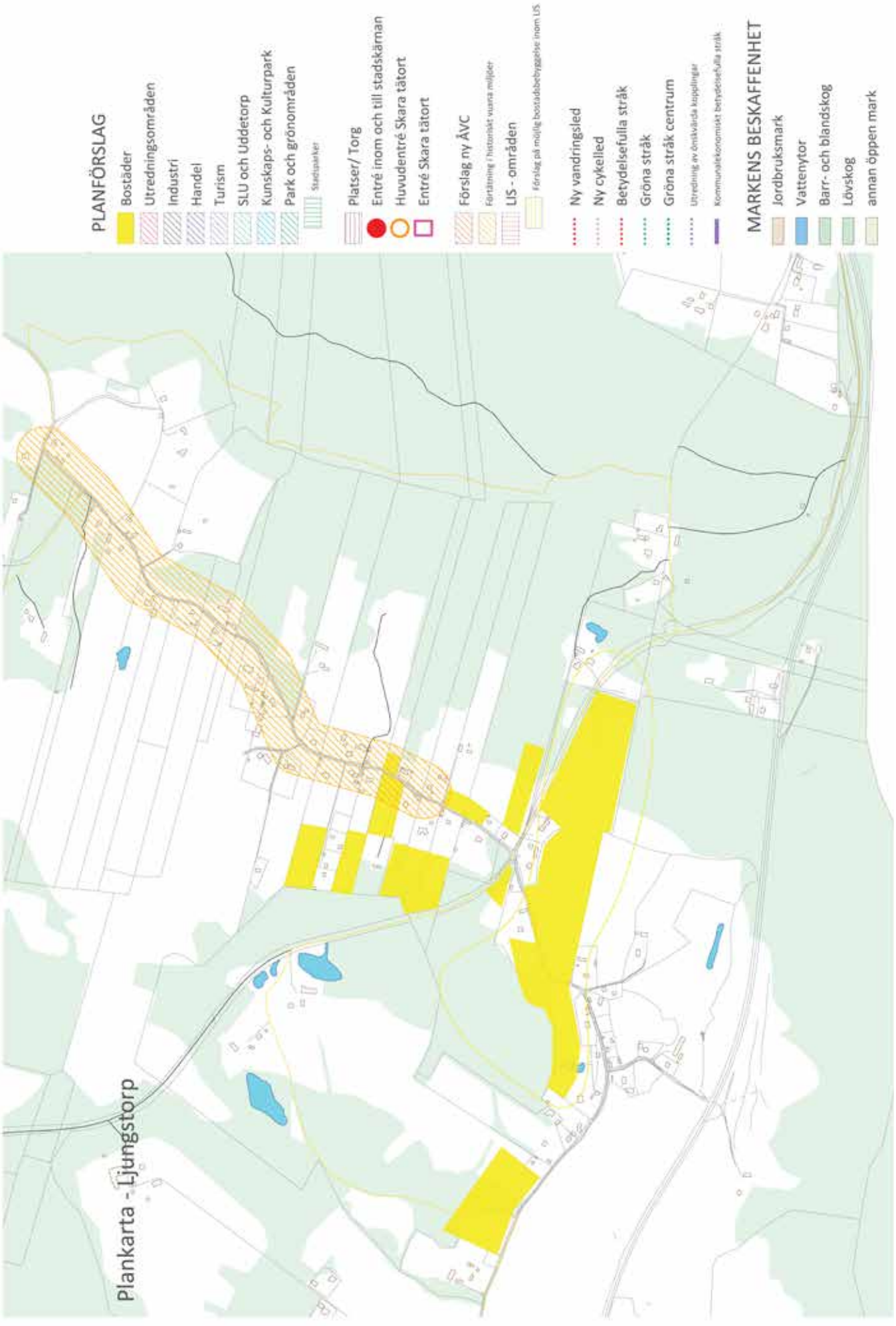
PLANFÖRSLAG
Bostäder
Utredningsområden
Industri
Handel
Turism
SLU och Uddetorp
Kunskaps- och Kulturpark
Park och grönområden
Stadsplaneki
Platser/ Torg
Entré inom och till stadskärnan
Huvudentré Skara tätort
Entré Skara tätort
Förslag ny ÅVC
Förtätning i historiskt viuvna miljöer
LIS - områden
Förslag på möjlig bostadsbebyggelse inom LIS
Ny vandringsled
Ny cykelled
Betydelsefulla stråk
Gröna stråk
Gröna stråk centrum
Utredning av önskvärda kopplingar
Kommunalekonomiskt betydelsefulla stråk
MARKENS BESKAFFENHET
Jordbruksmark
Vattenytor
Barr- och blandskog
Lövskog
annan öppen mark
Plankarta - Ljungstorp

LJUNGSTORP NORRA

LJUNGSTORP NORRA

Bebyggelsen i Ljungstorp ligger karakteristiskt tätt intill den slingrande gamla landsvägen mellan Skara och Skövde (väg 2700) som går i brant stigning upp på Nordbillingen. Det mesta av bebyggelsen här tillkom efter förra sekelskiftet. Vägen genom Ljungstorp är vacker och slingrar sig i den karaktärsfulla sluttningen med magasin och boningshus tätt intill. Stenmurar, staket och ansade häckar kantar vägen. Befintlig bebyggelse är väl sammanhållen i skala och utförande. Faluröd färg dominerar. Man förstår att Ljungstorp i sitt ursprung varit platsen för småbrukare, hantverkare och backstugufolk med de många olika små enheterna av byggnader samlade med små odlingsmarker och skogslotter på bergets sida. Idag är det många av husen som nyttjas för fritidsändamål. Läget på Billingen med tillgång på naturnära mark och strövområden är en stor tillgång. Vintertid erbjuds fina skidspår när det finns snö. I Ljungstorp finns det en väl etablerad bykänsla med bygdegård i dess geografiska mitt, i läge för den gamla järnvägens hållplats och sträckning. I dag är banvallen gång- och cykelväg med sträckning mot Skövde eller västerut mot Varnhem. En stor mängd av fastigheterna i norra Ljungstorp och norr därom är präglade av en fastighetsbildningsom dröjer kvar i oskiftade lotter. Förslagsvis kan många av dessa styckas av. All bebyggelse får södervända lägen med hänförande utsikt mot Sydbillingen. Vägar till området ansluts i korsning mot Ljungstorps byväg. Platsen kring Bygdegården bör omvandlas till ett centralt bytorg för att stärka tillväxten i Ljungstorp med en naturlig stor publik samlingsplats.

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD

6 stycken fornminnen som skyddas av Kulturmiljölagen finns i eller i anslutning till området. Det finns stenmurar i området som omfattas av biotopskydd och som har lokalt intressanta kulturhistoriska värden. Ljungstorp utgör idag en delvis småskalig bebyggelsemiljö med trångt gaturum och varierad bebyggelsegruppering. Miljön har kulturhistoriska värden och representerar i vissa avseenden den äldre jord- och skogsbruksbygdens bebyggelse.

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att den inte påverkar de fornlämningarna som finns i anslutning till området. Särskild hänsyn måste ägnas områdets stenmurar. Stenmurar och gärdesgårdar är lämpliga gränser för tomter. Tillskottet av bebyggelse hämtar färg och detaljer i sin gestaltning från befintlig bebyggelse, natur och kultur. Områdesbestämmelser, eller skydd- och varsamhetsbestämmelser bör införas i hela området, även för befintlig bebyggelse. Byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till såväl stads- och landskapsbild som natur- och kulturvärden. Att ha hänsyn till utsikt från nuvarande bebyggelse och deras karaktär och struktur är en viktig del i den detaljerade planeringen av området.

NATURVÄRDEN OCH MILJÖ

I området finns fem stycken skyddsvärda träd. Det finns även nyckelbiotoper i rasbrant. Ny bebyggelse med enskilda avloppslösningar innebär ett hot mot områdets vattenkvalitet, växt- och djurliv.

ÅTGÄRD

Dokumenterade naturvärden behöver inventeras. Planområdet och/eller planens bestämmelser behöver påverkas av naturvärdenas behov av långsiktigt skydd och fortlevnad. All tillkommande bebyggelse ansluts till kommunalt VA.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Delar av området som avses bebyggas klassas som åkermark 2008 i Jordbruksverkets webbtjänst Hållkollen. Åkermarken kan vara brukningsvärd jordbruksmark som inte bör bebyggas.

ÅTGÄRD

Frågan om marken utgör brukningsvärd jordbruksmark eller inte bör avgöras innan planarbetet påbörjas, eftersom

det kan utgöra hinder för byggnation. Byggnation bör i första hand ske på mark som inte utgör jordbruksmark, samt på lucktomter mellan befintlig bebyggelse som får begränsad påverkan på det öppna landskapet.

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Exploatering och byggnation ger upphov till buller och störningar, vilket kan påverka naturvärden i området.

ÅTGÄRD

Byggnationer ska ske på ett sätt så att det minimerar störningar på fågelliv, naturmiljö och befintlig bebyggelse.

TRAFIKSÄKERHET

Byggnation eller förändrad markanvändning kan komma att påverka väg 2700 och dess tillståndspliktiga zon. Förändrad markanvändning kan påverka trafiksäkerheten på vägen. Nya bostäder kan också generera mer trafik till väg 2700.

ÅTGÄRD

Då detaljplanen upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen. Dialogen med Trafikverket ska också omfatta frågan om ökade trafikmängder och om åtgärder på vägen blir nödvändiga vid tillkommande bostadsbebyggelse i området.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv och naturvård.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

LJUNGSTORP SÖDRA

Bebyggelsen i Ljungstorp ligger karakteristiskt tätt intill den slingrande gamla landsvägen mellan Skara och Skövde (väg 2700) som går i brant stigning upp på Nordbillingen. Det mesta av bebyggelsen här tillkom efter förra sekelskiftet. Vägen genom Ljungstorp är vacker och slingrar sig i den karaktärsfulla sluttningen med magasin och boningshus tätt intill. Stenmurar, staket och ansade häckar kantar vägen. Befintlig bebyggelse är väl sammanhållen i skala och utförande. Faluröd färg dominerar. Man förstår att Ljungstorp i sitt ursprung varit platsen för småbrukare, hantverkare och backstugufolket med de många olika små enheterna av byggnader samlade med små odlingsmarker och skogslotter på bergets sida. Idag är det många av husen som nyttjas för fritidsändamål. Läget på Billingen med tillgång på naturnära mark och strövområden är en stor tillgång. Vintertid erbjuds fina skidspår när det finns snö. I Ljungstorp finns det en väl etablerad bykänsla med bygdegård i dess geografiska mitt, i läge för den gamla järnvägens hållplats och sträckning. I dag är banvallen gång- och cykelväg med sträckning mot Skövde eller västerut mot Varnhem. Ett område som är tillgängligt för bebyggelse ligger på fastigheten Storekullen. Här finns tre markområden. Fastigheten Storekullen 1:7,som ligger i väster och norr om Ljungstorpsvägen medger ett tiotal tomter för fristående hus. Området är plant utan större höjdskillnad. Fastigheterna Storekullen 1:7 och Lillekullen 2:2 som ligger sydväst om Bygdegården vilar i en terräng som sluttar mot sydväst med inslag av lövskogsterräng och hagmark med synliga rännilar av vatten i diken och fria bäckar. Lövskogspartiet söder om bygdegården bevaras som grön tillgång i bostadsområdet. All bebyggelse får södervända lägen med hänförande utsikt mot Sydbillingen. Vägar till området ansluts i korsning mot Ljungstorps byväg. Området öster om Bygdegården och söder om järnvägsbanken kännetecknas som en höjdplatå med sluttningar åt öster, söder och väster. Platsen kring Bygdegården bör omvandlas till ett centralt bytorg för att stärka tillväxten i Ljungstorp med en naturlig stor publik samlingsplats.

LJUNGSTORP SÖDRA

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD

6 stycken fornminnen som skyddas av Kulturmiljölagen finns i eller i anslutning till området. Det finns stenmurar i området som omfattas av biotopskydd och som har lokalt intressanta kulturhistoriska värden. Delar av området utgörs av lövskogsterräng och hagmark med synliga rännilar av vatten i diken och fria bäckar. Lövskogspartiet söder om bygdegården bevaras som grön tillgång i bostadsområdet. Ljungstorp utgör idag en delvis småskalig bebyggelsemiljö med trångt gaturum och varierad bebyggelsegruppering. Miljön har kulturhistoriska värden och representerar i vissa avseenden den äldre jord- och skogsbruksbygdens bebyggelse.

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att den inte påverkar de fornlämningarna som finns i anslutning till området. Särskild hänsyn måste ägnas områdets stenmurar. Stenmurar och gärdesgårdar är lämpliga gränser för tomter. Lövskogspartiet söder om bygdegården bevaras som grön tillgång i bostadsområdet. Tillskottet av bebyggelse hämtar färg och detaljer i sin gestaltning från befintlig bebyggelse, natur och kultur. Områdesbestämmelser, eller skydd- och varsamhetsbestämmelser bör införas i hela området, även för befintlig bebyggelse. Byggnader ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till såväl stads- och landskapsbild som natur- och kulturvärden. Att ha hänsyn till utsikt från nuvarande bebyggelse och deras karaktär och struktur är en viktig del i den detaljerade planeringen av området.

NATURVÄRDEN OCH MILJÖ

En del av området är klassad som betesmark i ängs- och betesmarksinventeringen. Ny bebyggelse med enskilda avloppslösningar innebär ett hot mot områdets vattenkvalitet, växt- och djurliv.

ÅTGÄRD

Dokumenterade naturvärden behöver inventeras. Planområdet och/eller planens bestämmelser behöver påverkas av naturvärdenas behov av långsiktigt skydd och fortlevnad. All tillkommande bebyggelse ansluts till kommunalt VA.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Delar av området som avses bebyggas klassas som åkermark 2008 i Jordbruksverkets webbtjänst Hållkollen. Åkermarken kan vara brukningsvärd jordbruksmark som inte bör bebyggas.

ÅTGÄRD

Frågan om marken utgör brukningsvärd jordbruksmark eller inte bör avgöras innan planarbetet påbörjas, eftersom det kan utgöra hinder för byggnation. Byggnation bör i första hand ske på mark som inte utgör jordbruksmark, samt på lucktomter mellan befintlig bebyggelse som får begränsad påverkan på det öppna landskapet.

REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Exploatering och byggnation ger upphov till buller och störningar, vilket kan påverka naturvärden i området.

ÅTGÄRD

Byggnationer ska ske på ett sätt så att det minimerar störningar på fågelliv, naturmiljö och befintlig bebyggelse.

BULLER

Området ligger som närmast 230 meter från riksväg 49 mellan Skara och Skövde. Vägen trafikerades av 8 800 – 10 000 fordon per årsmedelsdygn 2019.

ÅTGÄRD

Bullerutredning kan behöva genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan

behöva vidtas för den bebyggelse som hamnar närmast riksväg 49.

TRAFIKSÄKERHET

Byggnation eller förändrad markanvändning kan komma att påverka väg 2700 och dess tillståndspliktiga zon. Förändrad markanvändning kan påverka trafiksäkerheten på vägen. Nya bostäder kan också generera mer trafik till väg 2700.

ÅTGÄRD

Då detaljplanen upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen. Dialogen med Trafikverket ska också omfatta frågan om ökade trafikmängder och om åtgärder på vägen blir nödvändiga vid tillkommande bostadsbebyggelse i området.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv och naturvård.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

HÅLLTORP

Området omfattar mark och bebyggelse utmed den gamla fägatan och landsvägen från gården Lilla Hålltorp till och med den gamla järnvägskorsningen, Ljungstorps mittpunkt. Vägen, som fägata betraktad, kantas av vackra stenmurar och alléträd. Gården Lilla Hålltorp har en större manbyggnad med tillhörande ekonomibyggnader. Platsen vittnar om ett omfattande jordbruk som bedrivits med Lilla Hålltorp som centralpunkt sedan mitten av 1800-talet. Gården som boplats har dock betydligt äldre anor. Till Hålltorp hörde mycket av den bebyggelse som idag finns längs den gamla landsvägen i form av backstugor, torp, inhysesstugor, kvarn, brygghus med mera. Utmed vägen finns goda förutsättningar att tillföra ytterligare bostadsbebyggelse. Området ligger attraktivt på Nordbillingens sluttning i södervänt läge. Med närheten till väg 49 finns bra möjligheter till arbets- och studiependling. Kommunalt vatten- och avlopp finns framdraget. Den föreslagna gång- och cykelvägen mellan Skara och Skövde går i samma sträckning som vägen. Tillkommande bebyggelse bör uppföras så att den hämtar detaljer och formspråk från redan befintlig bebyggelse. Det innebär i stora drag att de utförs med förhöjt väggliv, fasader målade i slamfärg, taktegel och brant takvinkel. Bostäder bör uppföras som fristående villabebyggelse eller möjligtvis som parhus i 1-2 våningar. Fägatan/landsvägen bör inte ändras i sträckning, uppbyggnad eller dosering. Utfarter bör i möjligaste

HÅLLTORP

mån samordnas så att få ingrepp görs i de stenmurar och allé som finns. Stenmurar eller gärdesgårdar är lämpliga tomtavskiljare. Vid detaljplanering måste utförliga geotekniska undersökningar utföras så att det kan klargöras att sluttningsförhållanden på platsen inte utgör en framtida skredrisk. Ny bebyggelse bör inte heller konkurrera med Hålltorp som en solitär gårdsmiljö.

Ny bebyggelse har samma karaktär som befintlig med förhöjt väggliv, fasader målade i slamfärg, taktegel och brant takvinkel

MÅLKONFLIKTER OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD

Fyra fornminnen som skyddas av Kulturmiljölagen finns i eller i anslutning till området. Stenmurar och allé omfattas av biotopskydd. Hålltorp är ett av de tydligaste exemplen på bevarade bebyggelsestrukturer från de oskiftade byarna, laga skiftet, välbevarad bebyggelse från 1800- och 1900-tal och ett till stor del mycket välbevarat odlingslandskap från storskiftets och laga skiftets 1700- och 1800-tal, delvis med mycket äldre inslag. I Hålltorp finns gårdsbebyggelse från 1700-1900-tal, ålderdomligt kulturlandskap, backstuga, stora stenmurskantade fägator, korsvägar och allé. Hålltorp är av synnerligen stort kulturhistoriskt värde. Hålltorp är också en del av kulturlandskapets mycket välbevarade nät av stenmurskantade fägator med bevarade sträckningar sammanlänkande de gamla byarna med de f.d. utmarkerna på Nord- och Sydbillingen. Hela det gamla lokalvägnätet inklusive den äldsta Skövdevägen via Hålltorp ingår i detta system. Fägatorna är av synnerligen stort värde och bör lyftas fram som något mycket speciellt för Varnhemsområdet.

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att den inte påverkar de fornlämningarna som finns i anslutning till området. Ingrepp i stenmurar, fägator och allé ska undvikas. I detaljplaneske-

det behöver Hålltorps kulturhistoriska värden inventeras och definieras tydligt, för att kunna bilda utgångpunkt för hur tillkommande bebyggelse ska placeras och i övrigt förhålla sig till den mycket värdefulla miljön. Tillkommande bebyggelse får inte ge negativ påverkan på områdets kulturhistoriska värden. Planläggning av området behöver ta sin utgångspunkt i följande riktlinjer: Stenmurar och gärdesgårdar är lämpliga tomtavskiljare, ny bebyggelse är fristående eller som parhus i 1-2 våningar, ny bebyggelse bör inte konkurrera med Hålltorps gårdsmiljö, ingrepp i stenmurar bör undvikas, utfarter bör samordnas och fägatan/landsvägen bör inte ändras i sträckning, uppbyggnad eller dosering

NATURVÄRDEN OCH MILJÖ

I området finns två stycken skyddsvärda träd – två askar.

ÅTGÄRD

Planområdet och/eller planens bestämmelser behöver påverkas av naturvärdenas behov av långsiktigt skydd och fortlevnad.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Omkring ¼ av området som avses bebyggas klassas som åkermark 2008 i Jordbruksverkets webbtjänst Hållkollen. Åkermarken kan vara brukningsvärd jordbruksmark som inte bör bebyggas.

ÅTGÄRD

Frågan om marken utgör brukningsvärd jordbruksmark eller inte bör avgöras innan planarbetet påbörjas, eftersom det kan utgöra hinder för byggnation.

BULLER

Området ligger som närmast 250 meter från riksväg 49 mellan Skara och Skövde. Vägen trafikerades av 8 800 – 10 000 fordon per årsmedelsdygn 2019.

ÅTGÄRD

Bullerutredning kan behöva genomföras i samband med planläggning. Särskilda åtgärder för bullerreducering kan behöva vidtas på tillkommande bebyggelse.

RIKSINTRESSE GEOGRAFISKA

Området omfattas av de geografiska riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö.

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse ska utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas.

BEBYGGELSEPRINCIPER FÖR LANDSBYGDEN

ALLMÄNNA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR NYA BYGGNADER PÅ LANDSBYGDEN

- Möjligheter att driva rationellt jordbruk försvåras inte av ny exploatering
- Exploatering tar hänsyn till friluftsliv-, natur- eller kulturmiljöintressen.
- Även en skickligt gestaltad nybyggnad, som inte följer den lokala byggnadstraditionen men utgår från platsens förutsättningar, kan utgöra ett positivt tillskott i bebyggelsen och landskapet.
- Tillskapande av nya bostäder på landsbygden ska ta hänsyn till höga natur och/eller kulturvärden och anpassas därefter.
- Ängs- och betesmarker ska skyddas från att användas till någon annan markanvändning än just äng och bete.
- Disposition av nya bostadstomter i klusterbyar eller radbyar bör följa traditionell struktur. Inspiration går att finna bland inventering av kulturhistoriska byggnader och miljöer.
- Stor försiktighet och omsorg råder vid enstaka lokaliseringar.
- Den historiska strukturen bevaras och utvecklas beträffande funktionsblandning och exploatering.
- Tillkommande bebyggelse och funktioner sker med hänsyn till platsens karaktär, struktur och siluett mot landskapet. Den lokala byggnadstraditionen i byn vad gäller byggnadsvolymer, proportioner, takvinklar, detaljer, material och kulörer följs.
- Tomtstorleken anpassas till byns eller platsens karaktär. Fastighetsgränserna eftersträvas dras efter naturliga gränser som väg eller stig, i befintlig fastighetsgräns, vid dike, i gräns mellan brukad och obrukad jord och så att odlingsintrång minimeras.
- Små parker i vägkorsningar eller vid lämpliga platser, såväl planerade eller naturligt bildade genom frånvaron av bebyggelse skyddas från privatiserande bebyggelse. Dessa ska värnas och om möjligt utvecklas.
- Planläggning eller annan lämplig förstudie kan vara nödvändig vid tillkommande exploatering för att garantera en hänsynsfull exploatering.
- Vatten och avlopp och annan nödvändig infrastruktur löses på ett hållbart sätt.
- Vid lokalisering av bebyggelse bör hänsyn tas till förutsättningarna att klara en acceptabel trafikförsörjning och annan samhällsservice till rimliga kostnader.
- Kommunalekonomiska konsekvenser av en lokalisering kan behöva beaktas, även vid prövning av enskilda bygglovsärenden. Exempelvis behöver konsekvenserna av bristande skol- eller VA-kapacitet, samt uppkomst av andra krav på samhällsservice som kommunen inte kan tillgodose med planerade och tillgängliga resurser beaktas. Ny permanentbostad bör därför normalt lokaliseras i närheten av befintliga helårsbostäder och i närheten av allmän väg eller större allmänt trafikerad enskild väg. Om lokaliseringen styrs av rimliga enskilda intressen, t.ex. vid näringsanknuten bebyggelse, bör även annan lokalisering godtas.

RADBYAR OCH FÖRHANDSBESKED

RADBYAR

I kommunen finns mycket bebyggelse utspridd utmed mindre vägar på landsbygden. Definitionen av en radby är ett kluster av mindre gårdsmiljöer utgår från en gemensam väg som passerar genom ”byn”. Alla bostäder har sin entré direkt från byvägen och traditionellt sett låg utmarkerna bakom bostadshus och de ekonomibyggnader samt ladugården som låg på den ena sidan om vägen. Utifrån denna struktur är det idag mycket olämpligt att utveckla radbyar utifrån en vältrafikerad landsväg Frekvent trafik skulle stå i för stor konflikt med trafiksäkerheten. . Däremot kan radbyar med fördel utvecklas längs mindre vägar som ansluter till de landsvägar som fungerar som stam eller pulsåder.

Utveckling av ny bostadsbebyggelse på landsbygden föreslås bl.a. i form av att fortsätta med den historiska bebyggelsestrukturen via radbyar. Sedan medeltiden har vägar succesivt byggts ut med gårdsbebyggelse i rad på endera eller båda sidorna om en väg.

Bebyggelse på landsbygden har en historia som visar hur människor tidigare levt och verkat i Skara.

Utvecklingen av radbyar planeras intill befintlig bebyggelse och väginfrastuktur. Den nya bebyggelsen lokaliseras även i närheten av både kollektivtrafikförbindelser samt kommunens VA-nät, varför denna landsbygdsutveckling kan ses som en resurseffektiv förtätning. För att möjliggöra denna etablering behövs vissa investeringar i infrastrukturen i form av VA-anslutningar, åtgärder för höjd trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.

Bebyggelseutveckling föreslås genom att nya hus lokaliseras mellan och nära redan befintliga hus, i lucktomter. På så vis sker bebyggelsen i anslutning till redan befintlig infrastruktur, vilket innebär ett mer resurseffektivt nyttjande av bland annat vatten och avlopp, el, fiber samt kollektivtrafik. Vid utformning av ny bebyggelse ska hänsyn tas till platsens förutsättningar, landskapsbild och bykaraktär. Mellan tomterna krävs allmänningar och genomsläpplighet för att möjliggöra fri rörlighet till naturmark bakom byn. Ny bebyggelse ska smälta in och förstärka både bykänslan liksom radbystrukturen. Genom exploatering i form av utveckling av radbyar bibehålls miljöns identitet och områdets historiska karaktär. Att exploatera i linje med det historiska bebyggelsemönstret bidrar dessutom till att de typiska sammanhangen mellan bebyggelse och landskap får leva vidare.

Som vid all ny exploatering ska hänsyn tas till eventuella fornlämningar, trafiksituationen, buller, jordbruksmark, biotopskyddade objekt samt riksintressen som landskapsbild, friluftsliv, kulturvärden och så vidare.

LJUNGSTORPS RADBY

BAKGRUND

Föreslagen radby ligger i Ljungstorp, i Valleområdet öster om Varnhem, ungefär 900 meter från väg 49. Radbyn är belägen på en asfalterad väg, omgiven av ett vackert grönskande landskap där tegarna är långsmala och tomterna karaktäriserade av eleganta stengärdesgårdar. Hundra meter söder om radbyn ligger Ljungstorps Bygdegård och en vandringsled samt pilgrimsled. I närheten av radbyn finns en utsiktsplats med vacker utsikt över Billingen. 14 km bort nås Skara tätort såväl som grannstaden Skövde. Kollektivtrafik finns tillgänglig i form av ett stopp på busslinje 200, 900 meter från radbyn.

VISION

Den föreslagna radbyns befintliga bebyggelse består främst av småhus i blandad storlek och stil. Utformning av framtida bebyggelse föreslås gå i samklang med den nuvarande bebyggelsestilen. Det bedöms även möjligt för ny bebyggelse att ansluta sig till kommunalt vatten och avlopp.

MÅLKONFLIKTER

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Den föreslagna radbyn täcks av riksintresse friluftsliv, men det ringa ingreppet bedöms inte påverka riksintresset i sin helhet eftersom riksintresset omfattar en stor geografisk yta. Friluftslivet kommer fortsatt vara lika rörligt som det är idag.

JORDBRUKSMARK

ÅTGÄRD

Jordbruksmarken kommer att studeras i en jordbruksmarksutredning där en värdering av dess brukbarhet kommer att fastställas. Om utredningen klassificerar brukningsbarheten låg kommer kommunen gå vidare med förslaget.

VÄXT OCH DJURLIV

ÅTGÄRD

Exploatering av de skyddsvärda träden. För exploatering krävs ytterligare undersökning för att bevara värdefulla träd. Den föreslagna radbyn omringas av flera värdefulla områden från lövskogsinventeringen, där vissa träd bedöms ha naturvärden. Särskild hänsyn kommer ges till naturvärdena vid lokalisering av ny bebyggelse.

LJUNGSTORP

LANDSKAPSBILD OCH KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Fornlämningen bevaras och ingen ytterligare exploatering i närheten av denna.

BULLER

ÅTGÄRD

Vid utveckling av den föreslagna radbyn kommer bullerrisker tas i beaktning i den mån det är möjligt. Risk för buller finns om åtgärder inte vidtas.

RIKSINTRESSE

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Vidare utgör föreslaget område ett mycket litet område i förhållande till riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Bedömningen är att de inte kommer påverkas i sin helhet.

LIS-OMRÅDEN

Skara kommun upplever ett starkt tryck på att få bosätta sig utanför tätorterna i Skara. Kommunen har ett attraktivt läge mellan Skövde och Lidköping, och nära även till andra större städer. Kommunens karaktäristiska natur inbjuder också till en vacker vardag för de som väljer att bosätta sig här. Det mosaiklandskap av åkermark och skogar som knyts samman av sjöarna, vattendragen och platåbergen utgör en viktig förutsättning för Skaraborgs besöksnäring och boendekvaliteter.

20 % av stränderna i Västra Götaland är bebyggelsepåverkade, det vill säga att det finns en eller flera byggnader inom 100 meter från strandlinjen. I Skara kommun finns 365 sjöar men ännu inga LIS-områden. Stränder i Skara kommun finns längs åar och andra vattendrag och vid insjöar. I de fall där strandområdena redan är påverkade av bebyggelse kan ytterligare hänsynsfull exploatering i dessa områden säkerställa områdets värden, allmänhetens tillgång till strandkanten. I flera fall bebyggdes de strandskyddade områdena långt innan de naturvärden som strandskyddet avser skydda hade uppmärksammats. Om vi kan erbjuda platser för byggnation i närheten av vatten minskar också trycket på andra mer känsliga områden. Fler möjligheter till boenden på landsbygden stärker också naturområdenas värden genom att de blir en naturlig del av mångas vardag. Koncentrerade bybildningar gör också att det blir mer effektivt att bygga ut kommunal service och infrastruktur, vilket i längden kan minska miljöbelastningen jämfört med en spridd och gles bebyggelse Landsbygdsutveckling ska förbättra befolkningsutvecklingen och stimulera den lokala ekonomin och tjänsteutbudet. Utvecklingen förstärks av att nya bostäder framför allt byggs i anslutning till en by eller annan befintlig infrastruktur. Bostäderna ska exempelvis kunna bidra till att ge underlag för en gemensamhetsanläggning eller en kommunal anläggning för vatten och avlopp. Ny bebyggelse inom LIS-områdena kommer att ge kommunen ansvar för VA-försörjningen, som idag hanteras av enskilda anläggningar. Landsbygdsutvecklingen gynnas av turismen, som spelar en viktig roll för kommunens överlevnad och utveckling. Samtidigt som kommunen kan främja hållbar byggnation i attraktiva lägen kan kommunen skydda andra mer värdefulla områden från exploatering.

För att utveckla turismen behövs attraktiva platser som Valleområdet med omnejd. Landsbygdsutveckling främjar också offentlig service, exempelvis skola och barnomsorg, och skapar sysselsättning i och serviceunderlag för handel och andra servicenäringar. När landsbygden växer och samarbetar väl med staden blir hela kommunen starkare. Det är viktigt att se den helheten i landsbygdsutvecklingen.

STRANDSKYDDSBESTÄMMELSERNA

2009 trädde nya strandskyddsbestämmelser i kraft. Bestämmelserna gav större möjlighet till dispens för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Syftet med det ändamålsenliga strandskyddet var att regeringen ville ge landsbygdskommuner större möjligheter att tillåta exploatering nära vatten.

Regeringens ambition var att skapa legitimitet bland befolkningen generellt för strandskyddet och de stränga förbudsreglerna genom ändringar i lagen som ger möjligheter till en god utveckling och tillväxt främst på landsbygden – där många gånger strandmiljöerna och närheten till vatten utgör själva grunden för företagsamhet och ekonomisk utveckling.

Även om ett område är utpekat som LIS-område i översiktsplanen måste strandskyddsdispens sökas och vissa särskilda skäl uppfyllas. De särskilda skälen är att:

- Området är ianspråktaget, inom hemfridszon eller tomtplats avgränsning.
- Området är väl avskilt från stranden, exempelvis genom en större väg eller järnväg.
- Området behövs för en anläggning som måste ligga vid vatten.
- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet.
- Området behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

KOMMUNENS PLANERING I STRANDNÄRA OMRÅDEN

Skara kommun kan i sin översiktsplan redovisa avgränsade områden med goda möjligheter att tillämpa lättnader i strandskyddet. De områden som pekas ut nu beskrivs i denna översiktsplan.

Längs strandkanterna i Skara kommun finns bebyggelse, framför allt fritidsbostäder, där omkringliggande områden är värdefulla för det rörliga friluftslivet. Karaktäristiska inslag i dessa områden är fritidshus och flera sevärdheter med utgångspunkt i forntidens landskap, speciella naturvärden och anslående bebyggelse. Bebyggelsemiljön ska inte försämras vid ny- eller tillbyggnader. I dessa områden finns förutsättningar för bad, båtliv, fiske och natur- och kulturmiljöupplevelser.

De områden som pekas ut i Valle har endast liten betydelse för strandskyddet. Skara kommuns ambition är att behålla denna restriktivitet. Därför är det redan påverkade områden, samt områden i närhet av annan exploatering, som kommer ifråga för utpekande. Om exploatering sker ska bebyggelse etableras i ej sårbara delar av området.

FÖRESLAGNA LIS-OMRÅDEN

I översiktsplanen föreslås sju LIS-områden i Skara kommun.
Dessa presenteras vid namn på följande sidor.

BOÄNGEN, ÖGLUNDA

BAKGRUND

Boängen vid Flämsjön norr om Öglunda är ett glest exploaterat sommarstugeområde i skogsmiljö i närheten av Flämslätts kursgård och kyrka. Området är ca 26 ha. Genom att området är beläget nära sammanhållen bebyggelse och detaljplanelagda områden för bostäder finns välordnade vägar i området. Utbyggnad inom området kan ske utan att vägsystemet behöver genomgå mer omfattande förbättringar. Kommersiell och offentlig service i begränsad omfattning finns vid Flämslätt, Lerdala (Skövde kommun) ca 3 km norrut samt i Eggby ca 3 km söderut.

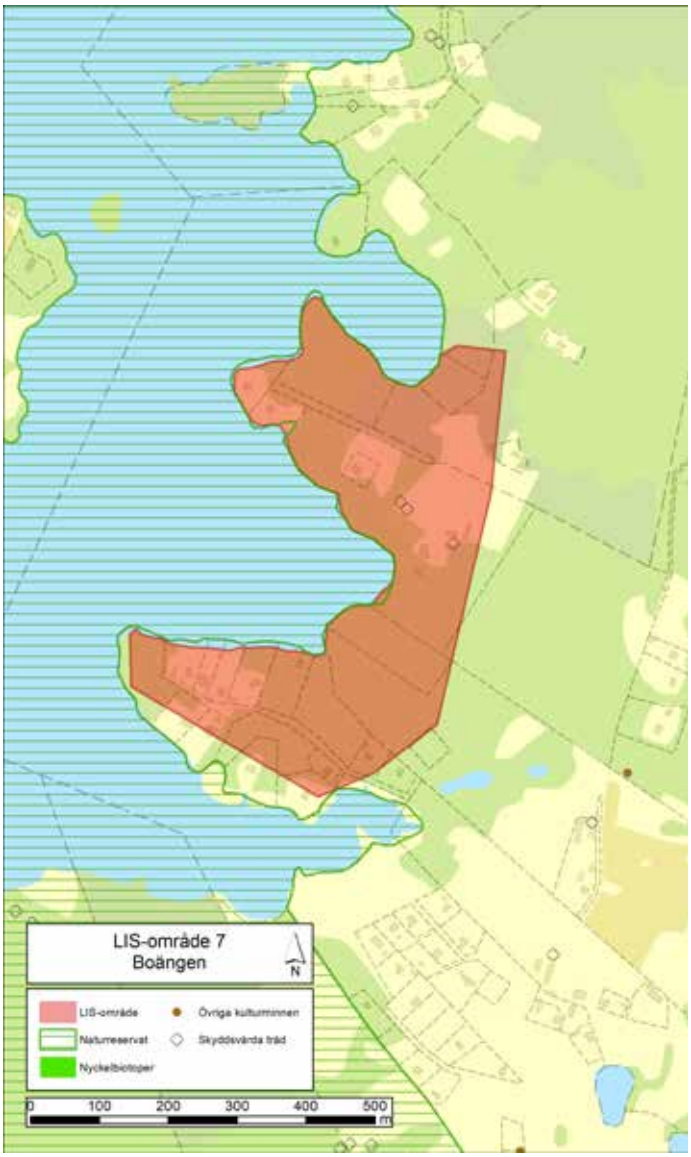

VISION

Det föreslagna LIS-området ligger i Valleområdet, invid sjön Flämsjön. Valleområdet är ett attraktivt upptagningsområde med sina unika kultur och ekologivärden. Förutom Skarabor lockas även Mariestadsbor, Götenebor och Skövdebor till att bosätta sig i Valle, eftersom pendlingssträckan till grannkommunerna är kort. Till Flämslätt finns även kollektivtrafik samt kommunala planer till en separerad gång- och cykelväg.

För att låta Vallebygden leva vidare föreslås en måttlig utveckling i form av möjlighet till strandnära boenden, nya verksamheter i unika lägen samt förbättrade möjligheter för det rörliga friluftslivet. Område 1 utgörs idag av mindre sommarhus längs en grusväg. Grannområdet öster om utgörs däremot av permanenta hus byggda i olika epoker. Terrängen är kuperad och omringad av värdefull natur. Föreslagen plats omfattas dock inte av något skydd och exploateringen i området är redan ett faktum.

Förslaget omfattar ett 20-tal villatomter (1000 m2) som lokaliseras i huvudsak längs befintliga vägar.

LIS-området är uppbrutet i två delar, med tio tomter i varje delområde. Tomterna föreslås som en förlängning av de befintliga radbyarna. De utformas likt den bebyggelsehistoriska strukturen som redan finns i Valle.

Runtomkring området byggs nu fibernätet ut, vilket underlättar för nya verksamheter som har möjlighet att etablera sig i det sjö- och naturnära läget. Vidare finns även VA-nät som försörjs av Vallebygdens energi i närheten, vilket nya fastigheter kan ansluta sig till.

Friluftslivet får ökade möjligheter till att uppleva de unika värden som finns i Valle i allmänhet men runt Flämsjön i synnerhet. Runt sjön går välbesökta vandringsleder men det finns få möjligheter till bad varför ny badplats skulle öka naturupplevelsen med bättre tillgänglighet till vattnet. För område 2 kommer tomterna utformas med naturliga släpp som skapar luft och plats för naturen mellan tomterna. Här kommer även stigar ner till vattnet för allmänheten möjliggöras så att alla får möjlighet till att nyttja strandremsan och undvika privatisering.

Området är till stor del redan ianspråktaget för bostads- och tomtmark. Tillökning av bostäder i området främjar utnyttjande av befintlig infrastruktur och får marginell

IDÉSKISS ÖVER TILLTÄNKT LIS-OMRÅDE. PLANERAS VIDARE I DETALJPLANESKEDE.

påverkan på allmänhetens tillgång till strandkanten. Nya bostäder ska anknyta till områdets bebyggelsestruktur, smälta in och upplevas som en fortsättning på områdets karaktär.

Området är en del av det natursköna och attraktiva Valleområdet och är nära Flämslätts kursgård och kyrka. En utveckling av verksamheter inom området bedöms kunna ge ett bättre underlag för att fler turister kan fångas upp som då kan förväntas besöka andra närliggande turistmål i kommunen. Det kan t ex vara småskaliga verksamheter som restaurang, hotell, butik och uthyrning kanot eller dylikt.

Fritidsboende eller permanentbostäder som området avses utökas med innebär också ett påtagligt tillskott till serviceunderlaget i Eggby men även Axvall och Varnhem.

MÅLKONFLIKTER

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Genom att området redan är exploaterat har området som helhet begränsat intresse för friluftslivet, pga dess redan privatiserade karaktär. Dock finns en allmän badplats i området som kan utvecklas, förslagsvis med fortsatt enskilt huvudmannaskap. Strandzonen ska också fortsatt vara tillgänglig för att värna friluftslivets intressen i området. Den vandringsled som passerar öster om området ska betraktas som en tillgång för området och värnas vid förändringar. Anläggningar i vattnet undviks. I detaljplanen kommer lägen för bryggor i begränsad omfattning att föreslås i anslutning till bebyggelsen. Förekomsten av erosionskänsliga jordarter belyses i detaljplan.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

Tillkommande bebyggelse om tomtplatser ska inte påverka växt- och djurlivet i och närmast sjön, pga att de lokaliseras 20 meter eller längre från vattnet. Naturmark sparas för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. De skyddsvärda träd som påvisas i lövskogsinventeringen kommer tas hänsyn till vid ny bebyggelse. Den lummiga karaktären i området bevaras men luckras lätt för utsikt och tillgängliggörande av strandkant. Varken Natura 2000-området eller naturreservaten kommer att beröras. Studier kring främjande av dammfladdermusen görs i detaljplaneskede.

JORD- OCH SKOGSBRUK

ÅTGÄRD

Markens brukningsvärde är överlag lågt pga att det redan är bebyggt till så pass stor del. Jordbruksmark i sydost sparas för att bevara det öppna landskapsrummet. Vidare kommer utformning ske smakfullt och skogsbryn mot sjön kommer att sparas (se idéskiss).

LANDSKAP OCH KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Landskapsskyddet liksom det utpekade kulturhistoriskt värdefulla området med mangårdsbyggnad och flygelbyggnader kommer ges uppmärksamhet vid framtagande av detaljplan. För att upplevelsen av landskapet ska bestå kommer öppningen med utsikt över Flämsjön bibehålls. Härav föreslås ny bebyggelse planläggas vid skogsbryn för att inte landskapsbilden ska påverkas.

INFRASTRUKTUR

ÅTGÄRD

Då området saknar anslutning till kommunalt avlopp föreslås påkoppling till VA-nätet som förvaltas av Valle Energi, och som befintliga bostäder är anslutna till.

RIKSINTRESSEN

ÅTGÄRD

Förslag till ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Vidare utgör föreslaget LIS-område ett mycket litet område i förhållande till riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Bedömningen är att de inte kommer påverkas i sin helhet.

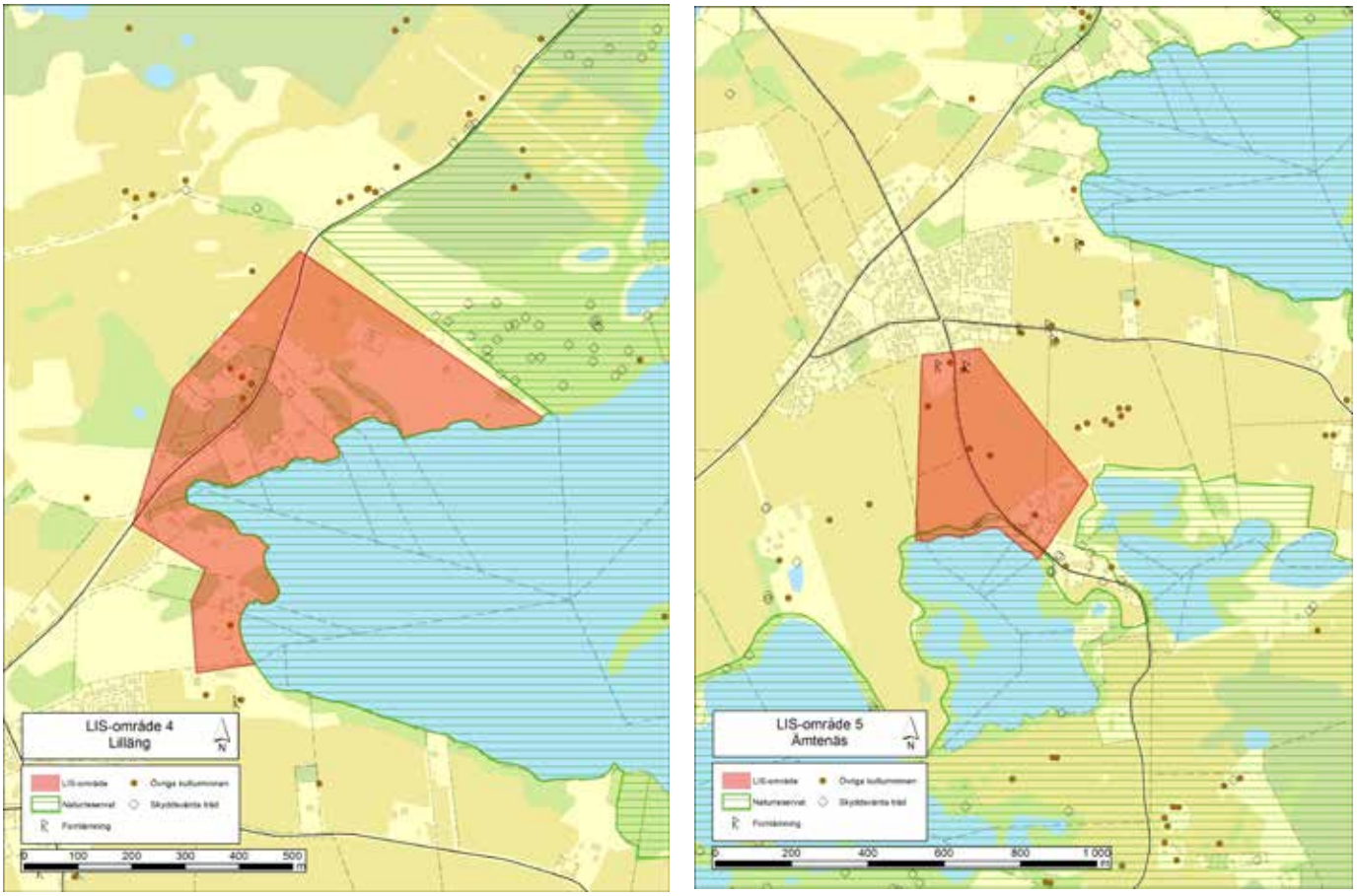

LILLÄNG & ÄMTENÄS I EGGBY

LILLÄNG & ÄMTENÄS I EGGBY

BAKGRUND

Det föreslagna LIS-området är en del av den natursköna och attraktiva Vallebygden som präglas av en säregen och upplevselrik natur. Lilläng är ett omkring 23,7 ha stort område intill sjön Ämten. Området ingår i Området utgörs huvudsakligen av öppen mark. Ämtenäs är omkring 15,2 ha och ligger intill sjön Eggbysjön. Området utgörs huvudsakligen av slybeväxt mark och bostadshus intill sjön. Ämtenäs utgörs delvis av bebyggelse som utgör en sammanhållen bebyggelse. Den södra delen av området omfattas av detaljplan (1976). Marken som omfattas av detaljplan ägs av kommunen. De båda områdena ligger i direkt anslutning till kransorten Eggby där det bor omkring 230 invånare. I kransorten finns vandrarhem, bilverkstad, förskola och kollektivtrafik med busslinje 212.

VISION

Visionen är att möjliggöra ytterligare bebyggelse i anslutning till nuvarande bebyggelse i kransorten. LIS-området skulle möjliggöra utveckling för befintliga verksamheter men även möjliggöra för attraktiva bostäder i ett natur- och sjönära läge. Norr om orten, vid Ämtens strand finns flera verksamhetsutövare, bl. a. Fredrikssons Pensionat som bedriver restaurang, pensionat, konferens och olika turistpaket såsom cykel- och vandringsupplevelser. Verksamheten har begränsningar med nuvarande regelverk i sin utbyggnation vilket försvårar möjlighet till utveckling. Föreslaget LIS-område möjliggör såväl utökning för befintliga verksamheter som nya etableringar med vattenanknutna anläggningar. Verksamhetsutvecklingen i det planerade LIS-området gynnar såväl besöksnäring som lokalbor i Eggby.

Kransorten Eggby består i stort av bebyggelse från 70-talet, med inslag av äldre villor på utvalda ställen. Tätorten har få mötesplatser och parker, dock finns generösa gräsytor samt en äldre lekplats i anslutning till förskolan. Utanför tätortens utgör den befintliga bebyggelsen en annan karaktär med stora sjö- och naturnära tomter. Där finns såväl fritidshus som villabebyggelse. Genom att låta orten växa mot norr och öst med nya bostäder, verksamheter och funktioner och attraktiva mötesplatser förstärker Eggby sin position och identitet som landsbygdsidyll på glesbygden. Vidare ska nämnas att Valleområdets attraktivitet lockar invånare inte bara från Skara, utan även från grannkommunerna Skövde, Mariestad och Götene. De korta avstånden möjliggör arbetspendling från 20 till 40 minuter i bil beroende på kommun.

En hänsynsfull ökning av bostäder främjar utnyttjande av befintlig infrastruktur och får marginell påverkan på allmänhetens tillgång till strandkanten. Nya bostäder ska an-

knyta till bebyggelsestruktur, smälta in och upplevas som en fortsättning på områdenas karaktär. Vid Ämten finns möjlighet att uppföra ca 10 st bostadshus på egna tomter på 1500m2 vardera. Byggnader för verksamheter kan bli aktuellt, men kräver i så fall minskat antal bostadshus.

Till Valleområdet lockas många turister pga landskapets upplevelserika natur och terräng. Flertalet vandrarhem och pensionat finns lokaliserade i Eggby. Nytt LIS-område skulle öka attraktiviteten i Eggby och skapa fler funktioner och attraktiva mötesplatser som att arbeta med gestaltningsmässiga insatser. En utveckling av bostäder inom området ger ökat underlag för omkringliggande landsbygdsverksamheter. Fler boende omkring Eggby kan också stärka ortens utveckling och i förlängningen skapa underlag för privat och kommunal service.
Målkonflikter berör förslaget

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Området är idag inte tillgängligt för friluftslivet pga dess privatiserade karaktär. En utveckling med fler bostäder och gångvägar ökar tillgängligheten till hela området. I detaljplaneskede säkerställs en strandnära zon som hålls fri från bebyggelse för att värna friluftslivets intressen.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

Tillkommande bebyggelse ska inte påverka växt- och djurlivet i och närmast sjön, pga att de lokaliseras med respektavstånd till strandkanten. Naturmark sparas för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. Områdets karaktär bevaras och nybyggnation kommer anpassas och skona de skyddsvärda träden som påvisas i kövskogsinventeringen samt närliggande Natura 2000-område och naturreservat. Vid detaljplaneskede kommer hänsyn tas till den värdefulla ängs- och betesmark som pekats ut i ängs- och betesmarksinventeringen samt sumpskogen vid våtmarksinventeringen.

JORD- OCH SKOGSBRUK

ÅTGÄRD

Enligt Jordbruksverket påvisas att markerna i Lilläng har ett överlag lågt brukningsvärde varför delar kan tas i anspråk för ytterligare bebyggelse utan att målsättningen om att spara brukningsvärd jordbruksmark riskeras. Detsamma gäller Ämtenäs, där Jordbruksverket klassat marken som ”ej åkermark 2008”.

LANDSKAP OCH KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Hänsyn kommer tas till angivna kulturvärden. För Lilläng kommer beaktande tas till röse- fornlämningen som ligger i närheten av LIS-området samt till den anslutande fossila åkern. För Ämtenäs kommer hänsyn tas till de värdefulla byggnader som pekats ut i den kulturhistoriska inventeringen från 1983. Hela området täcks även av landskapsbildskyddet.

Skyddet syftar till det öppna landskapet med glest utplacerade gårdar. Till följd av områdets säregna landskapskaraktär är området känsligt, varför endast ett mindre antal nya byggnader föreslås så att inte landskapsbilden påverkas negativt. Vidare ska även ny byggelse efterlikna den befintliga för att smälta in i landskapet.

INFRASTRUKTUR

ÅTGÄRD

I samband med upprättande av detaljplan samråder kommunen med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen rörande väg 2747. Bebyggelse lokaliseras inte inom den tillståndspliktiga zonen (12 meter från väg). Dialogen kan också komma att röra en ny eller förändrad anslutningsväg från väg 2747 till området. Befintliga vägar används i möjligaste mån för att bevara landskapets karaktär. Nuvarande väg kan dock behöva kompletteras med framfartsvägar till nya tomtplatser och gångvägar för att främja allmänhetens tillgänglighet till området och strandkanten.

Såväl Lilläng som Ämtenäs saknar anslutning till kommunalt avlopp. I samband med detaljplanering kan en VA-utredning för anslutning till kommunalt avlopp göras. Avståndet till kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp är dock inte långt, varför området med fördel bör kunna anslutas till VA-nätet. Detta gynnar även omkringliggande befintliga bostäder och samhällsnyttan. Bebyggelsen har idag vatten från lokal gemensam brunn och enbart enskilda avloppsanläggningar av varierande kvalitet.

Enligt LAV kommer flera av dessa områden att betraktas som del av verksamhetsområdet för vatten- och avlopp vilket innebär att merkostnader för dessa VA-abonnenter fördelas på hela VA-kollektivet. Det är inte otroligt att Ämten och Lilläng får särtaxa med fördyrade anslutningsavgifter men höjda driftskostnader bekostas av hela VA-verksamheten.

Ur ett VA-perspektiv är Ämtenäs lättare att ansluta till kommunalt VA-område och bör därmed bebyggs först för en rationell VA-utbyggnad. Lilläng ligger inom det område som Vallebygdens energi har byggt ut VA till. Detta område blir tekniskt svårare att bygga till pga längre avstånd. Även juridiska frågor kommer uppstå då det kommer att korsaområden som är anslutna till VA i en gemensamhetsform. Delar av det nätet kan då komma att innefattas i VA-kollektivet.

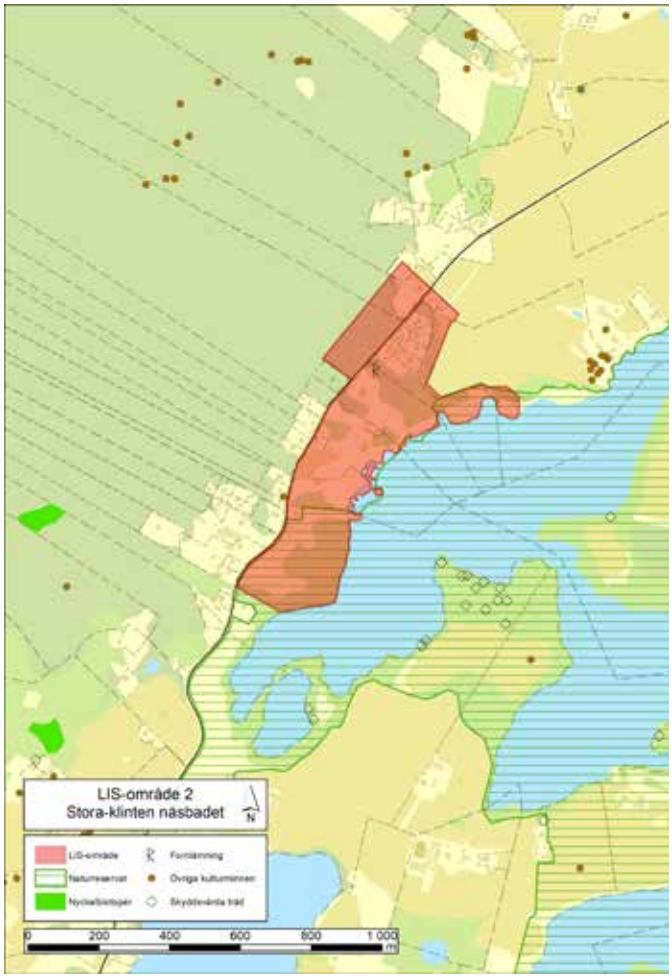

RIKSINTRESSEN

Åtgärd: Ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Avseende riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Dessa riksintressen utgör dock enorma areal där detta LIS-område kan ses som en mycket liten yta som tas i anspråk. Detta är ett mycket småskaligt projekt som ur ett större perspektiv inte bedöms påverka riksintresset i sin helhet.

STORA KLINTEN-NÄSBADET, EGGBY

BAKGRUND

Utpekat LIS-område i Näs är ca 30 ha stort område intill sjön Skärvalången söder om Eggby. Området utgörs huvudsakligen av skogsmark, åkermark och spridda bostadshus för både åretrunt- och fritidsändamål. Området utgörs delvis av sammanhållen och omfattas av detaljplan (2004) med användning bostäder, parkering och natur. Marken som omfattas av detaljplan ägs av kommunen. Fiber finns framdraget. Hållplats för skolskjuts och annan busstrafik finns vid väg 2747, cirka 150 meter norr om infarten till området. Vidare finns även möjlighet till Västtrafiks tjänst närtrafik som alternativ till kollektivtrafiken.

Området gränsar till Höjentorps-Drottningkullens Natura 2000-område och naturreservat som omfattar Skärvalången och strandkanten. Inom området har natur- och kulturvärden inventerats. Bl.a. skogliga värdekärnor närmast strandkanten innehållande ädellövsskog och trivialskog. Även ängs- och betesmark har kartlagts i strandzonen. I en större kontext ingår området i ett det omfattande regionala området som anger odlingsvärt landskap.

VISION

Föreslaget LIS-område omfattas av flera olika funktioner. Bl.a. planeras ett 20-tal nya bostäder, varsamt lokaliserade med hänsyn till att bevara natur- och kulturvärdena. Nya bostäder planeras dels längs med radbyn och bygger således vidare på den bebyggelsetradition som redan karaktäriserar området. Bebyggelsen förelsås i lucktomter som bl.a. utgörs av parkeringsyta samt naturmark. Viss gallring av skog föreslås för ökad sikt, ökad trygghet samt för att tillgängliggöra strandkanten. Skyddsvärda träd bevaras. En hänsynsfull ökning av bostäder i området främjar utnyttjande av befintlig infrastruktur och får ringa påverkan på allmänhetens tillgång till strandkanten.

Till gagn för de nya boende samt för Skarabor föreslås ytterligare småbåtshamn i anslutning till området. Samma regelverk för användning och skötsel av båt- och badplats föreslås fortsatt styras av naturreservatets bestämmelser.

I samband med LIS-område möjliggörs nya fritidsverksamheter som bidrar med fler kvaliteter till badplatsen. Badplatsen är idag enkel i sin gestalt och behovet av en förstärkning av badplatsen har efterfrågats då intresset för badplatsen vuxit sig större. Nya fritidsfunktioner såsom ny beachvolleybollplan, ytterligare strandbrygga, grillplats, lekyta och picknickbord föreslås för badplatsens fortsatta utveckling.

Vidare planeras en separat gång- och cykelväg som kommer slingas via Skärv vidare mot Eggby. Den möjliggör trygg cykelpendling och främjar den sociala hållbarheten då fler målgrupper kan ta sig till och från området. Den nya cykelvägen går även i linje med kommunens strävan att tillgängliggöra Valleområdets upplevelsevärden för fler besökare. Områdets säregna egenskaper är mycket

attraktivt för friluftslivet och besöksnäringen, beträffande såväl lokalbefolkning som långväga turister, varför det finns potential för utveckling. Vidare förordar förslaget att området tillgängliggörs genom att vägen ner till badplatsen breddas för utryckningsfordon och att en tillgänglig handikappparkering anläggs nere vid stranden.

Historiskt har det tidigare funnit en mindre kiosk samt omklädningsrum och dass vid Näs badplats. Förutsättningar för ny småskalig verksamhet som lämpar sig för badverksamhet eller liknande ska möjliggöras. Kommunen strävar efter att höja sin attraktionskraft och med detta LIS-område ges möjligheter för nya verksamheter att etablera sig i ett attraktivt läge. Nyetableringar vid Näs bidrar till en levande landsbygd och skapar fler arbetsplatstillfällen.

Förslaget möjliggör inte bara en utveckling av bostäder, verksamheter och fritidsfunktioner utan även rekreation- och friluftsvärden i form av nya gångvägar, bl.a. längs strandlinjen. Utvecklingen ökar tillgängligheten till hela området. Idag är stora delar strandkanten svår att nå på andra ställen än vid den lilla badplatsen. Sett från ett större perspektiv finns få badplatser i kommunen och med en ökande befolkning behövs även fler eller utvidgade offentliga friluftsbad. Vidare genererar fler boende i Näs i kombination med ökad besöksnäring ett ökat underlag för Vallebygden och de verksamheter som finns etablerade omkring Eggby, Varnhem och Axvall. I förlängningen skapar också det ökade underlaget förutsättningar för nya etableringar och som håller landsbygden levande.

MÅLKONFLIKTER

Nedan listas de intressen som kan komma i konflikt med LIS-förslaget. Vidare beskrivs vilka åtgärder som ska vidtas för att mildra effekterna.

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Strandzonen sparas och ny bebyggelse lokaliseras med respektavstånd till strandkanten som fortsatt skall förbli tillgänglig för att värna friluftslivets intressen. Mark som inte blir tomtmark kommer även i fortsättningen att vara tillgänglig för allmänheten. Tillgänglighet för friluftslivet bedöms öka genom att gångvägar och stråk tillförs i de delar av området som ges byggrätt för nya bostäder. Ny GC-väg, kommer ur ett större perspektiv också bidra till ökad tillgänglighet till Näs i allmänhet med Valleområdet i synnerhet.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

För att minska andelen störningar på angränsade Natura 2000-område och naturreservat kommer bebyggelsens placering och avstånd varsamt studeras för att utgöra så ringa störningar som möjligt. Tillkommande bebyggelse ska inte påverka växt- och djurlivet vid sjön, vilket avståndet från stranden säkerställer. Bebyggelsen ska utformas varsamt för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. De värden som anges i lövskogs- och betesmarksinventeringen kommer att beaktas. Varsamma studier kring utformning görs vid planläggning.

JORDBRUKSMARK

ÅTGÄRD

Del av LIS-området utgörs av åkermark. Markens brukningsvärde är enligt JV överlag lågt. Med stöd i jordbruksmarksutredningen kommer bebyggelse endast tas i anspråk om marken inte längre bedöms brukningsvärd.

LANDSKAPSBILD OCH KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRDER

Området har avgränsats så att bevarandevärda villa Sjötuna från 1886 utgår ur LIS-området. De 8 fornlämningar i östra delen av området bedöms inte beröras av byggnation, men vid detaljplaneläggning ska eventuella respektavstånd ses över. Väster om parkeringen finns en trädbevuxen kulle med ett antal fornlämningar. Fornlämningarna består av ett gravfält med sex tvåtusenåriga stensättningar, samt en s k hålväg. Det kan finnas ytterligare, ännu okända, fornlämningar i närheten av gravfältet, varför en arkeologisk utredning bör göras.

Ny bebyggelsen påverkar inte landskapsbilden negativt, då luckring sker varsamt så att tillräckligt många träd bevaras i sluttningen. Gällande detaljplan innehåller därför bestämmelse om att vissa träd endast får tas ner eller kraftigt beskäras om tillstånd ges.

Näs ingår i Valleområdets landskapsbildsskydd. Med hänsyn till landskapsbilden planeras ny bebyggelse anknyta till områdets bebyggelsestruktur, smälta in och upplevas som en fortsättning på områdets karaktär.

INFRASTRUKTUR

Åtgärd: I samband med upprättande av detaljplan samråder kommunen med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen rörande väg 2747. Bebyggelse lokaliseras inte inom den tillståndspliktiga zonen (12 meter från väg). Dialogen kan också komma att röra en ny eller förändrad anslutningsväg från väg 2747 till området. Befintliga vägar används i möjligaste mån för att bevara landskapets karaktär. Nuvarande väg kan dock behöva kompletteras med framfartsvägar till nya tomtplatser och gångvägar för att främja allmänhetens tillgänglighet till området och strandkanten.

Näs saknar kommunalt VA men ledningar ligger nära. I samband med detaljplanering kan en VA-utredning för anslutning till kommunalt avlopp göras. Avståndet till kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp

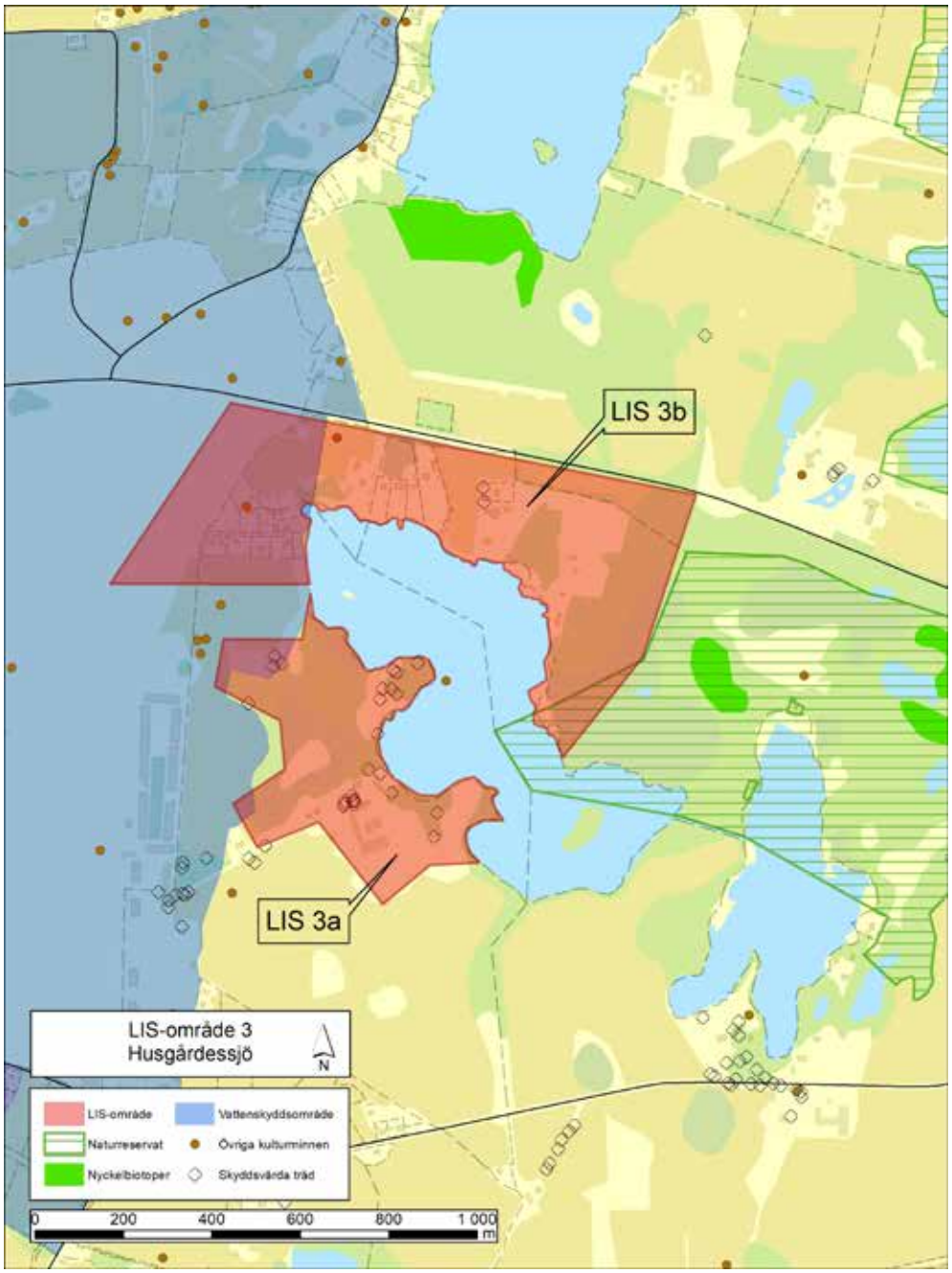

är dock inte långt, varför området med fördel bör kunna anslutas till VA-nätet. Detta gynnar även omkringliggande befintliga bostäder och samhällsnyttan. VA-utredningen som genomfördes inför planläggning av området behöver användas och kan vara en utgångspunkt i det fortsatta utredningsarbetet.

RIKSINTRESSEN

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Avseende riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Dessa riksintressen utgör dock enorma areal där detta LIS-område kan ses som en mycket liten yta som tas i anspråk. Detta är ett mycket småskaligt projekt som ur ett större perspektiv inte bedöms påverka riksintresset i sin helhet.

HUSGÄRDESSJÖN, AXVALL

BAKGRUND

Husgärdessjön är lokaliserad i östra delen av Skara kommun, strax öster om tätorten Axvall. LIS-området är uppdelat i 2 utvecklingsområden: öster om sjön i anslutning till Valle camping samt väster om sjön i anslutning till Axevalla hus. Öster om LIS-området ligger Ökull-Borregårdens naturreservat som är en del av kamelandskapet på Vallebygden. Naturreservatet karaktäriseras av naturbetesmark, ädellövskog, kalkfuktäng och rikkärr samt är även rikt på flora av kärlväxter, mossor samt svamp. Naturreservatet och Axvalla hed är båda Natura-2000-områden.

I LIS-området det under medeltiden en kungsgård och en stor del av markerna tillhörde tidigare troligtvis Varnhems kloster.. För den natur- och kulturintresserade finns också flera utflyktsmål och aktiviteter i omgivningarna.

Några minuters resväg till Varnhems Klosterkyrka, Kata Gård, Skara Domkyrka och Hornborgasjön.

Det östra området vid Valle camping intill Husgärdesjön i Axvall är ett omkring 10 ha stort område. Området utgörs huvudsakligen av skogsmark, campingen samt en grupp av bostadshus som utgör sammanhållen bebyggelse. Busshållplats nära området saknas, dock passerar väg 49 strax norr om. Campingen är naturskönt belägen i vackra Vallebygden och erbjuder ett naturnära boende med vedeldad bastu på bryggan och möjlighet till härliga bad. Campingplatsen har cirka 15 campingplatser med el samt därutöver ställplatser för husbilar samt vandrarhem med fyra rum, hus för sanitär service och cirka 20 uthyrningsstugor. Vid den intilliggande badplatsen ligger en sommaröppen kiosk med servering.

Det sydvästra området omfattas av ungefär 45 ha. Området utgörs, utöver sjön, främst av sump- samt lövskog och i planområdets närhet finns värdefullt odlingslandskap. I detta område finns fyra fornlämningar utpekade, däribland en borgruin, Axvalla hus samt Trågenborg. Axevalla hus, eller Axevalla Slott, sägs ha varit en av de starkaste befästningarna och viktigaste borgarna under sin tid. Området är idag mycket otillgängligt och svårt att nå.

Kommersiell och offentlig service såsom t ex matbutik och för- och grundskola finns i Axvall cirka 3 km sydväst om föreslaget LIS-område.

VISION

I planområdets östra del, öster om Husgärdessjön föreslås tomter för småhus i nära anslutning till campingen. Det aktuella området bedöms kunna inrymma 15-20 småhus vilka kan komma att nyttjas som permanentboende såväl som fritidshus. Utformningen av nya bostäder anpassas så att de smälter in i områdets karaktär.

Alternativt finns även möjlighet för campingen att fortsatt utveckla sin verksamhet, varpå antalet nya bostäder anpassas därefter. Området som är aktuellt för bostäder eller verksamhet utgörs i huvudsak av skogsmark. Ett hänsynsfullt tillägg med nya bostäder främjar även allmänhetens tillgång till strandkanten och bidrar till att området och närområdet kan utvecklas med privat och kommunal service. Tillgänglighet ökas genom att gångvägar och stråk tillförs i de delar av området som ges byggrätt för nya bostäder.

I planområdets västra del, väster om Husgärdessjön, föreslås verksamheter i samband med Axevalla hus och borgruinen. Här finns många möjligheter att skapa ett inbjudande besöksmål för alla åldrar kopplade till fornlämningarna och dess historia. Förslag på verksamhet är att utveckla området till en infopoint för turistbyrån med exempelvis historisk storytelling om borgruinen och Axevalla med flera. Annan lämplig verksamhet som kan inrymmas i befintliga eller nya lokaler är restaurang, konferens och evenemang. Kollektivtrafik finns på Skaravägen omkring 500 m från området.

Genom att utveckla västra området till ett turistiskt intressant besöksmål bör även fler funktioner tillskapas för att locka en större målgrupp. LIS-förslaget innebär även nya rekreations- och fritidsfunktioner såsom en naturlekplats som anpassas till slottsruinen och dess miljö. Nya gångvägar som möjliggör en promenadslinga samt picknickbord och grillplats föreslås också i samband med att området utvecklas. I den norra delen av området passerar en vandringsled genom campingen, vilken kan kopplas an till nya slingan. Besöksmålet skulle även utformas för tillgänglig turism så att även besökare med funktionshinder har möjlighet att besöka det kulturhistoriskt intressanta området.

En utveckling av befintlig verksamhet inom LIS-området bedöms kunna ge ett bättre underlag för att campingverksamhet, sommarservering, kioskbutik med mera ska kunna bestå och utvecklas och sommartid skapa ett antal arbetstillfällen i området. Fler turister kan fångas upp som då kan förväntas besöka andra näraliggande turistmål i kommunen och på så vis utöka serviceunderlaget på fler platser. Fler boende i området innebär också ett påtagligt tillskott till serviceunderlaget i Axvall, men även Varnhem. Samtidigt skapas ett mer bärkraftigt underlag för en förbättrad VA-försörjning.

MÅLKONFLIKTER

Nedan listas de intressen som kan komma i konflikt med LIS-förslaget. Vidare beskrivs vilka åtgärder som ska vidtas för att mildra effekterna.

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Strandzonen ska fortsatt vara tillgänglig för att värna friluftslivets intressen i området. Mark som inte blir tomtmark kommer även i fortsättningen att vara tillgänglig för allmänheten.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

Då det östra området berörs av våtmarksinventeringen med klassning ”Mycket högt naturvärde” ska tillkommande bebyggelse lokaliseras med respektavstånd till strandkanten.

Nya etableringar ska inte påverka växt- och djurlivet i och närmast sjön. Naturmark samt skyddsvärda träd från lövskogsinventeringen sparas för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. Områdets karaktär bevaras men luckras för utsikt och tillgängliggörande av strandkant. Delar av området har tidigare uppmärksammats för ekologiska skogsvärden. Dessa behöver utredas vidare vid detaljplaneläggning, men en ny undersökning tyder på att värdena är av begränsad art. Vid planläggning kommer även särskild hänsyn tas till ängs- och hagmarker, vilka bevaras.

BORGRUINEN AXEVALLA HUS

JORDBRUKSMARK

ÅTGÄRD

I den västra delen finns det ett mindre område som utgörs av åkermark. Denna mark undantas från bebyggande.

LANDSKAPSBILD OCH KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Husgärdessjön ingår i Valleområdets landskapsbildsskydd. Med hänsyn till landskapsbilden planeras ny bebyggelse anknyta till områdets bebyggelsestruktur, smälta in och upplevas som en fortsättning på områdets karaktär. Landskapskaraktären i området präglas av olika landskapsrum: öppet jordbrukslandskap varvas med natur och bebyggelse. För att ny bebyggelse ska smälta in i landskapsbilden kommer den att förläggas i skogsbryn så att etableringen inte påverkar karaktären.

Inom det västra området finns tre fornlämningsområden för borgruiner. Även flera utpekade fornlämningar. Kulturvärdena hanteras varsamt vid detaljplaneläggning.

INFRASTRUKTUR

Då detaljplan upprättas ska kommunen samråda med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen. Dialogen kan också komma att röra en ny eller förändrad anslutningsväg från riksväg 49 till området. Bebyggelse lokaliseras inte inom den tillståndspliktiga zonen. Då området kan vara bullerstört från riksväg 49 ska bullerdämpande åtgärder studeras vid detaljplaneläggning.

Nordost om campingen finns ett antal diken för avrinning, förmodligen med anknytning till riksväg 49 och ett par mindre vattendrag som finns norr om vägen. Dessa beaktas vid detaljplaneläggning.

Området saknar kommunalt VA men ledningar ligger nära. I samband med detaljplanering kan en VA-utredning för anslutning till kommunalt avlopp göras. Avståndet till kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp är dock inte långt, varför området med fördel bör kunna anslutas till VA-nätet. Detta gynnar även omkringliggande befintliga bostäder och samhällsnyttan. VA-utredningen som genomfördes inför planläggning av området behöver användas och kan vara en utgångspunkt i det fortsatta utredningsarbetet.

RIKSINTRESSEN

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Avseende riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Dessa riksintressen utgör dock enorma areal där detta LIS-område kan ses som en mycket liten yta som tas i anspråk. Detta är ett mycket småskaligt projekt som ur ett större perspektiv inte bedöms påverka riksintresset i sin helhet.

VINGSJÖN, AXVALL

BAKGRUND

Vingsjön är en omtyckt pärla i hjärtat av Axvall. Sjön ligger i angränsning till bebyggelse och är en fin boendekvalitet för närboende men framförallt en stor tillgång för axvallsborna som nyttjar badplatsen och promenerar i det natursköna läget. Vingsjön omges av bebyggelse i norr och i övriga väderstreck råder jordbrukslandskap med visst inslag av privata gårdar, varav två med privata bryggor i sjön. Frånräknat den framkomliga badplatsen slingrar sig en tät trädfond närmast strandkanten.

Badplatsen är välbesökt sommartid och utgör en av Skaras tre allmänna badplatser som driftas av kommunen. Badplatsen utgörs av en skött gräsyta med en mindre sandstrand samt badbrygga, omklädningshytt och toalettvagn. I befintlig detaljplan anges PARK för badplatsområdet. I anslutning till badplatsen finns mindre grusvägar. Ett stenkast bort går gång-och cykelvägen som möjliggör cykelpendling till såväl Varnhem som till Skara tätort.

Strandskyddet är idag upphävt på sjöns norra sida men råder fortsatt på södra delen. Upphävandet av strandskydd möjliggjorde att den tätortsnära bebyggelsen kunde komma närmare sjön. Villorna närmast sjön i norr ligger på ett avstånd på 100 m från strandlinjen. Vidare är zonen närmast sjön allmän vilket ger det rörliga friluftslivet möjlighet att vara nära vattnet. Direkt vattenkontakt kan endast upplevas på den offentliga badplatsen då övriga delar förblivit orörda och otillgängliga på grund av växtligheten. På sjöns södra sida råder fortsatt strandskyddet, således har det funnits goda förutsättningar för flora och fauna att etablera sig i den mångfaldsrika strandzonen.

Axvall är en attraktiv tätort mitt emellan Skara och Skövde. Det är således kort pendlingsavstånd och området når en stor arbetsmarknadsregion.

VISION

Föreslaget LIS-område i kransorten Axvall skapar goda förutsättningar för Skaras levande landsbygd. Urbaniseringens effekter har slagit hårt mot de mindre kommunerna och för att vända en nedåtgående befolkningstrend i Skara är det av stor vikt att kommunen kan erbjuda attraktiva tomter för såväl bosättning som för nya entreprenörer. I Axvall vid Vingsjön ges ett unikt läge med närhet till centrum, natur och strand – en sällsynt kombination som skapar unika möjligheter. Vingsjöns lokalisering i kärnan av Axvalls tätort medför en god närhet till samhällsservice med gångavstånd till bl.a. mataffär, äldreboende samt för- och grundskola. De korta avstånden och de goda cykelvägarna innebär även att bilanvändningen inte är nödvändig, varför klimatpåverkan anses bli låg.

Axvall är även en intressant destination med potential för besöksnäringen. I anslutning till den badplatsen finns Vingängen. Vingängen präglas av motionsspår i tillgänglig och spektakulär ekmiljö samt gran-och blåbärsskog. Hagmarkerna är unika med sina forntida åkrar, gravar och odlingsrösen. Andra populära besöksmål är Garnisonsmuseet, Axevalla hus och Axevalla travbana.

Skara sommarland är en populär destination för hela Västsverige. Många gäster passar på att nyttja Axvall IF:s

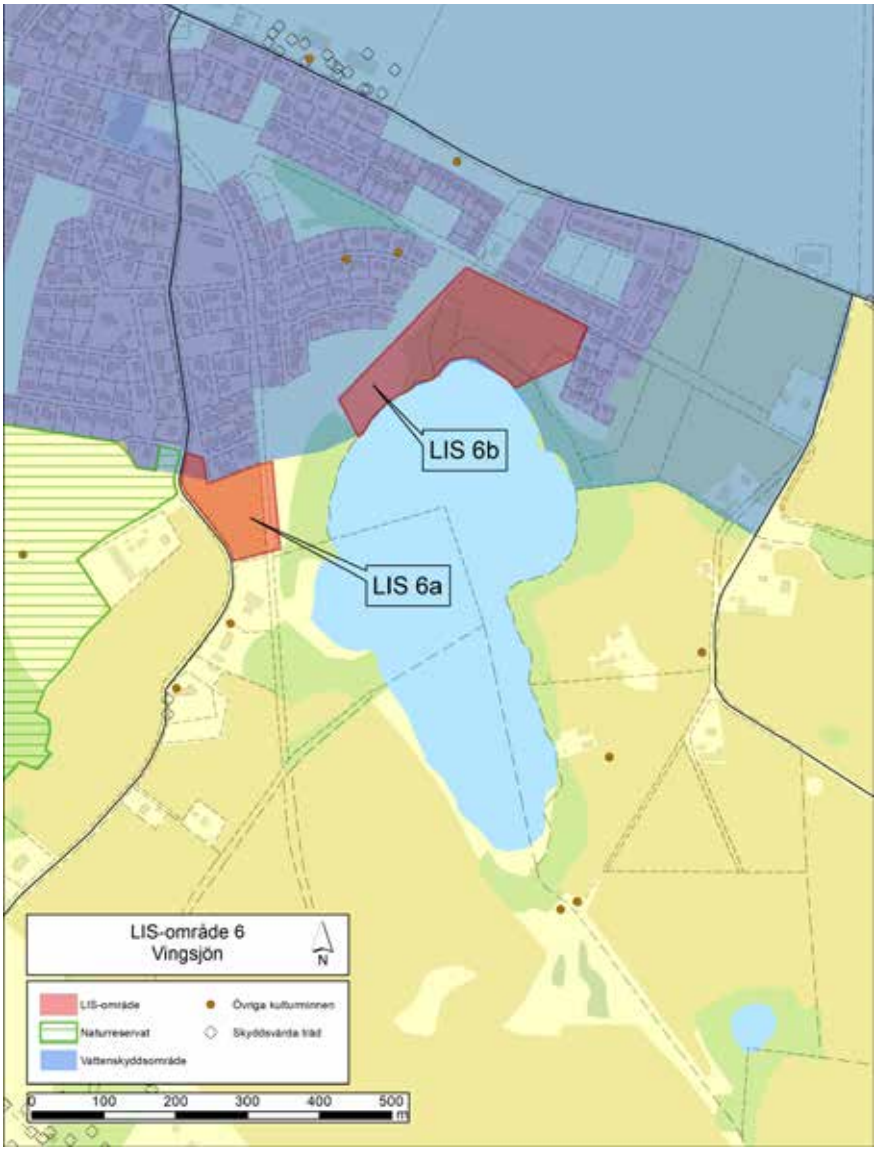

ställplatsområde. I kommunen finns 265 ställplatser, varav 15 ställplatser förvaltas av Axvall IF som ligger drygt en kilometer från Vingsjön. Möjligheten till fler ställplatser finns planlagt på fastigheten Ving 1:3, vilket husbilsvågen efterfrågar. Det föreslagna LIS-området möjliggör en utveckling som inte bara kommer Axvallsborna till gagn, utan även besöksnäringen. Vingsjön föreslås utvecklas till ett tätortsnära rekreationsområde med fler fritidsaktiviteter, bl. a. ny beachplan, tillgänglig 2-kilometersslinga runt sjön samt utökad badplats.

Utvecklingen skulle innebära att området blir ett mer intressant besöksmål för turistnäringen. Sammanfattningsvis går LIS-förslaget i samklang med befolkningsmålet. En ökning av drygt 5000 invånare medför inte bara att fler bostäder utan också att fler arbetsplatstillfällen och fritidsaktiviteter pekas ut.

Vid Vingsjöns norra del bör 10 – 20 bostäder kunna prövas uppdelat på två områden. I väst föreslås detaljplanen som möjliggör ställplatsparkering som nämns ovan att ersättas med ny detaljplan som möjliggör bostäder. Där föreslås ca 10 villatomter medan det östra området möjliggör för ytterligare 5 – 10 bostäder. Utpekat område i öst planeras med småskaliga lägenheter med kommersiella lokaler i bottenvåningarna. Levande bottenplan skapar en god koppling till rekreationsområdet och lockar verksamheter med en turistisk inriktning såsom café, kajakuthyrning eller vattenanknuten verksamhet.

Attraktiva bostäder i detta sjö- och naturnära läge bidrar till kvarboende och inflyttning. I linje med Boverkets vision förordas stationssamhällen. Föreslagna boplatser genererar – i linje med visionen – att inflyttande bor resurssnålt, tätt och med närhet till parker och natur. Genom att LIS-området föreslås i ett redan exploaterat område med infrastruktur och VA uppfylls många hållbarhetskrav.

Boverket lyfter också vikten av social hållbarhet. Tack vare LIS-området möjliggörs inbjudande mötesplatser för olika målgrupper som stärker tryggheten och gemenskapen i tätorten. Närheten till hållplatser med täta bussturer mellan Skara-Skövde finns väl etablerat i Axvall. Likaså finns goda gång- och cykelvägar i direkt anslutning. Dessa två parametrar bidrar till minskat bilåkande och ökad folkhälsa.

Sammantaget ses LIS-området med det utökade rekreationsområdet och tillgängliggörande av Vingsjön utgöra ett allmänt intresse som inte bara kommer några få invånare till gagn utan i själva verket Skarabor i allmänhet och Axvallsbor i synnerhet.

MÅLKONFLIKTER

Nedan listas de intressen som kan komma i konflikt med LIS-förslaget. Vidare beskrivs vilka åtgärder som ska vidtas för att mildra effekterna.

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Strandzonen ska fortsatt vara tillgänglig för att värna friluftslivets intressen i området. Mark som inte blir tomtmark kommer även i fortsättningen att vara tillgänglig för allmänheten. Friluftslivet kommer till följd av utvecklingen i det planerade LIS-området få större möjlighet att kunna röra sig i rekreationsområdet. Strandskyddets syften tillgodoses fortsatt. Fria passager lämnas mellan tomtplats och strand så att allmänheten fortsatt kan röra sig fritt längs strandlinjen samtidigt som livsvillkoren för flora och fauna kvarstår. Vidare kommer hänsyn tas till platsens naturvärden.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

Tillkommande bebyggelse ska inte påverka växt- och djurlivet i och närmast sjön, pga att de lokaliseras med respektavstånd till strandkanten. Naturmark sparas för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. Områdets karaktär bevaras men luckras för utsikt och tillgängliggörande av strandkant. För att minska andelen störningar på angränsade Natura 2000-område och naturreservat kommer nya anläggningar lokaliseras med hänsyn till naturvärdena och för för att utgöra så ringa störningar som möjligt. Vidare kommer särskild hänsyn tas till att bevara utpekad lövskog från lövskogsinventeringen. Noggrannare studier för placering av ny bebyggelse utförs vid planläggning.

JORDBRUKSMARK

ÅTGÄRD

Del av området (Ving 1:3) utgörs av åkermark. Marken har dock förslyats och då allmänintresset är stort väger det tung i bedömningen i frågan om att utveckla området.

KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Tillkommande bebyggelse och parkanläggningar kommer inte inkräkta på den fornlämning som finns sydväst om Vingsjön. Vid planläggning kommer promenadslingan runt sjön noggrant studeras så att den inte påverkar fornlämningen negativt.

VATTENSKYDDSOMRÅDE

Delar av utpekat LIS-område omfattas också av vattenskyddsområde. Då bostäder och mindre verksamheter föreslås och inte tyngre industri så kommer inte vattenskyddsområdet påverkas.

INFRASTRUKTUR

ÅTGÄRD

Området saknar anslutning till kommunalt vatten och avlopp men ligger nära kommunens ledningar och kan utan svårigheter anslutas till det VA-kommunala nätet.

RIKSINTRESSEN

ÅTGÄRD

Ny bebyggelse utformas så att tillgängligheten till riksintressenas värden inte påverkas. Avseende riksintressena för rörligt friluftsliv, naturvård och kulturmiljö. Dessa riksintressen utgör dock enorma areal där detta LIS-område kan ses som en mycket liten yta som tas i anspråk. Detta är ett mycket småskaligt projekt som ur ett större perspektiv inte bedöms påverka riksintresset i sin helhet.

HERRTORPS QVARN, HÄRLUNDA

BAKGRUND

Området vid Herrtorps qvarn är ett bebyggelseområde på omkring 80 ha med bebyggelsen vid Herrtorps gård i centrum och Flian som meandrar sig i öst-västlig riktning. Området är beläget nära väg 184 mellan Skara och Falköping, där det finns tät busstrafik. Skara kommun planerar också för att bygga en separat cykelväg mellan Skara och Falköping, vilket kommer gynna pendlingsmöjligheterna till de båda kommunerna ytterligare. Områdets centrala delar är till stor del ianspråktaget av bebyggelse med kulturhistoriska värden.

Väster om området finns ett Natura 2000-område i form av artrika naturbetesmarker, hävdade slåttermader och skyddsvärda träd. Väster om området har Våtmarksinventeringen noterat mycket höga naturvärden i mader utefter Flian. I Ängs- och betesmarksinventeringen finns 16 stycken utpekade markområden i, eller i anslutning till, området.

Intill ån finns lägenhetshotellet och restaurangen Herrtorps Qvarn. Verksamheten erbjuder ett unikt boende i gammal kvarnmiljö. Verksamheten utgör även en infopoint och är välbesökt eftersom det ligger i Hornborgasjöns upptagningsområde. I området finns flera mångfacetterade naturområden med varierande vandringsleder och cykelvägar. Kanotpaddling, fiske och bäversafari vid Flian är andra aktivitet som lockar turister.

Herretorps kvarn ligger i navet av flera intressanta kulturhistoriska bygder såsom Varnhem och Gudhem, Hornborga och megaliternas Falbygden. Många turister som ska besöka Läckö, Vänerns skärgård och Kinnekulle besöker också Herretorp. Placeringen med närheten till många besöksmål gör Herretorp till en attraktiv plats. Vidare andas bygden av ett småskaligt lantbruk med äldre ängsmarker och åkertegar. Det levande jordbrukslandskapet samsas med megalitgravar, domarringar och en varierande natur.

VISION

Möjlighet att uppföra ca 15 st bostadshus på egna tomter, men det kan bli färre beroende på områdets topografi och bebyggelsestruktur. Tomter kan förväntas bli av varierande storlek, men bör inte göras mindre än 1500 kvm. Utöver bostadshus ska platser för verksamhetsbyggnader föreslås i detaljplanearbetet.

Skara kommun arbetar med att främja besöksnäringen. Populära besöksmål som kommunen ser en fortsatt utveckling av är bland annat området för Hornborgasjön. Översiktsplanen redogör i kapitlet om friluftsliv om ny cykelväg runt Hornborgasjön samt öppning av en ny friluftsanläggning runt Rossjö mosse, läs mer i kap. om besöksnäring. Satsningen kommer att tillgängliggöra naturen för fler målgrupper samt stärka området som besöksmål. Den kommer dessutom att generera fler turister i området, härav ser kommunen goda möjligheter att utveckla området kring Herretorps kvarn för utökad verksamhet eller för nya entreprenörer.

Föreslaget nytt LIS-område innebär att strandskydd behöver upphävas nära flian, där nytt område för småskaliga verksamheter föreslås. LIS-området omfattar även ett tjugotal nya bostäder, dock föreslås dessa lokaliseras utanför strandskyddets område. Bostäderna föreslås i ett skogsparti norr om Flian.

Det natursköna och vattennära läget gör området till ett attraktivt boställe att flytta till. Ca 1 km bort går Falköpingsvägen, där buss 2XX går förbi varje timme. De täta bussturerna skapar goda förutsättningar för invånare

att leva hållbart och välja bort bilen. Kommunen verkar även för att göra cykeln mer attraktiv som färdmedel i Skara och som ett resultat av detta föreslår ÖP att ny cykelväg ska tas fram mellan Skara-Falköping. Då Falköping expanderar stort på verksamhetssidan bedöms planläggning vid Herretorp attraktivt, eftersom att pendlingen till såväl Skara som Falköping är kort. Ett ökat underlag skulle generera i Skaras vision om en levande landsbygd. Vidare står förslaget om bostadsbyggnation inte i konflikt med varken naturvärden eller kulturvärden.

I Skara kommun finns sedan tidigare inga LIS-områden men ambitionen om att tillskapa strandnära områden har funnits i flera år i kommun. I Herretorp finns möjligheten att komplettera med ytterligare bostäder, utan att områdets karaktär behöver förändras. Med respektfull gestaltning kan området ges en anpassad utökning som utgår från områdets bebyggelsestruktur.

FRILUFTSLIV

ÅTGÄRD

Då området utvecklas med fler bostäder och gångvägar ökas tillgängligheten till hela området, inklusive viss del av strandkanten, jämfört med nuvarande situation. Den kulturhistoriskt intressanta miljön vid kvarnen kan också bli mer tillgänglig. Genom att erbjuda friluftsaktiviteter i området kan också fler få uppleva miljön utmed Flian. Den opåverkade strandzonen ska fortsatt vara tillgänglig för att värna friluftslivets intressen i området.

DJUR- OCH VÄXTLIV

ÅTGÄRD

De förändringar som görs i området sker med hänsyn till befintliga naturvärden. Avsikten är att dessa bevaras genom varsam utformning av ny bebyggelse. Tillkommande ska inte påverka växt- och djurlivet i och närmast vattendraget, på grund av att de lokaliseras med respektavstånd till strandkanten. Naturmark sparas för att skona biologisk mångfald och tillgodose strandskyddets syften. Områdets karaktär bevaras men luckras upp för utsikt och tillgängliggörande av strandkant. Vid planläggning kommer särskild hänsyn tas till de träd som lyfts i lövskogsinventeringen samt värdefull ängsmark som lyfts i ängs- och betesmarksinventeringen.

JORDBRUKSMARK

ÅTGÄRD

Då mindre delar av området klassades som åkermark 2008 i Jordbruksverkets Hållkollen, men större delen klassades tvärtom som varandes inte jordbruksmark. Med hänsyn till den jordbruksmark som finns inom området kan bebyggelse utökas.

KULTURVÄRDEN

ÅTGÄRD

Respektavstånd för att värna om fornlämningarna studeras vid planläggning. Det finns fyra stycken utpekade fornlämningar i anslutning till området varav två skulle kunna bli berörda av exploatering. De utgör inte något uppenbart hinder för byggnation. Vidare ska värdefulla byggnader inventeras i samband med detaljplanearbetet. Beroende på resultatet av inventeringen kan bebyggelse behöva skyddas med skydds- och varsamhetsbestämmelser, samt att gårdsmiljöer och bebyggelsestrukturer kan behöva ges särskild uppmärksamhet utifrån områdets äldre och karaktärsskapande gårdar och byggnader.

INFRASTRUKTUR

ÅTGÄRD

I samband med upprättande av detaljplan samråder kommunen med Trafikverket så att tillräcklig hänsyn till

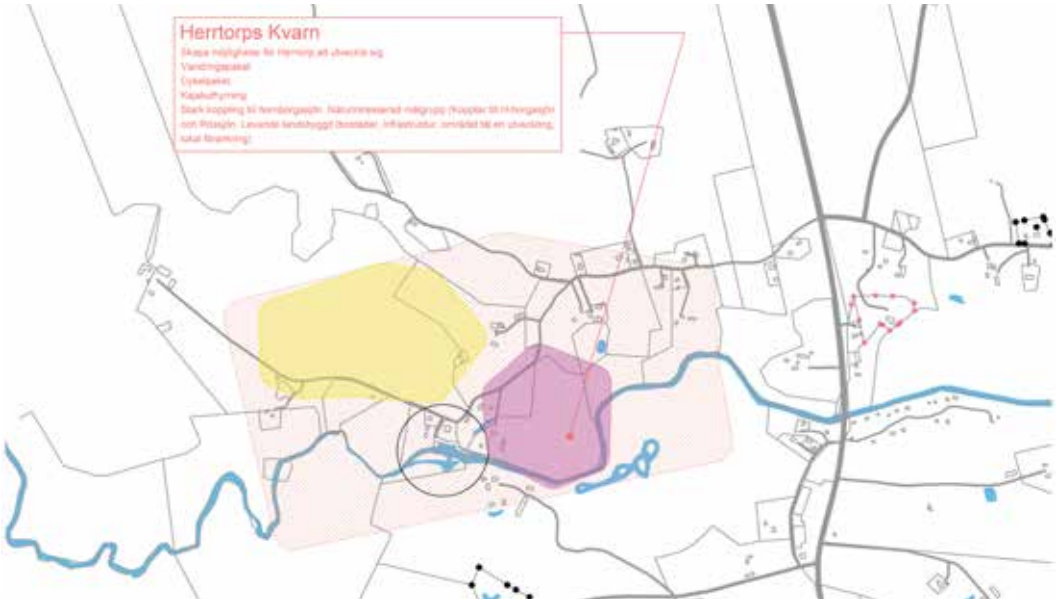

trafiksäkerheten tas inom den tillståndspliktiga zonen rörande väg 2677. Bebyggelse lokaliseras inte inom den tillståndspliktiga zonen (12 meter från väg). Dialogen kan också komma att röra en ny eller förändrad anslutningsväg från väg 2677 till området. Befintliga vägar används i möjligaste mån för att bevara landskapets karaktär. Nuvarande väg kan dock behöva kompletteras med framfartsvägar till nya tomtplatser och gångvägar för att främja allmänhetens tillgänglighet till området och strandkanten.

Området är inte anslutet till kommunalt VA. Ett LTA-nät med Skara Energi som utförare finns i närheten, till vilket ny bebyggelse föreslås ansluta. Dock är byggförhållandena svåra i området, varför VA-anläggning kan kräva mer resurser.

RIKSINTRESSEN

BEDÖMNING

Förslag till ny bebyggelse kan utformas så att tillgängligheten till riksintressets värden inte påverkas. Den västra delen av området omfattas av det geografiska riksintresset för naturvård.

ÖVRIGT

ÅTGÄRD

Då det inom området finns ett potentiellt förorenat område i form av en skrothandel skall detta utredas vidare vid detaljplaneskede.

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR LIS-OMRÅDEN

- Kommunen ska verka för en levande och attraktiv landsbygd genom att peka ut områden lämpliga för utveckling i strandnära lägen.
- Kommunen ska peka ut lämpliga LIS-områden med hänsyn till strandskyddets syften.
- Kommunen ska säkerställa att LIS-områden har fria passager mellan tomter och strandlinje till förmån för det rörliga friluftslivet samt för flora och faunans livsvillkor.
- LIS-områdena ska vara av allmänt intresse och leda till utveckling av landsbygden.
- LIS-områden ska varsamt utformas så att ekologiska och kulturella värden består.
- LIS-områden ska väljas på ett sådant sätt att stora opåverkade områden med avsaknad av infrastruktur bevaras.

SOCIAL HÅLLBARHET OCH SOCIALA KONSEKVENSER

Enligt 1 kap 1 § Plan – och bygglagen ska samhällsplanering främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö.

SOCIAL HÅLLBARHET

Den rumsliga uppdelningen mellan olika funktioner i staden och bristen på samband mellan vissa socioekonomiskt svaga bostadsområden och med staden i övrigt, uppfattas i dag som grundläggande hinder för en socialt hållbar stadsutveckling. Dessa fysiska förutsättningar bidrar till att fördjupa boendesegregationen och motverkar integration mellan olika grupper i samhället, samtidigt som vi i samband med digitaliseringen och påverkan genom exempelvis sociala medier upplever att samhället allt mer polariseras.

Stadens gestalt med sina offentliga rum och strävan efter en jämställd och jämlik bostadsmarknad blir på så vis allt viktigare för att motverka segregationen.

Faktorer till att vi har en ojämställd bostadsmarknad är det existerande inkomstgapet mellan könen och att kvinnor i större utsträckning har hand om barnen. Detta påverkar möjligheterna att flytta till andra områden och att kunna välja en passande bostad.

Ett konkret exempel på att vi har en ojämlik bostadsmarknad speglar sig främst i att trångboddhet fortfarande är ett fenomen.

SEGREGATIONEN

För aktuell översiktsplan är en inkluderande planering av kommunen central. Att värna Skara tätorts befintliga värden som bland annat bygger på småstadens täthet med flertalet mötesplatser och närheten till målpunkter med en bred variation av rumsliga värden är i detta sammanhang viktigt. Även de mindre tätorterna och bebyggelsegrupperna har en social sammanhållenhet värd att värna. Den bygger främst på småskalighet och strukturer som vuxit fram under generationer.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- Kommunen ska inom ramarna för bostadsförsörjningsprogrammet verka för en jämställd och jämlik bostadsförsörjning.
- Socialkonsekvensanalyser bör i ett tidigt skede genomföras i samband med omfattande stadsbyggnads- och planeringsprocesser.
- Kommunen ska arbeta för en socioekonomisk och etnisk boendeintegration.
- Skara ska verka för en ökad delaktighet i stadsbyggnadsprocessen.

SOCIALA KONSEKVENSER

Förutsättningarna för ett socialt hållbart Skara lyfts på flertalet plan i översiktsplanen då utvecklingen av ett hållbart samhälle endast är möjligt ifall det är ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart.

Ställningstaganden rörande bebyggelseutveckling och markens användning syftar till att skapa en stadsbyggnadsprocess som utgår ifrån dess medborgare. Att en inkluderande process genomförs där alla samhällsgrupper utifrån sina förutsättningar ges möjlighet att aktivt delta i utformningen av staden ges utrymme i de olika processerna och ska återspeglas i genomförandet. Ett konsekvent genomförande där beslut tydligt motiveras kan öka förtroendet för kommunens instanser, medvetenheten

Med ambitionen att skapa blandade upplåtelseformer och olika typer av bostäder samt goda mötesplatser och diverse rum för rekreation skapas goda förutsättningar för jämställdhet och integration vilket kan ge positiva följdeffekter såsom minskad boendesegregation och bättre social integration.

Ett varierat bostadsutbud och närhet till service skapar möten mellan invånare med olika bakgrund innebär förutsättningar till ökad trygghet och integration.

Att värna och utveckla det kulturhistoriska arvet och tillvarata och förstärka befintliga strukturer är identitetsskapande och kan bidra till en social sammanhållenhet som bygger på en stolthet över ett byggt och gemensamt förvaltad arv. Skaras unika kulturhistoriska arv och den medvetna utvecklingen av stadskärnan och andra målpunkter kan locka besökare från andra delar av landet och världen att besöka och bosätta sig i Skara och öka öppenheten och nyfikenheten gentemot andra människor och kulturer.

Ett gott utbud av mötesplatser och offentliga rum som speglar invånarnas behov och önskemål och erbjuder olika integrerade kultur- och fritidsaktiviteter för olika åldrar medför en gynnsam utveckling för sociala aspekter. Detta bidrar till upplevelsen av trygghet samt social integration.

Trygga och säkra platser samt gång-och cykelvägar är viktiga av flera skäl, inte minst ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv. Funktionsuppdelade större områden som området kring SLU leder emellertid till att de är avbefolkade kvällstid, vilket kan skapa otrygghet. Således kan viss bostadsbebyggelse som exempelvis student- och forskarbostäder och som inte hindrar en tydlig utveckling av området och dess identitet vara motiverad i måttlig skala. I övrigt bör en väl gestaltad belysning och trygga gaturum

prioriteras i områden som kvällstid är avfolkade men som utgör viktiga stråk mellan olika målpunkter.

Blandstadskonceptet som formuleras som ett ställningstagande kombinerar handel med bostäder och andra funktioner och kan komma att förändra funktionsuppdelade rum.

Den gång- och cykelvänliga strukturen utifrån rumsligt och socialt perspektiv påverkar folkhälsan positivt, då fler människor ges möjlighet till aktiv rörelse genom att gå, cykla och röra sig mer i vardagen. Detta skapar samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa.

STÄLLNINGSTAGANDE FOLKHÄLSA

- Kommunen ska verka för att unga invånare ska ha goda förutsättningar för spontan rörelse samt en trygg, säker och bullerfri lekmiljö.
- Skara kommun ska verka för en god livsmiljö för alla invånare.
- I Skara ska det vara enkelt att cykla och gå till arbete, skola, handelsområden, rekreationsområden och andra besöksmål.
- Barn ska få chans att göra sin åsikt hörd i planering för hållbara transporter och hållbart resande, fritidssysselsättning, geografisk planering av det offentliga rummet osv.

NATUR- OCH GRÖNOMRÅDEN

De geologiska förutsättningarna i regionen har gett upphov till ett varierade landskap med olika typer av biotoper, såsom: slättlandet, Vallebygden, Hornborgasjön, platåbergen och mossmarkerna, alla med sina speciella naturtyper, arter och naturvärden. Valle och Horborgarsjön är välbesökta besöksmål på grund av deras biologiska mångfald och höga natur- och kulturvärden.

I Skara kommun finns flera platser som är områdesskyddade. Områdesskydden är indelade i naturreservat, Natura 2000-områden, biotopskyddsområden, strandskydd, naturminnen, djur- och växtskyddsområden. En stor del av dessa återfinns i de östra delarna av kommunen, men även områden i andra delar är skyddade. Syftet med områdesskydden är att skydda arter och naturtyper som är särskilt skyddsvärda eller för att biotopen inrymmer hög biologisk mångfald. I kartan visas vilka områden som omfattas av något områdesskydd.

De blå och grön strukturerna är väsentliga delar av landskapet, men även den byggda miljön. Enligt Plan- och bygglagen så ska all planering främja en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och transportinfrastruktur. Det är viktigt att blå- och grönstrukturen integreras, tryggas och där det är möjligt utvecklas i kommunen. Översiktsplanen är ett viktigt instrument för att synliggöra de blå och gröna sambanden, och de synliga och osynliga hinder som finns idag.

En hög biologisk mångfald av olika växt- och djurarter är en förutsättning för att ekosystemen ska kunna förse oss med ekosystemtjänster. En stor variation av olika ekosystem och naturtyper, med olika arter samt en stor genetisk variation inom arterna ger resilienta och livskraftiga ekosystem. Ekosystem med hög biologisk mångfald och resiliens klarar yttre störningar mycket bättre än ekosystem med låg biologisk mångfald och resiliens.

ALLEMANSRÄTTEN

Tack vare allemansrätten kan alla röra sig fritt i naturen och känna sig som hemma. Men allemansrätten är en frihet under ansvar. Vi får till exempel inte skada djur och natur, och vi måste visa hänsyn mot markägare och andra människor.

ALLEMANSRÄTTEN GER OSS LOV ATT:

- Göra upp eld på mark som inte tar skada, när det inte råder eldningsförbud.
- Tälta något enstaka dygn om det inte är i närheten av bebyggelse.
- Rida och cykla på mark som inte tar skada, och som inte är någons tomt.
- Plocka bär, svamp och blommor, men inte bryta grenar eller plocka fridlysta växter.
- Köra på enskilda vägar som inte är avstängda för motortrafik.
- Ta med dig hunden, men ha den helst kopplad. Under tiden 1 mars–20 augusti råder absolut koppeltvång på många platser.

Observera att i naturreservat gäller särskilda regler. Varje naturreservat har sina egna föreskrifter.

PICKNICK VID FLÄMSJÖN

SPÅNNSJÖN

EKOLOGISKT VÄRDEFULLA OMRÅDEN

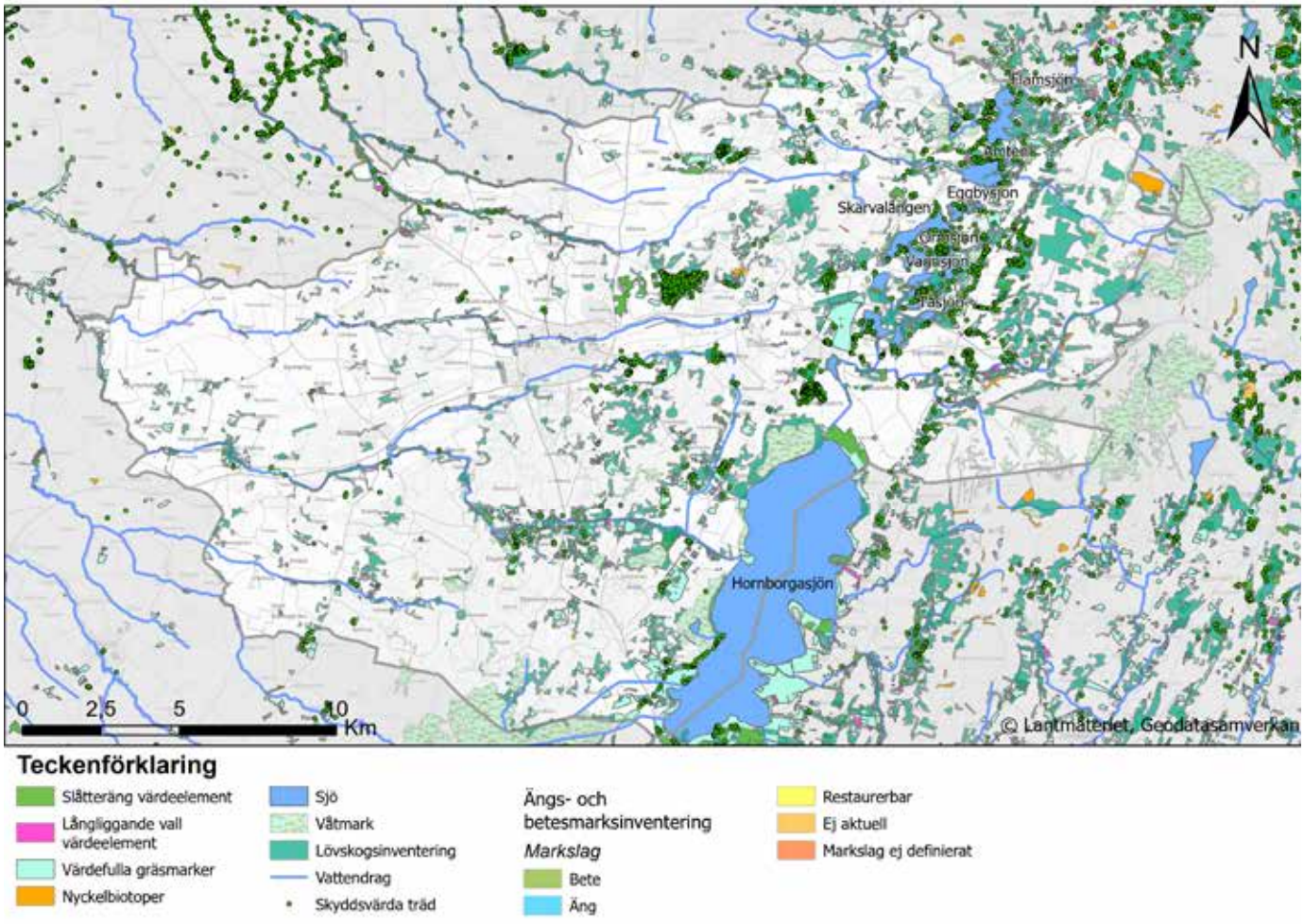

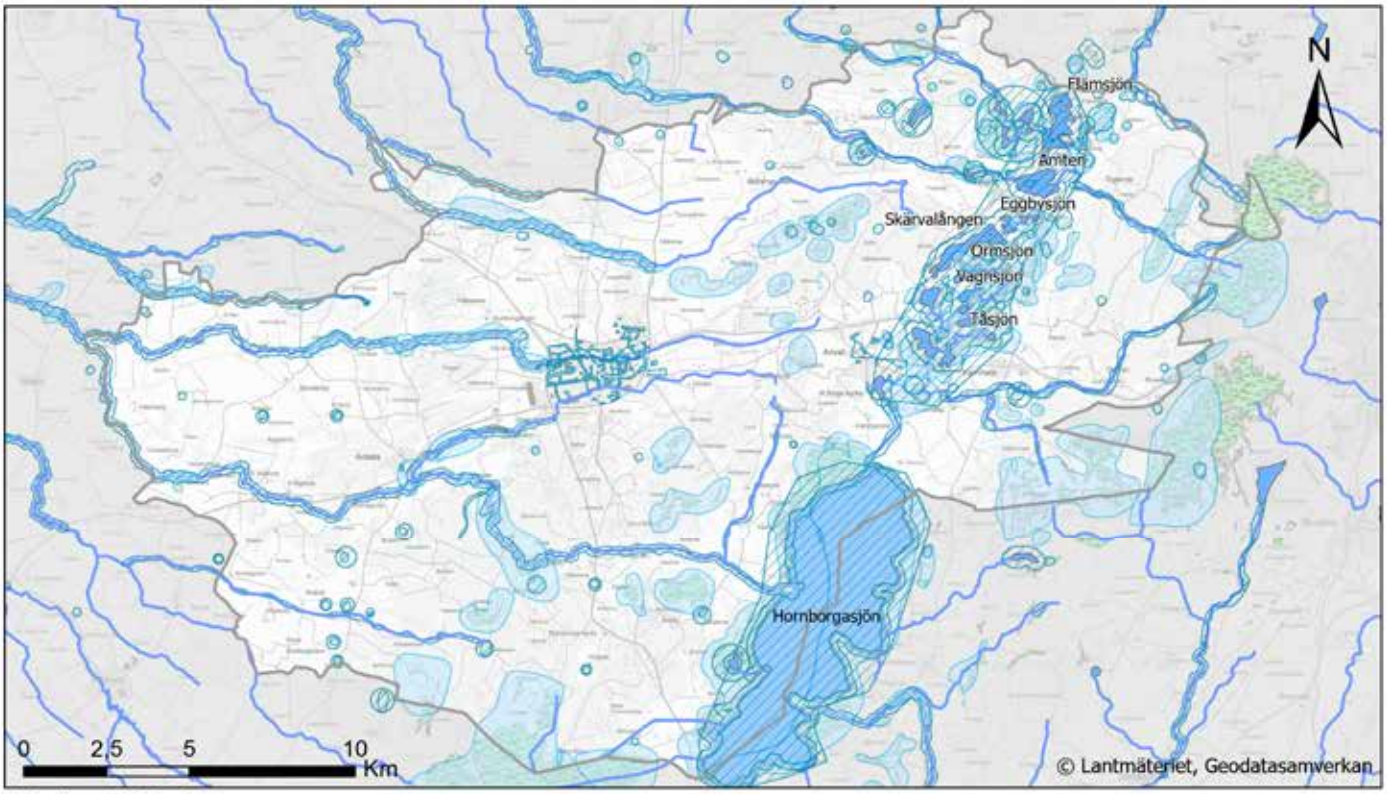

BLÅSTRUKTUR

GRÖNSTRUKTUR

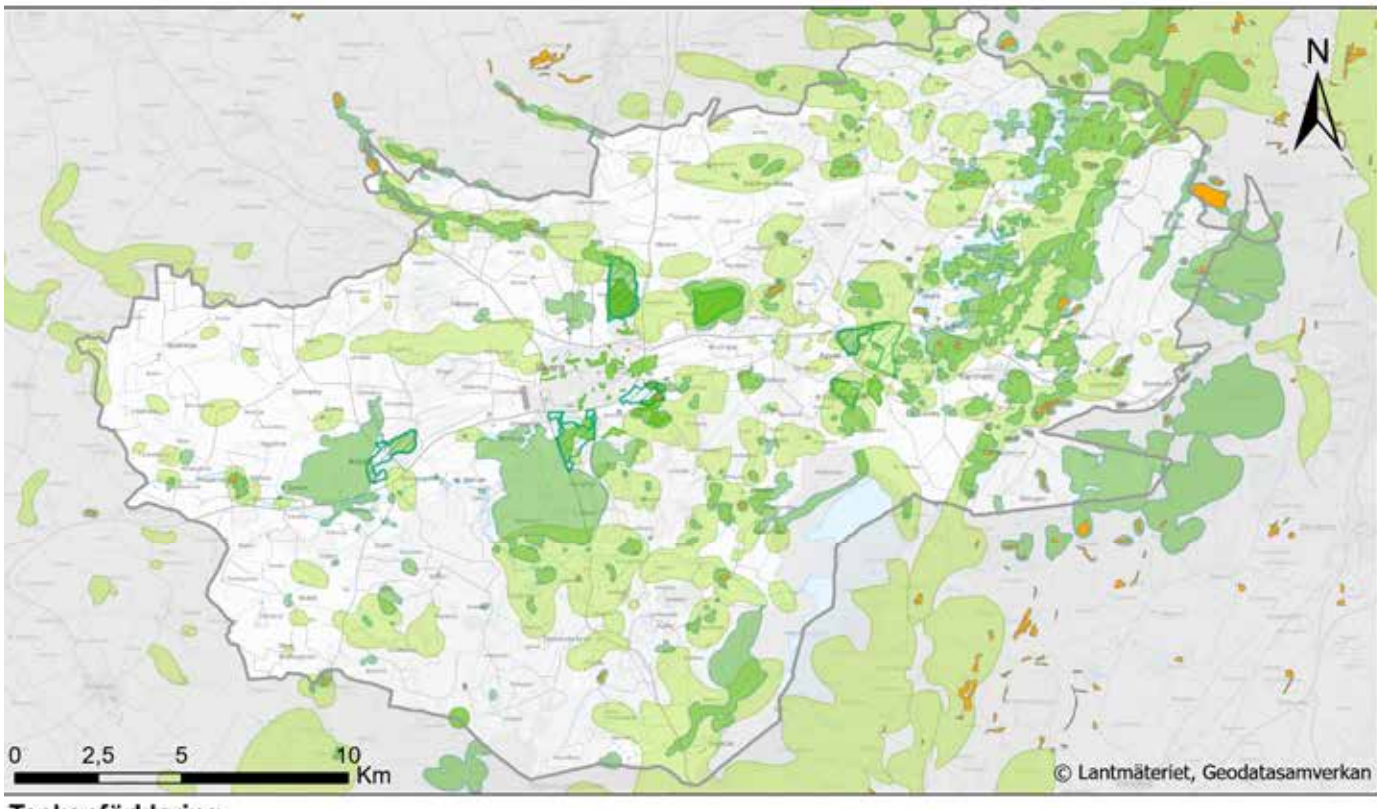

ORE BACKAR

SKARAS SMULTRONSTÄLLEN

Skaras 26 smultronställen är extra värdefulla att bevara och skydda, då de både rymmer höga natur- och kulturmiljövärden, samtidigt som de är utomordentliga besöksmål för de som vill uppleva några av Skaras bästa natur- och kulturmiljöupplevelser. Upplevelser som passar alla både boende och besökare, picknikfamiljen och vandraren och självklart fågelskådare och biologer.

1. BJÖRNÖN

2. TVETABÄCKEN

3. BRUNSBO ÄNG

4. NATUREN I SKARA CITY

5. RUDERNA

6. VINGÄNGEN

7. HERRTORPS QVARN OCH FLIAN

8. TORPS NATURRESERVAT

9. ÖKULL-BORREGÅRDEN

10. HÖJENTORP – DROTTNINGKULLENS NATURRESERVAT OCH HÖJENTORP SLOTTSRUIN

11. VARNHEMS KLOSTER OCH KATA GÅRD
Läs mer om Varnhem

12 AMUNDTORPS SKEPPSSÄTTNING

13. BOCKASKEDEÅSEN – TORAN

14. JÄTTADALEN OCH ÖGLUNDA GROTTA

15. HÖKABERG

16. RAMLAKLEV

17. EAHAGEN OCH ÖGLUNDA ÄNGAR

18. FLÄMSLÄTT OCH FLÄMSJÖN

19. AXEVALLA HED

20. ORE BACKAR

21. TRANDANSEN

22. SPÅNNSJÖN

23. BLÄNGSMOSSEN

24. SYDBILLINGENS PLATÅ

25. RÖSJÖ MOSSE

26. UTLOPPET

skara.se/hittaut

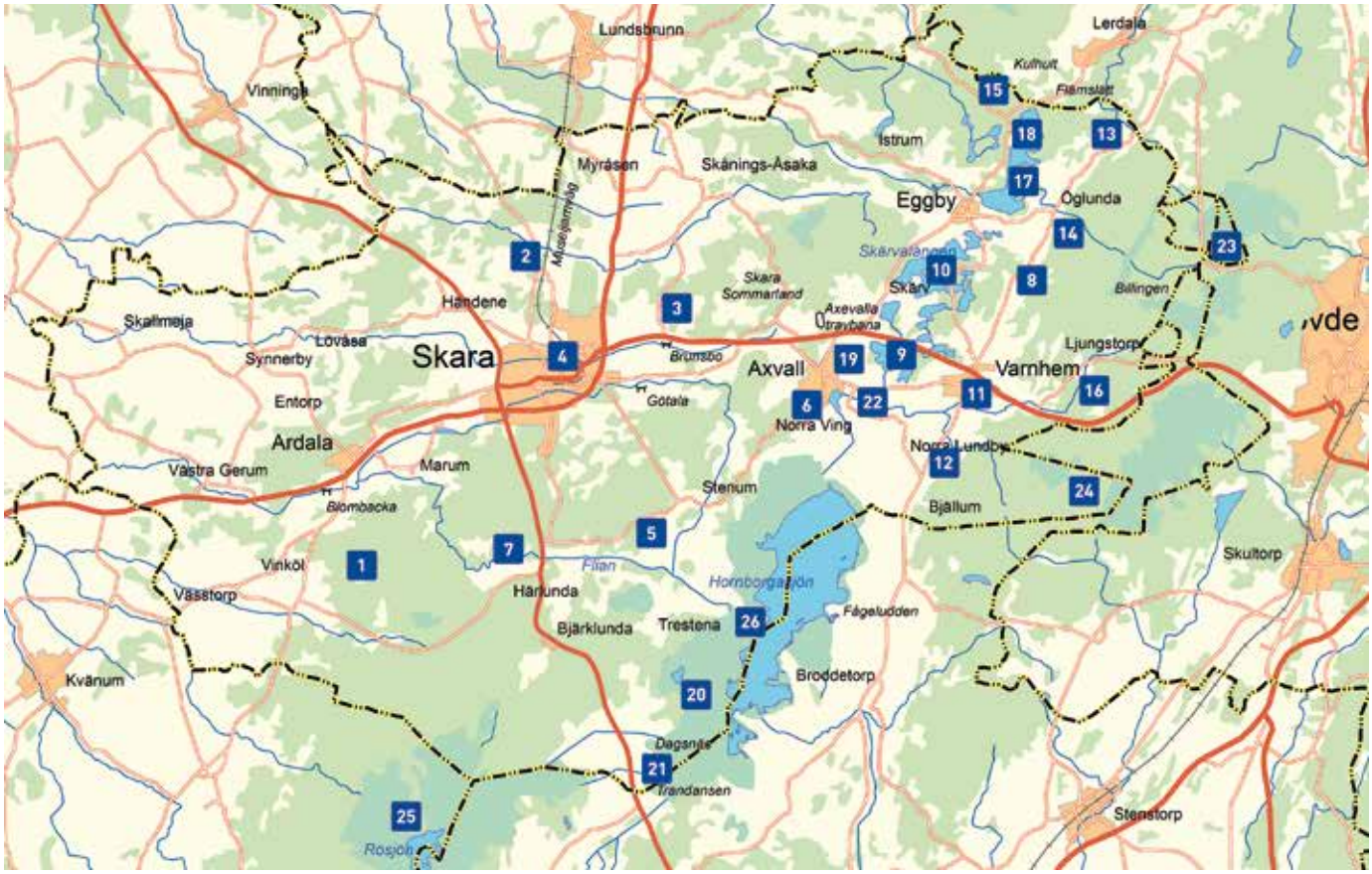

HITTA UT - SMULTRONSTÄLLEN I SKARA KOMMUN

STÄLLNINGSTAGANDEN NATUR- OCH GRÖNOMRÅDEN

- Tillgång till grön- och rekreationsområden ska tillgodoses vid planering och utbyggnad av nya områden. Värdefulla grönområden bör bevaras och utvecklas och om ett grönområde tas i anspråk bör det alltid kompenseras i närområdet.
- Kommunen ska i sin planering skydda värdefulla naturområden mot åtgärder som kan skada naturmiljön eller påverka vattenkvaliteten i recipienten negativt. Detta gäller även åtgärder utanför området som kan påverka växt- och djurliv.
- Mångfunktionella ytor som bidrar till flera ekosystemtjänster bör planeras och anläggas.
- Invasiva djur och växter ska hindras från att sprida sig. Invasiva växtarter ska även bekämpas.
- Tillgängligheten till grönområden ska öka och möjligheten till närrekreation för tätorterna utvecklas och kommunen ska arbeta för att motverka barriäreffekter för både människor, djur och växter. Ny bebyggelse som bryter sammanhängande gröna stråk bör undvikas så långt det är möjligt.
- Utveckla Dofsan-promenaden som ett blågrönt promenadstråk genom Skara tätort.
- Utveckla Afsen som promenadstråk i Skara tätort.
- Ekosystemtjänster ska värderas, beaktas och stärkas i planering och utveckling av kommunens grönområden.
- Ostörda miljöer i kommunen ska bevaras och utvecklas. Ostörda, opåverkade områden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påverka områdets karaktär negativt.
- Viktiga friluftsområden ska utvecklas för att öka allmänhetens tillgång till dem, i den mån det är förenligt med natur- och kulturvärden. Mycket stor hänsyn ska tas till natur- och kulturvärden i områden med särskilt värdefull natur.
- Parker och tätortsnära skog ska undantas från exploatering i så stor utsträckning som möjligt.

SPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR GRÖNA RUM

- Kommunen ska sträva efter och säkerställa en god tillgång till rekreativ grönska
- Grönska bör finnas i tillräckligt omfång invid varje bostad
- Kvarterspark bör finnas inom 300 meter från varje bostad
- Stadsdels- eller stadspark bör finnas inom 800 meter från varje bostad
- Stadsnära natur och strövområde bör vara tillgängligt inom 1 500 meter från varje bostad
- Parker och naturområden ska vara så fria från omgivande buller som möjligt för att möjliggöra fullständiga naturupplevelsen med fågelsång och tystnad.
- Kommunen ska öka parkers och naturområdens sociala och biologiska värden.
- De gröna stråken ska utvecklas till ett sammanhängande nätverk.
- Ekosystemtjänster ska utvecklas
- Parkers kulturella och kulturhistoriska värden ska tillvaratas, beaktas och utvecklas utifrån människors behov och platsens identitet.
- Utpekade gröna värden så som parker och stadsnära natur ska inte tas i anspråk för bostadsbebyggelse eller byggnation som gynnar enskilda och bara tillåtas om de förstärker rekreativa värden.
- Ny och tillfredställande grönstruktur ska tillkomma och utvecklas i samband med att tätorterna växer i samband med kommunens riktlinjer eller där behov lokaliserats.

FRILUFTSLIV

STÄLLNINGSTAGANDE VANDRINGSLEDER

- Rösjö mosse: Skara kommun ska i samråd med Vara, Falköping och Länsstyrelsen verka för att utveckla Rössjö mosse för ekoturism med bl.a. spänger, vandringsled och en angörande biltillfart in till det nya friluftsområdet.
- Skara kommun ska verka för att ta fram en skötsel- och driftplan för kommunens vandringsleder. På lämplig plats sätts pedagogiska skyltar/tavlor upp som beskriver kamelandskapet. Vägvisning, vindskydd för övernattning samt grillplatser kompletteras eller bytas ut.
- Skara kommun verkar för att etablera en ny vandringsled mellan Skaraberg och Brunnsbo äng.
- Kommunen utreder om Pilgrimsleden norr om Axvall kan kompletteras med alternativ sträcka.
- Billingeleden: Ny sträckning bör utredas för Billingeledens södra del. Ny sträckning föreslås att gå i den vilda skogen på Syd Billingen i en böj enligt skiss i figuren nedan. Den nya sträckningen kan med fördel ansluta till Rosenstigen i Varnhem.
- Alla kommunens elljusspår ska ha samma höga standard. Naturen i direkt anslutning till lederna ska skötas för att få fram en blandskog med varierande ålder av både löv och barrsort anpassat till platsens förutsättningar. Detta gynnar även undervegetationen som berikar Skaras invånare med bär och svamp och mindre sly.
- Löparspåret i Ardala kompletteras med längre leder.

STÄLLNINGSTAGANDE RIDLEDER

- Fler ridleder utreds i samverkan med markägare.
- Skara kommun ska verka för att främja utvecklingen av ridleder på olika platser i kommunen.
- Målet är att skapa möjligheter för väg anpassad för både cykel/gång/häst genom att använda befintliga grusvägar och traktorvägar. Målgruppen är både turister och boende i området som behöver alternativa färdvägar för att möjliggör förflyttning utan bil. Leden ska vara lättframkomlig.

STÄLLNINGSTAGANDE FÖR KAJAK, FISKE OCH LÅNGFÄRDSKRIDSKO

- Skara kommun ska verka för att utöka parkeringsmöjligheterna runtom i Valle. Parkering ska utformas varsamt så att naturvärdena består samt på lämpliga platser, möjliggöra för minst 2 bilar att lasta i och ur kajak. Förslag på iläggningsplatser för kajak är Herrtorps Qvarn samt Flämslätt (Flämsjön). Förslag på angöringsplats för Långfärdsskridskor föreslås Fäholmen vid Hornborgasjön (i Falköpings kommun) och Flämslätt. Det behövs även en lämplig plats vid sjön Ämten.

SKARA KOMMUNS ARBETE MED HÅLLBARHETSKLIVET MÄRKS GENOM ATT VI VILL

- Skapa fler och större parkeringsplatser som fungerar året om där det är befogat
- Utveckla information och skyltning
- Verka för ökad tillgänglighet med kollektivtrafik med avgångar anpassade för turism
- Spara naturområden med måttliga natur värden för att inte öka slitaget på naturreservaten
- Skapa trygga och trafiksäkra cykelvägar för att kunna nå besöksmål på landsbygden utan bil
- Skapa fler vindskydd längs vandringslederna (främst Billingeleden).

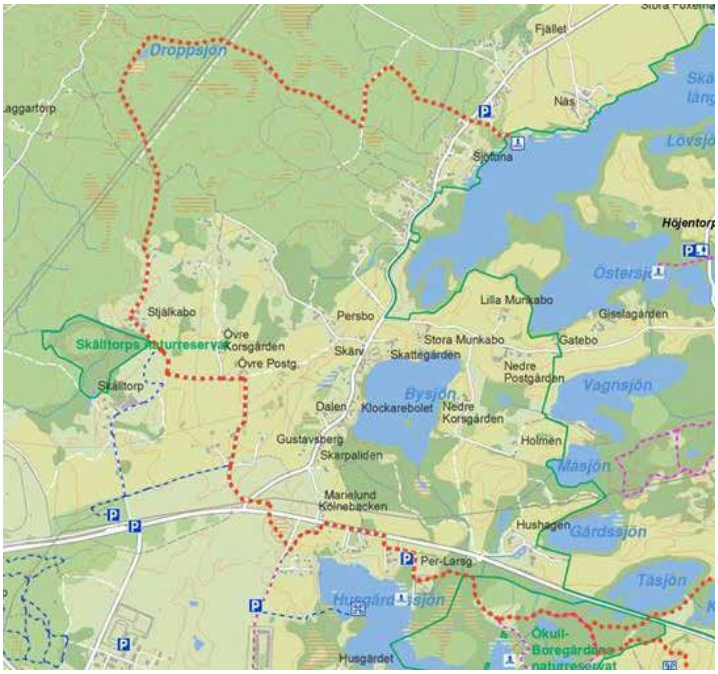

ALTERNATIV STRÄCKNING PILGRIMSLED

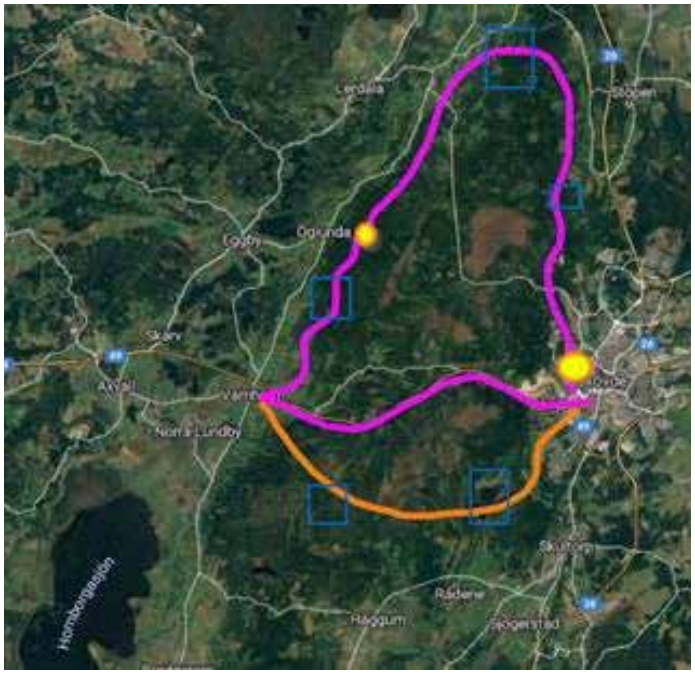

NY STRÄCKNING PÅ BILLINGELEDEN

VANDRINGSLED MELLAN
SKARABERG OCH BRUNSBO ÄNG

LÅNGFÄRDSSKIRDSKO PARKERING

ILÄGGNINGSPLATS KANOT/KAJAK

JORD- OCH SKOGSMARK

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är en av Skaras viktigaste naturresurs. Arealen jordbruksmark minskar stadig i Sverige. Stora delar av markerna blir skog, vägar, bostadsområden eller något annat som medför att marken inte kan fortsätta användas till livsmedelsproduktion. Den svenska jordbruksmarken beräknas öka i värde inom kort, när klimatförändringar medför att tillgången på jordbruksmark i många andra länder minskar eller blir mindre produktiva på grund av värme och torka.

I Skara kommun finns ett rikt och varierat jordbrukslandskap. I de västra delarna av kommunen dominerar det öppna slättlandskapet med stora åkrar. I den östra delen av kommunen finns även gott om jordbruksmark, men här är landskapet lite mer kuperat, präglat av hävd och småskalighet. I framför allt Valleområdet finns många ekologiskt värdefulla ängar och naturliga betesmarker med betande djur. Ängs- och betesmarker är generellt sett rika på natur- och kulturmiljövärden och tillhör de allra mest artrika markerna. Inom kommunen finns även ett flertal områden utpekade som regionalt värdefulla odlingslandskap, bland annat större delen av Vallebygden. I särskilt värdefulla jordbruksområden, där jordbruksmarken har höga natur- och kulturmiljövärden, är en aktiv jordbruksdrift ofta viktig för att upprätthålla värdena.

Jordbruksmark är av stor betydelse för Skaras gröna näringar och för att trygga Sveriges framtida livsmedelsproduktion. Brukningsvärd jordbruksmark får därför endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Kommunen ser ett behov av att gynna en levande landsbygd, därför behöver kommunen avväga exploatering av värdefull jordbruksmark gentemot landsbygdsutveckling. Dessutom ska kommunen säkerställa att det behovet inte kan tillgodoses på ett tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Exploatering av jordbruksmark innebär irreversibel påverkan. Särskild hänsyn ska därför tas till jordbruksmark vid planering av ny bebyggelse.

Jordbruksmarken är en viktig samhällsresurs som levererar många livsnödvändiga nyttor som människan får från naturen, så kallade ekosystemtjänster. Om jordbruksmark behöver tas i anspråk vid planläggning av mark krävs det att det först utredas om det kan tillåtas enligt MB. I översiktsplaner, detaljplaner och förhandsbesked ska kommunen utreda om jordbruksmarken är brukningsvärd, om det verkligen handlar om ett väsentligt samhällsintresse samt göra en alternativutredning för att utesluta att ingen annan mark kan tas i anspråk istället.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- Exploatering av kulturellt och ekologiskt värdefulla betes- och åkermark ska så långt som möjligt undvikas.
- Skara kommun ska verka för att det tas fram en tydlig klassificering för vilken mark som ska räknas som brukningsvärd jordbruksmark.
- Arealen jordbruksmark som bedöms ha mycket höga brukningsvärden i kommunen ska inte minska, utan ska bibehållas.
- Fragmentering av jordbruksmark ska undvikas.
- Värdefulla ängs och betesmarker bör skyddas i samarbete med lantbrukare.
- Omställning till ängsmarker i tätorterna bör ske för att gynna pollinerare och för att öka attraktiviteten.
- Åtgärder som kan innebära påtaglig skada på ekologiskt känsliga områden eller livsmiljöer för hotade arter ska inte tillåtas.
- Ekosystemtjänster och grönstrukturer kopplade till jordbruket ska värderas, beaktas och stärkas i planering och utveckling av kommunens fysiska planering.
- Naturvärdesinventering (NVI) bör göras i ett tidigt skede inför planläggning vid förändrad markanvändning och exploatering av områden där det finns påtaglig risk att naturvärden kan påverkas negativt, exempelvis ängs- och betesmarker. I samband med intrång i områden med naturvärden bör förutsättningarna för ekologisk kompensation undersökas i ett tidigt skede.
- Kommunen ska verka för ett hållbar, varierat och livskraftig jordbruksnäring värnas och utvecklas i kommunen.

JORDBRUKSMARK

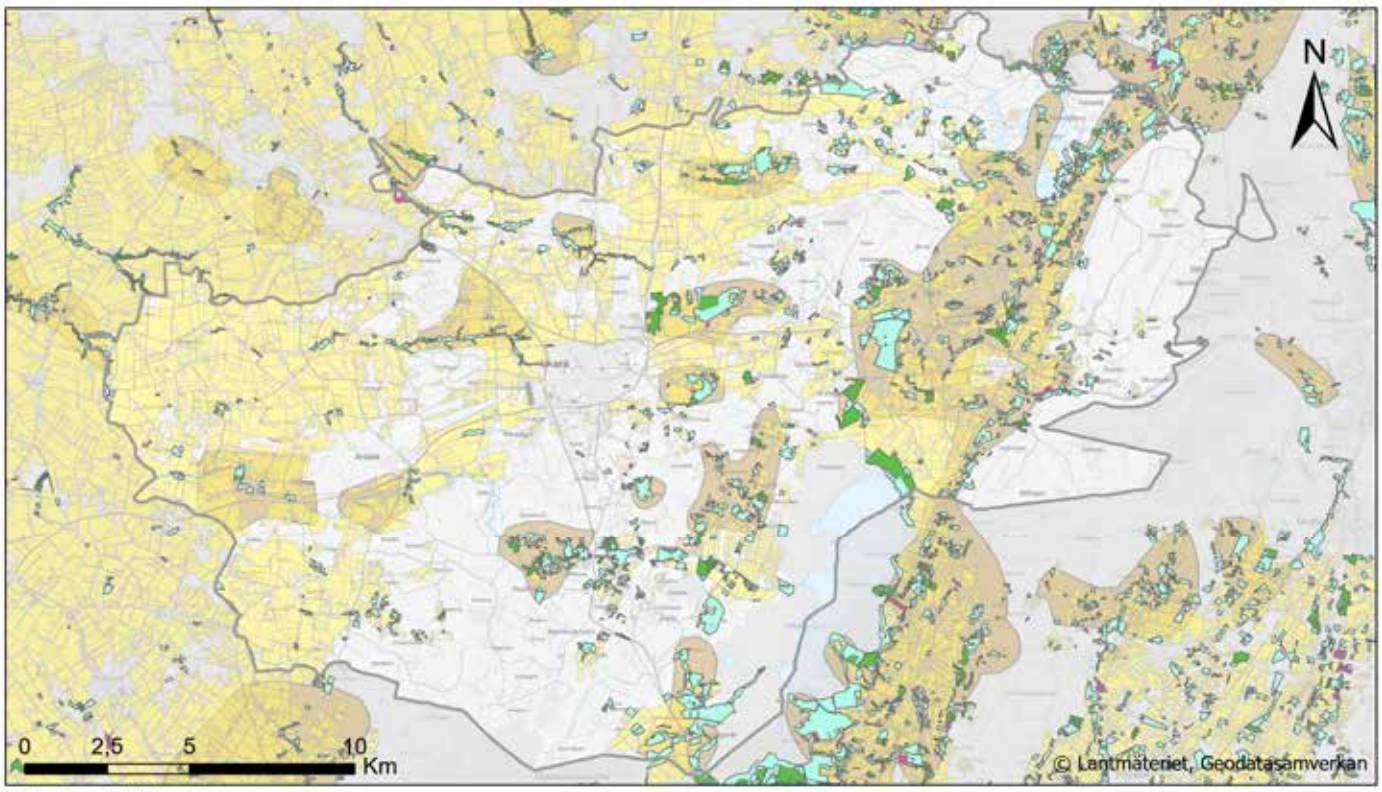

Teckenförklaring

- Jordbruksblock
- Slåtteräng värdeelement
- Långliggande vall värdeelement
- Värdefulla gräsmarker
- Regionalt värdefullt odlingslandskap

SKOGSMARK

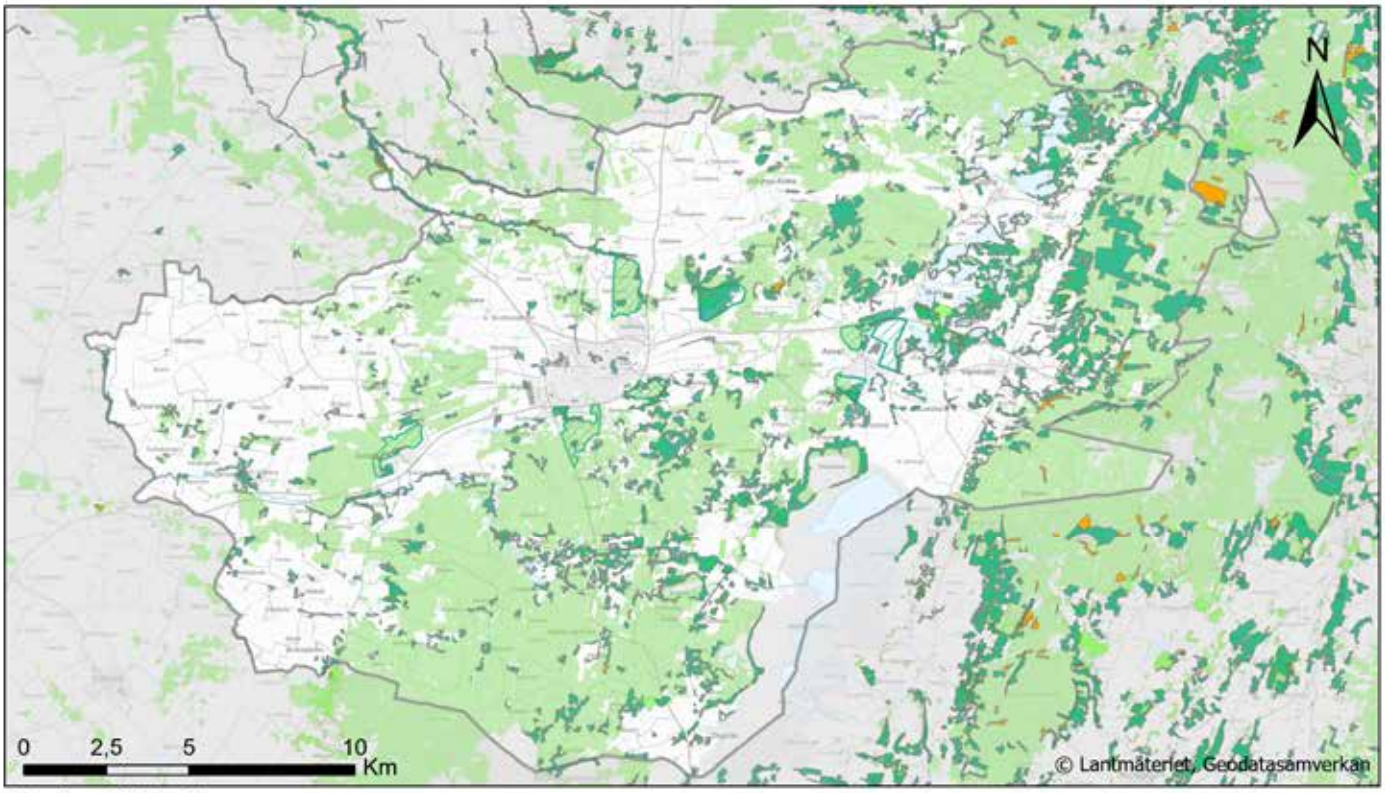

Teckenförklaring

- Nyckelbiotoper
- Skog, barr- och blandskog
- Lövskog
- Tätortsnära rekreationsområden
- Lövskogsinventering

SKOGSMARK

Skogsmark är viktiga livsmiljöer för många djur och växter. Framför allt lövskogar är ofta mycket artrika och mer än hälften av Sveriges skogslevande rödlistade finns i ädellövskogar. Grova, gamla träd och död ved är viktiga livsmiljö för många hotade arter. Skogen har även flera sociala och rekreativa värden, se mer i kapitlet om Natur och friluftsliv. Tätortsnära skog är speciellt viktig att bevara för att kunna erbjuda goda rekreationsmöjligheter för stadens invånare.

Skogsmark är av nationell betydelse och skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska enligt miljöbalken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. En stor andel av Skaras skogsmarker är idag produktionsskog.

Skara är inte känt som en skogskommun men drygt 40 procent av kommunens areal är skogsmark. I kommunen finns gott om granplanteringar, blandskogar och ädellövskogar. Det finns även en del sumpskogar, kalkbarrskogar, trädklädda betesmarker samt brynmiljöer och gamla skyddsvärda ädellövträd.

Den östra delen av kommunen har högst koncentration av lövskog och skyddsvärda träd. De skogsområdena med högst naturvärden enligt lövskogsinventering är Brunnsboäng, hagmark i Härlingstorp, ädellövskog vid Drottningkullen, Höjentorps slottsruin, lövskogar i Torp samt Eahagen-Öglunda ängar. Det finns sammanlagt 13 skogliga biotopskyddsområden i kommunen.

Den tätortsnära skogen är viktig att bevara för natur och friluftsliv. Målet är att skogen aldrig kalhygges.

Skogar och träd reducerar luftföroreningar, skapar svalka, bildar gröna skärmar och kan bidra till att dämpa buller genom att skapa ridåer till bullerkällor. Gamla ädellövträd som till exempel ek har en mycket hög artrikedom och är rika på insekter, svampar och lavar.

STÄLLNINGSTAGANDEN

- Vid planering av ny bebyggelse ska exploatering av tätortsnära skog med höga natur- och rekreationsvärden undvikas.
- Skara kommuns skogar ska ha ett tydligt natur- och friluftssyfte och skötas hyggesfritt.
- Skara kommun ska verka för att tätortsnära skog som är viktig för invånarnas möjlighet till rekreation, och som kommunen idag inte äger, antigen köps in av kommunen eller avtal sluts med markägarna så att dess natur- och frilufsvärden skyddas.
- Skara kommun bör inventera skyddsvärda träd och ta fram en föryngringsstrategi för ädellövträd.
- Skara kommun bör arbeta proaktivt och målmedvetet för att för att förhindra att stora bestånd av träd drabbas av sjukdomar såsom till exempel granbarkborre och alm- och askskottssjuka.
- Skara kommun ska verka för att den hållbara och livskraftiga skogsbruksnäringen värnas och gärna utvecklas i kommunen.

SJÖAR, VATTENDRAG OCH VÅTMARKER

Sjöar, vattendrag och våtmarker är viktiga naturresurs inom kommunen för vattentillgång, biologisk mångfald, landskapsbild, friluftsliv, fiske och turism. Dessa påverkas från allt ifrån skogs- och jordbruk till vägar, industrier och vattenkraftverk.

Vattendragen utgör landskapets blodomlopp och många djur- och växtarter är beroende av att vattnet kan flöda fritt och naturligt. Värdefulla naturområden och besöksmål såsom Hornborgasjön och Valleområdet kan påverkas om vattennivåerna skulle minska. Att anlägga dammar och våtmarker är bra sätt att både minska näringsbelastningen, öka den biologiska mångfalden och behålla och reglera vattnet i landskapet. En våtmark bidrar med flera viktiga ekosystemtjänster såsom vattenrening, lagring av kol, utjämnade vattenflöden och översvämningsskydd.

En minskad tillgång på rent färskvatten är en trolig konsekvens av klimatförändringarna och kan leda till påtagliga ekonomiska, sociala och ekologiska effekt för alla, men kanske framför allt de boende med egen brunn och de gröna näringarna.

Samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, markägare och verksamhetsutövare som leder till långsiktig vattenförvaltning behöver utvecklas. Alla verksamheter som påtagligt kan påverka vattenmiljöerna behöver tillsammans med myndigheter utreda hur de kan minska sin negativa belastning på dessa. Vattenrelaterade ekosystem såsom exempelvis våtmarker, mossar och sjöar är vitala och dess värden för vattentillgång, biologisk mångfald, friluftsliv och turism behöver ingå i alla relevanta planer och processer.

Sveriges kommuner arbetar på många sätt för bättre vatten. Genom sin miljötillsyn når de många olika verksamheter.
Illustration: Tobias Flygar.

Kommunens målsättning är att öka antalet våtmarker och att alla vattenförekomster på sikt ska uppfylla EU:s vattendirektiv för god ekologisk och kemisk status. På kort sikt är målsättningen att inga sjöar eller vattendrag ska försämras. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande för kommunerna. Det innebär att verksamheter som riskerar att försämra vattnets status inte ska få tillstånd från kommunen att utöka sin verksamhet.

FÖLJANDE SEX ÅTAGANDEN ENLIGT VATTENMYNDIGHETERNAS ÅTGÄRDSPROGRAM ÄR OBLIGATORISKA

- Åtgärd 1: Vattenplanering
- Åtgärd 2: Miljötillsyn
- Åtgärd 3: Dricksvattenskydd
- Åtgärd 4: Fysisk planering
- Åtgärd 5: VA-plan inklusive dagvatten
- Åtgärd 6: Dioxiner från småskalig förbränning

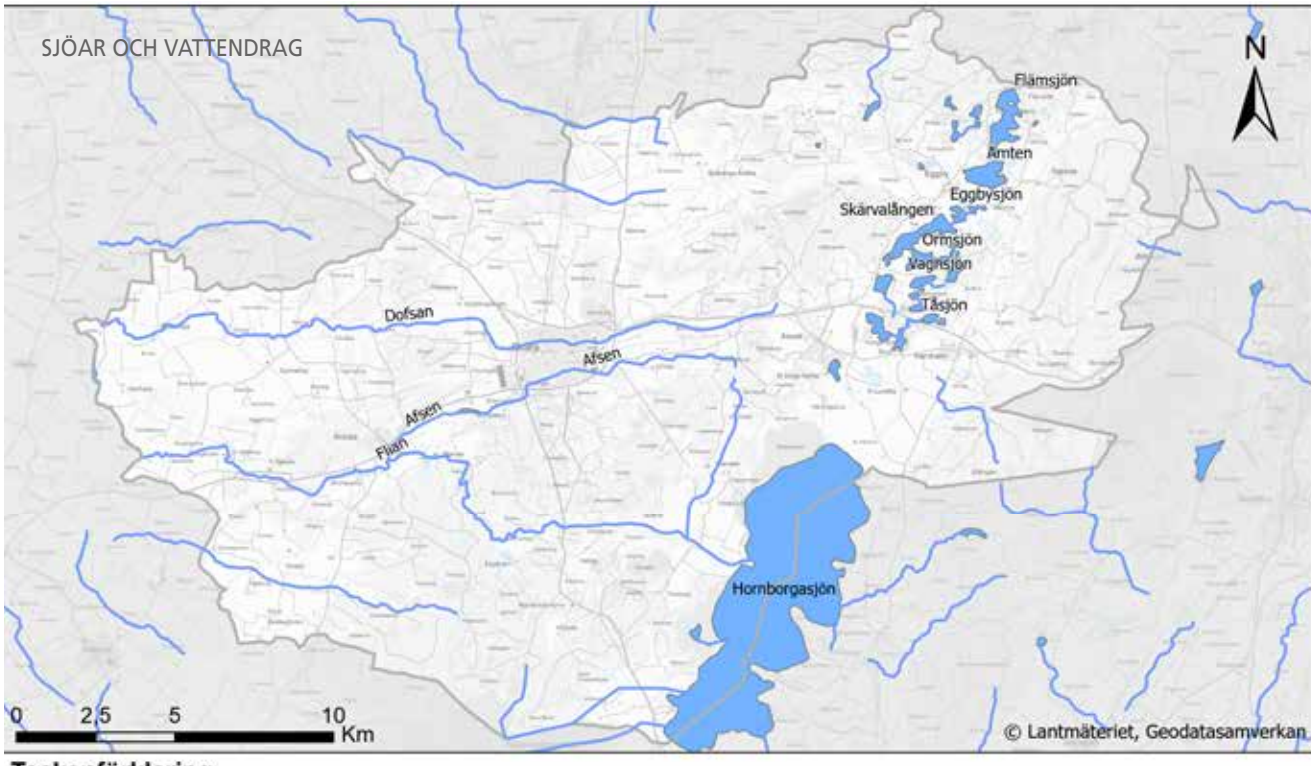

STÄLLNINGSTAGANDE SJÖAR, VATTENDRAG OCH VÅTMARKER

- Kommunens alla sjöar och vattendrag ska vara friska och yt- och grundvatten ska skyddas för att säkra tillgången på dricksvatten.
- Inga nya verksamheter eller ändrad markanvändning ska tillåtas om de allvarligt riskerar att försämra vattenkvalitén för kommunens sjöar, vattendrag och våtmarker.
- Kommunen bör stödja anläggandet av dammar och våtmarker för att minska övergödning, främja ökad biologisk mångfald, behålla vatten i landskapet och utveckla attraktiva miljöer.
- Anläggande av fiskväg och avlägsnanden av vandringshinder behöver ske för att öka den biologiska mångfalden.
- Skogs- och jordbruket står för en betydande del av de näringsämnen som med vattendragen leds vidare till Vänern och Västerhavet. De gröna näringarna behöver minska näringsläckaget till recipienten.
- Avloppsreningsverket behöver moderniseras för att kunna rena vatten från bland annat läkemedelsrester och mikroplaster.
- Arbetet med att minska utsläpp från enskilda avlopp behöver fortsätta.
- Kommunen ska verka för innovativa lösningar och främja möjligheten till självhushållning av fisk- och skaldjursodling. För att minska trycket på de vilda bestånden kan hållbara lösningar möjliggöras via landbaserad produktion av fisk som odlas i kombination med en växtodling (akvaponiska system).
- Markavvattningsföretagen inom detaljplanerade område ska utredas och i de fall det är lämpligt avvecklas

STÄLLNINGSTAGANDE TÄKTER

- All ny brytning av naturgrusförekomster ska undvikas inom kommunen.
- Kommunen anser att det är bättre att fortsätta driften i befintliga bergtäkter än att öppna nya täkter i orörd natur.

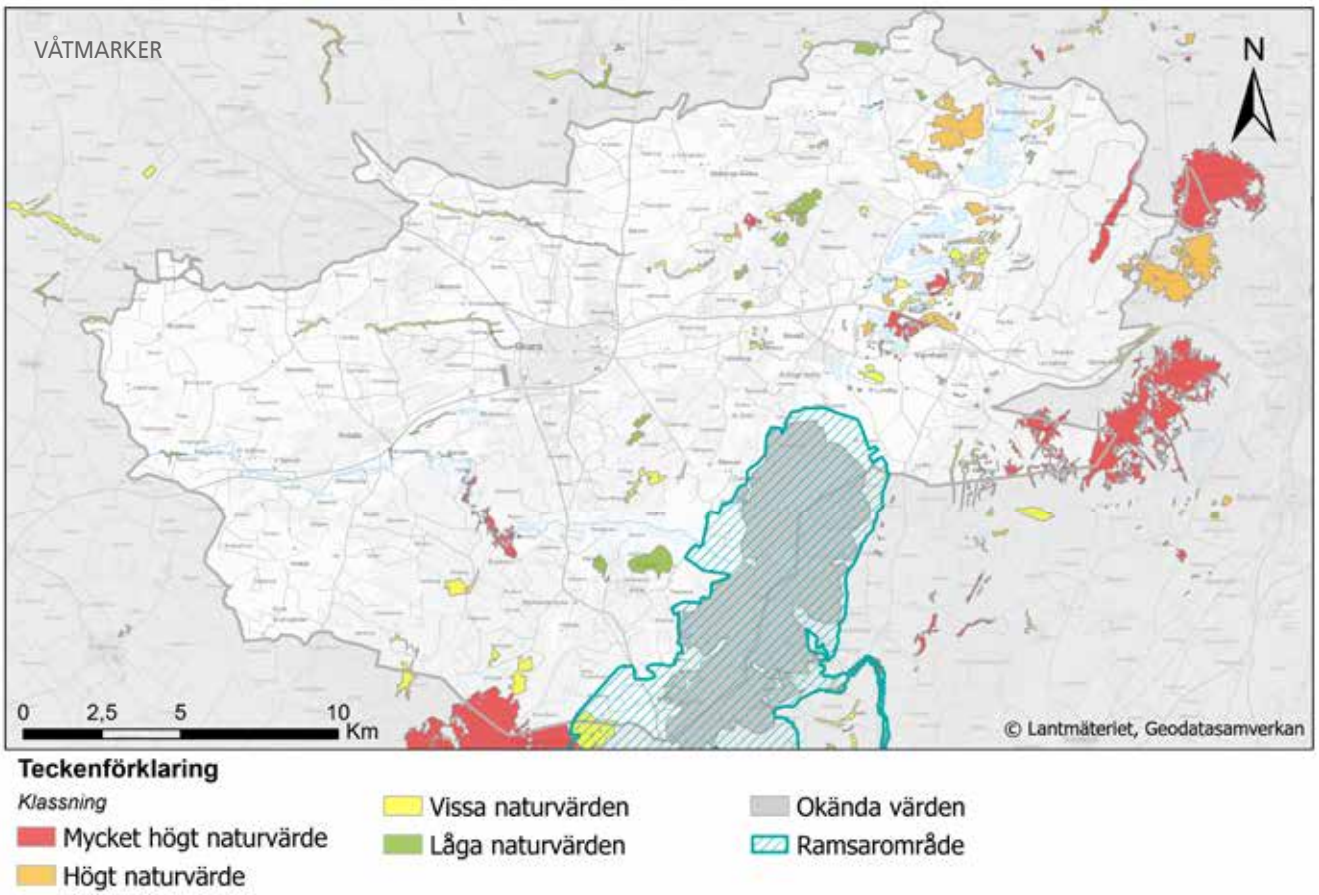

KULTURMILJÖ

STÄLLNINGSTAGANDEN

- FÖLJDUPPDRAG: Kommunen ska upprätta ett kulturmiljö- underlag för hela kommunen, för att kunna verka för att kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader värnas på lång sikt, uppmärksammas och kan utvecklas utifrån sina värden på ett sätt som bidrar till kommunens attraktivitet. Kulturmiljöunder- lag bör kombineras med en arkitektur- strategi och inkludera ett färgsättningsprogram.
- FÖLJDUPPDRAG: Kommunen ska upprätta områdesbestäm-melser för kulturhistoriskt värdefulla bebyggelseområden utanför planlagda områden i syfte att trygga dess kultur-historiska värden på lång sikt.
- Kommunen ska genom upplysning och rådgivning, och i rollen som fastighetsägare även byggnadsvårdande insatser, bidra till att byggnadsminnenas kulturvärden består, förvaltas och kan föras vidare till kommande generationer.
- Kommunen ska medverka till att byggnadsminnena, så långt möjligt, kan användas och visas upp med verksamhet som är förenlig med de kulturhistoriska värdena.
- Fornlämningar ska värnas vid förändringar och lyftas fram inom besöksnäringen
- Kommunen ska i egenskap av fastighetsägare vårda marken vid fornlämningar så att dessa bevaras och kan upplevas såväl idag som av kommande generationer.
- Kommunen ska genom upplysning och rådgivning bidra till att de kyrkliga kulturminnenas kulturvärden består, förvaltas och kan föras vidare till kommande generationer.
- Kommunen ska genom upplysning och rådgivning bidra till att landskapsbildsskyddets syften främjas.
- Kommunen ska verka för att områden med landskapsbildsskydd kan ersättas av kommunala bestämmelser för samma markområden, till exempel områdesbestämmelser med liknande syfte och innebörd som landskapsbildsskyddet har idag.
- Kommunen ska upprätta ett kulturmiljöunderlag för hela kommunen, för att kunna verka för att kommunens kulturhistoriskt värdefulla områden och byggnader värnas på lång sikt, uppmärksammas och kan utvecklas utifrån sina värden på ett sätt som bidrar till kommunens attraktivitet. Kulturmiljöunderlag bör kombineras med en arkitekturstrategi och ett färgsättningsprogram.
- Lämningar, landskap, miljöer, områden och byggnader som pekas ut i kommande kulturmiljöunderlag ska visas samma varsamhet som redan identifierade värdefulla områden och byggnader. Viktiga karaktärsdrag i den kulturhistoriska miljön beaktas vid all förändring och bevarande.
- Bevarandet av kulturarvet är en del i den långsiktiga planeringen. Värnandet av kulturmiljön måste ges en framskjuten plats i planeringen. Kulturarv kan inte återskapas; vad som är rivet eller förvanskat kan inte återskapas. Kulturvärden måste vårdas och underhållas för att kunna upplevas av framtida generationer.
- Kommunens ska upprätta områdesbestämmelser för kulturhistoriskt värdefulla bebyggelseområden utanför planlagda områden i syfte att trygga dess kulturhistoriska värden på lång sikt.
- Kommunen ska öka andelen skyddad bebyggelse i detaljplaner. Detta kan ske succesivt genom att skydds- och varsamhetsbestämmelser införs på bebyggelse inom eller angränsande till aktuella planprojekt, men även genom att detaljplaner upprättas eller ändras endast för att skydda en kulturhistoriskt värdefull miljö.
- Kommunen ska föregå med gott exempel vad gäller byggnader i kommunal ägo genom att värna om kulturhistoriska och estetiska kvaliteter vid förändring eller nybyggnation.
- Kommunen ska verka för att särskilt värdefulla miljöer runt Varnhem undantas från exploatering om det inte bidrar till att utveckla kulturmiljöerna eller besöksnäringen som är kopplad till dem.

- Gamla staden i Skara ska tillsammans med stadsdelen Brinkagärdet samt delar av stadsdelarna Oxbacken, Västermalm och Kämpagården betraktas som ett särskilt värdefullt bebyggelseområde i plan- och bygglagens mening (2 kap. 6 § tredje stycket och 8 kapitlet 13 § PBL, 2010:900). I dessa delar av staden är bebyggelse äldre än 1930-talet påtaglig och karaktärsskapande.
- Utveckling och bevarande av kulturmiljöer och bebyggelsestruktur i Varnhem ska ske utifrån identifierade värden i fördjupad översiktsplan för Varnhem och Ljungstorp (2011).

VERKSAMHETSMARK PÅ BERNSTORP

NÄRINGSLIV OCH FÖRETAGANDE

STÄLLNINGSTAGANDE NÄRINGSLIV, FÖRETAGANDE OCH ARBETSMARKNAD

- Kommunen ska ha god mark- och planberedskap för att skapa goda förutsättningar för utveckling av befintliga och nya verksamheter.
- Detaljplaner ska vara tillåtande och flexibla för att vara aktuella över tid. Särskilda krav ställs istället vid försäljning av verksamhetsmark. Den tillåtna bygghöjden i nuvarande och kommande verksamhetsområden ska om möjligt höjas för att kunna möta de behov som näringslivet kommer ha i framtiden.
- Anpassning av befintliga byggnader bör övervägas innan ny byggnation sker vid etableringar.
- Vid plats- och stadsutvecklingsprojekt ska berörda aktörer involveras.
- Skara kommun är ett kluster för gröna näringar och ska verka och bidra till gynnsamma förutsättningar för befintliga och nya verksamheter eller satsningar inom området.
- Skara kommun ska verka för en gemensam arbetsmarknadsregion med tillgång till kompetens och utbildning.

TURISM OCH BESÖKSNÄRING

GENERELLA STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR TURISMUTVECKLING

Skara kommuns arbete med turismfrågor går i samklang med Västsveriges samlade initiativ för en hållbar besöksnäring - Hållbarhetsklivet. Detta innebär:

- Så lite onödig miljöpåverkan som möjligt: Prioriteringar såsom att få besökare att stanna längre och göra det lätt för våra besökare att göra rätt.
- Bra både för boende och besökare: En förutsättning för en hållbar besöksnäring är att den bidrar till lokalsamhället och därmed uppfattas som positivt av de permanent boende. Besöksnäringen är viktig för att ett område skall vara attraktivt. Besöksnäringen skapar sysselsättning och förutsättningar för ett bra utbud av restauranger, affärer m.m.
- Fler besökare när och där det inte är fullt: En mer balanserad turism skall uppnås genom förbättrad infrastruktur, logistik och information för att undvika överturism. Utvecklings- och marknadsföringsinsatser ska fördela beläggningen över tid och rum för att minska nackdelarna av koncentrerad turism.

PLATSSPECIFIKA STÄLLNINGSTAGANDEN

VARNHEM

Hela området runt Klosterkyrkan är viktigt för utveckling av Varnhem som besöksmål. Området markerat i kartan över Varnhem nedan är markområde lämpligt för utveckling av besöksnäringen. Kan innefatta restauranger, parkering, teaterarena utomhus etc.

- Intentionerna och åtgärderna i den fördjupade översiktsplanen för Varnhem från 2014 fortsätter att gälla även efter att denna översiktsplan antagits.
- Ny parkeringsplats för besöksmålet i Varnhem anläggs norr om Axvallavägen
- Fastigheterna norr och öster om Klosterkyrkan ges möjlighet att öppna verksamhet som kafé och restaurang eller annan verksamhet som kompletterar besöksmålet.
- I anslutning till besöksmålet etableras en yta för större evenemang.
- Kommunen verkar för att långsiktigt utveckla Klosterområdet som besöksmål.
- Tornspiran av klosterkyrkan ska fortsatt vara det dominerande inslaget i ortssilhuetten
- Hotellverksamhet är lämplig att lokalisera vid Billingens västra sluttning i närheten av besöksmålet Varnhem.

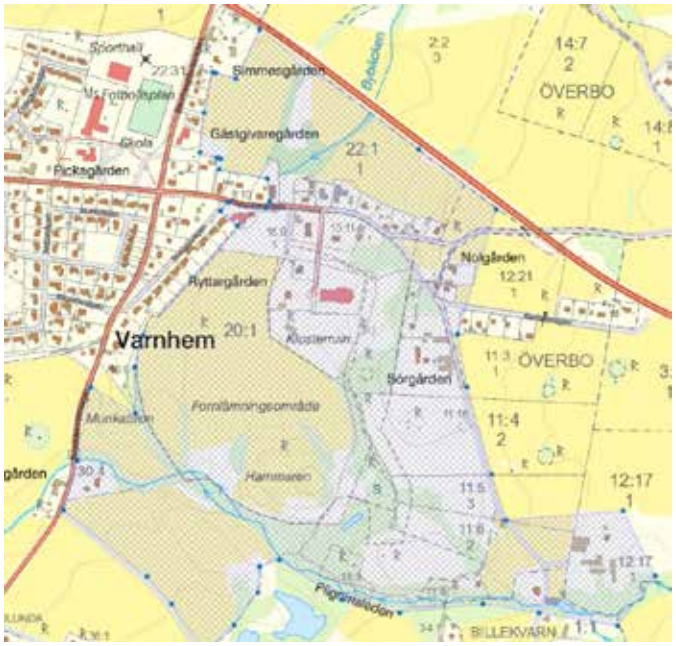

VALLE

SKÄRV, EGGBY, ÖGLUNDA, FLÄMSLÄTT M.FL.

- Utveckla möjligheten för cykelväg
- Intressekonflikten mellan trafikanter i bilar vs. cyklar på mindre vägar ska beaktas när nya åtgärder planera

HORNBORGAOMRÅDET

TRANDANSEN, UTLOPPET, STENUM M.FL.

- Kommunen ska verka för att möjliggöra en trafiksäker cykelled runt Hornborgasjön
- Verka för att ta fram ställplatser för husbilar
- Verka för fortsatt god mellankommunal samverkan

SYDVÄSTRA

HERRTORPS QVARN, RÖSJÖ MOSSE, FLIAN M.FL.

- Utveckla trygg cykelväg längs RV 184
- Verka för ställplatser
- Utveckla Herrtorp som LIS-område
- Skapa bilväg och parkering för Rösjö mosse, samt säkerställa en vändringssträcka/spång via mossen till sjön.

VÄSTRA

ARDALA, SYNNERBY, VINKÖL, HÄNDEN, FLIAN M.FL.

- Utveckla möjlighet för cykelväg till Hornborgasjön.

NORRA

TVETA, PLANTERINGEN, MOT LUNDSBRUNN, SKÅNINGS-ÅSAKA, MYRÅSEN, JÄRNVÄGSPÅRET M.FL.

- Utred möjligheten för cykelväg mellan Skara-Lundsbrunn bredvid järnvägen via Myråsen och Tveta.
- Utveckla skötseln av Pilgrimsleden mellan Skara - Husaby.

SKARA SOMMARLAND OCH AXEVALLA TRAVBANA

RESEANLEDNING

NÖJESPARK OCH TRAV/HÄSTCENTRUM

- Kommunen ser positivt på utvecklingen mellan turism och hästnäringen
- Skara kommun välkomnar nya aktörer i form av storskaliga satsningar för boendemöjligheter samt upplevelseturism.
- Exempel på befintliga betydande boenden i området är Sommarlands camping, Valle camping- och stugor.

AXVALL

AXVALL, AXVALLA HED, VINGSJÖN M.FL.

- Möjliggöra att Pansarmuséets gamla baracker utvecklas som turismlogi, konferens och-/eller festlokal.
- Omgivningen vid Garnisonsmuseet och Axevalla hus utvecklas med vägledningsskyltar till besöksmålen i sig samt informativa pedagogiska skyltar på plats utomhus som beskriver platsens historia. Skyltar behöver även ange förhållningsregler för att minska konflikt mellan människa (med hund) och boskap inom hagmarker.

KULTUR- OCH FRITIDSVERKSAMHET

STÄLLNINGSTAGANDE

- Det är viktigt att centrala Skara och våra övriga orter men också viktiga målpunkter utformas så att de stödjer kulturella evenemang och uttryck för att skapa förutsättningar för en rikt kulturliv. Det ska finnas plats för utförande av kultur och konsten ska ges utrymme.
- Kulturparksområdet/kulturkvarteren från Gamla Biblioteket och till Museet samt kulturella stråk från Busstationen och mot staden ska fortsätta utvecklas
- De kulturhistoriska värdena som bland annat omfattar Gamla biblioteket och området ner till museet ska värnas och fortsatt utvecklas.
- Kommunen ska möjliggöra och stödja en fortsätt utveckling av idrottsområdena.
- Kommunen ska stödja ett brett utbud av kultur- och fritidsföreningar då dessa bidrar till kommunens attraktivitet som boendeort.

BARNOMSORG OCH UTBILDNING

STÄLLNINGSTAGANDE FÖR ATT TILLGODOSE BEBYGGELSEUTVECKLINGEN FÖR BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN BEHOV

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar för kommu- nens barn och unga samt vuxenstuderande. I deras pedagogiska resa genom sin uppväxt är det kommunens uppgift att ge dem förutsättningar att utvecklas på bästa sätt efter var och ens förmåga. Skolbyggnadernas tillgänglighet, placering och ut- formning utgör en viktig grund i det arbetet. För att möta behovet vid en fortsatt positiv befolkningstillväxt krävs samarbete över förvaltningsgränserna med ett strategiskt och målmedvetet arbete.

SKARA KOMMUN SKA VERKA FÖR ATT

- Barn- och utbildningsförvaltningen, Kommunledningsförvaltningen och Förvaltningen för service och teknik ska hålla en kontinuerlig dialog om förvaltningens behov av lokaler, om kommunens behov av lokaler så att behoven kan integreras tidigt i plan- processen och i utvecklingen eller om- vandlingen av nya bostadsområden.

VÅRD, OMSORG, SÄRSKILDA BOENDE, SOCIALTJÄNST

STÄLLNINGSTAGANDE FÖR ATT TILLGODOSE BEBYGGELSE-UTVECKLINGEN FÖR UTSATTA GRUPPER

Sveriges befolkning blir allt äldre. Det innebär också att behovet av vård och omsorg kommer att öka i framtiden. För att möta behovet av hälso- och sjukvård och äldreomsorg krävs ett strategiskt och målmedvetet arbete. Ett tätt samarbete och kontinuerlig dialog mellan omsorgsförvaltningen, planenheten, Centrumbostäder och andra aktörer är avgörande för att hitta hållbara lösningar och möte kommande behov

SKARA KOMMUN SKA VERKA FÖR ATT

- Omsorgsförvaltningen och planenheten ska hålla en kontinuerlig dialog om behovet av bostäder för personer med särskilda boendebehov, så att de kan integreras tidigt i planprocessen och i utvecklingen eller omvandlingen av nya bostadsområden.

KOMMANDE UTMANINGAR

Under 2021 kommer Skara kommuns äldreomsorgsplan att revideras utifrån nya demografiska prognoser, vilket konkretiserar behoven ytterligare de kommande åren.

Skara kommun är till viss del försörjt med platser inom de kommunala äldreboendena men med en ständig kö till dessa. Inom några år får vi ett nytt särskild boende men det kommer ändå behövas flera platser inom en snar framtid.

Inom LSS-boenden är behovet av att gruppbostäder ska finnas att tillgå men då i första hand i befintligt bostadstillstånd och behöver då vara tillgänglighetsanpassat.

Valleområdet med sitt särskilda boende Vallehemmet ligger naturskönt och är lämpligt område för särskild boende eller ytterligare trygghetsboende.

Flertalet av de äldre och deras anhöriga som söker boendeplats på särskilt boende önskar att bo i centralorten.

Andelen äldre kommer att öka och därmed ökar omsorgsbehovet. Antalet ensamhushåll ökar och behovet av omvårdnad är oftast större för den som bor ensam. Efterfrågan på mer anpassade boenden för äldre kommer att öka och nya boendeformer behöver utvecklas.

Tillgång till trygg, avgränsad utemiljö och närhet till service och kommunikationer är extra viktigt för dessa grupper.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

INFRASTRUKTUR OCH KOMMUNIKATIONER

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖR ATT UPPNÅ EN HÅLLBAR MOBILITET I SKARA KOMMUN

Planering av infrastruktur och trafik ska ses som ett medel att uppnå övergripande mål. Utvecklingen av ett hållbart transportsystem innebär att biltrafikens andel av transportarbetet måste minska till fördel för gång-, cykel- och kollektivtrafik. I första hand ska det möjliggöras i tätorterna och till viktiga målpunkter i kommunen och närområdet. Befintlig struktur med bostäder och arbetsplatser kommer under överskådlig tid utgöra resebehovet, dit behöver förbättringar riktas för att ge bästa effekt. Med minskat bilanvändande följer även minskat behov av parkeringsytor. Ytor som istället kan användas för bostäder, arbetsplatser eller parker.

KOMMUNEN SKA VERKA FÖR ATT

- FÖLJDUPPDRAG: Uppdatera vägplanen och komplettera med de asfalterade vägarna, för att kunna upprätthålla en god standard på det mindre vägnätet.
- Prioritera och planera för ny bebyggelse i anslutning till befintlig infrastruktur och kollektivtrafik.
- Satsningar på attraktiva och säkra gång- och cykelstråk för en ökad cykling för vardagsresor i och mellan tätorterna för att nå arbete, skola eller allmän service.
- Verka för att utöka kollektivtrafikens upptagningsområde i hela Skara kommun genom trygga och säkra busshållplatser och pendelparkeringar för så väl cykel som bil.
- Bland cykelturistlederna är de sträckor där både turism och vardagscykling gynnas prioriterade.
- Verka för fortsatt utbyggnad av väg 49 och för att fortsätta stärka det storregionala busstråket som går på väg 49 mellan Skövde, Skara, Lidköping och Trollhättan.
- Verka för fortsatt utbyggnad av E20 och att kollektivtrafiken längst E20 utvecklas till ett sammanhållet stråk för arbets- och studiependling mellan Vara-Skara-Götene-Mariestad. Verka för att underhållet på det mindre vägnätet uppfyller en standard som möjliggör för näringsliv och medborgare att bo och verka även på landsbygden.
- Fortsatt prioritet på väg 184 som är en viktigt logistisk länk mellan Skara och Skaraborg Logistik Center (Dryport) på Marjarp i Falköping.
- Nya verksamhetsområden ska beredas bra tillgänglighet till väg 49, väg 184 och E20.
- Verka för att det ska finnas förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av infrastruktur för fossilfria bränslen.
- Bedriva ett kommunikativt arbete kring hållbart resande i syfte att få fler att välja alternativ till bilåkandet.

RIKSVÄG 49

Riksväg 49 är Skaraborgs högst prioriterade stråk för arbets- och studiependling. Det krävs fortsatta satsningar på stråket både vad gäller vägåtgärder och kollektivtrafiksatsningar för en fortsatt stark regional utveckling och möjligheten för Skaraborg att bli ett lokalt arbetsmarknadsområde. Byggstart för etapp Axvall – Varnhem är planerad till mitten av 2022. Åtgärdsvalsstudier för sträckorna Varnhem – Skövde och Lidköping – Skara är framtagna och beslutade och har båda spelats in som förslag vid revidering av regional transportinfrastrukturplan. Skara kommun ställer sig bakom de förslag som åtgärdsvalsstudierna föreslår. Delar av etapp Varnhem och Skövde ligger med som förslag i remissversionen för regional transportinfrastrukturplan för 2022 – 2033.

Skara kommun och Trafikverket har kommit överens om gemensamma satsningar på åtgärder utmed väg 49 i direkt anslutning till Skara tätort. Trafikverket ska bygga och finansiera en cirkulationsplats mitt mellan Gråbrödragatan och Malmgatan. Cirkulationsplatsen kommer utgöra huvudinfarten in mot Skara centrum norr ifrån. Vidare ska Trafikverket bygga en planfri gång och cykelväg på väg 49 vid korsningen vid Malmgatan och vägen upp mot Uddetorp. Där ska det också byggas en ny busshållplats för linje 200. Malmgatan och Gråbrödragatan stängs. Kommunens åtagande är att bygga en planfri gång- och cykelväg från Gråbrödragatan upp mot området Planteringen. Kommunen ska också bygga vägen från cirkulationsplatsen på väg 49 in till en ny cirkulationsplats vid korsningen Malmgatan och Sven Adolf Norlings gata.

Ett vägreservat för busshållplats och pendelparkering finns med i planförslaget direkt väster om Skarabergsrondellen.

En fortsatt utredning krävs för att möjliggöra för en busshållplats/bussnod i närheten av korsningen mellan E20 och väg 49 för att möjliggöra byten mellan busstrafiken på E20 och andra linjer.

E20

Skara kommun ställer sig bakom det samverkansavtal kring E20 som Västra Götalands kommuner har tagit fram för en fortsatt utbyggnad av E20 till mötesfri väg. Etapp Skara - Ledsjö planeras vara färdigbyggd 2022. Korsningarna vid Vinköl och Ardala har från kommunens sida lämats in till Trafikverket som farliga. Det finns en åtgärdsvalsstudie för E20 sträckan Skara – Vara och där föreslås det en fortsatt utredning för aktuella korsningar.

Det är också viktigt att eventuella nya verksamhetsområden utmed E20 kan få en väl fungerande tillgänglighet till E20.

Härlunda 640 meter. Sträckan F i utredningen för Hornborgasjön är högt prioriterad

VÄG 184

Väg 184 är en extra viktig koppling vad gäller godstrafik och då främst kopplingen till Falköping dryport/ Jula logistik Center. Skara stöttar fortsatt Jula vad gäller deras hållbarhetsprojekt med bland annat 34 meters långa tradare som i dagsläget har dispens för att få köra sträckan Skara - Falköping. Nya verksamhetsområden i planförslaget behöver få en väl fungerande tillgänglighet till väg 184.

MINDRE VÄGNÄTET

En stor utmaning framöver är att upprätthålla en god standard på det mindre vägnätet. För att tydligt kunna visa på kommunens behov bör vägplanen uppdateras och kompletteras även med de asfalterade vägarna.

STÄLLNINGSTAGANDE CYKEL

- Utveckla attraktiva och säkra gång- och cykelstråk i enlighet med cykelstrategins mål.
- Barn och unga ska höras i planeringen av cykelfrämjande åtgärder.
- Skara kommun ska verka för att bygga ut cykelvägnätet ut på landsbygden så att omgivande tätorter med 1 mils avstånd från Skara tätort har möjlighet till trafiksäker väg med cykel.
- Skara kommun ska verka för att vägnätet för cykel stärks mellan Skara och Falköping, Götene, Lidköping och Skövde.
- Cykelled mellan väg 49 till Eggby ska utredas för att möjliggöra trafiksäker anslutning till regionala bussar. (En säker cykelled behöver nödvändigtvis inte gå samma sträcka som bilvägen).
- Separerat cykelväg vid Härlunda/Herrtorp längs väg 184 behöver utredas för att möjliggöra en trygg anslutning till gamla Falköpingsvägen/Stenumsvägen.
- Utveckla turistvänliga cykelleder med låg påverkan från buller och otrygghet från motordrivna fordon.

STÄLLNINGSTAGANDEN JÄRNVÄG

- Möjligheten till fortsatt verksamhet på järnvägen Skara-Lundsbrunn är viktig för kommunens turismnäring.
- Järnvägen med dess tillhörande byggnader och anläggningar behåller sina samhällshistoriska och pedagogiska värden bäst genom att fortsätta brukas.
- Inom järnvägsområde ska handlingsfrihet hållas för fortsatt järnvägstrafik. Det innebär att exempelvis uppförande av byggnader eller anläggningar som riskerar att förhindra eller försvåra för järnvägens drift inte bör tillåtas.
- Vid underhåll av järnväg och större vägar ska sträckor som passerar genom känslig natur, och där risken för eventuell olyckshändelse inte är obetydlig, ses över.
- Där järnväg och större vägar korsar gröna och blå stråk ska och funktionen i alla delar kunna vara kvar.
- Verksamhetsutövaren ska hålla området snyggt och attraktivt för besökare samt för boende i närområdet.

STÄLLNINGSTAGANDEN DIGITAL INFRASTRUKTUR

God tillgång till digital uppkoppling till internet via fiber är idag en förutsättning för företagande i alla branscher. Med tillgång till god uppkoppling möjliggörs arbete och privata ärenden från hemmet vilket minskar behovet av resande och ökar livskraftiga boendemiljöer på landsbygden.

- Kommunen ska verka för att uppnå den nationella bredbandsstrategins mål för år 2025
- Vid nybebyggelse ska tillgång till fibernät finnas med tidigt i planeringsprocessen.

ENERGIPRODUKTION OCH FYSISK PLANERING

STÄLLNINGSTAGANDE SOLCELLSANLÄGGNINGAR

- Solcellsparker och anläggningar ska främst placeras på platser där det kan kombineras med annan verksamhet.
- Kommunen bidrar till dialog mellan byggnadens ägare och initiativtagare till solcellsanläggningen för att vid behov möjliggöra tredimensionellt arrendesamarbete.
- Kommunen är positiv till alternativa energilösningar men restriktiv till solcellsanläggningar direkt på mark till förmån för självförsörjning av livsmedel

STÄLLNINGSTAGANDEN BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

- FÖLJDUPPDRAG: Tematiskt tillägg om vindbruk som ersätter FÖP Vindkraft 2011. Planen ska möjliggöra en samlad bedömning av hur man kan ta tillvara de möjligheter som finns för vindkraftsetableringar samtidigt som största möjliga hänsyn tas till övriga värden och intressen i kommunen. Vindkraftsplanen ska ta ställning till möjligheten för vindkraft inom hela kommunens yta. Planen ska också utgöra ett underlag och stöd för kommunen och andra aktörer vid hantering av vindkraftsfrågor inom kommunen och utgöra ett stöd vid framtida hantering av vindkraftsärenden enligt miljöbalken.
- Till 2030 ska Skara kommun vara fossiloberoende. Det innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990-års nivå till år 2030 (från Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om).
- Utsläppen av växthusgaser från Skara kommuns konsumtion, oavsett var i världen de sker, ska minska med 30 procent jämfört med 2010. (från Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om)
- Skara kommun ska minska utsläppen från transporter samt verka för att fler väljer cykel, gång eller kollektivtrafik
- Skara kommun ska helt fasa ut fossila bränslen i kommunens fordon.
- Skara kommun ska öka användningen av solenergi genom att installera solceller och solfångare på tak.
- Skara kommun ska ha en väl fungerande laddinfrastruktur med både publika och icke-publika laddstationer på platser där bilen skulle parkerats även om den inte behövde laddas.
- Återvätning av dikade torvmarker bör övervägas för att minska utsläppen av växthusgaser och för att nå klimatmålet.
- Återbruk av alla slag stöttas och främjas för att minska behovet av nyproduktion.

STÄLLNINGSTAGANDEN VÄRMEBÖLJOR OCH ÖVERSVÄMNINGAR

- Kommunen ska värmekartera Skara tätort.
- Dagvatten ska omhändertas lokalt där det är möjligt, alternativt fördröjas innan det kopplas till kommunens ledningsnät.
- Där risker för översvämning har identifierats i skyfallskarteringen krävs mer detaljerade studier innan områdena detaljplaneläggs eller vid prövning av lov eller lämplighet enligt MB och PBL.
- Ny bebyggelse och samhällsviktiga byggnader ska i första hand planeras inom områden som är naturligt skyddade mot översvämningsrisker. Ny bebyggelse ska inte försämra eller skapa översvämningsrisk på annan plats.
- Vid planering och nybyggnation ska kommunen ta hänsyn till förhöjda temperaturer till följd av klimatförändringar, för att skapa en god inomhusmiljö och därmed undvika behov av energikrävande kylning. Det kan till exempel göras genom att öka andelen vegetation i form av skuggande träd.
- I sin planering ska kommunen ta hänsyn till klimatförändringar och dess negativa effekter såsom översvämningar, ras och skred.
- Alla dagvattenlösningar ska vara robusta och effektiva ur ett långsiktigt drift- och underhållsperspektiv.
- Dagvatten bör beaktas som en resurs som berikar bebyggelsemiljön med avseende på upplevelser, rekreation, lek, naturvärden och biologisk mångfald. Vid planering bör det alltid övervägas om dagvattnet kan användas för bevattning av planteringar eller för att skapa attraktiva inslag i stadsmiljön.

MILJÖ

- Kommunen ska eftersträva att kommunens invånare i tätorterna har god tillgänglighet till parker för att finna svalka vid värmeböljor.
- Kommunen ska ta fram en handlingsplan för att hantera hälsoeffekter vid värmeböljor.

STÄLLNINGSTAGANDEN FÖRORENADE OMRÅDEN

- Vid detaljplaneläggning ska frågan om förorenade områden tas med tidigt i planprocessen.
- Misstänkt förorenade områden ska undersökas miljötekniskt i samband med att de planläggs. Undersökning ska ske i tillräcklig omfattning för att åtgärdsbehovet ska kunna bedömas.
- I kommunen ska generellt alltid en översiktlig miljöteknisk undersökning ske då detaljplan för känslig markanvändning tas fram.
- Sanering eller andra nödvändiga åtgärder ska ske innan någon ny eller ändrad markanvändning tillåts.
- Konstateras behov av efterbehandling bör bygglov inte beviljas innan efterbehandling har genomförts. Bygglovsbesked kan dock lämnas innan själva efterbehandlingen genomförts.
- Det förorenade området ska undersökas, bedömas och åtgärdas som en helhet.

KÄNDA FÖRORENADE OMRÅDEN OCH POTENTIELLT FÖRORENADE OMRÅDEN ENLIGT LST EBH-STÖD

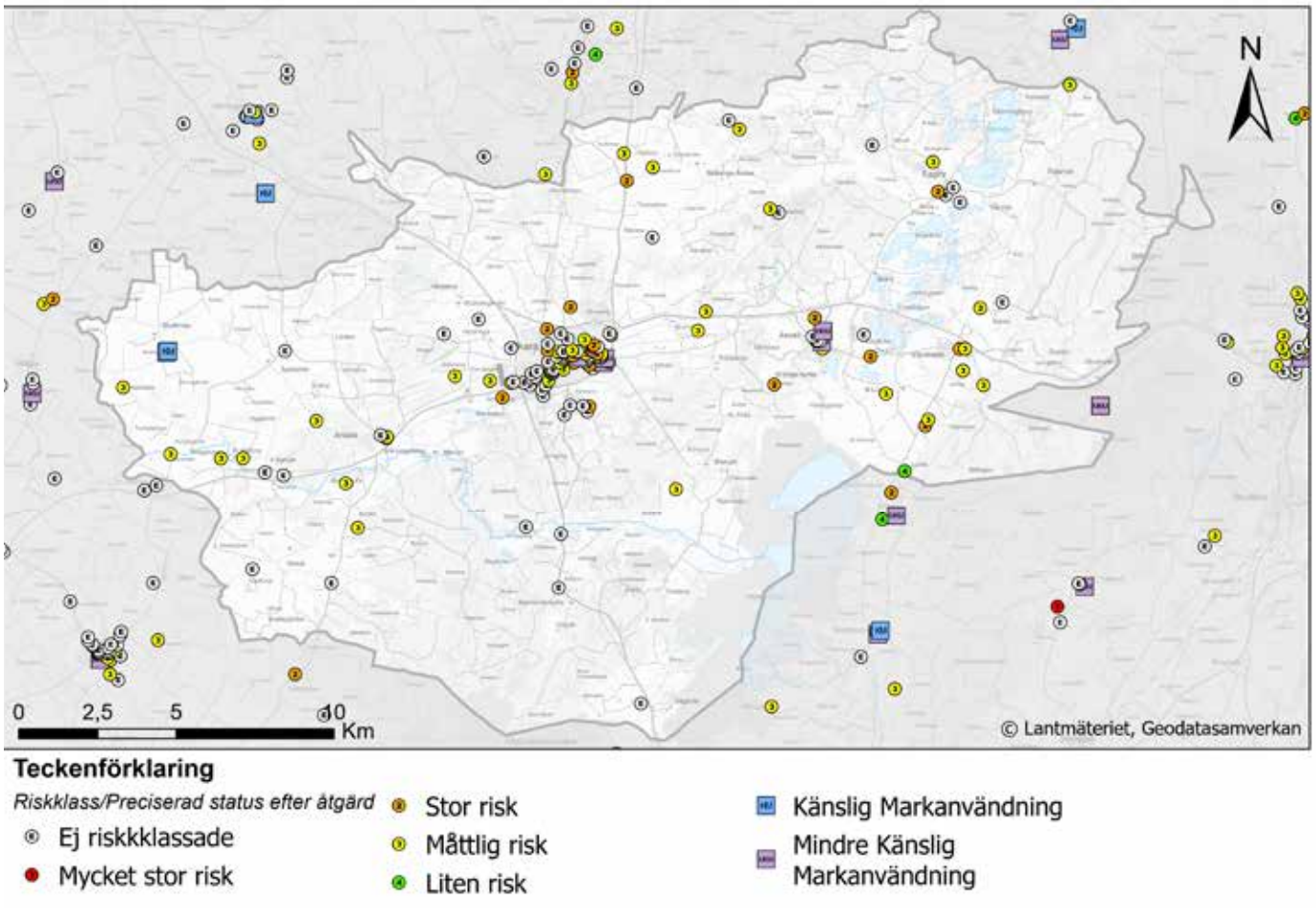

- Ansvariga förorenare, fastighetsägare och exploatörer ska ta sitt ansvar för undersökning och efterbehandling av förorenade områden.
- Kommunen ska medverka till att prioriterade förorenade områden, där ansvarig enligt miljöbalken saknas, undersöks och vid behov efterbehandlas med statliga medel.

STÄLLNINGSTAGANDE LUFTFÖRORENINGAR

- Skara kommun ska arbeta aktivt för att minska utsläppen av luftföroreningar, genom att beakta miljökvalitetsnormer för luft vid planering, planläggning och tillståndsgivning samt genom att formulera lokala hälsoföreskrifter, underlätta för hållbart resande och fossilfria transporter, förespråka förnyelsebar energi för uppvärmning.
- Skara kommun ska regelbundet bevaka och följa upp luftkvaliteten i kommunens orter, genom samarbete med luftvårdsförbund.

STÄLLNINGSTAGANDE MILJÖFARLIG VERKSAMHET

- Farligt gods och annan tung trafik ska dirigeras till särskilda vägar för att minska negativa konsekvenser för människor och natur vid en eventuell olycka.
- All ny brytning av naturgrusförekomster ska undvikas inom kommunen. Det är i många fall bättre att fortsätta driften i befintliga täkter än att öppna nya täkter i orörd natur.
- Ny bostadsbebyggelse bör inte lokaliseras till områden där störningar från befintliga verksamheter riskerar att uppstå. Vid bedömning av lämpliga skyddsavstånd bör höjd tas för respektive verksamhets behov av framtida expansion.
- Ny bostadsbebyggelse bör undvikas i områden nära verksamheter som genererar mycket buller, vibrationer, störande trafik, emissioner eller lukt.

STÄLLNINGSTAGANDE DRICKSVATTEN

- Samverkan inom Skaraborgsvatten för att säkerställa vattenförsörjning i framtiden med tillräcklig kapacitet och vattenkvalitet.
- Klimatets inverkan på framtida vattentillgång, vattenkvalitet, föroreningsrisker och vattenbehov beaktas i översiktsplaneringen. Vattentillgången måste vara tillräcklig vid de mest kritiska förhållanden som förväntas, med hänsyn till både tillgång och behov.
- Skara ska ha en plan för att säkra dricksvattenförsörjningen vid avbrott samt hur man ska tillhandahålla dricksvatten till fastigheter där barn under 2 år finns.
- Utöver normal provtagning av dricksvatten för att god dricksvattenkvalitet bör även provtagning av PFAS ingå, då Karlsborgs flygfält har höga värden av PFAS som riskerar att läcka ut i dricksvattentäkten Vättern.
- För områden utan kommunal vattenförsörjning är det ofta lämpligt att utreda hur högt befolkningstryck det finns utrymme för, med hänsyn till lokal grundvattentillgång.
- Skara kommun ska verka för en hållbar användning av enskilda dricksvattenvattentäkter med god kvalitet och kvantitet genom information och rådgivning till fastighetsägare vid behov.
- Vattentorn och reservoarer ingår som en pusselbit för att säkra dricksvattenförsörjning vid ett avbrott innan man kan starta upp reservvattnet. Framtida förändringar i förbrukning kan innebära att reservoarvolymer behöver förändras.

STÄLLNINGSTAGANDE ENSKILDA AVLOPPSANLÄGGNINGAR

- Kommunen kartlägger och vägleder enskilda fastighetsägare så att enskilda reningsfunktioner inte orsakar någon olägenhet gällande bakterier övergödning i sjöar och vattendrag.

STÄLLNINGSTAGANDE AVFALLSHANTERING

- Skara kommun ska arbeta enligt gällande avfallsföreskrifter samt de mål och åtgärder som finns i avfallsplanen.
- Alla som lever och verkar i Skara kommun ska medverka till att minska avfallet samt öka källsorteringen och återbruk.

STÄLLNINGSTAGANDE BULLER

- Bullerproblematik ska utredas vid framtagande av detaljplaner för såväl bostäder som verksamheter.
- ”Tysta områden ” För att uppleva ostördhet och få möjlighet till återhämtning bör människor ha tillgång till bostadsnära utemiljöer utan störande buller.
- Tillämpa Boverkets vägledning om buller i detaljplaner för bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler
- Vid all planering ska frågan om trafikbuller belysas och möjligheten till förbättringar av den befintliga bullersituationen studeras.

STÄLLNINGSTAGANDE ELEKTROMAGNETISK STRÅLNING

- Bostäder, skolor, förskolor och andra lokaler där barn stadigvarande vistas ska lokaliseras så att magnetfält från kraftledningar och transformatorstationer är mindre än 0,4 mikrotesla. Detta ska tillämpas vid lokalisering av ny bebyggelse och vid nya ledningsdragningar, i förekommande fall även vid förnyade koncessioner för ledningar. Bedömningen ska dock alltid utgå från aktuellt kunskapsunderlag.
- Om avståndet mellan kraftledningar eller transformatorstationer och bostäder, skola eller förskola understiger 200 meter ska den elektromagnetiska fältstyrkan kartläggas.
- Sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.
- Sträva efter att utforma eller placera nya kraftledningar och andra elektriska anläggningar så att exponering för magnetfält begränsas

ÖVRIGA FÖLJDUPPDRAG

Följduppdrag har i möjligaste mån angetts under respektive område. Här kommer resterande följduppdrag som knyter an till flera olika områden i planförslaget.

- Kommunen ska besluta om att upphäva samtliga kvarvarande tomtindelningsplaner. Dessa utgör tidvis hinder för i övrigt lämpliga förändringar av bebyggelse och tomter och kan, vid behov, ersättas av moderna bestämmelser som reglerar tomtstorlek och byggrätt.
- Ålderstigna detaljplaner fasas succesivt ut för att bli tillämpbara på dagens samhälle och lagrum. Äldre detaljplaner innebär risker och hinder för så väl kulturhistoriska värden som flexibilitet och utvecklingsmöjligheter. Moderna detaljplaner stärker Skaras attraktiva värden.
- Kommunen kan ta initiativ till att se över kommungränsen mellan Skara, Skövde och Falköping.
- Framtagande av en mark- och exploateringsstrategi

3

STATLIGA HÄNSYNSOMRÅDEN

Under avsnittet Statliga hänsynsområden finns information om hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användning av mark och vatten.

STATLIGA HÄNSYNSOMRÅDEN 151

Statliga hänsynsområden 151

Miljökvalitetsnormer 152

Vatten 152

Luft 157

Buller 158

Nationella miljömål 158

Generationsmålet 158

De 16 miljökvalitetsmålen 158

Etappmålen 159

Lokala miljömål 159

Uppföljning 159

Statliga riksintressen 160

Förhållningssätt till riksintressen 160

Riksintresse för kulturmiljövård 161

Naturvård 162

Riksintresse för energiproduktion och distribution 164

Totalförsvaret 164

Väderradar 166

Riksintresse för kommunikationer 167

Avfallshantering 168

Vattenförsörjning 168

Riksintresse för industriell produktion 168

Riksintresse för anläggningar för energiproduktion och energidistribution 168

Områdesskydd 168

Natura 2000-områden 168

Naturreservat 169

Strandskyddsområden 171

Djur och växtskyddsområden 173

Biotopskyddsområden 173

Byggnadsminnen 175

Fornlämningar 175

Kyrkliga kulturminnen 175

Landskapsbildsskydd 176

STATLIGA HÄNSYNSOMRÅDEN

Enligt Plan- och bygglagen ska det i översiktsplanenen redovisas hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användning av mark och vatten. Allmänna intressen rör till exempel miljökvalitetsnormer, riksintressen, nationella miljömål, natur- och kulturvärden, klimataspekter och kommunikationsleder. I Skara kommun finns åtskilliga områden och intressen som har klassats som vara av nationell betydelse. I det här kapitlet redovisar och beskrivs de särskilda hänsynsområden som är av allmän betydelse i Skara kommun.

MILJÖKVALITETSNORMER

För att skydda människors hälsa och miljön har regeringen, med stöd av miljöbalken, meddelat miljökvalitetsnormer (MKN). De flesta av miljökvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU. MKN är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras med stöd av 5 kapitlet miljöbalken. Det övergripande syftet med normerna är att skydda naturmiljön och människors hälsa. Miljökvalitetsnormer anger bland annat förorenings- eller störningsnivåer men kan även bestå av gräns- och riktvärden. Det finns i dag normer för vattenförekomster, utomhusluft och omgivningsbuller. Det är myndigheter och kommuner som ska ansvara för att miljökvalitetsnormer efterlevs.

VATTEN

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR YT- OCH GRUNDVATTENFÖREKOMSTER

YTVATTEN

EU instiftade år 2000 ett ramdirektiv för vatten för att skydda vattnet mot föroreningar. I svensk lagstiftning implementerades ramdirektivet år 2004 i form av miljökvalitetsnormer för ytvatten. Miljökvalitetsnormerna för ytvatten omfattar sjöar, vattendrag och kustvatten.

MKN för vatten uttrycker den lägsta godtagbara miljökvalitet, både ekologisk och kemisk, som en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Det övergripande målet är att säkra Sveriges vattenkvalitet, att uppnå det som inom vattenförvaltningen kallas god status för samtliga vattenförekomster samt att vattenkvaliteten inte får försämras. Grundkravet är att alla vattenförekomster skulle uppnå god kemisk och ekologisk status till år 2015 om inte undantag beslutats.

Miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst beslutas av vattendelegationen vid Vattenmyndigheten i respektive vattendistrikt. Sverige har delats in i fem vattendistrikt, där en länsstyrelse per distrikt utsetts till vattenmyndighet. Skara kommun ingår i Västerhavets vattendistrikt där Länsstyrelsen i Västra Götalands län har utsetts till vattenmyndighet.
Bedömningen av statusklassificering för en vattenförekomst görs av vattenmyndigheterna.

Det finns två typer av statusklassning för ytvatten: ekologisk och kemisk status. Den kemiska statusen kan antingen bedömas vara god eller uppnår ej god. Totalt 45 ämnen, som är fastställda i EU:s vattendirektiv, omfattas av gränsvärden. Klassificeringen av ekologisk status för ytvatten görs genom bedömning av kvalitetsfaktorer i tre grupper: hydromorfologiska, biologiska och fysikalisk-kemiska.Varje grupp bedöms i en femgradig skala: hög status, god, måttlig, otillfredsställande och dålig.

Vattenmyndigheten kan besluta om undantag från de grundläggande kraven att vidta åtgärder som krävs för att uppnå god status till en viss tidpunkt. Dessa undantag är framför allt i form av tidsfrister för att uppnå god status eller god potential. År 2021, men senast 2027, ska vattenförekomster i Skara kommun nå god ekologisk och kemisk status.

Det finns totalt 23 ytvattenförekomster i Skara kommun, varav 8 är sjöar och 15 är vattendrag, se Tabell 1 och Tabell 2.

TABELL 1. VATTENFÖREKOMSTER – VATTENDRAG I SKARA KOMMUN. KÄLLA: VISS

NAMN	STATUSKLASSNING (ekologisk)	STATUSKLASSNING (kemisk)
Statusklassning (kemisk)	God	Uppnår ej god
Bäck vid Ökull	Måttlig	Uppnår ej god
Dofsan	Måttlig	Uppnår ej god
Flian - från mynningen i Lidan till Torsborg	Måttlig	Uppnår ej god
Flian - från Torsborg till Hornborgasjöns utlopp	Måttlig	Uppnår ej god
Hallavadsbäcken - uppströms Ämten	Måttlig	Uppnår ej god
Härlingtorpskanalen	Måttlig	Uppnår ej god
Lannaån - från sammanflödet med Ljungån till källområdena vid Rösjömossen	Måttlig	Uppnår ej god
Munkabäcken	Måttlig	Uppnår ej god
Råmmån (övergår i Mariedalsån och Dalån)	Måttlig	Uppnår ej god
Silån	Måttlig	Uppnår ej god
Stålkvarnebäcken	Måttlig	Uppnår ej god
Torpabäcken	Måttlig	Uppnår ej god
Västerbroån	Måttlig	Uppnår ej god
Öredalsån	Måttlig	Uppnår ej god

TABELL 2. VATTENFÖREKOMSTER – SJÖAR I SKARA KOMMUN. KÄLLA: VISS

NAMN	STATUSKLASSNING (ekologisk)	STATUSKLASSNING (kemisk)
Eggbysjön	Måttlig	Uppnår ej god
Flämsjön	Hög	Uppnår ej god
Hornborgasjön	Måttlig	Uppnår ej god
Ormsjön	Måttlig	Uppnår ej god
Skärvalången	Måttlig	Uppnår ej god
Flian - från Torsborg till Hornborgasjöns utlopp	Måttlig	Uppnår ej god
Tåsjön	Måttlig	Uppnår ej god
Vagnsjön	Måttlig	Uppnår ej god
Ämten	Måttlig	Uppnår ej god

EKOLOGISK STATUS

Enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är den ekologiska statusen i kommunens sjöar vid senaste bedömningen klassad som måttlig i samtliga sjöar utom Flämsjön där den ekologiska statusen är hög och i Ormsjön där den ekologiska statusen klassats som god.

Tidsfrist för att uppnå god ekologisk status till 2021 finns för Eggbysjön och för Hornborgasjön gäller tidsfrist till 2027.

För fem av kommunens sjöar görs riskbedömningen att vattenförekomsterna inte når god ekologisk status, främst på grund av övergödning på grund av belastning av näringsämnen men i vissa fall även på grund av morfologiska förändringar och kontinuitet. Dessa är Eggbysjön, Hornborgasjön, Skärvalången, Tåsjön, Vagnsjön och Ämten.

Den ekologiska statusen i kommunens samtliga vattendrag är vid senaste bedömningen klassad som måttlig, utom i bäck nedströms Skärvalången som bedömts ha god status.

Tidsfrist för att uppnå god ekologisk status till 2021 finns för fyra vattendrag och till 2027 för åtta vattendrag.

För 14 av 15 vattendrag föreligger risk att vattenförekomsten inte når god ekologisk status. Detta beror främst på att vattendragen inte rinner i naturliga fåror och innehåller vandringshinder för fisk samt höga halter av näringsämnen. Även förekomst av miljögifter och flödesförändringar påverkar bedömningen. För samtliga vattendrag görs riskbedömning att kvalitetskraven i vattenförekomsterna inte uppnås inom den kommande förvaltningscykeln.

KEMISK STATUS

För kemisk status uppnår inga vattendrag eller sjöar god status eftersom halten kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE) överskrids i hela Sverige på grund av atmosfäriskt nedfall. Detta medför att Sveriges samtliga ytvatten klassificeras till Uppnår ej god kemisk status med avseende på kvicksilver och PBDE. För att problem med andra prioriterade ämnen inte ska överskuggas av de överallt överskridande ämnena presenteras kemisk status exklusive dessa ämnen.

Den kemiska statusen i kommunens samtliga sjöar och vattendrag uppnår ej god enligt VISS. Samtliga vattendrag och sjöar ska uppnå god kemisk status.

Det föreligger en risk att god kemisk status i samtliga vattenförekomsten inte uppnås inom den kommande förvaltningscykeln med avseende på miljögifter. Många av Skaras vattendrag har inte blivit undersökta avseende miljögifter och föroreningar.

GRUNDVATTEN

Det finns sex st. grundvattenförekomster i Skara kommun, se Tabell 3.

TABELL 3. GRUNDVATTENFÖREKOMSTER I SKARA KOMMUN. KÄLLA: VISS.

NAMN	ID	Viss EU-CD
Billingen Kalksten	WA21380604	SE647462-137906
Billingen Lerskiffer	WA13078273	SE647597-137908
Falköping-Skövde	WA69246620	SE646218-137540
Magasinsgrupp Rösjön, Hornborga, Valle, Timmersdala	WA69871137	SE647352-137030
SE648222-136247 (Myråsen)	WA14392090	SE648222-136247
Skaraberg	WA60168558	SE647886-135997

För grundvatten bedöms kemisk och kvantitativ status. Statusen kan antingen vara god eller otillfredsställande. Gällande den kemiska statusen ska halterna av en mängd ämnen klara Socialstyrelsens och Livsmedelverkets upprät-

VATTENDRAG, KVALITETSKRAV EKOLOGISK STATUS

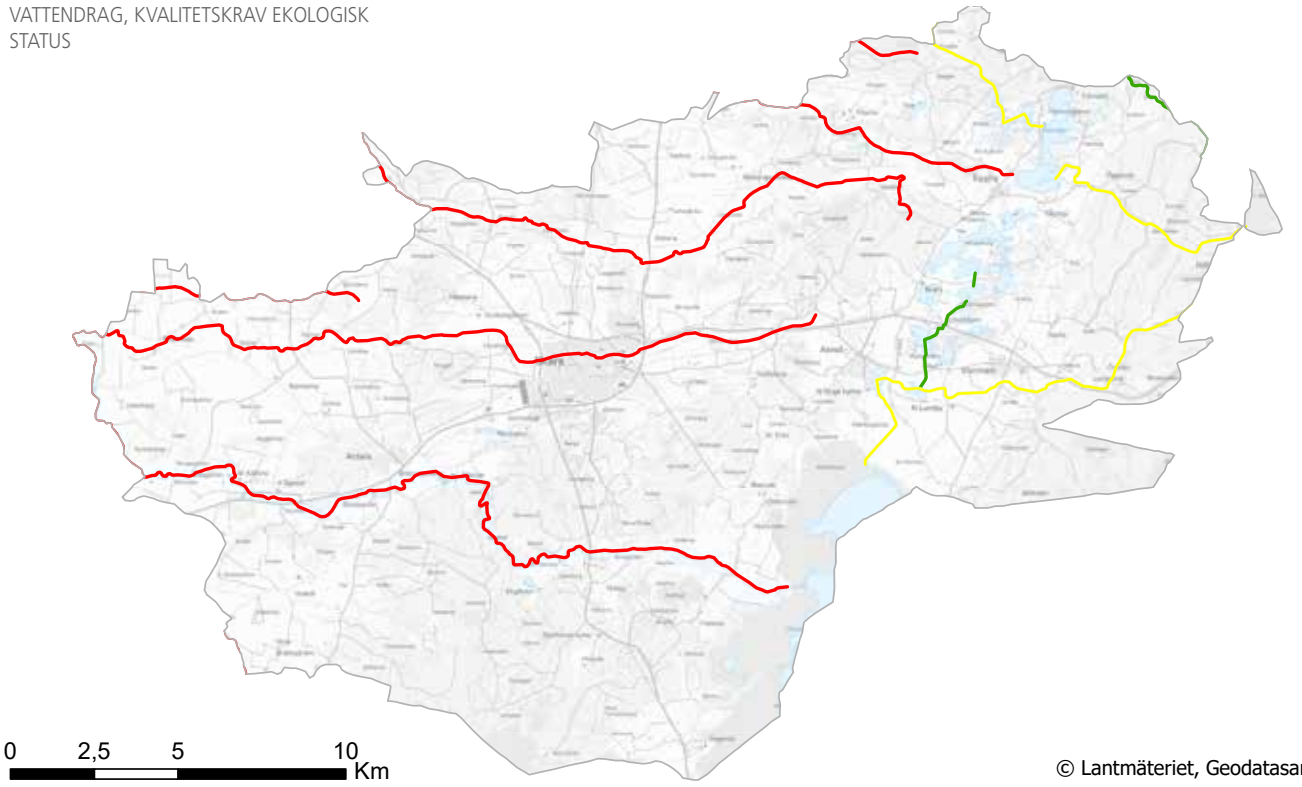

Teckenförklaring

MKN - Vattendrag - Kvalitetskrav ekologisk status potential
Hög ekologisk status
God ekologisk potential 2021
God ekologisk potential
God ekologisk status
God ekologisk status 2021
God ekologisk status 2027
Måttlig ekologisk status

SJÖAR, KVALITETSKRAV EKOLOGISK STATUS

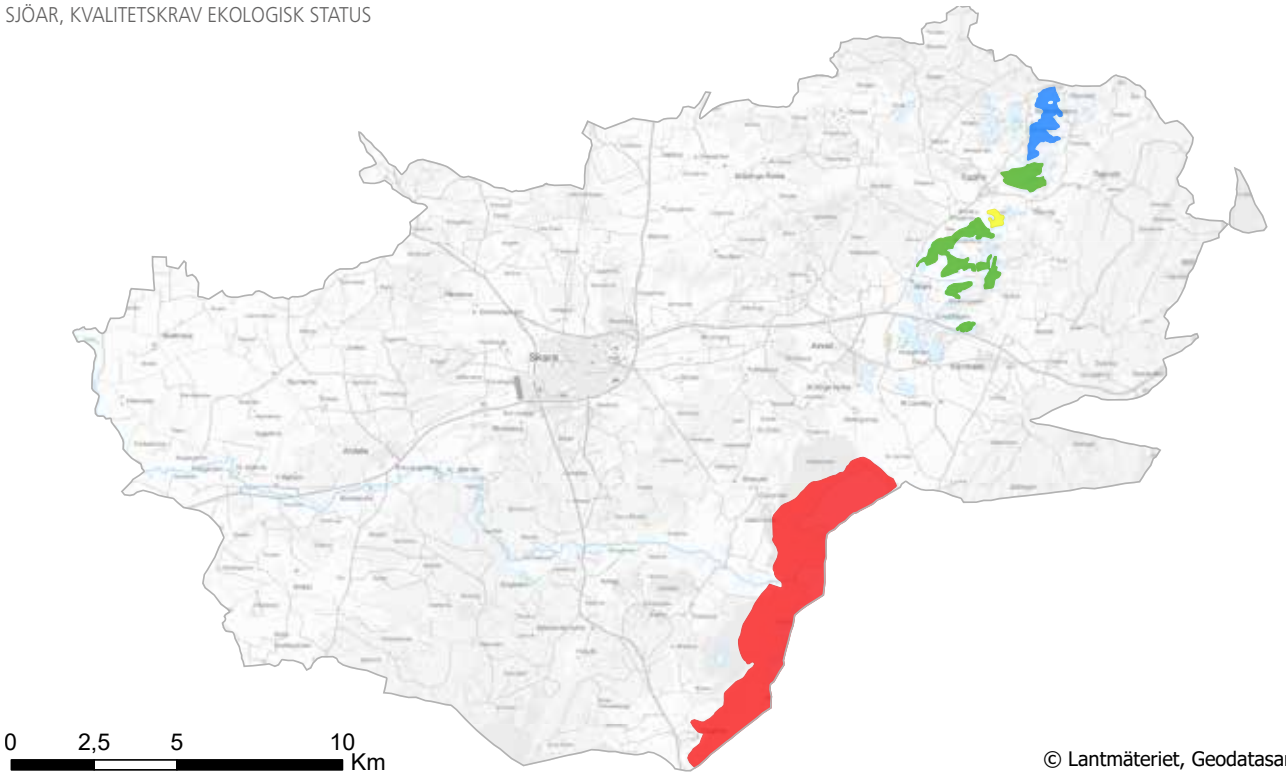

Teckenförklaring

MKN - Sjöar - Kvalitetskrav ekologisk status/potential
Hög ekologisk status
Måttlig ekologisk status
Måttlig ekologisk status 2027
God ekologisk potential 2021
God ekologisk potential 2027
God ekologisk status
God ekologisk status 2021
God ekologisk status 2027

VATTENDRAG, KVALITETSKRAV KEMISK STATUS

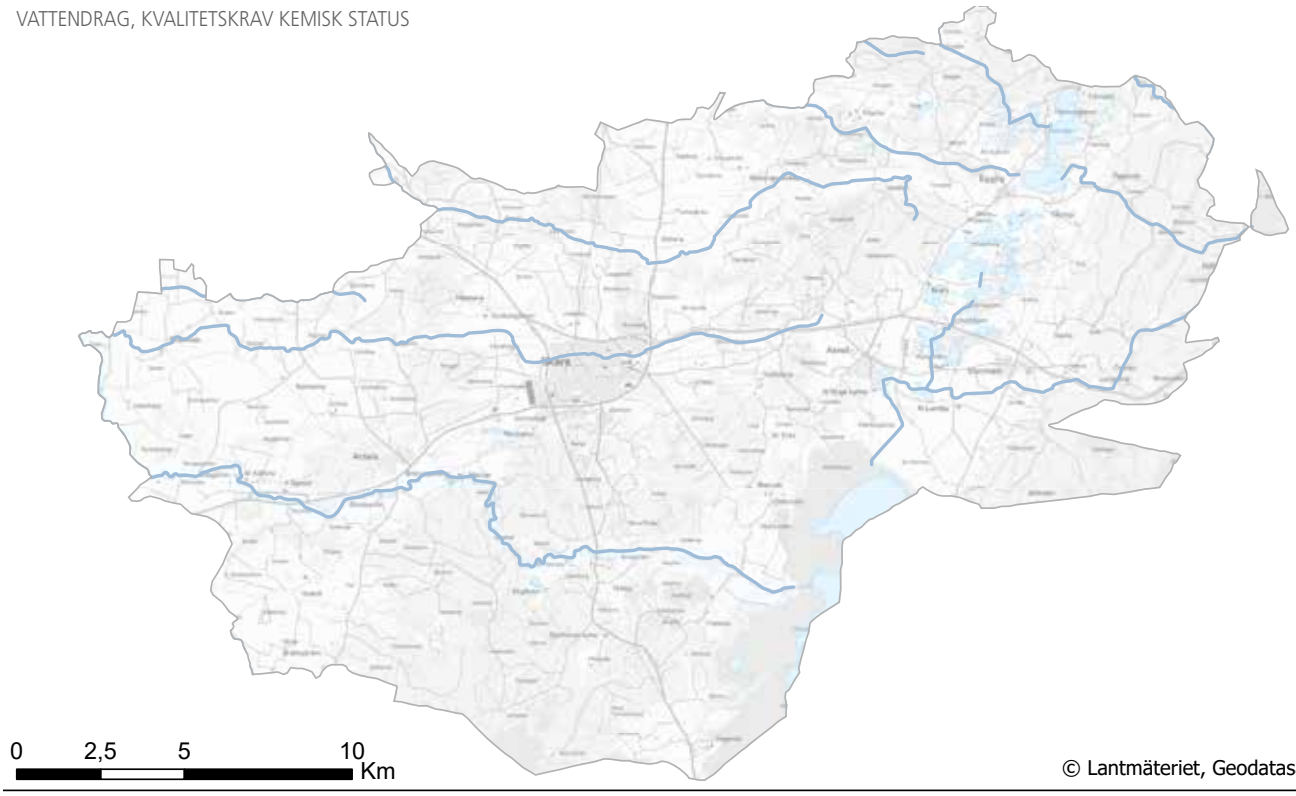

Teckenförklaring

God kemisk ytvattenstatus

SJÖAR, KVALITETSKRAV KEMISK STATUS

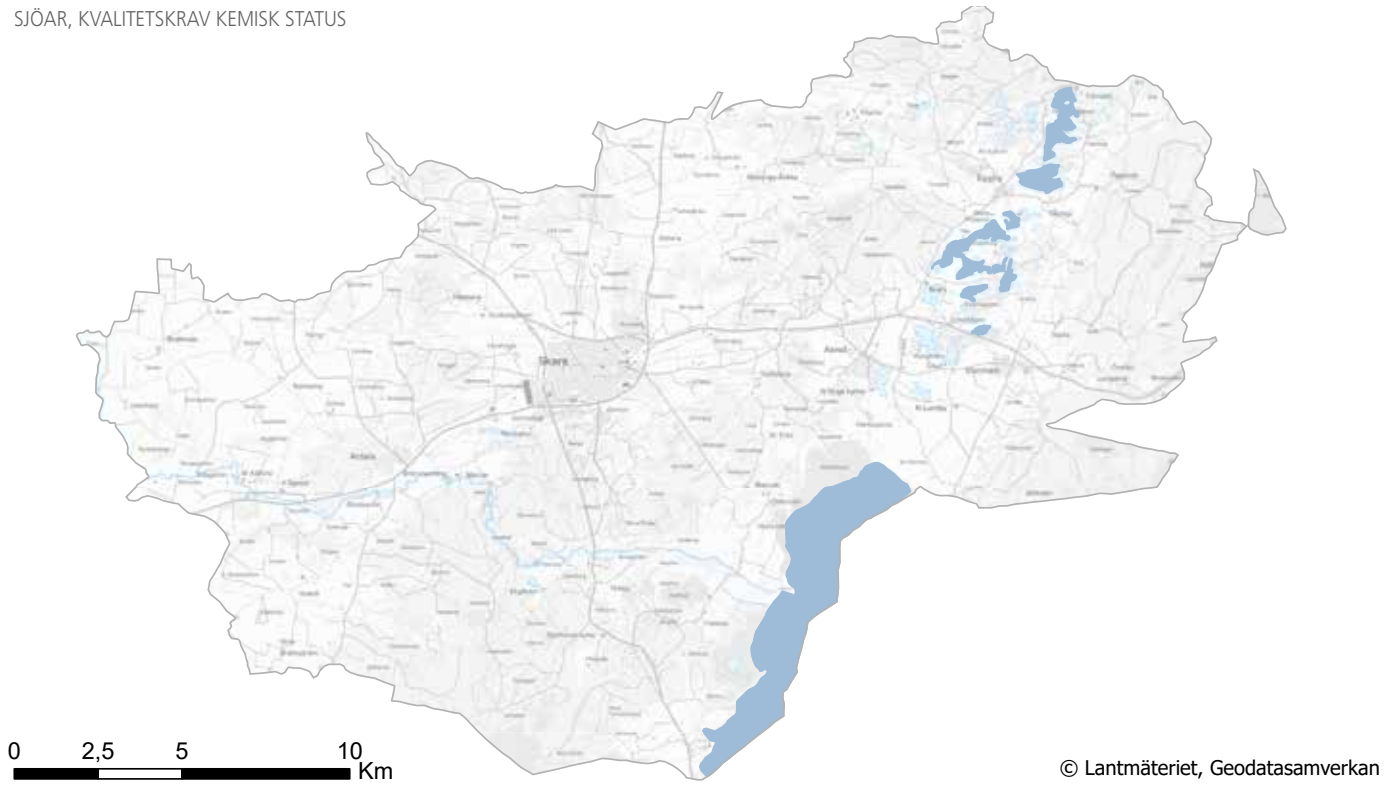

Teckenförklaring

God kemisk ytvattenstatus

GRUNDVATTEN, KVALITETSKRAV EKOLOGISK STATUS

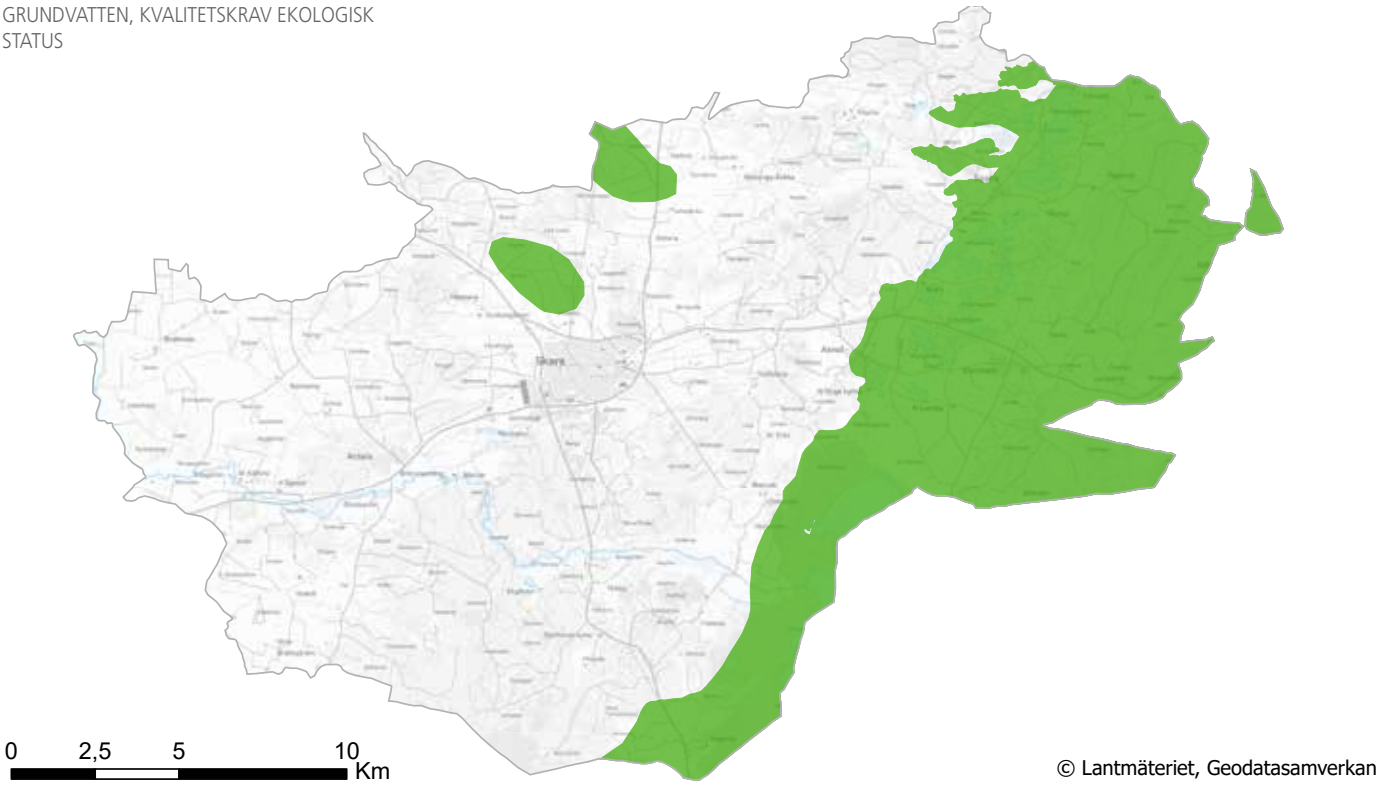

Teckenförklaring

God kvantitativ status

GRUNDVATTEN, KVALITETSKRAV KEMISK STATUS

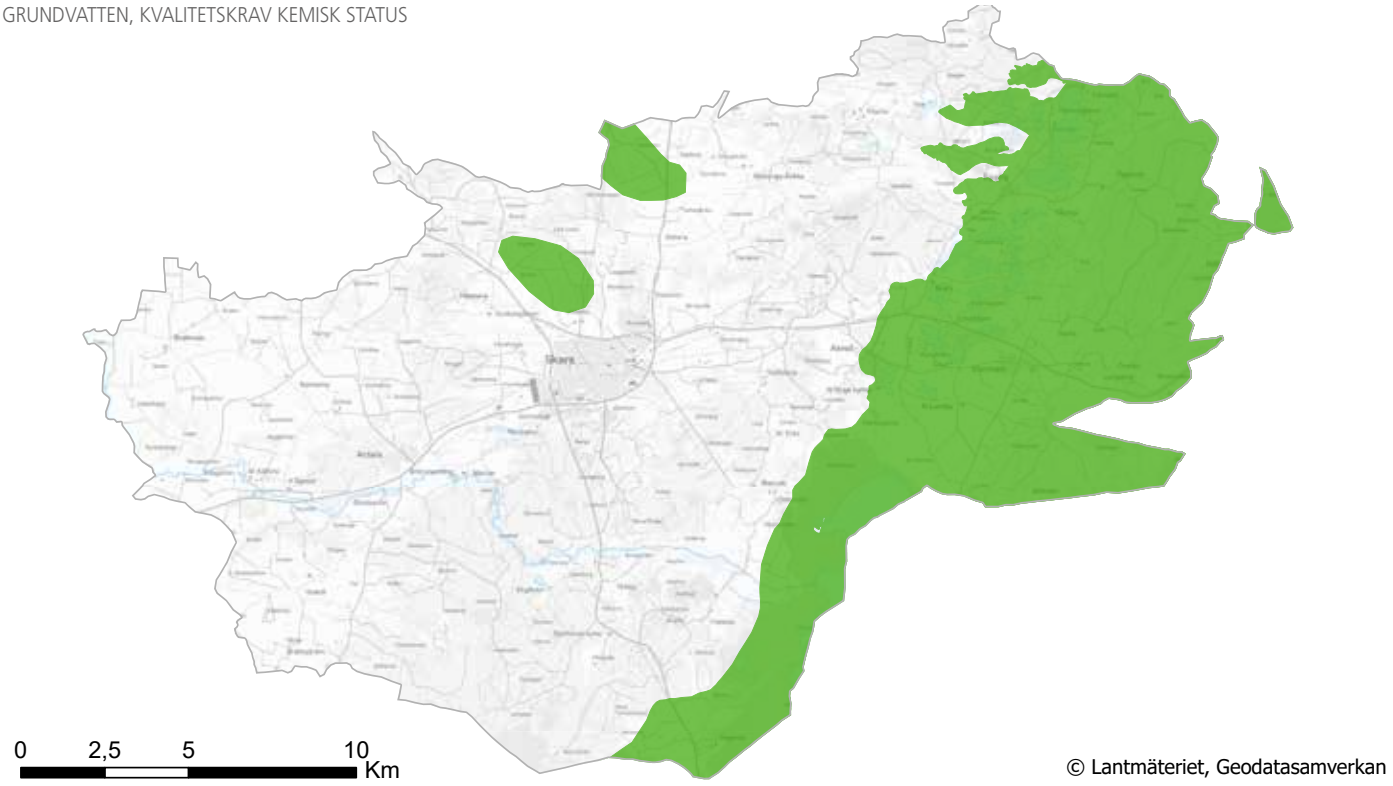

Teckenförklaring

God kemisk grundvattenstatus

tade gränsvärden för dricksvatten. Vattenmyndigheterna bevakar också om något ämne verkar öka för att tidigt kunna sätta in åtgärder för att motverka ökningen. Det kan dock dröja länge innan en genomförd åtgärd får effekt då grundvatten ofta har en lång omsättningstid innan nytt vatten ersatt det gamla.

Den kvantitativa statusen hos en grundvattenförekomst är god om vattenuttagen är i balans med nybildningen av grundvatten. För att grundvattenförekomsten ska få god status krävs att nedanstående kriterier är uppfyllda:

- Vattenbalansen ska vara god.
- Det ska inte finnas inträngning av salt grundvatten eller förorening.
- Det ska inte finnas negativ påverkan på anslutna akvatiska ekosystem.
- Det ska inte finnas skada på grundvattenberoende terrestra ekosystem.

KVANTITATIV STATUS

I brist på mätdata bedöms grundvattenförekomsternas kvantitativa status tillsvidare som god enligt VISS. Tre av grundvattenförekomsterna bedöms vara utsatt för betydande påverkan från mänskliga aktiviteter. God kvantitativ status ska uppnås för alla grundvattenförekomster. Riskbedömning för kvantitativ status är ej klassad för samtliga grundvattenförekomster.

KEMISK STATUS

Samtliga av kommunens grundvattenförekomster uppfyller god kemisk status i dagsläget enligt VISS. God kemisk grundvattenstatus ska uppnås för alla grundvattenförekomster i kommunen. Fyra grundvattenförekomster bedöms dock vara i risk att inte uppnå god kemisk status 2027, bland annat på grund av miljögifter, näringsämnen och klorid/sulfat i senaste arbetsmaterial för förvaltningscykel 3. Dessa grundvattenförekomster är Falköping -Skövde, Magasinsgrupp Rösjön Hornborga Valle Timmersdala, Skaraberg och SE648222-136247.

ÅTGÄRDER

Kommuner ska inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som beskrivs i det åtgärdsprogram som tas fram för varje vattendistrikt var sjätte år av Vattenmyndigheterna. Åtgärdsprogrammet beskriver bland annat de problem som finns i distriktets vatten. Det finns sex åtgärder som beskriver och motiverar vad kommunerna behöver göra för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten. Åtgärderna kan bidra direkt eller indirekt till att nå förbättringsbehoven som utgör skillnaden mellan nuvarande status och miljökvalitetsnormerna. Åtgärdsprogrammet för 2016 – 2021 för Västerhavets vattendistrikt går att läsa i sin helhet på vattenmyndighetens hemsida, vattenmyndigheten.se

LUFT

LUFTKVALITET

Regeringen har utfärdat en förordning med miljökvalitetsnormer (MKN) för utomhusluft, luftkvalitetsförordningen (2010:477). Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft gäller i hela landet. Med utomhusluft avses enligt förordningen utomhusluft med undantag för arbetsplatser samt tunnlar för spårbunden trafik och vägtunnlar. Miljökvalitetsnormerna får inte överskridas och har fastställts inom svensk lagstiftning, bland annat som en anpassning av EU:s ramdirektiv. Syftet med miljökvalitetsnormerna är att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla de krav som ställs genom Sveriges medlemskap i EU. Det finns för närvarande miljökvalitetsnormer för bland annat kvävedioxid/kväveoxider, partiklar (PM10/PM2,5) och sju andra ämnen. Det finns även långsiktiga nationella miljömål för flertalet av dessa. Motortrafik kan bland annat ge upphov till höga halter av kvävedioxid och partiklar nära större vägar.

Flertalet av normerna är så kallade gränsvärdesnormer som måste följas, medan några är så kallade målsättningsnormer som ska eftersträvas. Dessa normer baseras i huvudsak på krav från EU-direktiv.

Det är kommunen som ansvarar för att kontrollera luftkvaliteten för flertal miljökvalitetsnormer, på egen hand eller i samverkan med andra kommuner. Kommunen ansvarar även för att tillhandahålla information om aktuella föroreningsnivåer. Skara kommun är medlem i luftvårdsförbundet Luft i Väst som ombesörjer att luftmätningar sker för organisationens medlemmar. Idag ingår 38 kommuner och 30 företag i Luft i Väst. Valet av mätplats sker i samråd mellan Luft i Väst, Länsstyrelsen och Svenska miljöinstitutet (IVL). Naturvårdsverket ansvarar för kontroll av MKN för kväveoxider (NOx) och svaveldioxid (SO2) i regional bakgrund (landsbygd) samt MKN för marknära ozon.

LUFTKVALITETEN I SKARA KOMMUN

Utsläppskällor från vägtrafik i Skara kommun är främst E20, väg 49 och 184 som går genom Skara kommun. E20 passerar söder och öster om Skara tätort.

Mätningar av kvävedioxid under 2010 i gaturum på Skaraborgsgatan gav ett årsmedelvärde på 15 mikrogram NO2/m3 och 11,4 år 2014. År 2017 uppmättes 11,6 mikrogram NO2/m3. Den nedre utvärderingströskeln för kvävedioxid är 26 mikrogram NO2/m3 för en årlig medelvärdesperiod. När halterna ligger under den nedre utvärderingströskeln krävs inga mätningar.

Under 2018 gjordes mätningar av partiklar i gaturummet på Skaraborgsgatan 31. Dessa gav årsmedelvärdet för PM10 15 µg/m3. Årsmedelvärdet för PM2,5 var 7,1 µg/m3. Halterna PM10 och PM2,5 underskrider miljökvalitetsnormen och dess utvärderingströsklar.

BULLER

Genom förordning (2004:675) om omgivningsbuller trädde miljökvalitetsnormer för buller i kraft 2004. Normen för omgivningsbuller utgår från de krav på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Vid detaljplanering tillämpas Naturvårdsverkets riktlinjer för buller. Då Skara kommuns befolkning är färre än 100 000 krävs ingen bullerkartläggning eller åtgärdsprogram, men kommunen ska sträva efter att begränsa buller. Detta styrs bland annat av miljöbalkens allmänna hänsynsregler och reglerna om egenkontroll, tillsyn och prövning. I kommunens framtida planläggning utreds bullersituationen och vilka skyddsåtgärder som eventuellt behöver vidtas för att uppnå en god ljudmiljö.

I förordningen om omgivningsbuller ställs krav på att Trafikverket ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år för väg, järnväg och flygplatser. Bullerkarta för statliga vägar i Skara kommun finns på trafikverket.se.

Miljö- och byggnadsnämnden i Skara är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken för många slags bullrande verksamheter, vilket innebär kontroll av att lagstiftningen följs.

NATIONELLA MILJÖMÅL

Enligt plan- och bygglagen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Det svenska miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljökvalitetsmål med preciseringar och ett tjugotal etappmål. I detta kapitel redogörs för dessa mål.

GENERATIONSMÅLET

Generationsmålet, som är ett övergripande mål, visar riktningen för vad som måste göras inom en generation för att uppnå miljökvalitetsmålen. Generationsmålet utgör vägledning för miljöarbetet på samtliga nivåer i samhället.

Generationsmålets sju så kallade strecksatser förtydligar målets mening och anger vad miljöpolitiken ska inriktas mot. De innebär att:

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.

DE 16 MILJÖMÅLEN

- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- En god hushållning sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

DE 16 MILJÖKVALITETSMÅLEN

MILJÖKVALITETSMÅLEN

Sverige har 16 nationella miljökvalitetsmål som riksdagen har beslutat om. Miljökvalitetsmålen och deras preciseringar ska utgöra en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete. Miljökvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Preciseringarna förtydligar miljömålen och används som kriterier i det löpande uppföljningsarbetet. Miljömålen är det nationella genomförandet av de globala hållbarhetsmålens ekologiska dimension.

Miljömålen är inte juridiskt bindande men är viktigt för att nå miljömålen. Genom att översätta nationella och regionala miljömål till lokala mål och åtgärder blir miljömålen verktyg för lokal politik.

ETAPPMÅLEN

Etappmålen är steg för att nå generationsmålet och ett eller flera av miljökvalitetsmålen. De identifierar en önskad samhällsomställning och tydliggör var insatser bör sättas in. Etappmålen anger inte önskade tillstånd för miljön, de läggs fast i miljökvalitetsmålen med preciseringar.

Etappmål finns för miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* och inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling och luftföroreningar. Etappmålen ersätter det som tidigare kallades delmål i miljömålssystemet.

LOKALA MILJÖMÅL

Skara kommun har tagit fram en miljöstrategi för åren 2017 till 2025. I strategin presenteras Skara kommuns lokala miljömål samt kopplingen till de nationella och regionala miljömålen. De lokala miljömålen utgår från den önskade miljöstatus som finns angiven i de nationella och regionala miljömålen och Skara kommuns övergripande vision. Skara kommun har tagit fram en Miljöplan 2020–2025 som innehåller konkreta åtgärder för att nå målen i miljöstrategin.

Skaras miljöstrategi är tematiskt indelade i sex fokusområden. För varje fokusområde finns det ett huvudmål och ett antal delmål. Delmålen är preciseringar och anger mer konkret vad Skara kommun sätter för mål.

DE SEX FOKUSOMRÅDENA ÄR

FOKUSOMRÅDE 1 – KLIMAT, ENERGI OCH LUFT

- Minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser

FOKUSOMRÅDE 2 – TRANSPORTER

- Minskade utsläpp från persontransporter samt fler som väljer cykel, gång eller kollektivtrafik

FOKUSOMRÅDE 3 – BEBYGGD MILJÖ

- Hållbar bebyggd miljö i hela kommunen

FOKUSOMRÅDE 4 – MILJÖGIFTER

- Minimerad risk för allvarlig skada på människors hälsa och natur

FOKUSOMRÅDE 5 – NATURVÅRD

- Värdefulla natur-, vatten- och kulturmiljöer bevaras och förvaltas väl

FOKUSOMRÅDE 6 – INKÖP OCH LIVSMEDEL

- Välja varor, kemikalier och byggmaterial med låg negativ miljöpåverkan

DET FINNS TRE SORTERS DELMÅL KOPPLAT TILL FOKUSOMRÅDENA

- Delmål för att utveckla:
  Mål som visar på områden som Skara kommun behöver utveckla
- Delmål för att uppnå:
  Mål som anger nivåer som Skara kommun ska arbeta för att uppnå
- Delmål för att upprätthålla:
  Mål för att vidmakthålla redan uppnådda resultat och nivåer

skara.se/strategier

UPPFÖLJNING

Skara kommun följer upp miljömålsarbetet med så kallade miljöindikatorer. Dessa visar utveckling och tendenser inom olika områden.

Uppföljning av åtgärder och miljömål i miljöstrategin sker årligen. Resultaten av uppföljningen sammanställs årsvis i en kortfattad rapport. En mer fördjupad uppföljning av hur det går med att uppnå de lokala miljömålen är planerad att genomföras, både som en träff och som en rapport under 2022 och 2025.

STATLIGA RIKSINTRESSEN

FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL RIKSINTRESSEN

Ett område med särskilda värden kan klassas som nationellt riksintresse och regleras då i miljöbalken. Att ett område har klassats som riksintresse betyder att det så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. Riksintressen kan avse dels större geografiska områden som i sin helhet är av intresse och angivna i 4 kap. miljöbalken, dels områden som är riksintressen för olika sektorer enligt 3 kap miljöbalken. Syftet med att peka ut riksintressen är att skydda och bevara eller att säkerställa en användning i framtiden. Planerad mark- och vattenanvändning får inte påtagligt skada ett riksintresse. Riksintressena skyddas på olika sätt bland annat genom naturreservat och antagna detaljplaner. I planeringssammanhang väger riksintressen tyngre än andra intressen och är ett verktyg i samhällsplaneringen för hur olika områden ska bevaras eller användas. Enligt 3 kap. 5 § PBL ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och i översiktsplanen ska rekommendationer anges som bidrar till att säkerställa riksintressena. Översiktsplanen spelar här en viktig roll eftersom det först är i översiktsplaneringen som det går att få en tydlig bild av hur olika riksintressen förhåller sig till varandra och till kommunens planerade utveckling. Det kan hända att ett område omfattas av flera riksintressen och avvägningar mellan dem kan då krävas. Riksintressen för totalförsvar ges dock alltid företräde.

Enligt 4 kap. 8 § miljöbalken är även alla Natura 2000-områden av riksintresse.

I Skara kommun finns riksintressen utpekade för naturvård, friluftsliv, kulturmiljövård, kommunikationer och för totalförsvarets anläggningar. Skara kommun omfattas inte av några riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken.

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRD

Riksintressen för kulturmiljövården är sammanhängande kulturmiljöer av stor betydelse ur ett nationellt perspektiv. Det är områden som särskilt väl belyser viktiga historiska skeenden. Riksintressen för kulturmiljövård regleras av 3 kap. 6 § miljöbalken. Områden av riksintresse skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

SKARA (KR25)

Skara stadskärna utgör riksintresse med motivering av att Skara utgör en stiftsstad med rötter i 1000-talet och centrum i en rik jordbruksbygd, med dominerande domkyrkomiljö och bevarat medeltida stadsplanemönster.

Uttryck för riksintresset är gatunätets oregelbundna medeltida karaktär, medeltida infartsvägar samt den medeltida domkyrkan och andra domkyrko- och skolstadens karaktärsbyggnader. Stadskärnans mer småskaliga bebyggelse, bebyggelse från de expansiva årtiondena kring sekelskiftet 1900, miljön kring den före detta veterinärinrättningen och det medeltida kulturlagret är också uttryck för riksintresset.

BRUNSBO STORÄNG (KR26)

Området utgör riksintresse med motivering av att det är en fornlämningsmiljö som ovanligt tydligt påvisar landskapets och bebyggelsens förändringar under järnålder och medeltid och har haft stor betydelse för tolkningen av

RIKSINTRESSE, KULTURMINNESVÅRD

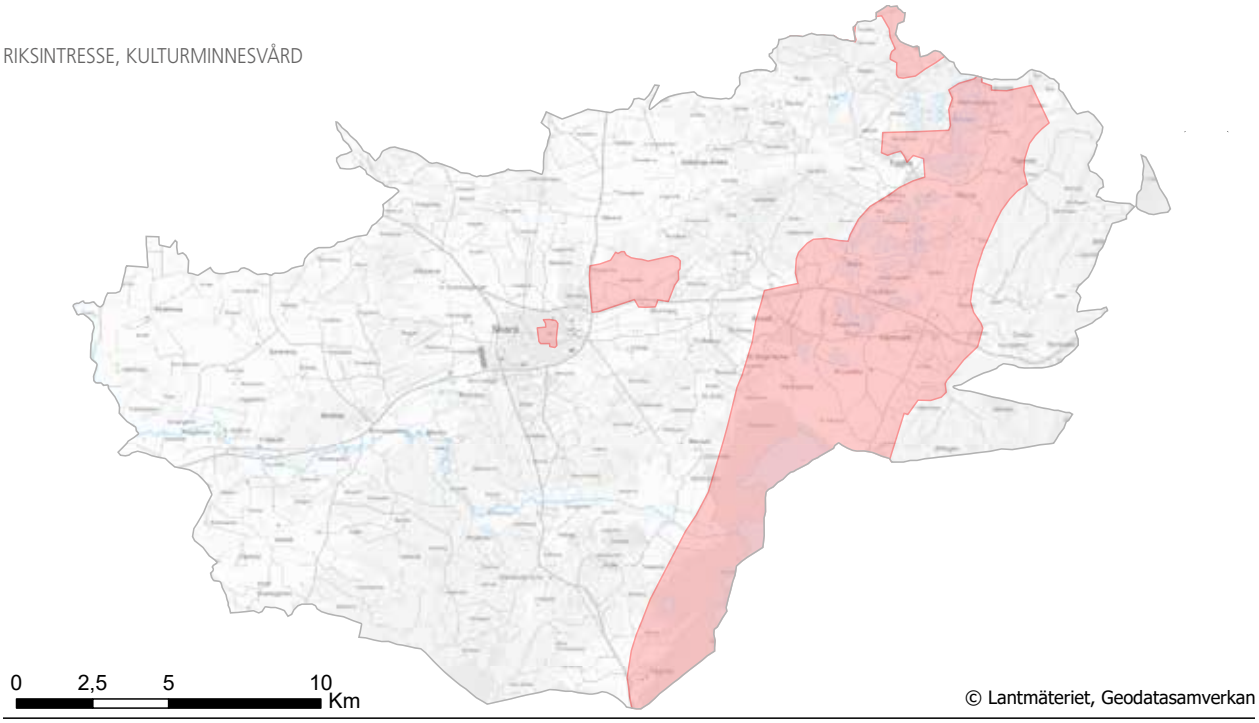

bylandskapets framväxt i länet och andra delar av riket.

Uttryck för riksintresset är fossila åkrar, stensträngar, fägata, husgrunder, två gravfält och några spridda gravar troligen från äldre järnåldern och ett flatmarksgravfält från förromersk järnålder som finns Inom området. Uttryck för riksintresset är även Brunsbo biskopsgård med manbyggnad från 1700-talet men vars källare utgör resterna efter det ursprungliga 1400-talshuset. Från 1400-talets slut brukas området som ängsmark under biskopsgården vilket skapat en slåtterpräglad flora.

LEDSJÖ-VÄTTLÖSA-ISTRUM-LERDALA (KR14)

Området utgör riksintresse med motivering av att det är en av länets mest omfattande fornlämningsmiljöer med platser för lågteknisk järnframställning.

Uttryck för riksintresset innefattar ett drygt 100-tal platser med lämningar efter bland annat blästerugnar, kolningsgropar och slaggvarp av vilka några daterats till 1000-talet. I området ingår också fångstgropar, gränsstenar och stensträngar. Riksintresset berör även Götene och Skövde kommuner.

KAMBROSILUROMRÅDET (KR100)

Kambrosilurområdet utgör riksintresse med motivering av att det utgör en kulturhistorisk region kring de västgötska platåbergen vars breda innehåll speglar väsentliga skeden i landets agrara och förindustriella landsbygdshistoria från jordbrukande stenålderskulturer till 1700- och 1800-talets agrara revolution. Området har här genom sina gynnsamma naturgeografiska förhållanden bidragit till en landskapsutveckling av rent kontinentala mått, exempelvis ovanligt stora byar. Detta utgjorde också basen för en medeltida stadsbildning vars fortsatta utveckling präglades av järnvägens tillkomst. Området, som har sin tyngdpunkt på Falbygden, har mycket höga pedagogiska och vetenskapliga värden som tydligt kan avläsas genom landskapets öppenhet och speciella topografi.

Uttryck för riksintresset ut utgörs av fornlämningsmiljöer från sten-, brons- och järnåldern såväl som från historisk tid, Varnhems kyrka och klosterruin som utgör landets bäst bevarade cistersiensanläggning samt Öglunda kyrkby med en ovanligt väl bibehållen bebyggelsestruktur och delvis bevarade åkerformer och stenmurar från tiden före laga skiftet. Valleområdet med herrgårdslandskap, till exempel Höjentorps herrgård och slottsruin, utgör också uttryck för riksintresset. Likaså ruinerna efter det medeltida Axevalla hus, samt Axevalla exercished med välbevarad bebyggelse. Riksintresseområdet är stort och sträcker sig även över Falköpings och Tidaholms kommuner.

RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV

Riksintresse för naturvård och friluftsliv regleras båda i 3 kap. miljöbalken. I Skara finns nio riksintressen för naturmiljö och ett område av riksintresse för friluftslivet

Riksintressen för naturvård utgör avgränsade områden som är skyddade med särskilda regler. Dessa områden är värdefulla för hela nationens utveckling och ska skyddas från förändringar som kan skada naturvärdena. De nio områdena är av olika karaktär och de har alla säregna karaktärsdrag med höga naturmiljövärden.

Områden som pekas ut som riksintresse för friluftsliv har stor betydelse för människors utevistelse. I dessa områden ska kommunerna ta hänsyn till friluftslivet i översikts- och detaljplanering. Pågående jord- och skogsbruk påverkas inte av utpekande av riksintressen.

RIKSINTRESSE, NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV

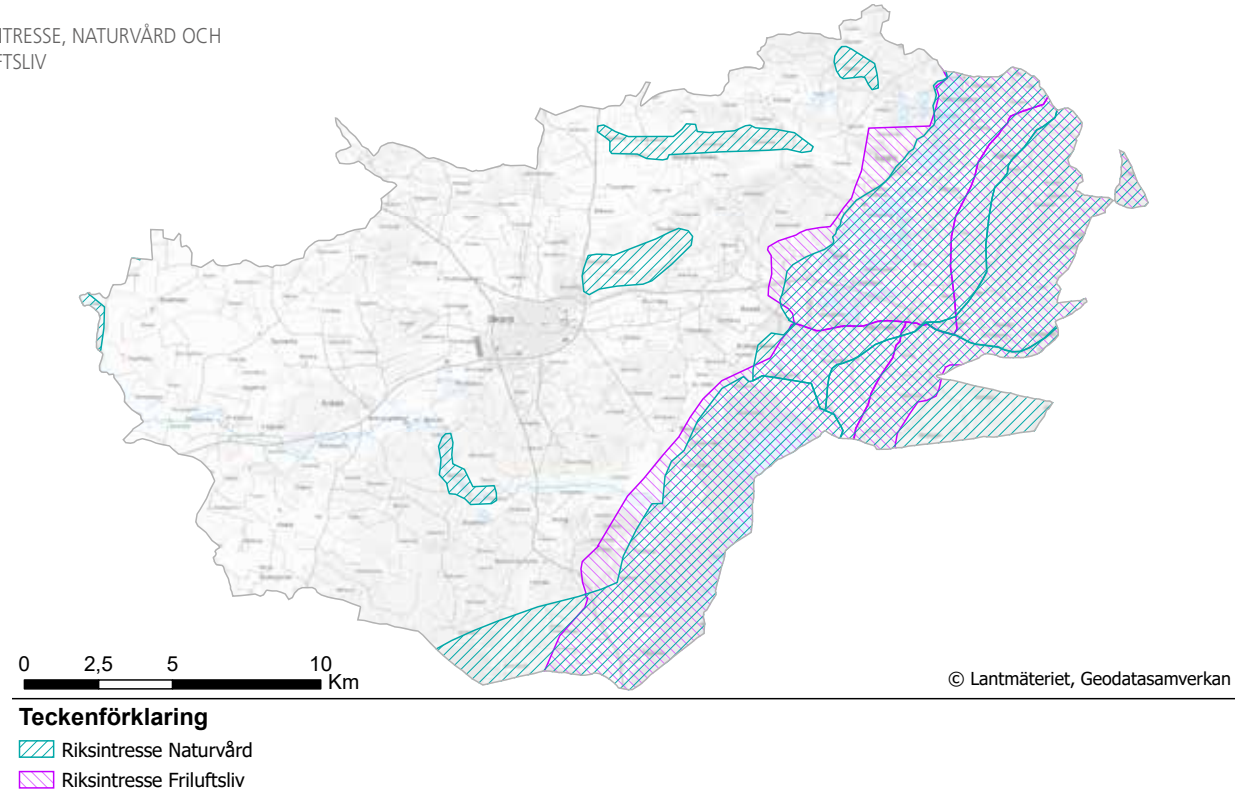

NATURVÅRD

LIDANS RAVINSYSTEM

Lidans ravinsystem är det största och bäst utvecklade ravinsystemet i länet. Det är till största delen beläget i Lidköpings och Vara kommuner. Riksintresset utgörs av ådalar i slättbygd med delvis meandrande vattendrag och ganska djupt nerskurna raviner med branta sluttningar som mestadels är öppna och välhävdade. Inom området finns representativa odlingslandskap och representativa naturbetesmarker i form av öppen hagmark. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna med arter som slåttergubbe, slåtterfibbla, backsmörblomma och stagg. Lidans och Flians nedre delar utgör lekområden för ett flertal fiskarter från Vänern, bland annat asp. Kungsfiskare och strömstare observeras årligen.

Sammantaget utgör meandrande å- och bäckgrenarna med dalgångar viktiga och tilltalande landskapselement med botaniska, zoologiska, geovetenskapliga och kulturhistoriska naturvärden.

VÅTMARKER VID FLIAN

Flian är en meandrande å med tydliga levébildningar. Levéerna är vallar som har bildats i samband med upprepade översvämningar i Flian. Några av länets största och mest opåverkade mader utmed rinnande vatten finns här. Riksintressets värden är kopplade till områdets madkomplex med vassar av starr och jättegröe vid rinnande vatten där stora naturvärden är knutna framför allt till de slagna strandängarna vid Botorp. Vid Botorp finns även representativa ängar och naturbetesmarker med lång kontinuitet. Av värde är också de bitvis art- och individrika växtsamhällen med arter som darrgräs, strandveronika, kärrvial, strandviol, krussilja och klockgentiana. Flian har rik fiskfauna och är lek- och uppväxtområde för strömlevande öring.

BRUNSBO - JÄRNSYSSLAOMRÅDET

Området utgörs av en herrgårds- och bondebygd belägen på en ändmorän, Skarabergsryggen, som tillhör den mellansvenska israndzonen. Riksintressets värden är knutna till randmoränbildning som hör till den mellansvenska israndzonen, samt till det representativa odlingslandskapet med lång kontinuitet och förekomst av äng och naturbetesmarker med bitvis art- och individrika växtsamhällen med arter som kattfot, darrgräs, slåttergubbe, ormrot, svinrot, smörbollar, borsttåg och granspira.

Naturreservatet Brunsbo äng är beläget på Skarabergsryggens östra del och är mycket välbesökt. Skarabergsområdet är västra Sveriges största och innehållsrikaste lokal vad gäller det fossila kulturlandskapet från förhistorisk tid och medeltiden. Området är idag utmärkt som forsknings- och demonstrationsobjekt och har en tilltalande landskapsbild.

SKÅNINGS – ÅSAKA

Höjdryggen vid Skånings-Åsaka tillhör de nordligaste israndstråken i den mellansvenska israndzonen. Riksintresset är av värde på grund av områdets välutbildade randmoräner ingående i den mellansvenska israndzonen. Riksintresset är även av värde på grund av ett ganska representativt odlingslandskap med öppna hagar och ekhagar, vilket innebär att området utgör ett bra exempel i landet på denna landskapstyp. I området bildar randmoräner en ås som genomkorsar odlingslandskap och öppna ekhagar. Viktiga landskapselement med spår av äldre kulturlandskap märks särskilt mellan E20 och Munstorp. Stora delar av Skånings-Åsakaryggen är uppodlade, övriga delar har ett rikt lövträdsinslag med övervägande ek. I området finns även betesmarker och ängsvegetation. Området är av stort geovetenskapligt värde och utgör ett tilltalande inslag i landskapsbilden.

SANDURFÄLT NORR OM ISTRUM

Riksintresset utgörs av ett sandurfält av stort geovetenskapligt intresse avsatt mellan israndmoräner. Sandursfältet är ett av de bästa exemplen i länet. Sandurfälten indikerar att det historiskt skett en påverkan på naturen och är värdefullt för tolkning av högsta kustlinjen. Sanduren är avlagringar efter glaciärernas smältvattensälvar från istiden där rännor kan följas västerut, fram mot kommungränsen. Idag utgörs området av skogsmark och på vissa delar finns inhägnande försöksodlingar. Stora delar har tidigare odlats, vilket bland annat märks på de många odlingsrösena. Närheten till Baltiska issjöns utlopp vid Nordbillingen är värdefullt.

VALLE

Valle domineras av ett välutvecklat kamelandskap med åskullar, åsar och sänkor. I sänkorna finns ett stort antal kalkoligotrofa sjöar med artrik vegetation. Andra svackor är uppfyllda med myrmarker som varierar från fattiga kärr och mossar till extremrikkärr. Inom området finns rika ädellövskogar, ekskogar och -hagar samt löv- och tallsumpskogar. I Valle finns ett representativt äldre odlingslandskap med många mindre hagmarker och ängar. På Axevalla hed finns en stor naturbetesmark med lång kontinuitet. Valle har en enastående artrik flora. I lövskog finns bland annat guckusko, de artrika torrängarna hyser bland annat smalbladig lungört och rikkärren är representativa med stor artrikedom. Även kryptogamfloran är mycket rik. Vissa delar av odlingslandskapet har en ålderdomlig prägel med sällsynta och hotade åkerväxter som pukvete och riddarsporre. Området har också ett rikt fågelliv och en artrik insektsfauna.

Valleområdet är en bonde- och småbrukarbygd med förhistorisk förankring och ett värdefullt kulturlandskap där bland annat de många fornlämningarna karaktäriserar landskapet. Inom Valle finns sammantaget ett stort antal

naturtyper där ängar, betesmarker och åkrar växlar med sjöar och ädellövskog. Detta ger ett mosaiklandskap med hög artrikedom och biologisk mångfald. Området är attraktivt för friluftslivet. Naturreservaten Bockaskedeåsen-Toran,Jättadalen-Öglunda grotta, Eahagen-Öglunda ängar, Torp samt Höjentorp-Drottningkullen ligger alla inom Valleområdet och besöks årligen av en stor mängd människor.

NORDBILLINGEN

Nordbillingen är den norra delen av Billingen som ligger i Skara, Falköping och Skövde kommuner. Riksintresset består av platåberg med diabastäckta kambrosiluravlagringar. Inom området en kalkstensplatå med ett välbevarat odlingslandskap samt erosionsdalar från den baltiska issjöns sänkning. Nordbillingen har stora naturvärden genom en mosaik av naturtyper. På diabasplatån finns bland annat Blängsmossen med ett stort myrkomplex med exempelvis välutvecklade laggar och några mindre orörda barrskogar samt andra våtmarker som Sjömossen. I sluttningarna finns stora ädellövskogar med lång skoglig kontinuitet och enastående rik flora. I kalkstensbranter finns stora kalktuffbildningar med extremrikkärr och enastående rika ädellövskogar och granskogar. Representativ äng och naturbetesmark finns inom området och naturvärdena är här främst knutna till den enastående rika floran med många sällsynta och hotade arter. Även fågellivet är rikt.

Området är attraktivt för friluftslivet och ett välbesökt utflyktsmål. Det ingår i ett större område av riksintresse för friluftslivet (Platåbergslandskapet Billingen). Inom Skara kommun berörs området av riksintresse för kulturmiljövården (Kambrosilurområdet).

SYDBILLINGEN

Riksintresset omfattar den södra delen av Billingen, Tovaberget, Myggberget och Brunnhemsberget med tillhörande sluttningar. Riksintresset sträcker sig över Skara, Falköpings och Skövde kommuner. Sydbillingen består av ett platåbergslandskap med diabastäcke på kambrosiluravlagringar. Här finns urskogsartad skog och stora myrkomplex på Sydbillingens diabaslager och ädellövskog med lång kontinuitet och rik flora i branterna. På Brunnhemsbergets västsluttning finns gammal granskog på kalkmark med rik svampflora. Inom området finns flera extremrikkärr och ganska många representativa naturbetesmarker. Området har ett rikt fågelliv och stora botaniska värden som är knutna till naturbetesmarkerna, ädellövskogarna och rikkärren.

Inom Skara kommun berörs området av riksintresse för friluftslivet (Platåbergslandskapet Billingen) och riksintresse för kulturmiljövården (Kambrosilurområdet).

HORNBORGASJÖN, BJURUMOMRÅDET MED RÖSJÖ MOSSE

Hornborgasjön är en slättsjö på delvis kalkhaltigt material med enastående artrik häck- och rastfågelfauna i och i anslutning till de hävdade sötvattenstrandängarna. Rösjömosse och Mårbysjöns naturvärden är knutna till det stora mossedominerade myrkomplexet, det rika fågellivet och Mårbysjöns botaniskt intressanta rikkärr.

Detta är ett stort, sammanhängande område med mycket varierande natur i Skara, Falköpings och Vara kommuner. Området utgörs av Hornborgasänkan och Rösjömosse med mellanliggande områden. Det innefattar sammantaget länets i särklass största våtmarksområde. Hornborgasjön är av stort värde för såväl häckande som rastande arter och är av internationellt intresse. Bjurum-området är riksbekant för de stora mängder tranor som årligen framför allt under våren rastar på åkrar och betesmarker. Markerna vid Stora Bjurum och Dagsnäs binder ihop Rösjömosse med Hornborgasjön.

FRILUFTSLIV

Platåbergslandskapet Billingen utgör riksintresse för friluftsliv. Det är ett stort område som sträcker sig över Skara, Falköping och Skövde kommuner. Riksintresset är uppdelat i tre delområden: Valle, Billingen samt Hornborgasjön. Enligt riksintressets värdebeskrivning är huvudkriterierna för hela området särskilt goda förutsättningar för friluftsaktiviteter samt berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. Naturen är varierad och många delar är även skyddade som naturreservat eller Natura 2000-områden. Tillgängligheten är god inom vissa delar via vägar och vandringsleder.

PLATÅBERGSLANDSKAPET BILLINGEN – DELOMRÅDET BILLINGEN.

Delområdet Billingen sträcker sig från Brunnhemsberget i söder till nordänden av platåberget Billingen inkluderande det höglänta odlingslandskapet i Bergs socken. Delområdets kärnvärden utgörs av den varierade naturen, god tillgänglighet inom vissa delar via vägar och vandringsleder och att många delar är skyddade som naturreservat.

Området präglas av de barrskogsklädda platåerna och de mer lövskogsrika och delvis brukade branterna runt bergen. Genom sin storlek finns gott om ostörda områden där man som besökare kan få känsla av vildmark. Området erbjuder vackra utblickar över de omgivande och till stora delar öppna odlingslandskapen nedanför Billingen. Inom området finns många attraktiva och välbesökta utflyktsmål och flera bilvägar leder upp på bergsplatån. Runt Billingen och dess sydliga utlöpare finns ett stort antal naturreservat och många olika vandringsleder. På Billingen ligger exempelvis naturreservatet Blängsmossen som är ett omtyckt utflyktsmål.

PLATÅBERGSLANDSKAPET BILLINGEN – DELOMRÅDET VALLE

Det sjörika kamelandskapet Valle väster om Billingen sträcker sig från Varnhem och norrut och inkluderar även det vildmarksbetonade och mer otillgängliga Klyftamo-området. Delområdets kärnvärden utgörs av den varierade naturen med ålderdomliga odlingslandskap, vildmarksområden, intressanta kvartärgeologi och många sjöar och flera allmänna badplatser. Det är god tillgänglighet inom vissa delar via vägar och vandringsleder och många delar är skyddade som naturreservat. Kärnvärdena är också knutna till den rika kulturhistorien med bland annat Varnhems klosterkyrka, en riksklenod med anor från 1100-talet.

Delområdet utgör ett omtyckt utflyktsmål och besöks årligen av ett stort antal människor. Området erbjuder bland annat ett rikt nätverk av stigar, informationstavlor och små parkeringar, men även golfbana, hotell och närhet till restauranger och caféer.

PLATÅBERGSLANDSKAPET BILLINGEN – DELOMRÅDET HORNBORGASJÖN

Delområdets kärnvärden utgörs av den varierade naturen med god tillgänglighet inom vissa delar via vägar och vandringsleder och där många delar är skyddade som naturreservat. Värdena är även knutna till området som internationellt känd fågellokal med bland annat stora mängder rastande tranor. Det är ett omtyckt utflyktsmål med många olika fågeltorn och utsiktsplatser, besökscentra och naturum med naturvägledning och utställningar. Hornborgasjön är en av Sveriges mest kända platser i naturvårdssammanhang. Det är ett storslaget landskap med vidsträckta vyer över sjön, Billingeområdet och herrgårdslandskap. Inom området finns många vandringsleder och små vägar lämpliga för cykling och under högsäsong finns det gott om matställen, konst- och hantverksutställningar och olika evenemang. Området är lättillgängligt med bil från alla håll.

RIKSINTRESSE FÖR ENERGIPRODUKTION OCH DISTRIBUTION

RIKSINTRESSE FÖR ANLÄGGNINGAR FÖR ENERGIPRODUKTION OCH ENERGIDISTRIBUTION

Det är Energimyndigheten som ansvarar för att peka ut områden som är av riksintressen för energidistribution och energiproduktion. Bestämmelser om riksintressen tillämpas på områden för anläggningar som är del i större sammanhängande system för energidistribution ur ett nationellt perspektiv.

Skara kommun har inga områden som är utpekade som riksintresse för anläggningar för energiproduktion och energidistribution.

TOTALFÖRSVARET

RIKSINTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARETS ANLÄGGNINGAR

Det är Försvarsmakten som ansvar för att identifiera områden av riksintresse för totalförsvarets militära del.

RIKSINTRESSE, TOTALFÖRSVARET
MSA-OMRÅDE

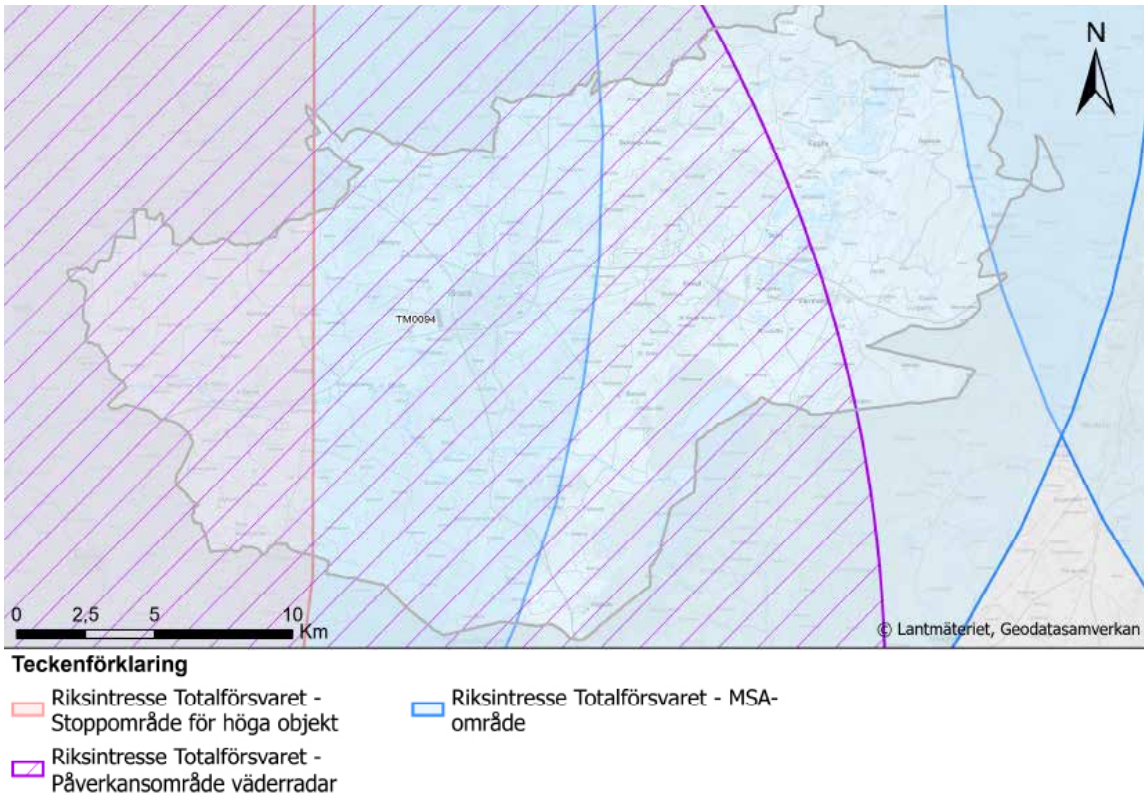

Med totalförsvaret avses alla de myndigheter som deltar i Sveriges territoriella försvar De har var och en särskilda uppgifter för att hantera och avhjälpa faror som uppstår vid hot mot nationen.

Försvarsmaktens riksintressen består bland annat skjut- och övningsfält, flygplatser, tekniska system och anläggningar. Dessa består dels av riksintressen som kan redovisas öppet och dels av riksintressen som inte kan redovisas öppet, med hänsyn till försvarssekretesskäl enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400). Vid en avvägning mellan olika riksintresseanspråk och intressen ska företräde ges till försvarsintresset om området eller del av området behövs för en anläggning för totalförsvaret, enligt 3 kap. 10 § miljöbalken.

Bedömningen om en åtgärd medför påtaglig skada på ett riksintresse för totalförsvarets militära del görs endast av Försvarsmakten. Detta beror bland annat på tillgång till information som omfattas av försvarssekretess. I de flesta fall medför den verksamhet som utgör riksintresset en omgivningspåverkan, ett så kallat påverkansområde. Försvarsmakten måste genom granskning av planer och lovansökningar inom dessa områden säkerställa att ny bebyggelse och andra åtgärder inte utgör någon risk för påtaglig skada på riksintresset eller området av betydelse för totalförsvarets militära del. Exempel på påverkansfaktorer är buller, luftturbulens, flyghinder, fysiska/skymmande hinder och elektromagnetisk störning.

Hela landet är samrådsområde för uppförande av höga objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse eller högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse enligt Luftfartsverkets definition. Alla ärenden som rör denna typ av objekt ska remitteras till Försvarsmakten.

MSA-OMRÅDEN

Inom Skara kommun finns tre områden med särskilt behov av hinderfrihet (3 kap. 9 § miljöbalken). Dessa utgör så kallade MSA-områden som är ett område kring en militär flygplats där höga objekt kan påverka flygplatsens MSA (Minimum Safe Altitude). Militär MSA-yta är området inom en radie av 46 km från flygplatsens ARP (banornas mittpunkt). Ingen av de nedan nämnda militära flygplatserna ligger inom Skara kommun men MSA-område för flygbasen Såtenäs samt det oanvända flygfältet i Hasslösa sträcker sig in över Skara kommun.

SÅTENÄS FLOTTILJFLYGPLATS, LIDKÖPINGS KOMMUN

Såtenäs flygplats är belägen vid Vänerns södra strand i Lidköpings kommun. Enligt beslut tillåter verksamhet som maximalt omfattar 32 200 flygrörelser om året, varav 24 000 rörelser med flygplan JAS 39 och 3 000 rörelser med transportflygplan. Som en del i Försvarsmaktens kvarvarande system av flottilj- och övningsflygplatser anpassade för militär verksamhet är flygplatsen av vital betydelse. För närvarande används den bland annat för den centraliserade utbildningen av flygförare för flygplan JAS 39. Då verksamhet pågår såväl dagtid som kvällstid påverkas därmed bebyggelseplaneringen i flygplatsens närhet, både beträffande hinderfrihet och flygbuller. Påverkansområdet avseende hinderfrihet har definierats särskilt efter om-

RIKSINTRESSE, TOTALFÖRSVARET
MSA-OMRÅDE

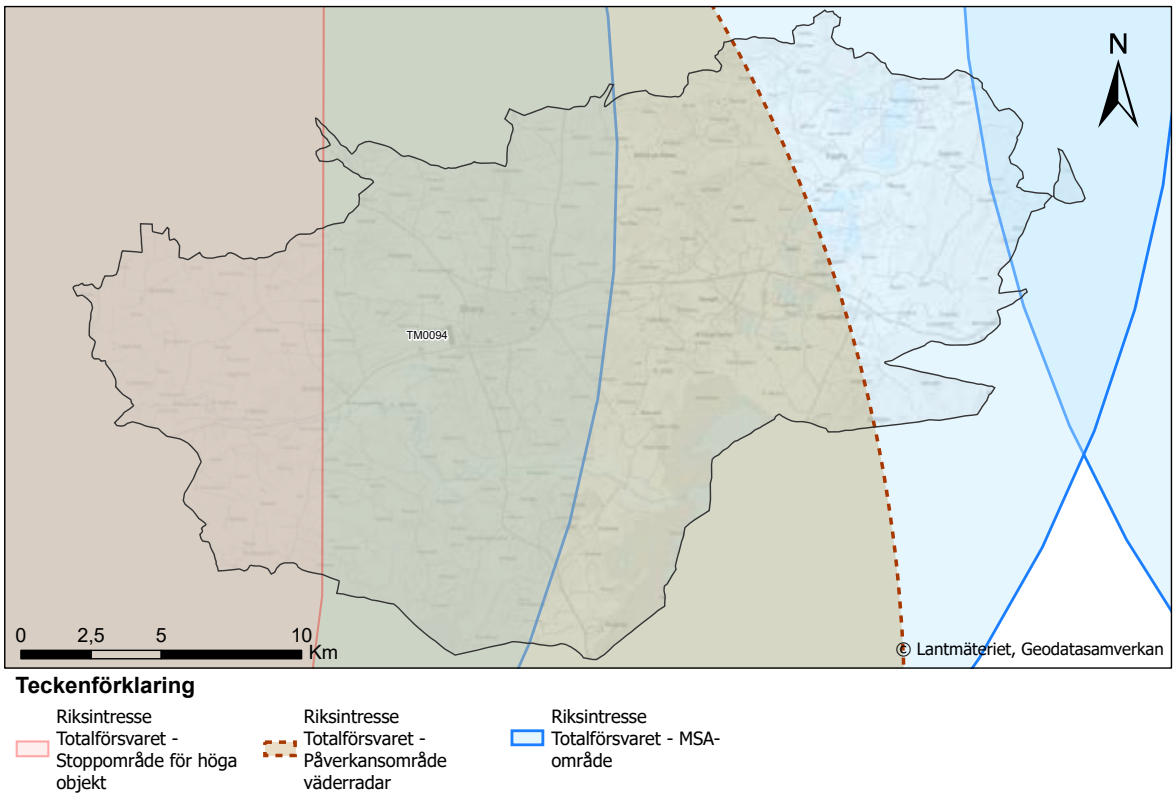

fattande analys och området täcker även utflygningar på låg höjd samt visuella landningar vid låg molnbas. Såsom exempel på utflygning på låg höjd bör nämnas att miljötillståndet medger utflygning på ca 200 m höjd i medeltal 5 % av antalet starter. Flygplatsens MSA-område sträcker sig in i Skara kommun, varför kommunen berörs av riksintresset.

VÄRDEBESKRIVNING

Värdet av flygplatsen består i första hand av möjligheterna att fortsatt nyttja en av få kvarvarande militära flygplatser för grundläggande utbildning på enhetsflygplanet JAS 39, för transportflygförbanden och för övningar av krigsfunktioner, men även av de mycket omfattande samhällsinvesteringarna. Samtliga militära flygplatser utgör även reservflygplatser vid pågående flygtjänst i händelse av otjänlig väderlek vid återgång till ordinarie flygplats för flygande enheter, eller vid nödsituationer. Det saknas såväl ekonomiska förutsättningar som andra motiv för att överväga nyetablering av militära flygplatser enligt Försvarsmaktens bedömning. Av den anledningen är behovet av skydd för riksintresset mycket högt prioriterat.

RÅDA ÖVNINGSFLYGPLATS, LIDKÖPINGS KOMMUN

Råda är belägen 6 km väster om Lidköpings stad och öster om Såtenäs flottiljflygplats, i Lidköpings kommun. Idag används Råda övningsflygplats för övningar inom totalförsvaret med både mark och flygstridskrafter, för del av transportflygets taktiska träning liksom för delar av frivilligförsvarets flygverksamhet. Flygplatsen upplåts även vid vissa tillfällen för andra statliga verksamheter såsom förarträning för ambulans och polis. Flygplatsen är en av få kvarvarande övningsflygplatserna i det nationella systemet av militära flygplatser i landet. Flygplatsens MSA-område sträcker sig in i Skara kommun, varför kommunen berörs av riksintresset.

VÄRDEBESKRIVNING

Värdet med Råda övningsflygplats består i första hand av möjligheterna att fortsatt kunna använda en av få kvarvarande militära flygplatser för övningar utan infrastruktur. Flygplatsens omedelbara närhet till Såtenäs flottiljflygplats är också en mycket stor fördel då det ger synergieffekter. Det saknas såväl ekonomiska förutsättningar som andra motiv för att överväga nyetablering av militära flygplatser enligt Försvarsmaktens bedömning. Behovet av skydd för riksintresset är därför högt prioriterat. Risken för påverkan på riksintresset består i att höga objekt, såsom vindkraftverk och master kan utgöra flygsäkerhetsrisker vid placering inom de särskilt angivna områdena för hinderfrihet enligt gällande luftfartsbestämmelser vid start och landning, samt vid flygning på låg höjd i flygplatsens närområde. Även enstaka åtgärder kan därvid utgöra påtaglig skada genom lovbeslut eller miljötillstånd som kan antas få prejudicerande verkan.

RIKSINTRESSET KARLSBORG ÖVNINGSFLYGPLATS, KARLSBORGS KOMMUN

Karlsborgs flygplats är belägen vid Vätterns västra strand i Karlsborgs kommun. Verksamhetsutövarna på Karlsborgs flygplats är idag Skaraborgs flygflottilj, F 7, K 3, Helikopterflottiljen, flygskolan inom Luftstridsskolan och Försvarets Materielverk. Det förekommer även begränsad flygverksamhet med mindre flygplan för Hemvärnets och Frivilliga Flygkårens flygövningar, extrabeställda flygningar av K 3. Polisen utnyttjar även flygplatsen vid enstaka tillfällen. Det hinderfria området täcker även utflygningar på låg höjd samt visuella landningar vid låg molnbas. Endast Karlsborgs kommun berörs. Flygplatsens MSA-område sträcker sig dock in i Skara kommun, varför kommunen berörs av riksintresset.

VÄRDEBESKRIVNING

Värdet av Karlsborgs flygplats består i första hand av möjligheterna att fortsatt nyttja en av få kvarvarande militära övningsflygplatser men även av de mycket omfattande samhällsinvesteringarna. Flygplatsen är numera en övningsflygplats i det nationella systemet av militära flygplatser i landet, vilket därmed utgör en väsentlig resurs för flygstridskrafternas totala verksamhet. Samtliga militära flygplatser utgör även reservflygplatser vid pågående flygtjänst i händelse av otjänlig väderlek vid återgång till ordinarie flygplats för flygande enheter, eller vid nödsituationer. Försvarsmakten bedömer att det saknas såväl ekonomiska förutsättningar som andra motiv för att överväga nyetablering av militära flygplatser. Behovet av skydd för riksintresset är därför mycket högt prioriterat. Exempel på åtgärder som kan medföra påtaglig skada på riksintresset är uppförandet av höga objekt inom område som utgör MSA-område. Höga objekt kan eventuellt uppföras inom MSA-ytan om totalhöjden över marken inte uppnår de höjdbegränsningarna som gäller samt om ingen annan konflikt med riksintresse eller påverkansområde föreligger.

VÄDERRADAR

Försvarsmaktens Vädertjänst och SMHI har en gemensamt finansierad meteorologisk infrastruktur som är en förutsättning för båda myndigheternas funktion inom sina ansvarsområden och måste fungera i samtliga beredskapsnivåer. Myndigheterna har redan idag ett från departementen uttalad vilja att ta ett långsiktigt gemensamt ansvar för den meteorologiska infrastrukturen i Sverige, i samtliga beredskapsnivåer. Väderradarer samt tillhörande anläggningar utgör därför riksintresse för totalförsvarets militära del.

Det är framförallt vindkraftsetableringar för nära väderradaranläggningarna som riskerar att skada riksintresset. Det kan medföra att störningarna på väderinformationen blir för stora för att kunna ta fram säkra väderprognoser. Inga vindkraftverk ska därför uppföras inom 5 km radie enligt internationell överenskommelse. I Sverige används

en bortre maxgräns på ca 50 km där särskilda analyser måste genomföras. I Sverige används denna överenskommelse sedan flera år och den förstärktes genom flera studier som utfördes under 2010-2014.

Inom Skara kommun finns det ett påverkansområde för väderradar som finns i Vara kommun (objekt-ID TM0094).

RIKSINTRESSE FÖR KOMMUNIKATIONER

Riksintresse för kommunikationer omfattar de fyra trafikslagen väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Trafikverket bedömer vilka områden som är av riksintresse för trafikslagens anläggningar enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Riksintresseområden för anläggningar för kommunikationer ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Skara kommun berörs av väg och luftfart.

VÄG

Inom Skara kommun är Europaväg 20 (E20) och väg 49 av nationell betydelse och har utpekats som riksintresse för väg.

Väg E20, sträckan Malmö-Göteborg-Stockholm, ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt och är genom detta av särskild nationell betydelse. E20 ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T, med vägar av särskild internationell betydelse. Väg E20 utgör en viktig förbindelse mellan Stockholm, Göteborg och vidare söderut till Malmö och Köpenhamn. E20 har en viktig funktion för gods- och persontransporter både internationellt, nationellt, regionalt och lokalt. Sett ur ett regionalt perspektiv är E20 viktig för de regioner och kommuner som ligger i anslutning till vägen och har stor betydelse för näringslivet. Vägen omfattas även av pendlingstrafik och betydande turisttrafik.

Väg 49, sträckorna Lidköping - Skara-Skövde och Mölltorp-Askersund, är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Väg 49 ingår bland annat i de av Region Västra Götaland utpekade stråk som är viktiga för regional utveckling och pendling. Den ingår också i huvudvägnätet för långväga godstransporter.

LUFTFART

En del av Skara kommun berörs av skyddsområde för Trollhättan-Vänersborgs flygplats i form av MSA-område (minimum safety altitude). MSA-ytan är en typ av skyddsområde som utgörs av en cirkel med radien 55 km räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. MSA-område utgör den yta inom vilket det finns fastställda höjder för högsta tillåtna objekt som kan tillkomma i området runt en flygplats. Höga fasta installationer som är högre än den fastställda MSA-höjden får inte förekomma. För flygplatser som är utpekade som riksintresse ingår skyddsområdena i riksintresset och garanterar att det inte finns några hinder för flygtrafiken.

Flygplatsen är enligt Trafikverket en flygplats av fundamental regional betydelse. I beslut om förändrat riksintresseanspråk 2018-03-23 är flygplatsen numera även utpekat eftersom behovet av flygkapacitet för att säkerställa framtida utveckling av utrikestrafiken i Göteborgsregionen motiverar att flygplatsen är av riksintresse.

RIKSINTRESSE, KKOMMUNIKATIONER

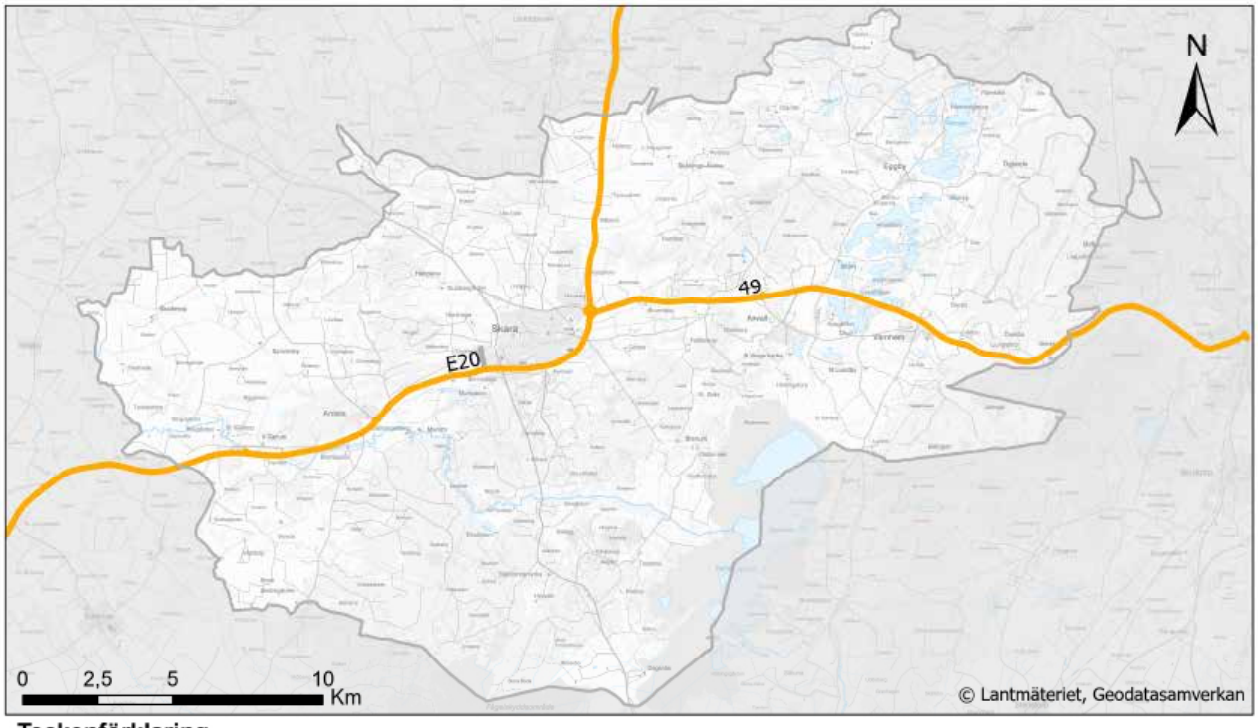

AVFALLSHANTERING

RIKSINTRESSE FÖR ANLÄGGNINGAR FÖR AVFALLSHANTERING

Skara kommun har inga områden som är utpekade som riksintresse för anläggningar för avfallshantering.

VATTENFÖRSÖRJNING

RIKSINTRESSE FÖR ANLÄGGNINGAR FÖR VATTENFÖRSÖRJNING

Det är Havs- och vattenmyndigheten som pekar ut områden och anläggningar som är av riksintresse för vattenförsörjning för att stärka och tydliggöra vattenförsörjningsintresset i samhällsplaneringen. Några anläggningar för vattenförsörjning bedöms vara så strategiskt viktiga att de är av riksintresse.

Skara kommun har inga områden som är utpekade som riksintresse för vattenförsörjning.

RIKSINTRESSE FÖR INDUSTRIELL PRODUKTION

RIKSINTRESSE FÖR ANLÄGGNINGAR FÖR INDUSTRIELL PRODUKTION

Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion kan pekas ut som riksintresse. Bedömningen av vilka områden som är särskilt lämpliga som riksintresse för industriell produktion görs av myndigheten Tillväxtverket. Områden som är av riksintresse för anläggningar för industriell produktion skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Områdena har inga geografiska avgränsningar eller områdesbeskrivningar. En tolkning av riksintresseanspråkens avgränsning görs istället i kommunernas översiktsplaner, i samråd med Tillväxtverket och Länsstyrelsen. Överenskommelsen mellan stat och kommun om riksintresseanspråkets gränser i antagen översiktsplan är gällande för efterföljande beslutsprocesser.

Skara kommun har inga områden som är utpekade som riksintresse för anläggningar för industriell produktion.

RIKSINTRESSE FÖR ANLÄGGNINGAR FÖR ENERGIPRODUKTION OCH ENERGIDISTRIBUTION

Det är Energimyndigheten som ansvarar för att peka ut områden som är av riksintressen för energidistribution och energiproduktion. Bestämmelser om riksintressen tillämpas på områden för anläggningar som är del i större sammanhängande system för energidistribution ur ett nationellt perspektiv.

Skara kommun har inga områden som är utpekade som riksintresse för anläggningar för energiproduktion och energidistribution.

OMRÅDESSKYDD

Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för områdesskyddet. Riksantikvarieämbetet har det centrala ansvaret i fråga om kulturreservat, Skogsstyrelsen det centrala ansvaret för biotopskyddsområden och Havs- och vattenmyndigheten det centrala ansvaret för vattenskydds områden samt vägledningsansvaret för områdesskydd- som syftar till bevarandet av havs- eller vattenmiljöer eller grundvatten. Länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet. Kommunen ansvarar dock för det områdesskydd som den har förordnat om. Vingängen är ett kommunalt naturreservat.

NATURA 2000-OMRÅDEN

Natura 2000 är ett nätverk av de mest skyddsvärda naturområdena i EU. Syftet är att skydda arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. Urvalet av Natura 2000-områden är en viktig grund för att bevara ett representativt urval av naturmiljöer i Sverige och flera områden är utvalda därför att de är viktiga livsmiljöer för hotade arter. Områdena väljs ut av Länsstyrelsen och till varje område finns en bevarandeplan som ger en beskrivning av området och dess naturvärden.

Natura 2000-områden är skyddade enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och med stöd av EU-direktiven fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet. Alla Natura 2000-områden utgör även riksintressen enligt 4 kap. 8 § miljöbalken. För verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område krävs tillstånd från Länsstyrelsen. Även verksamheter som bedrivs utanför Natura 2000-området och som medför en betydande påverkan på naturområdet kräver tillstånd.

I Skara kommun finns 17 Natura 2000-områden varav fyra av dessa utgör Natura 2000-områden för fågeldirektivet. Samtliga redovisas nedan. Inom Skara kommun utgör vissa av områdena även naturreservat eller berörs av riksintressen.

1. SYDBILLINGENS PLATÅ
2. HORNBORGASJÖN
3. EAHAGEN
4. BOCKASKEDE
5. BLÄNGSMOSSEN
6. BRUNSBO ÄNG
7. ÖKULL
8. AXEVALLA HED
9. HÖJENTORP-DROTTNINGKULLEN
10. BOTORP
11. HÖKABERG

12. STENUM RUDERNA

13. RÖSJÖ MOSSE OCH MÅRBYSJÖN

14. TORP

15. STORA HÖJEN

16. VINGÄNGEN

17. MUNSTORP

NATURRESERVAT

Naturreservat är områden med värdefull natur och/eller värden för friluftslivet som skyddas genom 7 kap. 4–8 § miljöbalken. Naturreservat bildas och förvaltas av antingen länsstyrelse eller kommun. Det är en effektiv och viktig skyddsform och ett av de vanligaste sätten att långsiktigt skydda värdefull natur. Ett område får skyddas som naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet eller om det behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter. Marken i ett naturreservat kan ingå i såväl ett privat som allmänt ägande. Till varje reservat finns föreskrifter och skötselplan som reglerar vad som gäller inom området. Länsstyrelsen eller kommunen kan lämna dispens från föreskrifterna beroende på vem som förvaltar naturreservatet.

I Skara kommun finns 14 naturreservat. Vingängen är ett kommunalt naturreservat bildat av Skara kommun. Här ansvarar kommunen för skötseln av området. De övriga 13 naturreservaten förvaltas av Länsstyrelsen.

1. BOCKASKEDEÅSEN-TORAN

Bockaskedeåsen-Toran är ett av flera naturreservat beläget i Valleområdet, vilket präglas av det så kallade kamelandskapet med sina kullar och sänkor och ett ålderdomligt kulturlandskap. Reservatet ligger i gränsen mellan kamelandskapet och Billingens västsluttning. Det består dels av ett småkulligt landskap med små åkrar och värdefulla naturbetesmarker med rik flora, dels av branta sluttningar upp mot Billingens platå. Bockaskedeåsen i nordost är Valleområdets högsta ås. I platåbergsbranten växer en äldre blandskog med stora inslag av ädellöv samt en rik flora med bland annat lavar, den hotade vedtrappmossan och flera ovanliga svampar. Området är populärt och lättillgängligt för utflykter och vandring med strövområden och goda utblickar, delar av området är dock svårframkomliga. Det utgår en markerad stig från parkeringsplatsen.

Billingen och hela Valleområdet berörs även av riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård.

2. JÄTTADALEN – ÖGLUNDA GROTTA

Jättadalen – Öglunda grotta är en djupt nedskuren bäckravin omgiven av diabasstup på västsidan av Billingen. Ovanför Jättadalen finns en utsiktspunkt med milsvid utsikt över Vallebygden. Inom området finns även Öglunda grotta som är ett grottliknande rum bildat av enorma diabasblock. Det finns också fristående pelare av diabas. Ängsgranskog dominerar i området utom i de lägst belägna delarna där inslaget av lövskog är betydande. Reservatet utgör ett attraktivt utflyktsmål.

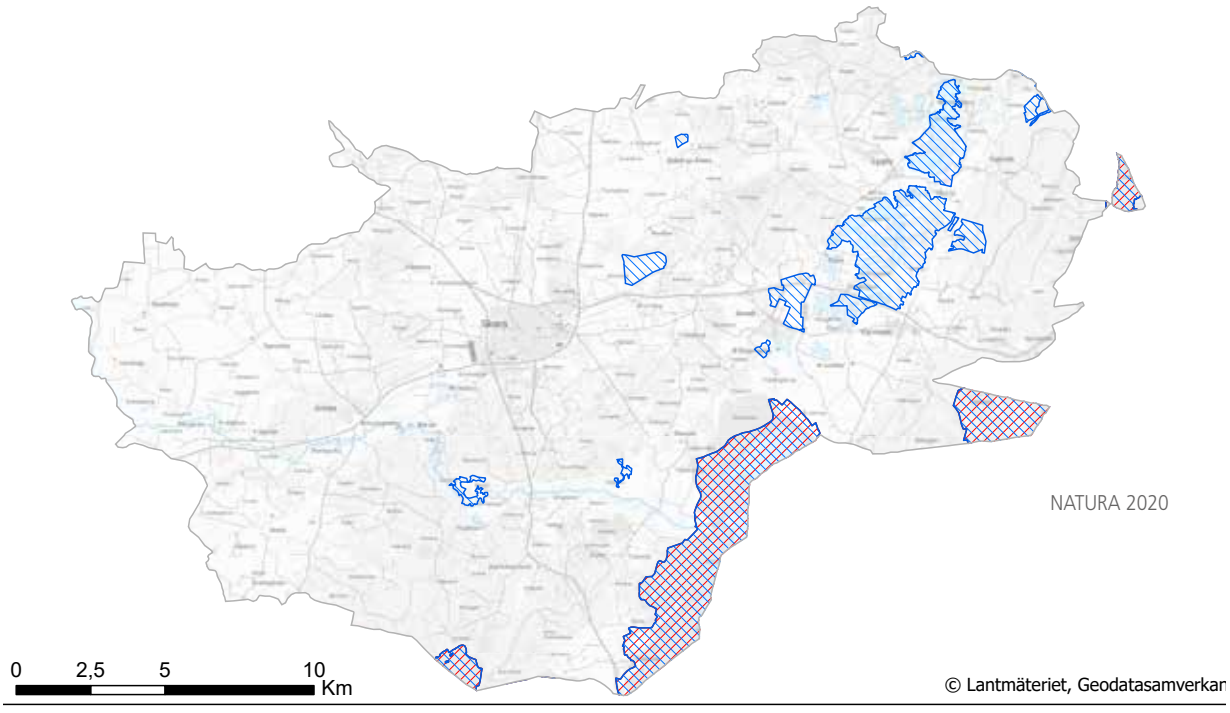

3. EAHAGEN – ÖGLUNDA ÄNGAR

Inom naturreservatet finns ett stort antal naturtyper i form av olika typer av lövskog samt sjöar, rikkärr, naturbetesmarker och åkermark. Artrikedomen är hög till följd av den stora mångfalden. Själva Eahagen är en lund med ädellövskog där man om våren kan njuta av blåsippa, lungört och vårärt. Flera arter förekommer i området. Eahagen – Öglunda ängar är ett mycket vackert strövområde med gott om stigar. Inom reservatet finns sjöarna Ämten, Flämsjön och Rommen. Vid Flämslätt finns en badplats med bryggor. Naturreservatet är ett lättillgängligt och attraktivt område för allmänheten.

4. TORP

Torp är beläget på gränsen mellan Vallebygden och Billingen. Naturreservatet består av ett vackert och mosaikartat, småkulligt landskap med naturbetesmarker, små åkrar, frodiga lövskogar, sumpskogar och rikkärr. Reservatet utgör även en representativ, välbevarad del av Billingens sluttning med värdefulla landformer och landskapselement. Inom reservatet finns typiska lundarter och gott om död ved vilket gynnar insekter, bland annat ovanliga vedskalbaggar. Svampfloran är rik med flera rödlistade arter. Området har en rik kulturhistoria med lämningar från sen bronsålder och fram till 1800-tal. Torps gård ligger mitt i reservatet och uppfördes under 1700-talet. Torp utgör ett lättillgängligt och attraktivt strövområde för allmänheten och en markerad stig löper genom det omväxlande landskapet.

5. HÖJENTORP – DROTTNINGKULLEN

Höjentorp-Drottningkullen är det största av naturreservaten i Valleområdet. Reservatet har en varierad natur med åsar, kullar och gropar samt flera sjöar. Större delen av reservatet utgörs av ett välbevarat och värdefullt kulturlandskap med öppna betes- och åkermarker omväxlande med mer sluten ädellövskog, I naturreservatet finns också myrmarker med alltifrån artfattiga tallmossar eller fattigkärr till extremrikkärr med en stor växtrikedom.

6. BRUNSBO ÄNG

Naturreservatet domineras av ängs- och betesmarker med ett mycket stort antal gamla och grova ekar. Här trivs mossor, lavar, svampar och insekter. Många fågelarter utnyttjar träden som boplats eller för födosök, exempelvis göktyta. Området utgjorde slåtteräng från 1400-talet fram till början av 1900-talet och idag är Brunsbo äng en av Sveriges största kvarvarande slåtterängar av äldre typ. Brunsbo äng är av mycket stort kulturvetenskapligt värde. Inom området finns rester av förhistoriska och medeltida kulturlandskap samt gravfält och lämningar efter bebyggelse. Reservatet är ett attraktivt och välbesökt strövområde och utflyktsmål.

7. SYDBILLINGENS PLATÅ

Sydbillingens platå är ett av södra Sveriges största sammanhängande vildmarksområden och är orört sedan mitten av 1800-talet. Naturreservatet innehåller ett värdefullt komplex av myr- och skogsmarker och sträcker sig in i Skara, Falköpings och Skövdes kommuner. Området har höga ekologiska naturvårdsvärden som framförallt är knutna till områdets höga grad av orördhet. Inom området bildar kärren ett nätverk i de skogspartier som omger mossarna. I gammelskogen finns älg, tjäder, pärluggla och nötkråka, på mossarna orre och ljungpipare.

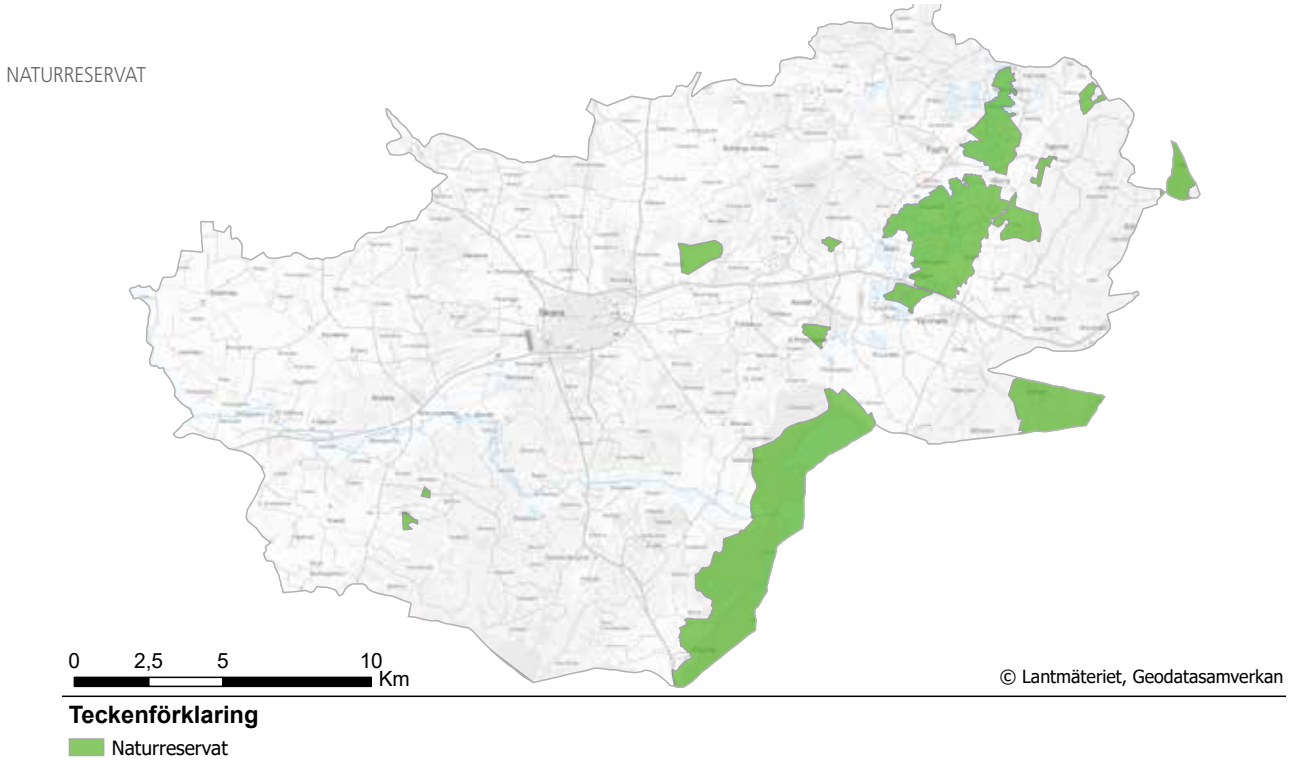

8. SYLTÄNGARNAS DOMÄNRESERVAT

Syltängarna är ett litet reservat med cirka 190 år gammal ekskog. I den västra delen är den något yngre. Här finns flera fågelarter och kattuggla häckar i området. Naturvärdena är knutna till den värdefulla ekskogen. Området har även betydelse för naturstudier och forskning. Naturreservatet är ett attraktivt och välbesökt lokalt utflyktsmål och en vandringsslinga finns i området.

9. BJÖRNÖNS DOMÄNRESERVAT

Björnön är ett litet reservat med naturskog i form av gammal barrskog. En del av granarna kan vara upp till 170 år gamla. Vegetationen domineras av mossor, exempelvis vågig sidenmossa, flarnlav och gammelgranlav. I den nordöstra delen finns bland annat vårfryle, ärenpris, skogssallat och smultron. Orkidén knärot har en rik förekomst i reservatet och även linnéa växer längs en väg.

10. BLÄNGSMOSSEN

Blängsmossen är en av Skaraborgs största och mest utvecklade högmossar. Mossen är relativt orörd och ligger på Billingeplatån. Huvuddelen av reservatet ligger i Skövde kommun, men sträcker sig även in i Skara och Falköpings kommuner. Bland mossvegetationen finns exempelvis dvärgbjörk och botaniskt intressanta arter som snip, ängsnycklar och myggblomster. Även fågellivet är rikt. Speciellt för Blängsmossen är så kallade sprickkärrsfönster som troligen bildats genom att näringsrikt vatten trängt upp från underliggande fastmark när mossen glidit isär. Detta fenomen är okänt hos andra svenska mossar.

I området finns ett fågeltorn med fin utsikt och ett skidspår går runt mossen vinterntid.

11. HORNBORGASJÖN

Hornborgasjön är en av Europas viktigaste fågelsjöar. I sjön häckar och rastar ett stort antal våtmarksberoende fågelarter. Naturreservatet berör Skara och Falköpings kommuner. Områdena runt Stora Bjurum och Dagsnäs har sedan länge varit rastplats för tranor på våren. Hornborgasjön utgör ett viktigt besöksobjekt och naturreservatet har nio olika besöksplatser runt sjön med fågeltorn, vandringsleder och informationstavlor. Inom reservatet finns informationscentralen Trandansen vid Dagsnäs samt naturum Hornborgasjön vid Fågeludden med utställningar, information och caféer. I reservatet ingår förutom sjön även strandområden och omgivande marker som är viktiga både för upplevelsen av sjön och för dess ekologi. Det är förbjudet att vistas i fågelskyddsområdet 20 mars–15 juli.

12. SKÅLLTORP

Naturreservatet Skålltorp består främst av en mosaik av fuktiga asp- och alskogar och torrare partier med ädellövlund. Längs reservatets två bäckar växer fina sumpskogar med grova aspar och alar. Höga naturvärden finns sammantaget knutna till denna lövskogsmiljö. I området finns värdefulla lundväxter. Stora delar av reservatet har tidigare varit betesmark och många grövre ekar uppvuxna i ett öppnare landskap än dagens finns kvar. Dessa har höga naturvärden och gamla och solbelysta ekar är viktiga för många hotade insekter och lavar. Inga stigar eller andra anordningar för besökare finns i området och skogen är svårframkomlig.

13. VINGÄNGEN

Vingängen är ett tätortsnära naturreservat strax söder om Axvalls samhälle. Området har höga natur- och kulturvärden samt ett rikt fågelliv. Reservatet karakteriseras av en ek- och björkdominerad hagmark som betas med nötdjur och hästar. Inom området finns sällsynta arter av lavar och mossor. Det finns även flera naturvårdsintressanta hävdarter såsom backtimjan, slåttergubbe, ängsvädd, ormrot, stagg, och kattfot. I östra delen reservatet finns många fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Vingängen är ett populärt närrekreationsområde med spår och stigar och av stor betydelse för friluftslivet. Här finns ett elljusspår som vintertid blir ett skidspår.

14. ÖKULL-BORREGÅRDEN

Ökull-Borregården ligger ungefär två kilometer från Varnhem och är en del av Vallebygdens kamelandskap. De naturhistoriska värdena är starkt kopplade till människans nyttjande av landskapet där bete och slåtter har förekommit i området under lång tid. I reservatet finns kalkfuktängar, rikkärr, naturbetesmarker och ädellövskog. Här trivs en rik flora av svampar, mossor och kärlväxter. I sjöarna finns kransalger, som kräver klart och kalkrikt vatten. Den mest markerade åsen i reservatets kamelandskap heter Getaryggen. Naturreservatet ligger lättillgängligt och erbjuder goda möjligheter till rekreation. Området har ett högt pedagogiskt värde knutet till dess natur och kulturhistoria.

STRANDSKYDDSOMRÅDEN

Strandskydd gäller vid havet, kring insjöar och vattendrag. Strandskyddets syfte är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden samt att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Stränder gränsar mellan två olika typer av biotoper och innehåller därför ofta dubbelt så många arter som omgivande biotoper. Skyddet gäller generellt 100 meter från strandkanten och strandskyddszonen omfattar både land, vatten och undervattensmiljö. Länsstyrelsen kan utvidga detta skydd upp till 300 meter om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Inom strandskyddat område är det förbjudet att uppföra nya byggnader samt ändra byggnader eller sätta upp andra anläggningar eller anordningar som hindrar allmänheten från att röra sig där, till exempel bryggor eller staket. Det är inte heller tillåtet att utföra åtgärder som väsentligt försämrar livsvillkoren för djur och växter, såsom muddring eller att fälla fler än något enstaka träd. Ekonomibyggnader och anordningar som behövs för till exempel jordbruk, fiske eller skogsbruk är undantagna från förbudet, om de måste ligga inom strandskyddat område för sin funktions skull.

Miljöbalken 7 kap. 18 c–d § anger sex särskilda skäl vilket kan ge dispens från strandskyddet. Kommunerna har det primära ansvaret för att hantera frågor om strandskydd och beslutar om upphävande av strandskydd. Länsstyrelserna ska granska kommunens beslut. Inom detaljplanelagt område kan även strandskyddet vara upphävt enligt särskilda beslut.

Inom Skara kommun gäller 100 meter strandskydd generellt för sjöar och vattendrag. 100 meter strandskydd gäller också för:

- RÅSTENSBÄCKEN NEDSTRÖMS VÄG 703
- MÄRSKABÄCKEN NEDSTRÖMS E20
- DOFSAN NEDSTRÖMS VÄG 184.
- TORPABÄCKEN NEDSTRÖMS VÄG 613
- AFSEN NEDSTRÖMS E20 OCH FLIAN

Inom Skara kommun gäller ett utökat strandskydd till 200 meter för följande sjöar och vattendrag, vilka nästan samtliga ligger i Vallebygden:

- ACKSJÖN
- ANDDAMMEN
- BYSJÖN
- DÖJAN
- EGGBYSJÖN
- FLÄMSJÖN
- FURSJÖN
- GRÖNSJÖN (VID HÖJENTORP)
- GRÖNSJÖN (VID ÖKULL)
- GÅRDSSJÖN
- HATTAREN
- HUSGÄRDESSJÖN
- IGLASJÖN
- KAPPSÄCKEN
- KUSEN
- (LILLA) DYBERGSSJÖN
- LILLA LJUNGSJÖN
- LILLA NÄTERSÄTERSJÖN
- LÖVSJÖN

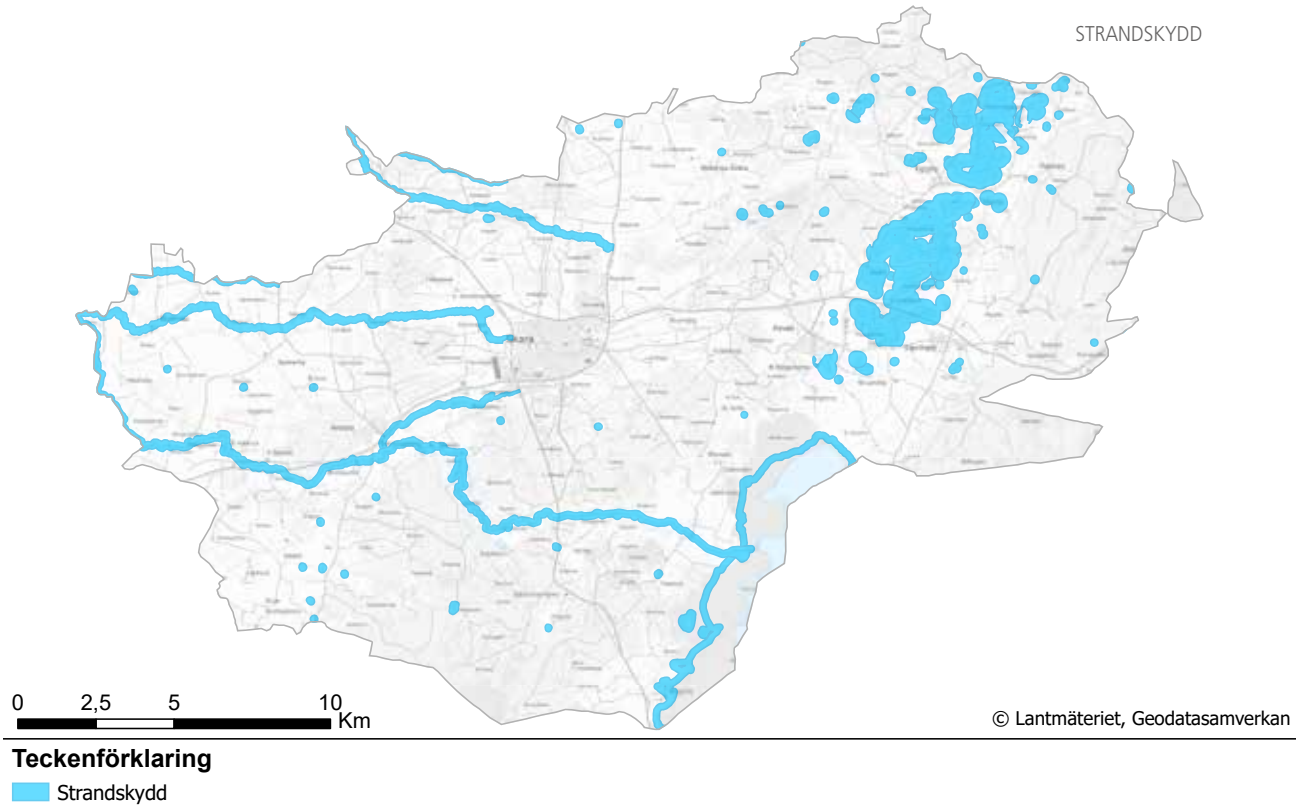

- MÅSJÖN
- NYCKLASJÖN
- OFFICERSHATTEN
- ORMSJÖN
- PRINSHAGASJÖN
- ROMMEN
- RÖRSJÖN (SÖDRA DELEN)
- SKÄRVALÅNGEN
- STAKASJÖN
- STALLSJÖN
- HACKSJÖN (ST DYBERGSSJÖN)
- ST JUNGFRUSJÖN
- ST LJUNGSJÖN
- ST LÅNGHÄSSLASJÖN
- ST RÖDSJÖN (F D NÄTERSÄTERSJÖN)
- SVARTSJÖN (VID HÖJENTORP)
- TJURSBERGSSJÖN
- TRÄDGÅRDSSJÖN
- TÅSJÖN
- VAGNSJÖN
- VINGASJÖN (VINGSJÖN)
- ÄMTEN
- ÖKULLASJÖN
- ÖSTERSJÖN

DJUR OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

Djur- och växtskyddsområden avsätts för att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- och växtarter. Dessa inrättas av Länsstyrelsen eller kommunen med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken. Ett vanligt motiv är att skydda fåglars häckningsområden och kallas i dagligt tal för fågelskyddsområden. Föreskrifterna innebär att allmänheten, och i vissa fall även markägaren, inte får vistas inom området under en viss tid av året. De kan även begränsa rätten till jakt och fiske.

Inom Skara kommun finns ett sådant område, Bjurum-Dagsnäs. Det är ett fågelskyddsområde beläget i södra delen av kommunen och fortsätter över kommungränsen in i Falköpings kommun. Fågelskyddsområdet ska ge rastande tranor en ostörd miljö under den tid de uppehåller sig runt markerna vid Bjurum-Dagsnäs och tillträdesförbud gäller under tiden 20 mars – 30 april.

BIOTOPSKYDDSOMRÅDEN

Biotopskydd är en skyddsform som kan användas för s må mark- och vattenområden, så kallade biotoper, och regleras i 7 kap. 11 § miljöbalken. Syftet med ett biotopskyddsområde är att bevara områdets naturvärden, skog eller odlingslandskap. Skyddsformen liknar ett naturreservat men är mindre och gäller för utpekade biotoptyper. Skyddet innebär att det är förbjudet att bedriva verksamhet eller utföra åtgärder som kan skada naturmiljön. Dispens från biotopskydd kan sökas hos länsstyrelsen och medges enbart om det finns särskilda skäl.

Det finns olika typer av biotopskydd. Generellt biotopskydd gäller för alléer, stenmurar, åkerholmar, källor, odlingsrösen, pilvallar, småvatten och våtmarker. Dessa gäller över hela landet. Den andra formen av biotopskyddsområde utgörs av biotoper som Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen eller en kommun får besluta om. Beslutet gäller för det enskilda området med särskilda föreskrifter och skötselanvisningar. Dessa biotoper kan finnas i såväl skogs- och jordbrukslandskapet som i sjöar, vattendrag, kust och hav. Som kompensation för detta har markägaren rätt till viss ersättning.

I Skara kommun finns de generella biotopskydden på många ställen samt därtill 13 skogliga biotopskydd för vilka Skogsstyrelsen beslutat om biotopskydd. Biotopskydden i skogsmark är främst belägna vid Vallebygden.

NATURMINNEN

Naturminnen är särpräglade naturföremål eller mycket små områden som är skyddade enligt 7 kap. 10 § miljöbalken för att de behöver särskilt skydd eller vård. Det kan till exempel vara enskilda värdefulla träd eller växtplatser för ovanliga växter. Beslut om naturminnen fattas av Länsstyrelsen eller kommun. Åtgärder som kan påverka ett naturminne kräver dispens från kommunen eller Länsstyrelsen.

I SKARA KOMMUN FINNS TRE OBJEKT:

1. NORRA VING EK

Naturminnet utgörs av en ek, Finnatorpseken. Det är en stor ek i fritt läge. Stammens omkrets är drygt fyra meter. För trädet gäller förbud mot all slags skadegörelse liksom mot andra åtgärder som kan utgöra hot mot dess växtbetingelser.

2. VALLE EK

Naturminnet utgörs av en ek, den så kallade Tubbetorpseken, belägen vid Kroken. Det är en imponerande ek med mycket vid krona och stamomfång på 6,5 meter. Eken får inte fällas eller skadas.

NATURMINNEN

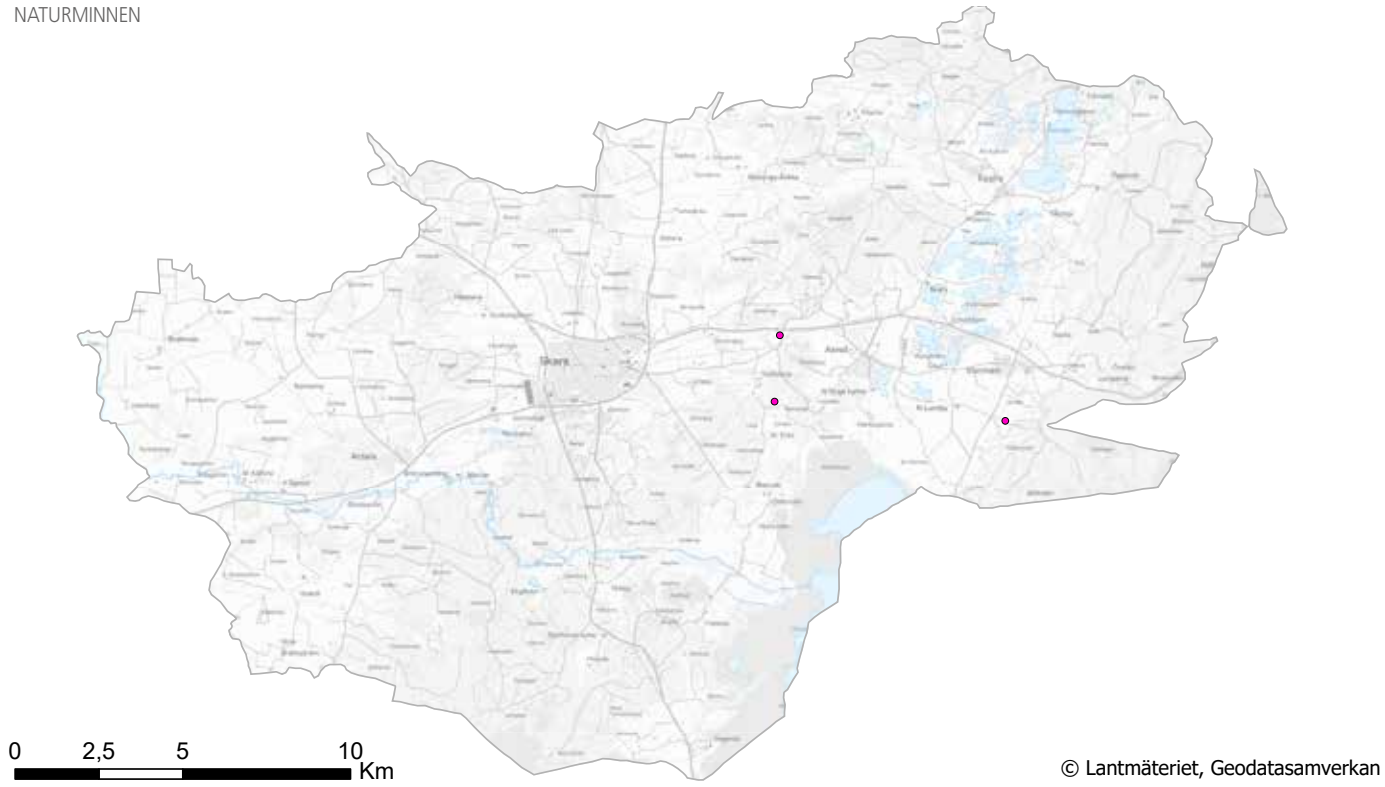

Teckenförklaring

- Naturminne (punkt)

BIOTOPOMRÅDEN

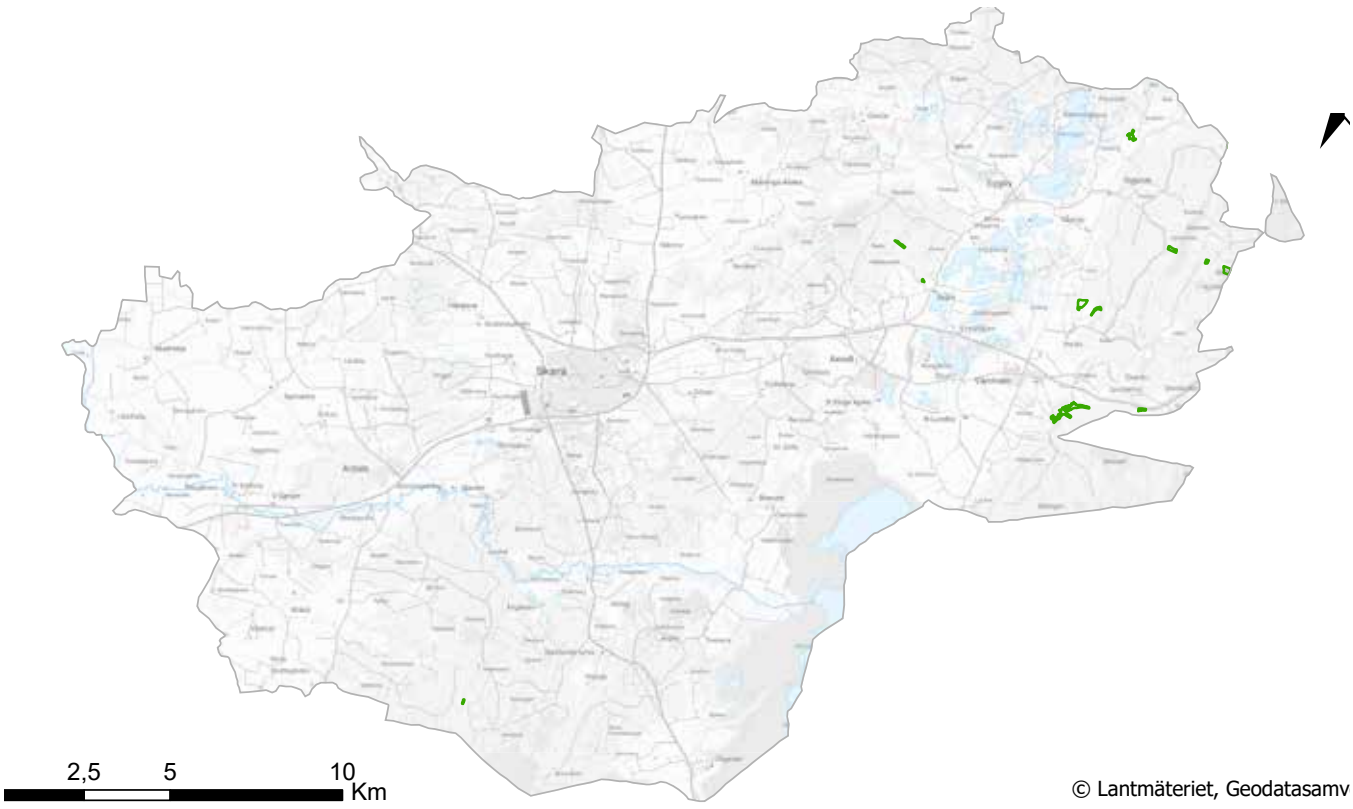

eckenförklaring

- Biotopskyddsområde (Skogsstyrelsen)

3. NORRA LUNDBY

Naturminnet omfattar en Lönn och ett päronträd. För dessa träd gäller förbud mot all slags skadegörelse liksom mot andra åtgärder som kan försämra deras livsbetingelser. Runt varje träd skall ett område motsvarande drygt respektive träds krona lämnas fritt från störande föremål eller träd.

BYGGNADSMINNEN

En byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde kan skyddas som byggnadsminne. Det är länsstyrelsen som beslutar om en byggnad eller anläggning ska förklaras som byggnadsminne. I Skara kommun finns tio stycken (enskilda) byggnadsminnen enligt 3 kapitlet i Kulturmiljölagen (1988:950):

- BRUNNSBO 1:17 M.FL.: BRUNSBO BISKOPSGÅRD
- DAGSNÄS 1:3: DAGSNÄS HERRGÅRD
- GAMLA STADEN 2:1: SKARA BRANDMUSEUM
- HÄGGEN 2 OCH SKYTTEN 2: SKARA VETERINÄRINRÄTTNING
- IRIS 1: DJÄKNESTALLET
- METES 3: SKARA STIFTS- OCH LANDSBIBLIOTEK
- OXBACKEN 2:1: SKARA VATTENTORN
- RÅDHUSET 11: RÅDHUSET
- TORP 1:2: TORPS FD. RYTTMÄSTAREBOSTÄLLE
- VENUS 11: SKARA DOMKAPITELHUS

Vidare finns det två statliga byggnadsminnen enligt förordning 2013:558:

- HÖJENTORP 1:2: HÖJENTORPS KUNGSGÅRD
- SKYTTEN 1: SKARA VETERINÄRINRÄTTNING

FORNLÄMNINGAR

Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet förr, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna och som kan antas ha tillkommit före år 1850. Fornlämningar är skyddade enligt 2 kapitlet Kulturmiljölagen (1988:950). Syftet med skyddet är att den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Till alla fornlämningar hör ett så stort område (fornlämningsområde) på marken, sjö- eller havsbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Begränsningen för vissa fornlämningsområden har bestämts av länsstyrelse, eller, i vissa fall, genom fastighetsbildningsbeslut. Oavsett om ett fornlämningsområde har bestämda gränser eller inte så skyddas alla fornlämningsområden enligt bestämmelserna i 2 kapitlet 2 § Kulturmiljölagen.

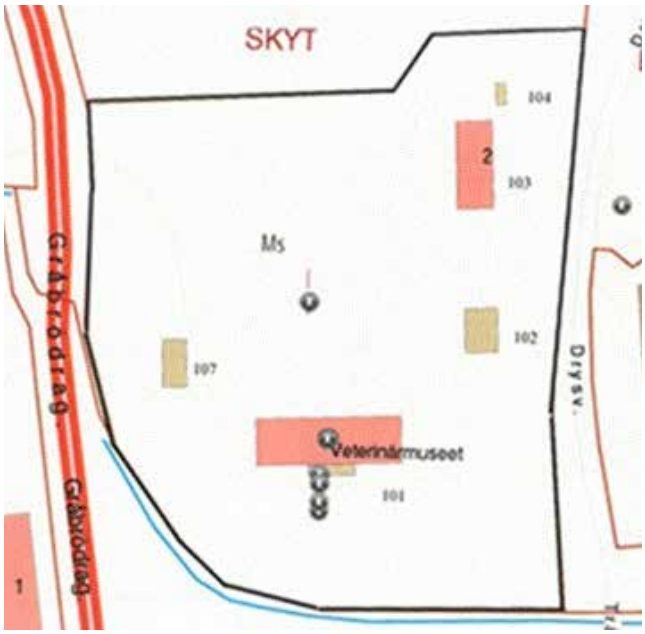

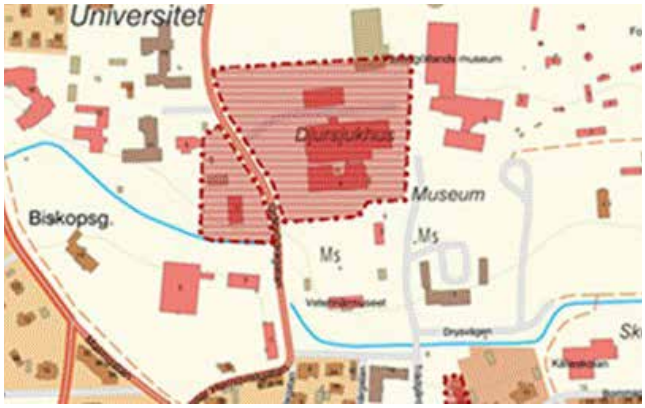

Kulturmiljölagen säger att du behöver tillstånd från Länsstyrelsen för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över, ändra eller skada en fornlämning. Ett markområde runt varje fornlämning omfattas också av skyddet. Vissa fornlämningar har en osäker utbredning i marken och dess storlek och läge kan behöva utredas innan tillstånd till ändring av fornlämning kan ges. Även en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd.

En del av Skara stadskärna omfattar det så kallade Kulturlagret, alltså det övre markskikt som innehåller lämningar från medeltidsstaden. Kulturlagret är fast fornlämning.

Med vetskap om den spridning som gravarna/gravfälten har inom Varnhemsområdet finns stor sannolikhet att fornlämningar som inte är synliga ovan mark påträffas nästan varhelst man gräver.

KYRKLIGA KULTURMINNEN

Enligt 4 kapitlet i Kulturmiljölagen (1988:950) ska kyrkobyggnader och kyrkotomter vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas och deras utseende och karaktär inte förvanskas. Som kyrkobyggnad räknas byggnader som före den 1 januari 2000 har invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar. I Skara kommun finns följande kyrkobyggnader:

- SKARA DOMKYRKA
- VARNHEMS KLOSTERKYRKA
- VÄSTRA GERUM
- VINKÖL
- MARUM
- HÄNDENE
- SKÅNINGS ÅSAKA
- BJÄRKLUNDA
- NORRA LUNDBY
- ISTRUMS KAPELL (OMBYGGD TILL BOSTAD)
- EGGBY
- ÖGLUNDA
- NORRA VING
- STENUM
- SKALLMEJA
- SYNNERBY
- SKÄRV
- FLÄMSLÄTT (BYGGD 1959)

Dessa kyrkobyggnader, utom Flämslätt, har tillkommit före 1940 och får inte på något väsentligt sätt ändras utan tillstånd av länsstyrelsen, enligt Kulturmiljölagen 4 kapitlet, 3 §.

LANDSKAPSBILDSSKYDD

Landskapsbildsskydd är ett skydd som införts med stöd av 19 § naturvårdslagen i dess lydelse före den 1 januari 1975. Enligt övergångsbestämmelser till miljöbalken gäller förordnanden fortfarande. Syftet med skyddet är att skydda stora områden från större påverkan eller förändring.

För varje landskapsbildsskyddsområde finns ett beslut med föreskrifter. Föreskrifterna kan variera men innebär att det krävs tillstånd för att utföra vissa åtgärder som kan ha negativ effekt på landskapsbilden. Detta innebär att åtgärder som kräver bygglov också kräver tillstånd från länsstyrelsen i dessa områden. Det kan också innebära att åtgärder som inte kräver bygglov ändå kräver tillstånd av länsstyrelsen.

Vanligtvis krävs tillstånd från länsstyrelsen för:

BYGGNADSÅTGÄRDER

- NYBYGGNAD
- YTTRE OM-, TILL- OCH PÅBYGGNAD AV BEFINTLIGA BYGGNADER
- MINDRE TILLBYGGNADER
- FRIGGEBODAR, VÄXTHUS OCH LIKNANDE
- OMFÄRGNING ELLER ÄNDRING AV FASAD- OCH TAKBEKLÄDNAD ELLER UPPFÖRANDE AV PLANK

MARKÅTGÄRDER

- SCHAKTNING (GRÄVNING, SPRÄNGNING OCH BORTTRANSPORT AV JORD), TIPPNING OCH FYLLNING
- ANLÄGGANDE AV VÄG
- UPPLAG
- TÄKTVERKSAMHET
- SKOGSPLANTERING OCH AVVERKNING
- LEDNINGSDRAGNING
- ANLÄGGANDE AV PARKERING OCH CAMPING FÖR ALLMÄNHETEN

I Västra Götaland finns över hundra områden som är skyddade med landskapsbildsskydd. Skara kommun berörs av följande två områden:

- VALLE 16-19-018
  (beslut 19720104, senast reviderad 20070122)

- HORNBORGASJÖN, OMR ÖSTER OM 16-19-017
  (beslut 19710628)

4

NATUR- OCH KULTUROMRÅDEN

Under avsnittet Natur- och kulturområden beskriver vi de områden som hyser särskilt höga natur- och kulturvärden. Det är områden som är viktiga för sällsynta arter, kulturhistoria, rekreation, turism och rörligt friluftsliv. De ska särskilt beaktas i planeringen och vid användningen av mark- och vattenområden.

NATUR- OCH KULTUROMRÅDEN 177
Natur- och kulturområden 177
Geologi 178
Vatten 179
Jordbrukslandskap, ängs- och hagmarker 181
Skog 182
Parker och tätortsnära natur 184
Ostörda områden 187
Blå-grön infrastruktur 188
Biologisk mångfald och resiliens 189
Ekosystemtjänster 189
Jord- och skogsbruk 189
Vatten 189
Urbana miljöer 190
Hälsa och upplevelse 190
Särskilt värdefull natur 191
Kulturhistoriska kategorier för bedömning av förändringar i den fysiska miljön 193
1. Forntid, järnålder, jordbruk och kristnandet av Västergötland 193
2. Stiftsstaden, skolstaden, herrgårdar och militär närvaro 196
3. Hantverk, urbanisering, småindustri och smalspår 199

NATUR- OCH KULTUROMRÅDEN

I Skara kommun finns stora möjligheter att uppleva unika natur- och kulturmiljöer. I översiktsplanen har de områden som hyser särskilt höga natur- och kulturmiljöer pekats ut. Det är områden som är viktiga för sällsynta arter, kulturhistoria, rekreation, turism och rörligt friluftsliv. Natur- och kulturområden som är särskilt värdefulla ska enligt Plan och bygglagen särskilt beaktas i planeringen och vid användningen av mark- och vattenområden. Även utanför områdena ska hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden vid lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändring av mark- och vattenanvändningen.

GEOLOGI

Berggrunden är det fasta underlaget under de lösa jordavlagringarna. Den vanligaste berggrunden i vårt land är urberget. Det har bildats under två till tre miljarder år och består främst av olika typer av gnejs och granit men variationen är stor. Den sedimentära berggrunden har främst bildats ur avlagringar (lera, sand- och kalkslam) som bildats i marin miljö när landet befann sig i närheten av ekvatorn. Dessa avlagringar har sedan omvandlats till alunskiffer, lerskiffer, sandsten och kalksten när landet inte längre befann sig under vatten och under årmiljonernas gång har mycket eroderats bort. Alunskiffer innehåller höga halter av uran vilket idag förknippas med förhöjda markradonhalter samt förhöjda spårämnen som arsenik och kadmium. Jord eller jordarter avser det översta skiktet med lösa massor som täcker planeten Jordens landyta, där växtlighet är eller kan vara rotad.

I Skara kommun ger de geologiska förutsättningarna upphov till det varierade landskapet med sina olika karaktärer så som slättlandet, Vallebygden, Hornborgasjön, platåbergen och mossmarkerna. Inom kommunen varierar jordarterna till följd av detta. Kommunens västra del karaktäriseras av de vida slätterna bestående av lerjordar och sand, och i kommunens inre delar runt Skara tätort består jordarten av glacial lera. Södra Skara är ett morän-

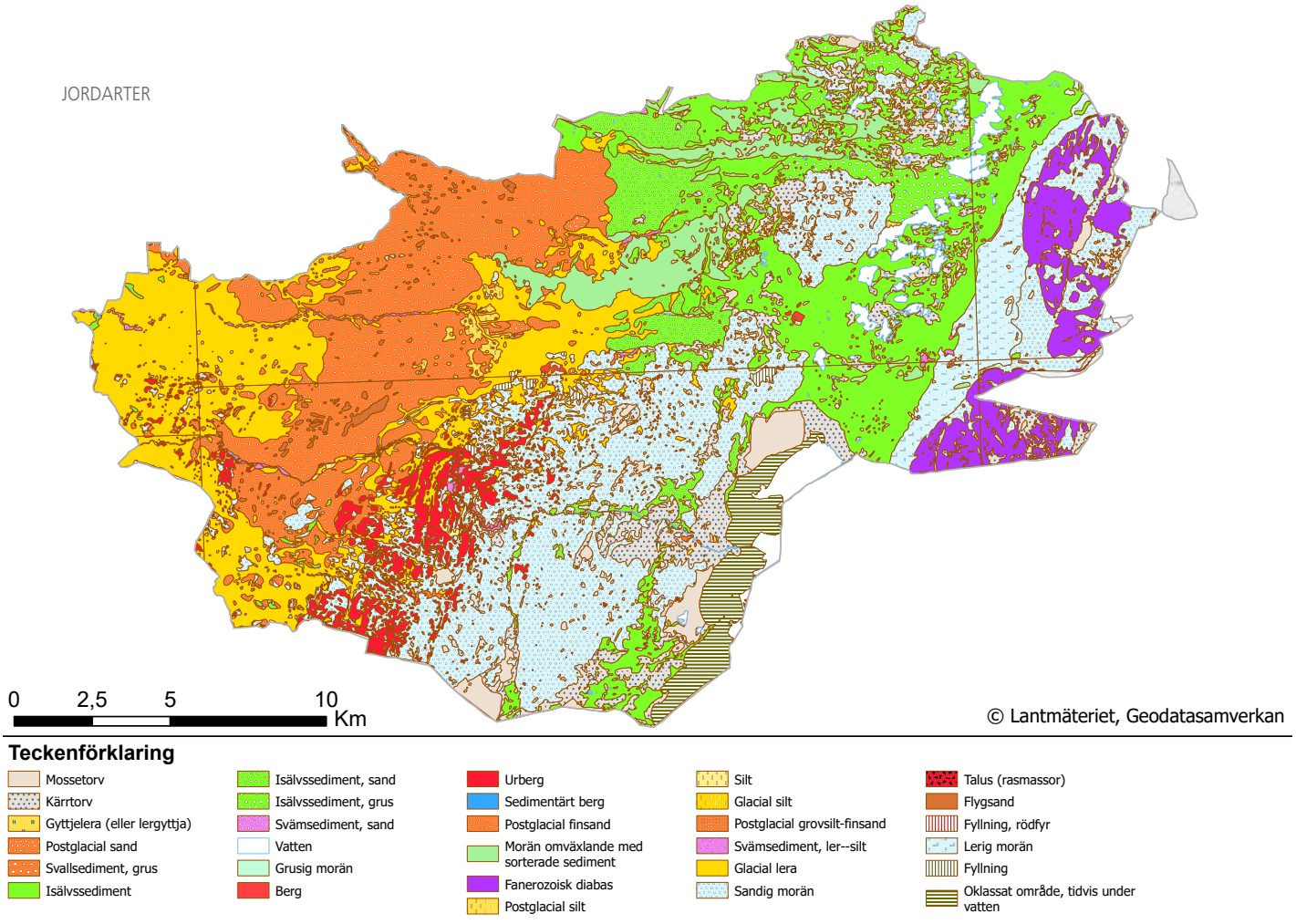

och urbergsområde. Våtmarksområdet runt Hornborgasjön utgörs mestadels av jordarterna torv och gyttja.

Valleområdets kamelandskap är format av den senaste istidens issmältning. I detta sjölandskap består jordarterna till övervägande del av isälvsediment och avlagringar i form av åsar och deltan. Här utgörs berggrunden av sandsten, alunskiffer och kalksten som har gett upphov till områdets kalkrika marker och sjöar.

Östra delen av kommunen präglas av platåbergen, där rester av de sedimentära bergarterna har bevarats. Här har magma trängt upp ur jordens inre och bildat diabas som format ett skyddande lager över de sedimentära bergarterna som annars lätt eroderar. Här finns Billingen som utgör berg i dagen i form av diabas med sina sluttningar av varierande bergarter och med inslag av mossetorv på platån. I kommunens norra del varierar jordarterna mellan lera, torv och grus, ibland med hög blockhalt. Här finns inslag av isälvsavlagringar och de speciella israndbildningarna i den mellansvenska randzonen, till exempel Skarabergsåsen.

I Skara kommun finns sammantaget flera mycket speciella och vetenskapligt intressanta geologiska bildningar där platåberget Billingen, Valleområdets kamelandskap samt den mellansvenska randzonens bildningar alla utgör unika exempel.

VATTEN

Sjöar och i synnerhet vattendrag utgör viktiga miljöer som spridningskorridorer för många djur- och växtarter. Många arter är beroende av möjligheten att kunna sprida sig både inom ett vattendrag eller mellan sjöar, vattendrag och kustvatten. Djur och växter som är beroende av vattenmiljöer behöver även kunna sprida sig på land, efter strandkanten.

Skara kommun utgörs av cirka 4,5 procent av vatten. Inom kommunen finns det gott om sjöar och vattendrag där flera åar rinner i öst-västlig riktning genom kommunen och bildar blåa stråk som främjar ett rikt växt- och djurliv samt friluftsliv. De flesta sjöar och våtmarker i kommunen är koncentrerade till de östliga delarna av kommunen. Alla delavrinningsområden i Skara kommun har avrinning mot Vänern, antingen direkt eller via andra vattendrag. Sjöarna utgör en känslig recipient inom kommunen. Flera av Skaras vattendrag är idag påverkade av vandringshinder byggda av människan, till exempel fördämningar. Fellagda eller feldimensionerade trummor kan också utgöra vandringshinder. Skogsavverkning intill ett vattendrag kan utgöra ett hot och bland annat medföra ett förändrat mikroklimat.

Inom arbetet med miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag, har Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet tillsammans med länsstyrelserna sammanställt områden med Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer. Inom Skara kommun finns tre särskilt värdefulla vatten utpekade i form av Vallesjöarna, Hornborgasjön och Lidan-Flian. Samtliga har högt naturvärde enligt regional naturvärdesbedömning. Vallesjöarna är uppdelade i delområdena Vallesjöarna i Höjentorp-Drottningkullen samt Flämsjön och Ämten. Alla Vallesjöarna är speciella med bland annat en ovanlig hydrologi och vattenkvalitet med höga pH-värden som ger förutsättningar åt en speciell kalkgynnad flora och bottenfauna. Hornborgasjön utgör ett mycket bra exempel på stor, mångformig, fågelrik slättsjö av internationellt intresse. Lidan-Flian är utpekat för sin stora biologiska mångformighet med flera rödlistade arter representerade. Sjöarna och vattendragen beskrivs mer utförligt i det följande.

Nedan redovisas de viktigaste sjöarna och vattendragen i kommunen. Dessa bidrar alla till Skaras blåstruktur och identitet. För information om miljökvalitetsnormer och statusklassning av vattenförekomsterna se kapitel Miljökvalitetsnormer.

HORNBORGASJÖN

Hornborgasjön är en igenväxande, näringsrik slättsjö med kalkgyttja omgärdad av odlingsmark. Det är Sveriges viktigaste fågelsjö och ett mycket viktigt besöksmål i Skara kommun. Sjön ligger vackert belägen vid platåberget Billingens fot i ett ålderdomligt natur- och kulturlandskap. När snön smälter på våren stiger vattnet kraftigt i sjön och de flacka stränderna översvämmas. Den norra delen av sjön är ihopkopplad via Härlingtorpskanalen med Vallesjöarna och vattnet från Hornborgasjön rinner vidare ut i ån Flian. Fågellivet är mycket rikt med många sällsynta arter. Även vegetationen är artrik med arter som uddnate, spetsnate, krypfloka och kransalg. Hornborgasjön utgör ett ramsarområde, se vidare kapitel Våtmarker.

Hornborgasjön har historiskt varit starkt påverkad av utdikningar och vattennivåsänkningar för att skapa odlingsbar mark. Ett arbete med att återställa sjön och höja vattenståndet påbörjades i slutet av 1980-talet. Restaureringen har bland annat syftat till att bevara och förbättra livsmiljöerna för de arter som lever här. Hornborgasjön har mycket höga naturvärden och omfattas av både riksintresse, naturreservat och Natura 2000-område, se vidare kapitel Områdesskydd samt Riksintresse för naturvården och friluftslivet. Hornborgasjön utgör en mycket känslig recipient, bland annat med avseende på övergödning, grumling och igenväxning utifrån de höga naturvärden som är kopplade till sjön.

VALLESJÖARNA

Vallesjöarna i stort karaktäriseras av kamelandskapets speciella terrängformer där hela området är mycket sjörikt. Här finns även flera bäckar. Vattenkvaliteten i sjöarna är ovanlig med bland annat höga pH-värden och ekosystemen är mycket speciella. Här finns kalkrika sjöar med kransalger, så kallade Charasjöar, med Sveriges enda motsvarighet på Gotland. Flodkräfta förekommer också här. Valleområdet omfattas av riksintresse, naturreservat och Natura 2000-område, se vidare kapitel Områdesskydd samt Riksintressen.

VÅTMARKSINVENTERING

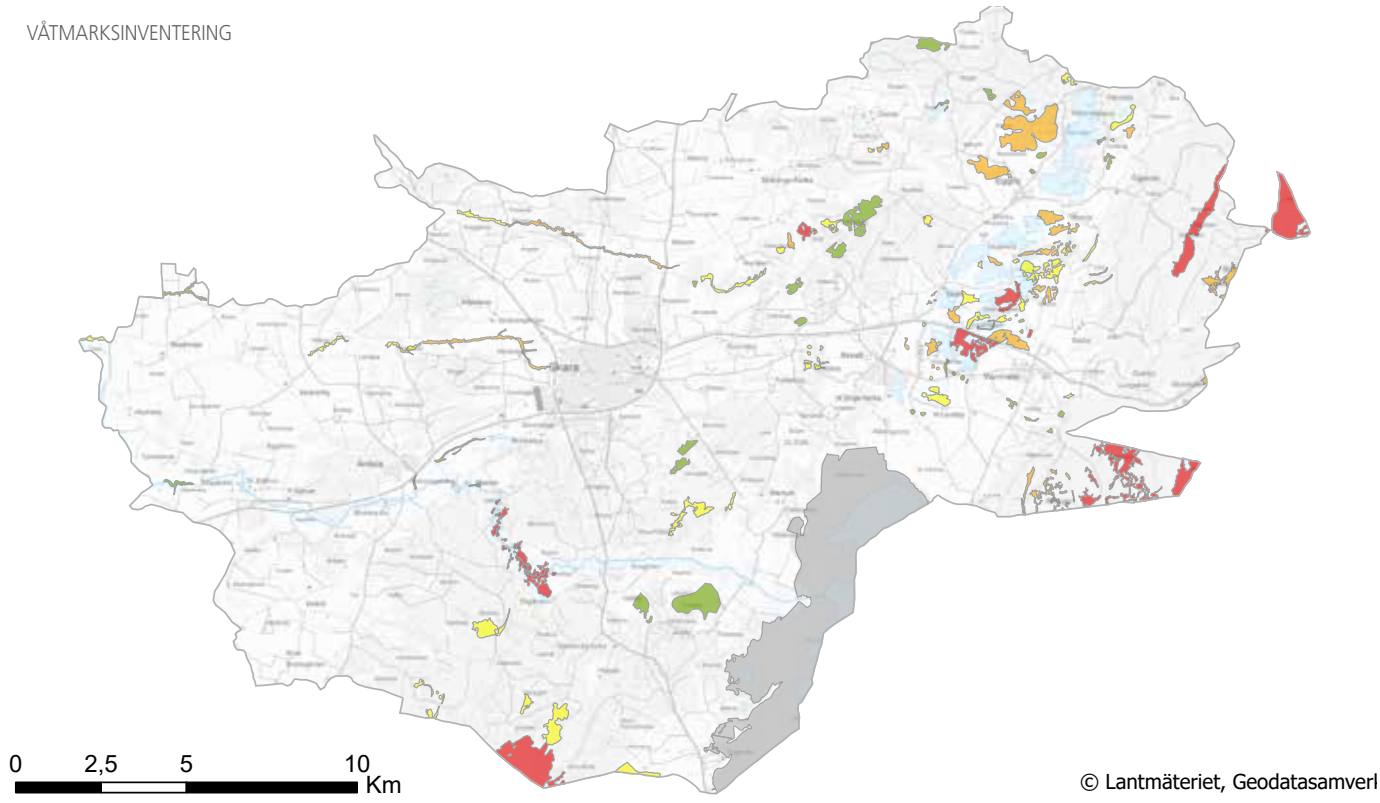

Teckenförklaring

Klassning

- Högt naturvärde
- Låga naturvärden
- Mycket högt naturvärde
- Okända värden
- Vissa naturvärden

VATTENDRAG OCH SJÖAR

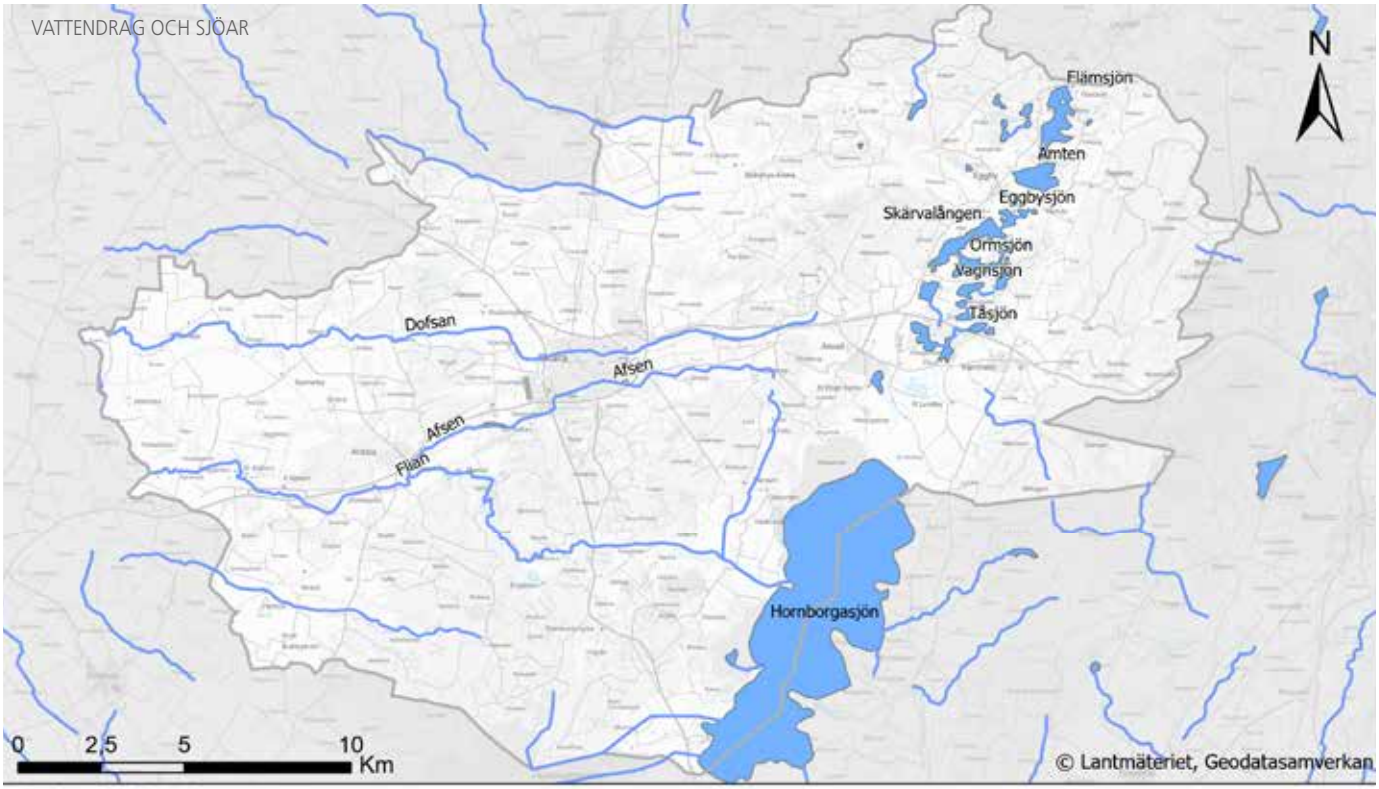

Teckenförklaring

- Vattendrag
- Sjöar

FLIAN

Ån Flian avvattnar Hornborgasjön och rinner sedan västerut där den passerar söder om Skara tätort. Flian utgörs till stor del av en slättå i dalgång med ett välutvecklat ravinsystem med skred och meanderlopp, men också många strömbiotoper. Intressanta växt- och djurarter kopplade till Flian är bland annat asp, färna, stensimpa, forsmossa samt flera fågelarter. Sträckan uppströms Falköpingsvägen har påverkats kraftigt av Hornborgasjöns sänkning. Det finns även flera definitiva vandringshinder i ån som hindrar öring från Vänern att vandra upp i vattendraget. Flian utgör en mycket känslig recipient. Delar av Flian ingår i både riksintresse för naturvård och Natura 2000-område, se vidare kapitel Områdesskydd samt 3. riksintresse för naturvården och friluftslivet.

DOFSAN

Ån Dofsan rinner i öst-västlig riktning genom kommunen och fungerade förr i tiden som en vattentrafikled. Inom Skara stad kallas ån Drysan. Dofsan har mycket höga, och ibland extremt höga halter av kväve, fosfor och zink. Ån är även påverkad av vandringshinder, bland annat i Viktoriaparken. Dofsan/Drysan utgör en mycket känslig recipient.

AFSEN

Afsen rinner genom södra delen av Skara tätort och vidare ut i ån Flian. Afsen utgör en känslig recipient.

MÄRSKABÄCKEN

Märskabäcken bildar tillsammans med några anslutande bäckar ett djupt nedskuret ravinsystem i de finkorniga sedimentära jordlagren och dess meandrande lopp är typiskt för flera av slättens åar. Den är geomorfologiskt och biologiskt intressant, och ett attraktivt utflyktsmål i det i övrigt flacka landskapet. Dalgången sträcker sig ända från E20 till Vänern. Bäcken byter nedströms namn till Öredalsån. Märskabäcken utgör en mycket känslig recipient. Det finns flera definitiva vandringshinder som hindrar öring från Vänern att vandra upp i vattendraget.

VÅTMARKER

Våtmarker definieras som sådana marker där vatten under en stor del av året finns nära, under, i eller strax över markytan. Även vegetationstäckta vattenområden klassas som våtmarker. Beroende på om våtmarkerna huvudsakligen får sin vattenförsörjning från nederbörd, markvatten eller vatten från sjöar och vattendrag delas de in i mossar, kärr eller limnogena våtmarker. Våtmarker är en av de artrikaste livsmiljöerna och många växter och djur är beroende av dessa, bland annat utgör de rastlokaler för flyttfåglar. Våtmarker kan även magasinera vatten under perioder med överskott av vatten vilket bidrar till en jämnare infiltration till grundvattenmagasin. Våtmarker fyller många viktiga funktioner och är oftast sammankopplade med andra typer av vatten inom ett avrinningsområde som kan påverka varandra. Våtmarker utgör en mycket känslig recipient inom kommunen. På grund av bland annat utdikning, sjösänkning och uppodling har nära 70 % av Västra Götalands läns öppna våtmarker försvunnit sedan mitten av 1800-talet. Bland annat igenväxning av våtmarker utgör här ett hot.

Skara kommun har många våtmarker, med höga naturvärden kopplade till sig. Enligt den nationella våtmarksinventeringen finns 107 objekt i kommunen. De flesta våtmarkerna är koncentrerade till de östliga delarna av kommunen vid Valleområdet och Billingen, men även kring Hornborgasjön. Bland de våtmarkerna som har mycket högt naturvärde kan nämnas Blängsmossen och Sjömossen vid Billingen, Hornborgasjön och Rösjö mosse samt mader utefter Flian. Våtmarkerna omfattas av olika skyddsformer i form av riksintresse (Hornborgasjön, Bjurumområdet med Rösjö mosse, Våtmarker vid Flian samt Nordbillingen) men även naturreservat och Natura 2000-områden. För mer information se kapitel Områdesskydd samt Riksintressen.

En våtmark med kulturhistoriska kopplingar har återskapats i Varnhem under 2021. Våtmarksområdet har tidigare varit en damm som munkarna vid klostret använde till sina växtodlingar och för att odla fisk. Vid våtmarken planeras spång och en promenadslinga att anläggas för att tillgängliggöra området.

Hornborgasjön utgör ett ramsarområde. Ramsarkonventionen eller våtmarkskonventionen är en global naturvårdskonvention om att bevara våtmarker och vattenmiljöer och använda dem på ett hållbart sätt. Åtagandet att bevara ett ramsarområde innebär att områdets ekologiska karaktär inte får försämras.

JORDBRUKSLANDSKAP INKLUSIVE ÄNGS- OCH HAGMARKER

Som jordbruksmark räknas åkermark och betesmark. Jordbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § miljöbalken och en viktig samhällsresurs för matproduktion. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Skara ligger i ett medeltida odlingslandskap och inom kommunen finns idag ett rikt jordbrukslandskap. Flera av kommunens tätorter omgärdas eller gränsar till jordbruksmark. I de västra delarna av kommunen finns ett öppet slättlandskap. Slättlandskapet är ett kulturlandskap som har brukats under lång tid. Denna flacka helåkersbygden har idag ett rationellt storskaligt jordbruk. Den östra delen av kommunen karaktäriseras istället av Vallebygdens småskaliga jordbrukslandskap. Det är viktigt att känna till att jordbruksmarkens värde kan variera.

Skara är rikt på ängs- och hagmarker där en relativt stor del av dessa är ekhagar, exempelvis Brunsbo äng. Enligt Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering finns det cirka 1 200 hektar betesmarker och 70 hektar ängsmarker i kommunen. I Valleområdet finns många välhävdade naturliga betesmarker och en idag ovanligt stor del av det historiskt hävdade landskapet finns här kvar i gott skick. Ängs- och betesmarker är generellt sett rika på natur- och kulturmiljövärden och tillhör de allra mest artrika markerna vilka är hem för hundratals växter, svampar, insekter och andra djur. De är också viktiga eftersom de utgör en viktig resurs för jordbruket och inte kräver exempelvis plöjning eller gödsling för att producera foder samt att de gynnar nyttoinsekter som sköter pollinering och ser till att det blir färre skadedjur. Det är viktigt att sköta ängs- och betesmarkerna för att bevara den biologiska mångfalden och för att de inte ska växa igen och bli skog.

Inom kommunen finns även ett flertal områden utpekade som regionalt värdefulla odlingslandskap, bland annat större delen av Vallebygden. Regionalt värdefulla odlingslandskap är regionala bevarandeområden med odlingslandskapets natur- och kulturvärden framtagna 1991–1993.

SKOG

Skogsmark är viktiga livsmiljöer för djur och växter. Skogar reducerar även luftföroreningar och bildar gröna skärmar. Lövskogar är ofta mycket artrika och mer än hälften av Sveriges skogslevande rödlistade arter återfinns i ädellövskogar. Grova, gamla träd är en viktig livsmiljö för många hotade arter och exempelvis gamla ekar är mycket viktiga för insekter, svampar och lavar. Skogar har även sociala och rekreativa värden. Tätortsnära skog är speciellt viktig för att kunna erbjuda goda rekreationsmöjligheter för stadens invånare. En stor andel av Sveriges skogsmarker är idag produktionsskog och används för bland annat virkesproduktion.

Skogsbruk eller skogshushållning är nyttjande av skog för produktion av råvaruprodukter som till exempel timmer och bränsle. Skogsbruket omfattar bland annat skogsskötsel i form av föryngringsåtgärder, röjning och gallring samt avverkning och virkestransporter. Skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § miljöbalken och skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska enligt miljöbalken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. Skara kommun har tagit fram en skogsbruksplan som avser år 2016–2025.

Skara är till stor del en skogskommun och med sin varierade natur finns såväl lövskog som barr- och blandskog. I kommunen fanns år 2018 cirka 19 700 hektar skog vilket motsvarar cirka 44 % av kommunens areal. I Skara kommun finns mycket varierande biotoper som innefattar alltifrån slättlandskapets enformiga granplanteringar till de mångformiga lövskogarna i Valle och på Billingensluttningen, med ett stort inslag av grova lövträd. I Valleområdet finns sammantaget ädellövskogar, sumpskogar, kalkbarrskogar, trädklädda betesmarker, träd i våtmarksmiljöer samt brynmiljöer och gamla ädellövträd. Höga naturvärden är knutna till samtliga. Södra delen av kommunen domineras i stor omfattning av barrskog.

I kommunen finns gott om lämningar som visar människans tidigare bruk av landskapet som bland annat utnyttjandet av marken som bete för djur och en stor del av de allra finaste lövskogsmarkerna i kommunen är påverkade av bete. Det finns många gamla hagmarksträd i kommunen. Vid kommunens alla sjöar, våtmarker och mossar trivs ofta ung björk- och aspskog. En betydande del av skogsmarken i kommunen ligger inom naturreservaten eller är biotopskyddad och sköts därmed med större naturhänsyn. Skara har ett stort antal utpekat skyddsvärda träd och ett flertal värdekärnor för skyddsvärda träd, bland annat i Brunsbo äng och i området kring Vallesjöarna. Den östra delen av kommunen har högst koncentration av skyddsvärda träd.

En lövskogsinventering genomfördes år 2004 i Skara kommun och flera speciella lövområden pekades ut. De områden med högst naturvärden enligt lövskogsinventering är Brunnsboäng, hagmark i Härlingstorp, ädellövskog vid Drottningkullen, två objekt vid Höjentorps slottsruin, lövskogar i Torp samt Eahagen-Öglunda ängar.

Det finns 13 skogliga biotopskyddsområden i kommunen. Se kapitel Biotopskyddsområden.

Inom kommunen sköts den tätortsnära skogen med metoder som liknar de som används inom hyggesfritt skogsbruk. Vid hyggesfritt skogsbruk är marken kontinuerligt skogbevuxen och det finns ett visst virkesförråd kvar efter avverkning. Målet är att skogen på lång sikt ska kunna brukas utan att marken någonsin blir så kal som vid slutavverkning genom kalhuggning.

JORDBRUK

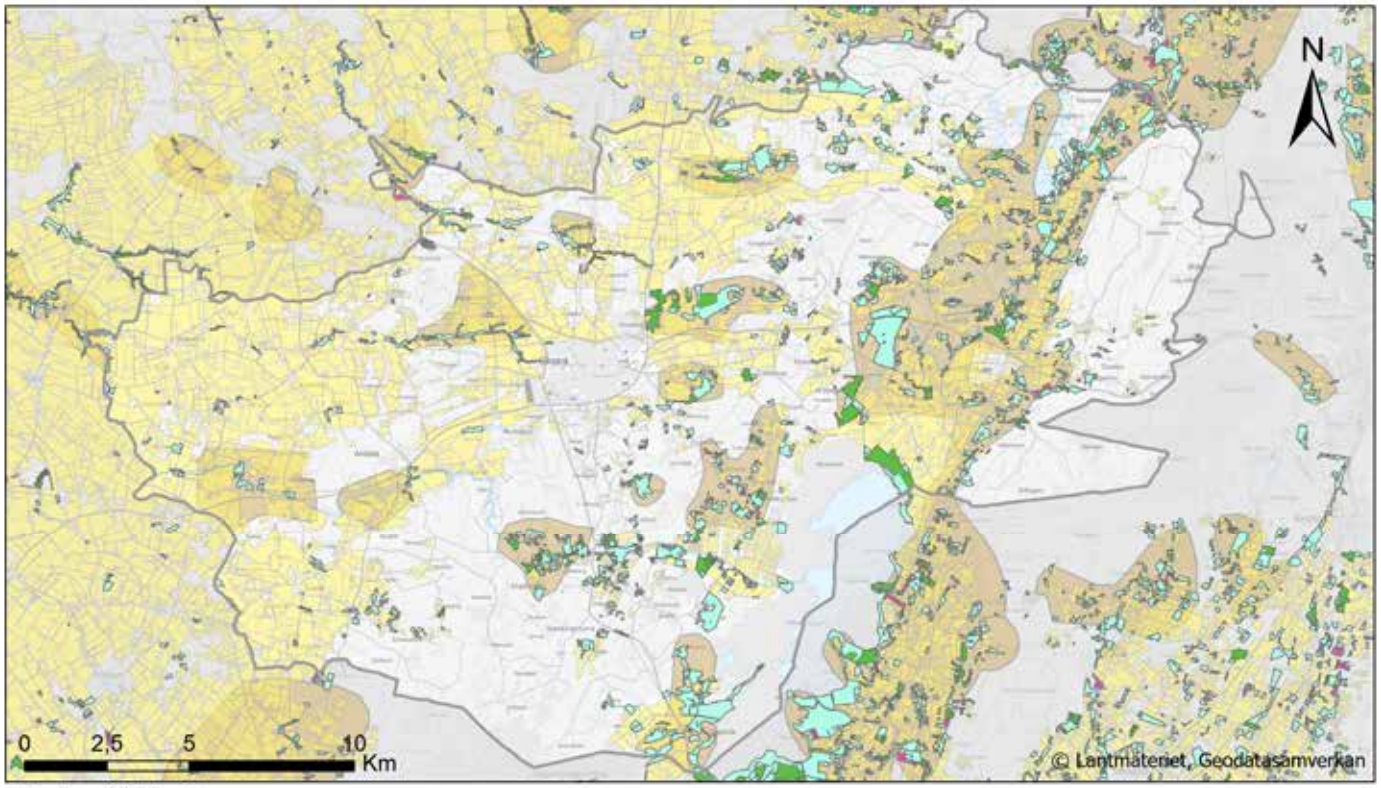

SKOG

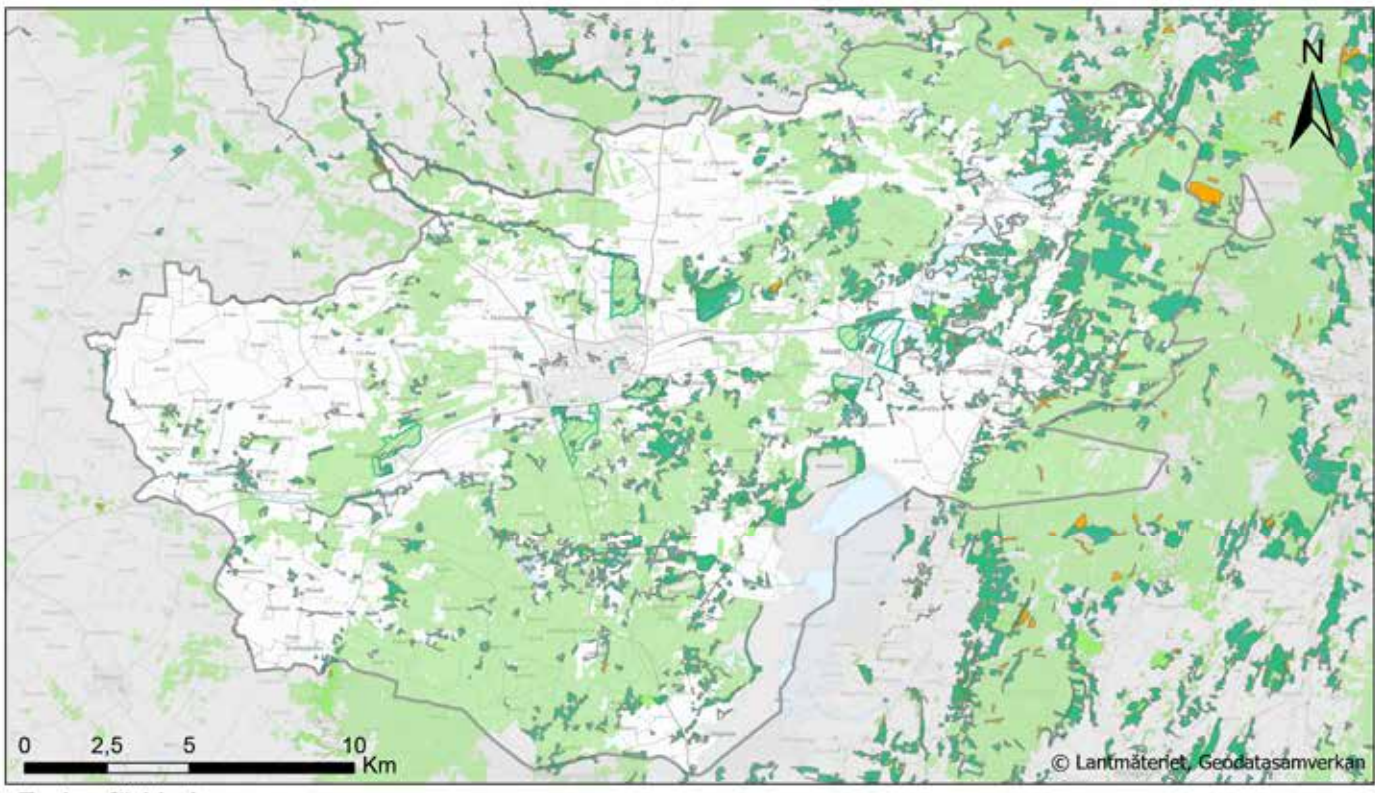

PARKER OCH TÄTORTSNÄRA NATUR

SPECIFIKT OM GRÖNA RUM, GRÖNSKA OCH DESS BETYDELSE

Städer består av byggnader och rummet däremellan som i huvudsak utgörs av ytor för infrastruktur, gråa ytor så som platser och torg, eller gröna så som parker eller trädgårdar. Det sistnämnda ingår i det som i planeringssammanhang benämns grönstruktur, vilket är ett sammanfattande begrepp för all icke hårdgjord mark inom staden. Det innebär att icke hårdgjorda ytor så som i exempelvis bostadsområden, skolgårdar, längs med vägar samt kyrkogårdar, tillsammans med parker bildar stadens grönstruktur.

I den framtida planeringen med tillkommande möjligheter för bostadsbebyggelse är det av stor vikt att mönstret av parker, naturmark och grönstråk bibehålls, dvs den rekreativa grönstrukturen utvecklas. Även tillgången till gröna friytor i omedelbar närhet till bostaden bör utvecklas i samband med varje enskild exploateringsprojekt

All grönstruktur är dock inte tillgänglig för allmänheten eller enskilda, varför är viktigt att särskilja den rekreativ grönstruktur så som parkmark, gröna friytor och villaträdgårdar från den grönstruktur som exempelvis utgör skyddszoner av olika slag.

Målet med en allmänt tillgänglig välutvecklad grönstruktur är att skapa en attraktiv, sammanhållen, hälsofrämjande och mera resilient stad.

OLIKA NIVÅER OCH EGENSKAPER FÖR GRÖNA RUM

DEN BOSTADSNÄRA GRÖNSKAN

- En grön oas
- Tillåta lek
- Tillåta enkel utevistelse för alla åldrar

KVARTERSPARKEN

- En grön oas
- Bollspel
- Picknick
- Promenad
- Områdeslek

STADSDELS- OCH STADSPARKER

- Naturupplevelse
- Större gräsytor
- Bollspel
- Pulka
- Blomprakt
- Utflyktslek
- Spontanidrott

STADSNÄRA NATUR- OCH STRÖVOMRÅDEN

- Skogskänsla
- Naturupplevelse
- Löpning
- Skidor
- Naturlek
- Grillmöjligheter och väderskydd

I Skara kommun finns flera viktiga grönområden, parker och promenadstråk. Kommunen har undersökt kommuninvånarnas tillgång till bostadsnära natur. Enligt denna uppskattas alla förskolor och kommunala skolor samt cirka 95 % av invånarna i Skara kommun ha mindre än 300 meter till grönområden med rekreationsvärden, vilket avser ett större sammanhängande grönområde på minst en hektar. För invånarna i Skara tätort är denna siffra cirka 91%.

Skara kommun följer Västra Götalandsregionens riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet och kommunen har en tillgänglighetsgrupp som arbetar med bland annat tillgänglighet på allmänna platser i gatumiljön. Arbetet med att tillgänglighetsanpassa befintliga platser täcker in frågor som rör belysning och trafik.

PARKER I SKARA

Skara är en grön småstad där stadens många historiska parker och stråk samt en bebyggelse med mycket småhus bidrar till den gröna framtoningen. De många gröna offentliga rummen kan nås av de flesta. Åarna Dofsan/Drysan och Afsen rinner i ett grönt stråk genom staden som grönblåa korridorer från öst till väst. Den gröna strukturen inom staden är dock fragmenterad i dagsläget och saknar ett genomtänkt stråksystem. Drysanpromenaden utgör ett promenadstråk längs med ån Drysan och är den viktigaste korridoren genom Skara tätort. Allmänheten kan i dagsläget gå utmed nästan hela dess sträckning. I Skara finns flera parker som erbjuder spännande växter, lek och motion samt rekreation och vila.

skara.se/parkguide

BOTAN

BOTAN

Botan är Skaras mest artrika park och en vacker rekreationsplats. Det var Linnélärjungen Peter Hernqvist som började anlägga denna botaniska trädgård år 1776. Parken har en lång historia och har sedan 1700-talet genomgått flera stilmässiga förändringar. Här finns ungefär 300 träd, spännande växter och en vacker örtagård i västra delen. De gamla träden i Botan är med sina håligheter en viktig resurs för djurlivet. Studentvallen i parken är en öppen plats som sedan många år tillbaka används för det traditionella studentfirandet i Skara.

VIKTORIAPARKEN

Viktoriaparken är en plats som inbjuder till spontanlek och motion. Här finns Viktoriasjöarna, två grävda sjöar som bryter av landskapet och är en viktig resurs för många djur. Den största sjön grävdes i slutet på 1800-talet. Parken domineras av björk och träd såsom al och pil. År 2006 togs ett beslut i Skara kommun att plantera träd för de barn som fötts under året och det var i Viktoriaparken som de första träden planterades år 2006.

DOMPROSTEPARKEN OCH STADSTRÄDGÅRDEN

Parken består av flera öppna ytor som ofta används till lek och idrott. Inom parken växer en gulbrokig rödask som är ett riktigt ovanligt träd. Platsen har en intressant historia då det här förr fanns en plantskola och det är troligt att många av de träd som finns i Skara med omnejd härstammar från den.

HERNQVISTPARKEN

Det mesta av växtligheten i Hernqvistparken består idag av stora lövträd såsom ask, bok och björk, men inom parken finns även hemlockgran som är ett intressant trädslag. I parken finns även en liten rabatt med olika medicinalväxter. Bäcken Dofsan rinner i anslutning till parken. Hernqvistparken binds ihop med Surbrunnsparken genom en korridor av växtlighet.

SURBRUNNSPARKEN

Surbrunnsparken följer bäcken Dofsan som en grön strimma. Det är en ganska öppen plats med en central plantering av bokar. Utmed bäckkanten växer det flera exemplar av flikbladig klibbal. På den här platsen fanns förr en surbrunn, eftersom vattnet ansågs ha höga halter av mineraler.

BIBLIOTEKSPARKEN

Vid Skaras två bibliotek finns en liten park med högresta lärkar, bokar och lindar. Här finns även en fylldblommig hästkastanj och en rödblommig hästkastanj.

VATTENTORNSPARKEN

Parken kan delas in i två delar, där en mindre gata skiljer de två. I den norra delen ligger det gamla vattentornet, byggt år 1898. Längst norrut finns även en parkering med 30 platser samt en mindre plantering med stäppsalvia. I parkens södra del finns en lekplats med bland annat gungor och en lekställning med rutschkana. Växtlighet i parken består framför allt av oxel och lönn men även ett fåtal björkar. Ca en 1/3 av parken är planlagd för bostäder i 3 våningar.

VASAPARKEN

Vasaparken är rik på växtlighet och karaktäriseras framför allt av en oxel-allé som går längs med en av gång- och cykelvägarna. Andra arter i parken är bland annat hagtorn, paradisäpple, brokbladig kornell, rönn, rododendron, björk och hästkastanj. I parken finns en scoutstuga och en byggnad som tidigare var vandrarhem och tillfällig förskola. I parkens norra del låg det under många år även utomhustennisbanor, vilka sedan 2021 ersatts av beachvolleybollbanor.

DRYSANPROMENADEN

Flera av de ovan nämnda parkerna ligger längs med bäcken Drysan som rinner genom Skara tätort från öst till väst. Bäcken med intilliggande växtlighet skapar en viktig grön korridor där småvilt, insekter, människor och markvegetation kan utvecklas och transporteras i symbios. Hela sträckan från Vilanområdet till Hindsbosjön har utvecklingspotential att bli en mer tillgänglig plats för flanörer. Drysanpromenaden bör utvecklas med fler träbroar och grusgångar efter gestaltningsutredning för hela sträckan.

PARKER I AXVALL

Axvall upplevs som en relativt grön tätort med huvudsakligen villor med trädgårdar och omgiven av åkermark och skog med Vingasjön i öster. De gröna områdena i Axvall utgörs av Vingängens naturreservat i söder, trädgårdar, gatuträd och en park i tätorten samt Trekantsskogen i norr. För mer information om Vingängen, se kapitel Naturreservat. Nordost om Axvall finns Axevalla hed som är ett öppet hedlandskap med betesdjur som tidigare använts som militärt övningsområde. Området ger goda möjligheter till bland annat promenader och ridning. Axevalla hed utgör ett Natura 2000-område. Tillgängligheten är god till de gröna områdena men Axvall saknar idag tydliga och planerade gröna och blåa stråk samt tydliga led till de natur- och kulturvärden som finns här.

VARNHEM

Varnhem ligger i ett område som omfattas av riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. Varnhem upplevs som en grön plats och närområdet utgörs av en stor andel jordbruksmark med skog i nordost och kring Varnhems kloster. De gröna områdena utgörs till största del av trädgårdar, gatuträd och parkområdet vid Klosterkyrkan. Det finns två lekplatser i Varnhem. Tillgängligheten är relativt bra i området på grund av ett plant landskap och att avstånden inom tätorten är förhållandevis korta.

NÄRREKREATIONSOMRÅDEN

Ett närrekreationsområde är ett naturområde som på grund av sin närhet till bebyggelse är lättillgängligt för många människor och som är avsedda för dagligt friluftsliv, rekreation, lek och naturupplevelser. De är ofta mycket viktiga komplement till tätorternas parker och grönområden. I Skara kommun finns det följande närrekreationsområden och övriga områden av betydelse för de närboende. De flesta ligger i anslutning till Skara tätort, Axvall och Ardala.

- PETERSBURG – SÖRSKOGEN
- GLASBACKESKOGEN – TEMPELBACKEN
- SKARABERGSSKOGEN
- ARDALASKOGEN

TÄTORTSNÄRA REKREATIONSOMRÅDEN
SAMT GRÖNYTOR OCH PARKER

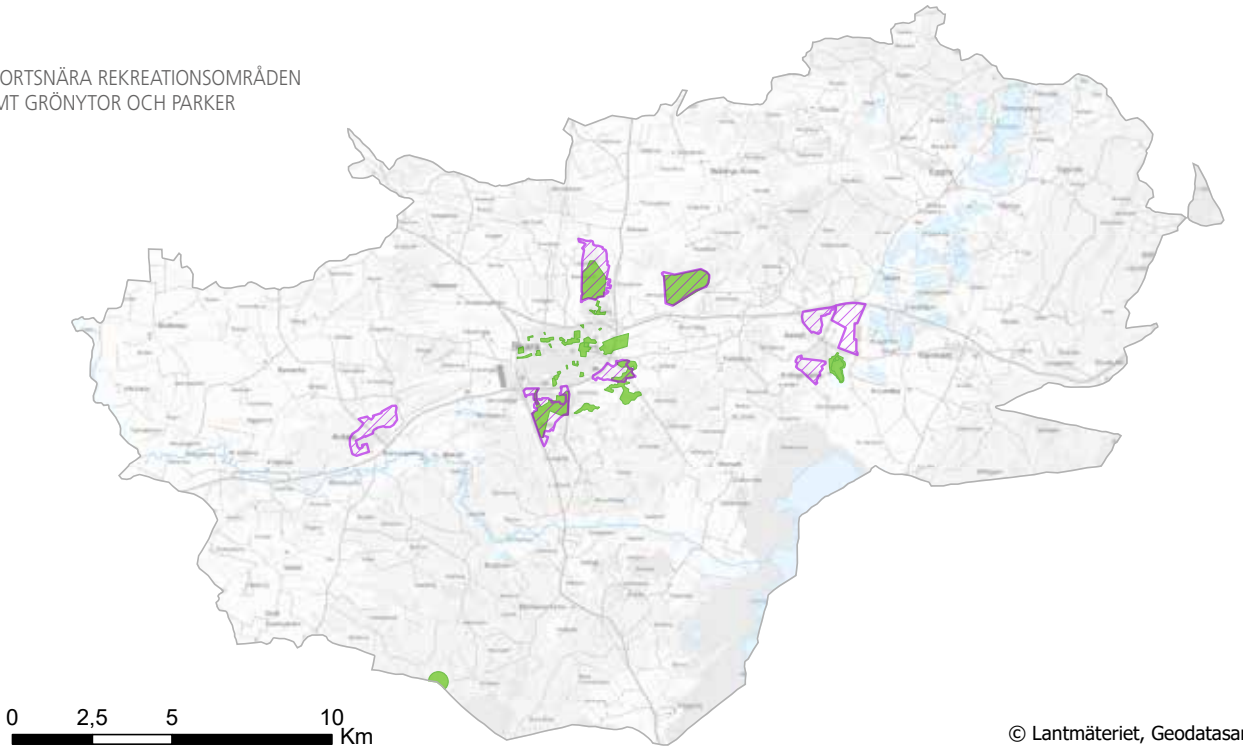

- TREKANTSKOGEN, AXVALL
- VINGÄNGEN, AXVALL
- AXEVALLA HED
- BRUNNSBOÄNG
- PILGRIMSLEDENS OMGIVNINGAR
- NYBOHOLMSSKOGEN
- UDDETORPSSKOGEN
- ISTRUM
- VASAPARKEN
- ROSENSTIGEN I VARNHEM

OSTÖRDA OMRÅDEN

Ostörda områden innebär inom samhällsplanering områden fria från buller. Ljudmiljön är en viktig kvalitet för upplevelsen av natur- och kulturmiljöområden och ostördhet i form av frånvaro av buller är något som vi vet kan påverka människors hälsa och de flesta djurarters livsmiljöer positivt. Platser där endast naturens egna ljud hörs kan ge avstressning, välbefinnande, energi och harmoni. Tysta och ostörda områden blir dock allt mer ovanliga i landskapet och i stora delar av södra Sverige är orörda och ostörda områden en bristvara. Detta påverkar inte minst många djurarter eftersom de undviker buller och deras livsmiljöer därmed minskar väsentligt. Ljudmiljön har även stor betydelse för att nå flera av miljökvalitetsmålen.

På lång sikt kan orörda och ostörda områden bli attraktiva besöksmål, inte bara för den lokala befolkningen utan även för besökare från tättbefolkade områden områden i andra länder.

Det finns idag inga områden helt befriade från samhällsbuller och någon total bullerfrihet kan därför inte uppnås. Trafiken, och särskilt vägtrafiken, är den största störningskällan men även överflygande flygplan och verksamheter som exempelvis bergtäkter och skjutbanor sprider buller långt i naturen. Bullerfria områden kopplas istället samman med ljudlandskapet och hur ljud upplevs. Kännetecknande för ett tyst område är att dess attraktivitet i hög grad är knutet just till tystnaden, avskildheten och känslan av att vara långt från civilisationen. De ljud som kopplas till bullerfria områden är naturens egna ljud så som vattenljud, vindsus, lövprassel, fågelsång och andra djurs läten. Ljud som skapas av människan upplevs här nästan alltid som störande.

Nedan redovisas tre områden inom kommunen med goda möjligheter att uppleva ostördhet och där det är särskilt angeläget att bevara möjligheterna till detta. Dessa områden följer inte länsstyrelsens exakta definition som sätter en gräns för tysta områden vid 30 dBA. Det är ett mycket hårt krav, inte minst med tanke på att naturens egna ljud som vindbrus, lövprassel och fågelkvitter ofta når upp till 40 dBA eller högre och dessa är en viktig del av upplevelsen av en tyst miljö. Områdena är istället utvalda utifrån vad individer uppfattar som ostörda områden i Skara kommun.

OSTÖRDA OMRÅDEN

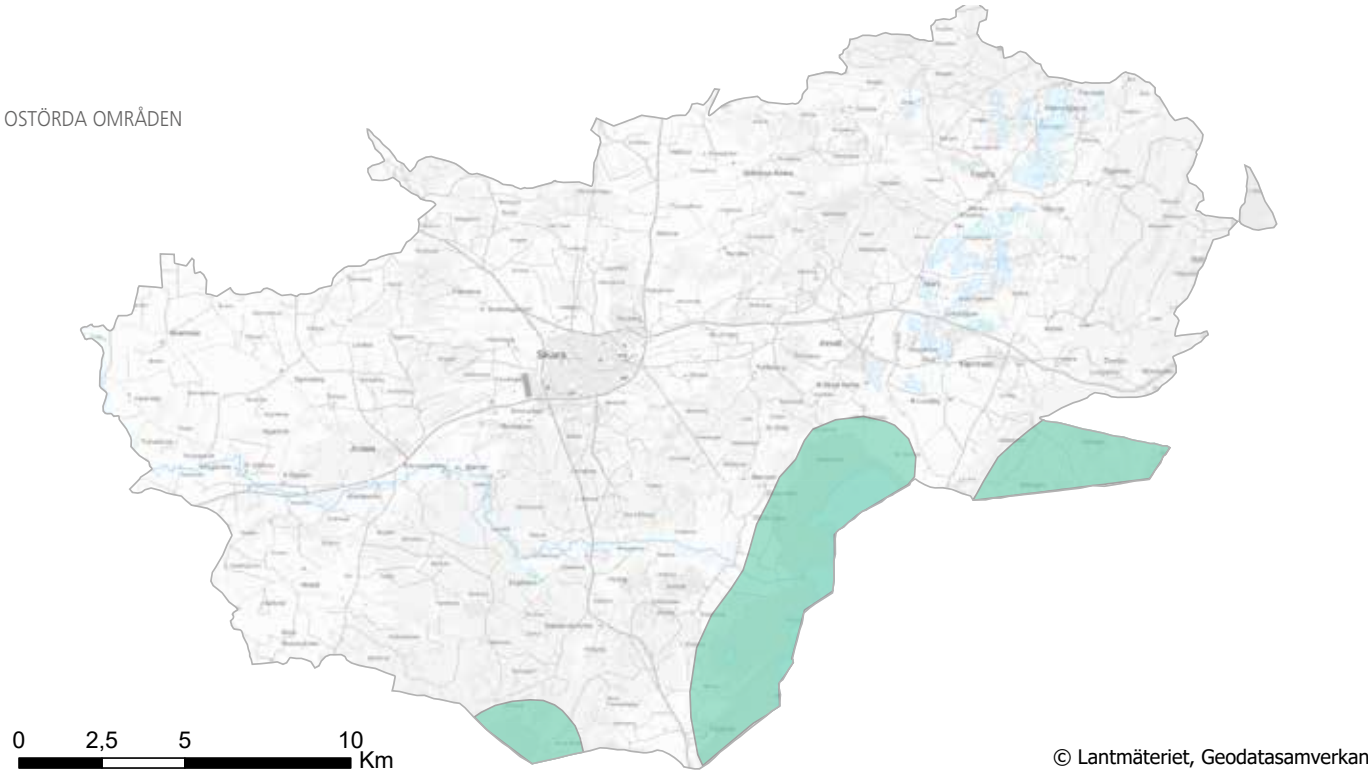

Teckenförklaring

Tyst område

1. RÖSJÖ MOSSE

Rösjö mosse är Skaraborgs största myrkomplex, med stora ostörda mosseplan. Upplevelsen av att befinna sig i fullständigt orörd natur är mycket stark både på mossen och vid Rösjön.

2. HORNBORGASJÖN MED OMGIVNINGAR

Hornborgasjön är en av Europas främsta fågelsjöar. I naturreservatet ingår inte bara själva sjön utan även strandområden och omgivande marker som är viktiga både för upplevelsen av sjön och för dess ekologi. Trots att sjön knappast kan betecknas som orörd natur, upplevs den ofta så av många internationella besökare. Området kring Hornborgasjön utgör en bullerfri miljö och fyller på så sätt en viktig funktion för rekreation och störningskänsliga arter.

3. SYDBILLINGEN

Sydbillingen rymmer ett komplex av myr- och skogsmarker, som utvecklas mot urskog. Området saknar anordningar för friluftsliv och är delvis mycket svårtillgängligt. Upplevelsen av orörd och tyst natur är starkare här än någon annanstans i kommunen.

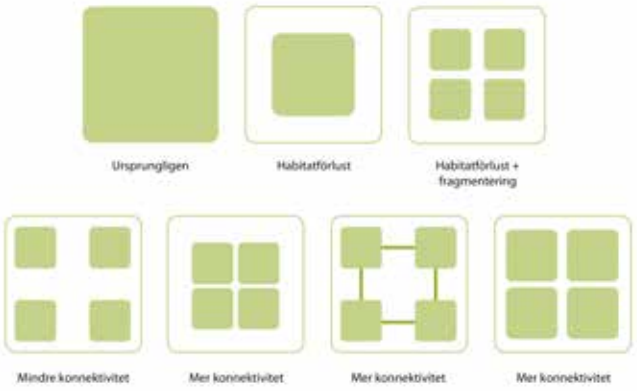

Storleken och kvalitet på ett naturområde eller ett habitat är de viktigaste faktorerna för artrikedom och populationsstorlek. I ett fragmenterat landskap har tätheten av habitat betydelse för möjligheten att röra och sprida sig. Illustration hämtad från länsstyrelsen, Stockholm, rapport 2019:12

BLÅ-GRÖN INFRASTRUKTUR

Blå-grön infrastruktur bidrar med ett lite nytt perspektiv och arbetssätt genom att utgå och se på de blå (vatten) och gröna (vegetation) sambanden utifrån ett landskapsperspektiv. Blå-grön infrastruktur är alla de nätverk av enskilda områden som tillsammans skapar större sammanhängande växt- och djursamhällen. Väl fungerande ekologisk infrastruktur är central för många organismer, som precis som människan behöver kunna röra och sprida sig för att leva och föröka sig.

För att individer av olika arter ska kunna förflytta sig och sprida sig mellan olika livsmiljöer så behöver dessa ligga tillräckligt nära varandra, vara tillräckligt stora och hålla god kvalitet. Kvaliteten på det omgivande landskapet är även den av stor betydelse. Många arter använder de befintliga korridorer eller spridningslänkar i landskapet som till exempel vägkanter och skogsbryn för att ta sig mellan olika livsmiljöer. Stora vägar, täta skogar och stora åkrar kan utgöra barriärer i landskapet.

BIOLOGISK MÅNGFALD OCH RESILIENS

Biologisk mångfald är en grundläggande förutsättning för ekosystemens chanser att överleva. Med hög biologisk mångfald minskar riskerna, och återhämta sig ekosystemen bättre efter en störning (torka, brand, översvämning, värmebölja, storm, skadedjursangrepp mm). Hög genetisk variation (diversitet) är även den viktig inom en populationer, då det borgar för bättre motståndskraft (resiliens) mot sjukdomar och andra yttre störningar. Genetisk diversitet innebär hög genetisk variationsrikedom bland individer eller populationer inom en art. Ekosystem med riktigt låg biologisk mångfald kallas för monokulturer och om en monokultur blir angripet av till exempel skadeinsekter så kan hela det ekosystemet snabbt kollapsa.

- Genetisk variationen inom en art
- Variationen av arter
- Variationen av ekosystem

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är en benämning på alla de funktioner och nyttigheter som ekosystemen levererar och som på något sätt gynnar oss människor. Ekosystemtjänster kan bidra både med direkta och indirekta nyttor. De ekosystemtjänster de flesta först kommer att tänka på är produktion av livsmedel, pollinering av grödor och olika bioråvaror. Dessa ekosystemtjänster är superviktiga, men bygger på att också andra viktiga ekosystemfunktioner som till exempel fotosyntes, jordbildning och närings- och vattenreglering fungerar som de ska. Ekosystemtjänster är kort och gott alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till människans välfärd och livskvalitet. Ekosystemtjänsternas ekologiska, sociala och ekonomiska värden är mycket stora och behöver ingå i all planering och beslut rörande mark- och vattenanvändning.

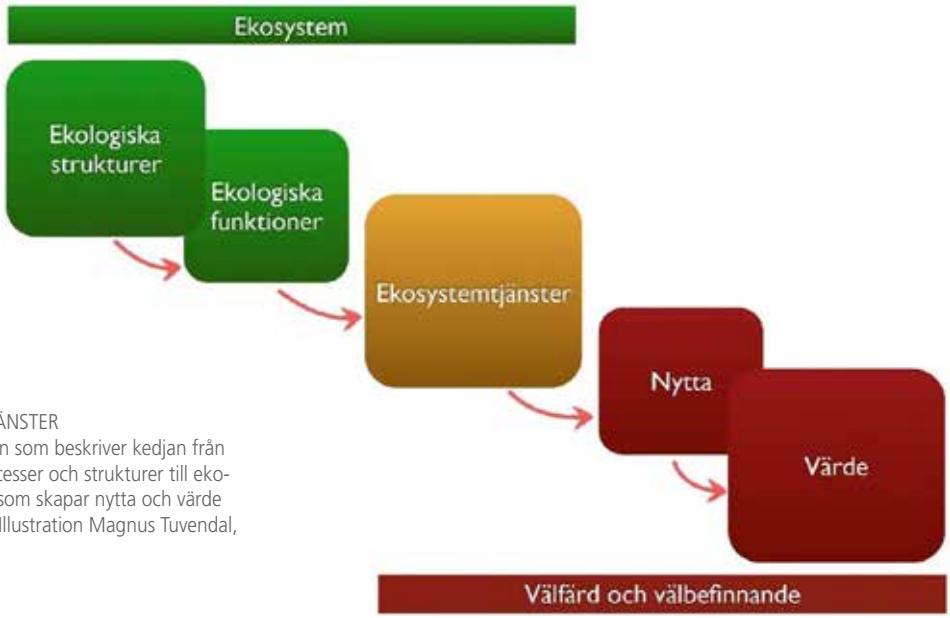

EKOSYSTEMTJÄNSTER
Kaskadmodellen som beskriver kedjan från ekologiska processer och strukturer till ekosystemtjänster som skapar nytta och värde för människor. Illustration Magnus Tuvendal, Calluna AB.

EKOSYSTEMTJÄNSTER KAN DELAS IN I FYRA KATEGORIER

- Försörjande ekosystemtjänster ger oss livsmedel, vatten, biomassa och bioenergi
- Reglerande ekosystemtjänster påverkar ekosystemens naturliga processer genom exempelvis rening av luft och vatten och pollinering
- Kulturella ekosystemtjänster är immateriella och handlar om naturens betydelse för människors hälsa och de sociala, estetiska och upplevelsevärden som naturen bidrar med
- Stödjande ekosystemtjänster är de underliggande förutsättningar som möjliggör att övriga ekosystem kan fungera, såsom exempelvis fotosyntes, biologisk mångfald, livsmiljöer, grön infrastruktur, bildning av jordmån mm.

JORD- OCH SKOGSBRUK

Ekosystemtjänster knutna till de gröna näringarna är livsmedel, material, energi, pollinering, skadedjursreglering och genetiska resurser. Ett hållbart jord- och skogsbruk är beroende av tillgången till ekosystemtjänster som pollinerande insekter, jordmånsbildning och skadedjursreglering.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

- livsmedel (försörjande)
- Material och energi (försörjande)
- Genetiska diversitet (stödjande)
- Pollinering (reglerande)
- Reglering av skadedjur (reglerande)
- Fotosyntes (stödjande)
- Jordmånsbildning (stödjande)

naturvardsverket.se
regeringen.se

VATTEN

Alla levande organismer är beroende av vatten. En fungerande vattenrening och flödesreglering är helt avgörande för tillgången till dricks- och färskvatten. För att vattnet ska renas krävs att vattnets kretslopp fungerar som den ska och att flödesregleringen ser till att det varken blir för mycket eller för lite vatten i landskapet, så att rätt mängder hållas kvar och att överskottet leds iväg eller dunstar bort.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

- Dricksvatten (Försörjande)
- Rening av vatten (Reglerande)
- Flödesreglering (Reglerande)
- Erosionsskydd (Reglerande)
- Blå infrastruktur (Stödjande)

havochvatten.se

URBANA MILJÖER

Träd, skogar, häckar och annan grönska bidrar till ekosystemtjänsterna luftrening, klimatreglering och bullerdämpning. Träd och grönområden bidrar till ett påtagligt svalare klimat genom ökad avdunstning och filtrering av förorenad luft i den bebyggda miljön. Träden ger naturlig skugga samtidigt som luftföroreningar fastnar på trädens blad istället för att vi ska andas in dem. Träd och vegetation dämpar skärmar av så att buller nivåerna minskar påtagligt. Att blanda in gott om träd och vegetation i tätorterna är viktigt inte bara för växter och djur utan även för att vi som bor där ska trivas och må bra.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

- Bullerdämpning (reglerande)
- Rening av luft (reglerande)
- Klimatreglering (reglerande)
- Biologisk mångfald (stödjande)

naturvardsverket.se

HÄLSA OCH UPPLEVELSE

Natur- och grönområden är viktiga på många sätt inte minst eftersom de ger oss platser för upplevelser, motion och lek men också återhämtning och välbefinnande. De bidrar även med välbefinnande och estetiska värden. För många är natur- och grönområden viktiga för välbefinnandet.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

- Hälsa och rekreation (k)
- Estetiska värden (k)
- Upplevelser och turism (k)
- Kunskap och förståelse (k)
- Intellektuell och andlig inspiration (k)

SÄRSKILT VÄRDEFULL NATUR

I Skara kommun har följande områden utsetts till särskilt värdefulla naturområden.

1. BJÖRNÖN

Björnön är en liten ö av gammelskog omgiven av produktionsskog. Björnön är skyddat som naturreservat. Barrskogen är här trolsk med tjocka mossmattor och vittnar om hur skogarna såg ut för omkring några hundra år sedan. I skogen finns det gott om döda träd som fyller en viktig funktion för många av urskogens djur och växter som är sällsynta idag. I den södra delen av reservatet dominerar tallskog och här finns en markerad stig.

2. TVETABÄCKEN

I det relativt platta landskapet norr och väster om Skara har Tvetabäcken bildat en slingrande bäckravin som erbjuder intressanta naturupplevelser. Vid Tveta station och Åkedal finns naturstigar där bäcken kan följas. Arter som trivs här är bland annat backsippor, blåklockor och brudbröd. Även bäver finns i området.

3. BRUNSBO ÄNG

Brunsbo äng en av Sveriges största slåtterängar av äldre slag som finns kvar. I området finns det gott om ekar. Tidigare igenväxning har medfört att mycket av ängsväxterna försvunnit och numera dominerar gräs och högvuxna blommor som smörbollar och midsommarblomster. Brunsbo äng har varit befolkat ända sedan stenåldern och här finns lämningar av medeltidsbyn Jernsysla Övre. Området är skyddat som naturreservat och Brunsbo äng finns bland de speciella lövområden med högst naturvärden enligt den lövskogsinventering som genomfördes år 2004.

4. NATUREN I SKARA CITY

Genom Skara centrum sträcker sig ett grönstråk från Skara gamla kyrkogård, vidare över Botan och Viktoriasjöarna och bort till Fornbyn. Här finns gott om gamla träd, blommande örter och snår, samt vatten och sandmarker vilket medför att många vilda arter trivs här. Den botaniska trädgården Botan utgör kärnan, där bland annat sällsynta träd som gingko, katsura och himalayabjörk växer.

5. RUDERNA

Ruderna karaktäriseras av mycket gamla betesmarker. Dessa ängs- och hagmarker har aldrig gödslats och har därför behållit mycket av det gamla bondelandskapets arter. Här finns bland annat svinrot, jungfrulin, blåklockor och slåttergubbar. Marken är kalkrik vilket utgör bra förutsättningar för hagmarkssvampar så som fagervaxskivling, honungsvaxskivling, sammetsmusseron, vridfingersvamp och lakritsriska.

6. VINGÄNGEN

Vingängen ligger precis söder om Axvalls samhälle och utgör ett naturreservat. Området karaktäriseras av skog och hagmarker med ekar, där åtta av ekarna klassas som jätteekar med en omkrets på över sex meter. Vingängen är värdefullt som motions- och strövområde. Området hörde till den forntida byn Norra Ving och här finns många kulturhistoriska spår.

7. HERRTORPS QVARN OCH FLIAN

Området präglas av naturen längs med ån Flian, bland annat de fina strandängarna vid Botorps mader med höga naturvärden. Här trivs arter som kungsfiskare, bäver, trollsländor, jungfrusländor och sprängört. Vid Herrtorps qvarn går det att hyra kanoter och exempelvis paddla uppströms längs med ån Flian mot Hornborgasjöns utlopp.

8. TORPS NATURRESERVAT

Torps naturreservat har ett omväxlande och artrikt landskap med blommande hagmarker och lövskog. Här finns en vandringsslinga som passerar den välbevarade herrgården Torps gård från 1700-talet. Torps finns bland de speciella lövområden med högst naturvärden enligt den lövskogsinventering som genomfördes år 2004.

9. ÖKULL-BORREGÅRDEN

Ökull-Borregården karaktäriseras av kamelandskapets böljande gröna kullar där markerna har betats eller slagits sedan 300 år enligt vad som finns nedtecknat. Här finns bland annat sällsynta svampar och på de fuktiga kalkrika markerna trivs mossor och orkidéer. Inom området finns stora dödisgropar från istiden.

10. HÖJENTORP – DROTTNINGKULLENS NATURRESERVAT OCH HÖJENTORP SLOTTSRUIN

Höjentorp-Drottningkullen är det största av de sex naturreservaten i Valleområdet och utgörs av ett kulligt landskap inbäddat i bland annat almskog. Här finns blommande hagmarker, alsumpskogar, orkidérika kalkkärr och skogssjöar. Höjentorp-Drottningkullens naturreservat rymmer mer än 1000 grova lövträd, med en diameter på mer än 70 cm. Ädellövskogen vid Drottningkullen finns bland de speciella lövområden med högst naturvärden enligt den lövskogsinventering som genomfördes år 2004.

13. BOCKASKEDEÅSEN – TORAN

Vid Bockaskedeåsen-Toran präglas naturen av kamelandskapet. Här återfinns Valleområdets kullar och naturbetesmarker såväl som Torans branter vid Billingen. Området utgör ett naturreservat.

14. JÄTTADALEN OCH ÖGLUNDA GROTTA

Jättadalen och Öglunda grotta visar på de intressanta geologiska formationer som finns i landskapet med platåbergets branter vid Jättadalen och diabasblocken vid ravinen Öglunda grotta.

15. HÖKABERG

Hökaberg ligger i yttersta kanten av Skara kommun, precis på gränsen mellan kamelandskap och skogsbygd. Området präglas av småkullig hagmark där det gamla landskapet bevaras genom slåtter och bete. Här trivs bland annat den fridlysta arten slåttergubbe.

16. RAMLAKLEV

Ramaklev är beläget uppe på Billingens kant och har formats av platåbergets diabaspelare och branter. Här finns en utsiktspunkt ut över Billingesluttningens karga barrskogar och Vallebygdens bördiga kulturlandskap där man ser Hornborgasjön i sydväst och Kinnekulle i nordväst.

17. EAHAGEN OCH ÖGLUNDA ÄNGAR

Eahagen-Öglunda ängar är beläget mitt i Valle vars landskap har formats av inlandsisen. Området är artrikt och bjuder på ett stort antal naturtyper. Eahagen-Öglunda ängar utgör ett naturreservat samt finns bland de speciella lövområden med högst naturvärden enligt den lövskogsinventering som genomfördes år 2004.

18. FLÄMSLÄTT OCH FLÄMSJÖN

Flämslätt och Flämsjön erbjuder naturupplevelser och aktiviteter i form av bland annat en badplats och vandringsleden Flämsjön runt. Flämsjön ingår i Vallesjöarna som är ett utpekat särskilt värdefullt vatten. Sjöns vatten är sällsynt klart och här finns gott om fisk.

19. AXEVALLA HED

Axevalla hed användes som militär excercisplats från 1696 till 1916, och fram till 1400-talet låg här borgen Axevalla hus. Idag utgör det stora fältet en naturbetesmark som betas av djur och har en rik flora. På heden finns över 4000 år gamla stengravar, så kallade grifter.

20. ORE BACKAR

Vid Ore backar finns en brant rullstensås vid Hornborgasjöns kant och området vittnar om den intressanta geologi som präglar landskapet. Här finns en stig som passerar genom den skiftande naturen längs kammen på åsen och de vidsträckta översvämningsmarkerna vid sjön. Väster om åsen breder barrskog och myr ut sig, medan landskapet österut utgörs av blomsterbackar och ekhagar.

21. HORNBORGASJÖN OCH UTLOPPET

Hornborgasjön hyser ett 50-tal häckande våtmarksberoende fågelarter och totalt har över 290 fågelarter setts i området. Vid sjöns grunda stränder blir vattnet fort varmt och här har tranor förmodligen rastat ända sedan inlandsisen drog sig tillbaka. Hornborgasjön och en del av det småskaliga kulturlandskapet runt sjön är skyddat som naturreservat. Vid Utloppet rinner vattnet från Hornborgasjön vidare ut i Flian och fågeltornet här är en av sjöns bästa utkiksplatser.

22. SPÅNNSJÖN

Spännsjön är en tidigare igenvuxen sjö belägen mellan Axvall och Norra Lundby som sedan år 2015 är återställd. Det är en liten fågelsjö där bland annat knipa, fisktärna, rödbena, gråhakedopping och gulärla trivs. Artrikedomen är stor.

23. BLÄNGSMOSSEN

Blängsmossen är en högmosse och en av Skaraborgs största och mest opåverkade mossar. Skogen runtom mossen är bitvis gammal och utvecklas mot urskog. Blängsmossen skyddas som naturreservat.

24. SYDBILLINGENS PLATÅ

Sydbillingens platå är ett av södra Sveriges största sammanhängande vildmarksområden. Området har en hög grad av orördhet med höga naturvärden där man kan vandra långt genom gammelskog och myrmark. De centrala delarna av Sydbillingens platå är skyddat som naturreservat.

25. RÖSJÖ MOSSE

Rösjö mosse är Skaraborgs största myrområde och utgörs huvudsakligen av platåmossar. I myrkomplexet ingår även topogena kärr, sumpskog, mader och Rösjön. Här häckar många fågelarter i de ostörda miljöerna.

KULTURHISTORISKA KATEGORIER FÖR BEDÖMNING AV FÖRÄNDRINGAR I DEN FYSISKA MILJÖN

Kommunen har tillgång till flera olika typer av kunskapsunderlag om kommunens kulturhistoriska värden för att kunna göra ställningstaganden i bygg- och planärenden. Av underlagen utgör inventering av landsbygden (1983), inventering av delar av Skara (1985), Gårdar i Västergötland (2004), Kulturhistorisk utredning för Varnhem (2011) samt stadsdelshäften för Skara (2018-pågående) de viktigaste underlagen. Kommunen avser att ta fram ett nytt kulturmiljöunderlag för hela kommunen.

Utgångspunkten för följande tematiska och delvis kronologiska uppdelning, är bevarade och avläsbara lämningar, byggnader och miljöer. Dessa är i första hand platser som är kända och identifierade sedan tidigare. Beskrivningen ska ses som en utgångspunkt för fortsatt utredning. Vid framtagande av nytt kulturmiljöunderlag för kommunen kommer ytterligare aspekter och förhållanden att kunna läggas till, som förhoppningsvis också bidrar till att ge en än bredare förståelse för den förflutna tiden i den här delen av Västergötland.

Vid hantering av förändrad markanvändning eller förändringar i bebyggelsen ska åtgärderna analyseras utifrån en eller flera av nedan beskrivna kategorier. För all bebyggelse gäller att förändringar ska ske varsamt så att dess karaktärsdrag och värden bibehålls.

För särskilt värdefull bebyggelse eller särskilt värdefulla bebyggelseområden gäller dessutom att ändringar inte får förvanska det som är kulturhistoriskt värdefullt. Byggnader från tiden före 1920-talets bebyggelseexpansion, som har sin huvudsakliga karaktär bevarad, utgör idag en så begränsad del av byggnadsbeståndet att majoriteten av dessa bör kunna betraktas som särskilt värdefulla i Plan- och bygglagens mening. Utöver ställningstagande för del av stadskärnan i Skara kommer byggnader eller områden som bedöms särskilt värdefulla att pekas ut i samband med att ett bygg- eller planärende väcks hos kommunen. Byggnader som skyddas med skydd- eller varsamhetsbestämmelser i detaljplan har skydd för sina kulturvärden som går utöver föreliggande kategorisering.

1. FORNTID, JÄRNÅLDER, JORDBRUK OCH KRISTNANDET AV VÄSTERGÖTLAND

INNEFATTAR OCKSÅ: UTSKIFTADE GÅRDAR OCH BYBILDNINGAR OCH DET ÄLDSTA SKARA

Kommunens östra delar ingår till stor del i det bördiga kambrosilurområdet. Redan under äldre järnålder var jordbruket väl utbrett medan skogen var påtagligt reducerad och bestod av lövträd. Under den yngre järnåldern skedde en betydande förändring i landskapet då vi sannolikt kan spåra en högre andel öppna betesmarker. Den förhistoriska befolkningen omkring Varnhem har haft tillgång till skogen på Billingen, de bördiga jordarna på sluttningen och betesmarker. Detta har varit förutsättningar för en stabil bebyggelsekontinuitet. Här har även bra kommunikationer funnits.

I omgivningarna kring Varnhem förenas natur- och kulturvärden i mycket hög grad. Här bevaras fortfarande odlingsspår från järnålderns invånare som är begravda i stensättningarna. Här finns kulturlandskapets mycket välbevarade nät av stenmurskantade fägator med bevarade sträckningar sammanlänkande de gamla byarna med de f.d. utmarkerna på Nord- och Sydbillingen. Hela det gamla lokalvägnätet ingår i detta system.

Norr om Istrum finns ett av Skaraborgs största och mest koncentrerade områden med lämningar från lågtek-

FÄGATA. FOTO: SKARA KOMMUN

FORNLÄMNING I FORM AV VÄGMÄRKE (MILSTOLPE) NÄRA HÖJENTORPS SLOTTSRUIN

nisk järnframställning. Några av lämningarna har undersökts och daterats till århundradena omkring år 1000. Inom området finns även fångstgropar, gränsstenar och stensträngar.

Varnhemstrakten var redan under järnålder/vikingatid en plats av betydelse vilket förstärktes kraftfullt genom inrättandet av Varnhems munkkloster inom cistercienserorden år 1150. Klostret kom att spela en viktig roll som ett andligt, kulturellt och ekonomiskt centrum och var en del av den katolska kyrkans europeiska nätverk. Varnhems kloster och Skara med två kloster, tre församlingskyrkor och senare domkyrka, var även viktiga etappmål i den betydelsefulla pilgrimsleden. Klosterruinen med Varnhems klosterkyrka och dess omgivningar med bebyggelse och landskap har kulturhistoriska värden av internationell betydelse. Under samma period byggdes flera sockenkyrkor på landsbygden, vilka i varierande utsträckning har medeltida delar bevarade. Lämningar från det äldsta Skara finns bevarat som fast fornlämning: det så kallade kulturlagret, under den nuvarande marknivån i Gamla staden.

Lämningarna från den här tiden finns både ovan och under mark, och mycket är ännu inte upptäckt eller dokumenterat. Därför behöver alla landskapspåverkande ingrepp i områden med den här karaktären göras med försiktighet. Inför åtgärder behöver konsekvenser för kulturarvet analyseras och man bör vara förberedd på att arkeologiska utgrävningar blir aktuella om mark ska tas i anspråk för nya ändamål. Objekt och formationer i landskapet som ska respekteras är till exempel fossila åkrar, fägator, husgrunder och gravfält. Vid förändringar behöver även landskapets karaktär identifieras och förändringar bedömas utifrån hur detta traditionsburna jordbrukslandskap brukats och förändrats över tid.

Landskapet med utskiftade gårdar som öar i landskapet är något av det mest karakteristiska i Skara kommun. Äldre småskalig och agrar bebyggelse på landsbygden ska värnas vid förändringar eftersom den visar på utvecklingen i det agrara landskapet från medeltiden fram till industrialiseringen och modernismen. Äldre ekonomibyggnader bör återbrukas, byggas om och byggas till istället för att rivas, om förändringar krävs. Ny bebyggelse ska lokaliseras med hänsyn till den befintliga karaktären, eller anläggas på respektavstånd mot den. Småskalig bebyggelse omkring stadskärnan i Skara är viktiga för att förstå stadens framväxt och utveckling.

Skara har också fått behålla gatunätets oregelbundna karaktär och de medeltida infartsvägarna till Skara fortfarande skönjbara i staden. Att den medeltida gatustrukturen fortfarande finns kvar i Skara är ovanligt och väldigt karaktärsskapande. Ny bebyggelse ska lokaliseras med hänsyn till den befintliga gatustrukturen.

Gunnar Wennerbergsgatan 15 från 1888 med rik panelarkitektur i den lummiga trädgården. Notera även det bevarade uthuset intill.

Härlundagatan 56 finns med på karta redan1856 och Grådbrödragatan 17 finns med på karta redan 1885.
De tillhör därmed Skaras äldsta bevarade allmogebebyggelse.

Att Oxbacksgatan och en del av Organistgatan i Skara fortfarande är grusvägar är mycket karaktärsskapande. Oxbacksgatan 5, till vänster, påminner om stadsdelens ursprungliga bebyggelse men är i ett utförande som berättar mer om sekelskiftet 1900 än mitten av 1800-talet.

Den agrara bebyggelsen har inte så många bevarade uttryck i Skara, men gårdsmiljön på Liljedalsgatan 7 är ett exempel.

VARNHEMS KLOSTERKYRKA OCH KLOSTERSJÖN

2. STIFTSSTADEN, SKOLSTADEN, HERRGÅRDAR OCH MILITÄR NÄRVARO

Innefattar också: Offentliga byggnader, förvaltningsbyggnader, högre utbildning och forskning, folkrörelserna, torpställen, arkitektonisk bondebebyggelse, parker, trädgårdar och alléer.

Områdena runt Varnhem och Skara var betydelsefulla för kristnandet av Sverige. Kyrkans starka ställning i området som idag utgör Skara kommun kom att påverka bebyggelseutvecklingen. Men även kungamakten och staten hade intressen i området, och många gårdar blev officersboställen från omkring sekelskiftet 1700 till slutet av 1800-talet. Under den tiden utövade officersboställena, och även prästgårdarna, ett avsevärt inflytande på bondebebyggelsen genom nya idéer om utformning och stilideal. Flera herrgårdar har präglat bebyggelsen i Vallebygdens kamelandskap. Herrgårdar som med underliggande boställen (torp) och ekonomibyggnader har bland annat miljöskapande, arkitektoniska och samhällshistoriska värden.

Både Västgötska kavalleriregementet och Skaraborgs regemente hade Axvalla hed som exercisplats från 1700-talets början till 1910-talet. Militär verksamhet inom ramen för Skaraborgs regemente pågick dock i Axvall ända till 1980-talets början. Bebyggelse och lämningar från militärens närvaro i området är värdefulla för att förstå områdets tidigare betydelse och användning. Sambandet mellan bebyggelsens grupperingar och den öppna exercisheden behöver respekteras och eventuellt kompletterande bebyggelse i området behöver placeras med omsorg.

Redan under medeltiden startades en prästutbildning i stiftsstaden Skara. I folkskolestadgan 1842 beslöts att utbildning av folkskollärare skulle anordnas i stiftsstäderna och därmed ledde den kyrkliga närvaron i Skara även till att det blev en av landets lärostäder. Skolbyggnader i Skara och bevarade tidigare folkskolor på landsbygden har tydliga socialhistoriska, samhällshistoriska och identitetsvärden, även ur ett nationellt perspektiv.

Vy söderifrån mot Axvalla hed och folkhögskolans byggnader

En av flera bevarade barackbyggnader i Axvall, som berättar om områdets militära närvaro genom åren

Det tidigare småskolärarseminariet på Surbrunnsgatan från 1903. Byggnaden, som idag är bostadshus, är anslående mycket tack vare de två tornen som flankerar den vinklade byggnadskroppen, och den rena tegelfasaden.

Källeskolan byggdes 1909 efter ritningar av arkitekt Carl Österman (1859-1938). Byggnaden används fortfarande som grundskola och har försetts med en diskret tillbyggnad på baksidan. Skolhuset är ett bra exempel på jugendstilen, som särskilt kommer till uttryck vid det centrala trapphusets mjuka linjer och gavlarnas utformning.

Nuvarande friskolan Metis gymnastiksal är en rikt dekorerad träbyggnad från tiden omkring sekelskiftet 1900. Till höger syns samtida Sturegatan 8A (Odensvik).

Del av tidigare Veterinärinrättningen vid Gråbrödragatan i Skara.

Drysagården på Vilanområdet i Skara byggdes år 1880 som "Fattiggården", vilken ersatte stadens äldre fattighus i stadskärnan. På 1950-talet användes benämningen "ålderdomshem" på verksamheten. Intilliggande "Gula villan" (Annexet) byggdes som flygelbyggnad 1925, som sjukhem med 18 platser för "kroniskt sjuka". Vårdverksamheten pågick här till början av 1960-talet. Byggnaderna representerar tillsammans en del av fattig-, äldre- och sjukvårdens utveckling och har som offentliga byggnader en tydlig anknytning till staden.

Tidigare Seminstationen, nuvarande Viking genetics/Växa har funnits på Örnsro öster om Skara sedan 1950-talet. Byggnaderna representerar en del av den forskningsverksamhet som bedrivits i Skara under lång tid. Huvudbyggnaden har också ett samhällshistoriskt värde.

Ett av Skaras före detta barnhem finns på Liljedalsgatan 2, utmed den gamla utfartsvägen mot Mariestad (gamla riksväg 6).

Den före detta kungsgården Höjentorp har betraktats som Sveriges första lantbruksskola. Sveriges första veterinärskola grundades i Skara och veterinärvård bedrivs fortfarande i Skara. Byggnader anknutna till detta har således ett tydligt kontinuitetsvärde.

Skaraborgs läns Hushållningssällskap startade verksamhet i staden i slutet av 1800-talet. Här fanns även hovslagarskola (som numera bedrivs inom ramen för Biologiska yrkeshögskolan) och på senare tid har byggnader för Sveriges Lantbruksuniversitets verksamhet tillkommit. Byggnaderna är viktiga representanter för en långvarig tradition av utbildnings- och forskningsverksamhet i staden.

Skaraborgs läns Hushållningssällskap startade verksamhet i staden i slutet av 1800-talet. Här fanns även hovslagarskola (som numera bedrivs inom ramen för Biologiska yrkeshögskolan) och på senare tid har byggnader för Sveriges Lantbruksuniversitets verksamhet tillkommit. Byggnaderna är viktiga representanter för en långvarig tradition av utbildnings- och forskningsverksamhet i staden.

Det gröna kulturarvet i Skara har också påverkats av skolväsendet, som platser för utbildning, upplevelser och plantskoleverksamhet, både i Skara och på landsbygden.

1800-talets senare del är den tid då folkrörelser som arbetarrörelsen, väckelserörelsen och nykterhetsrörelsen, börjar ta plats och etablera egna byggnader. Genom att rörelsernas byggnader ofta fungerat som samlingspunkter och skapat gemensamma minnen och ritualer har även de byggnader som idag används för andra ändamål identitets- och traditionsvärden samt socialhistoriska värden.

Byggnader med anknytning till välfärdens framväxt och/eller offentlig service har samhällshistoriska och identitetsvärden att beakta vid förändringar. Byggnader och miljöer skapar djup och förståelse för platsers och områdens funktion för lokala samhällsenheter. Byggnader visar till exempel hur mindre delar av dagens Skara kommun fungerat som självständiga enheter. Offentliga byggnader av det här slaget har identitets- och symbolvärden, men i flera fall även arkitektoniska och byggnadshistoriska värden.

Järnvägens öppnande år 1900 blev starten för Ardalas expansion som tätort. Ardalas närhet till riksväg 6, idag E20, har också påverkat ortens utveckling genom vägens genom åren ökande betydelse. Anläggningar och byggnader för det allmänna i Ardala har identitets- och kontinuitetsvärden och symbolisk betydelse för Ardalas framväxt.

Tingshus för Skarabygdens domsaga på Peter Hernqvistgatan 10 i Skara (numera Skara skolscen), byggt 1959.

Frikyrkan Betania på Vasagatan 10 med sin modernistiska tillbyggnad. Tillbyggnaden förtjänar sin plats, med rejäla material som tegel och koppar. Trots sin olikhet passar de tillsammans och visar på församlingens utveckling från tidigt 1900-tal in i modernismens tidevarv.

Banevalla kvarn och smedja i Västra Gerum. Nuvarande kvarn byggdes 1888 i två våningar, den nedre av sten och den övre av timmer. Påbyggd på 1920-talet till sitt nuvarande utseende. Kvarnen var i drift till 1968. Foto: Thomas Carlquist, Västra Götalandsregionen.

Erik Jonssons numera nedlagda gelbgjuteri i korsningen Vallgatan-Filipsdalsgatan är ett verkligt blickfång för dem som kommer till Skara längs med Vallgatan. Adolf Niklasson ritade den tidstypiska 1940-talstillbyggnaden. Notera de ganska stora fönstren och det flacka sadeltaket och den slätputsade fasaden.

För att kunna ta emot och fördela kraft från Trollhättan byggdes 1908 en mottagningsstation på Sven Adolf Norlings gata 35, norr om maskinhuset och samma år släpptes elektriciteten från Trollhätteverket på. Skara var det första kommunala elverk i Sverige som fick sin ström av Statens Vattenfallsverk.

3. HANTVERK, URBANISERING, SMÅINDUSTRI OCH SMALSPÅR

Innefattar också: Infrastrukturens framväxande, agrar småindustri, storjordbruk på slätten, efterkrigstidens bebyggelse

Hantverket levde länge sida vid sida med industrin, och vid sekelskiftet 1900 var ungefär lika många anställda inom hantverksyrken som inom industrin. Först under 1900-talets första årtionden tog den industriella utvecklingen fart i Skara. Jämfört med andra städer i landet hade Skara dock en låg industrialiseringsgrad, där det förindustriella småstadsmönstret med stor andel stadsjord spelade en viktig roll. På landsbygden är representanter för den agrara småindustrins utveckling viktiga ur ett samhällshistoriskt och industrihistoriskt perspektiv.

I början av 1870-talet togs ett förslag på en järnväg från Lidköping via Skara och Axvall till Stenstorp (på Västra stambanan) fram. Järnvägen byggdes smalspårig, vilket underlättade linjedragningen och sparade pengar, men det förde också med sig vissa begränsningar i hur mycket gods som kunde fraktas på banan. Sedan den första linjen invigts växte Skara med fler järnvägslinjer. Med möjlighet att åka i fem olika riktningar var Skara från 1910-talet en av Europas största smalspåriga järnvägsknutar.

Att Skara fick järnvägsstation och sedermera järnvägsförbindelser i flera riktningar fick stor påverkan på stadens utveckling och under åren omkring sekelskiftet 1900 försköts stadens medelpunkt från domkyrkan, söderut till stationsområdet. Järnvägsgatan hade anlagts som en paradgata norr ut, och söder om stationsområdet bredde en stadsmässig bebyggelse ut sig i de norra delarna av stadsdelen Kämpagården, som kunde imponera på förbipasserande tågresenärer.

I Skara finns även i andra stadsdelar värdefulla exempel på stadsmässig bebyggelse, men även större villor med panelarkitektur, 1920-talsklassicism och det sena 1920-talets övergång till funktionalism. I Brinkagärdet finns ett par tydliga exempel på tomter med flera bostadshus, vilket är ett uttryck för den täthet som behövdes när det var ont om bostäder och mark att bygga på i den tilltagande urbaniseringen.

Idag återstår museitågstrafik mellan Skara och Lundsbrunn (i Götene kommun) samt byggnader och banvallar. Lämningar från järnvägsepoken representerar ett väsentligt skedde i stadens, tätorternas och landsbygdens utveckling och har till exempel socialhistoriska, samhällshistoriska och symbolvärden som behöver beaktas vid förändringar. Att banvallar omvandlas till cykelvägar kan förädla de kulturhistoriska värden som banvallarna har, genom att de tillgängliggörs och återigen hamnar på kartan som transportleder. Att cykla på banvallar i nedlagda linjesträckningar kan öka förståelsen om hur samhället har förändrats och hur tyngdpunkter och attraktivitet har förflyttats i landskapet genom åren. En station- eller lastplats kunde vara en självklar plats för etablering av bebyggelse när järnvägen fanns, men kan idag vara en icke-plats ute i skogen eller vid en åker.

Vid slutet av 1800-talet ökade kraven på brandsäkerhet vilket drev på frågan om stadens vattenförsörjning, som tidigare lösts främst med brunnar. Man valde att utnyttja det lokala grundvattnet, vilket krävde pumphus, låg-

Lokstallsområdet med godsmagasin i Skara representerar ett väsentligt skedde i stadens utveckling.

S:ta Annagatan 19 och Sturegatan 9A ligger på en tomt med tre bostadshus, vilket är en god illustration av det sena 1800-talets bostadsbrist. Det gällde att få in så mycket bostäder som möjligt på den givna ytan.

Vasagatan 9/Sturegatan 13 i Skara från 1922 är en av Brinkagärdets tydligaste 1920-talsklassicistiska byggnader. Notera det pagodliknande valmtaket, takfönstret i form av så kallat oxöga och klassicistiska snickeridetaljer vid entrén.

Vasagatan 1A är en av få byggnader i Skara med jugendinslag. De ovala fönstren på tornhuset och den rundade omfattningen runt balkongentrén är de kanske tydligaste jugenduttrycken i träfasaden.

Kinnekullegatan 24 från 1936 kan representera en slags klassicistisk funktionalism. De räta linjerna och osmyckade fasaderna känns igen från den typiska funktionalismen, men sadeltaket, det runda fönstret och det markerade gavelröstet lever kvar från 1920-talet.

Ett fåtal exempel på funktionalistisk arkitektur finns i Skara, och bland de mer välbevarade hör det strama Malmgatan 21 (ovan) från 1930 och de lite ledigare Bengtstorpsgatan 5 och 9 från 1938 och 1939.

Hindsbogatan 31 från 1961 i säregen modernistisk stil. Notera det asymmetriska sadeltaket, de gröna takpannorna och de vita putsade fälten som bryter av tegelfasaden.

S:ta Annagatan 11A är ena halvan av ett parhus från 1975. Byggnaden är en särling i stadsdelen Brinkagärdet i Skara, men är i sig mycket tidstypisk. De mörkbruna träet och beiga teglet bildar kontrast på liknande sätt som i de äldre husen med panelarkitektur.

Functurahusen var modulhus med stålklädda väggar och tak från Junga verkstäder utanför Vara. Några exempel på Functurahus finns vid Skyttahedsgatan, Lönnegatan i Ardala. Dessa byggnader har ett samhällshistoriskt och teknikhistoriskt värde, med regional anknytning, som bör beaktas vid förändringar i bebyggelsen. Foto: Ulf Larsson, Västra Götalandsregionen.

Begravningskapell på Marie kyrkogård i Skara är ett bra exempel på en byggnad med hög gestaltningsambition. Byggnaden ritades av arkitekt Ingvar Blixt och stod klar 2006. Förmodligen tillhör den de byggnader från 00-talet som kommer bedömas ha kulturhistoriska värden om några år.

reservoar och vattentorn. Bevarade delar av detta system har framförallt industrihistoriska och samhällshistoriska värden.

I samband med att stadens vattenförsörjning tryggades för framtiden fick Skara också elektricitet. Skara blev det första kommunala elverk i Sverige som fick sin ström av Statens Vattenfallsverk. Byggnader med anknytning till detta skede i staden har ett tydligt industrihistoriskt värde med viss nationell betydelse.

Dåvarande stadsarkitekten Drott Gyllenberg (1920–1974) hade stort inflytande på bebyggelsen i Skara under efterkrigstiden och har ritat byggnader som idag har både arkitektoniska och kulturhistoriska värden. Utanför stadskärnan växte bostadsområden i efterkrigstidens modernistiska anda fram under 1950-1970-talet. Områdena präglas av tidens idéer och har i flera fall arkitektoniska värden som ska värnas vid förändringar. Bebyggelsen är också betydelsefull ur ett samhällshistoriskt perspektiv. I Ardala, Axvall, Varnhem och Eggby byggdes många villor under samma tid. Av dessa kan det finnas områden med en tydligare karaktär och/eller ett tidstypiskt uttryck, som bör värnas vid framtida förändringar. Delar av stadsdelen Skaraberg visar på 1980- och 1990-talets stadsplaneringsideal i en postmodernistisk anda. Byggnader med tidstypisk utformning och trafik- och gatulösningar med till exempel bilfria stråk kommer med tiden få ett ökat kulturhistoriskt värde i takt med att idealen förändras. Vid framtida förändringar i den här typen av områden är det viktigt att förstå vad som ligger bakom områdenas utformning, innan man avgör hur förändringar ska utföras.

5

NÄRINGSLIV, TURISM OCH MEDBORGARE

Under avsnittet Näringsliv, sysselsättning och medborgare finns information om näringar i kommunen och andra förutsättningar för att leva, bo och besöka Skara kommun

NÄRINGSLIV, TURISM OCH MEDBORGARE 203
Näringsliv, turism och medborgare 204
Stadskärnan 204
Näringsliv, företagande och arbetsmarknad 205
Friluftsliv 206
Besöksnäring och turismutveckling 207
Kultur- och fritidsverksamhet 210
Barnomsorg och utbildning 212
Vård, omsorg, särskilda boende, socialtjänst 214
Folkhälsa 216

NÄRINGSLIV, TURISM OCH MEDBORGARE

Skaras kommun ska vara en attraktiv och livskraftig kommun både för de som vill bo här och de som vill driva verksamhet här. Det gynnsamma geografiska läget, en fantastisk natur och kulturhistoria, många attraktiva målpunkter och Skaraborgs starkaste kollektivtrafikstråk igenom kommunen är några av de styrkor som bidrar starkt till attraktionskraften. Men det som också är avgörande är att det finns en väl fungerande infrastruktur, skola och omsorg, attraktiva mötesplatser och möjlighet för boende och verksamheter att etablera sig här.

STADSKÄRNAN

I stadskärnan finns det genuina och småskaliga med både små unika butiker, caféer och restauranger samt en liten galleria vid namn Arkaden som är en av de första Sveriges första.

Bredvid domkyrkan finns pampiga Skara Stadshus som tidigare varit både läroverk och högstadieskola och ett stenkast därifrån finns Olinsgymnasiet och Skara Skolscen. Inom stadskärnan finns flera viktiga tjänster såsom banker, veterinärmottagningar och polisstation. I stadskärnan huserar även många tjänstebaserade verksamheter.

Skara har ett stort och varierat utbud av mötesplatser inom kultur och besöksnäring. Utgår man från norra delen av staden finns Västergötlands museum med Fornbyn och Veterinärmuseet. Bredvid den Skara domkyrka ligger Gamla biblioteket med besöksmålet Bokäventyret och stora samlingar av litteratur och handskrifter, däribland Skaramissalet från 1100-talet. Precis intill ligger Bladhska huset och en av Skaras äldsta träbyggnader, Båtsmanshuset där det bland annat spelas musik och teater på somrarna. Större uppsättningar spelas på Stadshotellets stora teater medan film avnjuts på biografen några kvarter därifrån.

I stadskärnan finns både parker och mötesplatser som har kvaliteter för olika målgrupper. Torghandel, marknader och evenemang arrangeras på Hötorget. Olins park är en oas mitt i staden med lekplats och servering för enklare förtäring. På Djäkneplatsen finns en utomhusscen och intill ligger ungdomsgården Stureplan med bl.a. musikskola. Nämnas kan också Krabbelund som är en kastanjelund som har en stark koppling till Skaras anrika skoltradition.

NÄRINGSLIV, FÖRETAGANDE OCH ARBETSMARKNAD

BESKRIVNING

Skara kommun ligger i hjärtat av Skaraborg och är en knutpunkt där E20 och riksväg 49 möts. Inom en halvtimma går det att nå 260 000 invånare, inom 40 mil nås 80 procent av hela Sveriges befolkning och dessutom de nordiska storstäderna Oslo och Köpenhamn. Skaraborg är indelat i två arbetsmarknadsregioner varav Skara tillhör den östra och gränsar till den västra. Skaraborg har en god tillväxt och branschbalans.

Skara har ett brett näringsliv med 2419 (Källa: SCB nov 2020) registrerade företag, varav 679 har mer än 1 anställd. Handel, logistik, transporter, tillverkningsindustri, gröna näringar, kultur och besöksnäring är viktiga branscher för Skara. Jula, IAC och HK Scan är tillsammans med kommunen de största arbetsgivarna. I Skara kommun finns många småföretag som skapar arbetstillfällen. I Skara finns det 9 090 arbetstillfällen varav 1 721 arbetar inom handel, 1 175 arbetar inom vård, omsorg och sociala tjänster och 1 122 inom tillverkning och utvinning (Källa: RKA 2019). Variationen är stor och i kommunen finns både lokala och globala företag representerade.

Bransch-grupp	Handel	Vård/sociala tjänster	Tillverkning/ utvinning
9090	1721	1175	1122

BRANSCHER

GRÖNA NÄRINGAR

Inom gröna näringar i Skara finns den gröna sektorns största kunskapsaktörer såsom Hushållningssällskapet, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Biologiska Yrkeshögskolan (BYS), två naturbruksgymnasier, Länsstyrelsen, Jordbruksverket och Agroväst. Ca 26 % av arbetstillfällena i kommunen är beroende av de areella näringarna (Källa: Statistiska Centralbyrån, Företagsregistret 2020). Gröna näringar spänner över många branscher allt från primärproduktion inom jord och skog till livsmedelsförädlande företag, hästnäring, besöksnäring, handel och transporter.

HANDEL, TRANSPORTER OCH LOGISTIK

I Skaras stadskärna finns små och medelstora unika butiker. Skara har två externa handelsområden, ett i västra delen, Coopområdet och ett i östra delen, Julavaruhuset. I Skara finns även ett antal större aktörer inom näthandel. Med Skaras geografiska läge är förutsättningarna goda för att bedriva logistiskverksamhet. Exempel på företag inom branschen: Jula, Slöjddetaljer och Astro Sweden.

TILLVERKANDE INDUSTRI

Skara har en anrik industrihistoria. Här finns process- och verkstadsindustri där råvaror som exempelvis livsmedel och plast förädlas. Här finns även industrier inom plåtbearbetning och skärande bearbetning. Flera företag har en hög teknriknivå även med internationella mått mätt. Exempel på företag inom branschen: IAC, HK Scan, DAVA Foods, Skaraverken och BEWi.

BESÖKSNÄRING OCH KULTUR

Skara har en stark position inom besöksnäring genom rik tillgång på kulturhistoria och höga naturvärden. Skara Sommarland, tranorna vid Hornborgasjön, Kata gård, Valleområdet och Skara domkyrka är några av de platser som är populära besöksmål och som skapar förutsättningar till ett näringsliv inom besöksnäringen. Exempel på företag inom branschen: Skara Sommarland, Axevalla Travbana och Jula hotell & konferens.

NATURTILLGÅNGAR

I Skara kommun är jordbrukslandskapet den största naturtillgången som återspeglas i antalet verksamma inom gröna näringar. Utöver de som är direkt sysselsatta med att bruka jorden så återfinns i Skara kommun livsmedelsindustri, forskning och både gymnasial och eftergymnasial utbildning. I Skara produceras även en del skog men ingen aktiv näring kring de produkter som kommer från detta. I östra delen av kommunen ligger platåberget Billingen med Valleområdet och dess unika kamelandskap.

LEDIG MARK

I Skara tätort finns det tre industriområden som är under utbyggnad där det finns ledig industrimark. I industriområdena Bernstorp, Hästhagen och Munkatorp finns totalt 31,1 ha ledig industrimark. Det finns ytterligare 28,6 ha obebyggd industrimark som inte är att beteckna som ledig. Utanför Skara tätort finns på vägen in mot återvinningscentralen Rödjorna ca 10,3 ha industrimark.

ARBETSPENDLING

Arbetspendlingen är stor både till och från kommunen. 58 procent av skaraborna arbetar i Skara. Störst utpendling sker till Skövde dit 15 procent av de arbetande skaraborna pendlar. Störst inpendling sker från Lidköping där 11 procent av arbetskraften i Skara kommer ifrån. (Källa: RKA 2019)

FRILUFTSLIV

Förutsättningar för friluftsliv

LAGAR SOM STYR FRILUFTSLIV

Regeringen beslutade i december 2012 om 10 mål för friluftsliv. Utgångspunkten är att friluftslivet ger oss hälsa, naturförståelse och regional utveckling.

DE 10 FRILUFTSMÅLEN ÄR:

- Tillgänglig natur för alla
- Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet
- Allemansrätten
- Tillgång till natur för friluftsliv
- Attraktiv tätortsnära natur
- Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- Skyddade områden som resurs för friluftslivet
- Ett rikt friluftsliv i skolan
- Friluftsliv för god folkhälsa
- God kunskap om friluftslivet

Naturvårdsverket har fått uppdrag från regeringen att samordna olika myndigheters arbete för friluftsliv och verkar för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas. Västra Götalandsregionen har tagit fram ett förslag till handlingsplan för friluftslivet. Handlingsplanen är ett led i strävan efter att uppnå de 10 nationella friluftsmålen.

Skara och Götene har gemensamt arbetslag för natur och parkvård. Gruppen bygger gena integrerade bord och bänkar. De har tagit fram en modell som är tillgänglig för såväl rullstol som rullator.

STRANDSKYDD

Strandskydd har två syften. Det ena är att värna djur och växtliv som är har strandremsan som livsviktig biotop och det andra är att värna tillgängligheten och tillträdet för allmänhetens friluftsliv.

EKODUKT/FAUNAPASSAGE

I Skara kommun byggs under 2021 och 2022 två faunapassager av Trafikverket. Dessa kallas även ekodukt och är broar över större trafikleder för att möjliggöra trygg passage mellan naturområden för både vilda djur och människor som idkar friluftsliv. Med den nya Faunapassagen över E20 vid vattentornet i Skaraberg, öppnas en ny möjlighet för vandringsled mot Brunnsbo äng.

FRILUFTSLIV SKAPAR NATURFÖRSTÅELSE

När människor vistas i naturen växer förståelsen och kunskapen för att naturen är värd att bevara. Utan en relation med naturen är det svårt att finna mening med att ta hand om den. Idag bor över 80 procent av befolkningen i tätorter. Urbana grönområden och tätortsnära natur är därför en viktig del i samhällsplaneringen. Ju fler som ges möjlighet att vistas i naturen, desto fler är det som vill värna den. Utan barn med god relation till naturen kommer det vara svårt att hitta yrkesverksamma biologer och ingenjörer i framtiden.

Människors kontakt med naturen har minskat dramatiskt de senaste hundra åren. I dagens samhälle spelar friluftslivet en avgörande roll i att skapa förståelse för naturen och hur naturen påverkar människans välbefinnande. Skog har konstaterad stor inverkan på människors välbefinnande i alla åldrar. Bullerfri skog är nödvändig för återhämtning av alla målgrupper men extra viktigt för personer med bristande psykisk hälsa. De personer som behöver skogen mest har ofta höga trösklar mentalt för att ta sig ut på promenad. För att sänka tröskeln behöver den vardagliga skogen vara lättillgänglig och möjlig att nå utan bil.

Skogen har också mycket stor betydelse för barns utveckling och fantasi. I skog kan barn fritt få utlopp för den primära leken. Om skogen är varierad och vild finns förutsättningar för att bygga, klättra, känna och testa utan att behöva förhålla sig till några regler om hur någon annan bestämt att leken ska gå till eller förmaningar om att vara rädd om saker som inte får gå sönder. Barn som får möjlighet till att bygga kojor av halvmurkna grenar, på hårt berg och i mjuk mossa eller fjolårstort gräs på våren, får intryck och lärdom av allt från dofter, motorik och byggnadsteknik. Stresshormoner minskar och må-bra-hormoner ökar. Det kräver dock att skogen inte är tillrättalagd

GRÖN KORRIDOR FÖR DJUR OCH MÄNNISKOR MELLAN BRUNNSBOÄNG OCH SKARABERG VIA FAUNABRON ÖVER E20.

och att platsen inte störs av buller och brus från vägar och industrier. Skogen behöver också vara tillräckligt stor för att få känslan av att vara i fred och ligga tillräckligt nära hem för att barnen ska kunna gå dit och hem på egen hand. Till skillnad från en vuxenbygd lekplats är skogens lekplats helt gratis och gränslös för fantasin.

UTVECKLING AV VANDRINGSLEDER OCH ELLJUSSPÅR

Målgruppen som utövar friluftsliv har blivit bredare och fler söker sig 2021 ut i naturen än vad som skedde före pandemin med Covid-19. Detta gör att parkeringsplatser i Valleområdet inte räcker till. I brist på parkeringsplatser parkeras bilar på mindre lämpliga men kreativa platser som kan försvåra för de som lever och verkar i området.

Vandringsleder med hög kvalitet i samarbeta med grannkommunerna gynnar både näringsliv och kommuninvånare. Dels blir området en attraktiv plats att bosätta sig på eftersom området erbjuder ett rik fritid. Det gynnar även näringslivet då vandringslederna i sig blir ett besöksmål som drar kunder till företagare som erbjuder tjänster i form av boende, uthyrning av utrustning, kafé och restaurang, kurser och guidning. Vandringsleder är även ett viktigt inslag för skolan. Lägerverksamhet behöver ”infrastruktur” i form av vindskydd och grillplatser.

Hela Valleområdet och Billingen är en traditionell och populär destination för vandring. Billingeleden är totalt 57 km lång och går både i Skövde, Falköping och Skara kommuner. På den södra delen går leden längs väg 49 vilket ger en svag naturupplevelse på grund av buller.

NY STRÄCKNING BÖR UTREDAS FÖR BILLINGELEDENS SÖDRA DEL.

RIDLEDER

Hästnäringen är stark i Skara kommun och turistvägar för ryttare är ett naturligt inslag i hela kommunen. Att ta med sin egen häst på semestern är en ytterligare variant av hållbara färdsätt. Ridleder behöver ett lämpligt underlag som inte skadar hästen och vara placerad så att risk för konflikt med motorfordon minimeras. Bed and Box är ett koncept som erbjuder stallplats och hotellrum över natt för häst och ryttaren. Ridleder behöver utredas och anpassas välplanerat för att inte skada vare sig mark eller häst. Det är även viktigt med information och skyltning där flera olika färdmedel och färdsätt samsas. Både ridekipage och mountainbikecyklister kan komma i hög fart och dyka upp oväntat.

KAJAK, FISKE OCH LÅNGFÄRDSKRIDSKO

Skara är en sjörik kommun med många mindre sjöar. Detta beror på det böljande Kamelandskapet från istiden som skapat kullar och håligheter i landskapet. Valleområdet är naturskönt på flera olika sätt och många vill ta sig ut i naturen. Oavsett vilken aktivitet man valt och oavsett tidpunkt på året, behövs parkeringsplatser, grillplatser, picknickbord och bänkar. Parkeringsplats för kajak är lite skrymmande och stig ned till vattnet måste vara på rimligt avstånd och utan större fysiska hinder. Friluftsaktiviteter så som skridskoåkning och kajak/kanot ska av säkerhetsrisk inte utföras ensam utan med vänner. Aktiviteter är inte sällan arrangerade av en organisation och i större grupp. Fiskekort krävs för fiske i Hornborgasjöns utlopp Flian, i sjön Ämten och i Skärvalången.

BESÖKSNÄRING OCH TURISMUTVECKLING

TURISMUTVECKLING

Turism som bransch utgörs av främst tre (fyra med transport inräknat) byggstenar. En turist eller besökare har en reseanledning och vill uppleva någonting (ett). Den behöver äta (två) och om det är en långväga resa behövs logi (tre). Ofta är resan (fyra) endast en transportsträcka för att komma fram till målet men kan också vara grunden för själva resandet. Likaså kan ett restaurangbesök vara målet med resan och inte endast ett behov när blodsockret sjunker. Exempel på aktörer och platser inom turismens olika byggstenar i Skara kommun är eller skulle kunna vara:

ÄTA

- Trädgårdscaféer i stadsmiljö
- Caféer och restauranger utanför tätort
- Restauranger för julbord och stora fester
- Lunchrestauranger
- Hotell och konferensanläggningar

BO

- Området vid fd. Pansarmuseet och Axevalla hus skulle kunna byggas om till boendeanläggning i form av hotell eller vandrarhem.
- Kommunens alla campingplatser, vandrarhem, hotell, pensionat och övriga boendeerbjudanden

GÖRA

- Ridleder och vandringsleder
- Cykla mountainbike på skogsstigar (sportslig utmaning)
- Lugn och mer lättillgänglig cykling
- På eller i vatten sommar och vinter: paddla kanot/kajak, bada, långfärdskridskor, fiska, pimpla
- Kultur och historia: Varnhem, muséet, kyrkor, Skaramissalet
- Åka ångtåg på Skara - Lundsbrunn järnväg.
- Kurs och äventyrsgårdar
- Teater och konserter (Skara Skolscen på museietåget, Rosers salonger, Skara domkyrka, Musikens Vänner (MV), Charlies Teater, Bladhska huset m. m.)
- Shoppa
- Skara Sommarland
- Området kring Garnisonsmuseet och Axevalla hus
- Vilans fritidsområde
- Axevalla Travbana
- Festlokal för bröllop och julmarknader i gamla Pansarmuseet i Axvall
- Åka ångtåg på Skara - Lundsbrunns järnväg

RESA

- Smart-projektet att ta sig från bussen till destinationen på landsbygden
- Kombinerade cykel-, vandrings-, och ridleder som färdsätt istället för bil
- Trafiksäkra och tillgängliga busshållplatser vid landsbygdens besöksmål
- Skaraborgs hållbara turistslingor
- Museijärnvägen Skara-Lundsbrunn

HÅLLBARHETSKLIVET

Hållbarhetsklivet är Västsveriges samlade initiativ för en hållbar besöksnäring. Här agerar offentliga och privata aktörer för att ställa om till ett hållbart samhälle.

Tillsammans skapar vi ekonomiskt bärkraftiga företag och turism som inte leder till onödig miljöpåverkan och är uppskattad av både boende och besökare. Vi når framgång genom ständiga förbättringar med fokus på konkreta initiativ för hållbar besöksnäring där alla aktörer bidrar utifrån sina förutsättningar.

Hållbarhetsklivet är direkt kopplat till flera av de 17 målen i Agenda 2030, med särskilt fokus på mål 8 (delmål 8.9), mål 12 (delmål 12b) och mål 13 (delmål 13.3).

Skara kommun deltar aktivt i arbetet med Hållbarhetsklivet.

SKARABORGS TURISTSLINGOR

Skaraborgs kommunalförbund har tillsammans med de 15 kommunerna i Skaraborg tagit fram en strukturbild för att samspela och bli en konkurrenskraftig helhet. Ett av de områden som strukturbilden identifierade som viktiga att arbeta vidare med var gemensam fysisk planering. Som fysisk planering, identifierades att tydliggöra trivsamma turistslingor som inte går längs de stora vägnäten utan leder besökare in till mindre aktörer på landsbygden.

Skaraborgs kommuner samverkar i arbetet för utveckling av besöksnäring och kommunalförbundet utgör plattformen för det gemensamma arbetet. En produkt i detta är ett gemensamt Program för Hållbara turistslingor som

STÄLLPLATSRUNDA, BESÖK PÅ VALLE CAMPING 2021

Skara kommun antog i maj 2020. Syftet med turistslingorna är att få besökarna att uppleva mer, stanna längre och besöka fler besöksmål. På detta sätt stimuleras kluster-bildning vilket skapar fler affärsmöjligheter och ökar utbudet av service och handel i Skaraborgs mindre orter som i sin tur gynnar lokalbefolkningen.

PARKERING OCH STÄLLPLATSER

Ställplatser för husbilar kan ha olika serviceutbud. Med husbil kan man campa var som helst inom lagens ramar. Utöver att anvisa till extra bred parkeringsplats kan en kommun eller privat fastighetsägare även tillhandahålla möjlighet att ansluta el, dricksvatten och möjlighet att tömma avlopp och klassas då som ställplats. En ställplats kan erbjuda utvalda eller alla delar. Utbudet påverkar hur länge husbilsekipaget kommer att stanna på platsen.

PLANERAD MILJONSATSNING PÅ VILAN FRITIDSOMRÅDE I SAMARBETE MED SPARBANKEN SKARABORG.VISUALISERINGSBILD.

PRIORITERADE TURISMOMRÅDEN I KOMMUNEN

- Varnhem
- Valle
- Skara Sommarland och Axevalla Travbana
- Hornborgaområdet

PRIORITERADE BESÖKSMÅL SKARA STADSKÄRNA

- Kunskapsparken och stråk (SLU, Västergötlands museum, Fornbyn, Veterinärmuseet, Kråks, veterinärinrättning, Green Tech Park, Skara Skolscen, Gamla biblioteket, Skara domkyrka)
- Planteringen (café, minigolf)
- Riksintresset: den medeltida stadskärnan och trähusstaden
- Vilanområdet med idrotts- och övriga evenemang
- Museijärnvägen
- Handelsområden
- Konferenslokaler

KULTUR- OCH FRITIDSVERKSAMHET

BIBLIOTEK

I Skara finns en stor biblioteksverksamhet med två stycken bibliotekshus. Nya biblioteket är ett folkbibliotek med gemensam bokutlåning genom den mellankommunala organisationen Bibliotek Mellansjö som består av Götene, Lidköping, Mariestad, Skövde, Tibro, Tidaholm, Hjo, Karlsborg, Gullspång, Töreboda. I Gamla Bibliotekets lokaler finns ett forskarbibliotek med böcker från medeltiden och framåt. På första våning i Gamla Biblioteket finns den permanenta lek-och lärutställningen Bokäventyret. Det finns även ett stort rum där tillfälliga utställningar kan äga rum. I Biblioteksparken ligger förutom Gamla biblioteket även Skara Skolscens lokaler.

Biblioteksparken har under de mörka månaderna på året belysning med olika mönster samt ljus- och bildprojektioner på Gamla bibliotekets baksida, något som bidrar till en känsla av trygghet när man vandrar genom området.

KULTURLIV

I Skara finns tillgång till ett levande kulturliv. Här finns 19 kulturföreningar som bidrar till det rika kulturlivet, en biograf som visar film alla dagar i veckan och ett Ungdomens Hus, Stureplan där många kulturaktiviteter för ungdomar äger rum. Krabbelund är en kulturell och historisk viktig plats där bland annat Musikens vänner (MV) sjunger på våren. Det finns även flera studieförbund som bidrar till ett aktivt kulturliv med kurser och evenemang och replokaler. Även bygdegårdsföreningar bidrar till kulturlivet. I Skara finns Bladhska galleriet där både konstföreningen och enskilda konstnärer kan hålla utställningar. Båtsmanshuset är en byggnad där sommarteater spelas, midsommarkonserter och många andra aktiviteter hålls på innergården. Flera av dessa verksamheter ingår i det som kallas Kulturparksområdet, där ingår även Djäknestallet. Kulturområdet från Domkyrkan och ner till Västergötlandsmuseum är unikt då det finns samlingar, byggnader och verksamheter som är av såväl lokalt som internationellt intresse.

BYGDEGÅRD- OCH HEMBYGDSFÖRENINGAR

Runtom i Skara kommun finns nio bygdegårdsföreningar som arrangerar allt från teatrar och pubkvällar till marknader och bidrar till en levande landsbygd genom att skapa attraktionskraft och stärka den lokala förankringen. Bygdegårdsföreningarnas lokaler är också viktiga lokaler för uthyrning till kommuninvånare och föreningar. En utmaning bygdegårdsföreningarna står inför är behovet av att modernisera sina lokaler med kommunalt vatten och avlopp och fiber men också kopplat till ökad tillgänglighet.

I Skara kommun finns också tio hembygdsföreningar som förvaltar flera byggnadsminnen runtom i kommunen. I Härlunda sköter man t.ex. om en gammal stenbro, tidigare samlingsplatsen för byns ungdomar. Hembygdsföreningarna återställer och sköter även ekologiskt viktiga kulturplatser till exempel med stengärdsgårdarna från Varnhem till Ljungstorp.

MUSEUM OCH BESÖKSMÅL

I Skara finns ett flertal museum och utställningar. Bland annat Västergötlands museum som har både fasta och temporära utställningar. I Fornbyn finns en traditionell miljö med fornstugor och i närheten av Västergötlands museum ligger Veterinärmuseet samt Kråks herrgård.

I centrum finns även ett Brandmuseum som från och med 2021 sköts av Skara Gille.

Ett antal privata/föreningsägda museum finns runtom i kommunen. Garnisonsmuseet i Axvall, beläget i de gamla träbyggnader som tidigare utgjorde del av Skaraborgs regemente är ett exempel. Marken ägs av Axevalla Folkhögskola medan byggnaderna ägs av Garnisonsmuseet.

Museijärnvägen med spår mellan Skara och Lundsbrunn och tågtrafik främst på sommaren är ytterligare ett exempel på museum på landsbygden.

I Varnhem finns Klosterkyrkan samt Kata Gård. Runtom i kommunen finns även historiska platser, belägna i naturen, tillexempel ruinen efter 1600-talsslottet Höjentorp.

IDROTT

I kommunen finns goda förutsättningar för idrottsliv. Det finns 25 idrottsföreningar som bidrar till ett rikt och varierat idrottsliv. Vilans fritidsområde har sedan sextiotalet kontinuerligt byggt upp och förvaltat idrottsanläggningar och tillhandahållit föreningsvård, friskvård, motion och hälsa för så väl kommuninvånare och externa besökare som vill nyttja det som finns att erbjuda.

Här finns en idrottshall, en simhall med både inomhus och utomhusbad och en ishall och flertalet natur- och konstgräsplaner för fotboll. Sparbanken arena inrymmer en av landets snabbaste friidrottsbanor och en fotbollsplan med gräs. På området finns också Vilanhallen som består av två träningsplaner och läktare för 80 personer. Vidare finns det också boulebanor och en tennishall. På gångavstånd finns hotell- och konferensverksamhet samt en camping vilket gör området lämpligt för olika idrottsläger.

Med gamla och de nya anläggningarna som planeras på Vilans fritidsområde finns stora möjligheter att inte enbart erbjuda idrott på området, utan även marknadsföra området för mässor, och andra arrangemang, i samarbete

med föreningar, förvaltningar och näringsliv i kommunen. Anläggningarna på Vilans fritidsområde öppnar även upp för en större tillgänglighet då området kommer att utvecklas till ett fullvärdigt parasportcenter.

Avsikten är att ge Vilans fritidsområde ett mer distinkt uttryck och framhäva området i stadsbilden då arkitekturen idag flyter ihop med omgivande bebyggelse. Arbete pågår med att göra området mer tillgängligt på flera plan och bredda utbudet.

Direkt söder om Skara i anslutning till bostadsområdet Sörskogen ligger Petersburgs motionsområde. Här finns tre motionsspår som delvis är belysta, det finns också mountainbikespår, utegym, utomhuspaddelbanor och tillgång till omklädningsrum och dusch. Ett fortsatt utvecklingsfokus på Petersburg behövs för att skapa större tillgänglighet och ett bredare utbud.

Även i Axvall, Ardala och Istrum finns motionsspår med elbelysning. Fotbollsplaner finns i Varnhem, Axvall

BARNOMSORG OCH UTBILDNING

och Ardala och Ardala har också ett kommunalt utomhusbad. I Axvall finns en skyttebana inomhus och i Skara finns det banor för skytte utomhus.

För den hästintresserade finns såväl en stor ridskola som en travanläggning, en ponnytravskola och ett flertal privata ridhus där man kan hyra in sig.

Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar för kommunens barn och unga. I deras pedagogiska resa genom sin uppväxt är det vår uppgift att ge dem förutsättningar att utvecklas på bästa sätt efter var och ens förmåga. I varje beslut som fattas har vi barnperspektivet med för att i enlighet med barnkonventionen se till att barnets bästa ska beaktas i varje beslut som rör barn. Vidare har alla barn rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad. Barnkonventionen blev svensk lag 1 januari 2020.

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar för att ständigt förbättra det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerhetsställa att den pedagogiska verksamheten vi bedriver ligger i framkant och utvecklas i alla former. Barn- och utbildningsförvaltningens vision är en ”Skolkommun i framkant”.

FÖRSKOLA

I Skara finns det år 2021 fjorton förskolor där närmare 900 barn är inskrivna. Fyra av dessa förskolor ligger utanför Skara tätort nämligen i Ardala, Axvall, Eggby och Varnhem. Skara kommuns förskolor bedriver ett utvecklingsarbete där framförallt språket står i fokus. Förskolorna arbetar för ökad likvärdighet där ett utvecklingsområde är ”trygghet och lekro” där grunden är en pedagogisk samsyn kring bemötande och regler.

År 2023 kommer en ny förskola stå klar i västra Skara, vi ser även ett behov att bygga ytterligare en ny förskola i Skara tätort inom de närmsta åren. Till följd av den exploatering och nybyggnation som sker och beslutats genom byggrätter i detaljplaner i Sörskogen söder om Skara ser vi att det även i det området kan komma att inrymmas en förskola i framtiden.

Flera av förskolorna ligger i direkt anslutning till grundskola och kan därmed växelanvända lokalerna efter behov.

I kommunen finns två fristående förskolor, Athena och Knattehälsan, dessa ligger inom Skara tätort.

FAMILJECENTRAL

I Skara kommun finns en familjecentral som verkar som en mötesplats för föräldrar och barn i åldrarna 0–6 år. Öppna förskolan är familjecentralens hjärta och centrum. För att stötta och ge råd, inför och i föräldraskapet finns barnmorskor, BVC-sköterskor, tandsköterskor, psykolog och familjebehandlare från individ- och familjeomsorgen knutna till familjecentralen.

INTERNATIONELLT UTBYTE MED SPANIEN

GRUNDSKOLA

Skara kommun har sju kommunala grundskolor, en för årskurs 7–9 och resterande för årskurs F-6. Tre av våra F-6 skolor ligger utanför Skara centralort nämligen i Ardala, Axvall och Varnhem. Vi har som mål att se varje elev och arbetar tätt tillsammans mellan de olika grundskolorna för att tillsammans nå en högre måluppfyllelse och ge eleverna rätt verktygslåda att ta med sig framåt i livet.

Det finns en fristående grundskola, Metis, som erbjuder undervisning i årskurs F-9.

GYMNASIUM

Kommunerna i Skaraborg samverkar kring utbildning för att kunna erbjuda eleverna ett större utbud med säkerställd hög kvalitet. Katedralskolan i Skara ingår i denna samverkan och här erbjuds idag tolv olika program samt Introduktionsprogrammet.

I Skara finns även Olinsgymnasiet, som är en fristående gymnasieskola samt naturbruksgymnasiet Uddetorp och Hästgymnasiet på Axevalla travbana med nationellt intag. De två senare drivs av Västra Götalandsregionen.

VUXENUTBILDNINGEN

Vuxenutbildningens påverkas direkt och i stor utsträckning av vad som händer inom alla de politiska fälten; utbildning, social, arbetsmarknad och näringsliv och därför kan antalet kursdeltagare variera kraftigt över tid inom de olika verksamhetsdelarna. Målgruppen är heterogen och består av individer med mycket olika förutsättningar och ut-

gångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. De med störst behov av utbildning ska prioriteras.

MÅLEN FÖR DEN KOMMUNALA VUXENUTBILDNINGEN ÄR ATT

- Vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande
- Vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling
- Den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och
- Den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet

SÄRSKOLA

Skara kommun bedriver särskola från förskoleklass upp till gymnasiet. Här har vi en styrka i att kunna följa varje elevs utveckling och behov genom hela skolgången. Så långt det är möjligt motsvarar utbildningen den som ges i grundskola och gymnasieskola.

STUREPLAN

I ungdomens hus i Skara, Stureplan, bedrivs verksamhet för våra barn och unga.

Verksamheten är indelad i tre delar, en på varje våningsplan i huset som ligger i centrala Skara. Första våning inhyser kommunens musikskola, här bedrivs utbildning inom de flesta instrument, sång, kör och gruppverksamhet.

På andra våning finns den öppna fritidsverksamheten, en plats för våra ungdomar att träffas, delta i aktiviteter och nyttja sin fritid på bästa sätt. Vi har ett stort antal besökare dagligen och jobbar med aktiviteter och projekt som alla våra ungdomar ska kunna känna sig delaktiga och engagerade i.

Högst upp i huset, på tredje våning, ryms vår NTA-undervisning. Hit kommer elever från kommunens alla grundskolor och deltar i undervisning i programmering och teknik.

VÅRD, OMSORG, SÄRSKILDA BOENDE, SOCIALTJÄNST

Sveriges befolkning blir allt äldre. Det innebär också att behovet av vård och omsorg kommer att öka i framtiden. För att möta behovet av hälso- och sjukvård och äldreomsorg krävs ett strategiskt och målmedvetet arbete. Andelen äldre förväntas öka med cirka 30 procent mellan 2010 och 2050, vilket innebär att en fjärdedel av befolkningen i Sverige kommer att vara 65 år eller äldre 2050. Kostnaden för äldreomsorgen väntas stiga med cirka 70 procent till år 2050 och personalbehovet öka med cirka 50 procent.

Medborgarna ställer större och större krav på att själva få välja sin vård och omsorg, både genom att få välja utförare, men också att påverka hur insatserna utformas och när de ska utföras. Det ställer krav på en flexibilitet inom alla delar av vård och omsorg.

En prognos över befolkningsutvecklingen i Skara visar att det kommer ske en ökning av antalet personer över 80 med ca 19 % från 2020 fram till 2025. Det finns ett behov av ca 30 nya särskilda boendeplatser fram till 2025 samt ytterligare några korttidsplatser. Även hemvården kommer behöva utökas i takt med ökningen av antalet äldre.

I diagrammen nedan är befolkningsprognosen från 2020- 2040. Från 2020 till 2025 är ökningen av antalet äldre över 80 år 19 % och behoven fortsätter öka fram till 2030 då ökningen avtar.

Det ordinära bostadsbeståndet behöver utvecklas för att kunna tillgodose det växande behovet av tillgängliga bostäder anpassade till en åldrande befolkning.

Många äldre vill bo kvar i sin egen hemmiljö och målsättningen är att man så ska men också kunna välja ett boende efter sin rådande situation.

En väl utbyggd och fungerande hemtjänst i kombination med särskilda boenden och trygghetsboenden samt anpassade lägenheter har stor betydelse.

2021 har Skara fem särskilda boenden med totalt 147 boendeplatser. Ett nytt särskilt boende kallat Teglagården ska stå färdigt för inflyttning under 2023 med 107 boendeplatser samt även åtta platser för äldre funktionsnedsatta. Teglagården kommer ersätta Skarahemmet och Viktoriagårdens boendeplatser. Sammanlagt tillkommer ca 30 nya äldreboendeplatser.

LSS-BOENDE

I Skara finns det sex boenden för personer som har en funktionsnedsättning. Målsättningen är att man med sin funktionsnedsättning ska kunna leva som andra, känna trygghet och ha ett gott liv. Det finns idag 45 platser inom LSS. Framtida behov kommer främst tillgodoses inom befintligt bostadsbestånd.

TRYGGHETSBOENDE

Trygghetsboende är en boendeform som ska erbjuda service för personer som fyllt 70 år. För att få flytta in i ett trygghetsboende ska vissa kriterier uppfyllas, så som ålder och otrygghet i sin bostad samt att man ska vara folkbokförd i kommunen. Det finns i dagsläget två trygghetsboenden i Skara som förmedlas inom kooperativet Skara Äldrehem.

SÄRSKILDA BOENDEN

I kommunen finns fem särskilda boenden för personer med mycket stora behov av vård och omsorg dygnet runt. Två av boenden ligger strax utanför Skara, Vallehemmet och Ardalagården i de mindre orterna Axvall och Ardala. De övriga Malmgården, Skarahemmet och Viktoriagården är mer centralt placerade i Skara. På samtliga boenden har man sin egen lägenhet med tillgång till gemensamhetsutrymmen som matsal och vardagsrum.

Standarden är överlag god även om den varierar beroende på när det byggdes och hur mycket som har underhållits under åren samt låg standard på två av dom. Två boenden anses ha låg standard och det kommer fattas ett trettiotal platser för särskilt boende år 2040.

Riksdagen beslutade i juni 2018 om ett omformulerat övergripande folkhälsomål och en reviderad målstruktur för folkhälsopolitiken.

DEMOGRAFIUTVECKLING SKARA TOTALT

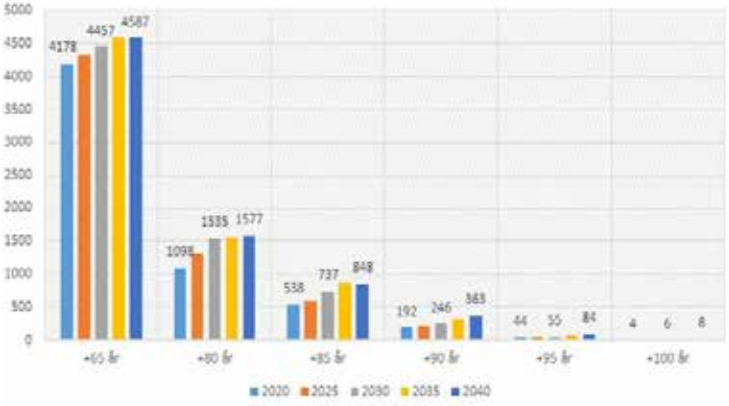

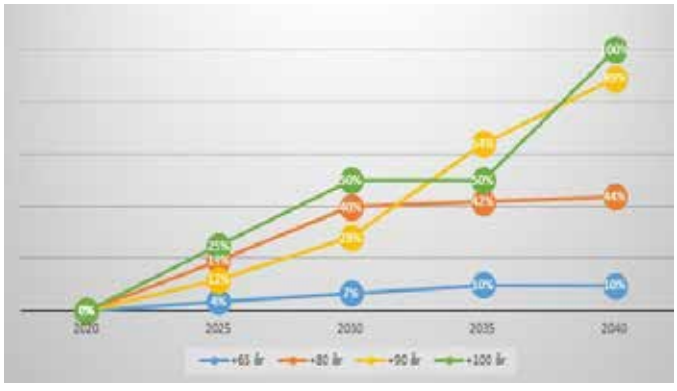

ANTAL PLATSER NULÄGE 2020

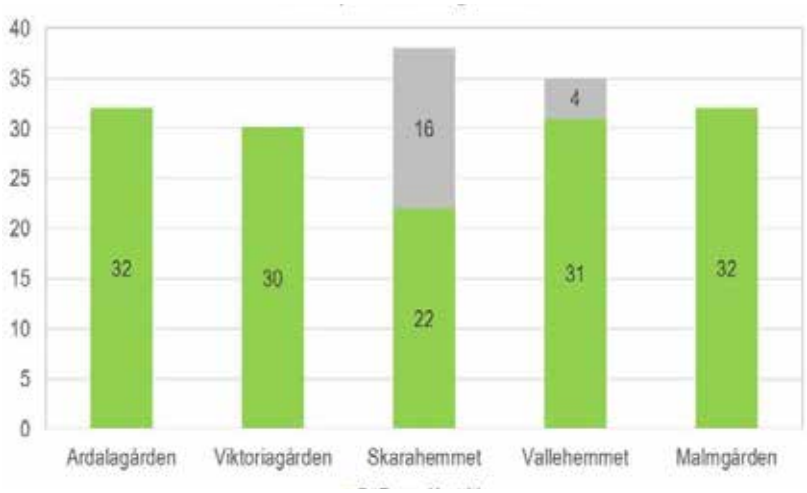

FRAMTIDA BEHOV AV SÄRSKILDA BOENDEPLATSER FÖR ÄLDRE, EXKLUSIVE KORTTID

FOLKHÄLSA

NATIONELLT MÅL FÖR FOLKHÄLSOPOLITIKEN

- Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Syftet är att skapa en långsiktig och förebyggande struktur för en jämlik hälsa i hela befolkningen och som underlättar folkhälsoarbetet på samtliga samhällsnivåer.

SVERIGES ÅTTA FOLKHÄLSOMÅL

- Det tidiga livets villkor
- Kunskaper, kompetenser och utbildning
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Inkomster och försörjningsmöjligheter
- Boende och närmiljö
- Levnadsvanor
- Kontroll, inflytande och delaktighet
- En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård

Skara kommun tog under 2020 fram en folkhälsostrategi som gäller mellan 2021-2023. Folkhälsostrategin leder kommunens folkhälsoarbete genom kommunens folkhälsoråd.

Det finns ett starkt samband mellan hög utbildningsnivå och god hälsa. Att ha en utbildning på gymnasienivå är centralt för individens hälsa. En god fysisk miljö i skolan som skapar trygghet, möjlighet till aktiva raster, och en god måltidsmiljö möjliggör hälsa för alla barn och unga.

Ett stort folkhälsoproblem är den psykiska ohälsan både bland barn, unga och vuxna.

Skog har konstaterad stor inverkan på människors välbefinnande generellt i alla åldrar. Skog är nödvändig för återhämtning av alla målgrupper men främst för personer med bristande psykisk hälsa. De personer som behöver skogen mest har redan tillräckligt höga trösklar mentalt för att ta sig ut på promenad. Därför behöver den vardagliga skogen vara lättillgänglig och möjlig att nå utan bil.

Övervikt och fetma bland barn är vanligare i Skaraborg jämfört med övriga Västra Götaland. Det gör det betydelsefullt att arbeta för en miljö som inbjuder till vardagsrörelse och goda matvanor. Att gå och cykla främjar en god hälsa och möjliggör ett gott liv. Därför är goda förutsättningar för att kunna välja en hälsosam livsstil väsentligt. Från och med den 1 januari 2020 är gäller FN:s konvention om barns rättigheter som lag i Sverige. Barnkonventionen som Sverige skrev under för 30 år sedan har nu lagstöd. Detta innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

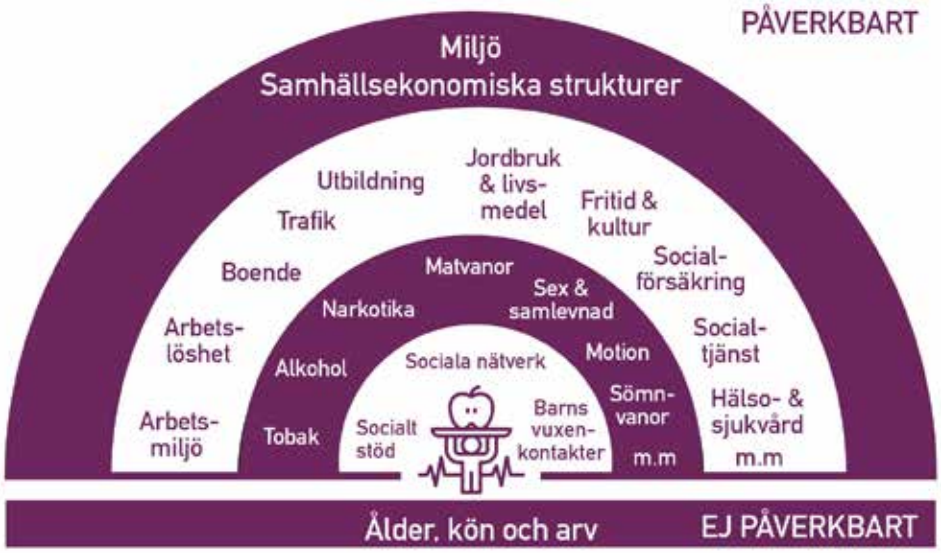

6

TEKNISK FÖRSÖRJNING OCH PLANERING

Under avsnittet Teknisk försörjning beskrivs energiförsörjning, klimatanpassningar, föroreningar och andra faktorer med betydelse för mark- och vattenanvändningen i kommunen.

TEKNISK FÖRSÖRJNING OCH PLANERING 217

Teknisk försörjning och planering 217
Energiförsörjning av vind och sol 218
Klimatanpassning 219
Värmeböljor 220
Nya täkter 220
Förorenade områden 222
Miljöfarliga verksamheter 223

Samhällsviktiga funktioner och byggnader 224

TEKNISK FÖRSÖRJNING OCH PLANERING

Under avsnittet Teknisk försörjning beskrivs energiförsörjning, klimatanpassningar, föroreningar och andra faktorer med betydelse för mark- och vattenanvändningen i kommunen.

Planering av framtida mark- och vattenanvändning ska alltid ta hänsyn till säkerhet och förebyggande av skador. Enligt Plan- och bygglaggen, PBL, ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet. I vissa fall krävs att åtgärder görs för att reducera riskerna. Det kan exempelvis handla om särskilda krav på markanvändning, skyddsavstånd eller byggnadstekniska åtgärder. Kommunen ansvarar för att avgöra om mark är lämplig för bebyggelse eller annan markanvändning, och länsstyrelsen har tillsynsansvaret över den kommunala planeringen.

Skara kommun arbetar aktivt för att säkerställa en god beredskap för att hantera störningar i samhället. De risker och hot som diskuteras är plötsliga förändringar som bland annat elavbrott, översvämningar, värmeböljor och liknande påkänningar. Huvudinriktningen är att genom en framsynt samhällsplanering och helhetssyn i det vardagliga arbetet förebygga hot och risker samt lindra konsekvenser av störningar och olyckor.

ENERGIFÖRSÖRJNING AV VIND OCH SOL

VINDKRAFT

Vindkraftverk ger en ren och miljövänlig energi, men kan också orsaka olägenheter för människor och natur. Det behöver därför noga utredas var det är lämpligt respektive olämpligt att bygga vid varje enskilt objekt. Skara kommun har sedan 2007 en beslutad Vindkraftpolicy som anger att:

Områden väster och norr om linjemarkering i Vindbrukskartan, har generellt sett goda förutsättningar för etablering av vindkraftverk. Hänsyn måste i varje enskilt fall tas till andra intressen såsom landskapsbild, boende och bebyggelse, friluftsliv, försvarsintressen med mera.

Områden öster och söder om linjemarkering är generellt sett olämplig för etablering av vindkraftverk, både på grund av. den värdefulla miljön och då stora delar av området ger lägre vindenergi. Den angivna gränslinjen är Länsstyrelsens gräns för områden med vindenergi över 4 000 kWh/m2 räknat per år och på 100 meters höjd. Gränsen visar vindenergins storlek, inte kommunens slutliga bedömning av gränsen mellan olämpliga och lämpliga områden. Gränsen behöver justeras med hänsyn till landskapsbild skyddsavstånd till bebyggelse och så vidare.

Riktlinjerna är inte bindande för prövning. Ansvarig nämnd både får och ska avvika från riktlinjerna när det finns sakliga skäl. Inom MSA-områden *(minimum safety altitude)* är högsta tillåtna höjd för vindkraftverk 155 meter.

SOLCELLSANLÄGGNINGAR

Solcellspaneler är en positiv utveckling inom energi och klimat. Solcellsparker kan dock komma i konflikt med andra miljömål och intentioner. Då mark ska användas till det den är mest lämpad för ska jordbruksmark i första hand användas för livsmedelsproduktion. Solcellsanläggningar hänvisas istället till tak på olika typer av byggnader eller som tak på parkeringsytor, så att platsen ges multifunktionella syften.

BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN

Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som medför att människans påverkan på klimatsystemet inte riskerar att bli farlig. Detta ska uppnås på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Omställningen till ett klimatsmart samhälle anses vara en av vår tids största utmaningar. I december 2015 enades

världens länder i Paris om ett klimatavtal. Klimatavtalet är bindande och ska leda till att begränsa den globala medeltemperaturökningen till högst två grader jämfört med den förindustriella nivån. Sveriges klimatpolitik är utformad så att den ska bidra till att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt stabiliseras på högst 400 ppm (miljondelar koldioxidekvivalenter).

Klimatfrågorna är ett av de allmänna intressen som kommunen enligt plan- och bygglagen ska ta hänsyn till vid planläggning. För att minska klimatpåverkan gäller det att skapa närhet och integration mellan olika funktioner i samhället och vardagslivet. Det innebära att vi i Skara, Sverige och resten av världen behöver bygga smart och långsiktigt hållbart, med bebyggelse och infrastruktur som minskar transportbehoven samtidigt som kollektivtrafiken samt gång- och cykelstråken ökar. Att minska klimatpåverkan handlar dock inte enbart om att minska utsläppen av växthusgaser utan lika viktigt är att bibehålla och gärna öka naturens egen förmåga att ta upp koldioxid. Genom att anlägga träd och tätortsnära skogsområden, lummiga parker och dammar blir dessa områden naturligt kylda och energibehovet minskas.

KLIMATANPASSNING

SKYFALL

Klimatförändringar påverkar samhället negativt, bland annat genom att risken för översvämningar ökar i samband med skyfall. Detta innebär att högre krav behöver ställas på framtida planering för att klara skyfall och minska risken för översvämningar. Ju större andel hårdgjorda ytor, såsom vägar och hustak, som byggs desto mer vatten rinner av från marken istället för att infiltrera ner i jorden. Kommunen är skyldig enligt svensk lag att ta ansvar för såväl framtida bebyggelse som för befintlig. Länsstyrelsen granskar denna process såväl för detaljplan som i översiktsplan.

Skara kommun har låtit utföra en kartering av skyfall i Skara tätort och Ardala under 2020. Karteringen visar olika mönster i staden kopplat till skyfall. Med hjälp av skyfallsstudier har platser med översvämningsproblematik identifierats. Karteringen ger en uppfattning om var det är lämpligt och olämpligt med ny exploatering utifrån risken för översvämningar. Kartläggningen omfattar bland annat lågpunktskartering, som utgör grunden för översvämningskartering. Den innehåller även mer avancerade översvämningskartor som visar scenarion vid olika regnhändelser. I regnhändelsen för ett 100-årsregn redovisas också vilken väg som skyfallslederna kommer ta och vilken riktning de har. Observationen är viktig för att i detaljplaneskedet ta fram åtgärder för markavrinningen.

I skyfallskarteringen redovisas även en strukturplan för Skaras främsta problemområden. Strukturplanen baseras på en analys som gjordes genom att studera riskfyllda skyfallsleder och översvämningsytor vid 100-årsregn. Analysen pekar ut 18 områden där det råder hög risk för översvämningar. Karteringen innehåller även 18 stycken åtgärdsförslag som kan implementeras i samband med exploatering.

FÖLJANDE RISKOMRÅDEN HAR PEKATS UT I SKYFALLSKARTERINGEN

- 1. BROGÅRDEN
  Risk för översvämning vid samhällsviktig verksamhet, Skara vårdcentral.
- 2. DOMPROSTEGÅRDEN
  Lågpunkt i tomt- och gatumark. Risk för översvämning i bostadsområden. Betydande tillrinning.
- 3. BRINKAGÄRDET
  Skyfallsled som rinner ytledes på vägar via tomt- och gatumark. Risk för översvämning i bostadsområden. Vägöversvämning orsakar dålig framkomlighet för utryckningsfordon.
- 4. MARIEBERG & HINDSBERG
  Skyfallsled som rinner ytledes på vägar via tomt- och gatumark. Rinnvägen går i en lågpunkt. Risk för översvämning i bostadsområden gällande såväl flerbostadshusen som enfamiljshus. Vägöversvämning orsakar dålig framkomlighet för utryckningsfordon.
- 5. SKARABORGSGATAN
  Risk för vägöversvämning och stående vatten p.g.a. lågpunkt. Vägöversvämning orsakar dålig framkomlighet för utryckningsfordon.
- 6. NYBOHOLM & JULA
  Lågpunkt i tomt- och gatumark. Risk för översvämning i bostadsområdet. Historiskt drabbat område vid skyfall. Instängt område med betydande avrinningsproblem. Även lågpunkt i lastkaj med betydande tillrinning (Julalagret).
- 7. E20
  Risk för kraftig till- och avrinning på E20. Oframkomlighet på huvudled.
- 8. E20
  Risk för kraftig till- och avrinning på E20. Oframkomlighet på huvudled.
- 9. E20
  Lågpunkt på gatu- och tomtmark.
- 10. STATIONSOMRÅDET
  Lågpunkt på gatu- och tomtmark. Förhindrar såväl utryckningsfordon som kollektivtrafik.

- 11. SKARABERG
  Risk för översvämning i bostadsområde. Skyfallsled rinner ytledes på vägar via tomt- och gatumark. Rinnvägen går i en lågpunkt och vidare mot stadsdelen Planteringen som pekas ut som tänkbart utvecklingsområde.
- 12. HOSPITALGÅRDEN
  Risk för översvämning i industriområde (Scan) p.g.a. lågpunkt. Även Filipsdalsgatan översvämmas och riskerar att bli oframkomlig.
- 13. VÄG 49
  Lågpunkt i gatumark. Betydande tillrinning.
- 14. NORRA SKARA
  Risk för översvämning p.g.a. lågpunkt. Potentiellt utvecklingsområde.
- 15. UDDETORP
  Risk för översvämning p.g.a. lågpunkt. Potentiellt utvecklingsområde.
- 16. PLANTERINGEN
  Risk för översvämning p.g.a. lågpunkt och hög tillrinning från Skaraberg. Potentiellt utvecklingsområde.
- 17. VILAN
  Risk för översvämning p.g.a. Lågpunkt och hög tillrinning österifrån. Stort avrinningsområde i öst som rinner mot tätorten. Potentiellt utvecklingsområde.
- 18. JÄRNVÄGSBRON
  Risk för översvämning på Skaraborgsgatan p.g.a. lågpunkt under bro. Historiskt översvämmad yta med kraftig tillrinning. Förhindrar trafikflöde.

VÄRMEBÖLJOR

I Sverige har värmeböljor varit ganska ovanliga jämfört med exempelvis i Sydeuropa. I och med klimatförändringar blir värmeböljor vanligare. Enligt beräkningar från SMHI kan extremt varma tillfällen, som hittills inträffat vart tjugonde år i genomsnitt, komma att inträffa vart tredje till femte år i slutet av detta århundrade. Värmeböljor kan medföra negativa effekter på en rad olika sektorer inom samhället. De har bland annat negativa effekter på människors hälsa och orsakar ökad dödlighet. Det gäller framförallt under de perioder när värmen är hög under hela dygnet. Äldre, kroniskt sjuka, små barn och gravida är de riskgrupper som drabbas värst. Möjligheten till att finna svalka i staden i form av skugga i parker, vattendrag och allmänt tillgängliga luftkonditionerade inomhusmiljöer samt hur människor bor är också viktiga faktorer som påverkar konsekvenserna av värmeböljor. Detta är också aspekt som den kommunala planeringen kan påverka.

I naturen riskerar värmeböljor att öka risken för värmestress hos både växter och djur samtidigt som risken för torka och bränder ökar. Jord- och skogsbruksnäringen kan påverkas på flera sätt. Till exempel ökar riskerna för utbrott och spridning av skadeinsekter och smittsamma sjukdomar. Frysar och kylar kan prestera sämre eller haverera vilket resulterar i förstörda livsmedel.

Inom sektorn kommunalteknisk försörjning finns bland annat risker kopplat till elsystemets sårbarhet för värme, både vad gäller komponenter men även risken för överbelastning vid en värmebölja.

NYA TÄKTER

VATTENTÄKTER

En vattentäkt är den källa ifrån vilken man tar vatten för att göra dricksvatten. Enligt 11 kap. 5 § miljöbalken definieras en vattentäkt som bortledande av ytvatten eller grundvatten för vattenförsörjning, värmeutvinning eller bevattning. Det vatten som ska bli dricksvatten kan komma från antingen sjöar och vattendrag eller från grundvatten som finns nere i marken eller i sprickzoner i berget.

Vattentäkter som producerar mer än 10 m3 vatten per dygn, försörjer fler än 50 personer samt dricksvatten i offentliga eller kommersiella anläggningar omfattas av Livsmedelsverkets kvalitetskrav (SLVFS 2001:30). För vattenprovtagning skall egenkontrollprogram finnas. Miljöbalken reglerar det skydd som gäller för vattentäkter.

Huvudkällan för det kommunala vattnet i Skara är Vättervattnet. Vid ett driftstopp kan konsekvenserna för samhället bli mycket allvarliga. Därför har kommunen en reservvattentäkt i Axvall, som snabbt kan kopplas in på distributionsnätet.

Axvall grundvattentäkt omfattas av ett vattenskyddsområde. Syftet med vattenskyddsområden är att ge vattenförekomster ett tillräckligt gott skydd för att säkra råvattentillgången ur ett långsiktigt perspektiv. Inom ett skyddsområde gäller särskilda regler, så kallade skyddsföreskrifter. Risker kopplat till vattentäkter kan vara tillfälliga utsläpp i samband med olyckshändelser samt kontinuerliga, diffusa och koncentrerade läckage.

BERGTÄKTER

Tillstånd att bryta eller utvinna naturgrus, morän, berg för kross och matjord söks hos Länsstyrelsen och kallas för täkttillstånd. I Skara finns två bergtäkter, Hallsberget bergtäkt som har ett tillstånd som sträcker sig till 2038 och Trestena bergtäkt som utökar sin verksamhet med ett nytt tillstånd som sträcker sig till 2035. Störningar som kan uppstå vid täkter är framförallt buller, vibrationer, luftstötsvågor, damning.

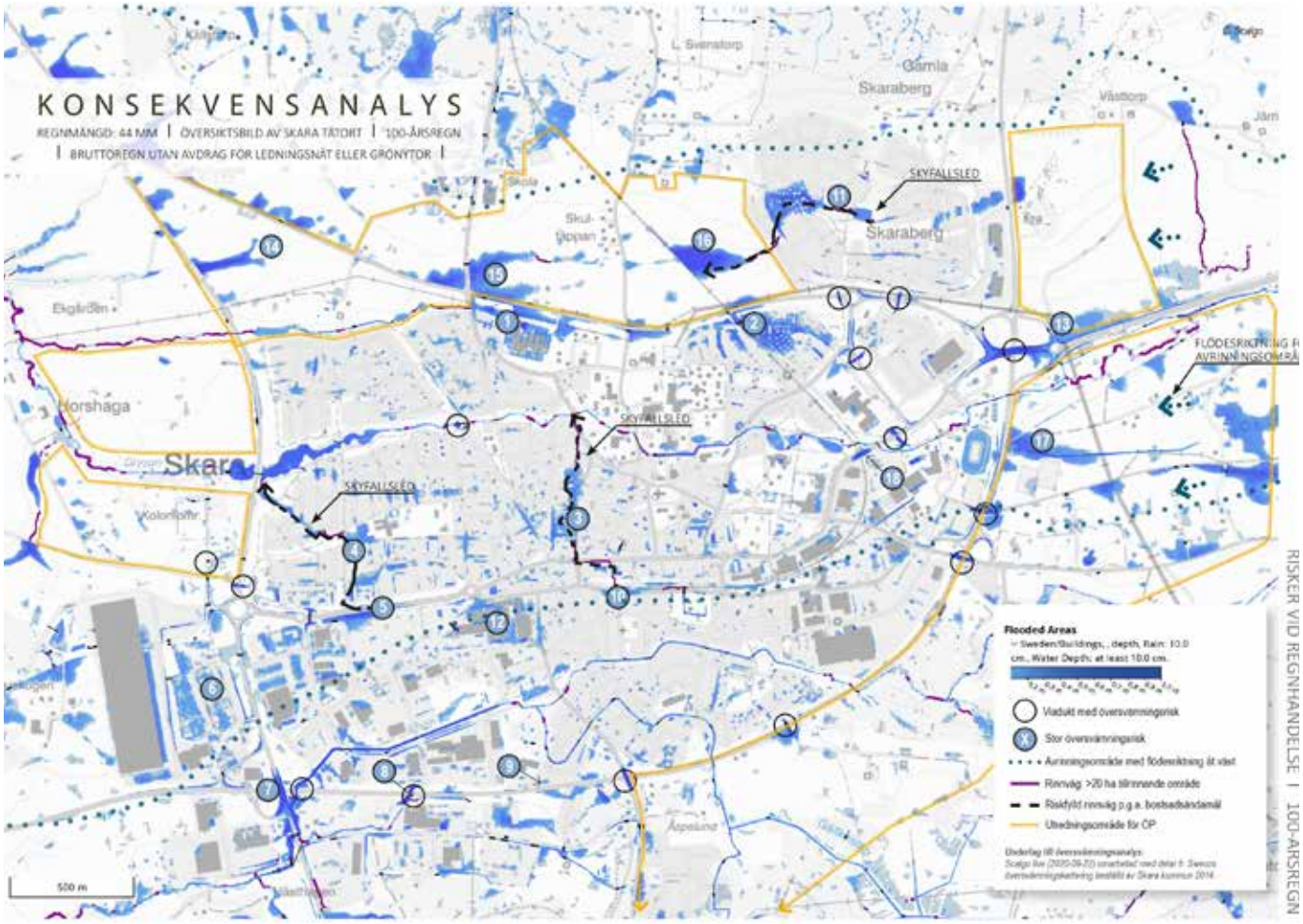

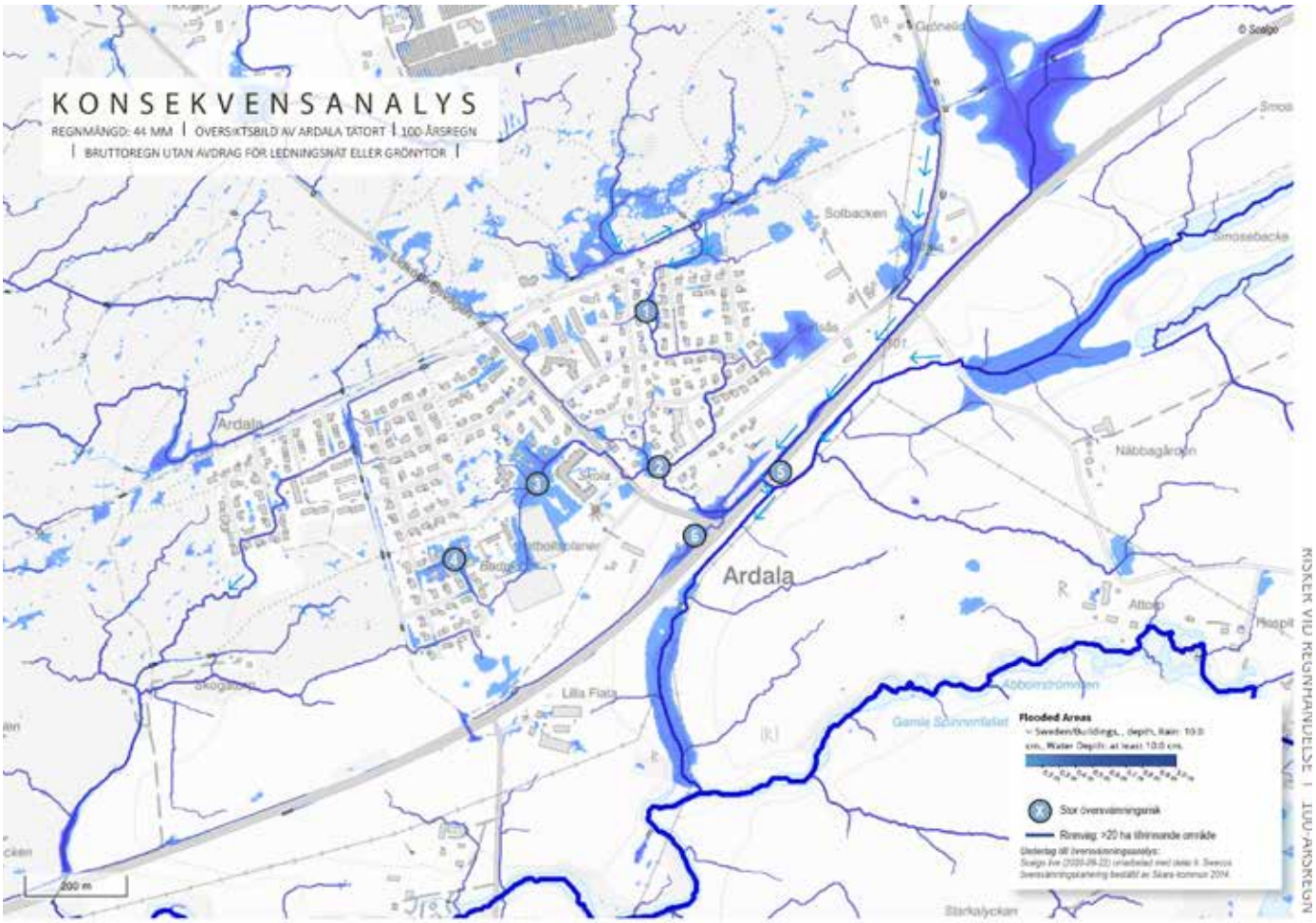

RISKER VID REGNHÄNDELSE | 100-ÅRSREGN

FÖRORENADE OMRÅDEN

Behovet av både bostäder och arbetsplatser i Skara ökar. Med ansatsen att förtäta redan utbyggda områden kommer intresset för att exploatera förorenade områden att bli större. All exploatering måste vara hållbar. Miljö- och hälsorisker vid förorenade områden måste därför bedömas ur både ett kort och långt tidsperspektiv. Kommunen måste också verka för att efterbehandlingsåtgärder vidtas i alla mark- och vattenområden som är så förorenade att de medför oacceptabla risker för hälsa, miljö eller naturresurser. Miljöbalkens bestämmelser gäller alla slags områden, byggnader och anläggningar som är så förorenade att det finns risk för människors hälsa och miljö. I egenskap av fastighetsägare och verksamhetsutövare har kommunen i vissa fall även ett direkt ansvar för att åtgärda förorenad mark.

Information om förorenade områden identifieras och hanteras med hjälp av kommunens Miljö- och byggavdelning. När detaljplaner och exploateringsärenden tas fram ansvarar planavdelningen för att utreda om markförhållanden är lämpliga för byggnation. Miljöavdelningen ansvarar för att inventera pågående verksamheter och är tillsynsmyndighet för de flesta objekt i Skara kommun. Med tanke på att översvämningar förväntas bli vanligare utgör risken för läckage från förorenade områden ett hot, genererat av den höga grundvattenytan. Läckage av föroreningar kan vara hälsofarligt.

I Skara kommun finns ungefär 140 potentiellt förorenade områden upptagna i EBH-stödet, som är Länsstyrelsen register över potentiellt förorenade områden. Områdena klassas enligt följande:

- Riskklass 1: Mycket stor risk
- Riskklass 2: Måttlig/Stor risk
- Riskklass 3: Liten risk
- Riskklass 4: Mycket liten risk

I registret finns 1 objekt med riskklass 1, 22 objekt med riskklass 2, 43 objekt med riskklass 3 och 4 objekt med riskklass 4. Det finns 70 objekt som är oklassade.

I Skara kommun förekommer bergarten alunskiffer, särskillt vid platåberget Billingen. Alunskiffer innehåller olja och användes som bränsle vid förbränning av kalk vid förra sekelskiftet. Under en lång period kring förra sekelskiftet användes det för att bränna kalk, som användes som puts vid husbyggen samt som jordförbättringsmedel. Alunskiffern blir röd vid förbränning när järninnehållet oxiderar. Askan, som kallas rödfyr, lades i stora högar intill kalkbrotten. Rödfyrshögar betraktas som förorenad mark. Grävning och schaktning skall anmälas till kommunen.

År 2002 lät Miljö- och byggnadskontoret göra en inventering av platser och områden som av olika skäl kan ha förorenats med miljöfarliga ämnen. Inventeringen kompletterades och uppdaterades till viss del 2004. Inventeringen omfattar förorenade markområden från ett 20-tal branscher och verksamheter. Syftet var främst att identifiera och kartlägga alla områden där förorenad mark kan finnas. Därefter riskklassades områdena.

DE EVENTUELLT FÖRORENADE OMRÅDENA ÄR

- Gasverk
- Järnvägsområdet
- Gjuterier
- Avloppsreningsverk
- Tvätterier
- Ytbehandling
- Garverier
- Skjutbanor
- Rödfyrhögar
- Bryggerier
- Skrothandlare
- Bildemonteringsanläggningar
- Nedlagda bilvårdsanläggningar
- Nedlagda bensinstationer
- Sanerade bensinstationer
- Transformatorer och stolpupplag
- Deponier
- Övriga verksamheter
- områden med lite fakta

Inventeringen innehåller totalt 98 objekt.

När kommunen antar en detaljplan går den samtidigt i god för att den markanvändning som pekas ut i planen också är lämpligt. Det är kommunens ansvar att en eventuell föroreningssituation utreds i tillräcklig omfattning. Det är i första hand den som har orsakat föroreningen som skall bära kostnaden för undersökning och efterbehandling, i andra hand fastighetsägaren.

I detaljplaneprocessen måste de förorenade områdena utredas och vid bygglov måste hänsyn tas till om platsen som ska bebyggas kan vara förorenade. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma föroreningar inom områden som ska bebyggas eller där markanvändningen på annat sätt ska ändras i framtiden. Efterbehandlings frågor bör vara en naturlig del vid all planering/bygglovshandläggning.

Det finns många fördelar med att samordna processerna för efterbehandling enligt miljöbalken och i den fysiska planeringen. När föroreningsfrågan kan uppmärksammas tidigt i den fysiska planeringen kan mycket tid vinnas genom att inledande skeden av efterbehandlingsprocessen då kan löpa parallellt med planarbetet.

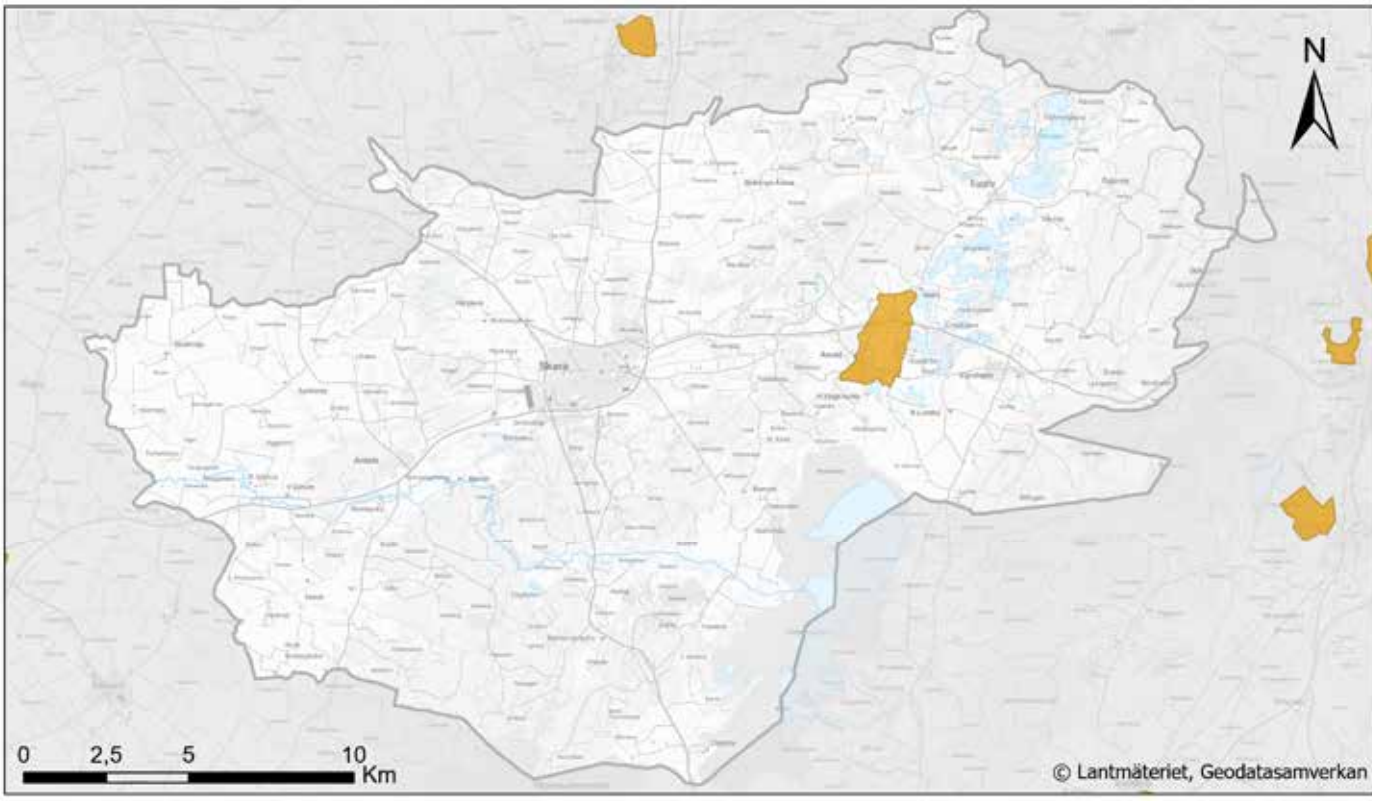

På flera platser i kommunen har avfall deponerats, 14 deponier har genom inventering lokaliserats. Det är industrideponier, kommunala avfallsdeponier och ett flertal gårdstippar. Avfallet består bland annat av organiskt material som när det bryts ned bildar metangas, vilken är explosiv och kan under vissa omständigheter utgöra en risk för människors hälsa och säkerhet.

MILJÖFARLIGA VERKSAMHETER

Miljöfarliga verksamheter är verksamheter där användning av mark, byggnader eller anläggningar kan ge upphov till utsläpp till mark, luft eller vatten eller medföra andra störningar för människor eller miljö. Det kan röra sig om tex buller, lukt och transporter.

MILJÖFARLIGA VERKSAMHETER ÄR INDELADE I

- A-VERKSAMHETER
  kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen att anlägga eller driva verksamheten.
- B-VERKSAMHETER
  ska ha länsstyrelsens tillstånd att anlägga eller driva verksamheten
- C-VERKSAMHETER
  ska anmäla anläggande eller drift av verksamheten till miljö- och hälsoskyddsnämnden i kommunen.
- U-VERKSAMHETER
  - där finns inte krav på varken anmälan eller tillstånd men de ska ändå följa kraven i miljöbalken

I Skara finns tex produktionsindustrier, jordbruksföretag och bergtäkter som exempel på miljöfarlig verksamhet i miljöbalkens mening. Det finns inga A-verksamheter men 11 så kallade B-verksamheter.

Rödjorna	29 kap Avfall	Härlingstorp 4:1
IAC Group AB	13 kap Gummi- och plastvaror	Pagen 4
JK Grus	4 kap. Utvinning, brytning och bearbetbninbg av berg	Trestena 11:4
Ölanda Säteri AB	2 kap. Jordbruk	Ölanda 24
Halla Mink AB	2 kap. Jordbruk	Entorp 1:14
Håkans Mink AB	2 kap. Jordbruk	Marum 13:4
Svevia AB (Hallsberget)	4 kap. Utvinning, brytning och bearbetning av berg	Blombacka 1:5

Raggårdens Kyckling AB / Kålltorp IED	2 kap. Jordbruk	Kålltorp 2:1
HK Scan Sweden AB Skara IED	5 kap. Livsmedel och foder	Oxen 24
Skara Energi AB, Skara avlopps-reningsverk	28 kap. Rening av avloppsvatten	Horshaga 1:9
Stena Recycling AB	29 kap. Avfall	Lien 6

Djurhållning kan innebära konflikter med omgivande bostadsbebyggelse. Påverkan på omgivning kan ske i form av olägenheter så som dammbildning, buller, lukt, flugor, starka strålkastare kring ridbanor och hälsopåverkan, emepelvis risk för allergenspridning från hästhållning. Dessa förhållanden ska beaktas och om möjligt begränsa påverkan så att oacceptabel påverkan för omgivningen inte uppstår. På landsbygden bör djurhållning och dess omgivningspåverkan i högre grad vara acceptabel än i miljöer där sådan normalt inte förekommer. Verksamhetens art och omfattning måste beaktas.

I Skara finns det 3 aktiva skjutbanor dessa räknas också till miljöstörande verksamhet. Banorna ger förutsättningar för en viktig fritidsverksamhet och ger kommunens jägare möjlighet att behålla och förbättra den skjutskicklighet som krävs av dem.

I Skara kommun finns flera logistikföretag som står för ett stort antal transporter, även E20 bidrar till ett stort flöde av transporter genom kommunen. Transporter ger miljöpåverkan i form av buller, luftföroreningar och risk för utsläpp vid olyckor.

Skara kommun har två fjärrvärmeverk, Värmeverket vid Harven och Uddetorp. Påverkan på miljön sker främst av utsläpp till luft och vatten samt buller från transporter och hantering av fasta bränslen.

DIGITAL INFRASTRUKTUR

En väl fungerande och utbyggd digital infrastruktur är en viktig förutsättning för samhällsutvecklingen. Det skapar goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet.

Digitala tjänster är redan idag ett stark inslag i den enskildes liv, samhällets välfärdstjänster och företagens verksamheter. Digitala tjänster är nödvändiga för att kommunen ska klara sitt välfärdsuppdrag och skapa en effektiv verksamhet. En digital utbyggd infrastruktur är också viktig för landsbygden då det ger möjlighet för fler att driva företag och arbeta hemifrån. Det ökar förutsättningar för att fler kan bo på landsbygden och för ett levande föreningsliv.

2020 har 96% av hushåll och företag inom kommunen tillgång till bredband med 100 Mbit/s.
Den nationella bredbandsstrategin har som mål att 2025 ska 98 procent ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s i hemmet och på arbetet, resterande 1,9 procent bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s, och 0,1 procent bör ha tillgång till minst 30 Mbit/s.

SAMHÄLLSVIKTIGA FUNKTIONER OCH BYGGNADER

DRICKSVATTEN

Skara Energi är huvudman för vatten och avlopp i Skara kommun och ansvarar med det för dricksvattenförsörjningen inom det verksamhetsområde som kommunfullmäktige beslutar om.

Skara kommuns dricksvattennät är cirka 145 km långt. Utöver det kommunala nätet finns också vattenföreningar som har sina egna nät men med vatten via det kommunala nätet.

Inom verksamhetsområdena för Skara, Ardala, Axvall, Varnhem, Eggby samt Ljungstorp distribueras vatten från Vättern, via Skaraborgsvatten, till hushåll och industrier. I kommunen finns cirka 3 400 vattenmätare och totalt levereras omkring 1,6 miljoner m3vatten varje år till abonnenter. Skara har ett vattentorn som rymmer lite mer än en dygnsförbrukning.

Kopplat till dricksvattenförsörjningen finns en reservvattentäkt med tillhörande vattenskyddsområde i Axvall, denna reservvattentäkt kan klara cirka 70 procent av dricksvattenbehovet inom Skara Energis distributionsnät.

Möjligheten att ordna reservvatten, för både kortare och längre perioder, har stor betydelse för en säker försörjning. Reservvattentäkten i Axvall syftar till att förse kommunen med vatten om leveransen från Skaraborgsvatten tillfälligt upphör. Reservvattentäkten har förhöjda halter av järn och mangan.

Kommunerna behöver prioritera områden med vattenförekomster vid sin tillsyn av verksamheter och förorenade områden. Dessa områden kan ha negativ inverkan på vattenmiljön och inte uppnå eller riskerar att inte uppnå god ekologisk eller kemisk status.

Tillgången på vatten från Vättern är inte begränsad men om efterfrågan är hög kan det bli brist på vatten till invånarna på grund av begränsad kapacitet i ledningar och vattenverk. Skara kommun har inga införda begränsningar rörande vattenanvändning, men att använda vatten sparsamt är ändå av betydelse, inte minst vid låga dagvattennivåer.

SPILLVATTEN

Kopplat till verksamhetsområdet för dricksvatten finns även kommunalt spillvatten. Spillvattennätet i Skara är cirka 130 km långt och har 17 pumpstationer. Allt spillvatten transporteras via ledningsnätet till Horshaga avloppsreningsverk. Gamla avloppsreningsverk har byggts om till pumpstationer med överföringsledningar.

KOMMUNALT AVLOPP

Rening av avloppsvatten i Skara kommun sker på Horshaga avloppsreningsverk innan det släpps ut i Dofsan och sedan vidare ut i Flian. Reningsprocessen på Horshaga sker i de tre stegen mekanisk rening, biologisk rening och kemisk rening. Verksamhetsområden för avloppsledningsnätet finns i Skara, Ardala, Axvall, Varnhem, Eggby samt Ljungstorp.

ENSKILDA AVLOPPSANLÄGGNINGAR

Fastigheter utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp(VA) ska ha en godkänd avloppslösning. I Skara kommun finns ungefär 1000 enskilda avloppsanläggningar. Sedan 2019 har ca 700 enskilda avlopp blivit anslutna till det kommunala reningsverket i Skara via olika former av sammanslutningar . Sammanslutningar som är kopplade till reningsverket finns i områdena Skärv, Öglunda, Istrum, Överbo, Storekullen, Norra Lundby, Härlunda, Vinköl, Händene-Tveta, Skånings-Åsaka. Det pågår utveckling av befintliga och nya sammanslutningar för att kunna ansluta fler fastigheter.

Enligt miljöbalken 9 kap är utsläpp av avloppsvatten att räkna som miljöfarlig verksamhet. Många av de kvarvarande enskilda avloppsanläggningarna i kommunen är gamla och av skiftande kvalitet. För att skydda enskilda dricksvattentäkter och motverka övergödning av sjöar och vattendrag har kommunens Miljö- och byggnadsnämnd påbörjat inventering av enskilda avlopp i kommunen. Syftet är att samtliga avloppsanläggningar ska uppfylla lagstiftnings krav på rening. I de fall där miljön är extra känslig för utsläpp av bakterier och näringsämnen kan miljö- och byggnadsnämnden besluta om att hög skyddsnivå för rening ska gälla. Bedömningen görs i det enskilda fallet.

DAGVATTEN

Under 2020 togs en skyfallskartering fram för kommunen. . Den utgör en underlag till Skaras översiktsplan 2040. Skyfallskarteringen visar översvämningsområden som kan uppstå vid extrema skyfall och fungerar därmed som stöd för att undvika att ny bebyggelse hamnar i översvämningslägen. Vidare presenterar den även skyfallsleder, det vill

FÖRORENADE OMRÅDEN OCH POTENTIELLT FÖRORENADE OMRÅDEN

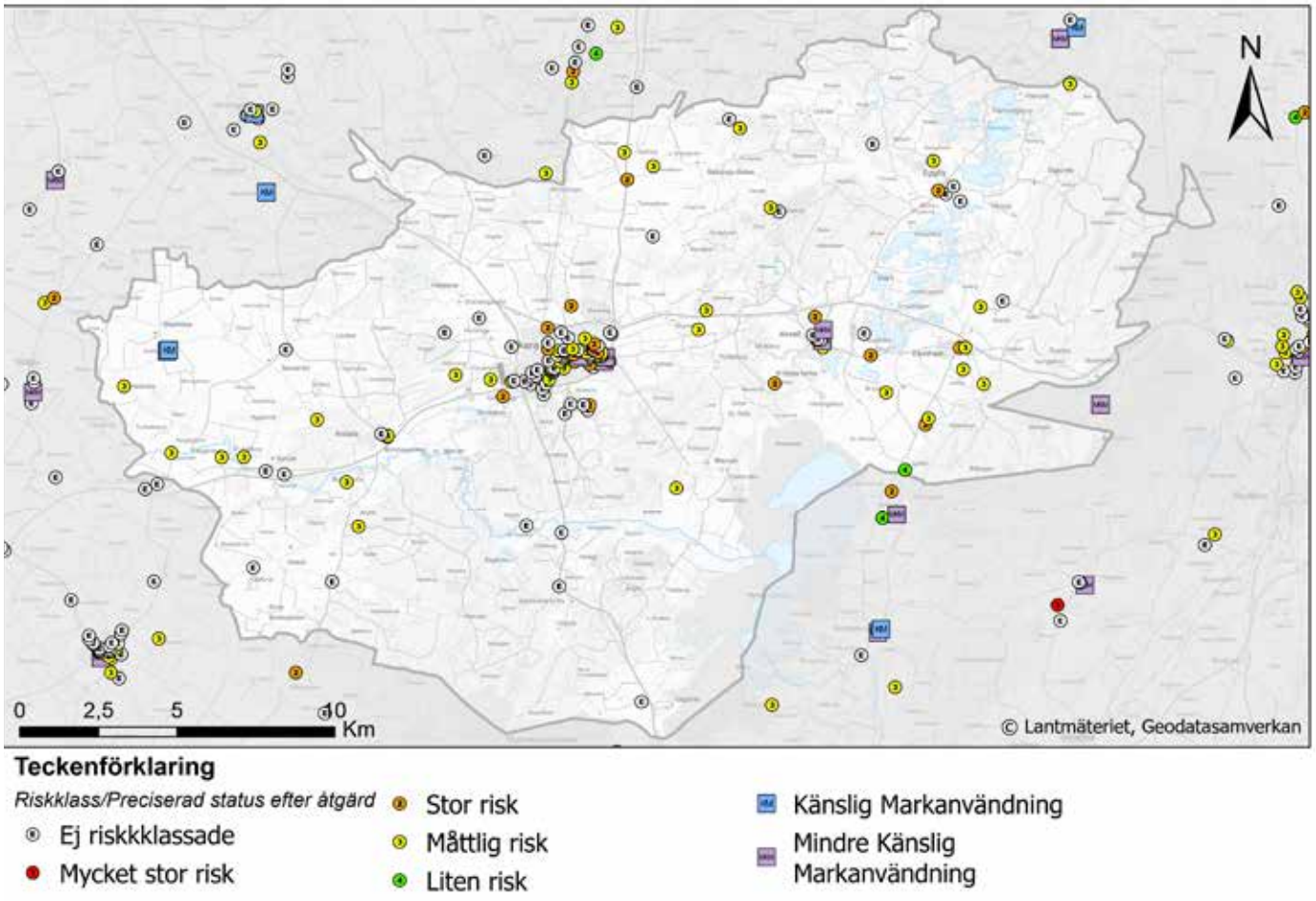

säga regn- och smältvatten som inte tränger ned i jorden och som på ett oönskat sätt rinner ytledes på marken. Skyfallskarteringen innehåller även en handlingsplan med förslag till hur riskområden ska hanteras.

Kommunen antog även 2021 en ny dagvattenpolicy som ligger till grund för hur kommunen ska arbeta med dagvattenfrågor vid planering, byggande och driftskede. Avsikten med policyn är bland annat att minimera och få till en hållbar hantering av dagvatten i kommunen.

Dagvattennätet inom Skara kommuns verksamhetsområde är cirka 85 km långt. Detta syftar till att leda bort nederbörd till recipient. Ledningsnätet är dimensionerat för en viss regnmängd. Vid intensiva regn blir ledningsnätet fullt och vatten behöver ledas bort ovan mark. Vatten i ledningsnätet är Skara Energis ansvar som huvudman för vatten och avlopp. Regnmängder som beräknas uppstå mer sällan än var 10:e år är Skara kommuns ansvar. Skara Energi har gjort en kapacitetsutredning för ledningsnätet. Skara kommun har gjort en översvämningsanalys för kommunen.

Hanteringen av dagvatten fördelat mellan olika aktörer finns beskrivet i en dagvattenpolicy med riktlinjer för dagvattenhantering i Skara kommun.

Vatten-, spillvatten- och dagvattenledningsnät förnyas kontinuerligt utifrån underhållsplan hos Skara Energi.

Nya områden ansluts utifrån hur kommunen växer och vilka nya verksamhetsområden som beslutas om. För en stabil utbyggnad av VA bör områden bebyggas som knyter an till befintliga ledningsnät och där spillvattenledningar kan byggas med självfall mot befintligt system eller nyanlagda pumpstationer. För ett robust system inom verksamhetsområdet bör områden där självfall kan byggas prioriteras. Besvärlig terräng försvårar VA-systemets funktion och bör undvikas.

I nya områden som byggs ska ledningsstråk upprättas för att trygga VA-installationer såväl inom som till området.

UTVECKLING

Ur ett VA-perspektiv rekommenderas den framtida bebyggelseutveckling i största möjliga mån ske i tätorter eller i närheten av befintlig bebyggelse. Detta främst då det kan finnas vissa svårigheter med att dra nya ledningar till mer avskilda områden. Däremot är det fullt möjligt att på många platser på landsbygden får tillgång till kommunalt vatten och avlopp, vilket är fördelaktigt ur flera aspekter, inte minst ur miljöaspekt. De som inte är anslutna till VA-nätet har istället enskilda avlopp, vars rening ofta är otillräcklig. Orenat avloppsvatten har inte bara lett till övergödning av våra vatten utan även bidragit till reproduktionssvårigheter hos fisk. Då Skara kommuns reningsverk har en god reningsprocess minimeras denna risk för negativ miljöpåverkan. En annan fördel är att kommunalt vatten och avlopp innebär en trygghet för individen då vatten finns tillgängligt trots exempelvis periodvis torka.

På vissa platser i kommunen förekommer berg i dag,

DAGVATTEN I BOSTADSOMRÅDET SÖRSKOGEN NORRA

vilket skulle kunna vara en försvårande faktor sett till möjligheten att anlägga nya ledningar. Där krävs det därför grundliga undersökningar av marken innan ledningar kan dras fram.

Exploatering i form av ca 20 nya fastigheter i LIS-områden skulle kunna bli något mer kostsamt än för de som redan är påkopplade till kommunalt vatten och avlopp. Boende i LIS-områden kan komma att få särtaxa, vilket förekommit på andra avlägsna platser i kommunen.

BULLER

BULLER OCH VIBRATIONER

Buller definieras som oönskat ljud och kan orsaka trötthet, stress, sömnstörningar och högt blodtryck. Bullerutsatta lekmiljöer och uteplatser hämmar språkinlärning hos barn och minskar möjligheten för äldre och andra med nedsatt hörsel att föra samtal. I den fysiska planeringen är det av stor vikt att bevaka att bullernivåer blir godtagbara vid nybyggnationer och anläggning av trafikstråk med mera.

Vid planering och nybyggnation av bostadsbebyggelse ska de riktvärden som anges i Förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (SFS 2015:216) alltid tillämpas. Bestämmelserna i förordningens 3-8 §§ ska tillämpas vid bedömningen av om kravet på förebyggande av olägenhet för människors hälsa i 2 kap. 6 a § Plan- och bygglagen (2010:900) är uppfyllt vid planläggning, i ärenden om bygglov och i ärenden om förhandsbesked. I denna förordning finns bestämmelser om riktvärden för buller utomhus för spårtrafik, vägar och flygplatser vid bostadsbyggnader. För biltrafik kan lägre hastighetsbegränsningar bidra till en bättre ljudmiljö om bullernivåerna är höga. Även åtgärder för att lägga om trafik till mindre störande

stråk kan bidra till bättre ljudnivåer. Om buller från statliga vägar och järnvägar överskrider antagna riktvärden har Trafikverket skyldighet att vidta ljuddämpande åtgärder. När det gäller bullerutredningarna från nuvarande skjutbanor och från skjutfältet bör man i varje enskilt fall där förändringar i markanvändningen aktualiseras kunna överväga i vilken utsträckning bullersituationen ska påverka prövningen. Exempelvis bör bebyggelsens läge, dess omfattning och användningssätt samt inte minst framtida sannolika antal och tidpunkter för skjutningar, vägas in. De allmänna råden NFS 2005:15 för buller från skjutbanor är en utgångspunkt men utgör inget förbud i sig och de innehåller inga överväganden om vilken omfattning skjutning ska ha för att beaktas.

AVFALLSTRAPPAN.
ILLUSTRATION:SOPOR.NU

MARKRADON

Radon är en osynlig och luktfri gas som finns naturligt i marken och förekommer även i vissa byggnadsmaterial. Radongasen kan bland annat ta sig in i hus genom otätheter i grunden eller via dricksvattnet. Människor får i sig radon genom inandningsluften, vilket på längre sikt kan orsaka lungcancer.

Radongasen mäts i enheten becquerel (Bq). Riktvärdet för radongashalt i bostäder är 200 Bq/m3 (Bequerel per kubikmeter) inomhusluft. Enligt riksdagens miljökvalitetsmål ”God bebyggd miljö” ska alla bostäder klara riktvärdet för radongashalt på 200 Bq/m3 senast år 2020.

ELEKTROMAGNETISK STRÅLNING

Elektromagnetiska fält från kraftledningar och transformatorstationer kan utgöra en hälsorisk för människor. Ansvariga myndigheter i Sverige kan inte utesluta hälsoeffekter från magnetfält på lång sikt och har därför valt att rekommendera en viss försiktighet. Följande rekommendationer för samhällsplanering och byggande anges av myndigheterna, under förutsättning att det kan genomföras till rimliga kostnader.

LUFTFÖRORENINGAR

Det är i synnerhet känsliga grupper som barn, gamla och personer med i luftvägs-, hjärt- och kärlsjukdomar som påverkas negativt av luftföroreningar. Vägtrafiken är en viktig källa till olika luftföroreningar i många tätorter. Bilavgaser innehåller bland annat partiklar, kvävedioxid och organiska ämnen, och avgaserna bidrar till att marknära ozon bildas. Vägtrafiken leder även till utsläpp av s.k. slitagepartiklar. Slitagepartiklar är små små partiklar som slits upp från vägbanan vid användning av framför allt dubbdäck. I många tätorter orsakar även vedeldning att luftkvalitén försämras lokalt. Alla svenska kommuner är enligt lag skyldiga att kontrollera att miljökvalitetsnormerna (MKN) uppfylls och mäta luftkvaliteten på de platser där det kan finnas risk att MKN inte uppnås. Skara kommun är med i luftvårdsförbundet Luft i Väst som ombesörjer att luftmätningar sker för medlemsorganisationerna.

ÅTERVINNING OCH AVFALL

I Sverige är vi i allmänhet ganska bra på att källsortera och återvinna material, energi och näring ur avfallet. Men vi kan nå ännu längre genom att arbeta med att förebygga uppkomsten av avfall och i större utsträckning se avfallsmaterialet som resurser.

AVFALLSTRAPPAN, SOM BYGGER PÅ EU:S RAMDIREKTIV FÖR AVFALLSHANTERING, ANGER ATT:

1. Prioritera att minska avfallet, det innebär att vi ska konsumera mindre till att börja med. Att låna ett verktyg istället för att köpa ett nytt är ett exempel.

2. Återanvända genom att du till exempel skänker bort dina kläder som du inte längre behöver. En sak du vill bli av med kan användas i ett annat syfte eller av någon annan.

3. Återvinna så att materialet sorteras för att bli en ny vara eller produkt, en gammal burk som pantas blir en ny burk.

4. Om materialet inte längre kan återvinnas ska det användas för att utvinna energi, avfallet omvandlas då till el och värme.

5. Deponi är det minst önskvärda alternativet och därför det sista i avfallstrappan där avfallet slängs på en soptipp.

FÖRSLAG TILL PLACERING AV NY ÅTERVINNINGSCENTRAL

I Skara kommun finns en större återvinningscentral, Rödjorna. I alla kommunens tätorter finns dessutom återvinningsstationer. Skara kommun samarbetar med Avfallshantering Östra Skaraborg (AÖS) som ansvarar för hanteringen av hushållsavfall i kommunen.

MATERIAL SOM KAN SORTERAS PÅ ÅTERVINNINGS-STATIONER I SKARA KOMMUN

Badet	Ardala	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
Coop Forum, Smedtorps-gatan 6	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar
Eggby, Holmavägen	Eggby	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
ICA Hästen, Bangatan 5	Axvall	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
ICA Munken	Skara	Glas
Lokstallet, Vallgatan	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
OK/Q8, Skaraborgs-gatan 70	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar
P-plats Katedralskolan	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
P-plats skolan	Varn-hem	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
Rödjorna, ÅVC	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
Skaravallen P-plats, Hindsbogatan	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar, batterier
Willys parkering, Marumsgatan	Skara	Glas, kartong, metall, plast, tidningar,

ALLA ÅTERVINNNGSSTATION:ER I SKARA KOMMUN

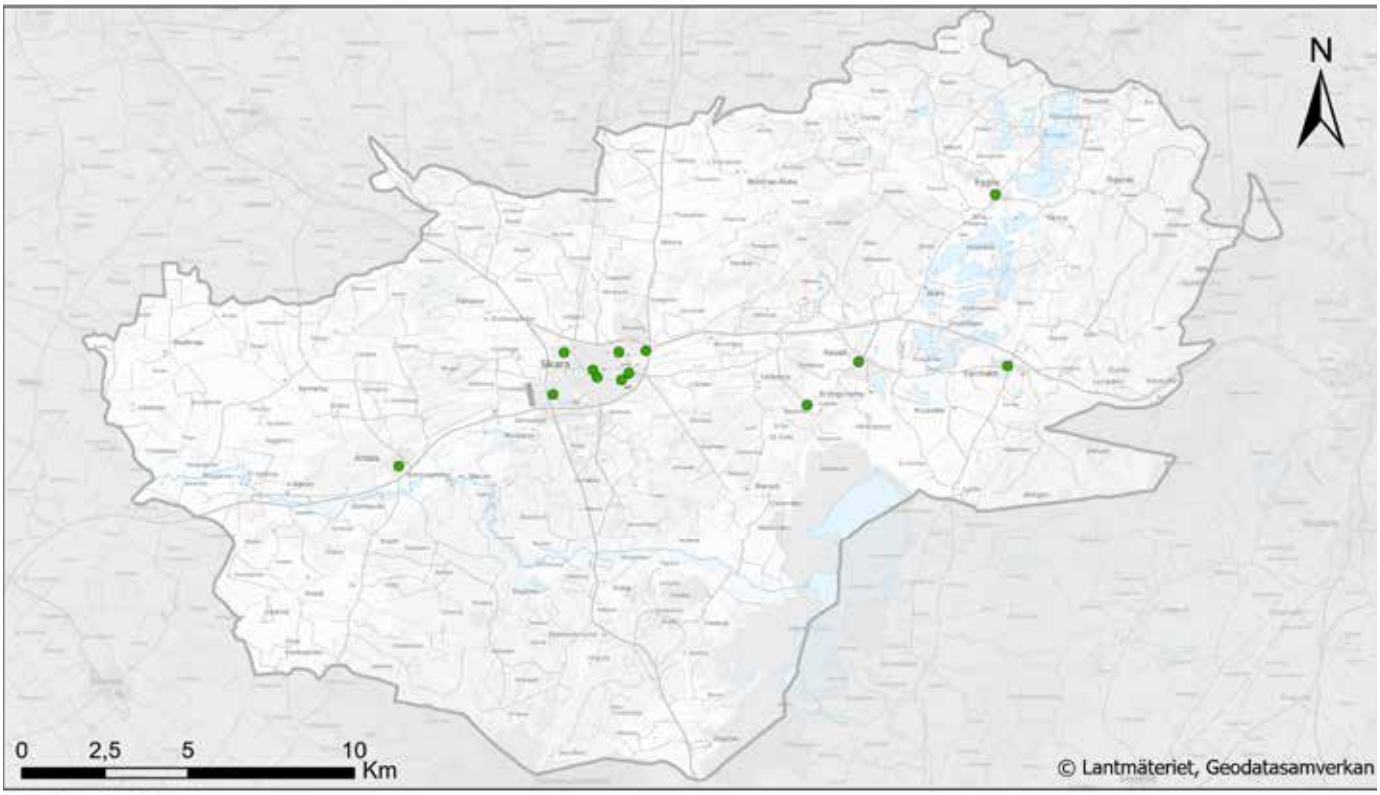

Avfall från privatpersoner och företag hanteras på Återvinningcentralen (ÅVC) Rödjan. Denna finns strax väster om Axvall. Avfallshantering Östra Skaraborg är ett kommunalförbund med ansvar för insamling och behandling av hushållsavfall samt information, regelskrivning och planering av hushållsavfallets omhändertagande. Skara anslöts till AÖS 2014 . Målgruppen för avfallshanteringen är både privatpersoner samt företagare.

Privatpersoner lämnar avfall gratis och företag betalar i vikt. För ris och trädgårdsavfall finns 17 containrar utplacerade i tätorterna som en extra service för allmänheten.

För att förbättra tillgängligheten planerar AÖS att flytta den del av verksamheten som riktar sig mot hushåll, till en mer central plats närmare Skara tätort medan företagsdelen blir kvar på Rödjan. Den nya återvinningscentralen för hushållsåtervinning behöver vara minst 2 ha. Munkatorp har valts ut som ett lämpligt område för ny etablering. Se lila markering nedan.

Flytten kommer också medföra att behovet av de externa containrarna för trädgårdsavfall kommer att minska.

RAS OCH SKRED

Skred är en sammanhängande jordmassa som försätts i rörelse. Skred förekommer i silt- och lerjordar. Skred kan även inträffa i siltiga eller leriga moräner om moränen är vattenmättad. Vid ett ras däremot rör sig stenar, block, grus- och sandpartiklar fritt. Ras sker i bergväggar samt i grus- och sandbranter. Gemensamt för skred och ras är att de kan inträffa utan förvarning.

Klimatet, landhöjning och mänskliga ingrepp i naturen kan påverka markens stabilitet. Under årens lopp kan därför mark som är säker bli osäker. Viss risk för jordskred kan finnas i lerslänter, inom områden som vid den senaste istiden legat under havsytan. Marken där pressades inte ihop lika hårt som den mark som legat direkt under inlandsisen, och kan därför vara instabilare.

Enligt skyfallskarteringen som tagits fram är det stadsdelen Hindsbo och delar av Drysan som utgör risk för ras och skred i Skara tätort.

SGU har utfört en kartering över spår av inträffade jordskred. Tillsammans med jordartskartor och höjddata kan informationen användas för en översiktlig bedömning av skredkänslighet och markstabilitet. I kommunen finns fyra spår av jordskred enligt SGU:s kartläggning.

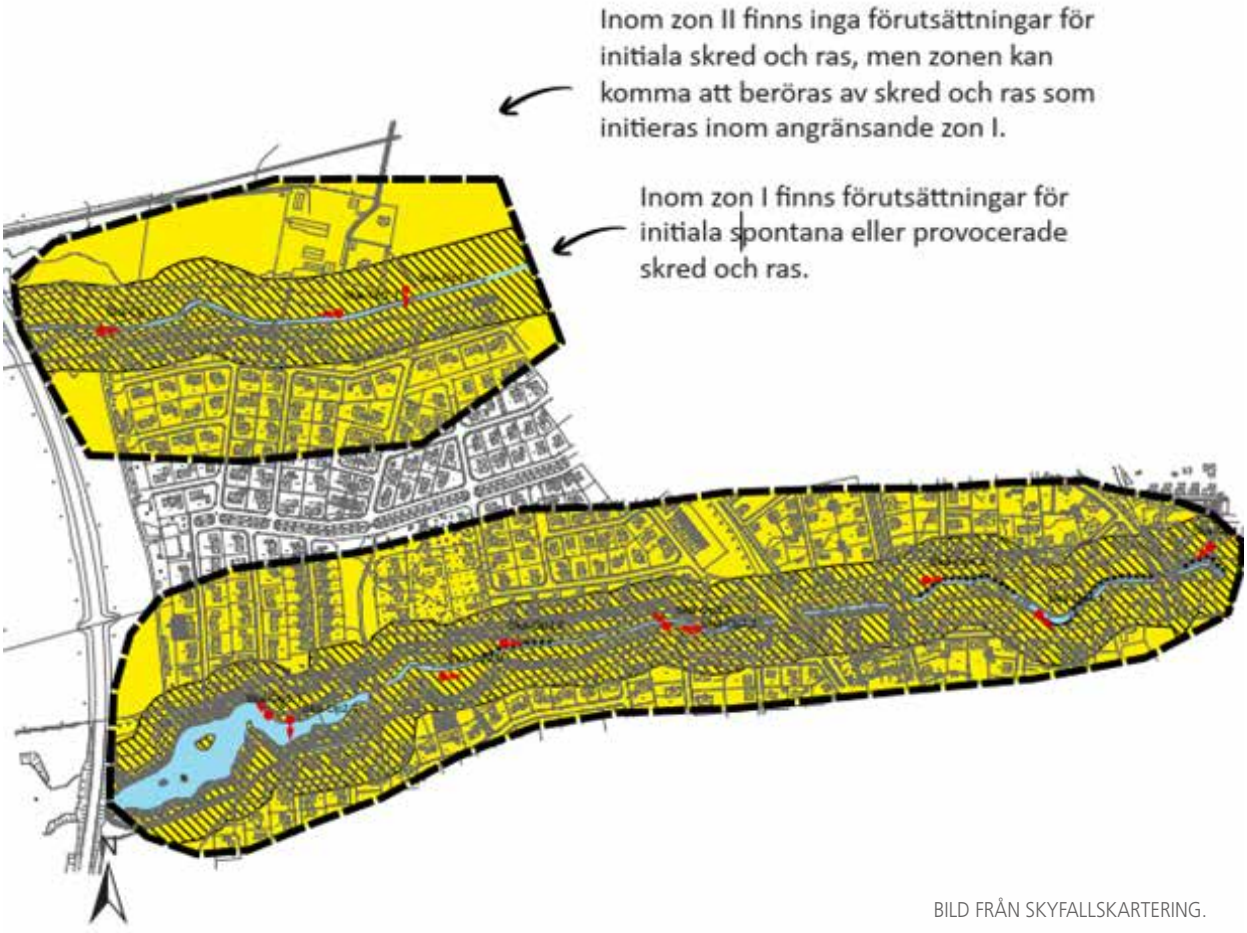

BILD FRÅN SKYFALLSKARTERING.

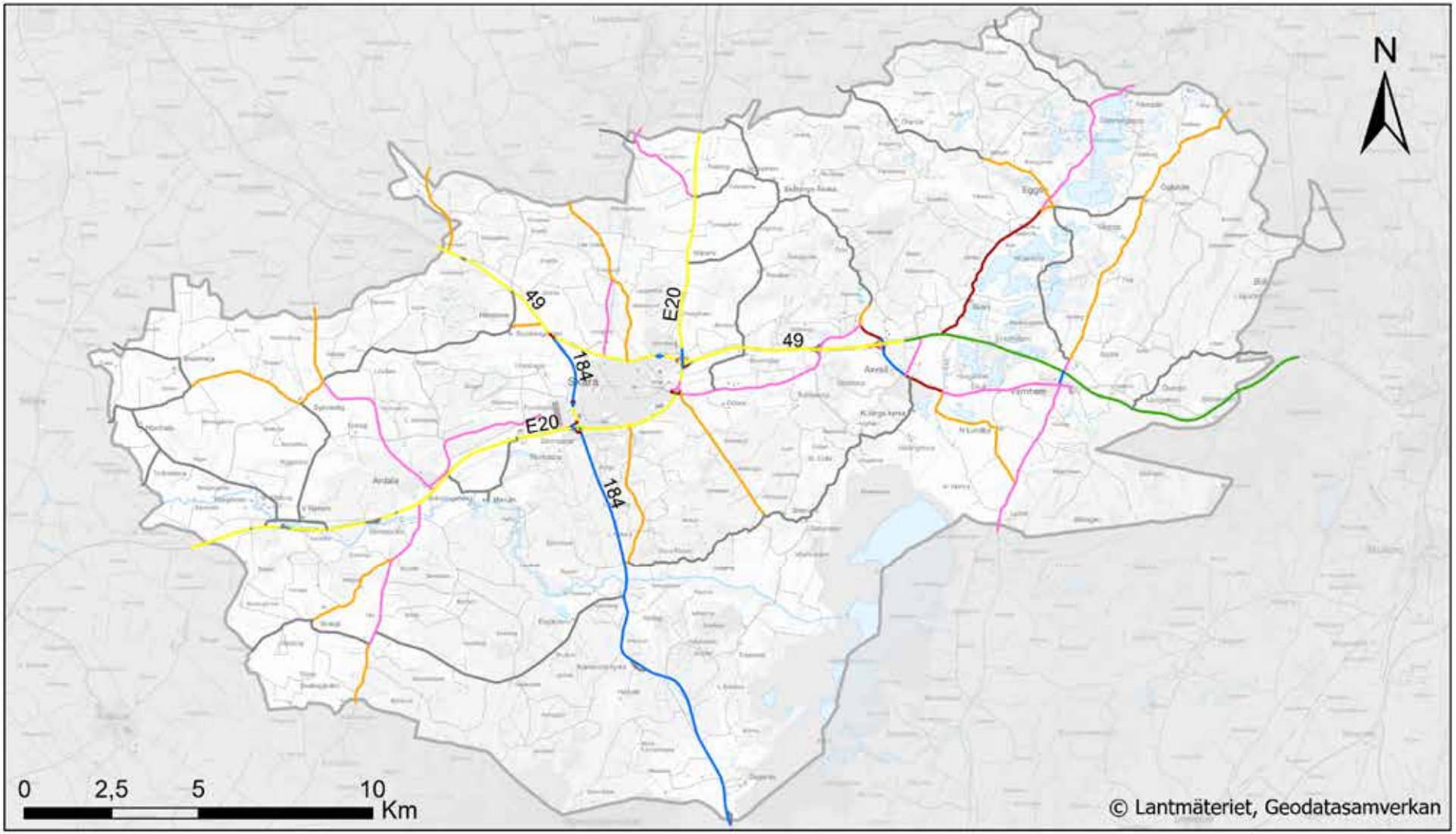

Teckenförklaring

Årsdygnstrafik totaltrafik

- 1 - 250
- 251 - 500
- 501 - 1000
- 1001 - 2000
- 2001 - 4000
- 4001 - 8000
- 8001 - 12000

7

TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR

Under avsnittet Transport och infrastruktur finns information om transportinfrastruktur som innefattar såväl godstrafik som persontrafik. Trafikplanering ska främja att trafiksystemets tillväxt sker i en hållbar riktning med syftet att uppnå de transportpolitiska målen.

TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR 231
Transport och infrastruktur 232
Kollektivtrafik 232
Gång och cykel 232
Väginfrastruktur 234
Transport av farligt gods 234
Järnväg 234

TRANSPORT OCH INFRASTRUKTUR

Transportinfrastruktur innefattar såväl godstrafik som persontrafik.
Trafikplanering ska främja att trafiksystemets tillväxt sker i en hållbar riktning
med syftet att uppnå de transportpolitiska målen.

Kraven på snabbare och mer energieffektiva transportlösningar både för personer och gods ökar. För att lösa det krävs en ökad mobilitet med hjälp av integrerade transportsätt, effektiva bytespunkter, fungerande informations- och betalsystem, enkelhet och fysisk bekvämlighet.

En väl utbyggd infrastruktur är avgörande för den lokala, regionala och nationella utvecklingen. Det är kommunens ansvar att prioritera och samordna infrastrukturutbyggnaden med bebyggelseutvecklingen och lokaliseringen av samhällsservice, näringsverksamhet och bostäder. Utvecklingen av ett hållbart transportsystem innebär att biltrafikens andel av transportarbetet måste minska till fördel för gång-, cykel- och kollektivtrafik. I första hand ska det möjliggöras i tätorterna och till viktiga målpunkter i kommunen och närområdet. Översiktsplanens övergripande princip är att stärka kommunikationsmöjligheterna till redan bebyggda områden och att placera ny bebyggelse längs stråk med utbyggd infrastruktur.

Ett bra trafiksystem uppnås genom att alla trafikanters behov av kommunikation och transport tillgodoses. Kommunens trafiksystem är en del av det regionala och nationella transportsystemet som kräver samverkan med Trafikverket och andra aktörer för att hitta gemensamma lösningar som ger upphov till synergieffekter på kort och lång sikt.

En sammanhängande och väl fungerande transportinfrastruktur är en förutsättningar i planeringen av ett hållbart samhälle. Resultatet av åtgärder i trafiksystemet ska vara att alla trafikanter ska känna sig trygga när de vistas i trafiken. Ett anpassat transportsystem där aspekter som trafiksäkerhet, god framkomlighet och ett miljötänkande beaktas blir nyckel till ett samhälle som strävar efter en hållbar tillväxt.

KOLLEKTIVTRAFIK

KOLLEKTIVTRAFIK OCH FÖRUTSÄTTNINGAR

Kollektivtrafiken i Skara kommun sköts av Västra Götalandsregionen som är kollektivtrafikmyndighet sedan 2012, samt ensam ägare av Västtrafik AB. Skara kommun verkar i samrådsorganet Skaraborgs delregionala kollektivtrafikråd, för att tillvarata kommunens intressen i kollektivtrafikfrågor. Kollektivtrafikmyndigheten bestämmer hur kollektivtrafiken ska byggas ut och var man ska satsa för att det ska ge så stor effekt som möjligt, kopplat till målen i trafikförsörjningsprogrammet. Västtrafik planerar och upphandlar den skattesubventionerade kollektivtrafiken i Västra Götaland, på uppdrag av Västra Götalandsregionen.

Det finns idag 12 busslinjer som trafikerar i och genom Skara kommun, utöver det finns anropstyrd trafik för att utöka kollektivtrafikutbudet på landsbygden och ge högre servicenivå i Skara tätort.

Genom Skara kommun går riksväg 49 som är ett prioriterat stråk i regionens trafikförsörjningsprogram. Det är ett av regionens fyra storregionala busstråk vilka har samma funktion som tågstråken med tydligt fokus på restider, hållplatser och komfort. Vilket ger Skara kopplingar med expressbusstrafik till såväl Skövde och Lidköping som Trollhättan.

Busstrafiken når även Götene, Falköping och Vara med pendlingsavstånd på runt en halvtimme.

Inom Skara tätort trafikerar även två stadsbusslinjer. Utöver Skara tätort är kollektivtrafiken välförsörjd med regionbusslinjer genom tätorterna Axvall och Varnhem som ligger nära riksväg 49. Tätorterna Ardala och Eggby har ett glesare kollektivtrafikutbud. Kommunen har senaste åren byggt och förbättrat standarden vid Skara busstation och flera andra hållplatser med funktioner för handel, dagverksamhet och i anslutning till vårdcentral.

GÅNG OCH CYKEL

Cykeln som transportmedel är det överlägset mest miljövänliga och hälsosamma transportmedlet både för den som cyklar och de som passeras. Orsken är obefintligt koldioxidutsläpp, inget motorbuller, ökad hälsa och ökad självständighet. Även om en bil eller buss skulle drivs av luft är den fortfarande hård, snabb och skapar därmed upplevd eller reell otrygghet bland promenerande vid sidan om vägen. Motordrivna fordon utgör mer buller och vägslitage än en cykel. Så länge bilar och bussar finns på vägarna kommer barns rörelsefrihet i trafikrummet att begränsas kraftigt. Att öka andelen som väljer cykeln i trafiken har därför inte endast med koldioxidutsläpp att göra utan kopplas lika mycket till olycksrisk och hälsopåverkan för de som bilarna passerar. En stad vars trafik utgör mer cyklar än bilar blir tystare vilket minskar stressnivåerna hos människor. Djur och främst fåglar hör varandras lockbeten vilket gynnar deras reproduktion, och farliga mikropartiklar från asfalt och bildäck minskar från inandningsluften. Vi har alltså mycket att tjäna på att både barn, ungdomar och vuxna väljer att ta cykeln istället för bil.

IDENTIFIERADE STRÄCKOR I BEHOV AV FÖRBÄTTRAD TRYGG CYKELPENDLING UTANFÖR TÄTORT:

- A. Stenumsvägen/gamla Falköpingsvägen till Härlunda (längs med 184)
- B. Händene - Skara (längs med väg 49)
- C. Längs Skärvavägen mellan Eggby och väg 49
- D. Mellan Härlunda till Trandansen
- E. Längs Skara-Lundsbrunns järnväg från Tveta till Myråsen
- F. Raksträckan mellan Stenum och Skara
- G. Cykelanslutning mellan Lidköping - Skara
- H. Utred cykelväg mellan Lundsbrunn – Skara Sommarland

Cykelväg ”fågelvägen” mellan Skara och Lundsbrunn längs med museijärnvägen. Mål A, B, C, D, E, G i cykelstrategin.Mellan Lundsbrunn och Götene finns cykelväg på den gamla järnvägsbanken. Söder om Lundsbrunn finns järnvägen kvar så därför kan inte järnvägsbanken användas. Däremot kan upplevelsen och turism-infrastrukturen komplettera museijärnvägen med en cykelbana parallellt med järnvägen som ett hållbart färdsätt mellan besöksmålen (jämför att cykla längs Göta Kanal). Avståndet mellan Skara och Lundsbrunn är nio km vilket är en rimlig sträcka även för arbetspendling med cykel.

STRÄCKAN F I UTREDNINGEN FÖR HORNBORGASJÖN ÄR HÖGT PRIORITERAD. FRÅN RAPPORTEN KOUCEY PARTNER. NEDAN: HÄNDENE-SKARA

HÄRLUNDA 640 METER

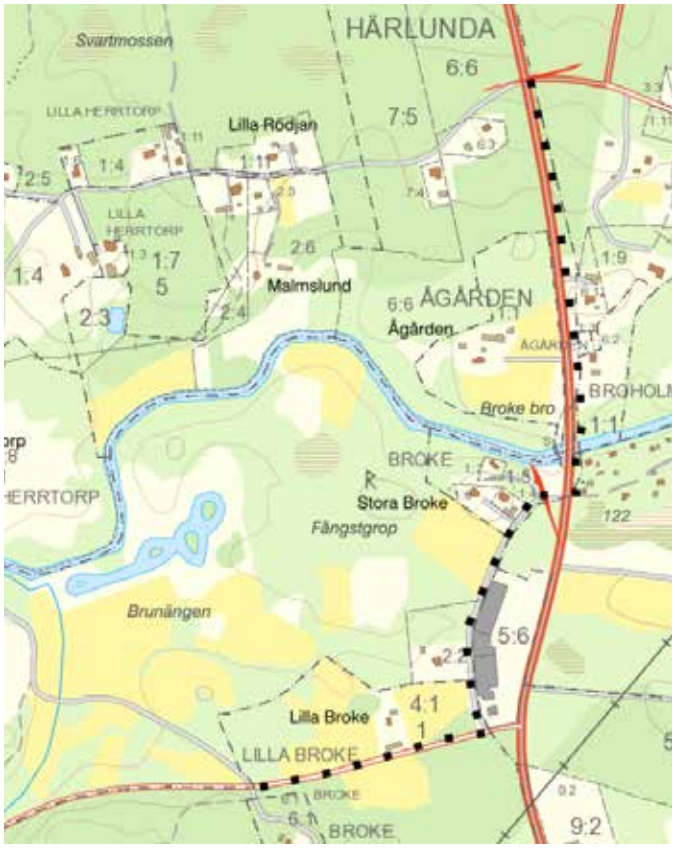

VÄGINFRASTRUKTUR

Det allmänna vägnätet utgörs av nationella, regionala och allmänna vägar. Utöver det finns det också kommunala och enskilda vägar. En väl fungerande infrastruktur med starka stråk såväl inom Skaraborg som kopplingen mot våra angränsande regioner och övriga Sverige bidrar till en stark regional utveckling för de som bor, arbetar eller bedriver verksamhet i området.

Även det mindre vägnätet är av stor betydelse för en livskraftig och levande landsbygd.

Skara kommun med sitt gynnsamma geografiska läge ligger som ett nav mitt i Skaraborg i skärningspunkten mellan E20 och Skaraborgs starkaste och viktigaste tillväxtstråk riksväg 49 och väg 184.

E20 är en nationell väg av riksintresse. Det är också en TEN-väg, (*Trans European Network*), det vill säga ett europeiskt transportnätverk, som utgör en direktkoppling till Göteborg och Stockholm.

Riksväg 49 ingår i stråk 5 som utgör det starkaste stråket för arbets- och studiependling i Skaraborg. Stråken är utpekade av Västra Götalandsregionen. Skaraborgs kommunalförbunds strukturbild tydliggör ytterligare stråkets betydelse för den regionala utvecklingen. Satsningarna på riksväg 49 och E20 är avgörande för möjligheten att Skaraborg ska bli ett lokalt arbetsmarknadsområde. Även väg 184 är en viktig länk främst för godstransporter till Skaraborgs Logistik center vid dryporten (torrhamnen) vid Marjarp i Falköping, men också vidare mot Jönköping.

Skaraborgs kommunalförbund utgör en samverkansplattform för det gemensamma delregionala utvecklingsarbetet i Skaraborgs 15 kommuner. Infrastruktur och kommunikationer är ett av de fem fokusområden som omfattas av samarbetet. Härigenom sker samverkan och prioritering av väg- och järnvägsinfrastrukturplanering för de regionala och nationella transportinfrastrukturplanerna, ett aktivt påverkansarbete för Skaraborgs behov av transportinfrastruktursatsningar och kollektivtrafikens utveckling i Skaraborg.

FUNKTIONELLT PRIORITERAT VÄGNÄT

Trafikverket har tagit initiativ till att peka ut vilka vägar som är viktigast för tillgänglighet ur ett nationellt och regionalt perspektiv. Det har gjorts i samarbete med i första hand länsplaneupprättarna. Detta vägnät kallas för funktionellt prioriterat vägnät.

FÖLJANDE FYRA FUNKTIONER ÄR GRUNDEN TILL INDELNINGEN.

- Godstransporter
- Långväga personresor
- Dagliga personresor
- Kollektivtrafik

TRANSPORT AV FARLIGT GODS

Primära transportleder för farligt gods finns längs E20, rv 49 och väg 184.Sekundär transportled för farligt gods finns till industriområdet Hospitalsgården samt från trafikmotet Vilan via Vallgatan och Erik Järnåkers gata.

Bensinstationer finns längs Skaraborgsgatan. I framtiden kanske behovet av bensinstationer minskar i takt med att andelen elbilar ökar. Framtida drivmedelsstationer bör planeras längs de primärt utpekade lederna för farligt gods så som vid infarten till Bernstorps industriområde väster om Skara tätort.

JÄRNVÄG

I kommunen finns en smalspårig järnväg som trafikeras som museijärnväg med turist- och evenemangstrafik på sträckan Skara-Lundsbrunn (i Götene kommun). Kommunen är fastighetsägare för den del av banvallen som finns inom kommunen och driften sköts av den ideella föreningen Skara-Lundsbrunns Järnvägar (SkLJ). Järnvägsanläggningen omfattar även stationsområde (integrerat med busstationen) och lokstallsområde (med järnvägsmuseum) i Skara.

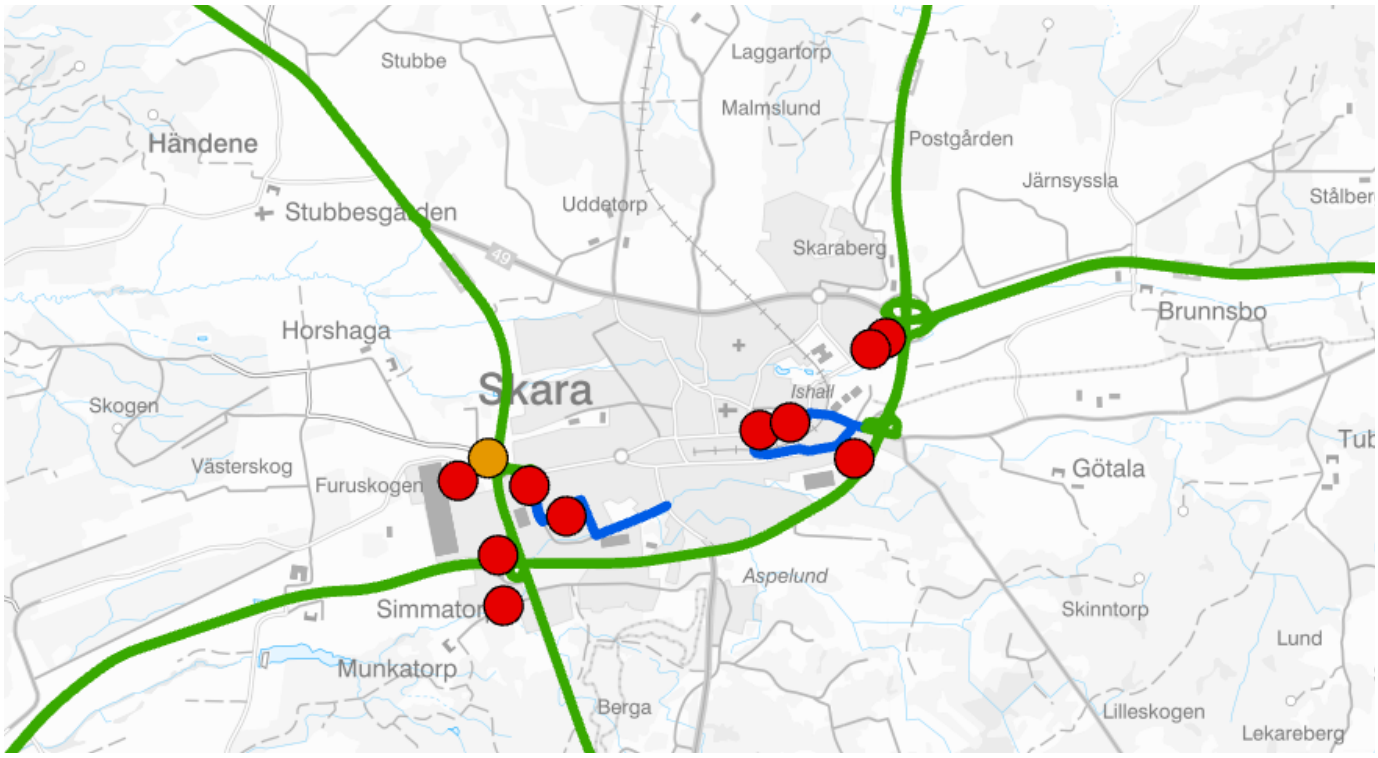

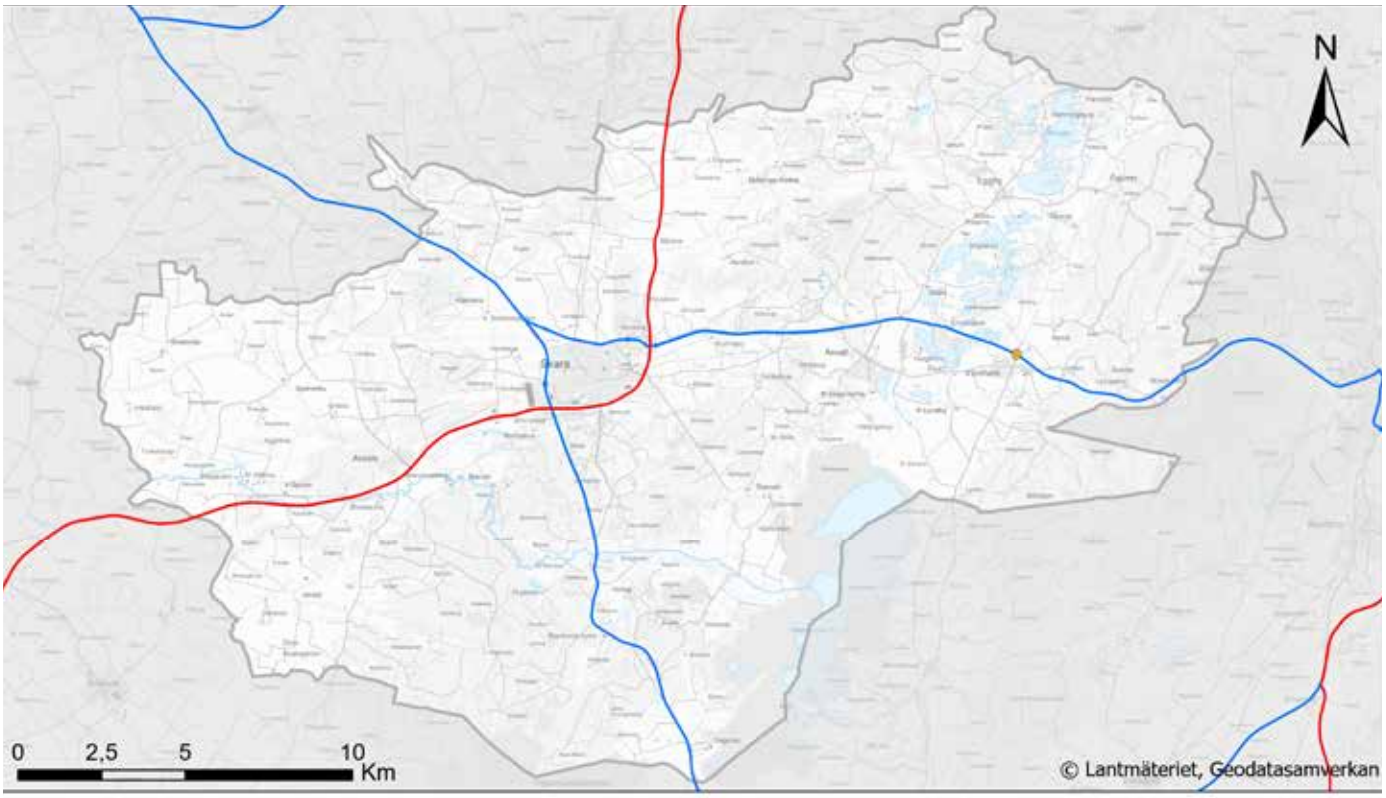

Teckenförklaring

FPV-klass

- Nationella vägar
- Regionalt viktiga vägar
- Kompletterande regionalt viktiga vägar

Vägreservat (Trafikverkets förstudie 1997)

Vägtyp

- Trafikplats

Tusen år har gjort oss kloka.
Och nyfikna på framtiden.

SKARA